РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН ЛАИШЕВСКИЙ МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН СОВЕТ ГОРОДА ЛАИШЕВО

422610 Лаеш шәһәре,
Коммунальная, д.3
тел: 8-(84378) -2-50-62
факс: 8-(84378) -2-50-62

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЛАЕШ ШӘҺӘР СОВЕТЫ

422610 Лаеш ш.,
Коммунальная ур., 3 нче йорт
тел: 8-(84378) -2-50-62
факс: 8-(84378) -2-50-62

2022 елның 16 мае 30 номер

КАРАР

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегенең Генераль планына үзгәрешләр кертү турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге Уставы, 2022 елның 10 маендагы гавами тыңлаулар беркетмәсе, 2022 елның 11 маендагы ачык тыңлаулар нәтиҗәләре турында бәяләмә нигезендә, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советы карары**:**

1.Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегенең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектын расларга (1 кушымта).

2. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советының 2018 елның 12 сентябрендәге 105 номерлы карары белән расланган (үзгәрешләр белән Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2019 елның 24 июнендәге 129 номерлы карары белән расланган) Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге генераль планын, әлеге карар редакциясендә кабул итәргә.

3. Әлеге карарны “Кама ягы”(«Камская новь») район газетасында, Интернет телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында http://pravo.tatarstan.ru. веб–адресы буенча һәм интернет телекоммуникация челтәрендәге Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре Порталында урнаштырылган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының рәсми сайтында- http://laishevo.tatarstan.ru. веб-адресы буенча бастырып чыгарырга (халыкка җиткерергә).

.

4. Әлеге карар рәсми басылып чыккан көненнән (халыкка игълан ителгән)үз көченә керә.

5. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тоту Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Башкарма комитеты җитәкчесе В. А. Арефьевка йөкләнә.

Башлык – Татарстан Республикасы
Лаеш муниципаль районы
Лаеш шәһәре Советы рәисе И.Ф.Зарипов

«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»дәүләт бюджет учреждениесе

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ»МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ
(үзгәрешләр кертү)

Территориаль планлаштыру турында нигезләмә

Казан 2022

ПРОЕКТНЫҢ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлегенең генераль планы
(үзгәрешләр кертү)

т/н	Исеме	Битләр саны
1 Том Генераль планы (үзгәрешләр кертү)		
	Текст материаллары	
1	Территориаль планлаштыру турында нигезләмә	60
	График материаллар	
2	М1:10000 җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру планлаштырыла торган картасы	1/1
2.1	М1:10000 авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган карта фрагменты	1А/1
3	М1:10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләре картасы	2/1
3.1	М1: 10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләренең карта фрагменты	2А/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы:10000	3/1
4.1	Җирлекнең функциональ зоналары картасы фрагменты М1:10000	3А/1
	Кушымта	
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	10
2 ТомГенераль планны нигезләү буенча материаллар (үзгәрешләр кертү)		
	Текст материаллары	
1	Аңлатма язуы	225
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	82
	График материаллар	
3	Җирлек территориясен заманча куллану картасы М1:100000	1/1
3.1	Җирлек территориясен заманча куллану картасы фрагменты М1:100000	1А/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасы, Гражданнар оборонасы буенча чаралар М1: 1000	2/1
4.1	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасы, Гражданнар оборонасы буенча чаралар М1: 1000	2А/1

5	М1:10000 инженерлык инфраструктурасы картасы	3/1
5.1	М1:100000 инженерлык инфраструктурасы картасы фрагменты	3А/1
6	Территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге нигезләмә) М1:10000	4/1
6.1	М1:100000 территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы фрагменты	4А/1
7	М1:10000 территориясен куллану шартлары булган зоналар картасы	5/1
7.1	М1:100000 территориясен куллану шартлары булган зоналар картасы фрагменты	5А/1

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ...ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ... ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.

1.1. ГОМУМИ ОЕШТЫРУ ЧАРАЛАРЫ 9

1.2. СӘНӘГАТЬ ҖИТЕШТЕРҮЕН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 9

1.3. АГРОСӘНӘГАТЬ КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 10

1.4. ТОРАК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 14

1.5. СОЦИАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАНЫ ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 21

1.5.1 *ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ӨЛКӘСЕН ҮСТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ 21*

1.5.2 КОММУНАЛЬ ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫН ҮСТЕРҮ (ЗИРАТ) 34

1.6. РЕКРЕАЦИОН ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР. ҖИРЛЕ ХАЛЫКНЫҢ ЯЛ ИТҮ УРЫННАРЫН ОЕШТЫРУ

1.7. ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 40

1.8. 44 ТОРАК ПУНКТЛАРНЫҢ ЧИКЛӘРЕН БИЛГЕЛӘҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР

1.9. ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 47

1.9.1 *СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 47*

1.9.2 КАНАЛИЗАЦИЯ 48

1.9.3 КАЛДЫКЛАР БЕЛӘН ЭШ ИТҮ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 49

1.9.4 ҖЫЛЫЛЫК БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 50

1.9.5 ГАЗ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 53

1.9.6 ЭЛЕКТР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 54

1.9.7 КӨЧСЕЗ ЧЕЛТӘРЛӘР 54

1.10 ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘЛЕКНЕ САКЛАУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 56

1.11. ... ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕРЛЫК БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР57

1.12. .....ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ, ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 57

1.13. УРМАН КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР59

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге Советының 2022 елның 17 февралендәге 23 номерлы генераль планына үзгәрешләр кертү турында карары нигезендә «ТР пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан эшләнгән.

Үзгәрешләр Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2014 елның 16 декабрендә кабул ителгән 90 номерлы карары белән расланган «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы проектына кертелә.

Заказчиком разработки проекта внесения изменений в Генеральный план является исполком Лаишевского муниципального района Республики Татарстан.

Эшнең максаты-Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына Иске Пристань авылы чикләрен билгеләү, «урман фонды җирләре» категориясеннән 16:24:000000:6726 кадастр номерлы җир кишәрлеген «торак пунктлар җирләре» категориясенә күчерү, «ял (рекреация) " рөхсәт ителгән файдалану төрен билгеләү өлешендә үзгәрешләр кертү ((Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларны аңлатма язуының 3.7 һәм 3.11 бүлекләрен карагыз.), шулай ук 16:24:170301:1259 кадастр номеры белән җир кишәрлеген «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона җирләре " категориясенә күчерү, куркынычсызлык һәм җирнең башка махсус билгеләнештәге» рөхсәт ителгән куллану төре белән «һава транспорты» урнаштыру.

Җир кишәрлегендә 16:24:0000000:6726 кадастр номеры белән «Семрук»комплексы урнашкан.

16:24:0000000:6726 кадастр номеры белән җир кишәрлеген күчерү һәм Иске Пристань авылы чиген билгеләүгә нигез булып «Лаеш муниципаль районының «Семрук» рекреацион-мәдәни кластеры» проектын гамәлгә ашыру зарурилыгы һәм «20 меңгә кадәр халкы булган Кече шәһәрләр һәм тарихи җирлекләрдә уңайлы шәһәр тирәлеген булдыру буенча иң яхшы проектларның бөтенроссия конкурсында катнашу өчен, Лаеш муниципаль районының»Семрук "рекреацион-мәдәни кластеры" проектын гамәлгә ашыру зарурилыгы тора.

Конкурс кагыйдәләре буенча (РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 7 мартындагы 237 номерлы "Уңайлы шәһәр тирәлеген булдыру буенча иң яхшы проектлар Бөтенроссия конкурсында җиңүче муниципаль берәмлекләрне бүләкләү өчен федераль бюджеттан Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына дәүләт ярдәме чараларын бирү кагыйдәләрен раслау турында" карары), төзекләндерү территориясе торак пункт чикләрендә һәм муниципаль берәмлек милкендә булырга тиеш.

"Семрук» комплексы Куйбышев сусаклагычы ярында урнашуы аркасында югары рекреацион потенциалга, уникаль табигый ресурсларга ия.

Конкурста катнашу булган объектларны саклау, территориянең рекреацион потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру, комплексның транспорт, инженерлык инфраструктурасын төзекләндерү, экотуризм объектларын, Лаешның уникаль үзенчәлекләрен күрсәтү өчен мәйданчыклар булдыру юлы белән аның туристик кызыклыгын арттыру өчен грант алу мөмкинлеге бирәчәк. (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларга кушымта-Конкурс документлары).

16: 24: 170301:1259 кадастр номерлы җир кишәрлегендә «АВМ Сервис»ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы авиациясе һәм авиация өчен очып китү-утыру полосасы урнашкан.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты – территориаль планлаштыру документы, шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү мохитен формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженер, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Беренче чират – 2025 елга кадәр генераль планга үзгәрешләр кертү проектын гамәлгә ашыру буенча беренчел чаралар билгеләнгән.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты үз эченә ала:

1өлеш(расланган) текст һәм график материаллар составында.

Текст материаллары - территориаль планлаштыру турында нигезләмә, ул территориаль планлаштыру максатларын һәм бурычларын, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген һәм генераль планга үзгәрешләр кертү проектын тормышка ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә ала.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

2өлеш Территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында эшләнә торган проектны нигезләү материаллары, текст һәм график материаллар составында башкарылган генераль планга үзгәрешләр кертү проектын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен.

Текст материаллары шәһәр территориясе торышын, аның комплексы үсеше проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм

техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда шәһәрнең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү схемалары бар.

График материалларда генераль планга үзгәрешләр кертү проекты нигезләмәсен нигезләү схемалары бар.

«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы» Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын эшләгәндә материаллар файдаланылды:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, трубаүткәргеч транспорты), федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән)өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемалары;

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы боерыгы белән расланган энергетика өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрендәге 2607-р күрсәтмәсе белән расланган Сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралендәге 247-р күрсәтмәсе белән расланган югары һөнәри белем өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы;

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 карары белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 20021 елның 13 августындагы 709 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән);

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советының 2020 елның 12 февралендәге 3-РС карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары(үзгәрешләр кертү);

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), аны раслау турында Лаеш муниципаль районы Советының 2016 елның 13 декабрендәге 75-РС номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү);

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советы 2011 елның 03 августындагы 24номерлы карары белән расланган Лаеш шәһәре Генераль планы проекты

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2009 елның 24 июнендәге 129 номерлы карары белән расланган Лаеш шәһәре Генераль планы проекты (үзгәрешләр кертү);

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2014 елның 16 декабрендәге 90 карары белән расланган «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы проекты;

- Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы " Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проекты;

ТР Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәр җирлегенең «Орехов куст»микрорайоны " территориясен планлаштыру проекты;

- Лаеш муниципаль районы һәм аның составына керүче «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ

1.1. Гомуми оештыру чаралары

Лаеш шәһәренең үсеш перспективаларын билгеләү максатыннан, Генераль план белән Лаеш шәһәренең социаль-икътисади үсеш программасын эшләү тәкъдим ителә.

Генераль планның социаль-икътисади концепциясе Лаеш районының административ җитештерү һәм мәдәни үзәге булган халык өчен уңайлы яшәү тирәлеге булган Лаеш шәһәренең конкурентлылык һәм тотрыклы үсеше идеясен формалаштыра.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы паспорты "Татарстан Республикасында җәмәгать тәртибен саклауда гражданнарның катнашуы турында"

"2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе" расланды. Расланган стратегия кысаларында Казан агломерациясе составына керүче Лаеш муниципаль районы түбәндәге программаларны һәм проектларны тормышка ашыру территориясе булып тора: "күчерүне яңарту», «сәнәгать зоналары Редевелопменты», «Казан агломерациясенең инженерлык инфраструктурасын үстерү һәм модернизацияләү" » "Казан шәһәр яны зонасы»," Казан агломерациясенең транспорт инфраструктурасын үстерү», «Идел-Кама агымы «Экозонасы,» Чистый путь«, "Татарстан Республикасы транспортының тиз йөрешле төрләрен булдыру»," Казан икътисадый зонасында калдыклар белән эш итү проектын тиражлау.

1.2. Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар

Лаеш шәһәренең Генераль планы чаралары белән тәкъдим ителә:

-торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан Лаеш тегү фабрикасы җитештерүен оптимальләштерү;

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан " Таткрахмалпатока» җитештерүен оптимальләштерү;

- «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ җитештерүен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән оптимальләштерү;

- «Лаешагрохимсервис» ҖЧҖне (минераль ашламалар склады) аның территориясен рекультивацияләү һәм аннан соң махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бетерү.;

- территорияне рекультивацияләү һәм аннан соң махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән тирәләрне бүлеп бирү цехын бетерү.;

- «Ферекс» ҖЧҖ җитештерүен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән оптимальләштерү;

-торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән Боргузин (керамзит блоклар җитештерү) ЧП җитештерүен оптимизацияләү (керамзит блоклар җитештерү);

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан, Вахитов ШХП (тротуар плиткасы җитештерү) җитештерүен оптимизацияләү (тротуар плиткасы җитештерү);

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан «Карат» ЯАҖ (җитештерү базасы) җитештерүен оптимальләштерү;

- «Альянс» ҖЧҖ (җитештерү базасы) җитештерүен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән оптимальләштерү;

-санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан Сунцларның (җитештерү базасы) гадәттән тыш хәлләрне җитештерүне оптимизацияләү (җитештерү базасы);

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында «Инжехим» ҖЧҖ җитештерүен оптимизацияләү (җиһазлар, блок модульләре җитештерү) ;

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр кимету максатларында «Харша» ҖЧҖ житештерүен оптимизацияләү (авыл хуҗалыгы техникасын җитештерү һәм хезмәт күрсәтү) ;

-санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр кимету максатыннан ДМСК (ике объект) җитештерүен оптимальләштерү.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән шәһәр чикләренә гомуми мәйданы 51,57 га булган территорияне кадастр номерлары16:24:170301:215, 16:24:170301:213, 16:24:170301:232, 16:24:170301:231 булган, территориядә җитештерүне оештыру максаты белән, нормалаштырыла торган объектларга кадәр санитар-сак зонасы үтәлеше белән, (2017 елның 2 августындагы10241номерлы ТР Лаеш МР Башкарма комитеты хаты нигезендә) җир кишәрлекләрен кертү планлаштырыла.

«Лаеш шәһәре» МБ генераль планы белән сәнәгать җитештерүе өчен мәйданчык урнаштыру каралган.

Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге 1.2.1 таблицасында күрсәтелгән.

1.2. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары

Лаеш шәһәренең Генераль планы чаралары белән, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр кимету максатыннан, өч теплица җитештерүне оптимизацияләү тәкъдим ителә (1.3.1 таблица).

Таблица 1.2.1

Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чиратта (2025)	Хисап чоры (2025-2040 еллар.)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш шәһәре	Лаеш тегү фабрикасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,24	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
2	Лаеш шәһәре	Таткрахмалпа ток	Җитештерүне оптимальләштерү	га	1,23	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
3	Лаеш шәһәре	"Лаеш азык-төлек комбинаты»ҖЧЖ	Җитештерүне оптимальләштерү	га	1,09	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
4	Лаеш шәһәре	"Лаешагрохим сервис" ҖЧЖ (минераль ашламалар склады)	Территорияне рекультивацияләү белән объектны бетерү	га	3,96	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
5	Лаеш шәһәре	Тире эшкәртү цехы	Территорияне рекультивацияләү белән объектны бетерү	га	0,10	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
6	Лаеш шәһәре	"Ферекс" ҖЧЖ (светодиод яктырткычлар җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	3,05	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
7	Лаеш шәһәре	ЧП Баргузин (керамзит блоклар җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,51	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
8	Лаеш шәһәре	Шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,60	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
9	Лаеш шәһәре	«Карат " ЯАҖ (җитештерү базасы)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,88	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
10	Лаеш шәһәре	"Альянс" ҖЧЖ (җитештерү базасы)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,64	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чиратта (2025)	Хисап чоры (2025-2040 еллар.)	
11	Лаеш шәһәре	Сунцов гадәттән тыш хәл (җитештерү базасы)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,19	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
12	Лаеш шәһәре	«Инжехим» ҖЧҖ (җиһазлар, блок модульләре җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	2,04	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
13	Лаеш шәһәре	"Харша" ҖЧҖ (Авыл хуҗалыгы техникасын җитештерү һәм хезмәт күрсәтү), гараж	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,45	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
14	Лаеш шәһәре	ДМСК	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,56	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
15	Лаеш шәһәре	ДМСК	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,83	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
16	Лаеш шәһәре	Сәнәгать җитештерүе объектларын урнаштыру өчен Территория	Яңа төзелеш	га	-	51,57	+		Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
17	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге	Сәнәгать җитештерүе объектларын урнаштыру өчен Территория	Яңа төзелеш	га	-	1,0221	+		Генеральный план городского поселения Лаеш шәһәре

Таблица 1.3.1

Агросәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040)	
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ									
1	Лаеш шәһәре	Теплица	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,15	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
2	Лаеш шәһәре	Теплица	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,41	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы
3	Лаеш шәһәре	Теплица	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,28	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планы

1.2. Торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән яңа торак төзелеше шәһәр чигеннән тыш, шәһәр эчендә дә яңа территорияләрдә тәкъдим ителде.

Торак кимү

Торакны сүтү, нигездә, бинаның физик тузуы һәм яшәүгә яраксызлыгы аркасында, яисә торак бинаның төрле объектлардан санитар-яклау зонасында урнашуы аркасында карала.

Лаеш шәһәрендә 2016 ел башына тузган һәм авария хәлендәге торакның гомуми күләме 2,4 мең кв. метр тәшкил иткән.

Шулай итеп, торак фондын кире кайтаруның гомуми күләме 2,4 мең кв. метр тәшкил итәчәк.

Яңа торак төзелеше

Лаеш шәһәренең Генераль планы проекты белән Лаеш шәһәренең төньяк өлешендә 107,0 га мәйданлы (Төньяк мәйдан, кв. м.) яңа торак мәйданы үзләштерү тәкъдим ителә. 158-161, 163-167, 169-176, 178-185, 187, 288).

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән тәкъдим ителә:

- гамәлдәге төзелеш эчендә территорияләрне үзләштерүне тәмамлау (кв. 110, 188, 11, 336 һәм 337), мәйданы 4,11 га.

- кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә 35,45 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (Көнбатыш мәйданы-1, кв. 210-231). Әлеге территориягә ТР Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проекты эшләнгән.

- кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә 54,48 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү 16:24:170301:23, 16:24:170301:24, 16:24:170301:334 (Көнбатыш мәйданы-2, кв. 343, 351-380.;

- Лаеш шәһәренең төньяк-көнчыгыш өлешендә 11,84 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү (күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан, 252 кв.);

- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә 16,44 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан, 194-201 кв.) торак мәйданын үзләштерү;

- блокланган һәм усадьбалы торак төзелеше өчен Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатышында 34,94 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү (154 кв. төньяк-көнбатыш мәйданчыгы). Әлеге территориягә Лаеш шәһәр җирлеге һәм Лаеш районы «чикләвек куст»микрорайоны " территориясен планлаштыру проекты эшләнгән;

- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 7,43 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан-1, 232 кв.) торак мәйданы үзләштерү.;

- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 23,45 га мәйданда торак мәйданы үзләштерү (Көнчыгыш мәйдан-3, кв.234, 235).

- 54,35 га мәйданлы (кадастр номерлары булган җир участоклары) Лаеш шәһәреннән көнчыгыштарак (263-265 нче кварталның «Серебрячихи» районында) торак мәйданы үзләштерү 16:24:170401:58, 16:24:170401:61, 16:24:170401:63).

- 128,78 га мәйданлы торак мәйданын үзләштерү («Серебрячиха» районы), 239, 245 нче квартал).

-4,90 га мәйданлы Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (321,323 нче квартал) торак мәйданы үзләштерү.

Шулай итеп, яңа торак төзелешенә 483,17 га территорияне (картографик материаллар буенча) файдалануга тапшыру тәкъдим ителә.

Бу территорияләрдә шулай ук җәмәгать өчен билгеләнгән объектларны, урамнарны һәм юлларны урнаштыру, гомуми кулланылыштагы яшелләндерү, махсус билгеләнештәге яшелләндерү күздә тотыла, торак төзелеше өчен территория югарыда санап үтелгән объектларны исәпкә алып алына һәм 335,09 га тәшкил итәчәк.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 08.10.2018 ел, № 4039/исх хаты нигезендә, Лаеш шәһәрендә кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше өчен 5,72 га территория каралган 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3 (322 нче квартал).

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән шәхси торак төзелеше өчен 31,57 га территория каралган, торак пункт чикләрендә, 16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә, Лаеш шәһәренең төньяк өлешендә (Социаль инфраструктура объектлары, урамнар һәм юллар, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектларын исәпкә алып).

Шулай ук Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән беренче чиратта шәхси торак төзелеше өчен, торак пункт чиге эчендә, кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 2,0888 га территория каралган 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57.

Таблица 1.4.1

Генераль проектны гамәлгә ашыру этаплары буенча яңа торак төзелеше мәйданчыклары

Территорияләр	Төзелеш төре	Торак төзелеше өчен территория мәйданы, га	Торакның гомуми мәйданы, кв.м.
I чират			
Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 164, 170, 171, 179, 180)	усадебная	5,57	6 720 (56 уч.)
Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.)	усадебная	7,28	13 200 (110 уч.)
Күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан (кв. 252)	усадебная	11,84	13 650 (91 уч.)
Көнчыгыш мәйдан – территориянең бер өлеше (194-201 кв.)	усадебная	10,62	11 640 (97 уч.)
Төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.)	усадебная	8,20	9 600 (80 уч.)
Көнчыгыш мәйданы-1 (кв. 232)	усадебная	6,50	7 800 (65 уч.)
110, 188, 11, 336, 337	усадебная	4,11	6 000 (50 уч.)

"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы, 239, 245	усадебная	33,60	40 320 (336 уч.)
Квартал 321,323	усадебная	4,58	8 800 (17 уч.)
Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	усадебная	10,05	12120 (101 уч.)
322 нче Квартал (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3)	усадебная	5,72	6840 (57 уч.)
Җир кишәрлекләрендә кадастр номерлары белән 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57.	усадебная	2,09	3150 (21 уч.)
Барлыгы		**108,97**	**136690 (1060 уч.)**
Исәп-хисап вакыты			
Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288)	усадебная	41,09	49 320 (411 уч.)
Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.)	усадебная	13,64	24 720 (206 уч.)
Төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.)	усадебная	16,69	18 120 (151 уч.)
	блокировкаланган (таунхауслар)	3,90	7 980 (57 уч.)
Көнчыгыш мәйданы-2, кв. 234, 235	усадебная	20,17	24 240 (202 уч.)
Көнчыгыш мәйданы-3, территориянең бер өлеше (263-265 кв.)	усадебная	44,89	53 880 (449 уч.)
"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы, 239, 245	усадебная	63,00	75 600 (630 уч.)
Көнбатыш мәйданы-2, кв. 343, 351-380	усадебная	39,41	53 400 (445 уч.)
Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	усадебная	21,52	25 800 (215 уч.)
Барлыгы		**264,31**	**333 060 (2766 уч.)**
НӘТИҖӘ		**373,28**	**469 750 (3826 уч.)**

Беренче чиратта түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

1. Төньяк мәйдан территориясенең бер өлешен үзләштерү (кв. 164, 170, 171, 179, 180), Лаеш шәһәренең төньяк өлешендә урнашкан шәхси торак төзү өчен. Гамәлдәге шәһәр төзелешеннән алып әйләнә-тирә юлга кадәр территорияләрне үзләштерү тәкъдим ителә. Беренче чиратта, якынча торак төзелеше 6720 кв. м гомуми торак мәйданы (56 участок) тәшкил итәчәк.

2. Көнбатыш мәйданчыкның бер өлешен үзләштерү - 1 (210-231 нче квартал) - көнбатыштан көнбатыштарак (кадастр номерлары булган җир участоклары) яңа торак мәйданын үзләштерү 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257), анда якынча торак төзелеше 37 920 кв. метр тәшкил итәчәк (316 участок).

3. Шәһәрнең төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан күп балалы гаиләләр өчен (252 кв.метр) төньяк-көнчыгыш мәйданчыгын үзләштерү (91 участок).

4. Транспорт һәм инженер инфраструктурасы булган Көнчыгыш мәйдан (194-201 кварталы) территориясенең бер өлешен үзләштерү усадьбалы торак йортлар микрорайоннарын формалаштыру өчен кирәк, анда якынча торак төзелеше якынча 11 640 кв.м тәшкил итәчәк (97 участок).

5. Шәһәрнең төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан күпфатирлы һәм индивидуаль торак йортларны төзү өчен төньяк-көнбатыш мәйданы (154 нче квартал) территориясенең бер өлешен үзләштерү (анда якынча торак төзелеше якынча 9 600 кв.м тәшкил итәчәк (80 участок).

6. Шәһәрнең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи " районында) урнашкан 1 нче (232 нче квартал) Көнчыгыш мәйданы территориясен үзләштерү (якынча торак төзелеше 7 800 кв. метр тәшкил итәчәк (65 участок).

7. Гамәлдәге төзелеш (110, 188, 11, 336 һәм 337 нче кварталлар) эчендә территорияне үзләштерү (якынча торак төзелеше якынча 6 000 кв.метр тәшкил итәчәк (50 участок).

8. Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (321, 323 нче кварталлар) территорияне үзләштерү күздә тотыла.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының беренче чиратта торак төзелеше күләме гомуми торак мәйданының 68 910 кв. метрын тәшкил итәчәк.

Җир кишәрлекләрендә кадастр номерлары белән 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3 Лаеш шәһәрендә генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән индивидуаль торак төзелеше өчен 5,72 га каралган, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якынча 6,84 мең кв.м тәшкил итәчәк (57 участок).

Беренче чиратта, шулай ук, Лаеш шәһәренең төньяк өлешендәге генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән (16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) индивидуаль торак төзелеше өчен 10,05 га каралган, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якынча 12,12 мең кв.м тәшкил итәчәк (101 участок).

Исәп-хисап чорына тәкъдим ителә:

1. Төньяк мәйдан территориясен үзләштерүне тәмамлау (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288), анда якынча торак төзелеше 49 320 кв. метр тәшкил итәчәк (411 участок).

2. Көнбатыш мәйданын (210-231 нче квартал) үзләштерүне тәмамлау, анда якынча торак төзелеше гомуми торак мәйданының 24 720 кв. метрын тәшкил итәчәк (206 участок).

3. Торак төзелеше якынча 26100 кв. м тәшкил итәчәк, шул исәптән гомуми торак мәйданы 26100 кв. м.:

- блокланган торак йортларда гомуми торак мәйданы 7980 кв. м тәшкил итәчәк (57 йорт);

- усадьбалы торак йортларда 18 120 кв. м (151 участок) тәшкил итәчәк.

4. Шәһәр чигеннән көнчыгышта («Серебрячихи " районында) урнашкан 3 нче (234 нче квартал) Көнчыгыш мәйданчыгы территориясен үзләштерү.

5. Шәһәр чигеннән көнчыгышта урнашкан 4 нче (263-265 нче квартал) Көнчыгыш мәйданчыгын үзләштерү («Серебрячихи» районында), анда якынча торак төзелеше 53 880 кв. м тәшкил итәчәк (449 участок).

6. Көнбатыш мәйданчыкны үзләштерү-2 (343, 351-380 кв. м), кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170301:23, 16:24:170301:24, 16:24:170301:334, анда якынча торак төзелеше 53400 кв. метр тәшкил итәчәк (445 участок).

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының хисап чорына торак төзелеше күләме гомуми торак мәйданының 178 260 кв. метрын тәшкил итәчәк.

Шулай ук исәп-хисап чорына Лаеш шәһәренең төньяк өлешендәге генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән (16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) индивидуаль торак төзелеше өчен 21,52 га каралган, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якынча 25,80 мең кв.м тәшкил итәчәк (101 участок).

Генераль план нигезендә, шәһәр чигенә шәһәрнең гамәлдәге чигеннән көнчыгышка таба Кама елгасы яр буе («Серебрячихи " районы) буенда урнашкан территорияләр керә. Бу территорияләр туристлык бизнесын үстерү өчен үзләштереләчәк һәм нигездә 163,63 га исәпләнгән.

Таблица 1.4.2

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектында торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш шәһәре	торак фонды	яңа төзелеш	мең.кв.м	-	117,73	+		Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
						307,26		+	
2	Лаеш шәһәре	торак фонды	выбытие	мең.кв.м	2,40	-	+		Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
3	Лаеш шәһәре	яңа территорияләрдә торак фонды (кадастр номеры 16: 24: 170301:775)	яңа төзелеш	га	-	10,05	+	-	Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
				мең.кв.м	-	12,12			
4	Лаеш шәһәре	яңа территорияләрдә торак фонды (кадастр номеры 16: 24: 170301:775)	яңа төзелеш	га	-	21,52	-	+	Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
				мең.кв.м	-	25,80			
5	Лаеш шәһәре	яңа территорияләрдә (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә) торак фонды 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3)	яңа төзелеш	га	-	5,72	+	-	Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
				мең.кв.м	-	6,84			

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
6	Лаеш шәһәре	торак фонды (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57.)	яңа төзелеш	га	-	2,09	+	-	Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр проекты
				мең.кв.м	-	3,150			

1.2. Социаль инфраструктураны үстерү буенча чаралар

1.2.1 Хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар

Мәгариф оешмалары

Белем бирү оешмалары челтәрен үстерү өчен планлаштырыла:

- кадастр номерлары белән торак төзелеше өчен 110 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (типик проект) төзү 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (беренче чиратта 210 нчы квартал;

-күп балалы гаиләләр өчен 140 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (типик проект) төзү (252 нче квартал), беренче чиратта, төньяк-көнчыгыш торак мәйданы (252 нче квартал);

- яңа торак мәйданы территориясендә (232 нче квартал) 25 мәктәпкәчә һәм 40 уку урынына исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы» комплексы төзелеше (типик проект) ;

- яңа торак мәйданы территориясендә (154 нче квартал) 50 мәктәпкәчә һәм 108 укучыга исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы» комплексы төзелеше (типик проект) ;

- 120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше (типик проект) (Төньяк торак мәйданы, 168 кв.) хисап чорына;

– яңа торак мәйданы территориясендә 45 мәктәпкәчә һәм 80 укучыга исәпләнгән «мәктәп-балалар бакчасы» комплексы төзелеше (типик проект) хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә (Төньяк торак мәйданы, 239,245 кв.) 220 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше (типик проект) хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә (Көнбатыш торак мәйданы, 343,351-380 кв.) 85 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше (типик проект) хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә (263, 264, 265 кв.) 85 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзү (типик проект) ;

- 177 кварталда 675 урынга исәпләнгән мәктәп төзелеше (типик проект) исәп-хисап чорына.

Шулай ук генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән, беренче чиратта, яңа торак мәйданы территориясендә 132 укучыга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе (типик проект) төзү каралган (16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә).

Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру

Гамәлдәге мәктәптән тыш учреждениеләр әлеге учреждениеләрдә халыкның фаразланган ихтыяҗларын канәгатьләндерми.

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән гомуми егәрлеге 2527 урынга исәпләнгән яңа мәктәптән тыш учреждениеләр урнаштыру тәкъдим ителә.

Медицина оешмалары

Бүгенге көндә республикада сәламәтлек саклауны оптимальләштерү бара. Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны үстерү концепциясендә дәвалау-диагностика процессының интенсивлыгы дәрәҗәсен, койкалардан рациональ файдалануны һәм халыкның реаль ихтыяҗларын исәпкә алып, стационар ярдәмне структур яктан үзгәртеп кору тәкъдим ителде. Стационар койкаларының санын ихтыяҗга бәйле рәвештә варьировать, аларның гибкое перепрофилирование.

Хастаханәләр, дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Хастаханәләр һәм СМПларның район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе булу сәбәпле, аларны урнаштыру бөтен Лаеш муниципаль районы буенча карала. Норматив ихтыяж һәм тәэмин ителеш тулаем район халкыннан исәпләнә.

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән 2035 елга кадәр Столбище авылында 182 койкага хастаханә төзү тәкъдим ителә. «СМАРТ Сити Казан» территориясен планлаштыру проекты белән ашыгыч медицина ярдәме станциясе (4 махсуслаштырылган автомобиль) белән медицина үзәге (200 койка), беренче чиратта, һәр сырхауханәнең сменасына 185 кеше йөри торган 4 поликлиникасы һәм исәп-хисап чорына 150 кеше килә торган 1 сырхауханә төзү тәкъдим ителә.

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән, беренче чиратта, үзәк район хастаханәсе стационарын капиталь ремонтлау, шулай ук 184 кварталда исәп-хисап чорына сменасына 450 кешегә исәпләнгән яңа хастаханә һәм поликлиниканы төзү тәкъдим ителә.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән карала:

- медицина үзәген (поликлиниканы)капиталь ремонтлау;

- торак төзелеше территориясендә кадастр номерлары белән 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (210 нчы квартал) сменага 21 кешегә исәпләнгән фельдшер-акушерлык пункты төзелеше;

-Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатышында (154 нче квартал) урнашкан яңа торак мәйданы территориясендә җәмәгать үзәге төзү, анда сменага 13 кешегә исәпләнгән гомуми практика табибы кабинеты урнаштырыла.;

- шәһәрнең көнбатыш өлешендә сменага 30 кешенең гомуми практика табибы офисы төзелеше.

СМП станцияләре

Район халкына кичектергесез ярдәм күрсәтү өчен Лаеш шәһәрендә ашыгыч медицина ярдәме станциясе (2 махсуслаштырылган автомобиль) эшли, ул район үзәк хастаханәсендә урнашкан, ул бөтен район халкына хезмәт күрсәтергә тиеш. Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә генераль план белән беренче чиратта амп станциясен реконструкцияләү, шулай ук «СМАРТ Сити Казан» территориясендә ашыгыч медицина ярдәме станциясе булган 4 махсуслаштырылган автомобиль, беренче чиратта, медицина үзәге төзү тәкъдим ителә.

Балалар сөт кухнясы. Хисап чоры ахырына Лаеш шәһәренең фаразлана торган халкы өчен балалар сөт кухнясы предприятиеләренең исәп-хисап

сыешлыгы тәүлегенә 952 порция тәшкил итәчәк. Балалар сөт кухнясы булмау Яшел Үзән шәһәрендә кирәкле продукция сатып алу белән тулыландырылачак.

Балалар туклануын таратуның гамәлдәге пункты РҮХ территориясендә урнашкан. Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән сөт кухнясының өләшү пунктлары челтәрен киңәйтү тәкъдим ителә, ул 184 кварталда урнашырга тәкъдим ителә торган балалар сөт кухнясы пунктын урнаштыру хисабына мөмкин.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән «Г.Р. Державин исемендәге Лаеш ягы музее» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе Лаеш шәһәре, Ленин урамы,31 нче йорт адресы буенча урнашкан бина базасында беренче чиратта бинаны капиталь ремонтлау белән шөгыльләнә.

Үзәк һәм Үзәк балалар китапханәсе Мәдәни мирас объектында урнашкан, Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән әлеге бинаны үзгәртеп кору һәм яңа мәдәни-ял итү үзәге төзү тәкъдим ителә, анда китапханәләрне гомуми егәрлеге 111030 данә китап фонды, 200 урынлык клуб, 200 урынлык кинотеатр, дискотекалар, спорт объектлары урнаштыру тәкъдим ителә (157 кварталда).

Шулай ук Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектының исәп-хисап чорына тәкъдим ителә:

- 263, 264, 265 кварталларында яңа торак мәйданы территориясендә 104 урынга исәпләнгән иҗтимагый үзәк составында клуб төзү.;

- шәһәрнең көнбатыш өлешендә 100 урынга исәпләнгән авыл мәдәният йорты төзелеше.

Спорт учреждениеләре, бассейннар

ТР иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак вакытка исәпләнгән концепциясе нигезендә, Лаеш шәһәрендә ТР объектлары исемлеге белән Стадион төзү күздә тотыла.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән тәкъдим ителә:

- ДЮСШ спорт залын капиталь ремонтлау;

- гомуми егәрлеге 1851 кв. метр булган спорт заллары булган спорт-сәламәтләндерү комплексы, Бассейннар Һәм Балалар бүлмәсе, беренче чиратта (186 нчы квартал)төзү.;

-спорт-сәламәтләндерү комплексында, беренче чиратта (186 нчы квартал)3000 кв. м егәрлекле универсаль спорт мәйданчыгы төзү . ;

- Лаеш шәһәрендә Мәдәни-спорт үзәге составында гомуми мәйданы 1035 кв. м булган спорт заллары төзү (157 нче квартал);

- исәп-хисап чорына яңа гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы 288 кв. м мәйданлы спорт залы һәм 5000 кв. м егәрлекле яссылык корылмасы төзү (177 нче квартал);

- яңа мәктәп каршында, беренче чиратта, 154 нче кварталда, идән һәм яссылык корылмаларының мәйданы 870 кв. м булган 144 кв. м булган спорт залы төзелеше (154 нче квартал);

- иҗтимагый үзәк составында 288 кв. м егәрлекле спорт залы һәм 590 кв. м егәрлекле яссылык корылмасы төзү (263, 264, 265 нче квартал).;

- исәп-хисап чорына яңа торак мәйданы территориясендә 1540 кв. м куәтле спорт заллары булган спорт-сәламәтләндерү комплексы төзелеше (239,245 нче квартал);

- исәп-хисап чорына яңа торак мәйданы территориясендә 540 кв. м егәрлекле яссылык корылмасын төзү (234 кв. м);

- яңа торак мәйданы территориясендә 8200 кв.м егәрлекле яссылык корылмалар төзү (239,245 кв. м);

- яңа торак мәйданы территориясендә 530 кв. м егәрлекле яссылык корылмасы төзү (343, 351-380 кв. м);

Моннан тыш, Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән мәктәп каршындагы яссылык корылмаларының бер өлешенә капиталь ремонт ясау тәкъдим ителә.

Шулай ук генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән, беренче чиратта, Лаеш шәһәрендәге яңа гомуми белем бирү мәктәбе каршында 1847 кв.м мәйданлы яссылык спорт корылмаларын төзү каралган (кадастр номеры 16:24:170301:775 булган җир кишәрлегендә).

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән 96 эш урынына һәм беренче чиратта 68 эш урынына көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен урнаштыру тәкъдим ителә.

Шулай ук Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән 57 урынга мунча урнаштыру тәкъдим ителә.

Кунакханә

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән 112 урынга исәпләнгән кунакханә урнаштыру тәкъдим ителә.

Җәмәгать туклануы предприятиеләре

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән җәмәгать туклануы предприятиеләрен, беренче чиратта, хисап чорына 307 урынга урнаштыру каралган.

Сәүдә предприятиеләре

Бүгенге көндә кибетләрнең гомуми сәүдә мәйданы халыкның исәп-хисап ихтыяҗларын тулысынча канәгатьләндерә. Яңа кибетләр төзү яңа торак районнарда, көндәлек хезмәт күрсәтү элементы буларак башкарылачак.

Әмма Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән төзелеш тәкъдим ителә:

- иҗтимагый үзәк составында 100 кв. м. егәрлекле сәүдә предприятиеләре, кадастр номерлары белән торак төзелеше өчен 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (беренче чиратта 210 нчы квартал;

- яңа торак мәйданы территориясендә 50 кв. м. егәрлекле сәүдә предприятиеләре (154 нче квартал), беренче чиратта,;

- яңа торак мәйданы территориясендә 50 кв. м егәрлекле сәүдә предприятиеләре (232 кв. м), исәп-хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә 50 кв. м егәрлекле сәүдә предприятиеләре (234 кв.), исәп-хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә 100 кв. м егәрлекле сәүдә предприятиеләре (263, 264, 265 квартал), исәп-хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә гомуми егәрлеге 1090 кв. м булган сәүдә предприятиеләре (239, 245 квартал), исәп-хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә 250 кв. м егәрлекле сәүдә предприятиеләре (343, 351-380 кв. м) исәп-хисап чорына.

Шулай ук генераль планга, беренче чиратта, Лаеш шәһәрендә (кадастр номеры 16:24:170301:775 булган җир кишәрлегендә) үзгәрешләр кертү проекты белән 281 кв.м егәрлекле сәүдә предприятиеләре төзү каралган.

Административ-эшлекле объектлар

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән 153, 155, 156, шулай ук 87 нче кварталларында административ-эшлекле объектлар урнаштыру каралган.

Кредит-финанс учреждениеләре

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән банклар бүлеген административ-эшлекле объектлар яки иҗтимагый үзәкләр составында урнаштыру каралган.

Полиция

Исәп-хисап чорына Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән полиция участок пунктын яңа торак мәйданы территориясендә (239, 245 квартал) җәмәгать үзәге составында урнаштыру күздә тотыла.

Җәмәгать җыештырулары

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән административ-эшлекле объектлар яки иҗтимагый үзәкләр составында җәмәгать җыештыру урыннарын урнаштыру каралган.

Таблица 1.4.3

Хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ФЕДЕРАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Полиция									
1	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Җәмәгать үзәге составында полициянең участок пункты	яңа төзелеш	объект	-	1	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Яссылык корылмалары									
1	Лаеш шәһәре	«Лаеш балалар йорты»ятим балалар һәм ата-ана каравыннан мәхрүм калган балалар өчен ДБББУның баскетбол мәйданчыгы	Капиталь ремонт	кв.м	448	-	+		Лаеш муниципаль районы
Урта һөнәри белем									
1	Лаеш шәһәре	Лаеш техник-икътисад техникумы	Капиталь ремонт	объект	1	-	+		СТП РТ
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Мәгариф оешмалары									
1	Лаеш шәһәре, кв.252	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	140	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре, кв.168	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	120		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.210)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	110	+		ТР Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы " Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проектына үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
4	Лаеш шәһәре (кв.232)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы	Яңа төзелеш	дошк.мест/ уч.мест	-	25/40	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.234)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы	Яңа төзелеш	дошк.мест/ уч.мест	-	45/80		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	мест	-	85		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	мест	-	220		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
8	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	мест	-	85		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
9	Лаеш шәһәре (кв.154)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы	Яңа төзелеш	мест/ учащихся	-	50/108	+		Проектны үзгәрешләр кертү эскиз территориясенә торак поселогы "Иван до Марья" площадью 35,466 га в городе Лаеш
10	Лаеш шәһәре (кв.177)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	учащихся	-	675		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
11	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	учащихся	-	550		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
12	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	учащихся	-	132	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру									
12	Лаеш шәһәре	Мәктәптән тыш	Организация	мест	-	1170	+		Генераль планга

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме учреждениеләр	Чара төре дополнительных мест	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары үзгәрешләр кертү проекты
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
					-	1357		+	
13	Лаеш шәһәре	Балалар сәнгать мәктәбе	Капиталь ремонт	мест	205	-	+		Лаеш муниципаль районы
Медицина оешмалары									
1	Лаеш шәһәре	Үзәк больница	Капиталь ремонт	коек/ пос.в смену	196/150	-	+		Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш шәһәре	РҮХ каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе	Реконструкция	спец. автомобиль	2	-	+		Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш шәһәре	Медицина үзәге (поликлиника)	Капиталь ремонт	посещений в смену	55	-	+		Лаеш муниципаль районы
4	Лаеш шәһәре (кв.184)	Хастаханә/	Яңа төзелеш	коек/ посещений в смену	-	290/450	+		Лаеш муниципаль районы, Лаеш шәһәренең Генераль планы
5	Лаеш шәһәре (кв.184)	поликлиника	Яңа төзелеш	кв.м	-	52	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.154)	Балалар сөт кухнясының өләшү пункты (поликлиника каршында)	Яңа төзелеш	посещений в смену	-	13	+		Дәүләт Думасына үзгәрешләр кертү проекты, «Лаеш шәһәр җирлеге микрорайоны, Татарстан Республикасы Лаеш районы «Орехов куст» территориясен планлаштыру проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.210)	Җәмәгать үзәге составында гомуми практика табибы офисы	Яңа төзелеш	посещений в смену	-	21	+		ТР шәһәре Лаеш шәһәрендә 35,466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең Иске проектына үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
8	Лаеш шәһәре (западная часть города)	Җәмәгать үзәге составында гомуми практика табибы офисы	Яңа төзелеш	посещений в смену	-	30		+	Лаеш муниципаль районы
Музеи									
1	Лаеш шәһәре	Г.Р. Державин» исемендәге музей	музейны түбәндәге адрес буенча эшләп килүче бина базасында үзгәртеп оештыру.Ленин ур., 31, бинаны беренчел капиталь ремонтлау белән	экспона-тов	12000		+		Лаеш муниципаль районы
					-	12000			
Кинотеатрлар									
1	Лаеш шәһәре	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы Кинотеатр	яңа төзелеш	мест	-	200	+		Лаеш муниципаль районы
Мәдәни-ял итү үзәкләре									
1	Лаеш шәһәре	Үзәк балалар китапханәсе	перефункционирование	экземпляров	19269	-	+		Лаеш муниципаль районы
		Үзәк китапханә			37762	-			
2	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы китапханәләр	яңа төзелеш	экземпляров	-	111030	+		Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы Клуб	яңа төзелеш	мест	-	200	+		Лаеш муниципаль районы
4	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы Кинотеатр	яңа төзелеш	мест	-	200	+		Лаеш муниципаль районы
5	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Ижтимагый үзәк составында Клуб	яңа төзелеш	мест	-	104		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Ижтимагый үзәк составында китапханәләр	яңа төзелеш	экземпляров	-	37979		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
7	Лаеш шәһәре (западная часть города)	Авыл мәдәният йорты	яңа төзелеш	мест	-	100	+		Лаеш муниципаль районы
Спорт объектлары									
1	Лаеш шәһәре	Стадион	яңа төзелеш	объект	-	1	+		ТР төзелеш объектлары исемлеге белән ТР иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак сроклы концепциясе, Лаеш муниципаль районнары
2	Лаеш шәһәре (кв.157)	Боз сарае	яңа төзелеш	объект	-	1	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.186)	Спорт-сәламәтләндерү комплексы составындагы спорт заллары	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	1851	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-спорт үзәге составындагы спорт заллары	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	1035		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.177)	Мәктәп каршындагы спорт залы	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	288		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.154)	Мәктәп каршындагы спорт залы	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	144	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Иҗтимагый үзәк составында спорт залы	яңа төзелеш	кв.м. площади пола	-	288		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
8	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Спорт-сәламәтләндерү комплексы составындагы спорт заллары	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	1540		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
9	Лаеш шәһәре (западная часть города)	Спорт залы ДЮШС	Капиталь ремонт	кв.м площади пола	864	-	+		Лаеш муниципаль районы
Бассейны									
1	Лаеш шәһәре (кв.186)	Спорт-сәламәтләндерү комплексы составындагы Бассейн	яңа төзелеш	кв.м зеркала воды	-	4892	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Яссылык корылмалары									
1	Лаеш шәһәре	Лаеш шәһәренең 1 нче гимназиясе баскетбол мәйданчыгы	Капиталь ремонт	кв.м	288	-	+		Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш шәһәре	Лаеш шәһәренең 1 нче гимназиясе волейбол мәйданчыгы	Капиталь ремонт	кв.м	162	-	+		Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш шәһәре (кв.177)	Мәктәп каршындагы яссылык корылмасы	яңа төзелеш	кв.м	-	5000		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.154)	Мәктәп каршындагы яссылык корылмасы	яңа төзелеш	кв.м	-	870		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Мәктәп каршындагы яссылык корылмасы	яңа төзелеш	кв.м	-	1847	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Кунакханә									
1	Лаеш шәһәре	*Кунакханә*	яңа төзелеш	мест	-	112	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
Яссылык корылмалары									

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
1	Лаеш шәһәре (кв.186)	Универсаль спорт мәйданчыгы	яңа төзелеш	кв.м.	-	3000	+	-	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	590		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.234)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	540		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	8200		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	530		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Җәмәгать туклануы предприятиеләре									
1	Лаеш шәһәре	Җәмәгать туклануы предприятиеләре	яңа төзелеш	посад.мест	-	178	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре	Җәмәгать туклануы предприятиеләре	яңа төзелеш	посад.мест	-	307		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Лаеш шәһәре	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	яңа төзелеш	раб.мест	-	96	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
					-	68		+	

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
Сәүдә предприятиеләре									
1	Лаеш шәһәре (кв.210)	Иҗтимагый үзәк составында сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	100	+		ТР шәһәре Лаеш шәһәрендә 35,466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең Иске проектына үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре (кв.154)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	50	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.232)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	50		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.234)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	50		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Сәүдә предприятиеләре в составе общественного центра	яңа төзелеш	кв.м.	-	100		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	1090		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	250		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
8	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	281	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Административ-эшлекле объектлар									
1	Лаеш шәһәре (кв.153)	Административ-эшлекле объект	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
2	Лаеш шәһәре (кв.155)	Административ-эшлекле объект	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.156)	Административ-эшлекле объект	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.110)	ЗАГС	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Кредит-финанс учреждениеләре									
1	Лаеш шәһәре	Банклар бүлекләре составында административ-эшлекле объектлар	яңа төзелеш	объект	-	5	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
					-	4		+	
Җәмәгать җыештырулары									
1	Лаеш шәһәре	Җәмәгать җыештырулары	яңа төзелеш	прибор	-	21	+	-	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

1.2.2 Коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын (зиратларны) үстерү)

Гамәлдәге зират «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә 16:24:170301:251 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә урнашкан.

Лаеш шәһәрендә 16:24:170121:248 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә эшләп килми торган зират урнашкан (җир кишәрлегенең категориясе – «торак пунктлар җирләре»).

1000 кешегә 0,24 га норматив буенча, 2020 елга традицион күмелгән зиратларга Лаеш шәһәре халкының ихтыяҗы 3,2 га, 2035 елга 4,9 га тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге зиратның (1,72 га) ирекле территорияләре халыкның традицион каберлекләрне күмүгә булган ихтыяҗын тулысынча тәэмин итмәячәк.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән, гомуми мәйданы 3,2 га булган «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә (Лаеш шәһәре чигеннән төньяк юнәлештә) яңа зират урнаштыру тәкъдим ителә.

Таблица 1.4.4

ТР шәһәре Лаеш шәһәрендә 35,466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең Иске проектына үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	I чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025 - 2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
1	«Лаеш шәһәре»МБ	Кадастр номеры 16:24:170301:245, 16:24:170301:328 булган җир кишәрлеге өлешендә зират	Яңа төзелеш	га	3,2	-	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

1.3. Рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Лаеш муниципаль районының туристик-рекреацион системасының функциональ һәм пространство-планлаштыру структурасын формалаштыру нигезендә яталар:

 Лаеш шәһәре-терәк үзәге,

 тарихи-мәдәни объектлар һәм табигый комплекслар: православие һәм мөселман дини объектлары, Державин урыннары, Нормацкий утары һ. б., Идел-Кама тыюлыгының Саралов участогы, Мишә, Кама, Идел елгалары, күпсанлы күлләр һ. б.,

 шәһәр урманнары, урман паркы,

 туристик маршрутлар.

Лаеш районы территориясендә эре су объекты булу федераль әһәмияттәге су маршрутын - Кама буенча круиз маршрутын оештыру өчен шартлар тудыра. Әлеге маршрут республиканы күрше төбәкләр белән, шулай ук республиканың Идел һәм Кама акваторияләрен үз эченә алган туристлык-рекреацион зоналары бәйли.

Лаеш шәһәре Казан, Раифа, Зөя, Болгар, Арча, Чистай, Алабуга, Биләр кебек мәдәни-тарихи үзәкләрне үз эченә алган «Татарстанның энҗе бөртеге» республика туристик маршрутына кертелде.

Казан һәм Лаешны 18 гасыр азагы-19 гасыр башы Россиянең күренекле дәүләт эшлеклесе Г.Р. Державин, бөек шагыйре һәм күренекле дәүләт эшлеклесе Г. Р. Державин тормышының тарихи урыннары буенча уза торган маршрут, Дәүләт янындагы дини архитектура һәйкәлләрен, археологик һәйкәлләрне, Державиннар гаиләсенең истәлекле урыннарын, императрица Екатерина II чорының театральләштерелгән тамашасын тоташтыра.

Тагын бер мәдәни-танып-белү район маршруты Лаеш районының тарихи урыннары буйлап уза, анда Лаеш шәһәре (туган якны өйрәнү музее, «Татар диңгезе» Кама бүләкләре дегустациясе), совхоз бистәсе бар.25 Октябрь ("тимер ярминкә"», Смолдеярово авылы (Казан Мәрьям Ана гыйбадәтханәсе), Имәнкискә авылы (археология һәйкәлләре), Шуран авылы (А.п. Нормацкий утары).

Районда экскурсия, Экология һәм дәвалау-савыктыру туризмын алга таба үстерү планлаштырыла. Шулай итеп, турбаза, этнография үзәге, җилкәнле үзәк, Лаеш шәһәрендәге җәяүлеләр тарихи урамын булдыру, ярларны ныгыту, яр буе зонасын һәм причалны булдыру буенча эшләр комплексын булдыру һ. б. күздә тотыла.

Туристик игътибарның төп объектлары: Лаеш ягы музее, Ленин урамы, София соборы, бал һәм Балык музее, Богодельня, хатын-кызлар монастыреның Троицкий соборы, Белые горы.

Җирле халыкның ялга булган ихтыяҗын канәгатьләндерү өчен җиһазландырылган пляжлар булуы шартларның берсе булып тора. СНиП Нигезендә 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү«, ГОСТ 17.1.5.02-80 " табигатьне саклау. Гидросфера. Су объектларын рекреацияләү зоналарына гигиеник таләпләр» һәм башка белешмә

мәгълүмат " дигән темага җирле халык өчен гомуми файдаланудагы пляжларның кирәкле территорияләрен исәп-хисап ясалды.

Таблица 1.5.1

Җирле халык өчен пляж территориясе өчен кирәкле мәйданнар
Лаеш шәһәре, Исәп-хисап вакыты (2040 елга)

Территориянең исеме	Пляжларны бер үк вакытта йөкләү коэффициенты	Халык саны, кеше	Пляж территориясе нормасы, $м^2$/чел	Пляж территориясенең тиешле күләме, га
Лаеш шәһәре	0,2	20339	8	3,25

2040 елга үткәрелгән исәп-хисапларга караганда, Пляж территорияләренә ихтыяҗ 3,25 га тәшкил итәчәк.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатыннан, Генераль план белән, иҗтимагый рекреацион зоналар, ә атап әйткәндә Кама елгаларын булдыру белән, Лаеш шәһәре территориясендә урнашкан су объектларының яр буе полосасын һәм янәшәсендәге территориясен төзекләндерү тәкъдим ителә.

Лаеш шәһәренең Генераль планында рекреацион территорияләрне үстерү шулай ук яшел үсентеләр системасын оештыру һәм гамәлдәге чишмәләрне, җирле халыкның ял итү зоналары һәм килүчеләрнең ял итү мәйданчыклары буларак, төзекләндерү чараларын күздә тота.

Таблица 1.5.2

Рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт, урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2020 г.)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035	
ФЕДЕРАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Казан" Туристик-рекреацион зонасы	Оештыру чарасы	-	-	-	+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Бөек Идел юлы»туристик маршруты	Оештыру чарасы	-	-	-	+	+	СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Россиянең Зур Алтын балдак»туристик маршруты	Оештыру чарасы	-	-	-	+	+	СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Лаеш туристик-рекреацион зонасы	Оештыру чарасы	-	-	-	+	+	СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Лаеш туристлык-рекреацион зонасын үстерү буенча проект эшләү	Проектны эшләү	-	-	-	+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Туристик-күңел ачу комплексы	Яңа төзелеш	мест	-	100	+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
4	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Җилкәнле үзәк	Яңа төзелеш	мест	-	200	+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
5	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Этнографик үзәк»туристик-күңел ачу комплексы	Яңа төзелеш	мест	-	1000	+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
6	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	«Лаеш шәһәре»Юрт–кемпингГП	Яңа төзелеш	мест	-	30	+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы

№ п/п	Торак пункт, урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2020 г.)	Исәп-хисап вакыты (2021-2035	
7	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Туристик маршрут «Жемчужное ожерелье Татарстана» (Малое кольцо)	Организация маршрута	-	-	-	+	+	СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	»Лаеш шәһәре " аттракционнарының ябык павильоны	Яңа төзелеш				+		СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Серебрячиха»районының туристик зонасы	Проектны эшләү, яңа төзелеш	га	-	190,1	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планы
3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Тарихи-мәдәни маршрутлар (Лаеш районының тарихи урыннары буенча-Лаеш ш., и.п.)Октябрьнең 25 еллыгы, Смолдеяр, Имәнкискә, Шуран)	Маршрутны оештыру				+	+	СТП РТ, Лаеш муниципаль районы
4	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Яшелләндерү	Яшел үсентеләр системасын оештыру				+	+	Генераль план

1.4. Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

Развитие улично-дорожной сети в границах населенных пунктов

Генераль план проектында Лаеш шәһәренең юл-транспорт инфраструктурасын алга таба үстерү каралган.

Генераль план нигезендә шәһәрнең транспорт структурасының нигезен шәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнары тәшкил итәчәк: Лебедев, Ленин, Заовражная, производство урамнары, Горький, Есенин, Шмидт, Декабристлар урамнары, Юбилейная, Сәйдәшев урамнары, Урожайная урамнары.

Бистәнең калган урамнары да транспорт элемтәсе (йөк һәм җәмәгать транспорты үткәрмичә) һәм торак районнар территориясендә җәяүлеләр элемтәсе алып барыла торган торак урамнар буларак классификацияләнә.

Лаеш шәһәренең Генераль планы белән Лаеш шәһәрендә яңа торак төзелеше мәйданчыкларында урамнар һәм юллар төзү, гамәлдәге торак төзелеше территориясендә урамнарны һәм юлларны капиталь ремонтлау каралган.

Ленин урамы (гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урам) шәһәрнең көнбатыш өлешендәге проектлана торган торак районнар юнәлешендә дәвам итәчәк.

Калган урамнар да җирле әһәмияткә ия булачак.

Шәһәр автобус маршрутлары

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәрендә бер җәмәгать транспорты маршруты бар. Автобус маршруты шәһәрнең көнчыгыш өлешендә башлана, Ленин урамы буенча уза һәм Лаеш шәһәренең үзәк өлешен үз эченә ала.

Проектлана торган торак районнарның шәһәр үзәгеннән шактый ерак булуын, хезмәт кушымтасы урыннарыннан ераклыгын исәпкә алып, Генераль план белән Лаеш шәһәренең Магистраль урамнары буенча җәмәгать транспортының автобус маршрутларын оештыру тәкъдим ителә.

Су транспорты

Су пассажир транспортын үстерү күздә тотыла. Генераль план проекты белән ярларны ныгыту күздә тотыла, анда Яр буе туктап тору һәм урнаштыру күздә тотыла.

Шәхси автотранспорт

Автомобильләрне һәм башка транспорт чараларына даими һәм вакытлыча саклау һәм техник хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән корылмалар челтәрен автомобильләштерү перспективаларын, алар хезмәт күрсәтә торган объектларның һәркем өчен мөмкин булуын тәэмин итү, шәһәр территорияләрен экономияләү һәм максималь техник-икътисадый, архитектура-композицион һәм санитар-гигиеник эффектны исәпкә алып проектларга кирәк.

Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча республика нормативларына туры китереп (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары (машина-урыннарның исәп-хисап саны Торак фонды категориясенә карап

уңайлылык дәрәҗәсе (табл) буенча билгеләнә.61 п. 5. 2), аны исәп-хисап чорына кабул итәргә кирәк

Парковка урыннарын исәпләүне күп фатирлы йортларда яшәүчеләр өчен генә башкарырга кирәк. Шәхси һәм блокланган йортлар өчен парковка урыннары йорт яны һәм фатир яны участоклары территорияләрендә урнаштырылачак.

Норматив буенча, Лаеш шәһәренең күп фатирлы торак йортларында яшәүчеләр өчен парковка урыннарына ихтыяҗ 676 машина урыны булачак, шул исәптән 68 машина-инвалидлар өчен урын (гомуми саннан 10%).

Автомобильләрне даими саклау өчен ябык һәм ачык автостоянкалар белән тәэмин ителеш шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап санының 90 процентган да ким булмаска тиеш. Торак пунктларның авыл территорияләреннән читтә урнашкан ачык һәм ябык типтагы автостоянкаларда җиңел автомобильләр паркының 10 процентын сезонлы саклауны күздә тотарга рөхсәт ителә.

Катларына карап, гаражлар һәм җиңел автомобильләр кую урыннары күләме һәм аларны кабул итәргә кирәк:

- Җир өсте тукталышлары өчен.............25 м2 - бер машина-урын;
- Бер катлы гаражлар өчен..............30 м2 - бер машина-урын,
  ике катлы.........................20 - « -,
  өч катлы йортлар.........................14 - « -,
  дүрт катлы йортлар.....................12 - « -,
  биш катлы йортлар.........................10 м2 - бер машина урыны.

Һава транспорты

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 02.03.2002 елгы хаты нигезендә генераль планга үзгәрешләр кертү проекты №1181/исх кадастр номеры белән 16:24:170301:1259 кадастр номерлы җир кишәрлеген «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр» категориясенә күчерү каралган..

Таблица 1.6.1

Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашуы	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Реализация сроκы		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (Өстәмә)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Улично-дорожная сеть в границах населенного пункта									
1	Лаеш шәһәре	Төп урам, торак төзелештә урамнары	Капиталь ремонт	-	70,60	-	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре	Төп урам, торак төзелештә урамнары	Яңа төзелеш	-	-	74,10	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
Автобус маршрутлары									
3	Лаеш шәһәре	Җәмәгать транспортының автобус маршрутлары	Өстәмә организация	-	-	-	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
Транспорт инфраструктурасы объектлары									
4	Лаеш шәһәре	Автостоянкалар, күп катлы паркинглар	Яңа төзелеш	-	-	-	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
Һава транспорты									
1	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге	Очып китү-утыру полосасы (кадастр номеры 16: 24: 170301:1259)	«Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясенә «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус	га	1,2601	-	+	-	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 02.03.2002 ел, №1181/исх хаты

№ п/п	Урнашуы	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Реализация сроки		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (Өстәмә)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
			билгеләнештәге җирләр» һава транспорты «ннән рөхсәт ителгән файдалану төрен билгеләп, "Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр" категориясенә күчерү».						

1.4. Торак пунктлар чикләрен билгеләү буенча чаралар

Лаеш шәһәре чиге, расланган проект нигезендә, Лаеш шәһәре Генераль планына 1537,4621 га мәйданлы үзгәрешләр кертү проекты нигезендә, ЕГРНга исәпкә куелган.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән, Лаеш шәһәре чигендә Лаеш урманчылыгы чикләре белән кисешкән җир кишәрлекләре урнашуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 12.02.2002 ел, №14-1075 хаты нигезендә, шәһәр чикләрен билгеләү каралмаган. (к. "Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның 10 нчы кушымта).

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән Иске Пристань авылы чиген билгеләү каралган, аның проект мәйданы 4,0932 га тәшкил итәчәк, шулай ук 16:24:000000:6726 («Семрук») кадастр номеры булган җир кишәрлеген «урман фонды» җир категориясеннән «торак пунктлар җирләре» категориясенә күчерү каралган (к. Территориаль планлаштыру турында нигезләмә 1.13 бүлек, шулай ук Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның аңлатма язмасы бүлеге 3.11).

Обоснованием тәрҗемә итү, җир участогы булып тора кирәклеген территориясендә гамәлгә комплексы «проектын Рекреационно-мәдәни кластеры «Семрук» торак пунктында Лаеш муниципаль районы» Бөтенроссия бәйгесендә катнашу өчен, иң яхшы проектлар булдыру уңайлы шәһәр тирәлеген кечкенә шәһәрләрдә һәм тарихи җирлекләре «категориясендә Кече шәһәрнең халык саны меңнән 20 меңгә кадәр кеше».

Конкурс кагыйдәләре буенча (РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 7 мартындагы 237 номерлы "Уңайлы шәһәр тирәлеген булдыру буенча иң яхшы проектлар Бөтенроссия конкурсында җиңүче муниципаль берәмлекләрне бүләкләү өчен федераль бюджеттан Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына дәүләт ярдәме күрсәтү Кагыйдәләрен раслау турында" карары), төзекләндерү территориясе торак пункт чикләрендә һәм муниципаль берәмлек милкендә булырга тиеш.

Лаеш шәһәре һәм Иске Пристань авылы Татарстан Республикасы башкаласыннан 56 км, «Казан»халыкара аэропортыннан 45 км ераклыкта урнашкан.

«Семрук» комплексы югары рекреацион потенциалга, Куйбышев сусаклагычы ярында урнашуы аркасында уникаль табигый ресурсларга ия.

Конкурста катнашу булган объектларны саклау, территориянең рекреацион потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру, комплексның транспорт, инженерлык инфраструктурасын төзекләндерү, экотуризм объектларын, Лаешның уникаль үзенчәлекләрен күрсәтү өчен мәйданчыклар булдыру юлы белән аның туристик кызыклыгын арттыру өчен грант алу мөмкинлеге бирәчәк. (Татарстан

Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларга кушымта - Конкурс документлары).

Бүгенге көндә «Семрук» комплексы төзекләндерелгән, туристларның ял итү өчен куркынычсыз шартлар юк, җирле халык һәм туристлар арасында конфликт бар.

«Семрук» комплексы 16:24:0000000:6726 кадастр номеры булган, урман фонды җирләре составына керүче 16: 24: 000000: 6726 кадастрлы күп контурлы җир кишәрлегендә урнашкан (саклагыч урманнар, саклагыч урманнар категориясе – су саклау зоналарында урнашкан кыйммәтле Урманнар һәм урманнар). (карагыз территориаль планлаштыру турында Нигезләмә 1.13 бүлек, шулай ук Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның аңлатма язмасы бүлеге 3.11).

Таблица 1.7.1

Торак пункт чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
1	Иске Пристань авылы	торак пункт территориясе	Иске Пристань авылы чиген билгеләү	га	-	4,0932	+	+	Шәһәр җирлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
2	Иске Пристань авылы	торак пункт территориясе	«Урман фонды "җир категориясеннән 16:24:0000000:6726 кадастр номеры белән җирне" торак пункт җирләре " категориясенә күчерү»	га	4,0932	-	+	+	Шәһәр җирлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты

1.5. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

1.5.1 су белән тәэмин итү

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
1	Лаеш шәһәре	су алу	-	ПИР	шт	6	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
2	Лаеш шәһәре	су алу	Җиһазларны алыштыру, ремонт	Капиталь ремонт	шт	8	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
3	Лаеш шәһәре	Тәэмин итү челтәрләре	-	төзелеш	км	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
4	Лаеш шәһәре	Су белән тәэмин итү челтәрләре	замена	Капиталь ремонт	км	8,0	+		Государственная программа "Обеспечение качественным жильем и услугами жилищно-коммунального хозяйства населения Республики Татарстан на 2014-2020 годы" (Постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 30 апреля 2014 г. N 289 ")
5	Лаеш шәһәре	Су белән тәэмин	-	реконструкция	км	17,3	+		«Лаеш

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
		итү челтәрләре Тәэмин итү челтәрләре							шәһәре»МБ генераль планы
6	Су белән Тәэмин итү челтәрләре	Су куллануны исәпкә алу узеллары	-	оештыру	шт	-	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

1.4.1 Канализация

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
1	Лаеш шәһәре	Чистарту корылмалары		реконструкцияләү	м3/сут	450	+		Государственная программа "Обеспечение качественным жильем и услугами жилищно-коммунального хозяйства населения Республики Татарстан на 2014-2020 годы" (Постановление Кабинета Министров Республики

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
									Татарстан от 30 апреля 2014 г. N 289 ")
2	Лаеш шәһәре	Су бүлү челтәрләре		реконструкцияләү	км	11,8	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
3	Лаеш шәһәре	Су бүлү челтәрләре		төзелеш	км.	5,0	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
4	Лаеш шәһәре	автоном канализация системасы		төзелеш	шт	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

1.4.2 Калдыклар белән эш итү инфраструктурасы

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							1 чират	Исәп-хисап вакыты	
1	Территория муниципального образования	-	территорияне планлы-даими санитар чистарту	оештыру	шт.	1	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
2	Территория муниципального образования	Контейнерлар		Яңа төзелеш	Контейнер лар, шт	108	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
3	Территория муниципального образования	Контейнерлар		Яңа төзелеш	Контейнер лар, шт	165		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							1 чират	Исәп-хисап вакыты	
4	Территория муниципального образования	Икенчел чималны кабул итүнең стационар пунктлары		Яңа төзелеш	икенчел чималны кабул итүнең стационар пунктлары , дн	1	+		Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема
5	Территория муниципального образования	Лаеш ККК полигоны	Муниципальара каты көнкүреш калдыклары полигонын файдалануга тапшырганнан соң гына полигонны ябу һәм рекультивацияләү	инженер-техник			+		Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема
6	Территория муниципального образования	Чүп-чар төяү станциясе (МПС)		Яңа төзелеш			+		Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема

1.4.3 Җылылык белән тәэмин итү

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
1	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	Административ - эшлекле объектлар (153,155,156 квартал) һәм иҗтимагый үзәк(157 квартал)өчен БМК	төзелеш	МВт	2,0	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
2	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	120 урынлык балалар бакчасы (168 квартал) һәм 675 урынга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе өчен БМК (177 квартал)	төзелеш	МВт	1,0		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
3	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	140 урынга исәпләнгән балалар бакчасы өчен БМК (252 квартал)	төзелеш	МВт	0,5	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
4	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	45 мәктәпкәчә һәм 80 укучыга исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы " комплексы өчен БМК (234 квартал)	төзелеш	МВт	0,72		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
5	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	110 урынлык балалар бакчасы (210 квартал) һәм җәмәгать үзәге өчен БМК (210 квартал)	төзелеш	МВт	1,32	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
6	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	220 урынлык балалар бакчасы (239 квартал) һәм иҗтимагый үзәк өчен БМК (239 квартал)	төзелеш	МВт	0,4		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
7	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	Балалар бакчасы өчен 85 урынга исәпләнгән БМК (263,264,265 квартал) һәм җәмәгать үзәге (клуб, китапханә, спорт залы, кибет)	төзелеш	МВт	0,2		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
8	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	85 урынлык балалар бакчасы өчен БМК (359 квартал)	төзелеш	МВт	0,72		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
9	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы өчен БМК (50 урын/108 укучы) (154 квартал) һәм табиб/офисы (154 квартал)	төзелеш	МВт	0,2	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
10	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	«Мәктәп – балалар бакчасы " комплексы өчен БМК (25 урын/40 укучы) (232 квартал)	төзелеш	МВт	0,2	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
11	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	БМК для ледового дворца (164 квартал)	төзелеш	МВт	3,0	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
12	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	БМК для ресторана (предприятия общественного питания) (270 квартал)	төзелеш	МВт	0,3	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
13	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	БМК для спортивно-оздоровительного комплекса (спортивный зал, магазин) (245 квартал)	төзелеш	МВт	0,47	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
14	Лаеш шәһәре	Блок-модульле котельный(БМК)	БМК для больницы/поликлиники	төзелеш	МВт	2,5		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
15	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Блок-модульле котельный(БМК)	БМК для общеобразовательной школы на 132 учащихся и предприятия торговли	төзелеш	МВт	0,5	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

1.4.4 Газ белән тәэмин итү

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							Беренче чират	Исәп-хисап вакыты	
1	Лаеш шәһәре	ГРП	Газорегулятор пункты төзелеше (ГРП, ГРПШ)	төзелеш	дн.	9	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

2	Лаеш шәһәре	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Югары, урта һәм түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү	төзелеш	км.	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

1.4.5 Электр белән тәэмин итү

№ п/п	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
							1 чират	Исәп-хисап вакыты	
1	Территория МО Лаеш шәһәре	Комплект трансформатор подстанциясе (КТП)	10(6)/0,4 кВ көчәнешле комплект трансформатор подстанциясен төзү	төзелеш	кВА	11191,52	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
2	Территория МО Лаеш шәһәре	Комплект трансформатор подстанциясе (КТП))	10(6)/0,4 кВ көчәнешле комплект трансформатор подстанциясен төзү	төзелеш	кВА	20178,24		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
3	Территория МО Лаеш шәһәре	Электр тапшыру линияләре (ЛЭП)	10(6) кВ көчәнешле ЛЭП төзү	төзелеш	км.	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
4	Территория МО Лаеш шәһәре	Электр тапшыру линияләре (ЛЭП)	0,4 кВ көчәнешле ЛЭП төзү	төзелеш	км.	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

1.4.6 Слаботочный челтәрләр

№ п/	Урнашу урыны	Объект исеме	Чараның исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты	Чара чыганаклар

п							1 чират	Исәп-хисап вакыты	ы
1	Территория МО Лаеш шәһәре	Җепселле-оптик элемтә линияләре (ВОЛС)	ВОЛС төзелеше	төзелеш	км.	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
2	Территория МО Лаеш шәһәре	Телефон		оештыру	Проектлаштырыла торган торак төзелешенә телефоннар саны	1128	+		«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
3	Территория МО Лаеш шәһәре	Телефон		оештыру	Проектлаштырыла торган торак төзелешенә телефоннар саны	3189		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
4	Территория МО Лаеш шәһәре	Автоматлаштырылган телефон станциясе (АТС)	АТС төзелеше	төзелеш	шт.	1		+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы
5	Территория МО Лаеш шәһәре	Бүлгеч элемтә шкафы (РШ)	РШ төзелеше	төзелеш	шт.	-	+	+	«Лаеш шәһәре»МБ генераль планы

1.5. Әйләнә-тирәлекне саклау буенча чаралар

Таблица 1.10.1

Лаеш шәһәре " н тормышка ашыру өчен тәкъдим ителгән чаралар исемлеге

Объектлар исеме	Чара төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1 очередь	Исәп-хисап вакыты	
Үләт базының санитар-яклау зонасын киметү буенча чаралар үткәрү	Оештыру чарасы	+		
Гамәлдәге зиратның санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртеп кору	Оештыру чарасы	+	+	Физик яктан тузган
«Лаешагрохимсервис» ҖЧҖ территорияләрен, тирәләрне бүлеп бирү цехларын үзгәртеп кору, алга таба территорияне рекультивацияләү	Оештыру чарасы	+		
Таткрахмалпаток, «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ, типография, «Ферекс» ҖЧҖ, Лаеш тегү фабрикасы, теплицалар, сугару-киптерү системаларын, кислород станциясен, чистарту корылмаларын эксплуатацияләү предприятиесе, «Лаешагропромэнерго», ДМСК, торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максаты белән, торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан, таткрахмалпаток, "Лаеш азык-төлек комбинаты" ҖЧҖ, типография, "Ферекс" ҖЧҖ, Лаеш тегү фабрикасы, теплицалар	Оештыру чарасы	+		
Сәнәгать товарлары базарының санитар-яклау зонасы, «Тонус» ҖЧҖ, ГО склады, МЧС склады, элемтә складлары, Ленин склады территорияләренең күләмнәрен һәм режимын нигезләү буенча чаралар үткәрү	Оештыру чарасы	+		Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасы һәм физик йогынты дәрәҗәсе буенча исәп-хисапларны үткәрү
Яшелләндерү системасын оештыру	яңа төзелеш	+		
Куйбышев сусаклагычы	Су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү	+		

1.6. 1.6. Территорияне инженерлык ягыннан әзерләү буенча чаралар

Таблица 1.11.1

Чокыр эрозиясенә каршы көрәш, ярларны эшкәртү буенча чаралар

№ п/п	Урнашу урыны	Куркыныч табигатьпроцесслары	Чаралар

1	Лаеш шәһәре « МБ	Чокырлы эрозия	Чокырларның үсешен туктатып тору, тау канатларын урнаштыру, чокыр төбен һәм чокыр төбен ныгыту, склонны терраслау, саклагыч яшелләндерү. Промоин һәм рытвин салу. Өслек агымын көйләү
2	Лаеш шәһәре « МБ	Ярларны эшкәртү	Лаеш шәһәре территориясен су басудан саклау һәм яр буен җимерүдән саклау өчен ярларны ныгыту, ярларның җимерелүенә ел саен күзәтү кирәк

Таблица 1.11.2

Инженерлык яклавының су басудан (су басудан) һәм абразион процесслардан чаралары

№ п/п	Урнашу урыны	Куркыныч табигатьпроцесслары	Чаралар
1	Лаеш шәһәре « МБ	Абразион процесслар, су басу	Төзелеш ярларын ныгыту, яр буйларын һәм буш пляжларны юу,
		Су басу	дренаж һәм территорияне киптерү.

Таблица 1.11.3

Карст процессларына каршы көрәш чаралары

№ п/п	Урнашу урыны	Куркыныч табигатьпроцесслары	Чаралар
1	Лаеш шәһәре « МБ	Карст процессы	Карст ясалу процесслары үсеше өчен мониторинг.

1.7. 1.7. Граждан оборонасы чаралары, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү

Таблица 1.12.1

Исеме объектов	Чара төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1 чират	Исәп-хисап вакыты	
Лаеш шәһәре « МБ	сөйләм сирена җайланмалары урнаштыру	+		
Куйбышев сусаклагычы	Су арту һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү	+		

1.8. Урман комплексын үстерү буенча чаралар

Урман хуҗалыгы өлкәсендәге чараларга урманнарны яңадан торгызу, янгыннардан, пычратудан, пычратудан (шул исәптән радиоактив матдәләрдән) һәм башка тискәре йогынтыдан саклау, шулай ук зарарлы организмнардан саклау, шәһәр һәм торак пунктларның яшел зоналары мәйданнарын саклау һәм үстерү буенча чаралар керә, шулай ук урман фонды һәм урман хуҗалыгы мәнфәгатьләренә кагылышлы башка өлкәләрдәге эшчәнлекнең кайбер чараларын үз эченә ала. Татарстан Республикасының барлык урманнары Россия Федерациясе милке булып торганга күрә, барлык чаралар да федераль әһәмияткә ия һәм федераль дәрәҗәдә контрольдә тотылырга тиеш.

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы бәяләмәсе буенча (К. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларны генераль планга үзгәрешләр кертү проектын анализлау, аларны Росреестр белешмәләре һәм дәүләт урман реестры белешмәләре белән чагыштыру нәтиҗәләре буенча материалларның 6 аңлатма язмасына кушымта урман фонды җирләреннән торак пунктларның проектлана торган чикләрендә урнашкан башка категориядәге җир кишәрлекләре белән кисешү билгеләнгән.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә Лаеш урманчылыгының Лаеш участок урманчылыгының урман участоклары урнашкан.

Татарстан Республикасында Лаеш урманчылыгы чикләре турында белешмәләр күчемсез милекнең Бердәм дәүләт реестрына 16.00.2.3769 исәп номеры астында кертелде. Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының урман фонды җирләре һәм башка категориядәге җир кишәрлекләре белән кисешкән җирләр мәйданы өлешендә бәяләмәсе «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан бирелгән материаллар (24.02.2022 ел, № 299/07 хат) нигезендә әзерләнде.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән, Иске Пристань Авылы торак пункты чикләрен билгеләгәндә, 16:24:000000:6726 кадастр номеры белән җир кишәрлеген «урман фонды җирләре» категориясеннән 4,0932 га мәйданлы «торак пункт җирләре» категориясенә күчерү каралган. Урманнарның максатчан билгеләнеше - саклау урманнары, саклагыч урманнар категориясе-су саклау зоналарында урнашкан кыйммәтле Урманнар һәм урманнар.

16:24:0000000:6726 кадастр номеры булган җир кишәрлеге территориясендә мәдәни мирас объектларын саклау буенча Татарстан Республикасы комитеты хаты нигезендә мәдәни мирас объектлары территориясе чикләре һәм аларның саклау зоналары чикләре билгеләнмәгән (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның 4 аңлатма Язмасын карагыз).

Моннан тыш, Татарстан Республикасының Биологик ресурслар буенча Дәүләт комитеты хаты нигезендә, кадастр номеры 16:24:0000000:6726 булган җир кишәрлеге аеруча саклана торган табигый территорияләргә һәм аларның саклау зоналарына кагылмый (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларны 5 нче кушымта)..

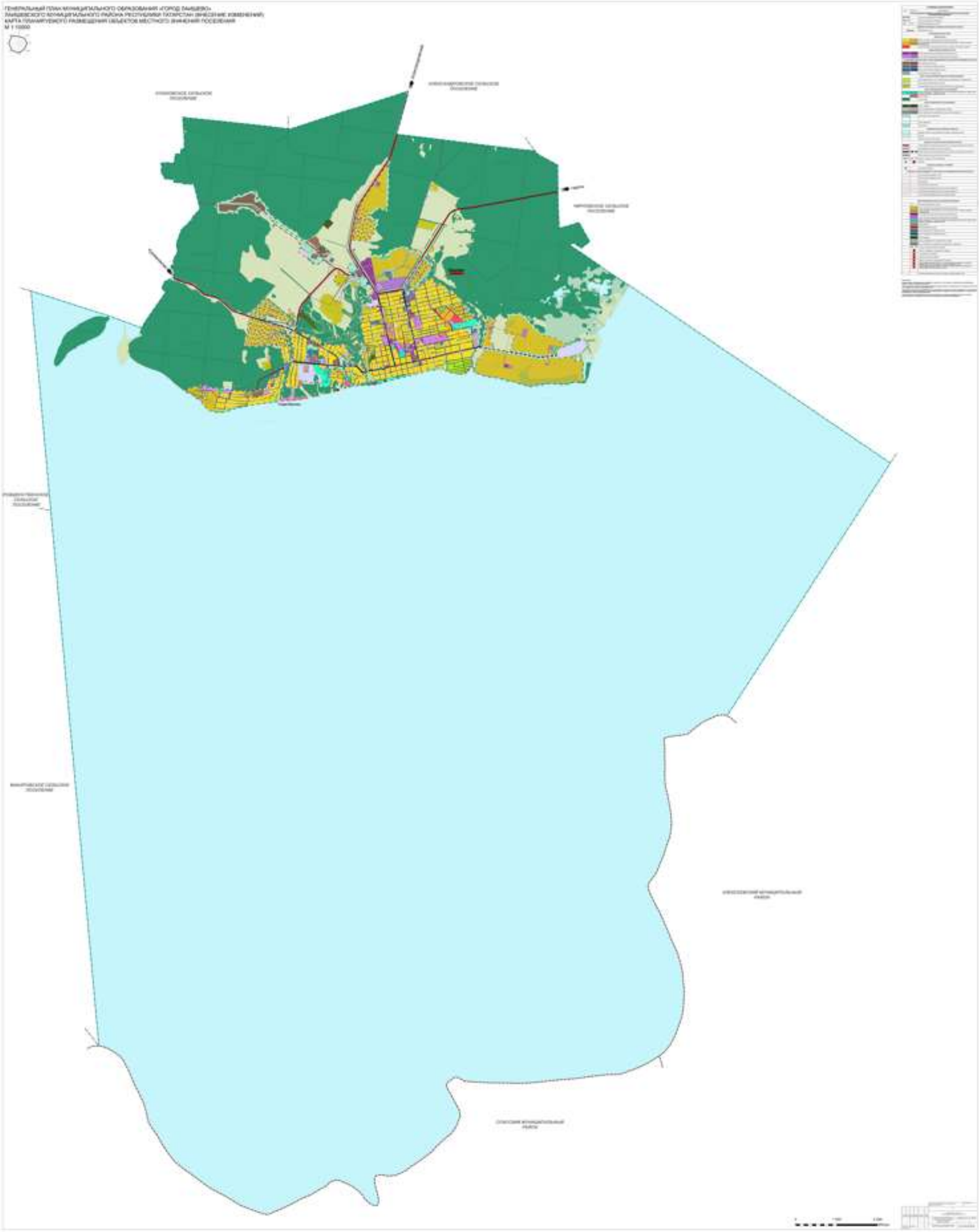

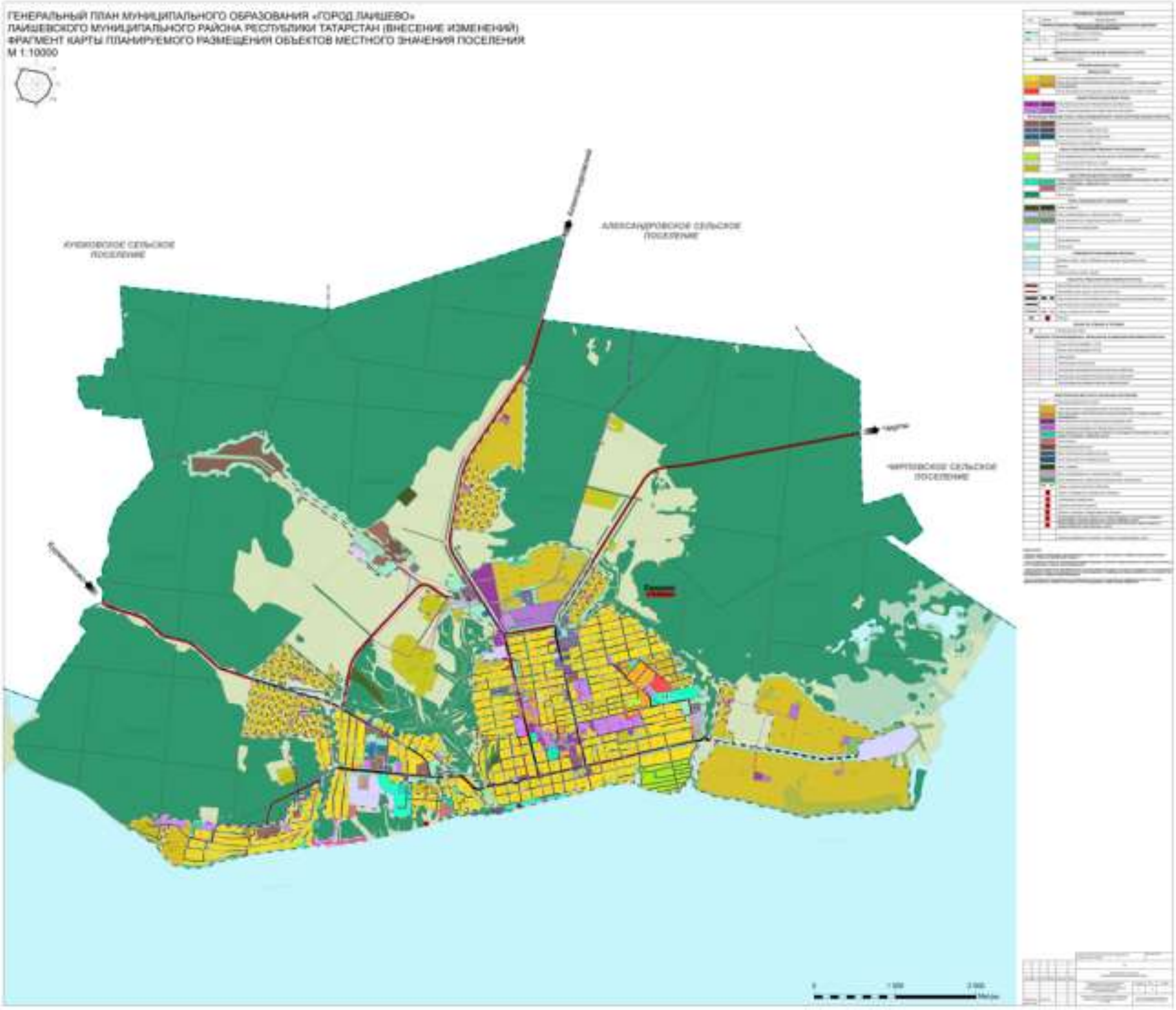
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ПЛАНИРУЕМОГО РАЗМЕЩЕНИЯ ОБЪЕКТОВ МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ ПОСЕЛЕНИЯ
М 1:10000

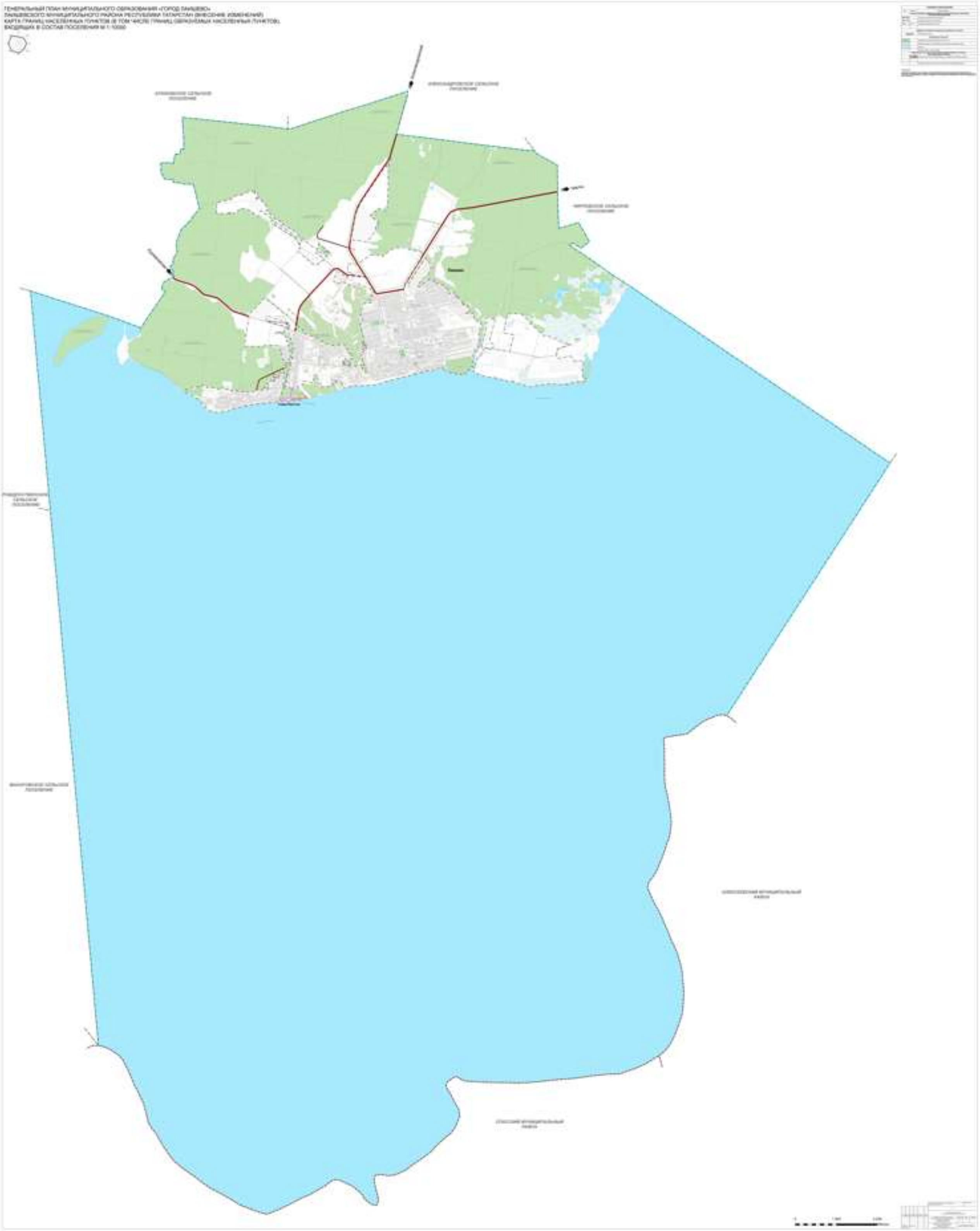
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
КАРТА ГРАНИЦ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ (В ТОМ ЧИСЛЕ ГРАНИЦ ОБРАЗУЕМЫХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ),
ВХОДЯЩИХ В СОСТАВ ПОСЕЛЕНИЯ М 1:10000

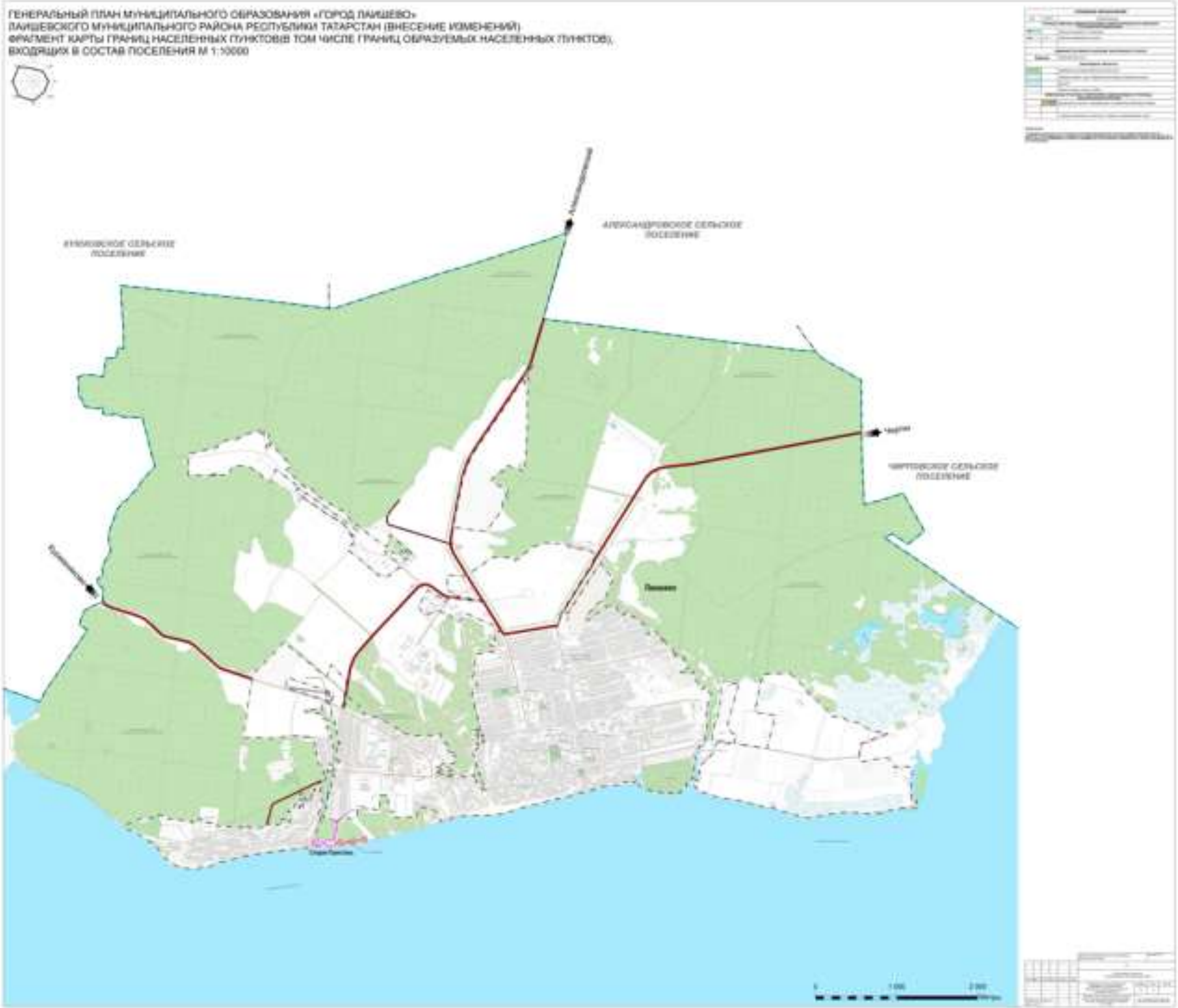
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ГРАНИЦ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ(В ТОМ ЧИСЛЕ ГРАНИЦ ОБРАЗУЕМЫХ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ),
ВХОДЯЩИХ В СОСТАВ ПОСЕЛЕНИЯ М 1:10000

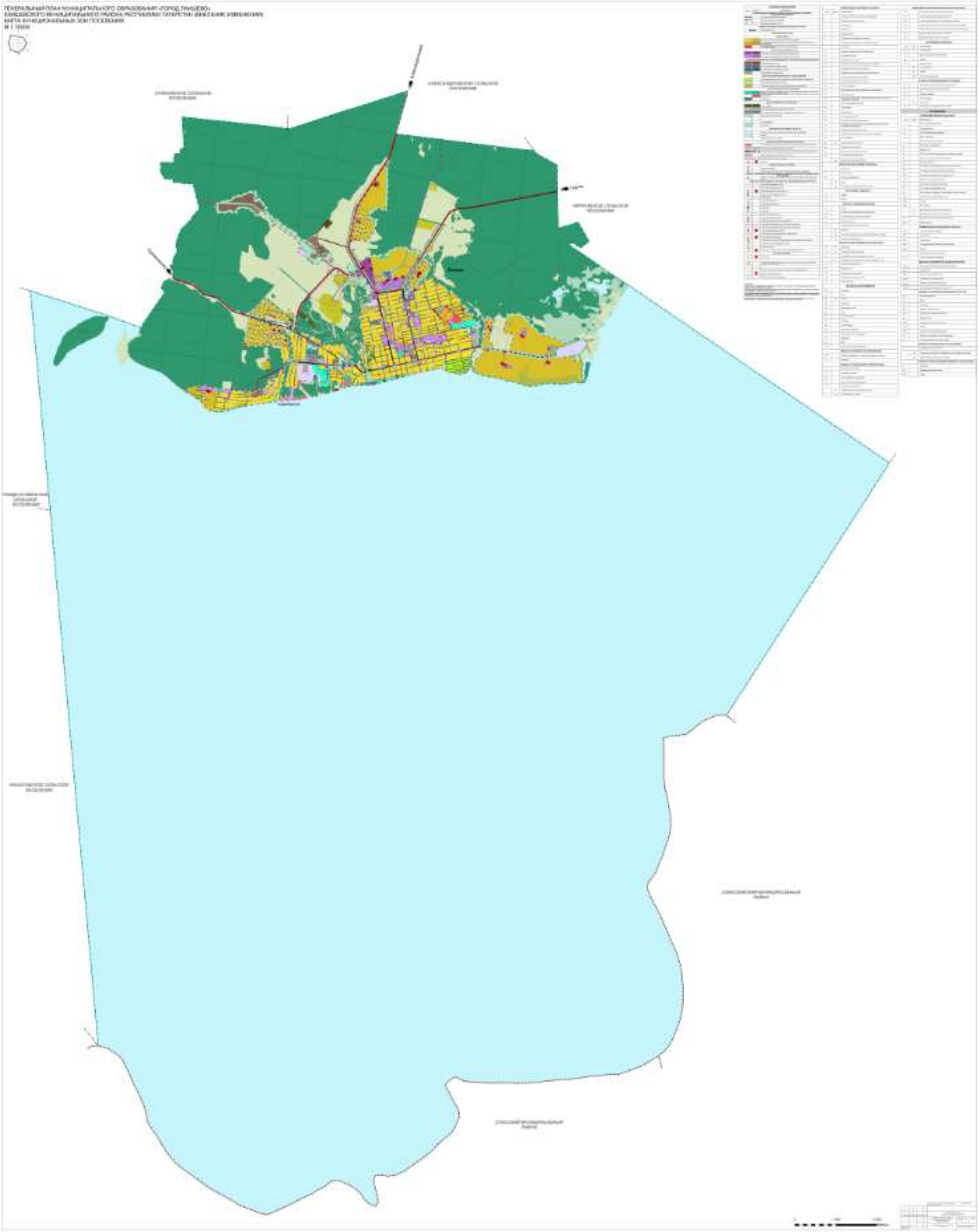

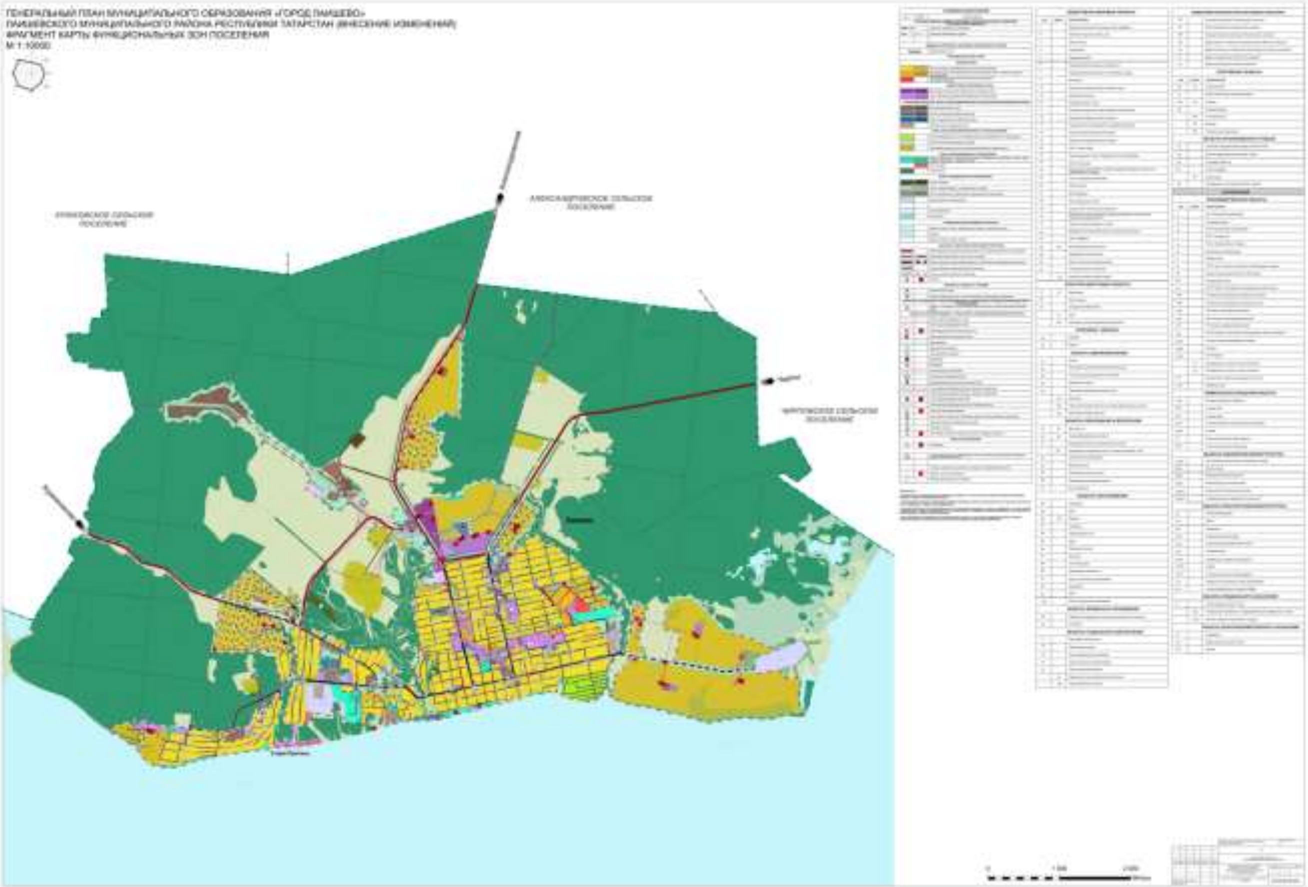
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ЗОН ПОСЕЛЕНИЯ
М 1:10000

«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»дәүләт бюджет учреждениесе

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ»МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ

(үзгәрешләр кертү **)**

Материалы по обоснованию проекта генерального плана
Пояснительная записка

Казан 2022

ПРОЕКТНЫҢ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлегенең генераль планы
(үзгәрешләр кертү)

т/н	Исеме	Битләр саны
1 Том Генераль планы (үзгәрешләр кертү)		
	Текст материаллары	
1	Территориаль планлаштыру турында нигезләмә	60
	График материаллар	
2	М1:10000 җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру планлаштырыла торган картасы	1/1
2.1	М1:10000 авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган карта фрагменты	1А/1
3	М1:10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләре картасы	2/1
3.1	М1: 10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләренең карта фрагменты	2А/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы:10000	3/1
4.1	Җирлекнең функциональ зоналары картасы фрагменты М1:10000	3А/1
	Кушымта	
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	10
2 ТомГенераль планны нигезләү буенча материаллар (үзгәрешләр кертү)		
	Текст материаллары	
1	Аңлатма язуы	225
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	82
	График материаллар	
3	Җирлек территориясен заманча куллану картасы М1:100000	1/1
3.1	Җирлек территориясен заманча куллану картасы фрагменты М1:100000	1А/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән	2/1

	тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасы, Гражданнар оборонасы буенча чаралар М1: 1000	
4.1	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасы, Гражданнар оборонасы буенча чаралар М1: 1000	2А/1
5	М1:10000 инженерлык инфраструктурасы картасы	3/1
5.1	М1:100000 инженерлык инфраструктурасы картасы фрагменты	3А/1
6	Территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге нигезләмә) М1:10000	4/1
6.1	М1:100000 территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы фрагменты	4А/1
7	М1:10000 территориясен куллану шартлары булган зоналар картасы	5/1
7.1	М1:100000 территориясен куллану шартлары булган зоналар картасы фрагменты	5А/1

ЭЧТӘЛЕК

КЕРЕШ .... Error! Bookmark not defined.

1. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ПРОЕКТЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ **79**

2. ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ .... Error! Bookmark not defined.

2.1. Экономико-географическое положение 80

2.2. Современное использование территории ...... **Error! Bookmark not defined.**

2.3. Распределение территории по формам собственности **Error! Bookmark not defined.**

2.4. Социально-экономический потенциал территории **Error! Bookmark not defined.**

2.4.1. Демографик потенциал 15

2.4.2. Халыкның тормыш дәрәҗәсе 21

2.4.3. Хезмәт кушымтасы урыннары 22

2.4.4. 28 җитештерү территорияләре

2.4.5. Агросәнәгать комплексы 28

2.4.6. Торак фонды һәм торак төзелеше 29

2.4.7. 32 социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары

2.4.8. 39 коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар)

2.5. РЕКРЕАЦИОН ПОТЕНЦИАЛ. ҖИРЛЕ ХАЛЫКНЫҢ ЯЛЫН ОЕШТЫРУ 39

2.6. ТАРИХИ-МӘДӘНИ АНАЛИЗ 40

2.6.1. Шәһәр үсешенең архитектура-шәһәр төзелеше этаплары 40

2.6.2. Тарихи-мәдәни мирасның кыскача характеристикасы

2.7. ТРАНСПОРТ-КОММУНИКАЦИОН ИНФРАСТРУКТУРА 52

2.8. ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 582.8.1............Су белән тәэмин итү 58

2.8.2. 61 Канализация

2.8.3. Калдыклар белән эш итү инфраструктурасы 63

2.8.4. Җылылык белән тәэмин итү 70

2.8.5. Газ белән тәэмин итү 73

2.8.6. 74 электр белән тәэмин итү

2.8.7. Көчсез челтәрләре 76

2.9. ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕР ӘЗЕРЛӘҮ 78

3. НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ ДО 2040 ГОДА. ОБОСНОВАНИЕ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ТЕРРИТОРИАЛЬНОМУ ПЛАНИРОВАНИЮ .... Error! Bookmark not defined.

3.1. ХАЛЫК САНЫ-83

3.2. ИКЪТИСАДИ ҮСЕШ 84

3.2.1. Җитештерү территорияләрен үстерү 84

3.2.2. Агросәнәгать комплексы үсеше 86

3.3. ТОРАК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ 90

3.4. ХАЛЫККА ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ 97

3.4.1. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү 97

3.4.2. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын үстерү (зират) 119

3.5. РЕКРЕАЦИОН ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ҮСТЕРҮ. ҖИРЛЕ ХАЛЫКНЫҢ ЯЛ ИТҮ УРЫННАРЫН ОЕШТЫРУ

3.6. ТРАНСПОРТ-КОММУНИКАЦИЯ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ 126

3.7. 131 ТОРАК ПУНКТ ЧИКЛӘРЕН БИЛГЕЛӘҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР

3.8. ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 163
*3.8.1.Су белән тәэмин итү 163**3.8.2. ....Канализация*
Error! Bookmark not defined.
3.8.3.Калдыклар белән эш итү инфраструктурасы 171
3.8.4.Җылылык белән тәэмин итү 178
3.8.5.Газ белән тәэмин итү 184
3.8.6.Электр белән тәэмин итү 189
3.8.7.Слаботочные челтәрләре 198
3.9. ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕРЛЫК ӘЗЕРЛӘҮ ЧАРАЛАРЫ 200
3.10 ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ БУЕНЧА ЧАРАЛАР, ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ 209
3.11 УРМАН КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ 216
4. ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР 218
ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ 221
227 НЧЕ КУШЫМТА

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге Советының 2022 елның 17 февралендәге 23 номерлы генераль планына үзгәрешләр кертү турында карары нигезендә «ТР пространство мәгълүматлары фонды» ДБУ тарафыннан эшләнгән.

Үзгәрешләр Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2014 елның 16 декабрендә кабул ителгән 90 номерлы карары белән расланган «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы проектына кертелә.

Заказчиком разработки проекта внесения изменений в Генеральный план является исполком Лаишевского муниципального района Республики Татарстан.

Эшнең максаты-Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына Иске Пристань авылы чикләрен билгеләү, «урман фонды җирләре» категориясеннән 16:24:000000:6726 кадастр номерлы җир кишәрлеген «торак пунктлар җирләре» категориясенә күчерү, «ял (рекреация) " рөхсәт ителгән файдалану төрен билгеләү өлешендә үзгәрешләр кертү ((Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларны аңлатма язуының 3.7 һәм 3.11 бүлекләрен карагыз.), шулай ук 16:24:170301:1259 кадастр номеры белән җир кишәрлеген «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона җирләре " категориясенә күчерү, куркынычсызлык һәм җирнең башка махсус билгеләнештәге» рөхсәт ителгән куллану төре белән «һава транспорты» урнаштыру.

Җир кишәрлегендә 16:24:0000000:6726 кадастр номеры белән «Семрук»комплексы урнашкан.

16:24:0000000:6726 кадастр номеры белән җир кишәрлеген күчерү һәм Иске Пристань авылы чиген билгеләүгә нигез булып «Лаеш муниципаль районының «Семрук» рекреацион-мәдәни кластеры» проектын гамәлгә ашыру зарурилыгы һәм «20 меңгә кадәр халкы булган Кече шәһәрләр һәм тарихи җирлекләрдә уңайлы шәһәр тирәлеген булдыру буенча иң яхшы проектларның бөтенроссия конкурсында катнашу өчен, Лаеш муниципаль районының»Семрук "рекреацион-мәдәни кластеры" проектын гамәлгә ашыру зарурилыгы тора.

Конкурс кагыйдәләре буенча (РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 7 мартындагы 237 номерлы "Уңайлы шәһәр тирәлеген булдыру буенча иң яхшы проектлар Бөтенроссия конкурсында җиңүче муниципаль берәмлекләрне бүләкләү өчен федераль бюджеттан Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына дәүләт ярдәме чараларын бирү кагыйдәләрен раслау турында" карары), төзекләндерү территориясе торак пункт чикләрендә һәм муниципаль берәмлек милкендә булырга тиеш.

"Семрук» комплексы Куйбышев сусаклагычы ярында урнашуы аркасында югары рекреацион потенциалга, уникаль табигый ресурсларга ия.

Конкурста катнашу булган объектларны саклау, территориянең рекреацион потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру, комплексның транспорт, инженерлык инфраструктурасын төзекләндерү, экотуризм объектларын, Лаешның уникаль үзенчәлекләрен күрсәтү өчен мәйданчыклар булдыру юлы белән аның туристик кызыклыгын арттыру өчен грант алу мөмкинлеге бирәчәк. (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларга кушымта-Конкурс документлары).

16: 24: 170301:1259 кадастр номерлы җир кишәрлегендә «АВМ Сервис»ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы авиациясе һәм авиация өчен очып китү-утыру полосасы урнашкан.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты – территориаль планлаштыру документы, шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәү мохитен формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженер, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Беренче чират – 2025 елга кадәр генераль планга үзгәрешләр кертү проектын гамәлгә ашыру буенча беренчел чаралар билгеләнгән.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты үз эченә ала:

1 өлеш (расланган) текст һәм график материаллар составында.

Текст материаллары - территориаль планлаштыру турында нигезләмә, ул территориаль планлаштыру максатларын һәм бурычларын, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген һәм генераль планга үзгәрешләр кертү проектын тормышка ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеген үз эченә ала.

График материалларда территориаль планлаштыру карталары (схемалары) бар.

2 өлешТерриториаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында эшләнә торган проектны нигезләү материаллары, текст һәм график материаллар составында башкарылган генераль планга үзгәрешләр кертү проектын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен.

Текст материаллары шәһәр территориясе торышын, аның комплекслы үсеше проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда шәһәрнең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү схемалары бар.

График материалларда генераль планга үзгәрешләр кертү проекты нигезләмәсен нигезләү схемалары бар.

«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы» Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын эшләгәндә материаллар файдаланылды:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 19 мартындагы 384-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (тимер юл, һава, диңгез, эчке су, трубаүткәргеч транспорты), федераль әһәмияттәге автомобиль юллары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән)өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемалары;

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2016 елның 1 августындагы 1634-р номерлы боерыгы белән расланган энергетика өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 28 декабрендәге 2607-р күрсәтмәсе белән расланган Сәламәтлек саклау өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән);

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2013 елның 26 февралендәге 247-р күрсәтмәсе белән расланган югары һөнәри белем өлкәсендә Россия Федерациясенең территориаль планлаштыру схемасы;

- Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 карары белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 20021 елның 13 августындагы 709 карары белән кертелгән үзгәрешләр белән);

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Советының 2020 елның 12 февралендәге 3-РС карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары(үзгәрешләр кертү);

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), аны раслау турында Лаеш муниципаль районы Советының 2016 елның 13 декабрендәге 75-РС номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү);

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советы 2011 елның 03 августындагы 24номерлы карары белән расланган Лаеш шәһәре Генераль планы проекты

- Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2009 елның 24 июнендәге 129 номерлы карары белән расланган Лаеш шәһәре Генераль планы проекты (үзгәрешләр кертү);

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2014 елның 16 декабрендәге 90 карары белән расланган «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы проекты;

- Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы " Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проекты;

ТР Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәр җирлегенең «Орехов куст»микрорайоны " территориясен планлаштыру проекты;

- Лаеш муниципаль районы һәм аның составына керүче «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

1. ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ» МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНА ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ПРОЕКТЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Шәһәр җирлегенең генераль планы-территориаль планлаштыру документы, ул җирлекнең шәһәр төзелеше үсеше стратегиясен билгели.

Генераль план халык һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә яшәү мохитен формалаштыру шартларын, җирлекләрнең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, территорияләрне зоналаштыру, инженер, транспорт һәм социаль инфраструктураны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели торган төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

Генераль планны эшләгәндә территориаль планлаштыруның төп максатлары булып тора:

- федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территория үсеше белән идарә итүнең нәтиҗәле инструментын булдыру;;

- муниципаль берәмлек буларак шәһәр җирлегенең бөтенлеген территориаль планлаштыру чаралары белән тәэмин итү;

- инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы үсешен исәпкә алып, җирлекнең рекреацион һәм социаль-икътисади потенциалын максималь рәвештә ачуга туры килә торган, территорияне планлаштыру, функциональ зоналаштыру һәм шәһәр төзелешен зоналаштыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар эшләү ;

Генераль планның проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру, җирлекнең территориаль, инфраструктура һәм социаль-икътисади үсеше

мәсьәләләрен комплекслы хәл итү өчен нигез булып тора; җир биләмәләреннән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эшләү, территориаль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгели торган, инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Әлеге максатларны тормышка ашыру территориаль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

- муниципаль мохит параметрларын, яшәешне тәэмин итүче гамәлдәге ресурсларны анализлау нигезендә әлеге проблемаларны хәл итүне тәэмин итә торган торак пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын, шулай ук кабул ителгән аерым шәһәр төзелеше карарларын ачыклау.;

- территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырылган чикләрен чагылдыру);

- торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү, алга таба шәһәр төзелешен зоналаштыру, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен әзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыра торган оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү;;

- шәһәр җирлеге үсешенең шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигать, социаль һәм рекреацион компонентларның үзара килешенгән һәм балансланган динамикасын тәэмин итүче параметрларын билгеләү.;

- әйләнә-тирә табигый мохитне саклау шартларында шәһәр җирлегенең инвестицион җәлеп итүчәнлеген тәэмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеге буенча тәкъдимнәр;

- капиталь төзелеш объектларын планлаштырыла торган урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә җирләренең гамәлдәге һәм планлаштырылган чикләре.

2.ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ ҺӘМ ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУ

2.1 Икътисадый-географик хәле

Лаеш шәһәре Казан шәһәреннән 62 км ераклыкта Куйбышев сусаклагычының уң ярында урнашкан. Республика үзәге Казан шәһәре белән элемтә 1Р – 239 «Казан-Оренбург»федераль автомобиль юлы буенча Лаеш-Казан автотранспорты белән гамәлгә ашырыла.

Лаеш шәһәре Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының үзәге булып тора.

Шәһәр җирлегенең гомуми мәйданы 36716,4402 га тәшкил итә.

Лаеш шәһәре торак пунктының гомуми мәйданы 1537,4621 га тәшкил итә.

Иске Пристань авылы чиге билгеләнмәгән.

Лаеш шәһәре транспорт магистральләренең төп төрләре кисешкән вакытта бик отышлы транспорт-географик урынга ия.

Лаеш муниципаль районы Казан халыкны эш белән тәэмин итү төркеме составына керә. Бу-районның перспективалы үсешенә йогынты ясый торган, республиканың югары үсеш алган коммуникацион, җитештерү-эшлекле, мәдәни төбәге буларак районны формалаштыруга ярдәм итә торган мөһим фактор. Район Татарстан Республикасының көнбатыш өлешендә урнашкан һәм төньякта «Казан шәһәре» шәһәр округы, төньяк-көнчыгышта һәм көнчыгышта Питрәч һәм Балык Бистәсе муниципаль районнары белән чиктәш. Көньяк һәм көнбатыш чикләре Куйбышев сусаклагычына һәм Идел елгасына тоташа.

Район территориясе аша 1Р-239 «Казан – Оренбург» федераль автомобиль трассасы уза, районның төньяк өлешендә «Казан»халыкара аэропорты урнашкан. Кама һәм Идел елгалары буйлап Каспий, Азов, Кара, Ак һәм Балтыйк диңгезләренә чыгу тәэмин ителә. Район территориясенең транзитлы торышы район территориясен тагын да активрак икътисади файдалануга этәргеч бирә.

Лаеш районының өске һәм җир асты су ресурслары Казан шәһәре һәм, бәлки, күрше муниципаль берәмлекләр өчен эчәргә яраклы су чыганагын формалаштыру өчен әһәмиятле, бу исә районны махсус экологик режимлы территорияләр белән бер рәткә куя.

Лаеш муниципаль районының административ үзәге Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы буенча республика әһәмиятендәге сәнәгать, социаль һәм рекреацион-туристлык үзәге буларак билгеләнде.

Бүгенге көндә Лаеш районында туризм-рекреация өлкәсе алга таба үсеш өчен өстенлекле юнәлешләрнең берсе булып тора. Табигать ландшафтлары (Идел, Кама һәм Мишә елгалары, яшел зона урманнары, минераль су чыганагы һ.б.) ял итү өчен уңайлы булган транспорт хәле, бай тарихи потенциалы аркасында. Лаеш районы бүген Казан шәһәре һәм якын-тирә районнарда яшәүчеләр рекреацион максатларда иң күп йөри торган районнарның берсе булып тора. Уникаль тарихи-мәдәни һәм аеруча саклаулы табигать территорияләре һәм объектлары булу районда туризм-рекреация эшчәнлеге үсешенең перспективасын билгели, бу исә районның туристик объектларының «Жемчужное ожерелье Татарстана»»республика маршрутына кертелүе белән раслана.

Шуңа бәйле рәвештә, Генераль план проектын эшләгәндә, туризм социаль һәм икътисади үсешнең состав өлеше буларак карала.

2017 ел башына Лаеш шәһәрендә 10226 кеше яши.

1.1. Территорияне заманча куллану

Хәзерге Лаеш шәһәре территориясе, нигездә, үзара перпендикуляр урамнар системасы төзегән турыпочмаклы кварталлар рәвешендә, Куйбышев сусаклагычы яры буенда сузылды.

Шәһәрнең рельефы тыныч, сусаклагычка чыга торган эре чокырлар белән киселә. Чокырлар тирән, инешләр белән төбе буенча, куаклар һәм агачлар үскән.

Чокырлар бер яктан эчке элемтәләр өчен киртәләр тудыра, икенче яктан, җирнең далалы характерын исәпкә алып, яссы шәһәр территориясенең төрлелеген һәм җилләнүен булдыралар.

Торак төзелеш территориясе 418,01 га тәшкил итә. Күп фатирлы йорт Лебедева урамы буенча урнашкан 2-3 катлы йортлар белән тәкъдим ителгән.

Шәһәр үзәге Лебедева, о.Кошевой, Космонавтлар, Маяковский урамнары буйлап формалашкан һәм сызыкча характерга ия. Үзәкне оештыручы иҗтимагый биналар арасында район мәдәният йорты, мәдәни-ял итү объектлары зонасын булдыручы иҗат йорты, Лаеш муниципаль районы администрациясе бинасы, Троицк чиркәве, берничә сәүдә хезмәте күрсәтү объекты бар..

Уку йортлары зонасы Маяковский урамы буенда урнашкан.

Шәһәр елгада урнашса да, суга чыгу урыннары оештырылмаган, пляж төзекләндерелмәгән. Шәһәр панорамасы сусаклагыч ягыннан формалашмаган. Яр буе зонасына усадьба төзелеше фасадлары, җитештерү объектлары чыга. Бигрәк тә дача комплексы районы төзекләндерелмәгән. Шәһәрнең гомуми файдаланудагы яшел үсентеләр белән тәэмин ителеше җитәрлек түгел. Шәһәрнең гамәлдәге рекреацион территорияләре Ульянов урамы буенча сквер һәм яр буе зонасында яшелләндерелгән территорияләр белән тәкъдим ителгән.

Сәнәгать предприятиеләренең бер өлеше шәһәрнең бөтен территориясе буенча бүленгән, шул исәптән: «Лаеш балык заводы» ЯАҖ, Лаеш тегү фабрикасы, «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ, район типографиясе, тикшерү цехы, «Ферекс» ҖЧҖ, «Харша» ҖЧҖ һ.б. Лаеш шәһәрендә Сәнәгать территорияләренең концентрациясе Горький урамы буйлап күзәтелә.

Шәһәрнең көнбатыш өлешендә предприятиеләр төркеме урнашкан: ЧП Борзунин, ЧП Вахитов, "Инжехим" ҖЧҖ, «КАПО «Технический центр"ЯАҖ, «Карат» ЯАҖ, «Альянс" ҖЧҖ, «Сунцов» ЧП, складлар, кислород станциясе, юл-монтаж төзелеш компаниясе.

Шәһәрнең төньяк-көнбатыш чигендә санитар-саклау зоналарын үтәү белән техник хезмәт күрсәтү станциясе, төзелеш материаллары чыгару цехы, җитештерү базасы һәм асфальт-бетон заводы урнашкан.

Шәһәрнең төп инженер корылмалары, шул исәптән: «Татэнерго» ААҖ РЭСы, канализация чистарту корылмалары Лаеш шәһәренә керү юлында төньяк өлешендә урнашкан.

Шәһәрнең көньяк-көнбатыш өлешендә торак төзелеше урнашкан санитар-яклау зонасында зират урнашкан.

Лебедева һәм Горький урамнары Казан юнәлешендәге шәһәргә керү юлы булып тора.

Киң юнәлештә Ленин урамы аеруча зур әһәмияткә ия булды.

Хәзерге вакытта елга порты үзенең әһәмиятен югалтты. Шәһәр сызыгы чикләрендә буш территорияләр җитәрлек.

Шәһәрдә шәһәрнең төньяк, көнчыгыш һәм көнбатыш өлешендә урнашкан гомуми мәйданы 483,17 га булган торак төзелеше өчен территорияләр урнашкан. Турыдан-туры шәһәргә төрле яктан авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр килә.

Шулай итеп, шәһәрдә яңа төзелешне гамәлгә ашыру шәһәрнең гамәлдәге чикләрендә, шулай ук шәһәр янәшәсендәге авыл хуҗалыгы җирләрендә яисә буш территорияләрдә мөмкин.

1.1. Территорияне милек рәвешләре буенча бүлү

Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы тарафыннан бирелгән мәгълүмат буенча Лаеш шәһәре территориясендә федераль әһәмияттәге җир кишәрлекләре Федераль милектә булган яисә файдалану яки аренда хокукында рәсмиләштерелгән оешмалар урнашкан.

Таблица 2.3.1

Лаеш шәһәре чикләрендәге, шул исәптән " ФДУ " Федераль дәүләт унитар предприятиесе карамагында яки арендага алынган федераль җирләр Исемлеге

№ п/п	Җир кишәрлегенә ия булучының Исеме	Җир кишәрлегенең урнашу урыны	Мәйдан ы , га	Җир категория	Җир кишәрлеген фактта файдалану
1	"ТР Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе" ДУ	ТР, Лаеш районнары, Лаеш шәһәре читләрендә	1,0000	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр ,оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	Метеостанция
2	"Лаеш авыл хуҗалыгы техникумы"урта һөнәри белем бирү федераль дәүләт мәгариф учреждениесе	ТР, Лаеш районнары, Лаеш шәһәре, Маяковский ур	0,0573	Торак пунктлар җирләре	Техникум
3	"ТР Дәүләт орлыкчылык инспекциясе"ФДУ район филиалы Лаеш	ТР, Лаеш районнары, Лаеш шәһәре, Коммуналь ур., 4а	0,0740	торак пунктлар җирләре	Администра-тив бина
4	"Татарстан Республикасында Гигиена һәм эпидемиология үзәге"Сәламәтлек саклау	ТР, Лаеш районнары, Лаеш шәһәре, Маяковский	0,4350	торак пунктлар җирләре	Администра-тив бина

	ФДУ				
5	"Средволгаводх оз"ФДУ	ТР, Лаеш районнары, Лаеш шәһәре, Рыбозаводская,, 1а	0,1354	торак пунктлар җирләре	Рыбозавод
6	ТР буенча Федераль казначылык идарәсенең Лаеш районы бүлеге	ТР, Лаеш районнары, Лаеш ш. т. б. Лебедева	-	торак пунктлар җирләре	Администра-тив бина
7	ТР Прокуратурасы дәүләт учреждениесе	ТР, Лаеш районнары, Лаеш ш. т. б., Совет ур.	-	торак пунктлар җирләре	Администра-тив бина

ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматларына караганда, шәһәр җирлегендә республика милкендә булган 10 җир кишәрлеге урнашкан, аларның гомуми мәйданы 46,5891 га тәшкил итә.

Таблица 2.3.2

Шәһәр җирлегендә республика милкендәге җир кишәрлекләре исемлеге

№ п/п	Урнашу урыны участка	Җирләр категориясе	Җирдән файдаланучының Исеме	Участок мәйданы, га
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Лебедева ур.	Земли населенных пунктов	113 нче һөнәр училищесы 1,8404	1,8404
2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Производственная ур.	Земли населенных пунктов	113 нче һөнәр училищесы 16,6636	16,6636
3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Первомайская,стр.37	Земли населенных пунктов	113 нче һөнәр училищесы 0,345	0,345
4	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, в 2,8 км от техникум бинасы	Земли населенных пунктов	113 нче һөнәр училищесы 19,4261	19,4261
5	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Производственная ур,5а	Земли населенных пунктов	Инвалид балаларны тернәкләндерү үзәге 0,4675	0,4675
6	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Космонавтлар ур., 2а	Земли населенных пунктов	Лаеш балалар йорты 2,1576	2,1576
7	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Земли населенных пунктов	Лаеш ПТЖХ 0,5154	0,5154
8	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Ленина	Земли населенных пунктов	113 нче һөнәр училищесы 1,5598	1,5598
9	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Горький	Земли населенных пунктов	113 нче һөнәр училищесы	3,0155

№ п/п	Урнашу урыны участка	Җирләр категориясе	Җирдән файдаланучының Исеме	Участок мәйданы, га
	ур.,36			
10	Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Зеленая ур., 1	Торак пунктлар җирләре	«Лаеш урманчылыгы» ДКУ 0,5982	0,5982
	Барлыгы			**46,5891**

Башка төрләр һәм милек хокуклары буенча мәгълүмат юк.

1.1. Территориянең социаль-икътисади потенциалы

1.1.1. Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хуҗалык үзләштерү һәм җәмгыятьнең икътисадый үсешенә зур йогынты ясый.

1989 елгы халык санын алу нәтиҗәләре буенча Лаеш ш. т. б. даими халык саны 7,1 мең кеше тәшкил итә, 2002 елгы халык санын алу датасына бистәдә 7,7 мең кеше яши.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең 2011 елның 3 августындагы 24 номерлы карары белән расланган Лаеш шәһәренең Генераль планы нигезендә Лаеш шәһәре чигенә Иске Пристань авылы кертелде.

2017 ел башына Лаеш шәһәрендә 10 226 кеше яши.

2.2.1 таблицасыннан күренгәнчә, соңгы елларда шәһәр җирлегендә яшәүчеләр саны акрын булса да, артмаган – нигездә шәһәр хисабына; Иске Пристань авылы халкы бераз үзгәргән..

Таблица 2.4.1

Торак пункт Исеме	Ел башына халык саны (кеше)							
	2 002 г.*	2 005 г.	2 010 г.*	2 013 г.**	2 014 г.	2 015 г.	2 016 г.	2 017 г.
Лаеш шәһәре	**7 730**	**7 788**	**7 735**	**9 671**	**9 860**	**9 938**	**1 0 069**	**1 0226**

* Исәпкә алу мәгълүматлары буенча.

** Иске Пристань авылын кушу хисабына Лаеш шәһәрендә халык саны кискен арткан.

2017 ел башына Лаеш шәһәренең демографик структурасы 2.4.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 2.4.2

Лаеш шәһәре халкының демографик структурасы 2017 ел башына, кеше / %

Авыл җирлекләре	Б арлык	Шул исәптән:			
		э	Шул	эшкә	э

исеме	халык	шкә яраклыдан яшьрәк	исәптән			яраклы		шкә яраклы
			о 1 яшь тән алы п	-6 яшь	-15 яшь	барыс ы	в т.ч. 1 6-17 яшь.	
Лаеш шәһәре	**1 0 226**	**2 071**	59	39	073	**5 655**	3 18	**2 500**
	1 00,0	***2 0,3***	*,6*	*,2*	*0,5*	***5 5,3***	*3 ,1*	***2 4,4***

2.4.2 таблицасыннан күренгәнчә, Лаеш шәһәре халкының яшь структурасы шактый уңайлы – Татарстан буенча уртача алганда (24,3%), балалар өлеше бераз югарырак, ә эшкә яраклы халык республика халкына караганда (19,1% һәм 56,7%).

Лаеш шәһәрендә халык саны динамикасына үткәрелгән анализ федераль дәүләт статистикасы хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча территориаль органы белешмәләренә нигезләнгән.

Графиктан күренгәнчә, тикшерелгән чор дәвамында Лаеш шәһәрендә яшәүчеләр саны, периодик тирбәлешләргә карамастан, үсешкә үзгәреш кичерә. Шул ук вакытта соңгы биш елда аның тизлеге сизелерлек артты.

График 2.4.1

Численность населения Лаеш шәһәре на начало года (тыс.чел.)

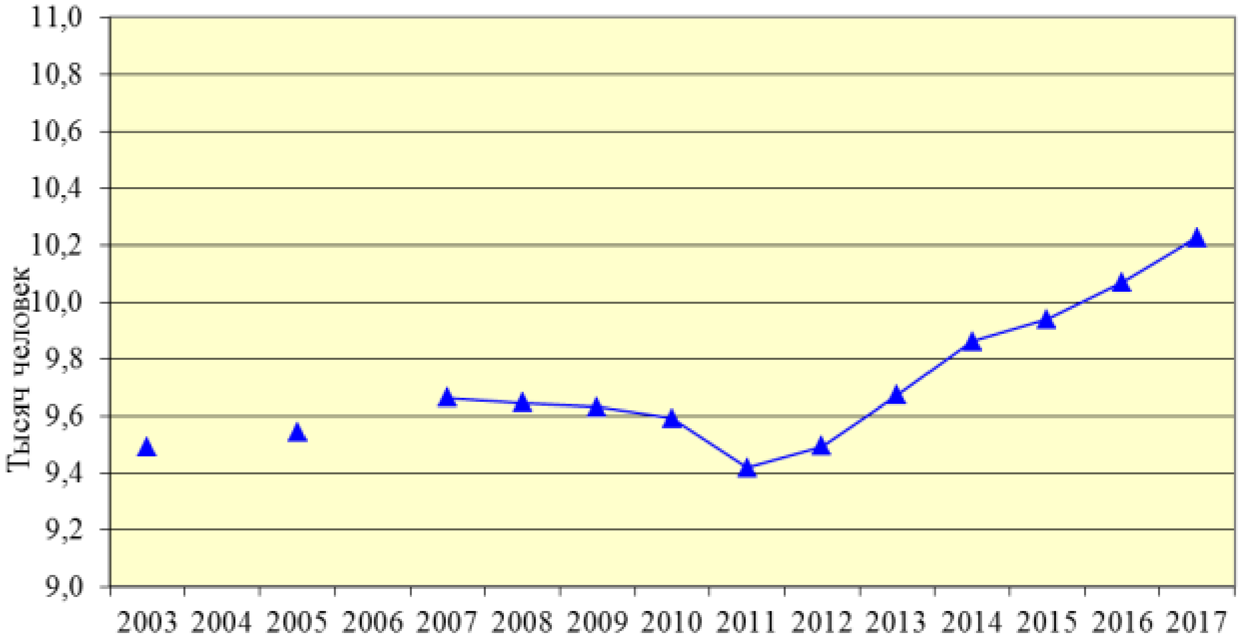

Таблица 2.4.3

Численность и возрастная структура населения Лаеш шәһәре на начало соответствующего года (человек /%)

	2 009	2 010	012	2 013	2 014	2 016*	2 017
Яшьтә: хезмәткә яраклыдан яшьрәк	1 359 1 7,5	1 382 1 7,5	335 7,1	1 385 1 7,4	1 456 1 7,8	1 602 1 9,2	1 670 1 9,6
хезмәткә сәләтле	4 964 6 2,8	4 931 6 2,3	665 9,8	4 723 5 9,2	4 771 5 8,5	4 744 5 6,7	4 804 5 6,4
- эшкә яраклыдан өлкәнрәк	1 581 2 0,0	1 601 2 0,2	805 3,1	1 873 2 3,5	1 934 2 3,7	2 015 2 4,1	2 044 2 4,0

*2015 ел өчен мәгълүматлар юк

2.4.3 таблицасында Лаеш шәһәре халкының яшь структурасы динамикасы тәкъдим ителгән; график буенча 2.4.2 чагыштыру өчен Татарстан Республикасы буенча күрсәткечләр китерелгән.

Халыкның картаюы бөтен Татарстан өчен хас, һәм 2010 елга кадәр шәһәр халкының яшь структурасы тулаем республика белән чагыштырганда уңайрак булса, 2011 елдан башлап Лаеш халкында өлкән яшьтәге кешеләрнең чагыштырма авырлыгы республика халкы белән чагыштырганда күпкә югарырак булды, ә 2012 елдан башлап балалар өлеше республика буенча уртача күрсәткеч белән чагыштырды диярлек. Әмма 2016-17 елларда Лаеш шәһәрендә балаларның чагыштырма авырлыгы республика буенча уртача күрсәткечтән артып китте, ә 2016 елда пенсия яшендәге затларның өлеше бераз кимеде һәм республика буенча уртача күрсәткечтән түбәнрәк булды. Димәк, эшкә яраклы халыкның өлеше кимү темпы акрынайды.

График 2.4.2

Яшь төркемнәре (барлык халыкның%)

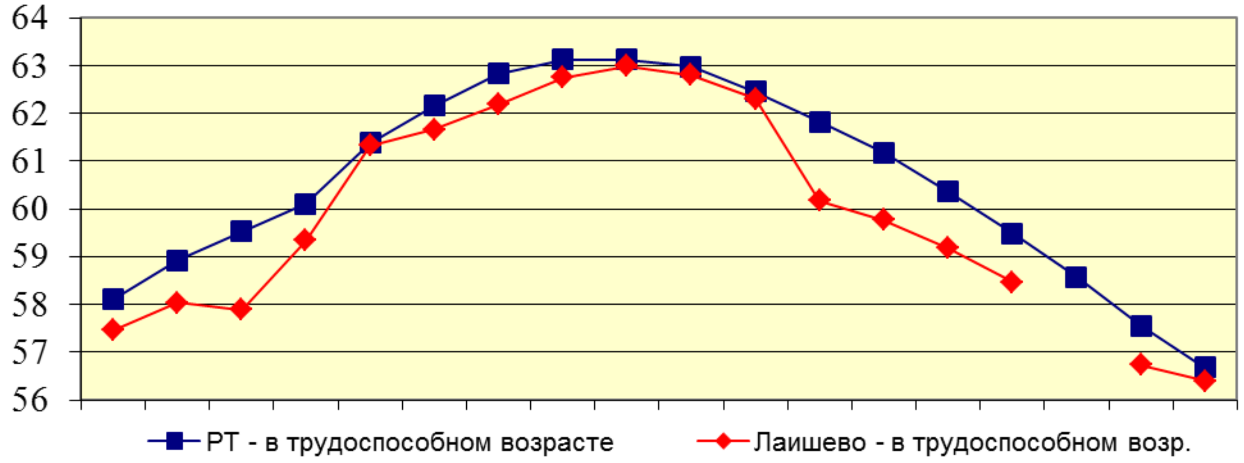

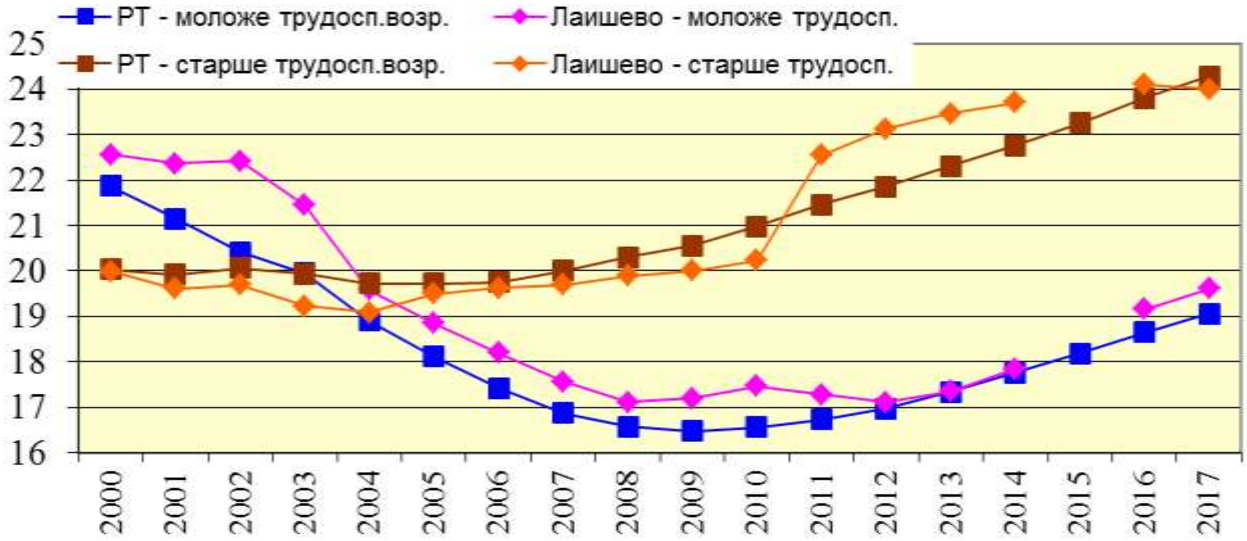

Демографик йөкләнеш дәрәҗәсе (эшкә яраклы 1000 кешегә туры килә торган эшкә яраклыдан кечерәк һәм аннан өлкәнрәк кешеләр саны) шәһәрдә Татарстан Республикасы буенча тулаем алганда югарырак (к.табл. 2.4.4).

Таблица 2.4.4

*Демографик йөкләнешнең дәрәҗәсе һәм структурасы **

	008	009	010	011	012	013	014	016	017
Барысы-Лаеш шәһәре	87	92	05	62	73	90	11	**62**	**73**
Шул исәптән яшьрәк / өлкәнрәк хезмәткә яраклы	72 16	74 18	80 25	87 75	86 87	93 97	05 05	38 25	48 25
ТР халкы	**84**	**88**	**01**	**18**	**35**	**57**	**81**	**37**	**64**
Шул исәптән яшьрәк / өлкәнрәк хезмәткә яраклы	62 22	62 26	65 36	71 47	77 57	87 69	99 82	24 14	36 28

2.4.5 таблицасында 2007-2006 елларда Лаеш шәһәрендә туучылар, үлүчеләр саны һәм халыкның табигый үсеше күрсәткечләренең абсолют һәм чагыштырмача (1000 кешегә) үзгәрүе турында чагыштырма мәгълүматлар китерелә.

Графикларда 2.4.3 һәм 2.4.4 графикларында 1997 елдан алып 2016 елга кадәрге чорда Лаеш шәһәре һәм тулаем республика буенча туучылар һәм үлүчеләр саны коэффициентларын үзгәртү турында чагыштырма мәгълүматлар китерелде.

Таблица 2.4.5

Халыкның табигый хәрәкәте күрсәткечләре Лаеш шәһәре (кеше / ‰)

	007	008	009	010	011	012	013	014	015	016
Туучылар саны- барлыгы / 1000 кешегә.	01 2,8	11 4,1	05 3,3	02 3,2	4 ,5	15 4,6	19 4,7	23 5,0	34 6,2	34 5,9
Үлүчеләр саны- Барлыгы / 1000 кешегә	16 4,7	30 6,5	29 6,3	15 4,9	12 4,4	18 4,9	08 3,4	26 5,4	19 4,3	06 2,6
Табигый.үсеш (кимү) - барлыгы / 1000 кешегә.	15 1,9	19 2,4	24 3,0	13 1,7	38 4,9	3 0,3	1 ,3	3 0,4	5 ,9	8 ,3
ТР буенча табигый үсеш (кимү) , ‰	***2,1***	***1,2***	***0,3***	***0,2***	***,0***	***,3***	***,6***	***,5***	***,7***	***,7***

График 2.4.3

График 2.4.4

Тәкъдим ителгән мәгълүматлардан күренгәнчә, Лаеш шәһәре буенча үлем-китем коэффициентларының шул ук ел эчендә бөтен каралган 20 ел дәвамында (уртача – 1,2 тапкыр) республика буенча уртача күрсәткечләрдән югарырак булган.

Шәһәрдә туучылар саны 20 очракның 5сендә генә түбәнрәк иде, ә 2013 елда-тулаем республика буенча (20 ел эчендә уртача-1,04 тапкыр югарырак–.

Шактый тирбәлешләргә карамастан, туучылар саны арту тенденциясенә ия, ә үлүчеләр саны (2005 елдан соң) – кимүгә, әмма халыкның табигый артуы Лаешта 2013, 2015 һәм 2016 елларда гына теркәлгән.

Халык хәрәкәтенең икенче өлеше-миграцион үсеш (кимү). Графикта 2.4.5 һәм таблицада 2.4.6 тәкъдим ителгән подробные мәгълүматлар буенча механик хәрәкәте2003-2013 еллар буенча.

Кызганычка каршы, алдагы елларда шундый ук мәгълүматлар юк; 2014 елдан башлап федераль миграция хезмәте территориаль органының статистик җыентыкларында бу күрсәткечләр бары тик муниципаль районнар буенча гына (шәһәр һәм авыл җирләренә бүленмичә) басыла. Әлеге мәгълүматларның булмавы, нәкъ менә соңгы елларда (2011 елдан) республикада миграцион алмашуның интенсивлыгы кискен артты һәм аның алга таба үзгәрешләрен фаразлау бик катлаулы булуын исәпкә алып, ТР торак пунктларында миграция процессларын фаразлауны кыенлаштыра.

2014-2016 елларда Лаеш шәһәрендә (сальдо миграция) халыкның миграция үсеше күләме шәһәр халкының гомуми һәм табигый үсеше күрсәткечләре төрлелеге буларак исәпләнә (к.табл. 2.4.7).

Күренгәнчә, графика 2.4.5, дәвамында 20 ел сальдо миграция үзгәрешсез калды уңай. Каралучы чорда сальдо миграциясенең минималь әһәмияте, тигез, 2001 елда теркәлгән.

График 2.4.5

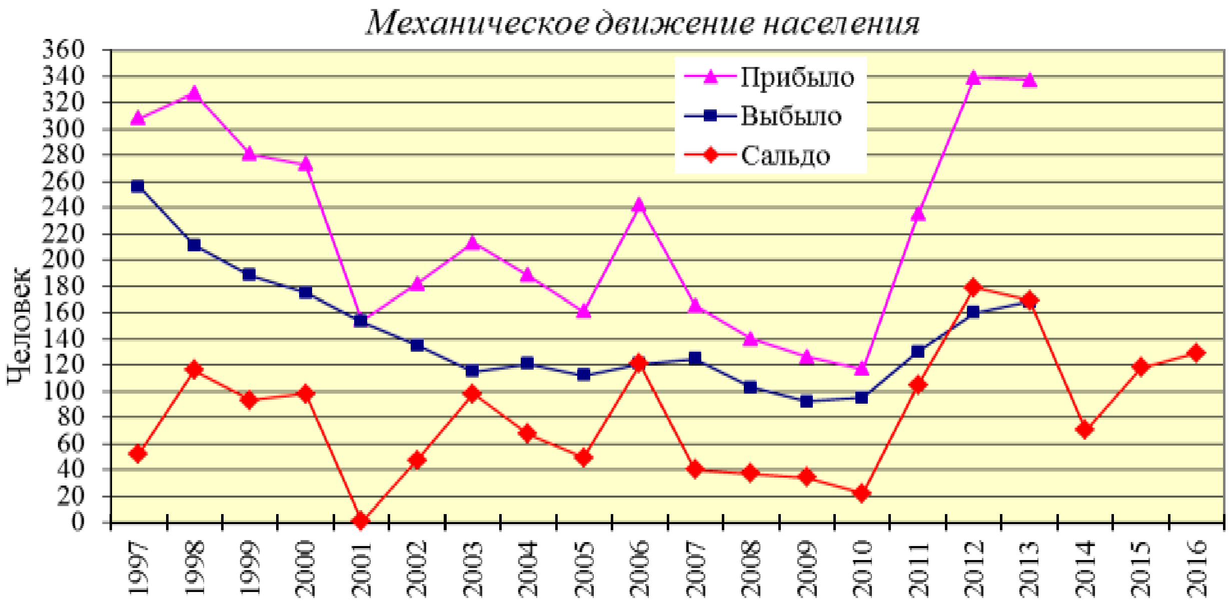

Таблица 2.4.6

Лаеш шәһәрендә миграция алмашуы нәтиҗәләре (кеше)

	003	004	005	006	007	008	009	010	011	012	013*
Килделәр Барлыгы,	**13**	**88**	**61**	**42**	**65**	**40**	**26**	**17**	**35**	**39**	**37**
ТР шәһәрләре һәм районнарыннан	34	41	06	91	14	01	2	5	94	76	78
Россия Федерациясенең башка төбәкләреннән	2	2	3	0	3	7	3	5	8	9	1
якын чит илләрдән	7		2	1	8	2	0		3	4	
ерак чит илләрдән											

Киттеләр - барлыгы,шул исәптән::	**15**	**21**	**12**	**21**	**25**	**03**	**2**	**5**	**30**	**60**	**68**
ТР шәһәрләре һәм районнарына	7	00	2	9	06	4	3	6	14	29	29
РФнең башка төбәкләргә	4	8	9	1	7	8	9	9	4	8	5
якын чит илгә											
ерак чит илгә											
миграция Сальдосы	**8**	**7**	**9**	**21**	**0**	**7**	**4**	**2**	**05**	**79**	**69**

*Данных за 2014 г. не имеется

2.4.6 таблицасыннан күренгәнчә, Лаеш шәһәрендә, республиканың күпчелек торак пунктларындагы кебек үк, иң актив миграцион алмашу Татарстан Республикасы шәһәрләре һәм районнары белән бара. Шул ук вакытта килүчеләр саны 2011 елдан башлап гына киткән кешеләр саныннан шактый артып китә. Республиканың күпчелек территорияләреннән аермалы буларак, алдагы елларда Россия төбәкләре һәм якын чит илләр белән миграция алмашу нәтиҗәләре Татарстан шәһәрләре һәм районнарының уңай сальдо миграция формалаштыруга керткән өлеше белән чагыштырырлык.

1.1.1. Халыкның тормыш дәрәҗәсе

Үсештәге уңай нәтиҗәләргә ирешү өчен, шәһәргә торак пунктның торышын комплекслы характерлаучы икътисадый, социаль, экологик һәм башка күрсәткечләрне югары дәрәҗәдә тотарга кирәк.

Халыкның тормыш дәрәҗәсен билгеләүче иң мөһим социаль-икътисади категория булып тора. Тормыш дәрәҗәсе-ул халыкның матди һәм рухи байлыклар белән тәэмин ителеше дәрәҗәсе, илнең икътисади үсеш дәрәҗәсенә карап, барлыкка килгән ихтыяҗлардан чыгып.

Халыкның социаль халәтенең катлаулы интеграль характеристикасы буларак, тормыш дәрәҗәсен бәяләү күп факторларны исәпкә алу зарурлыгына бәйле. Күрсәткечләр сыйфатында түбәндәгеләр кулланыла: тулаем территориаль продукт күрсәткече, җан башына керем һәм чыгымнар күрсәткечләре, җан башына куллану товарлары җитештерү, җан башына барлык төр хезмәтләр күрсәтү күләме, торак биналарның теге яки бу уңайлыклар белән тәэмин ителеше күрсәткечләре (торакның гомуми күләменә карата%) һ. б..

Статистик мәгълүматлар булмау сәбәпле, Лаеш шәһәре буенча бу бүлектә күп кенә күрсәткечләр район буенча аерым карала.

Халыкның тормыш дәрәҗәсен характерлаучы берничә күрсәткечне карарбыз.

Лаеш шәһәре һәм Лаеш муниципаль районы икътисады үсешен характерлаучы мөһим күрсәткечләрнең берсе-тулай территориаль продукт. Ул халыкның гомуми матди хәле турында күзаллауны бирә, чөнки җитештерү дәрәҗәсе югарырак булган саен, шәһәрнең байлыгы да югарырак. Статистик мәгълүматлар булмау сәбәпле, Лаеш шәһәре буенча әлеге күрсәткечне тулаем район буенча да карарбыз.

Җан башына тулаем территориаль продукт күрсәткече буенча Лаеш муниципаль районы Казан агломерациясенә керүче муниципаль берәмлекләр арасында беренче урында тора.

Таблица 2.4.7

Ел башына тулай территориаль продукт динамикасы

Индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	2013	2014	2015	2016
Тулай территориаль продукт күләме - ВТП, (төп бәяләрдә)	млн. сум.	12119,4	14507,2	17569,7	18420,7
Җан башына тулаем эчке продукт күләме (төп бәяләрдә)	Мең сум	326,9	384,8	456,5	466,3

Искәрмә: «Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре " статистик җыентыгы мәгълүматлары буенча»

Халыкның керемнәре җәмгыятьнең иминлеген үлчәү өчен төп инструментларның берсе булып тора. Халыкның керем төрләре төрле. Төп өлешне акчалата керем тәшкил итә. Статистик мәгълүматлар булмау сәбәпле, Лаеш шәһәре буенча әлеге күрсәткечне тулаем район буенча карарбыз.

2016 елда районда җан башына акчалата керем 20131,2 сум тәшкил иткән (бу республика буенча уртача күрсәткечтән 1,5 тапкыр кимрәк). Ә 2014 елда 17569,2 сум, ягъни 2015 елга карата 12,7% тәшкил иткән. 2010-2015 елларда районда җан башына акчалата керем 12711,5 сумга, ягъни 2 тапкырдан да күбрәк арткан.

Халыкның керемнәре берничә күрсәткечне үз эченә ала, әмма төп эш хакы булып тора.

Лаеш муниципаль районында 2016 ел башына уртача айлык хезмәт хакы 30098,0 сум тәшкил иткән, бу республика буенча уртача күрсәткечтән 950,9 сумга югарырак.

Халыкның керемнәре берничә күрсәткечне үз эченә ала, әмма төп эш хакы булып тора.

Лаеш муниципаль районында 2016 ел башына уртача айлык хезмәт хакы 30098,0 сум тәшкил иткән, бу республика буенча уртача күрсәткечтән 950,9 сумга югарырак.

Шулай итеп, әлеге тикшеренү материаллары буенча Лаеш шәһәре халыкның уртача тормыш дәрәҗәсе булган шәһәрләр арасында булып чыккан. Әлеге төркем шәһәрләре халыкның җан башына туры килгән керемнәре түбән һәм халыкның

сатып алу сәләте түбән, хезмәт күрсәтү өлкәсе үсеше түбән дәрәҗәдә, халыкның социаль-көнкүреш учреждениеләре белән Түбән тәэмин ителеше белән характерлана. Шуның белән бергә, әлеге шәһәрләрдә эшсезлек, җинаятьчелек дәрәҗәсе кебек социаль Начар күренешләрнең минималь дәрәҗәсе бик аз, халыкның торак мәйданы белән тәэмин ителеше чагыштырмача зур, хәер, торакның уңайлылыгы дәрәҗәсе түбән булып кала бирә.

1.1.2. Хезмәт кушымтасы урыннары

Хозяйственный комплекс Лаишевского муниципального района сложился под влиянием ряда факторов, среди которых особую роль сыграло его географическое положение и особенности исторического освоения территории.

Лаеш муниципаль районы алга киткән агросәнәгать һәм җитештерү комплекслары булган территориядән гыйбарәт. Лаеш муниципаль районы икътисады авыл хуҗалыгы җитештерүе, эшкәртү сәнәгате предприятиеләре, аерым алганда, төзелеш материаллары сәнәгате, агач эшкәртү сәнәгате, электрон сәнәгать, азык-төлек сәнәгате предприятиеләре, шулай ук төзелеш предприятиеләре һәм хезмәт күрсәтү өлкәсе предприятиеләре тарафыннан тәкъдим ителгән.

Лаеш муниципаль районында сәнәгатьнең барлык өч секторы бар, аерым алганда, нефть чыгару сәнәгате, эшкәртү сәнәгате, электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү. Сәнәгатьтә иң зур өлешне эшкәртү сәнәгате тәшкил итә, ул күбесенчә азык-төлек сәнәгате, электрон һәм электротехника сәнәгате, төзелеш материаллары сәнәгате предприятиеләре тарафыннан тәкъдим ителә.

Инфраструктура предприятиеләре административ-идарә, хезмәт күрсәтүче, инженер-техник, транспорт һәм башка төр хезмәтләр күрсәтүче учреждениеләр тарафыннан тәкъдим ителгән.

Лаеш шәһәре халкы турыдан-туры шәһәрдә урнашкан предприятиеләрдә генә түгел, ә аннан читтә урнашкан Лаеш районында һәм Казан шәһәрендә урнашкан предприятиеләрдә дә эшли..

Лаеш муниципаль районында нефть чыгару сәнәгате руда булмаган файдалы казылмалар (ком, известняк) чыгару белән тәэмин ителгән. Лаеш шәһәре янында «Коммунарское» ком чыганагы урнашкан, анда чыгару «Озон»ҖЧҖ предприятиесе тарафыннан башкарыла.

Лаеш муниципаль районында азык-төлек сәнәгате «Казан май комбинаты» ААҖ, «Казан май экстракциясе заводы» ААҖ, «Нәфис-Биопродукт» ААҖ, «Лаеш балык заводы» ЯАҖ (Лаеш шәһәрендә урнашкан), «Лаишевский рыбозавод» ҖЧҖ, «Источник здоровья» ҖЧҖ, «Живая вода»ЯАҖ, «Кирбинка» ҖЧҖ, «Фабрика заготовок» МУП һәм башка предприятиеләр тарафыннан тәкъдим ителә..

Лаеш муниципаль районы территориясендә Машина төзелеше түбәндәге предприятиеләр тарафыннан тәкъдим ителде::

- Лаеш шәһәрендә урнашкан «Хараша» ҖЧҖ. Предприятие авыл хуҗалыгы техникасын җитештерү һәм аларга хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнә;

- Лаеш шәһәрендә "«Инженерно-внедренческий центр «ҖЧҖ. Предприятие химия җиһазлары җитештерү белән шөгыльләнә.

Электрон һәм электротехника сәнәгате түбәндәге предприятиеләр тарафыннан тәкъдим ителә:

- Столбище авыл җирлегенең Столбище авылында урнашкан «ИНВЭНТ "компанияләр төркеме: «Таткабель" ҖЧҖ, «Таттеплоизоляция "ҖЧҖ," ИНВЭНТ-Электро»ҖЧҖ;

- Столбище авыл җирлеге Усад авылында "ICL-КПО-ВС" ААҖ;

- Столбище авыл җирлегендә, «Q-Park Kazan»логистик үзәге территориясендә «Шнейдер Электрик Эквипмент Казан " ҖЧҖ; ;

- Лаеш шәһәрендә "Ферекс" сәүдә йорты " ҖЧҖ. Предприятие светодиод яктырткычлары җитештерү белән шөгыльләнә һәм Лаеш шәһәрендә һәм Усады авылында җитештерү куәтләренә ия;

- Столбище авылында урнашкан «Казан Электромонтаж предприятиесе " ҖЧҖ.

Төзелеш материаллары сәнәгате:

Столбище авыл җирлеге территориясендә «Татавтодор» ААҖнең асфальт-бетон заводы төзү;

Егорьевка авыл җирлеге территориясендә «Пнм «Бима» ҖЧҖ асфальт-бетон заводы төзү;

Габиш авыл җирлеге территориясендә асфальт-бетон заводы төзү;

Столбище авылында «СМП-Механика» ҖЧҖ базальт җылылык изоляциясе заводы;

- Столбище авылында «Казан коры төзелеш катнашмалары заводы " ҖЧҖ.

Лаеш муниципаль районында электр энергиясе, газ һәм су җитештерү һәм бүлү түбәндәге предприятиеләр тарафыннан тәкъдим ителгән:

- Лаеш шәһәрендә «Приволжскгаз " эксплуатация-җитештерү идарәсе;

- «Сетевая компания» ААҖ филиалы-Лаеш районында Идел буе электр челтәрләре;

– «Татэнергосбыт»ААҖ филиалы-Лаеш РПУ Идел буе бүлеге.

Әлеге предприятиеләр газ, электр энергиясе бүлү, җылылык җитештерү һәм бүлү белән шөгыльләнәләр, халыкка һәм Лаеш муниципаль районы предприятиеләренә хезмәт күрсәтәләр.

Моннан тыш, район территориясендә төрле дәрәҗәдәге сәнәгать мәйданчыклары эшли:

- Лаеш шәһәрендә «Лаеш» сәнәгать мәйданчыгы. Биредә мәрсин токымлы (Батыршин КФХ) товар балыгы үстерелә, кальян тәмәке («Маварди» ҖЧҖ) фасовка ясала, нәфис келәмнән төрле эшләнмәләр ясала («Кладиво 3Д»ҖЧҖ).;

- "Раштуа" сәнәгать мәйданчыгы. Әлеге мәйданчык территориясендә герметик («ПолиМиксКазань» ҖЧҖ) һәм полимерлар («Нэдэкс-Волга " ҖЧҖ) җитештерелә.;

- "Никольский" индустриаль паркы-төрү материаллары, целлюлоза җылыткычы, биотуалетлар, пластмасса эшләнмәләре, агач эшкәртү производствосы һ. б. җитештерү..

Лаеш районында авыл хуҗалыгы предприятиеләре финанс-хуҗалык эшчәнлеген түбәндәге оешмалар алып бара: 19 җаваплылыгы чикләнгән җәмгыять

– Урта Девятово ҖЧҖ, Девятово ҖЧҖ, Йолдыз ҖЧҖ, Семиречье АФ ҖЧҖ, Рамай АФ ҖЧҖ, Имәнкискә ҖЧҖ, хәрби ҖЧҖ, Нармонка ҖЧҖ, Матюшино ҖЧҖ, Юбилейное авыл хуҗалыгы предприятиесе ҖЧҖ, Лаеш ПК ҖЧҖ, Березовка ҖЧҖ, Агро-5 ҖЧҖ, Заря ҖЧҖ, яшелчә дөньясы ҖЧҖ, Атабай АФ ҖЧҖ, Семирамида совхозы ҖЧҖ һәм крестьян-фермер хуҗалыклары.

Шәһәрдә эшләп килүче предприятиеләр һәм учреждениеләр исемлеге, аларда эшләүчеләр санын күрсәтеп, 2.4.8 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 2.4.8

Лаеш шәһәре предприятиеләре һәм учреждениеләре исемлеге

Предприятияләр исеме	Эшләүчеләр саны (кеше.)
Авыл хуҗалыгы, ау һәм хезмәт күрсәтү өлкәләре	
» Россельхозцентр " ФДБУнең Лаеш районара бүлеге	9
"Лаешагрохимсервис»ААҖ	нет
Фл.Федераль"Лаеш УЭООС" ДУ	20
Нибары	**29**
Урман хуҗалыгы, урман әзерләү һәм бу өлкәдә хезмәт күрсәтү	
"Лаешлес»ДБУ	34
"Лаеш урманчылыгы»ДКУ	20
Нибары	**54**
Җитештерү азык-төлек продуктлары, шул исәптән эчемлекләр	
"Лаеш балык заводы»ЯАҖ	60
"Икмәк»ҖЧҖ	75
Лаеш районында «Таткрахмалпатока» ААҖ	11
Нибары	**146**
Нәшрият һәм полиграфия эшчәнлеге, язылган мәгълүмат чараларын тиражлау	
«Татмедиа» ААҖ «Кама таңнары»газетасы редакциясе	13
Нибары	**13**
Электр энергиясе, газ, пар һәм кайнар су җитештерү, тапшыру һәм бүлү	
Лаеш шәһәре «Приволжскгаз " эксплуатация-җитештерү идарәсе	100
Лаеш районында «Челтәр компаниясе» ААҖ ФЛ - ПЭС	101
Лаеш РПУ, «Татэнергосбыт»ААҖ фл Идел буе бүлеге	13
Нибары	**214**
Күпләп сату, шул исәптән агентлар аша сәүдә итүне дә кертеп, ранспорт чаралары һәм мотоциклләр белән сәүдә итүдән тыш	
«Татнефтепродукт» ХК Лаеш районында	5
барлыгы	**5**
Автотранспорт чаралары һәм мотоциклләр белән сәүдә итүдән тыш, ваклап сату;ремонт бытовых изделий и предметов личного пользования	
37 нче номерлы үзәк район даруханәсе	13
«Тандер» ЯАҖнең Лаеш шәһәрендәге ОСП	11
Нибары	**24**
Элемтә	

Предприятияләр исеме	Эшләүчеләр саны (кеше.)
"Комплекс-52"ДБУ, ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы	78
Лаеш РУЭСы - «Таттелеком»ААҖ ФЛ	58
"Россия Почтасы»федераль дәүләт унитар предприятиесенең Лаеш филиалы	86
Нибары	**222**
Финанс арадашчылык	
«Татарстан»Банкының 4645 нче Лаеш бүлекчәсе	45
«Ак Барс " ААҖ Казан филиалының Лаеш өстәмә офисы	13
«ТР Президенты каршындагы ДТФ» ның Лаеш районындагы ОСП	1
Нибары	**59**
Иминиятләштерү	
«Росгосстрах» ҖЧҖнең ТРдагы Лаеш шәһәре агентлыгы	36
«НАСКО Татарстан» ААҖ филиалы-Лаеш шәһәре	4
Лаеш ФЛ «АК БАРС-МЕД «СК»ҖЧҖ	2
Лаеш ФЛ «АК БАРС СТРАХОВАНИЕ»ҖЧҖ	4
Нибары	**46**
Күчемсез милек белән операцияләр	
«Лаеш үзәкләштерелгән китапханәләр системасы»муниципаль бюджет учреждениесенең Лаеш филиалы хуҗалык-эксплуатация хезмәте	13
"ХЭК" район мәдәният йорты " МБМУнең 29 нчы филиалы	65
БТИ РДУП Лаеш участогы	9
"Җир»МУП	9
"Росреестр ФКП" ФДБУнең Лаеш районы территориаль бүлеге	10
Нибары	**106**
Исәпләү техникасын һәм мәгълүмати технологияләрне куллануга бәйле эшчәнлек	
"Мәгариф бүлегенең үзәкләштерелгән бухгалтериясе»МБУ	37
Барлыгы	**37**
Башка төр хезмәтләр күрсәтү	
"Архитектура»МУП	6
"Лаеш районының мәшгульлек үзәге»ДКУ	8
"Капиталь төзелеш идарәсе" МУП	4
Лаеш бүлекчәсе ддху плем. Татарстан Республикасы Авыл хуҗалыгы һәм азык-	2
«РФ Эчке эшләр министрлыгын саклау» федераль дәүләт унитар предприятиесенең Лаеш шәһәре	3
Метеорологик станция	6
Лаеш районының "җир бюросы" ҖЧҖ	10
Нибары	**39**
Хәрби куркынычсызлыкны тәэмин итү һәм дәүләт идарәсе;	
социаль иминиятләштерү	12

Предприятияләр исеме	Эшләүчеләр саны (кеше.)
Лаеш район мәхкәмәсе	21
Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советы	3
Россия Эчке эшләр министрлыгының Лаеш районы буенча бүлеге	122
Лаеш районы буенча - Татарстан Республикасы буенча Эчке эшләр министрлыгының идарә итү федераль дәүләт бюджет учреждениесенең Лаеш филиалы	25
ТР буенча ФПС № 118 янгын бүлеге	48
Җәмәгать судьялары аппараты	12
Лаеш территориаль органы	5
Казначылык Департаментының территориаль бүлеге	11
Лаеш районында социаль яклау бүлеге	3
Пенсия фонды идарәсе	32
ТР буенча Росреестр идарәсенең Лаеш бүлеге	20
»Сатып алулар буенча Комитет " МУ	3
Лаеш район суд приставлары бүлеге	12
ТР буенча ФМХИ Лаеш районындагы бүлеге	3
Лаеш районының Мөлкәт һәм җир мөнәсәбәтләре палатасы	5
Лаеш МР Советы	14
Лаеш муниципаль районы башкарма комитеты	40
Лаеш МР финанс-бюджет палатасы	9
Лаеш МР контроль-хисап палатасы	1
Лаеш районы прокуратурасы	7
ТР ДТК Инспекциясенең Төньяк-Көнбатыш территориаль органы Лаеш шәһәре	5
ТР Хәрби комиссариаты Лаеш районнары	17
ТР буенча Россия ГТХМ Баш идарәсе	8
Россия ФСХнең ТР буенча 4 нче санлы Лаеш бүлекчәсе	3
ТР Дәүләт алкоголь инспекциясенең Казан территориаль органы	1
Федераль казначылыкның Лаеш районы буенча бүлеге	6
ТР Роспотребнадзор Идарәсенең Биектау районы буенча территориаль бүлеге	3
Лаеш районында «ТР Янгын сагы " ДУнең Казан филиалы ОСП	21
Нибары	**472**
Мәгариф	
Лаеш техник-икътисад техникумы	67
ЛАЕШ 2 НЧЕ МӘКТӘБЕ	47
Лаеш махсус (коррекцияләү)" ДСКОсукыр балалар өчен III-IV төрдәге гомуми белем бирү интернат-мәктәбе»	86
1 нче Гимназия	45
"ЦВР»МБМУ	13
"3 нче Лаеш төп гомуми белем бирү мәктәбе»МБМУ	28
Лаешның " Салават күпере»балалар бакчасы	22
	43

Предприятияләр исеме	Эшләүчеләр саны (кеше.)
Бәхетле сабый " балалар бакчасы	40
"Каенкай»балалар бакчасы	25
Нибары	**416**
Сәламәтлек саклау һәм социаль хезмәтләр күрсәтү	
"Лаеш РДВБ»ДБУ	28
"Лаеш РҮХ»ДАСУ	371
"Лаеш балалар йорты»ДУ	41
ТР Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының	54
Татарстан Республикасы Хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министрлыгының Лаеш районындагы Мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм	42
Лаеш МР РМПҮ № 25 филиалы	5
Нибары	**541**
Җыентык суларны , калдыкларны җыю һәм шундый ук эшчәнлек	
«Инженерлык технологияләре»РСК " ҖЧҖ	65
"Лаеш»МУП	68
Нибары	**133**
Ял һәм күңел ачу, мәдәният һәм спорт оештыру эшчәнлеге	
Лаеш районы халкына кино хезмәте күрсәтү буенча МБУ	2
«ТР Лаеш районы балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе»МБУ	36
«ТР Лаеш районы балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбе»МБМУ	29
МБУК " район мәдәният йорты»	63
"Лаеш ҮБС»МБМУ	37
Нибары	**167**
Йомгак	**2723**

Таблицадан чыгып, Лаеш шәһәре халкының турыдан-туры шәһәрдә урнашкан предприятиеләрдә генә түгел, ә аннан читтә урнашкан Лаеш районында һәм Казан шәһәрендә урнашкан предприятиеләрдә дә эшләве күренеп тора.

Азык-төлек сәнәгатен, авыл хуҗалыгы һәм төзелешне үз эченә алган җитештерү өлкәсендә барлык эшләүчеләрнең 40% ы эшли. Калганнары җитештерү өлкәсендә эшли.

1.1.3. Җитештерү территорияләре

Җитештерү комплексы түбәндәге предприятиеләрне үз эченә ала:

- шәһәрнең көнбатыш өлешендә предприятиеләр төркеме урнашкан: ЧП Борзунин (керамзит блоклар җитештерү), шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү), «Инжехим» ҖЧҖ (БЛОК модульләре җитештерү), «КАПО «техник үзәге» ЯАҖ (техника ремонты), җитештерү базалары («Карат "ЯАҖ, «Альянс" ҖЧҖ, «Сунцов» ЧП), складлар, юл-монтаж төзелеш компаниясе.
- Җитештерү комплексы түбәндәге предприятиеләрне үз эченә ала:

- шәһәрнең көнбатыш өлешендә предприятиеләр төркеме урнашкан: ЧП Борзунин (керамзит блоклар җитештерү), шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү), «Инжехим» ҖЧҖ (БЛОК модульләре җитештерү), «КАПО «техник үзәге» ЯАҖ (техника ремонты), җитештерү базалары («Карат "ЯАҖ, «Альянс" ҖЧҖ, «Сунцов» ЧП), складлар, юл-монтаж төзелеш компаниясе.

- Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатыш чиге янында, каты көнкүреш калдыклары полигоны янында, санитар-саклау зоналары үтәлеше белән, төзелеш материаллары чыгару цехы, җитештерү базасы һәм асфальт-бетон заводы урнашкан.

Шулай ук шәһәр территориясендә гамәлдәге кислород станциясе урнашкан.

1.1.3. Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары җитештерү һәм халыкны алар белән тәэмин итү, авыл хуҗалыгы өчен җитештерү чаралары җитештерү һәм авыл хуҗалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармаклары җыелмасыннан гыйбарәт.

Үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары булып тора.

Үсемлекчелек билгеле бер төркем мәдәни үсемлекләр үстерү белән бәйле тармакларга бүленә. Төп хуҗалыклар-ашлык хуҗалыгы, азык җитештерү (азык культуралары үстерү).

Терлекчелекнең төп тармаклары-кошчылык, сөт һәм ит терлекчелеге, дуңгызчылык. Шәхси ярдәмче хуҗалыкларда (шәхси ярдәмче хуҗалыкларда)очрый торган умартачылык өстәмә тармаклар булып тора.

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары җитештерү һәм халыкны алар белән тәэмин итү, авыл хуҗалыгы өчен җитештерү чаралары җитештерү һәм авыл хуҗалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармаклары җыелмасыннан гыйбарәт.

Районның авыл хуҗалыгы халык хуҗалыгының алга киткән тармагы булып тора. Районның авыл хуҗалыгы производствосының төп юнәлеше-сөт-ит терлекчелеге, дуңгызчылык, үсемлекчелек. Өстәмә тармаклар-атчылык, ашлыкчылык, Бәрәңгечелек, умартачылык

Лаеш шәһәренең көнбатыш чиге янында "Семиречье" агрофирмасы " ҖЧҖ мөгезле эре терлек фермасы эшли. Шәһәр чигендә "Семиречье" агрофирмасы " ҖЧҖнең машина-трактор паркы урнашкан.

Моннан тыш, Лаеш шәһәре территориясендә «Лаешагрохимсервис» ҖЧҖ предприятиесе (минераль ашламалар склады)урнашкан.

1.1.4. 1.1.4. Торак фонды һәм торак төзелеше

Бүгенге көндә халыкның тормыш дәрәҗәсе һәм икътисадының иң мөһим характеристикаларының берсе-торак белән тәэмин итү һәм торак төзелеше масштабы.

2016 ел башына Лаеш шәһәре, республика күрсәткечләре һәм Татарстан Республикасының башка районнары һәм шәһәрләре белән чагыштырганда, торак белән тәэмин ителешнең шактый югары күрсәткече бар-шәһәр җирлегендәге бер кешегә гомуми торак мәйданы 32,6 кв. м (республикада бу күрсәткеч шәһәр җирендә бер кешегә 24,0 кв. м тәшкил итә).

Таблица 2.4.8

Ел башына халыкның гомуми мәйданы белән тәэмин ителеше (бер кешегә кв. м.))

Исеме	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Татарстан Республикасы	20,1	20,5	20,9	21,3	21,9	22,2	22,8	23,3	23,7	24,2	24,7	25,2
Шәһәр урнашуы	19,6	20,0	20,3	20,8	21,2	21,5	21,9	22,4	22,7	23,1	23,5	24,0
Лаеш Шәһәре	21,3	23,2	26,5	27,3	28,8	28,3	30,2	30,8	30,8	30,1	31,5	32,6

Примечание: все таблицы раздела составлены по данным Территориального органа Федеральной службы государственной статистики по Республике Татарстан (сборник «Жилищное хозяйство Республики Татарстан»).

Лаешта бер кешегә гомуми торак мәйданы белән тәэмин ителеш, шәһәр җирлеге буенча уртача республика күрсәткечләре белән чагыштырганда, уртача 8 кв.метрга югарырак. Лаеш шәһәре соңгы елда торак белән тәэмин итү буенча республиканың башка районнары белән чагыштырганда беренче урында булды.

Таблица 2.4.9

2005-2015 елларда торак фонды хәрәкәте (гомуми мәйданы мең кв. м.))

ел	Бер ел эчендә килде					Бер ел эчендә чыкты					
	барлыгы	Шул исәптән				барлыгы	В том числе				
		Шул исәптән яңа төзелеш	Торак булмаган биналардан торак йортларга күчерелгән	Башка сәбәпләр	Төзәтмәләр (инвентаризация, элгәрәк исәпкә алынмау һ.б.)		Тузган һәм авария аркасында төшерелгән	Табигый бәла-казалардан җимерелгән	Торак биналарны торак белән тәэмин итү сәбәпле	Башка сәбәпләр	Төзәтмәләр (инвентаризация, элгәрәк исәпкә алынмау һ.б.) хисабына
2005	6,3	6,3	-	-	-	0,2	0,1	-	0,1	-	-
2006	4,2	4,2	-	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-
2007	7,2	6,8	0,4	-	-	0,4	0,3	-	-	0,1	-
2008	11,7	9,2	-	2,5	-	0,3	0,3	-	-	-	-
2009	4,1	4,1	-	-	-	8,3	0,1			0,1	8,1
2010	10,8	10,1	0,7	-	-	0,1	0,1	-	-	-	-

2011	6,8	6,8	-	-	-	0,3	-	-	-	0,3	-
2012	6,3	6,3	-	-	-	0,5	-	-	-	0,5	-
2013	7,4	7,4	-	-	-	0,1	-	-	-	0,1	-
2014	7,0	7,0	-	-	-	1,6	1,3	-	-	0,3	-
2015	14,0	14,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-

2015 елда Лаешта торак фонды ел башына гомуми торак мәйданының 5,41% ын тәшкил итте, шул ук вакытта республика буенча - 2,50%, ә аның шәһәр җирендә - 2,56%. Торак фондының төп артуы яңа төзелеш хисабына башкарыла. 2005-2015 елларда яңа торакны файдалануга тапшыру уртача 7,8 мең кв.м. тәшкил иткән.

Анализ өчен торак фондының торышы мөһим. Торак фонды һәм инженерлык коммуникацияләренең тузуының югары проценты инвестиция җәлеп итүчәнлегенә тискәре йогынты ясый, техноген, санитар-эпидемия һәм экологик бәла-казалар барлыкка килү куркынычы барлыкка килә..

Таблица 2.4.10

Лаеш шәһәре торак фондының гомуми мәйданын бүлү тузу (2016 ел башы))

Исеме	Всего	Шул исәптән тузу белән, %			
		0-30	31-65	66-70	свыше 70
Лаеш шәһәре, мең.кв.м. – %	100	71,16	27,45	1,28	0,11
ТР шәһәр җирлеге - %	100	80,13	18,83	0,75	0,29

Шәһәрнең гамәлдәге торак төзелешенең гомуми техник торышы-канәгатьләнерлек. Статистика мәгълүматлары буенча, тузган торак фондының проценты гомуми торак фондының 0,88% ын тәшкил иткән. Республиканың шәһәр җирлегендә тузган торак өлеше 0,51% тәшкил итә.

Алга таба 2.4.11 таблицасында 2016 ел башына торак фондын төзекләндерү буенча төрле коммуналь хезмәтләр төрләре белән чагыштырма мәгълүматлар китерелде.

Таблица 2.4.11

Лаеш шәһәре торак фондын 2016 ел башына җиһазлау.

	Торак фонды									
	Суүткәргеч	Шул исәптән үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү	Су бүлү	Шул исәптән үзәкләштерелгән су бүлү белән \	Ягу	Шул исәптән үзәкләштерелгән Ягу белән	Кайнар су белән тәэмин итү белән	Шул исәптән үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән	Газ белән	Бер үк вакытта суүткәргеч, канализация үзәге. ягулык,газ, кайнар су белән тәэмин итү

Лаеш, шәһәрләрендәге торакның гомуми мәйданы.меңкв. м.	14,9	59,8	04,4	0,9	38,2	5,8	24,1		258,8	124,2
торакның гомуми мәйданыннан %	8,7	8,6	4,9	8,7	7,3	,5	5,5		94,8	45,5
Татарстан Республикасында гомуми торак мәйданыннан % (шәһәр җирлеге)	6,4	2,6	4,8	5,1	9,0	5,4	9,9	2,6	87,6	89,9

Тулаем алганда, Лаеш шәһәренең торак фондын төзекләндерү дәрәҗәсе югары түгел, һәм ул республика буенча уртача күрсәткечтән түбәнрәк. Лаеш шәһәрендәге торак фонды тулысынча диярлек газлаштырылган, калган төзекләндерү төрләре белән шәһәр аз җиһазландырылган, Татарстан Республикасының шәһәр җирлегеннән шактый түбән.

Үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү, су бүлү, җылылык белән тәэмин итү кебек күрсәткечләрнең түбән булуы Усад тибындагы индивидуаль торак булуына бәйле.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең торак фонды усадьба һәм күп фатирлы йорт төзелеше белән тәкъдим ителгән.

2017 ел башына (генераль планның башлангыч елы) Лаеш шәһәренең гомуми торак фонды 327,99 мең кв. метр тәшкил иткән.

Таблица 2.4.12

*Гамәлдәге торак төзелешенең характеристикасы **

Исеме	Торакның гомуми мәйданы, мең.кв. м	Шул исәптән	
		шәхси торак йортларда	күпфатирлы торак йортларда
Лаеш шәһәре	327,99	279,70	48,29

* Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан бирелгән мәгълүматлар буенча.

2017 ел башына Лаеш шәһәре, республиканың уртача күрсәткечләре һәм Татарстан Республикасының башка районнары һәм шәһәрләре белән чагыштырганда, торак белән тәэмин ителешнең шактый югары күрсәткече бар – шәһәр җирлегендәге бер кешегә 32,1 кв. м торак мәйданы (республикада бу күрсәткеч 2016 ел башына шәһәр җирендә бер кешегә 24,0 кв. м тәшкил итә)..

1.1.5. Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары

Лаеш ш. халкының хезмәт күрсәтү объектларында булган ихтыяҗы халыкның гамәлдәге демографик структурасы нигезендә, шулай ук СП 42.13330.2016 тәкъдим итә торган нормативларга туры китереп исәпләнде

«Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (СНиП 2.07.01-89* актуальләштерелгән редакциясе), «2019 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында» 2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы ТР Министрлар Кабинеты карары, РФ Хөкүмәтенең «социаль нормативлар һәм нормалар турында» 2007 елның 13 июлендәге 923-р номерлы боерыгы, ТР шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары (раслау). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының " башка тармак нормалары белән расланган 2013 ел, 27 декабрь, 1071 нче карары.

Мәгариф

Мәктәпкәчә белем бирү

Хәзерге вакытта шәһәрдә 4 балалар бакчасы эшли, аларның гомуми сыйдырышлыгы проект буенча 550 урын тәшкил итә. Бүгенге көндә норматив ихтыяҗ 738 урын тәшкил итә, димәк, балалар бакчаларында урыннар белән тәэмин ителеш норматив күрсәткечнең 74,5% ын тәшкил итә.

Территориаль балалар бакчалары шул рәвешле урнашкан, хезмәт күрсәтү зоналары (һәр балалар бакчасыннан 300 м) шәһәрнең бөтен торак территориясен колачлый алмый.

Таблица 2.4.13

Лаеш шәһәрендә урнашкан балалар бакчалары исемлеге

Учреждение исеме	Объект Егәрлеге, урыны	
	фактта	Проект буенча
Лаешның «Березка»балалар бакчасы	135	120
Лаешның «Счастливый малыш»балалар бакчасы	196	170
Лаеш «Радуга балалар бакчасы	132	120
Лаешның "Рябинка"балалар бакчасы	140	140
Нибары	**603**	**550**

Гомуми белем бирү объектлары

Хәзерге вакытта шәһәрдә 3 гомуми белем бирү мәктәбе (гомуми проект егәрлеге 1514 урын) һәм мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен Лаеш махсус (коррекция) интернат-мәктәбе (95 урын) бар.

Хәзерге вакытта гомуми белем бирү учреждениеләренең гомуми проект егәрлеге 1609 уку урыны тәшкил итә. Нормативлар буенча 7-17 яшьләрдәге балаларның 100% ы урта белем алырга тиеш. Моннан чыгып, шәһәрнең гомуми белем бирү мәктәпләре куәтенә булган норматив ихтыяҗы 1292 урын тәшкил итә. Димәк, шәһәр гомуми белем бирү уку йортлары белән 124,5% - ка тәэмин ителгән, бу уңай фактор булып тора.

Таблица 2.4.14

Перечень общеобразовательных объектов, расположенных в Лаеш шәһәре

Учреждение исеме	Объект Егәрлеге, урыны	
	фактта	Проект буенча
1 нче Гимназия " Лаеш шәһәре»МБМУ	371	640
Лаеш 2 нче мәктәбе МБМУ	431	664
Лаеш интернат-мәктәбе ДБМУ	100	95
3 нче санлы Лаеш мәктәбе МБМУ	106	210
Нибары	**1008**	**1609**

Территориаль гомуми белем бирү мәктәпләре шул рәвешле урнашкан ки, хезмәт күрсәтү зоналары (һәр объекттан 750 м) шәһәрнең бөтен торак территориясен үз эченә алмый.

Махсуслаштырылган учреждениеләр

2.4.15 таблицасында тәкъдим ителгән махсус гомуми белем бирү төре учреждениеләре.

Таблица 2.4.15

Лаеш шәһәрендә урнашкан махсус гомуми белем бирү учреждениеләре

Махсус гомуми белем бирү учреждениеләре	Үлчәү берәмлеге	Объект егәрлеге	
		фактта	Проект буенча
Лаеш кичке мәктәбе	урын	36	10
Сукырлар һәм начар күрүчеләр өчен интернат-мәктәп	урын	100	110

Мәктәптән тыш белем бирү

Бүген балаларга өстәмә белем бирү системасы югары социаль һәм һөнәри мобильлек һәм адаптивлык, төрле эшчәнлек төрләрен алмаштыруга һәм берләштерүгә сәләтле булган заманча шәхес әзерләүдә зур роль уйный. Мәктәптән тыш өстәмә белем бирү дәрестән тыш вакытта балаларның һәм яшүсмерләрнең рухи, интеллектуаль һәм физик үсеше өчен шартлар тудыруга, буш вакытларында аларның иҗади сәләтләрен ачу һәм үстерү өчен, аларның мәнфәгатьләрен һәм өстәмә белем алуга булган ихтыяҗларын диагностикалау нигезендә.

Лаеш шәһәренең мәктәптән тыш (өстәмә) белем бирү үзәге, балалар сәнгать мәктәбе, ике балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе, шулай ук гомуми белем бирү мәктәпләре каршындагы түгәрәкләр тарафыннан тәкъдим ителгән.

Бүгенге көндә мәктәптән тыш учреждениеләр белән исәп-хисап тәэмин ителеше 83,1% тәшкил итә%.

Таблица 2.4.16

Мәктәптән тыш белем бирү объектлары исемлеге

Учреждение исеме	Объект егәрлеге	
	фактта	фактта
"ТР Лаеш муниципаль районының Мәктәптән	-	-

тыш эшләр үзәге»МБМУ		
Балалар сәнгать мәктәбе	385	205
«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының комплекслы балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе»МБМУ	231	648
1 нче Гимназия базасында Мәктәптән тыш эшләр үзәге түгәрәкләре	59	60
«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе»МБМУ	333	360
Лаеш 3 нче мәктәбе базасында Мәктәптән тыш эшләр үзәге түгәрәкләре	15	15
Нибары	**1023**	**1288**

Сәламәтлек саклау объектлары

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасында, медицина ярдәменнән файдалану мөмкинлеген тәэмин итү өчен, исәп-хисап түбәндәгечә башкарылган: Столбище, Габишево, Комлы Кавал, Олы Кабан һәм Матюшино авыл җирлекләрендә яшәүчеләр Столбище табиблык амбулаториясендә (сменага 100 кеше), калган 19 авыл җирлегендә яшәүчеләр Лаеш шәһәренең үзәк район хастаханәсендә хезмәт күрсәтәчәк. Югары квалификацияле медицина ярдәме һәм махсус җиһазлар кирәк булган очраклардан тыш, алар бары тик Лаеш үзәк район хастаханәсендә генә бар.

Сәламәтлек саклау объектлары (Лаеш РҮХ) хастаханә шәһәрчеге территориясендә (йогышлы авырулар бүлеге, бала табу бүлеге, хастаханә, медицина үзәге) урнашкан. Район үзәк хастаханәсенең куәте-196 койка, поликлиника учреждениеләренең куәте-сменага 150 кеше. Шулай ук шәһәрдә сменага 55 кешегә исәпләнгән медицина үзәге (поликлиника) урнашкан. Шәһәр халкының дәвалау-профилактика медицина оешмалары белән тәэмин ителеше 110,5 % тәшкил итә.

Хастаханәләр һәм АМЯХларның район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе булу сәбәпле, норматив ихтыяҗ һәм тәэмин ителеш район халкыннан исәпләнә.

Тулаем алганда, Лаеш муниципаль районы буенча хастаханә койкалары белән тәэмин ителеш норманың 35,6% ын гына тәшкил итә. Больничный койкалар белән тәэмин ителешнең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы койка-көннәр саны (койкада тору көннәре) кимү тенденциясенә һәм беренчел медик-санитар ярдәмнең ролен көчәйтүгә һәм сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән структур үзгәртеп корулар уздыруга бәйле рәвештә, койка эше көннәренең санын арттыруга бәйле.

Халыкка кичектергесез ярдәм күрсәтү өчен Лаеш муниципаль районында ике Ашыгыч медицина ярдәме станциясе бар. Лаеш РҮХ каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе егәрлеге 2 махсуслаштырылган автомобиль тәшкил итә, Ашыгыч медицина ярдәме подстанциясенең куәте-Столбище табиб амбулаториясендә 2 махсуслаштырылган автомобиль.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе егәрлеге 10 мең кешегә 1 нормадан чыгып, махсуслаштырылган автомобильдә 15 минутлык зона чикләрендә исәпләнә. Лаеш муниципаль районында яшәүчеләрнең, тулаем алганда, ашыгыч медицина ярдәме станцияләре белән тәэмин ителеше 100% тәшкил итә%.

Район үзәгендә балалар сөт кухнясы кебек халыкка хезмәт күрсәтү объекты тулысынча юк. Бүгенге көндә үз ДМКСЫ булмау Яшел Үзән шәһәрендә кирәкле продукция сатып алу белән тулылана, әмма бу тиз бозыла торган аерым катнашмалар әзерләү мөмкинлеге булмауга китерә. Балалар туклануын тарату пункты район үзәк хастаханәсе территориясендә урнашкан. Балалар сөт кухняларының өләшү пунктлары белән тәэмин ителеше 72,0% тәшкил итә%.

Мәдәният һәм ял объектлары

Лаеш шәһәрендә мәдәният учреждениеләреннән 360 урынга исәпләнгән проект егәрлеге белән Лаеш шәһәрендә район мәдәният йорты эшли, шулай ук 100 урынга исәпләнгән Иске Пристань авыл мәдәният йорты да бар

Халыкны клуб учреждениеләре белән тәэмин итү норматив дәрәҗәнең 90% ын тәшкил итә.

Авыл җирлекләрендә китапханә системасын оештыруга барлык торак пунктларда, шул исәптән халык саны 500 кешедән ким булган (500 кешедән ким) китапханә хезмәтләре алу мөмкинлеген мәҗбүри тәэмин итү гомуми таләп булып тора. Авыл җирлекләрендәге басма басмаларны, басмаларны электрон чыганакларда сатып алу, шулай ук авыл җирлекләрендә оештырыла торган яки гамәлдәге китапханә өчен аудиовизуаль документларны алу күләме Халык китапханәсе эшчәнлегенең модель стандартында билгеләнгән норматив нигезендә (Россия китапханә ассоциациясе тарафыннан 1 кешегә 7-9 данәгә кадәр) исәпләнә.

Лаеш шәһәре китапханәләренә норматив ихтыяҗ 81,8 мең данә тәшкил итә. Хәзерге вакытта шәһәрдә 37762 данәдә Үзәк китапханә һәм 19269 данәдәге балалар китапханәсе эшли. Халыкны китапханәләр белән тәэмин итү норматив ихтыяҗның 69,7% ын тәшкил итә.

Моннан тыш, Лаеш шәһәре территориясендә г. р. Державин исемендәге Лаеш ягы музее эшли.

Спорт заллары, яссылык корылмалары

Физик культура һәм спорт системасы спорт заллары һәм яссылык корылмалары (спорт үзәкләре, футбол кырлары, ачык волейбол, баскетбол мәйданчыклары, хоккей тартмалары) челтәре белән тәкъдим ителә. Шәһәрдә бассейннар юк. Шулай ук ике балалар-яшүсмерләр спорт мәктәбе һәм боз сарае эшли. Спорт заллары гомуми белем бирү мәктәпләрендә, район мәдәният йортында, балалар һәм яшүсмерләр спорт мәктәбендә бар.

Халыкны спорт заллары белән тәэмин итү норманың 64,4% ын тәшкил итә, яссылык корылмалары – норманың 104,9% ын тәшкил итә.

Сәүдә һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре

Хәзерге вакытта азык-төлек һәм товар кибетләренең сәүдә мәйданы 4415,6 кв. м тәшкил итә, бу норманың 154,2% ын тәшкил итә.

Лаешта 366 урынга исәпләнгән җәмәгать туклануы предприятиеләре эшли. Булган предприятиеләр шәһәр халкының норматив ихтыяҗларын 89,5% - ка тәэмин итәләр.

Хәзерге вакытта азык-төлек һәм азык-төлек булмаган товарлар белән сәүдә итү бүлекләре, туклану объектлары (кафе, рестораннар) һәм күңел ачу объектлары үз эченә алган эре сәүдә үзәкләренең роле арта.

Көнкүреш һәм торак-коммуналь хезмәт күрсәтү предприятиеләре

Бүгенге көндә Лаеш шәһәрендә 27 эш урыны булган көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре (матурлык салоннары, чәчтарашханәләр, ателье) эшли. Халыкның тәэмин ителеше норманың 29,3 % ын тәшкил итә.

Шәһәрдә 16 урынга исәпләнгән кунакханә эшли, тәэмин ителеш норманың 26,1% ын тәшкил итә.

Полиция

Нормативлар буенча, һәр 10-12 мең кешегә бер ОПОП каралырга тиеш. Бүгенге көндә Лаеш шәһәрендә бер полиция терәк пункты бар. Бүгенге көндә Лаеш шәһәре буенча әлеге объектлар белән тәэмин ителеш 100% тәшкил итә.

Гамәлдәге нормативлар буенча хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү 2.4.17 таблицасында тәкъдим ителде.

Таблица 2.4.17

Халыкның социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин ителешен анализлау

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Барлыгы нормалар буенча кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Җитешкәнлек, %
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балаларның 85% ы	738	550	74,5
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балаларның 100%	1292	1609	124,5
Балаларга өстәмә белем бирү оештыру	урын	Мәктәп укучыларының 120% ы	1550	1288	83,1
Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47 койка	579*	206	35,6*
СМП станцияләре	автомобиль	1 автомобиль-1000 кешегә.	4*	4	100,0*
Дәвалау-профилактика Медицина оешмалары	сменага йөрү	1000 кешедән сменага18,15 кеше килгән.	186	205	110,5
Даруханәләр	объект	1 объект-10 мең кешегә.	1	2	200,0
Балалар сөт кухнялары	порц./тәүлек.	4 порц./тәүлек.	648	отсутствуют	0,0
Балалар сөт кухнясының өләшү пунктлары	кв.м гомуми мәйдан	1 яшькә кадәр балага 0,3 кв.м.	49	35	72,0
Картлар өчен интернат-йортлар	урын	3 урын-1 мең кешегә (60 яшьтән)	7	отсутствуют	0,0
Гомуми кулланылыштагы спортзаллар	кв.м идән мәйданы	350 кв. м мәйдан идән 1000 кешегә исәпләнгән.	3579	2304	64,4
Яссылык корылмалары	кв.м	1949,4 кв. м. 1000 кешегә	19935	19840	99,5
Бассейннар	кв.м зерк.в.	1000 кешегә 75 кв. м.	3226*	отсутствуют	0*
Клублар, мәдәният йортлары	урын	50 урын-1000 кеше.	511	460	90,0

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Барлыгы нормалар буенча кирәк	Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә	Җитешкәнлек, %
Китапханә	экземпляров	1 кешегә 8 данә.	81 808	57031	69,7
Кибет	кв.м торг.пл.	280 кв. м. 1000 кешегә	2863	4415,6	154,2
Химчистка	сменага кг	4 сенага кг на 1000 чел.	41	нет данных	0,0
Кер юу	сменага кг	110 кг на 1000 чел.	1125	нет данных	0,0
Мунча	мест	5 урын-1000 кешегә.	51	50	97,8
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	40 урын-1000 кешегә.	409	366	89,5
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	9 эш.1000 кешегә	92	27	29,3
Элемтә бүлекләре	объект	1 объект 9-25 мең кешегә	1	2	200,0
Банк бүлекләре, филиалы	объект	0,3-0,5 объект 1000 кешегә исәпләнгән.	5	2	39,1
Район (шәһәр халык судлары)	эш урыны	1 судья 30 мең кешегә.	1	1	100,0
Юридик консультацияләр	эш урыны	1 юрист-адвокат 10 мең. кешегә.	1	2	200,0
Нотариаль конторалар	эш урыны	1 нотариус 30 мең кешегә.	1	1	100,0
Кунакханә	урын	6 урын-1000 кешегә.	61	16	26,1
Икенчел чималны кабул итү пункты	объект	1 объект - 20 мең.уку.	1	1	100,0
Полиция	кеше	1 ОПОП 10-12 мең кешегә	1	1	100,0

* хастаханәләр, СМП һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия, норматив ихтыяҗ һәм тәэмин ителеш район халкына исәпләнә.

1.1.5. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар)

Лаеш шәһәрендә 16:24:170121:248 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә 1,46 га мәйданлы җир участогы урнашкан. %;

Гамәлдәге зират «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә 16:24:170301:251 кадастр номеры белән (җир участогы категориясе - "махсус сакланыла торган территорияләр һәм объектлар җирләре" – 5,73 га мәйданда урнашкан, бүгенге көндә ул 70% ка тутырылган. Шулай итеп, җирләү өчен буш җирләр 1,72 га тәшкил итә, халыкны зиратлар белән тәэмин итү 70,1% тәшкил итә.

1.2. Рекреацион потенциал. Җирле халыкның ялын оештыру

Туристлык индустриясенә җәлеп ителгән объектларның һәм ресурсларның булуы һәм территориаль урнашу территориянең туристик-рекреацион потенциалын формалаштыра. Ял индустриясен үстерү икътисадның транспорт, элемтә, сәүдә, төзелеш, авыл хуҗалыгы, халык кулланышы товарлары җитештерү кебек секторларына этәргеч бирә, икътисадны структур үзгәртеп коруның иң перспективалы юнәлешләреннән берсе булып тора.

Территориянең туристлык-рекреацион потенциалын бәяләүгә шактый факторлар йогынты ясый, шул исәптән, Залесный территорияләре, су объектлары булу, әйләнә-тирәлекнең эре пычрану чыганаклары булмау, махсус сакланыла торган табигый территорияләр булу, тарихи-мәдәни объектлар булу.

Бүгенге көндә Лаеш районында туристлык-рекреация өлкәсе актив кулланыла торган мәдәни-танып-белү, дини, дәвалау-сәламәтләндерү, спорт-сәламәтләндерү, рекреация объектлары, алар нигездә Лаеш шәһәрендә һәм Идел елгасында туплана.

Лаеш шәһәренең яшел зонасы бүгенге көндә 3675,2 га тәшкил итә, бу норматив күрсәткечтән 22 тапкыр артык. Ләкин Лаеш шәһәренең яшел зонасы составында урман-парк зонасы булмау, «урман-парк зоналары»саклау

Категориясе таләпләре нигезендә, 103 гектар (норматив буенча) урманнарны төзекләндерүне күздә тота.

Туристларны түбәндәге тарихи, мәдәни һәм дини объектлар җәлеп итә һәм аларга әверелергә мөмкин:

- Лаеш шәһәрендә туган якны өйрәнү музее,
- ислам динен кабул итү көне

Туристик игътибарның төп объектлары: Лаеш ягы музее, Ленин урамы, София соборы, бал һәм Балык музее, Богодельня, хатын-кызлар монастыреның Троицкий соборы, Белые горы.

2018 елда Гүзәл Яхинаның «Зөләйха күзләрен ача» романы буенча сериал төшерү өчен Лаеш шәһәре янында Семрук поселогы төзелде. Декорация процессы тәмамланганнан соң, аны сүтеп булмый, һәм Семрук җирле истәлекле урынга әверелә.

1.2. Тарихи-мәдәни анализ

Лаеш шәһәре Кама алды, Кама елгасының уң ярында (Куйбышев сусаклагычы), Казаннан 62 км ераклыкта урнашкан. Лаеш районы үзәге.

Лаеш барлыкка килгән урын неолит чорыннан алып мөһим стратегик әһәмияткә ия. Нәкъ менә биредә Нугай Урдасына алып баручы юл аша кичү була. Ныгытылмаган Лаеш җирлеге (аннан шәһәр исеме ала) Болгар чорында барлыкка килә, Казан ханлыгы чорында яши.

Лаешның шәһәр буларак тарихы 1557 елда башлана, монда нугайлардан һәм кырымлылардан саклану өчен ныгытма салынган.

Ул ел саен Мәскәү, Ярославль, Рязань, Екатеринбург һәм башка Урал шәһәрләреннән сатып алучыларны кабул итә. 1893 елда Казан-Мәскәү тимер юлы ачылгач, элек елга юлы белән Лаешка китерелгән металл һәм башка товарларның зур өлешен тимер юл буйлап ташый башлыйлар.

1956 елда Куйбышев сусаклагычын төзегәндә бистә территориясенең бер өлеше су астында кала. Лаешның тарихи төзелешенең бер өлеше дә юкка чыкты.

1.2.1. Шәһәр үсешенең архитектура-шәһәр төзелеше этаплары

1. Шәһәр яны - XI йөздән алып 1957 елга кадәр (Татар Чакма авылы, Лаеш авылы, крепость төзелешенә кадәр)

2. Рус регуляр үзәге-1557-1650 еллар (Кама аръягы сызыгы корылмасына кадәр)

3. Төшү вакыты-1650-1780 еллар (Казан губернасының өяз шәһәре оешмасына кадәр)

4. Казан губернасының даими өяз шәһәре-1780-1893 еллар (чәчәк ату чоры)

5. Революциягә кадәр-1893-1917 еллар (Октябрь революциясе)

6. Инкыйлабтан соң-1917-1927 еллар (авыл статусы)

7. Совет иртә-1927-1956 еллар (Куйбышев сусаклагычын төзегәндә авыл территориясенең бер өлешен су басу)

8. Совет урта-1950-1972 еллар(шәһәр тибындагы поселок)

9. Совет соңгы-1972-1990 елларда-шәһәр тибындагы поселок (генплан буенча)

10. Шәһәрнең Генераль план буенча үсеше-1990-2002 еллар.

11. Заманча 2002 (Генлану буенча шәһәр)

Лаеш шәһәренең тарих һәм мәдәният һәйкәлләре исемлегендә 198 мәдәни мирас объекты тора.

Лаеш гербы 1781 елның 18 октябрендә гербның тасвирламасы: «Казан гербы калканының өске өлешендә. Аскы ягында-юлга чыгарга әзер зур судно, дип атала торган струг зәңгәр кырда, чөнки анда иң матур пристань урнашкан".

1.2.1. Тарихи-мәдәни мирасның кыскача характеристикасы

Шәһәр төзелеше үсешенең дәвамчанлыгы мәдәни мирасның күчемсез объектларын, тарихи барлыкка килгән планлаштыру һәм архитектура-пространство структураларын, тарихи ландшафтны, табигый һәм яшелләндерелгән территорияләрне саклауга һәм торгызуга нигезләнә.

Район территориясендә 189 археология һәйкәле (борынгы стоянкалар, торак урыннары, городищ, мамонт сөякләре, таш баганалар, Ташкирмән авылы каберлегеннән бизәнү әйберләре) ачыкланды, табылдыкларның бер өлеше Финляндия Милли музеенда саклана.

Мәдәни мирас объектлары-Тарих, Археология, Архитектура, шәһәр төзелеше сәнгате, фән һәм техника, эстетика, Этнология һәм антропология, социаль культура күзлегеннән чыгып, тарихи һәм цивилизацияләр шаһиты булган һәм тарихи вакыйгалар нәтиҗәсендә барлыкка килгән матди мәдәният объектлары.

Гамәлдәге законнар нигезендә, мәдәни мирас объектлары түбәндәге төрләргә бүленә: һәйкәлләр, ансамбльләр һәм истәлекле урыннар.

Һәйкәл – тарихи территорияләре булган аерым корылмалар, биналар һәм корылмалар, шул исәптән дини билгеләнештәге һәйкәлләр: чиркәүләр, кыңгырау, часовнялар, учаклар, кирхлар, мәчетләр, буддист храмнары, пагодалар, синагоглар, гыйбадәт йортлары һәм башка объектлар, гыйбадәт кылу өчен махсус билгеләнгән, мемориаль фатирлар, мавзолейлар, аерым каберлекләр, монументаль сәнгать әсәрләре, фән һәм техника объектлары, шул исәптән хәрби, өлешчә яки

тулысынча су астында яшерелгән яки кеше яшәешенең эзләре булган барлык хәрәкәт, төп мәгълүмат чыганакларының берсе - археологик казу эшләре яки табылдыклар (алга таба-археологик мирас объектлары).

Турыдан-туры хәзерге Лаеш шәһәре территориясендә археология һәйкәлләре урнашкан:

1. Лаеш стоянкасы I, Мишә елгасының сул яры, Кама елгасының уң кушылдыгы. Лаеш нефть базасыннан көньяк-көнбатышка таба урнашкан. Стоянканың өслеге сусаклагыч белән җимерелгән. 1966 елда Н. н.Старостинның кечкенә генә мәйданында керамика һәм кремний рәвешендә күтәрү материалы җыелган. Керамика лепная,тонкостенная, кара-коры төстәге катнашмалы ком һәм вак шамот. Кремний инвентаре сколами, отщепами һәм пластинами. Тикшеренүләрне Габәшев Р. С. һ. б., 1976, 11 с., 1966 елгы тэ кыр материаллары үткәрә.

2. » Иске Пристань", урнашкан урыны IV. Неолит-бронза. «Иске Пристань» причалының көнбатыш читеннән көнбатышка таба, е.П. Казаков юылган чапкычта 1967 елда вак-төяк керамика фрагментлары, отщепта кремний скребок һәм кремний сколлары табыла. 1967 елгы ТАЭ кыр материаллары

3. » Старая Пристань", V. Неолит — бронза. «Иске Пристань» причалыннан төньяк-көнбатышка таба, көньяк-көнчыгыш тарафыннан «чәшке төлкесе» утравының отмели янында, яфраклы формадагы ату өчен кремний дәүләт заказнигы һәм дүрт кремний сколы табылган. 1967 елгы ТАЭ кыр материаллары

4. » Иске Пристань", урнашкан урыны III. Коткару «Иске Пристань» причалыннан төньяк-көнбатышка таба, утрауның төньяк ягында, «төлке чорки» дип аталучы утрауның төньяк ягында накольчатый керамика фрагменты һәм өч кремний сколы табылган. Тикшеренүләрне Халиков А. Х., 1969 елгы ТАЭ кыр материаллары үткәрә.

5. » Иске Пристань", урнашкан урыны II. Неолит-бронза. «Иске Пристань» причалыннан көньяк-көнбатышка таба, аерым алганда, 1977 елда 80-100 м дәвамында е.П. Казаков тарафыннан кремний сколлары һәм желваков табылдыклары билгеләп үтелде. 1967 елгы ТАЭ кыр материаллары

6. » Старая Пристань", I. Неолит — бронза. Бистәнең көньяк читендә " Иске Пристань «причалы янында 50 м.п. Казаков янында кремньнең чыгу юллары билгеләп үтелде. Күтәрү материалы сигез сколы кремнядан һәм ике кварцитлы желваковтан тора.

1967 елгы ТАЭ кыр материаллары

7. Лаеш авылы I. б. д., Б. з. көнчыгыш читендә «Чакма» урнашкан, елга буена төшә торган, биеклеге 1 м, «зур һәм Кече Чакма»чокырлары барлыкка килгән киң мыса елгасы буенда урнашкан. Күләме торак якынча 60 м. буенда Терраса һәм якынча 200 м. тирән. Торак өслеге элек ачылган. 1961 елда ул Куйбышев сусаклагычындагы сулар белән һәйкәлнең көчле җимерелүен ачыклаган ТАЭ отряды тарафыннан тикшерелә. Шуннан соң тикшерү 1964, 1967-1969, 1975 елларда үткәрелде. 25 см объекттан тыш, төрле размердагы (2, 2Х22 м; 3Х3,2 м - 4,2Х5,6 м) һәм цилиндрик формадагы хуҗалык билгеләнешендәге торакның ярымҗир өеме ачыкланды. Торакның көнчыгыш өлешендә мичләргә

нигез салу калдыклары рәвешендә җитештерү комплексы эзләре табылган. Торак мәйданында, әмма, нигездә, террасаның бүлдерелгән һәм ялангачлыкта материал җыелган. Ул көнкүреш билгеләнешендәге тимер һәм бакыр әйберләрдән, хәзерләүләр, тимер шлактан, керамика ватыкларыннан тора. Әзер тимер әйберләрнең, ярымфабрикатларның һәм шлакларның күп табылдыклары саклагычта Металлургия һәм тимерчелек җитештерүенең булуын раслый. Җыелган материал арасында чуен казаннары ватылган диварларның булуы да игътибарны үз өстенә ала. Алтын Урда тәңкәләре, эре казаннар ватыклары, шулай ук цилиндрик йозак, йозаклардан ачкычлар, каләм белән капланган бережкой һәм ромбиклы ату очлыгы табылдыклары. XIV йөзнең өске датасын билгели — XV гасыр башы Түбән дата керамика табылдыклары һәм башка әйберләр нигезендә XIII гасыр билгеләнергә мөмкин. Бәлки, бу урын әле XIII гасыр башында ук барлыкка килгәндер.

Тикшеренүләрне Нохратский в. М., 1884, с. 8-9; Габяшев р. п., Казаков е. П., Старостин п. Н., 1969, с. 132; Фәхретдинов Р. Г., 1975, с. 159, № 1384; отчетлар һәм кыр материаллары ТАЭ 1961, 1964, 1967-1969 елларда АЭ ИЯЛИ 1975 елларда Руденко к. А. һәм Шакирова З. Г. тикшеренүләр үткәрделәр.

8. Лаеш авылы II. Алар. Бистәдән көнчыгышка таба «зур Чакма» чокырының сул як ярында, елгага төшә торган түбән болынлы террасы урында урнашкан. Көнчыгыштан су кертү белән чикләнгән. Торак мәйданы 100X60 М. Задерновано. Күтәрелеш материалы Имәнкискә тибындагы тупас керамикадан тора. 1961 елда Шурфовка белән 20 см калынлыктагы мәдәни катлам билгеләнгән. Тикшеренүләрне Старостин п. Н., 1967, 36нчы бүлекләр; 1961 елгы тэ кыр материаллары үткәрә.

9. Лаеш кабере I. з. з. «Чакма»учищесыннан көнчыгышка таба. «Зур Чакма» чокырының уң як ярында, шул ук болын өстендәге террасадагы тамагы янында, Лаештагы I авылында да, аның янәшәсендәге һәм өлешчә аның төньяк - көнбатыш өлешендә. Кабер чокырлары 70 м ерымлыкта чокыр буенда урнашкан. Табылдыклар юк. 1961, 1964 елларда ТАЭ тикшерелде.

Нохратский в. М., 1884, с. 9, 10; Фәхретдинов Р. Г., 1975, с. 159, № 1355; Казаков е. П., 1975, с. 9; тэ кыр материаллары 1961, 1964 еллар.

10. Лаеш кабере II. Тат. «Чакма» урочищесындагы бистәдән көнчыгышка, якынча Лаеш Iилищесының үзәк өлешендә, Куйбышев сусаклагычының сулары бик нык юыла торган болынлы террасы кырыенда каберләр табыла. Алар террасаның текә яры буенда 10 м дәвамында күзәтелә. 40-80 см тирәнлектәге кабер чокырлары аркасында башлары белән көнбатышка, аның сул ягында көньякка таба сузыла. Әйберләр юк. Стратегик каберлек соңрак билгеләнгән. Кабер чокырларын күмүдә керамика һәм селищи табылдыклары бар. 1961 елда ТАЭ табылган һәм тикшерелгән.; 1961 елгы ТАЭ кыр материаллары

Шулай ук Лаеш территориясендә археологик картада билгеләп үтелгән берничә кызыклы Табылдык җыелган:

Лаеш табылдыклары III. Б.З. Шәрыкъ бистәсеннән көнчыгыштарак, «Иске Пристань» районында 1958 елда мәктәп укучылары тарафыннан тимер әйберләр (цилиндрик йозаклардан ачкычлар, пычаклар, Балык чучкалары, ук оялары) һәм

Алтын Урда тәңкәләре (алты бакыр һәм бер көмеш) табыла. Табылдыклар XIV гасырда билгеләнә.

Тикшеренүләрне Ефимова а.м., 1980, № 760 үткәрә.

2004-2005 елларда археологик тикшеренүләр нәтиҗәсендә шактый материал тупланган. Моңарчы танылган археологик һәйкәлләр урынында, шулай ук XVI-XVII гасырның икенче яртысы рус утравы тирәсендә һәм Лаеш шәһәренең эчке өлешендә Кама елгасы яры буйлап узган экспедицияләрнең эш нәтиҗәләрен расладылар, аларны яңа артефактлар белән тулыландырдылар. «Острога» һәм хәзерге Лаеш районындагы Түбән горизонтлардагы табылдыкларның бер өлеше, юыла торган ярдан күтәрү материалын җыю нәтиҗәләре һәм җирле халык тарафыннан бирелгән материаллар Лаеш территориясендә X-XVII гасырларда урнашкан урта гасыр җирлекләренең дәвамчанлыгы турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

Археологик тикшеренүләр нәтиҗәләре Лаеш территориясендә җирлекләрнең IX гасырдан бирле үсеш алуы турында сөйләргә мөмкинлек бирә. Лаеш авылының һөнәрчелек һәм сәүдә үзәге булуы ачыкланды. Болгар-татарларның Лаеш төбәгенә күпләп күченүе XIII-XIV гасырларга туры килә. XVI гасырга кадәр крайдагы барлык авыллар татарлар булган. Беренче рус җирлекләре 1557 елда барлыкка килә. Ул вакытта Кнәз Шуйский тарафыннан Кама елгасы аша чыгу урынын саклау өчен ныгытма төзелә.

XVII гасыр уртасында Лаеш оборона һәм стратегик әһәмияткә ия булган. 1780 елда Лаеш өяз шәһәре була. 1789 елда шәһәрнең Генераль планы эшләнде, ул шәһәрнең планлаштыру структурасын сизелерлек үзгәртте. Планда 3 төп урам төгәл карала, 1789 елда төзелгән Изге София соборы һәм яр буенда агач чиркәү билгеләнгән. 1796 елда Лаешта квартал саен планлаштыру төгәлрәк. 5 параллель озынайтылган урам һәм 6 аркылы урам үткәрелде. Чокыр аның аша Күперле, Лаеш-Казан юнәлешендә керүне һәм шәһәрдән чыгуны туктаткан ике шлагбаум билгеләнгән. Көньяк-көнчыгыш өлешендә зират һәм агач часовня урнашкан.

1822 елның даими планы аеруча зур кызыксыну уята, ул хәзерге планлаштыруга аеруча якын.

1880-1882 елларда Троицк ирләр монастыренең агач корылмалары урынында өлешчә Лаеш дворянлыгы акчасына хатын-кызлар монастыре комплексы төзелә, шул исәптән Изге Троица чиркәве дә, республика әһәмиятендәге һәйкәл дә.

1840 елда казначылык бинасы төзелә. Төзелешне күзәтү Казан губернасы архитекторы Ф.и. Петондига йөкләнде.

1864 елда хатын – кызлар гимназиясе бинасы төзелә-хәзер Лаеш районының «Камская Новь» газетасы редакциясе, республика әһәмиятендәге һәйкәл.

Лаешта богадельнялар да пәйда булды. Мәсәлән, Мещанин Н.З. Москательников акчасына элеккеге София соборы бинасы янында хатын-кызлар байлыгы төзелгән. Лаеш сәүдәгәре Ф.П. Флегонтов иганәсенә ир-атлар байлыгы оештырыла.

1894 елдан башлап, ир-атлар башлангыч мәктәбе (училище) укытучысы В.и. Мельников тырышлыгы белән ачылган Лаеш китапханәсе эшли.

XVIII гасырда Лаешта Уралда Демидов заводларында җитештерелгән чугун, тимер һәм әйберләр белән сәүдә итү оештырылган.

1893 елда «Казан — Мәскәү» тимер юлы ачылганнан соң, элек Лаешка елга юлы белән китерелә торган металл һәм башка товарларның зур өлеше тимер юл буйлап йөртелә башлый. Шуңа да карамастан, 1880-1890 елларда навигация чорында Лаеш пристане йөздән артык төрле судно кабул итә. Чугун, тимер, бал һәм алардан ясалган әйберләрдән тыш, Лаеш аша Урман алып килделәр, җирле куллану өчен чәй, шикәр, йөзем шәрабы, фаянс һ. б. алып килделәр.

1926 елдан Лаеш авыл торак пунктлары категориясенә кертелә.

1950 елдан Лаеш эшчеләр бистәсе итеп үзгәртелә. 1990 елдан ул тарихи торак пункт статусына ия була.

2004 елда Лаеш т. п. Татарстан Республикасы Дәүләт Советы Карары буенча район карамагындагы шәһәрләр категориясенә кертелде.

Таблица 2.6.1

Дәүләт саклавындагы мәдәни мирас объектлары

№ п/п	Исеме	Датировкасы	Саклау категориясе	Дәүләт саклавына кую турында документ	Урнашу урыны
АРХЕОЛОГИЯ ҺӘЙКӘЛЛӘРЕ					
1	Бигеш авылы	XV-XVI гасырлар б.э.	Р	591	ш. т. б. Лаештан көнчыгыштарак
АРХИТЕКТУРА ҺӘМ ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЕШЕ ҺӘЙКӘЛЛӘРЕ					
2	София соборы. Арх. Н.Ф. Малиновский	1853-1870еллар . 1895ел .	Р	273	. Лаеш штп, Ленин, 18
3	Троицкий хатын-кызлар монастыре комплексы:	. 19гасыр башы- . 20гасыр ахыры .	Р	38	Лаеш штп, Космонавтлар-Чернышевский
	Троицкий Чиркәве арх.Н.Ф. Малиновский	1901-1906 еллар.	Р	38	
	Корпус настоятеле	1912-1930 еллар.	Р	38	
	Ике катлы торак Корпус	1880-1890еллар.	Р	38	
	Өч катлы торак Корпус	1890-х еллар. – . 20ахыры .	Р	38	
	Часовня	1890-е еллар.	Р	38	

Тарихи-мәдәни мирасны карап тоту һәм саклау режимнары

Табигый һәм тарихи-мәдәни мирасны саклау эшчәнлекнең конкрет төрләрен юкка чыгара яисә регламентлый торган билгеле бер режимнарны урнаштыруны күздә тота. Шул ук вакытта, хәтта милли парк өчен профильле эшчәнлек дә территориаль комплексларга һәм системаларга билгеле бер йогынты ясый һәм

барлыкка килгән ландшафт һәм геосистемалы элемтәләрне бозу куркынычы тудыра ала. Билгеле бер табигый һәм мәдәни кыйммәтләрне саклап калу омтылышы парк өчен әһәмиятле булган башка объектларның яисә җирлекнең үзенчәлекләренең торышында тискәре үзгәрешләр китереп чыгарырга мөмкин булган хәлләр дә булырга мөмкин. Димәк, парк территориясен функциональ зоналаштыруга аеруча игътибар белән карарга кирәк. Табигый яки тарихи-мәдәни кыйммәткә ия булган паркның һәр участогы өчен алып баручылар, моңа ярашлы, рөхсәт ителгән һәм юкка чыгарылган эшчәнлек төрләре һәм чаралары күрсәтелергә тиеш.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы дәрәҗәсендә тарихи-мәдәни мирасны саклау шартлары буенча территорияне аерым куллану шартлары булган зоналарга түбәндәге территорияләрне бүлеп бирү тәкъдим ителә::

- тарихи-мәдәни тыюлыклар территорияләре;
- тарихи торак пунктларны саклау зоналары территорияләре;
- археологик мирас объектларын тарату ареаллары;
- торак пункт чикләреннән читтә мәдәни мирас объектларын концентрацияләү зоналары (тарихи-мәдәни билгеләнештәге җирләр).

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары чикләрендә җирләрдән файдалану режимнарын һәм шәһәр төзелеше регламентларын саклау зоналары проектлары РФ Хөкүмәтенең 26.04.2008 ел, №315 карары белән расланган «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкярләрне) саклау зоналары турында Нигезләмә» нигезендә эшләнә.

Мәдәни мирас объекты белән бәйле территориядә бер яки берничә саклау зонасы урнаштырылырга мөмкин:

* һәйкәлләрне саклау зонасы;
* төзелеш һәм хуҗалык эшчәнлеген җайга салу зонасы;
• саклана торган табигый ландшафт зонасы".

Тарихи-мәдәни мирас объектлары һәм аларны саклау зоналары территорияләрендә капиталь төзелеш объектларын урнаштырганда, массакүләм коммуникацияләр һәм мәдәни мирасны саклау өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм федераль әһәмияттәге тарихи һәм мәдәни ядкярләргә карата һәм Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы белән килештерү процедураларын үткәрергә кирәк, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы каршындагы Тарихи һәм мәдәни ядкәрләрне саклау һәм файдалану буенча дәүләт контроле Баш идарәсе, муниципаль берәмлекнең махсус вәкаләтле органнары белән-җирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектларына һәм ачыкланган мәдәни мирас объектларына карата.

Тарих институты тарафыннан археология һәйкәлләрен торгызу. Ш. Мәрҗани аларны карап тоту һәм куллану режимнары булган сак зоналары билгеләнде. Б зонасы чикләнгән, аңа Лаеш шәһәре һәм Пушкин, Ульянова, Лебедева урамнары чикләрендәге территория керә. Төзелеш һәм реконструкция, челтәрләр салганда, тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен саклау органнары белән килешү мәҗбүри. Бу территориядә җирләрне сөрү рөхсәт ителә > 25 см.

Өяз шәһәре чикләре чикләре чикләрендә урнашкан зонада, план буенча 1822 ел, төзелеш вакытында, шулай ук җир эшләре вакытында > 25 см, археологик күзәтү алып барырга кирәк.

Таблица 2.6.2

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары һәм территорияләре чикләрендә ниятләрне Килештерү зарурилыгы

№ п/п	ОКН саклау зоналары исеме	Исеме	ЮНЕСКО органнарын Килештерү	Федераль органнар Килештерүе	Республика органнар Килештерүе	Җирле органнар Килештерүе
1.1	Бөтендөнья табигый һәм мәдәни мирас объекты территориясе	ТВН	+	+	+	-
1.2	Федераль әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары территориясе	ТФН	-	+	+	-
1.3	Төбәк әһәмиятендәге мәдәни мирас объектлары территориясе	ТРН	-		+	-
1.4	Җирле әһәмияттәге мәдәни мирас объектлары территориясе	ТМН	-		+	-
1.5	Ачыкланган мәдәни мирас объектлары территориясе	ТВН	-		+	+
1.6	Археологик мирас объектлары территориясе	ТАН		+	+	-
1.7	Ачыкланган археологик мирас объектлары территориясе	ТВАН		+	+	-
2.1	Бөтендөнья табигый һәм мәдәни мирас объекты - Казан Кремле	ОЗВН I	+	+	+	
2.2	(Казан территориясендә)	ОЗI	-	+	+	-
2.3	Мәдәни мирас объектының сак зонасы	ОЗ II	-	+	+	-
2.4	Мәдәни мирас объектының сак зонасы	ОЗ III	-	+	+	-
2.5	Мәдәни мирас объектының сак зонасы	ЗОЛ	-	+	+	-
3.1	Саклана торган табигый ландшафт зонасы	ДМФ		+	+	-
3.2	Федераль әһәмияттәге истәлекле урыннар	ДМР			+	
3.3	Җирле әһәмияттәге истәлекле урыннар	ДММ			+	+
4.1	Казан Кремленең " буфер» зонасы составында җайга салу зонасы (Казан территориясендә)	ЗРВI	+	+	+	-
4.2	Казан Кремленең " буфер» зонасы составында җайга салу зонасы (Казан территориясендә)	ЗРВII	+	+	+	-
4.3	Төзелеш һәм хуҗалык эшчәнлеген җайга салу зонасы	ЗР1	-	+	+	+
4.4	1 нче типтагы	ЗР 2	-		+	+
4.5	Җайга салу зонасы 2	ЗР 3			+	+
4.6	Җайга салу зонасы 3	ЗР 4			+	+

Һәйкәлләрне саклау зоналары территориясендә җирләрдән файдалану режимы һәм яңа төзелеш һәм функциональ файдалану чикләүләре белән, һәйкәлне шәһәр төзелеше факторы буларак саклауга, аны яңа шәһәр төзелеше мохитенә кертүгә ярдәм итүче шартлар тудыру максатыннан, аерым режим билгеләнә.

Барлык дәрәҗәләрдәге территориаль планлаштыру документларында, планлаштыру проектларында һәм җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрендә мәдәни мирас объектлары территорияләре, аларны саклау зоналары чикләре, җирләрне карап тоту һәм куллану режимнары һәм регламентлар чагыла. Режимнар һәм регламентларны билгеләү генераль планнар һәм планлаштыру проектларын эшләү стадиясендә үткәрелә. Территориаль планлаштыру схемасын эшләү масштабы аларны прописказа кертүне күздә тотмый.

Схематик Параметрларны киләсе төрдә тәкъдим итәргә мөмкин.

Таблица 2.6.3

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары һәм территорияләре чикләрендә җирләрдән файдалану режимнары таблицасы

№ п/п	ОКН саклау зоналары исеме	Консер-вация ләү	Реставрация ләү	Реген е-раци яләү	Археологик эзләнүләр	Яңа төзелеш	төзелеш%	Тыгызлык	Биеклеге
1.1	ТВН (Казан өчен генә)	+	+	+	+	-	-	-	-
1.2	ТФН	+	+	+	+	-	-	-	-
1.3	ТРН	+	+	+	+	-	-	-	-
1.4	ТАН	+	+	+	+	-	-	-	-
1.5	ТМН	+	+	+	+	-	-	-	-
1.6	ТВН	+	+	+	+	-	-	-	-
2.1	ОЗВН I	+	+	+	+	-	-	-	-
2.2	ОЗВН I	+	+	+	+	-	-	-	-
2.3	ОЗ I	+	+	+	+	-	-	-	-
2.4	ОЗ II	+	+	+	+	-	-	-	-
2.5	ЗОЛ	+	+	+	+	-	-	-	-
3.1	ДМ	+	+	+	+	+	+	+	+
4.1	ЗРВI	+	+	+	+	+	+	+	+
4.2	ЗРВII	+	+	+	+	+	+	+	+
4.3	ЗР1	+	+	+	+	+	+	+	+
4.4	ЗР2	+	+	+	+	+	+	+	+
4.5	ЗР3	+	+	+	+	+	+	+	+

«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкярләр) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль Закон һәм РФ Хөкүмәтенең 2008 елның 26 апрелендәге Карары белән расланган «тарих һәм мәдәният һәйкәлләрен саклау зоналары турында нигезләмәләр» нигезендә аерым торучы һәйкәлләрне һәм шәһәр төзелеше комплексларын саклау зоналары системасын тәшкил итә:

* һәйкәлләрне саклау зонасы;

* төзелешне җайга салу зонасы;

• саклана торган ландшафт зонасы.

Һәйкәлләрне саклау зоналары территориясендә, һәйкәлне шәһәр төзелеше факторы буларак саклауга, аны яңа шәһәр төзелеше мохитенә кертүгә ярдәм итә торган шартлар тудыру максатыннан, яңа төзелеш һәм функциональ файдалану буенча билгеле бер чикләүләр белән тоту һәм куллану режимы билгеләнә.

Һәйкәлнең сак зонасы-һәйкәлнең сакланышын һәм аңа якын-тирә мохитнең сакланышын тәэмин итү, аны куллану һәм уңай күрү өчен билгеләнгән тирә-юнь территория, яңа төзелеш тыела.

Сак зонасында һәм һәйкәл территориясендә тарихи кыйммәтле планлаштыру системасы саклана, элек югалган элементлар һәм параметрларны торгызу өчен мөмкинлекләр резервлана, соңгы дисссонирующая төзелеш җыештырыла, һәйкәлгә тиешле мохит һәм ландшафт саклана, һәйкәлнең өстенлекләрен тулысынча ачыклау, аның күзәтүенең уңай шартлары тәэмин ителә.

Участокларында турыдан-туры окруже иң кыйммәтле һәйкәлләр үткәрелә кисү формалаштыру, ландшафтларны һәм Ландшафтлы утырту максаты белән Пейзаж конкрет тарихи чорлар.

Сак зонасында һәйкәлне саклау өчен кирәкле гидрологик шартлар, һава бассейнының һәм сулыкларның чисталыгы, динамик йогынтылардан саклау һәм янгын куркынычсызлыгы тәэмин ителергә тиеш.

Һәйкәлләрне саклау буенча тиешле дәүләт органы белән килештерелгән махсус проектлар буенча сак зонасында башкарылырга мөмкин:

* биналарның, корылмаларның планировкасын саклау һәм торгызу, тарихи мохит һәм һәйкәлләрнең тирә-юнен формалаштыручы территорияне төзекләндерү белән бәйле эшләр;

• юллар һәм юллар урнаштыру, аерым очракларда зур булмаган автостоянкалар, тышкы яктырту, яшелләндерү һәм төзекләндерү, һәйкәлләргә караган, әмма тарихи кыйммәтле шәһәр төзелеше мохитен һәм табигый ландшафтны бозмаган стендлар һәм витриналар урнаштыру;

* предприятие зоналарыннан чыгарыла торган остаханәләрне, складларны һәм башка җимерелә торган корылмаларны биналар һәм корылмалар яки яшел үсентеләр белән алмаштыру.

Төзелешне җайга салу зонасы-тарихи планлаштыру, пространство структурасы характерын саклау һәм торгызу, торак пунктның архитектур йөзе, төзелештәге яки ландшафттагы һәйкәлләрнең әһәмиятен ныгыту, тарихи барлыкка килгән мохит белән яңа корылмаларның архитектур бердәмлеген тәэмин итү өчен кирәкле территория.

Төзелешне җайга салу зонасында тарихи планлаштыру системасы, аның фрагментлары һәм кыйммәтле Ландшафт элементлары саклана, торак пунктның архитектура-пространство оешмасындагы һәйкәлләрнең шәһәр формалаштыручы әһәмияте беркетелә яки торгызыла, аларны күрү өчен уңай шартлар тәэмин ителә, һәйкәлләрне, сакланыла торган архитектура комплексларының яки ландшафтның бөтенлеген бозучы диссонансларны бетерү күздә тотыла.

Төзелешне җайга салу зонасындагы яңа төзелеш функциональ билгеләнеше, биеклеге, озынлыгы һәм масштабы, яшелләндерү характеры, төзекләндерү алымнары һәм башка күрсәткечләр буенча регламентлана.

Төзелешне җайга салу зонасында сәнәгать предприятиеләрен, транспорт-склад һәм башка корылмаларны урнаштыру рөхсәт ителми, ул йөк агымнары тудыра, һава һәм су бассейннарын пычрата, янгынга каршы куркыныч, шартлау куркынычы тудыра.

Төзелешне җайга салу зонасында торак пунктның тарихи йөзен боза торган транспорт магистральләре һәм юл чишелешләре, эстакадалар, күперләр һәм башка инженер корылмалары төзү рөхсәт ителми.

Саклана торган ландшафт зонасы сак зоналары һәм төзелешне җайга салу зоналары составына кермәгән территориядә, кыйммәтле ландшафтны – сулыкларны, рельефны саклау өчен, ул композициядә булган биналарның һәм корылмаларның урынын билгели, торак пунктның яки торак пунктта яки аннан читтә урнашкан һәйкәлнең тарихи кыяфәтенә йогынты ясый.

Ландшафтны саклау буенча чаралар тарихи кыйммәтле рельефны, сулыкларны саклауга, ландшафтның тарихи төрен һәм әйләнә-тирә табигать белән бәйләнешләрне торгызуга, ландшафтны бозучы биналарны, корылмаларны, үсентеләрне бетерүгә, үсемлекләрне саклауга һәм торгызуга, урманны табигый торгызу зоналарын урнаштыруга, болын, ярларны һәм башка территорияләрне болыннардан саклауга, күлләрне, чокырларны юдырудан, ныгытуга, аларны яшелләндерүгә, кирәкле табигатьне саклау чараларын үткәрүгә һ. б. юнәлтелергә тиеш.

Саклана торган ландшафт зонасы территориясендә хуҗалык эшчәнлеге рөхсәт ителә, әгәр бу эшчәнлек ландшафтка зыян китерми һәм бозылмый икән, яңа капиталь төзелешләр төзүне таләп итми. Режим шартлары нигезендә, саклана торган Ландшафт зоналарының аерым участокларында печәнлек, терлек көтүе, кыр һәм бакча эшләре һ. б. булырга мөмкин.

Мәдәни ландшафтларны саклау зонасы тарих һәм мәдәният һәйкәлләре һәм крестьян хуҗалыгы объектлары белән баетылган тарихи торак пунктлар территорияләрен үз эченә ала. Шулай ук ул тирә-юнь урман, болын һәм кыр җирләрен дә үз эченә ала.

* традицион крестьян ишегалларын һәм авыл җирлекләренең тарихи төзелешләрен торгызу;

* тарихи килеп туган авыл хуҗалыгы җирләренең чикләре чикләрендә традицион авыл хуҗалыгы эшчәнлеген алып бару;

• саклап калу, гамәлдәгеләрен һәм торгызу югалган кәсепләр һәм кәсепләр;

* урман кисү, Урманны карау һәм ландшафтның планлаштыру һәм бәяләү структурасын торгызу, парк халкының һәм бүлекчәләренең ягулыкка һәм төзелеш материалларына ихтыяҗларын тәэмин итү өчен урман биогеоценозларын реконструкцияләү;;

• тарих һәм мәдәният һәйкәлләрендә консервация һәм реставрация эшләре алып бару, аларны карап тоту һәм алар янәшәсендәге территорияне төзекләндерү;

• тарихи юлларны һәм хәрәкәт чараларын торгызу (Җигүле транспорт, традицион су транспорты төрләре) һәм торгызылган трассаларның махсус җиһазлары;

* традицион күпкладлы формада хуҗалыкны комплекслы алып бару буенча гамәли рекомендацияләр эшләүгә юнәлдерелгән фәнни тикшеренүләр үткәрү;

* мәдәни ландшафтның бозылган башка элементларын торгызу;

Агроландшафтлар зонасында түбәндәге чаралар каралган:

* җирләрне һәм селитет җирләрен планлаштыруның тарихи кыйммәтле системасы саклана;

• элек югалган элементлар һәм ландшафтның параметрларын торгызу мөмкинлеге карала;

* торак пунктларның архитектура-пространство оешмасында һәйкәлләрнең шәһәр әһәмияте беркетелә яки торгызыла;

• соңгы диссонирующая төзелеш юкка чыгарыла яки дезавуацияләнә;

* болын һәм кыр биләмәләре пейзажы өчен әһәмиятле булган композицион агач-куак үсемлекләреннән чистартыла;

памятников памятниковәлләрне күрү өчен уңайлы шартлар тәэмин ителә, һәйкәлләр һәм җирлекләр арасында визуаль элемтәләр торгызыла.

Икътисади вәзгыятьнең үзгәрүе, төзелеш базарында бик күп шәхси инвесторларның барлыкка килүе хуҗалык активлыгының сизелерлек артуына, масштаблы яңа төзелешкә китерде. Билгеләнгән тәртиптә расланган, һәйкәл территориясендә төзелеш, хуҗалык, җир төзелеше, башка эшләр башкаруны регламентлаучы яисә тыючы документларның булмавы бу эшләрдә һәйкәлләрне дә, алар белән бәйле территорияләрдәге дә тарихи һәм функциональ үзгәрешләр һәрвакытта да мәдәни мирас объектлары турындагы законнарны бозу буларак квалификацияләнә алмый, шуңа бәйле рәвештә төрле эшләр башкарганда мәдәни мирас объектларына зыян китерүне булдырмау проблемалы булып кала.

Өч факторның: табигый җимерелү, хуҗалык эшчәнлеге нәтиҗәсендә юк итү (антропоген) һәм һәйкәлләрне талау юлы белән казу. Дәүләт предприятиеләре, акционерлык җәмгыятьләре һәм шәхси предприятиеләр, физик затлар хуҗалык эшчәнлеге субъектлары булып тора.

1.2. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

1.3. Транспорт, башка инфраструктура тармаклары белән беррәттән, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып, җәмгыять тормышының база шартларын тәэмин итә.

1.4. Шәһәр җирлегенең транспорт структурасы Лаеш муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул үз чиратында Татарстан Республикасының транспорт челтәренә интеграцияләнгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

1.5. Транспорт инфраструктурасы-торак пунктларның йөк һәм пассажирлар ташуга булган ихтыяҗларын тәэмин итүче транспорт элемтәләре һәм корылмаларының бердәм системасы.

1.6. Транспорт элемтәләре шәһәр, шәһәр яны, тышкы яктан тимер юл, автомобиль, су, торбаүткәргеч транспорт белән гамәлгә ашырыла.

1.7. Транспорт корылмаларын үз эченә ала:

1.8. - федераль һәм территориаль әһәмияттәге автомобиль юллары, шәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнардан, торак урамнардан һәм җирле юллардан торган урам-юл челтәре;;

1.9. - тышкы транспортка (автовокзаллар, тимер юл вокзаллары, елга портлары) хезмәт күрсәтүче объектлар, шәһәр һәм шәхси транспорт (гаражлар, стоянкалар, автосервис, юл-эксплуатация хезмәтләре);;

1.10. - хәрәкәтнең өзлексез режимын тәэмин итүче һәм торак пункт территорияләренең бердәмлеген булдыручы күперләр, чишелешләр, эстакадалар.

1.11.

1.12. Тышкы автомобиль юллары

1.13. Лаеш ш.һәм Казан ш. автомобиль элемтәсе региональ әһәмияттәге «Лаеш шәһәренә керү юлы» IV техник категорияле автомобиль юлы буенча гамәлгә ашырыла, ул федераль әһәмияттәге 1Р-239 «Казан – Оренбург»автомобиль юлына чыга. Автоюлның озынлыгы-13,58 км, барлык дәвамында асфальт-бетон өслеге бар. Хәрәкәт интенсивлыгы-тәүлегенә 2589 авт / сәг.

1.14. Җирлекара элемтәләр региональ әһәмияттәге гомуми файдаланудагы автомобиль юллары буенча гамәлгә ашырыла. Төньяк-көнчыгыштан торак пунктка IV техник категориядәге «Лаеш – Чирпы» төбәк әһәмиятендәге автомобиль юлы туры килә, аның озынлыгы 11,30 км, көнбатыш ягыннан шәһәр территориясеннән җирле әһәмияттәге «Лаеш-Иске Пристань-«Чайка»

сәламәтләндерү лагере (0,90 км озынлыкта) һәм региональ әһәмияттәге «Лаеш-Курманаково» (6,67 км озынлыкта) . Шулай ук шәһәрнең төньяк-көнбатыш чиге буйлап «Лаеш-Курманаково» автомобиль юлыннан «Лаеш шәһәренә керү юлы» на кадәр, 2,68 км озынлыкта, Лаеш шәһәрен Төньяк яктан карап чыгу «төбәк әһәмиятендәге юл уза.

1.15. Тышкы автомобиль юлларының Җир өслеге киңлеге 9-12 м, машиналар йөрү өлеше киңлеге 6-7 м, автомобиль юлларының асфальт-бетон өслеге бар.

Таблица 2.7.1

Тышкы элемтәне тәэмин итүче автомобиль юллары исемлеге

т/н	Юл исеме	Техник	Каплау тибы	Район чикләрендә озынлыгы, км	Киңлеге , м	
					Җир катламыны, м	Машиналар йөрү өлешендә, м
	"Лаеш шәһәренә керү юлы»	IV	асфальтобетон	13,58	9-12	6-7
	"Лаеш-Чирпы»	IV	асфальтобетон	11,30	9-12	6-7
	Лаеш шәһәре-Иске Пристань - «Чайка»сәламәтләндерү лагере	IV	асфальтобетон	0,09	9-12	6-7
	"Лаеш-Курманаково»	IV	асфальтобетон	6,67	9-12	6-7
	"Төньяк яктан Лаеш шәһәрен әйләнеп узу»	IV	асфальтобетон	2,68	9-12	6-7

Урам-юл челтәре

Торак территорияләрнең төп элементы квартал булган Лаеш шәһәре территориясенең вак-төяк өлеше урам-юл челтәрен үстерү өчен идеаль шартлар тудырган.

Лаеш шәһәре территориясенең тарихи барлыкка килгән планлаштыру структурасы планда өч төп урам – көнбатыш-көнчыгышка таба юнәлештәге Ленин урамы, Лебедева һәм Горький урамнары бүлеп бирергә мөмкинлек бирә. Әлеге урамнар магистраль урамнар булып, урам-юл челтәренең нигезен тәшкил итә. Урамнарның тышкы юлларга турыдан-туры чыгуы бар. Урамнарны трассировкалау шәһәр территориясенең периферия өлешләрендәге транспорт элемтәләре өчен уңай шартлар тудыра. Калган урамнар да җирле әһәмияткә ия урамнар булып тора.

Генераль план белән шәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнарны, шулай ук җирле әһәмияттәге урамнарны үз эченә алган урам - юл челтәре классификациясе тәкъдим ителде.

Шәһәркүләм әһәмияткә ия булган урамнарга Лебедев, Ленин, Заовражная, производство урамнары кертелгән.

Район әһәмиятендәге урамнар Горький, Есенин, Шмидт, Декабристлар, юбилей, Сәйдәш, уңыш урамнары базасында формалашкан.

Калган урамнар да җирле әһәмияткә ия урамнар булып тора.

Космонавтлар урамының бер өлеше Чернышевский - Горький урамнары чикләрендә җәяүлеләр юлы булып тора. Бирелә зур архитектура ансамбле, мәдәни мирас объекты – Троицкий чиркәве урнашкан.

Торак пунктларның урам-юл челтәре турында мәгълүмат Лаеш шәһәре Башкарма комитеты җитәкчесенең 2015 елның 9 декабрендә кабул ителгән «Лаеш шәһәре Башкарма комитетының урам реестрларын раслау турында» гы 249 номерлы карары нигезендә кабул ителде һәм 2.7.2 таблицасында тәкъдим ителде.Таблица 2.7.2

Перечень улиц и дорог в границах Лаеш шәһәре

т/н	Урамнар исеме	Урамнарның һәм юлларның гомуми озынлыгы, км	Шул исәптән	
			Асфальт-бетон капламы	Грунт яки күчеш өслек (вак таш һәм гравий)
	Осенняя	0,17	-	0,17
	Весенняя	0,21	-	0,21
	Туполева	0,67	-	0,67
	Карьерная	0,16	-	0,16
	Дорожников	0,11	-	0,11
	Урожайная	2,63	2,63	-
	Ветеринарная	0,25	-	0,25
	Радужная	0,25	-	0,25
	Веселая	0,37	-	0,37
0	Производственная	3,82	3,50	0,32
1	Луговая	-	-	-
2	Родниковая	0,71	0,71	-
3	Белогорская	-	-	-
4	Южная	-	-	-
5	Заовражная	0,44	0,44	-
6	Мельничный тыкрыгы	-	-	-
7	Кирпично-Заводская	1,08	0,41	0,67
8	Восстания	0,72	0,40	0,32
9	Шастина	0,15	-	0,15
0	Набережная	0,66	-	0,66

т/н	Урамнар исеме	Урамнарның һәм юлларның гомуми озынлыгы, км	Шул исәптән	
			Асфальт-бетон капламы	Грунт яки күчеш өслек (вак таш һәм гравий)
1	Карла-Маркса	1,80	1,80	-
2	Ленинур.	2,77	2,77	-
3	М.Ульянова	0,98	0,30	0,68
4	Крупская	0,29	0,29	-
5	Пролетарская	0,58	0,58	-
6	Пушкин	0,86	0,28	0,58
7	Габишев	1,04	0,77	0,27
8	Лебедева	2,14	2,14	-
9	Красноармейская	0,57	0,29	0,28
0	Окунев	0,47	-	0,47
1	Малая Слобода	0,15	-	0,15
2	Калинин	0,49	0,22	0,27
3	Пионерская	0,43	0,43	-
4	26 партсъезда	0,57	0,57	-
5	Мира	0,56	-	0,56
6	Ан.Жедяев	0,52	0,52	-
7	Шмидт	0,56	-	0,56
8	Яблоневая	0,50	-	0,50
9	Северная	0,48	0,48	-
0	Солнечная	0,48	-	0,48
1	Первомайская	0,44	-	0,44
2	Чернышевский	1,63	1,63	-

т/н	Урамнар исеме	Урамнарның һәм юлларның гомуми озынлыгы, км	Шул исәптән	
			Асфальт-бетон капламы	Грунт яки күчеш өслек (вак таш һәм гравий)
3	Гоголҗ	0,27	0,20	0,07
4	Совет	0,71	0,71	-
5	Коммунальная	0,26	0,26	-
6	Горький	2,08	2,08	-
7	О.Кошевой	1,77	1,20	0,57
8	Свердлов	1,04	-	1,04
9	Куйбышев	1,04	-	1,04
0	Дзержинский	1,64	1,64	-
1	А.Матросоа	0,32	0,32	-
2	Пер.Мирный	0,22	-	0,22
3	П.Морозов	0,08	-	0,08
4	Декабристов	0,62	0,62	-
5	Юбилейная	1,82	1,82	-
6	Комсомольска я	0,62	0,25	0,37
7	Гагарин	0,51	-	0,51
8	Матвеев	0,62	-	0,62
9	М.Җәлил	0,59	0,59	-
0	Г.Тукай	0,63	0,63	-
1	Есенин	0,52	-	0,52
2	Сосновая	0,77	-	0,77
3	Гайдукевич	0,30	-	0,30
4	Рябиновая	1,64	0,67	0,97

т/н	Урамнар исеме	Урамнарның һәм юлларның гомуми озынлыгы, км	Шул исәптән	
			Асфальт-бетон капламы	Грунт яки күчеш өслек (вак таш һәм гравий)
5	Восточная	0,71	-	0,71
6	Мелиораторов	1,08	-	1,08
7	Победы	0,41	-	0,41
8	У.Громова	0,77	0,28	0,49
9	Толстой	0,80	0,60	0,20
0	Островский	-	-	-
1	Маяковский	1,33	1,33	-
2	Светлая	0,42	-	0,42
3	Новый Переулок	-	-	-
4	Садовая	0,50	-	0,50
5	Киров	0,32	-	0,32
6	Профсоюзная	0,34	0,17	0,17
7	Б.Садовая	0,22	-	0,22
8	Стадионная	0,17	-	0,17
9	Пер.Зеленый	0,99	-	0,99
0	Рыбозаводская	1,06	-	1,06
1	З.Космодемьянская	0,35	0,21	0,14
2	Ново - Садовая	0,35	-	0,35
3	С.Сәйдәшев	0,72	0,72	-
4	Космонавтов	0,43	0,43	-
5	Васильев	0,64	0,64	-
6	Дружбы	0,69	-	0,69

т/н	Урамнар исеме	Урамнарның һәм юлларның гомуми озынлыгы, км	Шул исәптән	
			Асфальт-бетон капламы	Грунт яки күчеш өслек (вак таш һәм гравий)
7	Строителей	0,75	0,75	-
8	Прикамская	0,67	0,67	-
9	Лесная	1,14	1,14	-
0	Залесная	0,42	-	0,42
1	Еловая	0,37	-	0,37
2	Пристанская	1,66	-	1,66
3	Совхозная	2,01	2,01	-
4	Мало-Совхозная	0,81	-	0,81
5	Лагерная	0,50	-	0,50
6	Зеленая	0,44	0,27	0,17
7	тыкрыгы Школьный	0,75	0,66	0,09
8	Лиственный тыкрыгы	-	-	-
9	тыкрыгы Березовый	-	-	-
00	тыкрыгы Кленовый	-	-	-
	Барлыгы	**70,60**	**42,03**	**28,57**

Тышкы транспортка хезмәт күрсәтүче объектлар

Лаеш шәһәре территориясендә Лебедева урамы буенча автовокзал урнашкан, шәһәрнең үзәк өлешендә барлык тышкы транзит торак пункт территориясе аша уза. Автовокзалның санитар-яклау зонасында торак йортлар, балалар бакчалары урнашкан.

Һава транспорты

Һава транспорт элемтәләре Лаеш шәһәреннән 40 км ераклыкта урнашкан «Казан» халыкара аэропорты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Аэропорт һава линияләре белән Урал, Идел буе, Себер, Кырым, Россиянең үзәк районнары белән бәйләнгән, ул эчке һава линияләрендә транзит сызыклары, шулай ук халыкара аэропорт булып тора.

Лаеш шәһәреннән төньяк-көнбатыш өлешендә вертолет мәйданчыгы урнашкан.

Иске Пристань авылыннан төньяк-көнбатышка таба «АВМ Сервис»ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы авиациясе һәм авиация өчен очып китү-утыру полосасы урнашкан.

Су транспорты

Лаеш районы ике зур елга – Идел һәм Кама кушылган булса да, әлеге су объектлары ресурсы аз кулланыла. Район территориясендә берничә корылма бар: Лаеш ш.янында пассажирлар причалы һәм дабаркадер.

Хәзерге вакытта яр буе ял итү зоналары су пассажир транспортына хезмәт күрсәтми.

Юл буе сервисы

Лаеш шәһәре территориясендә ике автозаправка станциясе бар. Шәһәрнең көньяк-көнбатыш өлешендә техник хезмәт күрсәтү станциясе урнашкан.

1.17. Инженерлык инфраструктурасы

1.17.1. Су белән тәэмин итү

"Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы территориясендә" су белән тәэмин итү " бүлеге нигезендә эшләнде:

- проектлау өчен биремнәр;

генераль планның планировка материаллары;

- генераль пландагы проектлана торган төзелеш характеристикалары.

"Су белән тәэмин итү" бүлеге таләпләргә туры китереп башкарылган:

- Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;

- СП 8.13130.2009 " тышкы янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганаклары»;

- СП 40-102-2000 «су белән тәэмин итү һәм канализация системаларын полимер материаллардан проектлау һәм монтажлау».

Гамәлдәге нигезләмә

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең су белән тәэмин итү системасы- үзәкләштерелгән, берләштерелгән, тәэмин итүче:

а) торак, коммуналь һәм җәмәгать биналарының хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлары өчен;

б) предприятиеләрнең хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗлары;

в) эчәргә яраклы сыйфатлы су таләп ителәә торган предприятиеләрнең технологик ихтыяҗлары;

г) янгынга каршы кирәк-яраклар;

д) суүткәргеч һәм канализация челтәрләрен юдыруга үз ихтыяҗлары һ. б.;

е) территорияләргә су сибү.

Су белән тәэмин итү структурасы түбәндәге төп элементлардан тора:

- җир асты суларының су алу җайланмасы;
- су башнялары;
- су челтәрләре;
- кулланучылар.

Су белән тәэмин итү чыганаклары

Лаеш шәһәрен су белән тәэмин итү чыганагы булып җир асты сулары тора. Шәһәрдә һәм районда төп эксплуатацион горизонтлар булып үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү өчен файдаланыла торган Казан су ташу комплексының Су алып килү горизонтлары тора.

Хәзерге вакытта анкета мәгълүматлары буенча Лаеш шәһәрендә су алу 9 су алу җайланмасы белән башкарыла, алар үз эченә 16 скважина һәм 9 суэтем башнясы ала. Су алу җайланмалары тирәсендә санитар саклау зоналары оештырылган. Су алу буенча белешмәләр 2.8.1.1 таблицасында урнаштырылган.

Таблица 2.8.1.1.

№ п/п	Урнашу урыны су алуа	Скваж иналар саны	Ба шнялар саны, күләме	МЗ скважиналарының җитештерүчәнлеге / тәүлек яки насос маркасы
1	Горький ур«, " Үзәк»	1	1	ЭЦВ 8-40-140
2	Горький ур., " Полив»	3	1	ЭЦВ 6-16-110 ЭЦВ 6-16-110 ЭЦВ 6-16-110
3	Яблоневая ур., «Сад»	1	1	ЭЦВ 6-10-110
4	Есенин ур., «Новый»	4	1	ЭЦВ 6-16-160 ЭЦВ 6-16-110 ЭЦВ 6-16-110 ЭЦВ 6-10-110
5	Производственная урамы	2	1	ЭЦВ 6-16-110 ЭЦВ 6-16-110
6	Строителей урамы	1	1	ЭЦВ 6-16-140
7	«Лесхоз»	1	1	ЭЦВ 6-10-110
8	Агроснаб	1	1	ЭЦВ 6-16-110
9	"Липки»Лагерная ур.	2	1	ЭЦВ 10-65-110 ЭЦВ 8-40-90
	Йомгак	16		

Кулланучыга бирелә торган җир асты суларының сыйфаты СанПиН 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килми. Су әзерләү эшләре башкарылмый.

Җиһазларның (насос станцияләренең, су башняларының) тузуы 40% тәшкил итә.

Бүлү челтәрләре

Гамәлдәге сүүткәргеч челтәрләрнең озынлыгы-65,4 км.

Суүткәргеч челтәрләренең техник торышы канәгатьләнерлек түгел. Тузу 84% тәшкил итә. 25,3 км сүүткәргечне алыштыру таләп ителә. Су белән тәэмин итү системасында су агу һәм исәпкә алынмаган чыгымнар 20% ка җитә.

Гамәлдәге техник һәм технологик проблемалар

Гамәлдәге су алу җайланмалары күтәрелгән һәм куылган су күләме буенча шәһәрнең эчәргә яраклы суга булган ихтыяҗларын тулысынча каплый. Артезиан скважиналарыннан алына торган суның сыйфаты буенча су нормативлардан артып китә.

Лаеш шәһәре халкының эчә торган сыйфатлы су белән ихтыяҗын тулысынча канәгатьләндерү өчен су алу җайланмаларына реконструкция ясарга кирәк (скважиналар бораулау һәм ремонтлау, счетчиклар урнаштыру, җайланмаларны модернизацияләү, су алу эшен автоматлаштыру һәм диспетчерлаштыру, суны йомшарту җайланмаларын урнаштыру).

Суүткәргеч челтәрләрендә авариянең төп проблемасы-физик тузуның зур проценты. Практика күрсәткәнчә, су челтәрләрендә аварияләрнең һәм зыяннарның төп сәбәпләре: су, сыну, бәрелешләр, ярыклар, коррозия һ. б.

Су белән тәэмин итүнең бүлү челтәрләрендә эчә торган суның даими норматив сыйфатын саклау өчен предприятие тарафыннан түбәндәге чаралар үткәрелә:

1. Суүткәргеч челтәрләренең, корылмаларның, Җайланмаларның һәм җайланмаларның торышын һәм сакланышын, челтәрләрне техник карап тотуны күзәтү.

2. Челтәрләрне, корылмаларны, җиһазларны планлы-кисәтү һәм капиталь ремонтлау, аварияләрне бетерү. Ел саен үткәрелә торган суүткәргеч челтәрләрен, су алу җайланмаларының резервуарларын, су җыю колонкаларын юдырту.

3. Су алу җайланмаларын, насос станцияләрен заманча, ышанычлырак, энергияне саклый торган җиһазларга алыштыру. Насос станцияләренең һәм су алу җайланмаларының эшен диспетчерлаштыру һәм автоматлаштыру. Суүткәргеч челтәрләренең участокларын алыштыру 100% тузган.

4. Лаборатория тарафыннан эчке һәм тышкы челтәрдәге су алу нокталарында эчәргә яраклы суның сыйфатына контроль үткәрелә. Санитар нормаларга һәм кагыйдәләргә туры килү-килмәүне лаборатор контроль – СанПиН 2.1.4.1074-01»эчәргә яраклы су".

5. Челтәрнең эш шартларын анализлау, системаларны камилләштерү буенча тәкъдимнәр әзерләү, торба һәм арматура конструкцияләренең яңа төрләрен куллану, торбаүткәргечләрне торгызу һәм ремонтлауның яңа ысулларын куллану:

• » Труба в трубе " - ремонтлана торган полиэтиленнан яңа үрмә торбаүткәргечнең эчке катламына су сибү.

* Челтәрләрдән файдалы файдалану срогын арттыру өчен корыч, чуен, асбоцемент зарарланган торбаүткәргечләрне полиэтилен белән алыштыру башкарыла.

Су белән тәэмин итү системасының гомуми проблемалары булып тора:

1. Гамәлдәге тарифларның факттагы чыгымнарга туры килмәве сәбәпле, искергән җиһазларны үз вакытында алыштыру һәм корылмаларны ремонтлау өчен финанс чараларының чикле булуы.

2. Югары дәрәҗәсе физик тузу гамәлдәге төп фондлары.

3. Гамәлдәге исәпләү приборларының хәзерге заман таләпләренә туры килмәве.

4. Югары неизводительные югалтулар су.

5. Су әзерләү технологияләренең хәзерге норматив таләпләргә һәм су сыйфатына туры килмәве.

Үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү системасы

Хәзерге вакытта җәмәгать, административ-көнкүреш биналарын һәм күпкатлы йортларны кайнар су белән тәэмин итү үзәкләштерелгән котельныйларда тәэмин ителә. Торак-коммуналь аз катлы, өлешчә күп катлы секторны кайнар су белән тәэмин итү үз фатирларында газ һәм электр су җылыткычларыннан тәэмин ителә.

1.16.1. Канализация

Кереш өлеш

"Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы территориясендә "су бүлү" бүлеге нигезендә эшләнде:

- проектлау өчен биремнәр;
- генераль планның планировкасы материаллары;
- генераль пландагы проектлана торган төзелешнең характеристикасы;

"Су бүлү" бүлеге таләпләр нигезендә башкарылган:

- СП 32.13330.2012 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»;
- СП 40-102-2000 «су белән тәэмин итү һәм канализация системаларын полимер материаллардан проектлау һәм монтажлау».

Гамәлдәге нигезләмә

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең ташландык суларны агызу-инженер корылмалары һәм процессларның катлаулы комплексы. Муниципаль берәмлекнең су бүлү системасы башкара торган бурычларны ике өлешкә бүләргә мөмкин:

сточных юынты суларны җыю һәм ташу;

- канализация чистарту корылмаларында кергән юынты суларны чистарту һәм агынты суларны утильләштерү.

Биналарның санитар-техник приборларыннан көнкүреш суларын көнкүреш канализациясенең тышкы челтәрләренә чыгару, үзлектән чыгару буенча алып

барыла. Түбәнәйтелгән урыннарда рельефның төрлечә булуы сәбәпле, көнкүреш юынты суларын чистарту корылмаларына агып төшкән төп канализация коллекторына күчерү белән насос станцияләре (КНС) каралган.

Муниципаль берәмлекнең барлык канализацияләнә торган территориясе канализация бассейннарына (су бүлү белән чикләнгән территорияләр) бүленгән, анда җир рельефы буенча квартал эчендәге торбаүткәргечләр һәм коллекторлар салынган.

Коллекторларны трассировкалау түбәнәйтелгән урыннар буенча башкарылды, бу исә аларга кушылучы участокларны минималь тирәнлектә урнаштыруны тәэмин итә.

Канализация чистарту корылмалары

Лаеш шәһәрендә о.Кошевой урамында урнашкан, проект егәрлеге 700м3/тәүлек булган, фактик йөкләнеше 300м3/тәүлек булган бер чистарту корылмалары бар. Куйбышев сусаклагычына юынты суларны Чакма елгасы тирәсендәге чокыр аша агызалар. Гамәлдәге ОСК искергән норматив документлар таләпләре нигезендә проектлаштырылган һәм төзелгән, алар чистартылган агынтыларның күп параметрлары нормалашмаган, ә нормалаштырылган - шундый катгый булмаган. Биологик чистартуның гамәлдәге схемасы юынты суларны чистартуның сыйфатын таләп ителгән нормативларга җиткерергә мөмкинлек бирми.

Хәзерге вакытта, эшләнгән проект нигезендә, «ТР газификация, энергия саклау технологияләре һәм инженерлык челтәрләрен үстерү Фонды " ДКУ заказы буенча, 450м3/тәүлеккә беренче чираттагы чистарту корылмаларын реконструкцияләү бара. Реконструкция юынты суларны чистарту буенча заманча җиһазлар урнаштыруны күздә тота. Төзелеш эшләрен тәмамлау вакыты-2017 ел азагы.

Лебедева урамындагы чистарту корылмалары эшләми, җиһазлар демонтажланган, территорияне рекультивацияләү буенча чаралар алып барыла.

Су бүлү челтәрләре (канализация коллекторлары) һәм аларда Корылмалар

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең санитар-техник приборларыннан көнкүреш суларын көнкүреш канализациясенең тышкы челтәрләренә чыгару, үзлегеннән-үзе бүлеп бирү гамәлгә ашырыла.

Лаеш шәһәрендә канализация челтәрләренең үсеш дәрәҗәсе бик түбән һәм санитар таләпләргә җавап бирми. Булган үзәкләштерелгән канализация системасы Лаеш шәһәре халкының 40% ын үз эченә ала.

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәрендә канализация челтәрләренең озынлыгы 12,7 км тәшкил итә.

Булган канализация челтәрләренең характеристикасы 2.8.2.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 2.8.2.1.

Матери ал	Файдалануга тапшыру елы	Озынлыгы, км	Диаметры, мм	Тузу %
Чугун	1989	2,3	150	100
Чугун	1989	9,5	250	100
п/этилен	2002	0,9	100	10

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегендә җир рельефыннан һәм күчерелә торган агымнар күләменнән чыгып, 2016 елга 2 канализация насос станциясе эшли (2.8.2 таблица)

Таблица 2.8.2.2

Урнашу урыны КНС	Производительность, м^3/час	Загруженность, %	Абоненты
Ленинаурамы	30	90	Халык, иҗтимагый оешмалар
Шәһәрнең үзәк өлеше	1,5	100	иҗтимагый оешмалар

Гамәлдәге техник һәм технологик проблемалар

Су бүлү челтәрләрен үстерүнең төп техник проблемалары:

1. үзлектән агып чыга торган һәм ныклы канализация торбаүткәргечләрендә эксплуатация срогы чыккан. Челтәрләрнең тузуы 70-100% тәшкил итә. Бу челтәрләрдә аварияга китерә – канализация линияләрен чүп-чардан арындыру, бу агынты суларны подвал биналарына һәм урамнардагы канализация коелары аша агызуга китерә;

2. гамәлдәге ОСК искергән норматив документлар таләпләре нигезендә проектлаштырылган һәм төзелгән, алар чистартылган агынтыларның күп параметрлары нормалашмаган, ә нормалаштырылган - шундый катгый булмаган. Биологик чистартуның гамәлдәге схемасы юынты суларны чистартуның сыйфатын таләп ителгән нормативларга җиткерергә мөмкинлек бирми.

1.16.1. Калдыклар белән эш итү инфраструктурасы

"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә барлыкка килү чыганаклары һәм калдыклар җыелу урыннары

Муниципаль берәмлек территориясендә барлык предприятиеләр һәм торак сектор калдыклар барлыкка килү чыганагы булып тора.

Каты коммуналь калдыклар.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә каты коммуналь калдыклар барлыкка килү чыганаклары булып, нигездә, торак сектор һәм иҗтимагый-эшлекле билгеләнештәге объектлар хезмәт итә.

2017 ел башына «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең торак фонды күләме 327,99 мең кв. м тәшкил итә, шул исәптән ИЖС буенча торак мәйданы-279,70 мең кв. м, күпфатирлы торак йортларда-48,29 мең кв. м.

Муниципаль берәмлек территориясендә халыктан, шәхси эшмәкәрләрдән һәм юридик затлардан каты коммуналь калдыклар җыю һәм туплану объектларында (контейнер мәйданчыклары) зур габаритлы калдыклар өчен контейнерлар һәм бункерлар белән җиһазландырылган. 2.8.3.1 таблицасында «Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге башкарма комитеты тарафыннан бирелгән Лаеш шәһәре территориясендә контейнерлар саны турында белешмәләр бирелгән.

Таблица 2.8.3.1

Лаеш шәһәре территориясендә контейнерлар булу турында мәгълүмато

п/п	Адресы	Контейнер мәйданчыклары саны, шт	Каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерлар саны, данә	КГОҗыю өчен бункерлар саны, данә
	Ленин ур., 40 1	1	1	
	Ленин ур., 52 1	1	1	
	Лебедева ур., 12		2	
	Набережная ур., 9		2	
	Первомайская-Набережная ур., яр буе		2	
	К. Маркс ур., 13		2	
	К. Маркс ур., 2		1	
	Набережная ур., 1а		1	
	Заовражная ур., 22			1
0	Производство ур., 4в		2	
1	Васильев ур., 1а		3	
2	Васильев ур., 27			1
3	Урожайная ур., 4		1	
4	Урожайная ур., 6а		1	
5	Ленин ур., 11		2	
6	Ленин ур., 20	1	2	
7	М. Ульянов ур., 19		1	
8	Пролетарская ур., 30		1	
9	Красноармейская ур., 30			

п/п	Адресы	Контейнер мәйданчыклары саны, шт	Каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерлар саны, данә	КГОҗыю өчен бункерлар саны, данә
0	Красноармейская ур., 1		1	
1	Пушкин ур., 33			1
2	Первомайская,14		1	
3	Туполева,1б		1	
4	Рыбозаводская,12		2	
5	Рыбозаводская,29		2	
6	Рыбозаводская,53		1	
7	Рыбозаводская,20			1
8	К.Маркс,120			1
9	Маяковский,19б		1	
0	Маяковский,15	1	1	
1	Маяковский,1		1	
2	З.Космодемьянская,1		1	
3	О.Кошевой,13	1	3	
4	О.Кошевой,3	1	2	
5	О.Кошевой,17	1	2	
6	Сәйдәшев,1		3	
7	Куйбешев,43		2	
8	Сәйдәшева,7			1
9	Толстой,18		1	
0	Толстой,7		1	

п/п	Адресы	Контейнер мәйданчыклары саны, шт	Каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерлар саны, данә	КГОҗыю өчен бункерлар саны, данә
1	Громова,2	1	3	
2	Громова,12	1	2	
3	Громова,33е		2	
4	Юбилейная,82		2	
5	Мелиораторов,46е			1
6	Восточная,12			1
7	Тукая,25		1	
8	Комсомольская,40			1
9	Чернышевского,36		2	
0	А.Матросова,9			1
1	Дзержинского,22		1	
2	Дзержинского,36		1	
3	Дзержинского,42		1	
4	Дзержинского,37		2	
5	Свердлова,36а		1	
6	Свердлова,21		1	
7	Первомайская,44		2	
8	Первомайская,49	1	3	
9	Декабристов,10		2	
0	Декабристов,2а	1	2	
1	Гагарина,1а			1

п/п	Адресы	Контейнер мәйданчыклары саны, шт	Каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен контейнерлар саны, данә	КГОҗыю өчен бункерлар саны, данә
2	Яблоневая,10		1	
3	Шмидт,3		2	
4	Шмидт,1а		1	
5	Лебедева,46	1	3	
6	Лебедева,43а	1	4	
7	26 Партсъезд,13		2	
8	26 Партсъезд,1		2	
9	Лебедева,34	1	5	
0	Чернышевский,27	1	3	
1	Горький,22		2	
2	Горький,3	1	2	
3	Яңа зират			1
4	Малая-Совхозная,22			1
5	Совхозная,95			1
6	Кленовая-Лагерная			1
		16	**106**	**15**

Муниципаль берәмлек территориясендә каты көнкүреш калдыклары өчен 106 контейнер, КГО җыю өчен 15 бункер исәпләнә.

Каты көнкүреш калдыкларын чыгару элек эшләнгән графиклар буенча башкарыла, кккны көн саен чыгарудан алып «кирәк булган саен»га кадәр.

Сәнәгать калдыклары.

"Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә сәнәгать калдыклары барлыкка килүнең төп чыганаклары-сәнәгать секторы, ул түбәндәге предприятиеләрне үз эченә ала:

- көнбатыш өлешендә предприятиеләр төркеме урнашкан: ЧП Борзунин (керамзит блоклар җитештерү), шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү), «Инжехим» ҖЧҖ (БЛОК модульләре җитештерү), «КАПО «техник үзәге» ЯАҖ (техника ремонты), җитештерү базалары («Карат "ЯАҖ, «Альянс" ҖЧҖ, " Сунцова» ЧП), складлар, кислород станциясе, юл-монтаж төзелеш компаниясе.

- шәһәрнең үзәк өлешендә «Лаеш балык заводы» ЯАҖ, Лаеш тегү фабрикасы, «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ, район типографиясе, тиреләр бүлеп бирү цехы, «Ферекс» ҖЧҖ (светодиод яктырткычлар җитештерү), «Харша» ҖЧҖ (техника җитештерү һәм хезмәт күрсәтү), склад, гаражлар һ. б. урнашкан.

- Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш чиге, каты көнкүреш калдыклары полигоны янында төзелеш материаллары чыгару цехы, җитештерү базасы, асфальт-бетон заводы урнашкан.

Медицина калдыклары.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегендә халыкка медицина хезмәте күрсәтү «Лаеш үзәк район хастаханәсе» ДАССО тарафыннан башкарыла, ул хастаханә шәһәрчеге территориясендә (йогышлы авырулар бүлеге, бала тудыру бүлеге, хастаханә, медицина үзәге) урнашкан. Район үзәк хастаханәсенең куәте-196 койка, поликлиника учреждениеләренең куәте-сменага 150 кеше. Шулай ук шәһәрдә сменага 55 кешегә исәпләнгән медицина үзәге (поликлиника) урнашкан.

Халыкка кичектергесез ярдәм күрсәтү өчен ашыгыч медицина ярдәме станциясе бар. РҮХ каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе егәрлеге 2 Ашыгыч медицина ярдәме автомобиле тәшкил итә, тәэмин ителеш 100% тәшкил итә.

Әлеге учреждениеләр территориясендә фракция составы һәм калдыкларның куркыныч дәрәҗәсе буенча төрле оештырыла:

– А классы-эпидемиологик куркынычсыз калдыклар, состав буенча КККГА якын (IV-V класс куркынычлылык классы), үз эченә түбәндәгеләрне ала: пациентларның биологик сыеклыклары, йогышлы авырулар белән контактлары булмаган калдыклар, канцелярия кирәк-яраклары, упаковка, җиһазлар; агулы элементлар булмаган төзек булмаган диагностика җиһазлары; кәгазь, территорияне чистартудан смета, төзелеш чүп-чары; дәвалау-профилактика оешмаларының барлык бүлекчәләреннән азык-төлек калдыклары.

- Б сыйныфы-эпидемиологик куркыныч калдыклар (III класс куркынычлылык), үз эченә түбәндәгеләрне ала: инфекцияле һәм потенциаль йогышланган калдыклар; бер тапкыр кулланыла торган пластик системалар, шприцлар, скальпельләр; кан яки башка биологик бүленешләр белән пычратылган бәйләү материалы һәм инструментлар; кулланырга яраклы тере вакциналар.

Медицина калдыкларын чыгару буенча килешүләр калдыклар белән эш итү хокукына лицензиясе булган махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән.

Медицина оешмаларында калдыкларны җыю һәм утильләштерү проблемасы сәнәгать калдыклары белән эш итү проблемасы белән

чагыштырганда кискенрәк була. Бөтендөнья сәламәтлек саклау оешмасының медицина калдыклары куркынычлар төркеменә кертелгән, шуңа күрә аларны махсус эшкәртүгә дучар ителергә тиеш, аларны җыю кайбер махсус таләпләрне үтәп башкарылырга тиеш һәм бары зарарсызландырганнан соң гына бу калдыклар куркынычсыз санала ала.

Сыек көнкүреш калдыклары.

Сыек көнкүреш калдыклары (алга таба – ЖБО) бөтен җирдә кеше тормышы процессында барлыкка килә һәм коммуналь комплексның махсуслаштырылган оешмалары зарарсызландырырга тиеш. Сыек көнкүреш калдыкларына (ЖБО) үзәкләштерелмәгән канализациянең фекаль калдыклары керә.

Хәзерге вакытта булган үзәкләштерелгән канализация системасы Лаеш шәһәре халкының 18,4% ын үз эченә ала. Канализация челтәрләренең торышы канәгатьләнерлек, тузу дәрәҗәсе 75-80% тәшкил итә. Усадьбада яшәүче халыкның күп өлеше үзәкләштерелгән канализация системасына ия түгел һәм яраланган чокырлардан файдалана.

Барлыкка килгән калдыклар саны

Каты коммуналь калдыклар.

Муниципаль берәмлек халкының тормыш эшчәнлеге бик күп төрле калдыклар барлыкка килү белән бәйле. Соңгы унъеллыкта куллануның кискен үсеше ККК белем бирү күләмнәренең сизелерлек артуына китерде.

2.8.3.2 таблицасында «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларның исәп-хисап саны буенча белешмәләр бирелгән.

Таблица 2.8.3.2

"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә барлыкка килә торган ККК саны турында исәп-хисап күрсәткечләре (гамәлдәге нигезләмә)

Муниципаль берәмлек исемнәре	**Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел**					
	Халык саны	**ККК**	**ККК**	**Халык саны**	**Юридик затлардан**	**БАРЛЫГЫ**
Лаеш шәһәре	10226	2433,79	766,95	3200,74	320,07	3520,81

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;

- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.

Сәнәгать калдыклары

"Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә, «Электрон экология» АИС мәгълүматлары буенча, елына 3516,14 тонна сәнәгать калдыклары барлыкка килә, шул исәптән:

1 класс куркыныч-0,43 тонна;

2 класс куркынычлылык-1,74 тонна;

3 класс куркыныч – 994,97 тонна;

4 класс куркыныч-640,49 тонна;

5 класс куркыныч – 1878,50 тонна.

Муниципаль берәмлек территориясендә түбәндәге сәнәгать калдыклары (елына 10 тоннадан артык) барлыкка килә: пластмасса калдыклары каты калдыклары; тавыклы яңа помет; резина кисү (утильләштерелми торган); мәдәни-спорт учреждениеләре территориясен һәм урыннарын чистартудан һәм тамаша чараларыннан калдыклар (чүп-чар); балны Пычратмаган, куллану үзенчәлекләрен югалткан, чүп-чар); азык-төлек товарларын күпләп-ваклап сату объектлары территориясен һәм урыннарын чистартудан калдыклар (чүп-чар); азык-төлек товарлары белән күпләп сату; яралган чокырлардан һәм хуҗалык-көнкүреш агынтыларыннан (яралган чокырлардан сыек калдыклар); лом һәм төсле металллар булган калдыклар; башка химик калдыклар (сыек бойпродукт); кара металл ватыклары сортсыз; оешмаларның көнкүреш биналарыннан чүп-чар сортсыз (эре габаритлыдан тыш); төрү картонының чүп-чары пычрак; металл корды белән каплау; эшләнгән калдыклар; төрү картонының пычрак булуы; башка коммуналь калдыклар (территориядән смета); * башка коммуналь калдыклар (территориядән сметалар); медицина калдыклары (койка-урыннардан каты калдыклар); кухня һәм җәмәгать туклануы предприятиеләре калдыклары (ашханәнең азык-төлек булмаган калдыклары), яралган чокырлардан калдыклар (явым-төшемнәр) һ. б.

Медицина калдыклары.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә медицина калдыклары елына 101,47 тонна барлыкка килә (таблица 2.8.3.3).

Таблица 2.8.3.3

Количество образовавшихся медицинских отходов

Медицина учреждениеләре исемнәре	**Медицина калдыклары барлыкка килү күләме, т/ел**		
	Класс А	**Класс Б**	**Барлыгы**
"Лаеш үзәк район хастаханәсе»ДАСУ	97,30	4,17	101,47

Калдыкларны эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру, урнаштыру объектлары

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 26.10.2014 ел, № 893 карары белән, Татарстан Республикасында «2012-2020 еллар чорына Татарстан Республикасында җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү концепциясе» расланды, анда әйләнә-тирәлекнең сыйфатын тәэмин итү, җитештерү һәм куллану калдыкларын утильләштерү һәм эшкәртү белән бәйле техник, экологик һәм икътисадый проблемаларны комплекслы хәл итү эшчәнлегенең төп юнәлешләре билгеләнде.

Калдыклар белән эш итү өлкәсендәге эшнең өстенлекле юнәлеше булып калдыкларны күмүдән аларны икенчел ресурслар сыйфатында куллануга күчү, калдыкларны сортларга аеру системасын үстерү, урнаштыруны оптимизацияләү тора.

Икенчел чимал сыйфатында 13 төр калдык: агач калдыклары, макулатура, кара металл калдыклары, терекөмешле калдыклар, эшкәртелгән майлар, нефть шламнары, полимер материаллар калдыклары, резинотехник эшләнмәләр калдыклары, эшкәртелгән аккумуляторлар, электролит, тукыма, пыяла калдыклары мәҗбүри рәвештә җыелырга тиеш.

Лаеш муниципаль районы Башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, шәһәр урамнарын җыештыруда, шулай ук чүп - чар чыгаруда катнашкан техника түбәндәгечә: чүп ташучы-6шт. (КО-440-5; к-440-2(ГАЗ); к-427-01 КАМАЗ-65115; МК-20-01; махсус автомобиль - үзбушаткыч – 495250(бункеровоз ЗИЛ), трактор-5шт. «Беларус-82.1» тракторы базасында; «Беларус-1221.2» тракторы; МКУ «Беларус-82.1» тракторы базасында «Беларус-82.1» тракторы; МТЗ-82 тракторы базасында фрезер-Ротор кар чистарту җайланмасы(МТЗ-82 тракторы базасында); МТЗ-82), автогрейдерлар-2 данә(ДЗ 122Б7; ГС1402).

Каты коммуналь калдыклар.

Мәгариф үсеше халык саны арту белән генә түгел, ә тормыш дәрәҗәсен арттыру белән дә бәйле. Соңгы унъеллыкта Татарстан Республикасында Мәгариф күләменең шактый артуы һәм аларның әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясавы күзәтелә.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә каты көнкүреш калдыкларының ябык полигоны урнашкан. Полигонның мәйданы 3,0 га тәшкил итә, әлеге полигон территориясе рекультивациягә, ә аннан соң каты көнкүреш калдыклары полигонын оештыру планлаштырыла. Бүгенге көндә барлык калдыкларны да Казан шәһәренә полигонга чыгаралар.

Көнкүреш чүп-чарын урнаштыру һәм зарарсызландыру өчен билгеләнгән корылмалар комплекслары кебек үк, калдыклар чүплеге дә чикләнгән территориядә шактый күләмдә пычраткыч матдәләр туплый. Бу күзлектән караганда, алар әйләнә-тирә мохит өчен зур егәрлек пычрану буенча потенциаль объектлар булып югары куркыныч тудыра.

Сәнәгать калдыклары.

Житештерү калдыкларын вакытлыча саклау һәм ташу сәнәгать предприятиесен үстерү проекты яки калдыклар белән эш итүнең мөстәкыйль проекты белән билгеләнә.

Бүгенге көндә шәһәр территориясендә сәнәгать калдыкларын эшкәртү, утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру объектлары юк.

Медицина калдыклары.

Медицина калдыкларын җыю һәм вакытлыча саклау СанПин 2.1.7.2790-10 «медицина калдыклары белән эш итүгә карата санитар-эпидемиологик таләпләр»таләпләренә туры китереп башкарыла.

Медицина калдыкларын җыю һәм чыгару буенча килешүләр калдыклар белән эш итү хокукына лицензиясе булган махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән.

Биологик калдыклар.

Район дәүләт ветеринария берләшмәсе мәгълүматларына караганда, «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә капиталь төзелеш объекты буларак кадастр исәбенә куелган 1 биотермик чокыр урнашкан (№ ОКС 16:24:0000:1510).

Сыек көнкүреш калдыклары.

Лаеш шәһәренең о.Кошевой урамы буенча урнашкан биологик чистарту корылмалары канәгатьләнмәслек хәлдә.

О.Кошевой урамындагы чистарту корылмалары 1989 елда файдалануга тапшырылган һәм проект егәрлеге-700 м3/тәүлек, фактик йөкләнеш-350 м3/тәүлек. Чистарту корылмаларыннан чыккан һәм кергәндә сайлап алынган су пробаларын химик анализлау нәтиҗәләре буенча, кергәндә пычрату күләме чыгу вакытына караганда кимрәк.

1.16.1. Җылылык белән тәэмин итү

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге генераль планының «җылылык белән тәэмин итү " бүлеге таләпләр нигезендә эшләнгән:

- СНиП 23-01-99* «Төзелеш климатологиясе»;
- СНиП 41-02-2003 «җылылык челтәрләре»;
- СНиП 2.01.01-82 «Төзелеш климатологиясе һәм геофизика»
- СНиП 11-04-2003 «шәһәр төзелеше документларын эшләү, килештерү, экспертиза һәм раслау тәртибе турында Инструкция»;
- СНиП 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»;

Җылылык белән тәэмин итүне эшләгәндә исәп-хисап җылылык нагрузкалары билгеләнде һәм җылылык белән тәэмин итү системасын перспективалы үстерү буенча тәкъдимнәр бирелде.

Планлаштыру проектын җылылык белән тәэмин итү схемасын төзү өчен төп башлангыч күрсәткечләр булып тора:

- халык саны;
- проектлана торган торак һәм иҗтимагый төзелешнең характеристикасы.

Гамәлдәге нигезләмә

Алынган мәгълүматларга караганда, шәһәрдә бар:

1. Үзәк котельный - «Коммуналь челтәрләр» ААҖ-Лаеш шәһәре ТКХ МПП. Әлеге котельный хәзерге вакытта авария хәлендә һәм капиталь ремонтка мохтаж. Котельныйда 3 Казан – КСВ-1,86 Мвт-һәр кеше һәм 2 Казан НР-18 F=20 м2 урнаштырылган. Ул якын арада демонтажланачак һәм аз җитештерүчәнлектәге блок-модульле котельныйга алмаштырылачак. Әлеге котельныйга тоташтырылган торак йортлар индивидуаль җылылык генераторы (54 кв.) белән квартал саен җылытуга күчереләчәк.

2. Q РҮХ территориясендә блок-модульле котельный-1,5 Мвт / 1,29 Гкал/сәг, Кошевой ур., 11 (58 кв.).

3. «Инвалидларны реабилитацияләү үзәге» автоном котельный Горький ур., 10 (21) җитештерүчәнлеге 0,260 Гкал/сәг / 0,3 Мвт.

4. Җитештерүчәнлеге-0,4 Мвт / 0,35 Гкал/сәг – о .Кошевой урамындагы 2 катлы йортлар өчен блок – модульле котельный.

5. Җитештерүчәнлеге Q=0,8 Мвт / 0,69 Гкал/сәг. :

а) " Лаеш махсус. начар күрүче балалар өчен интернат-мәктәп, Матросов ур., 24. (84 кв.)

б) «Липки» балалар сәламәтләндерү лагере (84 кв.)

Нигездә, Лаеш шәһәрендә җәмәгать төзелеше, 100 квт һәм аннан да күбрәк көнкүреш казаны булган, төзелгән яки төзелгән автоном котельныйдан җылылык белән тәэмин ителә.

Пар казаннары өчен табигый газ ягулык булып тора. Торак-коммуналь секторны кайнар су белән тәэмин итү үз фатирларында газ җылыткычларыннан тәэмин ителә.

Иҗтимагый-административ биналарны кайнар су белән тәэмин итү ИҖПдан һәр бинада гамәлгә ашырыла. Котельныйлардан җылылык челтәрләре җир асты, т/б каналларында салынган.

Лаеш шәһәрендә торак фонды буенча җылылык нагрузкаларын каплау җылылык бирү (7 данә) котельняларыннан башкарыла, өлешчә 4 – 5 катлы биналарда фатир саен газ белән җылыту, «усадьба һәм блокланган төзелеш» - локаль чыганаклардан хәл ителде.

Табигый газ, резерв ягулык – мазут котельныйлар өчен ягулык булып тора. Таблица 2.8.4.1

Гамәлдәге котельныйлар исемлеге

№ п/п	Җылылык чыганаклары исемлеге	*котельныйлар* маркасы тибы,	*котельныйлар* саны	Җылылык җитештерүчәнле кМвт/Гкал/сәг	Газ чыгымы мең м3 ел
1	2	3	4	5	6
I. «Коммунальные сети» ААҖ котельные					
1	Лебедева буенча үзәк	КСВ-1,86	3	5,58 / 4,8	1593,5

	котельный	HP-18(F=20 $м^2$)	2	0,42 / 0,36	
II. «Тепло» ААҖ котельные					
1	Кошевой урамындагы блок-модульле котельный	Климат - 200	3	0,6 / 0,517	171,63
2	Кошевой ур., ЦРБ 11 (58 кв.) блок-модульле котельный	REX 75 Вх200	2 1	1,5 / 1,293 0,1 / 0,086	457,8
3	Блок-модульле котельный Матросов, 24 (84 кв.)	REX 40 Вх200	2	0,8-0,69 0,1/00,086	248,5
4	Блок-модульле котельный Маяковский ур., 16	REX - 25	2	0,5 / 0,43	142,8
III. Ведомство котельныйлары					
1	Хлебокомбинат Горький урамы	HP– 18 (F=50$м^2$)	3	1,39 / 1,2	398,4
2	Маяковский ур., 5 йорт (техникум) котельные (58 кв.)	Универсал – 6М	4	2,2 / 1,9	630,8
3	Балалар.бакча (элеккеге.Путь Ленина), Декабристлар	HP–18 (F=30 $м^2$)	4	1,1 / 0,96	318,7
IV. Лаеш шәһәре автоном предприятиеләре котельныйлары					
1	Тегү фабрикасы, Космонавтлар, 6	КСГ-80	2	0,160 / 0,138	45,81
2	Рыбзавод, Рыбозаводская, 2	Кама-100	2	0,2 / 0,172	57,1
3	*ААҖ* «Таттрансгаз», Горький, 39	АОГВ-23 Хопер-80	4 1	0,092 / 0,079 0,08 / 0,069	49,3

4	*ААҖ* «Лаишевогазстрой», Горького, 43	КСТГ-16	1	0,016 / 0,014	4,65
5	*ААҖ* «Лаишевоагрохимсервис», Школьный тыкрыгы	АОГВ-23	2	0,046 / 0,04	13,27
6	Район типографиясе Ленин ур., 31 (кв.17)	АОГВ-23 АОГВ-29	3 1	0,069 / 0,059 0,029 / 0,025	27,9
7	Ветеринария дәваханәсе + ТР район дәүләт ветеринария берләшмәсе	КСТГ-31,5	2	0,063 / 0,0543	18,03
8	Лаеш урман хуҗалыгы Зеленая ур., 1	АОГВ-23	4	0,092 / 0,079	26,3
9	Тире эшкәртү цехы Ленин ур., 49	АОГВ-23	2	0,046 / 0,04	13,28
10	"СПФ агач эшкәртү мастерскойсы җитештерү фирмасы" ҖЧҖ, җитештерү ур., 4	АОГВ-23 АОГВ-23	4 4	0,092 / 0,079 0,092 / 0,79	52,45
11	Горький исемендәге инвалидларны тернәкләндерү үзәге,Горький10	КСТГ – 31,5	2	0,063 /0,054	18,0
12	Асфальт заводы ДС-158,РВС-400	КВГ-90 КСТГ-16	1 1	0,09 / 0,078 0,016 / 0,014	30,54
13	Юл идарәсе Горького,76	КВГ-90 КСТГ-16	1 1	0,09 / 0,078 0,016 / 0,014	30,54
14	ГУП УПС «Татарстан» почтасы,	АОГВ-23 КСТГ-31,5	1 1	0,023 / 0,02 0,0315 / 0,027	15,6

	Ленин урамы, 16 (кв.27)				
15	Лаи Лаеш эксплуатация-сугару киптерү системасы идарәсе.-. Горький урамы, 80	КСГ-75 КСГ-100	1 1	0,075 / 0,065 0,1 / 0,086	50,12
16	Ремонт-механика остаханәсе «Татдорпроект»	КЧМ-5(40кВт) КСГ-100	1 1	0,04 / 0,034 0,1 / 0,086	39,84
17	"Агрохимсервис»ААҖ Мәктәп ур., 1	КСГ-100	2	0,2 / 0,172	57,1
18	Котельная *ААҖ* «Лаеш икмәк комбинаты»	НР-18 F=100 $м^2$	3	2,4 / 2,07	687,19
				Барлыгы : **НӘТИҖӘ**	1039,0 5199,0

1.16.1. Газ белән тәэмин итү

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге генераль планының «газ белән тәэмин итү " бүлеге таләпләр нигезендә эшләнгән:

- СНиП 23-01-99* «Төзелеш климатологиясе»;
- Авыл җирлеге.42-101-2003 " металл полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр»;
- СП42-102-2004 «металл торбалардан газ үткәргечләрне проектлау һәм төзү»;
- СНиП 2.07.01-89 «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»;

ПБ-12-529-03 «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре".

Газ белән тәэмин итүне эшләгәндә исәп-хисап җылылык нагрузкалары билгеләнде һәм газ белән тәэмин итү системасын перспективалы үстерү буенча тәкъдимнәр бирелде.

Планлаштыру проектын газ белән тәэмин итү схемасын төзү өчен төп башлангыч күрсәткечләр булып тора:

- халык саны;
- проектлана торган торак һәм иҗтимагый төзелешнең характеристикасы.

Гамәлдәге нигезләмә

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеген газ белән тәэмин итү югары басымлы газүткәргечләрдән, бүлү газүткәргечләре һәм газ тарату станциясе аша башкарыла.

Табигый газ Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегендә «Лаеш» ГРСЫННАН, җирлекара газүткәргечләрдән газ бүлү пунктларына кадәр бирелә. Аннан соң турыдан-туры кулланучыга басым түбән булган челтәрләр буенча.Таблица 2.8.5.1

Лаеш шәһәрендә хезмәт күрсәтүче ГРС характеристикасы.

ГРС исеме	**Рп роект**	**Рх исап**	**Qпроек т**	**Qфак тта**	**Qисәп**
ГРС Лаишево	1,2 МПа	1,2 МПа	7,0 мең.куб. м/сәг	6,0 мең.ку б.мсәг	17,77 мең.ку б.м/сәг

Таблица 2.8.5.2

Потребление газа в Лаишевском районе

п	**Газ кулланучылар**	**Басым Р, МПа**	**Куллану Q, куб.м/ч**
	ГРП	1,20 $Р_{вых}$=0,6	$Q_{вых}$=3982,02
	ГРП 25 Отябрь исемендәге совхоз	1,19	841,6
	ШРП 25 Отябрь исемендәге совхоз	1,20	420,8

Табигый газ ягулык буларак кулланыла – ягулык һәм җитештерү котельныйлар, предприятиеләрнең технологик ихтыяҗлары өчен, терлекчелек секторында. Ягулык сыйфатында-индивидуаль төзелеш өчен ("Усадьба төзелеше«,» Блокланган Төзелеш") – шәхси йортларда көнкүреш казаннары һәм фатир саен җылылык (күп катлы йортларда), шулай ук хуҗалык – көнкүреш ихтыяҗлары өчен.

1.16.1. Электр белән тәэмин итү

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге генераль планының «электр белән тәэмин итү " бүлеге таләпләр нигезендә эшләнгән:

ПУЭ;

- Рд 34.20.185-94 " шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция»;

- 31-110-2003 " торак һәм иҗтимагый биналарның электр җайланмаларын проектлау һәм монтажлау»;

- РМ-2696 «торак биналарның электр йөкләнмәләрен исәпләү буенча Инструкция".

Электр белән тәэмин итүне эшләгәндә электр куллануның исәп-хисап йөкләмәләре билгеләнде һәм электр белән тәэмин итү системасын перспективалы үстерү буенча тәкъдимнәр бирелде.

Планлаштыру проектын электр белән тәэмин итү схемасын төзү өчен төп башлангыч күрсәткечләр булып тора:

- халык саны;

- проектлана торган торак һәм иҗтимагый төзелешнең характеристикасы.

Гамәлдәге нигезләмә

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегенең электр белән тәэмин итү челтәрләре «Сетевая компания» ААҖ филиалы Казан энергорайонының Идел буе электр челтәрләре составына керә. Карала торган территориянең иң югары көчәнеше-35 кВ, бүлү челтәре кабельле һәм һава башкаруында 10 кВ көчәнештә башкарылган. КТП 10 кВ «Лаеш " РУ-10 кВ ПС 35/10 кВ ПС төрле секцияләреннән тора.

Лаеш ш. МБ электр белән тәэмин итүнең ышанычлылыгын тәэмин итү таләпләре буенча, нигездә, кулланучыларга 3 һәм 2 категория электр белән тәэмин итү керә.

Лаеш ш. МБ электр белән тәэмин итү 2.8.6.1 таблицасында тәкъдим ителгән югары вольтлы подстанцияләрдән башкарылаТаблица 2.8.6.1

п/п	**Исеме ПС**	**Номинал Егәрлеге (кВА)**	**Подстанция көчәнеше (кВ)**	**Кулланучылар**
	ПС «Лаишево»	6300/6300	35/10	Лаеш шәһәре
	ПС «Комплекс 52»	2500/2500	35/10	Лаеш шәһәре

2012 елда Лаеш ПСда үткәрелгән реконструкциядән соң трансформаторлар егәрлеге 2х4000 квтан 2х6300 кВтка кадәр арттырылды. Хәзерге вакытта кышкы максимум чорында ПС 40% ка йөкләнгән. Шулай итеп, подстанциядә куәт резервы бар. «Комплекс 52» ПС йөкләнеше буенча мәгълүмат юк.

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге электр челтәре хуҗалыгының линия объектлары урнашкан:

- "Лаеш" ПССЫН тукландыручы Линия - 35 кВ.м.Октябрьнең 25 еллыгы-Лаеш;

"Лаеш" ПС - 35 кВ Н Нармонка - Лаеш ВЛ . ;

КВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.01;

- ВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.04;

- ВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.05;

- ВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.06;

- КВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.11;

- ВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.12;

- ВЛ 10 кВ ПС Лаишево ф.13. «Лаеш» ПС 110/10 кВ ПС нан КТПга кадәр линияләр 95, 185 мм лы АСБ-6 кабеле белән салынган, 10 кВ лы һава линияләре АС-70, АС-95 һәм т/б терәкләрендә үткәрелгән.Таблица 2.8.6.2

РФ МБ Лаеш трансформатор подстанцияләре характеристикалары

Электр белән тәэмин итү системасын картада билгеләү	**Көчәнеш , кВ**	**Егәрлеге КТП, кВА**	**Көчәнеш резервы КТП на 2015 ел., кВА**
КТП-6001	10/0,4 кВ	1х160	101
КТП-6006	10/0,4 кВ	1х100	60
КТП-6007	10/0,4 кВ	1х160	80
КТП-6008	10/0,4 кВ	1х100	20
КТП-6013	10/0,4 кВ	1х250	60
КТП-6015	10/0,4 кВ	1х160	92
КТП-6016	10/0,4 кВ	1х400	0
6020	10/0,4 кВ	1х160	115
6021	10/0,4 кВ	1х100	0
КТП-6023	10/0,4 кВ	1х400	328
КТП-6024	10/0,4 кВ	1х250	213
6025	10/0,4 кВ	1х250	148
КТП-6026	10/0,4 кВ	1х250	140
КТП-6027	10/0,4 кВ	1х160	50
КТП-6029	10/0,4 кВ	1х250	175
КТП-6030	10/0,4 кВ	1х100	70
КТП-6032	10/0,4 кВ	1х100	15
КТП-6033	10/0,4 кВ	1х250	30
КТП-6034	10/0,4 кВ	1х160	103
КТП-6037	10/0,4 кВ	1х160	74
КТП-6040	10/0,4 кВ	1х160	86
КТП-6127	10/0,4 кВ	1х250	165
КТП-6303	10/0,4 кВ	1х250	115
КТП-6330	10/0,4 кВ	1х400	130
КТП-6334	10/0,4 кВ	1х400	319
КТП-6358	10/0,4 кВ	1х160	25
КТП-6396	10/0,4 кВ	1х250	20
КТП-6413	10/0,4 кВ	1х400	0
КТП-6416	10/0,4 кВ	1х400	98
КТП-6418	10/0,4 кВ	1х250	32

Электр белән тәэмин итү системасын картада билгеләү	Көчәнеш , кВ	Егәрлеге КТП, кВА	Көчәнеш резервы КТП на 2015 ел., кВА
КТП-6445	10/0,4 кВ	1х400	0
КТП-6447	10/0,4 кВ	1х250	125
КТП-6454	10/0,4 кВ	1х100	15
КТП-6475	10/0,4 кВ	1х250	24
КТП-6489	10/0,4 кВ	1х250	51
КТП-6491	10/0,4 кВ	1х250	138
КТП-6540	10/0,4 кВ	1х100	14
КТП-6545	10/0,4 кВ	1х630	397
КТП-6552	10/0,4 кВ	1х160	25
КТП-6553	10/0,4 кВ	1х160	50
КТП-6569	10/0,4 кВ	1х250	33
6608	10/0,4 кВ	1х100	55
КТП-6617	10/0,4 кВ	1х400	0
КТП-6623	10/0,4 кВ	1х100	8
КТП-6625	10/0,4 кВ	1х400	158
6626	10/0,4 кВ	1х100	60
КТП-6634	10/0,4 кВ	1х100	68
КТП-6637	10/0,4 кВ	1х160	0
КТП-6638	10/0,4 кВ	1х250	73
КТП-6639	10/0,4 кВ	1х160	118
КТП-6646	10/0,4 кВ	1х160	70
КТП-6650	10/0,4 кВ	1х100	70
КТП-6655	10/0,4 кВ	1х100	39

РФ Хөкүмәтенең 31.08.06 ел, № 530 карары нигезендә, актив һәм реактив егәрлекне куллану нисбәтенең мәгънәләрен исәпләү тәртибе расланган әлеге кулланучыда косинусның әлеге әһәмиятен саклап калу чараларын күздә тотарга кирәк. Актив һәм реактив егәрлек арасындагы мөнәсәбәтләр аермасы үзгәргән очракта, φ косинусын 0,94 чикләрендә тоту чараларын күздә тотарга.

1.16.1. Слаботочный челтәре

"Лесная сказка» коттедж бистәсен планлаштыру проектының «элемтә, телекоммуникацияләр" бүлеге таләпләр нигезендә эшләнгән:

- РД 45.120-2000 - «шәһәр һәм авыл телефон челтәрләре»технологик проектлау нормалары;

- Кабель элемтә корылмалары төзүче белешмәсе. Басма 2, өстәмә. м.м., «элемтә»,1977.

Гамәлдәге нигезләмә

Гамәлдәге телефон системасы Лаеш РУЭСы тарафыннан хезмәт күрсәтелә. Гамәлдәге элемтә системасына кергән объектлар 2.8.7.1 таблицасында күрсәтелгән.Таблица 2.8.7.1

Адрес	Исеме (тип АТС)	Проект күләме	Файдаланылучы күләм	Урнаштыру елы	Кабель тибы, МСС	Озынлыгы МСС, (км)
Лаеш шәһәре	М-200	1376	929	2006	ВОЛС	-
Лаеш шәһәре	М-200	560	403	2006	ВОЛС	1,94
Лаеш шәһәре	М-200	336	209	2006	ВОЛС	1,668
Лаеш шәһәре	М-200	352	240	2006	ВОЛС	2,908
Лаеш шәһәре	М-200	208	135	2006	ВОЛС	2,312

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә түбәндәге кәрәзле радиотелефон элемтәсенең база станцияләре урнашкан:

- БС-1031 стандарта GSM1800/UMTS2100/LTE1800 («Мобильные ТелеСистемы);
- БС-70 «Лаишево» стандарта GSM-900/1800/UMTS-2100/LTE-2600 («МегаФон»);
- БС-801 стандарта GSM900/UMTS2100/LTE1800 («Мобильные ТелеСистемы);
- БС-802 стандарта GSM900/UMTS2100/LTE1800 («Мобильные ТелеСистемы);
- БС-622 стандарта GSM-1800/UMTS-2100 («Т2 Мобайл»);
- БС-621 стандарта GSM-1800/UMTS-2100 («Т2 Мобайл»);
- БС-638 стандарта GSM-1800/UMTS-2100 («Т2 Мобайл»);
- БС-378 стандарта LTE («Скарлет»);
- БС-364 стандарта LTE («Скарлет»);
- БС-51350 «ТатР-Лаишево-3», стандарта GSM 1800/UMTS 2100 («ВымпелКом»);
- БС-103 стандарта GSM 900/1800/UMTS 2100 («Мобильные ТелеСистемы);
- БС-57163 «ТатР-Лаишево» стандарта GSM 900/1800, стандарта UMTS 2100 (3G) («ВымпелКом»);

Телефон йөкләнешенең гамәлдәге бүленеше 2.8.7.2 таблицасында китерелгән.Таблица 2.8.7.2.

	Гамәлдәге торыш
Торак төзелешенә телефон йөкләнеше	3089
Телефон учреждениегә йөкләнеш	498
Телефоннарның гомуми саны:	**3587**

1.17. Территорияне инженер әзерләү

Бүлекнең максатлары һәм бурычлары

«Торак урыннар территорияләрен инженерлык ягыннан әзерләү» бүлегенең максаты-территориянең физик характеристикаларын яхшырту, нәтиҗәле гражданлык һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудыру.

Инженер әзерләүнең төп бурычы-район территориясен Начар физик-геологик процессларның, су басу һәм ташкыннар вакытында су басу, грунт суларының дәрәҗәсен күтәрү, грунт утырту һәм хәрәкәт итү һ. б. тискәре йогынтысыннан саклау.

Гамәлдәге нигезләмә

«Табигый шартлар һәм ресурслар» 1 П.1 бүлеге һәм «куркыныч табигать йогынтылары геофизикасы» (СНиП 22-01-95 актуальләштерелгән редакциясе) муниципаль берәмлекнең табигать шартлары «уртача катлаулылык»буларак бәяләнә.

2.9.1 таблицасында юнәлешнең кабатланучанлыгы 2.9.2 таблицасында күрсәтелгән. явым-төшемле көннәр саны.Таблица 2.9.1

Месяц	Җил юнәлеше								
	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЮЗ	З	СЗ	Штиль
I	5	7	10	18	18	18	14	10	4
II	7	8	13	16	14	15	14	13	5
III	7	8	13	15	17	15	14	11	5
IV	8	11	15	12	13	16	12	13	4
V	11	12	10	10	12	15	13	17	4
VI	12	14	12	10	10	13	13	16	5
VII	12	16	12	9	8	10	12	21	6
VIII	14	13	9	9	8	11	15	21	5
IX	9	10	11	9	11	14	17	19	5
X	9	6	6	7	15	21	19	17	3
XI	6	7	8	11	17	20	18	13	3
XII	5	6	10	13	19	20	14	13	5
Год	9	10	11	11	14	15	15	15	5

Таблица 2.9.2.

Явым – төшемле көннәр саны > 1,0 мм

	I	II	V		I	II	III	X		I	II	од

2									1	1	1	09

2.9.1 таблицасыннан күренгәнчә, кышкы чорда көньяк-көнбатыш һәм көнбатыш җилләр өстенлек итә. Бу исә кар көртләренә төбәк һәм субмеридиональ юнәлештәге юллар салынуы турында сөйли.

Проектта «Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә урын алган куркыныч табигый процесслар карала:

- карстовые процесслар;
- эрозия һәм склон процесслар (чокыр барлыкка килү, яр буе эрозиясе);
- абразион процесслар (ярларны эшкәртү);

су басу;

- су басу;
- сейсмиклык;
- кар көртләре.

Карстовые процесслар

Карст-ул тау токымнарының җир асты яки өслек сулары белән эремә белән бәйле һәм аларда бушлык барлыкка килгән, структураны бозу һәм үзенчәлекләрен үзгәртү белән бәйле геологик процессларның һәм күренешләрнең җыелмасы.

Карст процесслары Җир өслеге суффозициясе һәм деформацияләре, катламнарны каплый торган грунт үзенчәлекләре үзгәрү, җир асты һәм өслек сулары режимының һәм Җирнең үзенчәлекле рельефының аерым характерын формалаштыру белән үрелеп бара.

«ТР Геомониторингы» ТНПЦ тарафыннан башкарылган геологик-экологик хәл буенча Татарстан Республикасы территориясен районлаштыру картасы-схемасы нигезендә, Лаеш шәһәре территориясе Идел-Нократ карст өлкәсенең Кама аръягы районында урнашкан. Бүгенге көндә карст күренешләре "Лаеш" муниципаль берәмлегенең төньяк-көнчыгыш өлешендә, торак пунктның төзелгән территорияләреннән читтә урнашкан.

Эрозион һәм склон процесслар (чокыр барлыкка килү)

Чокырлар елга үзәненең төп битләрендә үсә. «Веселый», «Большая Чакма», «Барский»кебек берничә зур чокыр кисә. Чокырларның төп өлеше ылыслы һәм киң яфраклы токымнар белән капланган.

Абразион процесслар

Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасындагы куркыныч табигать процесслары арасында ярларны эшкәртүне аерып чыгарырга мөмкин. Биредә суның абразион эше югары активлык белән аерылып тора. Карала торган территориянең геологик-литологик корылмасында вак күкертле комнар, туфрак-үсемлек катламнары белән капланган вак яфраклы комнар тәкъдим ителгән югары четвертик яшьтәге аллювиаль катламнар катнаша. «Сусаклагычларның ярларын эшкәртүне өйрәнү буенча рекомендацияләр» (Качугин, 1959) нигезендә, ярның

әлеге участогын тәшкил итүче токымнарны юдыру буенча бик җиңел юыла торган беренче класска күчерергә мөмкин. Татарстан Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы мәгълүматлары буенча, Куйбышев сусаклагычының яр буе линиясе буенча абразив процессларның интенсивлыгы Лаеш шәһәрендә елына уртача 0,46 метрга җитә (максимумда 3-5 метр).

Су арту һәм су басу

Хәзерге вакытта су җылытыла торган урыннар Лаеш шәһәренең көньяк-көнчыгыш өлешендә, грунт сулары терәлеп тора.

Су басуның тискәре нәтиҗәләре булып тора:

явым-төшемсез калган грунтларның ныклыгын киметү һәм деформацион үзенчәлекләрен арттыру;

биналарның һәм корылмаларның җир асты өлешләрен су басу, аларны эксплуатацияләү шартларын начарайту;

куркыныч инженер-геологик процессларның һәм күренешләрнең барлыкка килүе һәм активлашуы;

химик составны үзгәртү һәм җир асты суларының агрессивлыгын арттыру;

су белән тәэмин иткәндә сейсмик составлар буенча грунт категориясен үзгәртү хисабына сейсмик баллны арттыру;

экологик һәм санитар-эпидемиологик хәлнең начарлануы.

Куйбышев сусаклагычының су басу, су басу зонасы чиге РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу, су басу зоналары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре нигезендә билгеләнмәгән һәм, димәк, кадастр исәбенә куелмаган. «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенә карата су басу, су басу зонасын билгеләү буенча тәкъдимнәр (җир кишәрлекләренең кадастр номерлары 20.1 таблицасында китерелгән) Лаеш районы башкарма комитеты тарафыннан карап тикшерү өчен җибәрелде.

«Куйбышев сусаклагычының су ресурсларын куллануның төп кагыйдәләре» (утв) нигезендә, су ташуның максималь дәрәҗәсе Лаеш шәһәре створында 0,1% арту ихтималы 55, 8 м тәшкил итә. РСФСР мелиорация һәм су хуҗалыгы министрлыгының 11.11.1983 ел,№ 596 боерыгы).

Су басу, су басу зоналары чикләренә кергән территорияләргә карата таләпләр нигезендә (су басу, су басу, җылыту зоналары турында Нигезләмә).РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән, су басу зоналары сусаклагычның (алга таба-ФПУ) беркетелгән терәк дәрәҗәсенә (0,01%) туры килә торган су дәрәҗәсендә су дәрәҗәсендә җылытыла торган сусаклагычларга караган территорияләргә карата билгеләнә. Лаеш шәһәре створында тупланган терәк дәрәҗәсе турында мәгълүмат юк.

Шуңа бәйле рәвештә, су басуга, су басуга, су басуга потенциаль дучар булган территорияләрне төзүдән һәм гражданнарга китерелгән зыянны каплау өчен Генераль план проекты карталарында Куйбышев сусаклагычын су басу һәм су басу зонасы билгеләнгәнчегә кадәр яңа төзелешне чикләү зонасын төрләргә

дигән карар кабул ителде (Максималь Дәрәҗәдә язгы ташуда Лаеш шәһәре створында 0,1% арту ихтималы - 55, 8 м).

Зу чикләрендә, 2.9.3 таблицасы нигезендә, су басудан(су басудан) саклау буенча чаралар үткәрү зарур.

2.9.3 Таблица

"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә Куйбышев сусаклагычын су басу, су басу зоналарын билгеләү буенча беренчел чаралар үткәрүне таләп итә торган җир кишәрлекләре исемлеге

(җирле үзидарә органнары тәкъдимнәре нигезендә)

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Категорияләре
16:24:170401:1,	А/х билгеләнешендәге җирләр
16:24:170401:2,	А/х билгеләнешендәге җирләр
16:24:170401:3,	А/х билгеләнешендәге җирләр
16:24:170401:5 (16:24:000000:82),	А/х билгеләнешендәге җирләр
16:24:170401:11 (16:24:000000:158),	А/х билгеләнешендәге җирләр
16:24:170401:12,	Сәнәгать җирләре
16:24:170401:71,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:122,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:250,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:251,	Кадастр исәбеннән төшерелде
16:24:170401:253,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:258,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:260,	Җирләр/х билгеләү
16:24:170401:269,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:449,	Торак пунктлар җирләре
16:24:170401:741,	Кадастр исәбеннән төшерелде
16:24:170401:761,	Кадастр исәбеннән төшерелде
16:24:170401:762,	Кадастр исәбеннән төшерелде
16:24:000000:5469,	Категория билгеләнмәгән
16:24:090603:188 ,	Категория билгеләнмәгән
16:24:090603:189,	Категория билгеләнмәгән
16:24:090603:190,	Категория билгеләнмәгән
16:24:090603:191.	Категория билгеләнмәгән

Сейсмилык

Соңгы елларда республикада шәһәрләр һәм сәнәгать объектларының геодинамик куркынычсызлыгы системасын төзү мәсьәләсе актуаль. Татарстан Республикасы территориясендә җир тамырындагы геодинамик процесслар аеруча куркыныч тудыра.

Татарстан Республикасы территориясендә җир тетрәүнең төп сәбәбе-Кристалл фундаментының актив җимерелүләре зоналарында тектоник хәрәкәтләр.

Лаеш шәһәре территориясе Әлки-Пичкас сейсмоген зонасында, Әлки-Пичкас җимереклегеннән бераз читтә урнашкан. Татарстан Республикасы территориясен сейсмик районлаштыру картасы буенча Т=1000 ел балллыгы кабатлану чоры белән (50 ел дәвамында исәп-хисап интенсивлыгы 5% артып китә, В категориясе), «Татнефть» ГАҖ ТГРУНЫҢ «Сейсмология» фәнни-житештерү

үзәгендә төзелгән, карала торган территория сейсмиклыкның 6 баллы зонасына керә. Төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата югары таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин (СП 22.13330.2016).

Кар көртләре

2.9.1 таблицасыннан күренгәнчә, кышкы чорда көньяк-көнбатыш һәм көнбатыш җилләр өстенлек итә. Бу димәк, кар көртләре булырга мөмкин подвержены юллар меридиональ һәм субмеридиональ юнәлештәге.

Кар көртләре көчле кар һәм буран нәтиҗәсендә барлыкка килә, алар берничә сәгатьтән алып берничә тәүлеккә кадәр дәвам итәргә мөмкин. Алар транспорт хәрәкәтен бозу, элемтә линияләрен һәм электр тапшыруларын зарарлау, хуҗалык эшчәнлегенә тискәре йогынты ясый.

1.16. 2040 елга кадәр Лаеш шәһәренең үсеш юнәлешләре. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘҮ

1.17. Халык саны фаразлары

1.19. Демографик сәясәтне, шул исәптән халык саны фаразын, республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели. Лаеш районының шәһәр һәм авыл җирлекләре киселешендә халык саны фаразы, ТР Икътисад министрлыгы тарафыннан бирелгән районның гомуми санын фаразлауны исәпкә алып, Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы кысаларында башкарылган.

Бу очракта Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты шәһәр халкының һәм Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы кысаларында эшләнгән аерым яшь төркемнәренең гомуми саны фаразын исәпкә ала һәм территориаль планлаштыру документларын үтәгәндә аңа ориентлаша.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, хәзерге вакытта Лаеш шәһәре читендә яшәүче халык тарафыннан торак йортлар төзү белән бәйле рәвештә, икенче торак төзүче халык санының аерым фаразы да үтәлгән.

Моннан тыш, күп балалы гаиләләр өчен билгеләнгән торак төзелеше өчен җир участогы халык саны фаразланган. Шул ук вакытта гаилә коэффициенты да кулланылган, ул 5,5 гә тигез.

Демографик фараз буенча, беренче чиратта, генераль планга (2025 ел) үзгәрешләр кертү проектын тормышка ашыру өчен, Лаеш шәһәренең халык саны 13 581 кеше тәшкил итәчәк, шул исәптән даими халык – 10 992 кеше, күп балалы гаиләләр – 501 кеше, икенче торак төзүче халык – 2 088 кеше.

Генераль планга (2040 ел) үзгәрешләр кертү проектын тормышка ашыруның исәп-хисап чорына Лаеш шәһәренең халык саны-21 287 кеше, шул исәптән даими халык – 11 606 кеше, күп балалы гаиләләр - 546 кеше, икенче торак төзүче халык – 9 135 кеше тәшкил итәчәк.Таблица 3.1.1

Халык саны фаразы, Кеше саны

Исеме	2025 г.			2040 г.		
	Даими халык	Күп балалы гаиләләр халкы	Икенче торак төзиторган халык	Даими халык	Күп балалы гаиләләр халкы	Икенче торак төзиторган халык
Лаеш шәһәре	10 992	501	2 088	11 606	546	9 135

Таблица 3.1.2

Балалар яшендәге халык саны, кеше

	2025 г.	2040 г.
Барлык халык	**13 581**	**21 287**
Шул исәптән: 1 елга кадәр	196	290
1-6 лет	1 229	1 621
7-15 лет	1 720	2 539
16-17 лет	309	621

Балалар һәм яшүсмерләр саны турында мәгълүмат мәктәпләрдә, мәктәпкәчә оешмаларда, балалар сөт кухняларына ихтыяҗны исәпләү өчен кулланыла.

1.19. Икътисадый үсеш

Лаеш шәһәренең Генераль планы шәһәр үсешенең стратегик максатларына – шәһәр халкының тормыш сыйфатын яхшыртуга нигезләнгән. Бу максатка ирешү өчен шәһәр хуҗалыгының барлык өлкәләрендәге кайбер проблемаларны хәл итәргә кирәк.

Лаеш шәһәре һәм Лаеш районы үсешенең өстенлекле юнәлешләре булып тора:

- авыл хуҗалыгы продукциясен җитештерү һәм эшкәртү;
- туризм индустриясен үстерү.

Генераль планның социаль-икътисади концепциясе Лаеш районының административ, җитештерү һәм мәдәни үзәге булган халык өчен уңайлы яшәү мохите булган Лаеш шәһәренең конкурентлылык һәм тотрыклы үсеше идеясен формалаштыра.

Әлеге максатны гамәлгә ашыруда Лаеш шәһәре һәм Лаеш районының яңартылган социаль өлкәсен модернизацияләү һәм формалаштыру өчен ресурс базасы сыйфатында сәнәгать җитештерүе һәм авыл хуҗалыгын үстерү мөһим роль уйный.

2015 елның 16 гыйнварындагы 4-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы паспорты "Татарстан Республикасында җәмәгать тәртибен саклауда гражданнарның катнашуы турында"

"2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе" расланды.

Расланган стратегия кысаларында Казан агломерациясе составына керүче Лаеш муниципаль районы түбәндәге программалар һәм проектларны тормышка ашыру территориясе булып тора: «күчерүне яңарту», «сәнәгать зоналары Редевелопменты», «Казан агломерациясенең инженерлык инфраструктурасын үстерү һәм модернизацияләү», «Казан шәһәр яны зонасы», «Казан агломерациясенең транспорт инфраструктурасын үстерү», «Идел-Кама агымы «Экозонасы,» чиста юл«,» Татарстан Республикасы транспортының тиз йөрешле төрләрен булдыру«, Казан икътисадый зонасында калдыклар белән идарә итү проектын тиражлау.

1.19.1. Җитештерү территорияләрен үстерү

Лаеш шәһәренең Генераль планы чаралары белән тәкъдим ителә:

-торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан Лаеш тегү фабрикасы җитештерүен оптимальләштерү;

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан " Таткрахмалпатока» җитештерүен оптимальләштерү;

- «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ җитештерүен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән оптимальләштерү;

- «Лаешагрохимсервис» ҖЧҖне (минераль ашламалар склады) аның территориясен рекультивацияләү һәм аннан соң махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән бетерү.;

- территорияне рекультивацияләү һәм аннан соң махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру белән тирәләрне бүлеп бирү цехын бетерү.;

- «Ферекс» ҖЧҖ җитештерүен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән оптимальләштерү;

-торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән Боргузин (керамзит блоклар җитештерү) ЧП җитештерүен оптимизацияләү (керамзит блоклар җитештерү);

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан, Вахитов ШХП (тротуар плиткасы җитештерү) җитештерүен оптимизацияләү (тротуар плиткасы җитештерү);

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан «Карат» ЯАҖ (җитештерү базасы) җитештерүен оптимальләштерү;

- «Альянс» ҖЧҖ (җитештерү базасы) җитештерүен торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын кыскарту максаты белән оптимальләштерү;

-санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан Сунцларның (җитештерү базасы) гадәттән тыш хәлләрне җитештерүне оптимизацияләү (җитештерү базасы);

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатында «Инжехим» ҖЧҖ җитештерүен оптимизацияләү (җиһазлар, блок модульләре җитештерү) ;

- санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында «Харша» ҖЧҖ җитештерүен оптимизацияләү (авыл хуҗалыгы техникасын җитештерү һәм хезмәт күрсәтү) ;

-санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан ДМСК (ике объект) җитештерүен оптимальләштерү.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән шәһәр чикләренә кадастр номерлары белән җир кишәрлекләрен кертү планлаштырыла 16:24:170301:215, 16:24:170301:213, 16:24:170301:232, 16:24:170301:231 гомуми мәйданы 51,57 га булган территорияне, санитар-саклау зонасын үтәп, нормалаштырыла торган объектларга кадәр җитештерүне оештыру максаты белән, ТР Лаеш МР Башкарма комитеты хатына ярашлы рәвештә.№10241 от 02.08.2017 ел).

«Лаеш шәһәре» МБ генераль планы белән сәнәгать җитештерүе өчен мәйданчык урнаштыру каралган.

Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге 3.2.1 таблицасында күрсәтелгән.

1.19.2. Агросәнәгать комплексы үсеше

Лаеш шәһәренең Генераль планы чаралары тарафыннан, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатыннан, өч теплица җитештерүне оптимизацияләү тәкъдим ителә (3.2 таблица).

Таблица 3.2.1

Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чиратта (2025)	Исәп-хисап вакыты ный срок (2025-2040	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш шәһәре	Лаеш тегү фабрикасы	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,24	-	+	1	Лаеш шәһәре
2	Лаеш шәһәре	Таткрахмалпа ток	Җитештерүне оптимальләштерү	га	1,23	-	+	2	Лаеш шәһәре
3	Лаеш шәһәре	"Лаеш азык-төлек комбинаты»ҖЧҖ	Җитештерүне оптимальләштерү	га	1,09	-	+	3	Лаеш шәһәре
4	Лаеш шәһәре	"Лаешагрохим сервис" ҖЧҖ (минераль ашламалар склады)	Территорияне рекультивацияләү белән объектны бетерү	га	3,96	-	+	4	Лаеш шәһәре
5	Лаеш шәһәре	Тире эшкәртү цехы	Территорияне рекультивацияләү белән объектны бетерү	га	0,10	-	+	5	Лаеш шәһәре
6	Лаеш шәһәре	"Ферекс" ҖЧҖ (светодиод яктырткычлар җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	3,05	-	+	6	Лаеш шәһәре
7	Лаеш шәһәре	ЧП Баргузин (керамзит блоклар җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,51	-	+	7	Лаеш шәһәре
8	Лаеш шәһәре	Шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,60	-	+	8	Лаеш шәһәре
9	Лаеш шәһәре	«Карат " ЯАҖ (җитештерү базасы)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,88	-	+	9	Лаеш шәһәре

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чиратта (2025)	Исәп-хисап вакыты ный срок (2025-2040	
10	Лаеш шәһәре	"Альянс" ЖЧЖ (җитештерү базасы)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,64	-	+	10	Лаеш шәһәре
11	Лаеш шәһәре	Сунцов гадәттән тыш хәл (җитештерү базасы)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,19	-	+	11	Лаеш шәһәре
12	Лаеш шәһәре	«Инжехим» ЖЧЖ (җиһазлар, блок модульләре җитештерү)	Җитештерүне оптимальләштерү	га	2,04	-	+	12	Лаеш шәһәре
13	Лаеш шәһәре	"Харша" ЖЧЖ (Авыл хуҗалыгы техникасын җитештерү һәм хезмәт күрсәтү), гараж	Җитештерүне оптимальләштерү	га	0,45	-	+	13	Лаеш шәһәре
14	Лаеш шәһәре	ДМСК	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,56	-	+	14	Лаеш шәһәре
15	Лаеш шәһәре	ДМСК	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,83	-	+	15	Лаеш шәһәре
16	Лаеш шәһәре	Сәнәгать җитештерүе объектларын урнаштыру өчен Территория	Яңа төзелеш	га	-	51,57	+	16	Лаеш шәһәре

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чиратта (2025)	Исәп-хисап вакыты ный срок (2025-2040	
17	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге	Сәнәгать җитештерүгә объектларын урнаштыру өчен Территория	Яңа төзелеш	га	-	1,0221	+	17	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге

Таблица 3.2.2

Агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2025)	Исәп-хисап вакыты ный срок (2025-2040	
МЕРОПРИЯТИЯ МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ									
1	Лаеш шәһәре	Теплица	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,15	-	+	1	Лаеш шәһәре

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара буенча чыганак
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2025)	Исәп-хисап вакыты ный срок (2025-2040	
2	Лаеш шәһәре	Теплица	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,41	-	+	2	Лаеш шәһәре
3	Лаеш шәһәре	Теплица	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	га	0,28	-	+	3	Лаеш шәһәре

1.19. Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарны оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү-Генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән яңа торак төзелеше шәһәр чигеннән тыш, шәһәр эчендә дә яңа территорияләрдә тәкъдим ителде.

Торак кимү

Торакны сүтү, нигездә, бинаның физик тузуы һәм яшәүгә яраксызлыгы аркасында, яисә торак бинаның төрле объектлардан санитар-яклау зонасында урнашуы аркасында карала.

Лаеш шәһәрендә 2016 ел башына тузган һәм авария хәлендәге торакның гомуми күләме 2,4 мең кв. метр тәшкил иткән.

Шулай итеп, торак фондын кире кайтаруның гомуми күләме 2,4 мең кв. метр тәшкил итәчәк.

Яңа торак төзелеше

Лаеш шәһәренең Генераль планы проекты белән Лаеш шәһәренең төньяк өлешендә 107,0 га мәйданлы (Төньяк мәйдан, кв. м.) яңа торак мәйданы үзләштерү тәкъдим ителә. 158-161, 163-167, 169-176, 178-185, 187, 288).

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән тәкъдим ителә:

- гамәлдәге төзелеш эчендә территорияләрне үзләштерүне тәмамлау (кв. 110, 188, 11, 336 һәм 337), мәйданы 4,11 га.
- кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә 35,45 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (Көнбатыш мәйданы-1, кв. 210-231). Әлеге территориягә ТР Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проекты эшләнгән.
- кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә 54,48 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү 16:24:170301:23, 16:24:170301:24, 16:24:170301:334 (Көнбатыш мәйданы-2, кв. 343, 351-380.;
- Лаеш шәһәренең төньяк-көнчыгыш өлешендә 11,84 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү (күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан, 252 кв.);
- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә 16,44 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан, 194-201 кв.) торак мәйданын үзләштерү;
- блокланган һәм усадьбалы торак төзелеше өчен Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатышында 34,94 га мәйданлы яңа торак мәйданы үзләштерү (154 кв. төньяк-көнбатыш мәйданчыгы). Әлеге территориягә Лаеш шәһәр җирлеге һәм Лаеш

районы «чикләвек куст»микрорайоны " территориясен планлаштыру проекты эшләнгән;

- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 7,43 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан-1, 232 кв.) торак мәйданы үзләштерү.;
- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 23,45 га мәйданда торак мәйданы үзләштерү (Көнчыгыш мәйдан-3, кв.234, 235).
- 54,35 га мәйданлы (кадастр номерлары булган җир участоклары) Лаеш шәһәреннән көнчыгыштарак (263-265 нче кварталның «Серебрячихи» районында) торак мәйданы үзләштерү 16:24:170401:58, 16:24:170401:61, 16:24:170401:63).
- 128,78 га мәйданлы торак мәйданын үзләштерү («Серебрячиха» районы), 239, 245 нче квартал).

-4,90 га мәйданлы Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (321,323 нче квартал) торак мәйданы үзләштерү.

Шулай итеп, яңа торак төзелешенә 483,17 га территорияне (картографик материаллар буенча) файдалануга тапшыру тәкъдим ителә.

Бу территорияләрдә шулай ук җәмәгать өчен билгеләнгән объектларны, урамнарны һәм юлларны урнаштыру, гомуми кулланылыштагы яшелләндерү, махсус билгеләнештәге яшелләндерү күздә тотыла, торак төзелеше өчен территория югарыда санап үтелгән объектларны исәпкә алып алына һәм 335,09 га тәшкил итәчәк.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән, Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 08.10.2018 ел, № 4039/исх хаты нигезендә, Лаеш шәһәрендә кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше өчен 5,72 га территория каралган 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3 (322 нче квартал).

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән шәхси торак төзелеше өчен 31,57 га территория каралган, торак пункт чикләрендә, 16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә, Лаеш шәһәренең төньяк өлешендә (Социаль инфраструктура объектлары, урамнар һәм юллар, гомуми файдаланудагы яшелләндерү объектларын исәпкә алып).

Шулай ук Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән беренче чиратта шәхси торак төзелеше өчен, торак пункт чиге эчендә, кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 2,0888 га территория каралган 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57.

Таблица 3.3.1

Генераль проектны гамәлгә ашыру этаплары буенча яңа торак төзелеше мәйданчыклары

Территорияләр	Төзелеш төре	Торак төзелеше өчен территория мәйданы, га	Торакның гомуми мәйданы, кв.м.
I чират			
Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 164, 170, 171, 179, 180)	усадебная	5,57	6 720 (56 уч.)

Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.)	усадебная	7,28	13 200 (110 уч.)
Күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан (кв. 252)	усадебная	11,84	13 650 (91 уч.)
Көнчыгыш мәйдан – территориянең бер өлеше (194-201 кв.)	усадебная	10,62	11 640 (97 уч.)
Төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.)	усадебная	8,20	9 600 (80 уч.)
Көнчыгыш мәйданы-1 (кв. 232)	усадебная	6,50	7 800 (65 уч.)
110, 188, 11, 336, 337	усадебная	4,11	6 000 (50 уч.)
"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы, 239, 245	усадебная	33,60	40 320 (336 уч.)
Квартал 321,323	усадебная	4,58	8 800 (17 уч.)
Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	усадебная	10,05	12120 (101 уч.)
322 нче Квартал (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3)	усадебная	5,72	6840 (57 уч.)
Җир кишәрлекләрендә кадастр номерлары белән 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57.	усадебная	2,09	3150 (21 уч.)
Барлыгы		**108,97**	**136690 (1060 уч.)**
Исәп-хисап вакыты			
Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288)	усадебная	41,09	49 320 (411 уч.)
Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.)	усадебная	13,64	24 720 (206 уч.)
Төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.)	усадебная	16,69	18 120 (151 уч.)
	блокиров каланган (таунхауслар)	3,90	7 980 (57 уч.)
Көнчыгыш мәйданы-2, кв. 234, 235	усадебная	20,17	24 240 (202 уч.)
Көнчыгыш мәйданы-3, территориянең бер өлеше (263-265 кв.)	усадебная	44,89	53 880 (449 уч.)
"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы, 239, 245	усадебная	63,00	75 600 (630 уч.)
Көнбатыш мәйданы-2, кв. 343, 351-380	усадебная	39,41	53 400 (445 уч.)
Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	усадебная	21,52	25 800 (215 уч.)
Барлыгы		**264,31**	**333 060 (2766 уч.)**
НӘТИҖӘ		**373,28**	**469 750 (3826 уч.)**

Беренче чиратта түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

1. Төньяк мәйдан территориясенең бер өлешен үзләштерү (кв. 164, 170, 171, 179, 180), Лаеш шәһәренең төньяк өлешендә урнашкан шәхси торак төзү өчен. Гамәлдәге шәһәр төзелешеннән алып әйләнә-тирә юлга кадәр территорияләрне үзләштерү тәкъдим ителә. Беренче чиратта, якынча торак төзелеше 6720 кв. м гомуми торак мәйданы (56 участок) тәшкил итәчәк.

2. Көнбатыш мәйданчыкның бер өлешен үзләштерү - 1 (210-231 нче квартал) - көнбатыштан көнбатыштарак (кадастр номерлары булган җир участоклары) яңа торак мәйданын үзләштерү 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257), анда якынча торак төзелеше 37 920 кв. метр тәшкил итәчәк (316 участок).

3. Шәһәрнең төньяк-көнчыгыш өлешендә урнашкан күп балалы гаиләләр өчен (252 кв.метр) төньяк-көнчыгыш мәйданчыгын үзләштерү (91 участок).

4. Транспорт һәм инженер инфраструктурасы булган Көнчыгыш мәйдан (194-201 кварталы) территориясенең бер өлешен үзләштерү усадьбалы торак йортлар микрорайоннарын формалаштыру өчен кирәк, анда якынча торак төзелеше якынча 11 640 кв.м тәшкил итәчәк (97 участок).

5. Шәһәрнең төньяк-көнбатыш өлешендә урнашкан күпфатирлы һәм индивидуаль торак йортларны төзү өчен төньяк-көнбатыш мәйданы (154 нче квартал) территориясенең бер өлешен үзләштерү (анда якынча торак төзелеше якынча 9 600 кв.м тәшкил итәчәк (80 участок).

6. Шәһәрнең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи " районында) урнашкан 1 нче (232 нче квартал) Көнчыгыш мәйданы территориясен үзләштерү (якынча торак төзелеше 7 800 кв. метр тәшкил итәчәк (65 участок).

7. Гамәлдәге төзелеш (110, 188, 11, 336 һәм 337 нче кварталлар) эчендә территорияне үзләштерү (якынча торак төзелеше якынча 6 000 кв.метр тәшкил итәчәк (50 участок).

8. Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (321, 323 нче кварталлар) территорияне үзләштерү күздә тотыла.

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының беренче чиратта торак төзелеше күләме гомуми торак мәйданының 68 910 кв. метрын тәшкил итәчәк.

Беренче чиратта, шулай ук, Лаеш шәһәренең төньяк өлешендәге генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән (16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) индивидуаль торак төзелеше өчен 10,05 га каралган, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якынча 12,12 мең кв.м тәшкил итәчәк (101 участок).

Җир кишәрлекләрендә кадастр номерлары белән 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3 Лаеш шәһәрендә генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән индивидуаль торак төзелеше өчен 5,72 га каралган, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якынча 6,84 мең кв.м тәшкил итәчәк (57 участок).

Исәп-хисап чорына тәкъдим ителә:

1. Төньяк мәйдан территориясен үзләштерүне тәмамлау (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288), анда якынча торак төзелеше 49 320 кв. метр тәшкил итәчәк (411 участок).

2. Көнбатыш мәйданын (210-231 нче квартал) үзләштерүне тәмамлау, анда якынча торак төзелеше гомуми торак мәйданының 24 720 кв. метрын тәшкил итәчәк (206 участок).

3. Торак төзелеше якынча 26100 кв. м тәшкил итәчәк, шул исәптән гомуми торак мәйданы 26100 кв. м.:

- блокланган торак йортларда гомуми торак мәйданы 7980 кв. м тәшкил итәчәк (57 йорт);
- усадьбалы торак йортларда 18 120 кв. м (151 участок) тәшкил итәчәк.

4. Шәһәр чигеннән көнчыгышта («Серебрячихи " районында) урнашкан 3 нче (234 нче квартал) Көнчыгыш мәйданчыгы территориясен үзләштерү.

5. Шәһәр чигеннән көнчыгышта урнашкан 4 нче (263-265 нче квартал) Көнчыгыш мәйданчыгын үзләштерү («Серебрячихи» районында), анда якынча торак төзелеше 53 880 кв. м тәшкил итәчәк (449 участок).

6. Көнбатыш мәйданчыкны үзләштерү-2 (343, 351-380 кв. м), кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170301:23, 16:24:170301:24, 16:24:170301:334, анда якынча торак төзелеше 53400 кв. метр тәшкил итәчәк (445 участок).

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының хисап чорына торак төзелеше күләме гомуми торак мәйданының 178 260 кв. метрын тәшкил итәчәк.

Шулай ук исәп-хисап чорына Лаеш шәһәренең төньяк өлешендәге генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән (16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) индивидуаль торак төзелеше өчен 21,52 га каралган, әлеге территорияләрдә торак фондының гомуми мәйданы якынча 25,80 мең кв.м тәшкил итәчәк (101 участок).

Генераль план нигезендә, шәһәр чигенә шәһәрнең гамәлдәге чигеннән көнчыгышка таба Кама елгасы яр буе («Серебрячихи " районы) буенда урнашкан территорияләр керә. Бу территорияләр туристлык бизнесын үстерү өчен үзләштереләчәк һәм нигездә 163,63 га исәпләнгән.

Таблица 3.3.2

Генераль планда торак инфраструктурасын үстерү

Төзелеш төре	Гамәлдәге торыш	Беренче чират			Исәп-хисап	
	Общая площадь жилья (мең.кв.м)	Общая площадь жилья (мең.кв.м)	Новое жилищное төзелеш за период, (мең.кв.м)	Выбытие жилищного фонда, (мең.кв.м)	Общая площадь жилья (мең.кв.м)	жилищ пери
еш шәһәре, в т.ч.:	**327,99**	**462,28**	**136,69**	**2,40**	**795,34**	
для постоянного и населения, торое жилье	327,99	448,63	123,04	2,40	781,69	
для многодетных	-	13,65	13,65	-	13,65	

Таблица 3.3.3

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектында торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлега

к пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чар
				Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР								
шәһәре	торак фонды	яңа төзелеш	мең.кв.м	-	117,73	+		Лас Ген үзгәр
					307,26		+	
шәһәре	торак фонды	выбытие	мең.кв.м	2,40	-	+		Лас Ген үзгәр
шәһәре	яңа территорияләрдә торак фонды (кадастр номеры 16: 24: 170301:775)	яңа төзелеш	га	-	10,05	+	-	Лас Ген үзгәр
			мең.кв.м	-	12,12			
шәһәре	яңа территорияләрдә торак фонды (кадастр номеры 16: 24: 170301:775)	яңа төзелеш	га	-	21,52	-	+	Лас Ген үзгәр
			мең.кв.м	-	25,80			
шәһәре	яңа территорияләрдә (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә) торак фонды 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3)	яңа төзелеш	га	-	5,72	+	-	Лас Ген үзгәр
			мең.кв.м	-	6,84			
шәһәре	торак фонды (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57.)	яңа төзелеш	га	-	2,09	+	-	Лас Ген үзгәр

1.19. Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү

1.19.1. Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларын үстерү

Хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү һәм камилләштерү-авыл җирлегенең тотрыклы үсешенең, халыкның тормыш-көнкүрешен принципиаль яхшыртуга ярдәм итүче һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, һичшиксез, бер шарты.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектының төп максатларыннан берсе-фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, хезмәт күрсәтү учреждениеләренә халыкның ихтыяҗларын канәгатьләндерү, шулай ук барлык халык өчен хезмәт күрсәтү объектларының һәркем өчен мөмкин булуын тәэмин итү.

Яңа торак төзелеше районнарында, аларны торак төзелешенә максималь якынайту һәм нормаларда каралган радиусларны тәэмин итү максатларында, кирәкле көндәлек ихтыяҗга хезмәт күрсәтү учреждениеләренең комплексын урнаштыру күздә тотыла.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектында хезмәт күрсәтү системасын үстерү буенча кайбер чаралар Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасында каралган кайбер чараларны исәпкә алып (үзгәрешләр кертү), шулай ук элегрәк эшләнгән проектларны исәпкә алып билгеләнгән:

- Лаеш шәһәренең Генераль планы (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы советының 03.08.2011 ел, № 24 карары белән расланган);

- «Лаеш шәһәр җирлеге микрорайоны«, ТР Лаеш районы»Орехов куст " территориясен планлаштыру проекты;

- ТР Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проекты.

Мәгариф оешмалары

Белем бирү оешмалары челтәрен үстерү өчен планлаштырыла:

- кадастр номерлары белән торак төзелеше өчен 110 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (типик проект) төзү 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (беренче чиратта 210 нчы квартал;

-күп балалы гаиләләр өчен 140 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (типик проект) төзү (252 нче квартал), беренче чиратта, төньяк-көнчыгыш торак мәйданы (252 нче квартал);

- яңа торак мәйданы территориясендә (232 нче квартал) 25 мәктәпкәчә һәм 40 уку урынына исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы» комплексы төзелеше (типик проект) ;

- яңа торак мәйданы территориясендә (154 нче квартал) 50 мәктәпкәчә һәм 108 укучыга исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы» комплексы төзелеше (типик проект) ;

- 120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше (типик проект) (Төньяк торак мәйданы, 168 кв.) хисап чорына;

– яңа торак мәйданы территориясендә 45 мәктәпкәчә һәм 80 укучыга исәпләнгән «мәктәп-балалар бакчасы» комплексы төзелеше (типик проект) хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә (Төньяк торак мәйданы, 239,245 кв.) 220 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше (типик проект) хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә (Көнбатыш торак мәйданы, 343,351-380 кв.) 85 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзелеше (типик проект) хисап чорына;

- яңа торак мәйданы территориясендә (263, 264, 265 кв.) 85 урынга исәпләнгән балалар бакчасы төзү (типик проект) ;

- 177 кварталда 675 урынга исәпләнгән мәктәп төзелеше (типик проект) исәп-хисап чорына.

Шулай ук генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән, беренче чиратта, яңа торак мәйданы территориясендә 132 укучыга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе (типик проект) төзү каралган (16:24:170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә).

Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру

Гамәлдәге балаларга өстәмә белем бирү оешмалары әлеге оешмаларда халыкның фаразланган ихтыяҗларын канәгатьләндерми.

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән гомуми егәрлеге 2527 урын булган балаларга өстәмә белем бирүнең яңа оешмаларын урнаштыру тәкъдим ителә.

Медицина оешмалары

Бүгенге көндә республикада сәламәтлек саклауны оптимальләштерү бара. Татарстан Республикасында сәламәтлек саклауны үстерү концепциясендә дәвалау-диагностика процессының интенсивлыгы дәрәҗәсен, койкалардан рациональ файдалануны һәм халыкның реаль ихтыяҗларын исәпкә алып, стационар ярдәмне структур яктан үзгәртеп кору тәкъдим ителде. Стационар койкаларының санын ихтыяҗга бәйле рәвештә варьировать, аларның гибкое перепрофилирование.

Хастаханәләр, дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Хастаханәләр һәм СМПЛАРНЫҢ район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсе булу сәбәпле, аларны урнаштыру бөтен Лаеш муниципаль районы буенча карала. Норматив ихтыяҗ һәм тәэмин ителеш тулаем район халкыннан исәпләнә.

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән 2035 елга кадәр Столбище авылында 182 койкага хастаханә төзү тәкъдим ителә. «СМАРТ Сити Казан» территориясен планлаштыру проекты белән ашыгыч медицина ярдәме станциясе (4 махсуслаштырылган автомобиль) белән медицина үзәге (200 койка), беренче чиратта, һәр сырхауханәнең сменасына 185 кеше йөри торган 4 поликлиникасы һәм исәп-хисап чорына 150 кеше килә торган 1 сырхауханә төзү тәкъдим ителә.

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән, беренче чиратта, үзәк район хастаханәсе стационарын капиталь ремонтлау, шулай ук 184 кварталда исәп-хисап чорына сменасына 450 кешегә исәпләнгән яңа хастаханә һәм поликлиниканы төзү тәкъдим ителә.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән карала:

- медицина үзәген (поликлиниканы)капиталь ремонтлау;

- торак төзелеше территориясендә кадастр номерлары белән 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (210 нчы квартал) сменага 21 кешегә исәпләнгән фельдшер-акушерлык пункты төзелеше;

-Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатышында (154 нче квартал) урнашкан яңа торак мәйданы территориясендә җәмәгать үзәге төзү, анда сменага 13 кешегә исәпләнгән гомуми практика табибы кабинеты урнаштырыла.;

- шәһәрнең көнбатыш өлешендә сменага 30 кешенең гомуми практика табибы офисы төзелеше.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, Лаеш шәһәрендә дәвалау-профилактика медицина оешмаларын урнаштыру, хезмәт күрсәтүнең норматив радиусын тәэмин итеп, Лаеш шәһәренең проектлана торган торак төзелеше халкын, шулай ук күрше авыл җирлекләре халкын исәпкә алып каралган.

СП тәкъдим итә торган нормативларга туры китереп, 42.13330.2016

«Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» программасы, поликлиникаларга һәм аларның филиалларына хезмәт күрсәтүнең норматив радиусы шәһәрләрдә 1000 м. кабул ителә.

СМП станцияләре

Район халкына кичектергесез ярдәм күрсәтү өчен Лаеш шәһәрендә ашыгыч медицина ярдәме станциясе (2 махсуслаштырылган автомобиль) эшли, ул район үзәк хастаханәсендә урнашкан, ул бөтен район халкына хезмәт күрсәтергә тиеш. Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә генераль план белән беренче чиратта амп станциясен реконструкцияләү, шулай ук «СМАРТ Сити Казан» территориясендә ашыгыч медицина ярдәме станциясе белән 4 махсуслаштырылган автомобильгә медицина үзәге төзү тәкъдим ителә.

Балалар сөт кухнясы. Хисап чоры ахырына Лаеш шәһәренең фаразлана торган халкы өчен балалар сөт кухнясы предприятиеләренең исәп-хисап сыешлыгы тәүлегенә 952 порция тәшкил итәчәк. Балалар сөт кухнясы булмау Яшел Үзән шәһәрендә кирәкле продукция сатып алу белән тулыландырылачак.

Балалар туклануын таратуның гамәлдәге пункты РҮХ территориясендә урнашкан. Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән сөт кухнясының өләшү пунктлары челтәрен киңәйтү тәкъдим ителә, ул 184 кварталда урнашырга тәкъдим ителә торган балалар сөт кухнясы пунктын урнаштыру хисабына мөмкин.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән «Г.Р. Державин исемендәге Лаеш ягы музее» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе Лаеш шәһәре, Ленин урамы,31 нче йорт адресы буенча урнашкан бина базасында беренче чиратта бинаны капиталь ремонтлау белән шөгыльләнә.

Үзәк һәм Үзәк балалар китапханәсе Мәдәни мирас объектында урнашкан, Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән әлеге бинаны үзгәртеп кору һәм яңа мәдәни-ял итү үзәге төзү тәкъдим ителә, анда китапханәләрне гомуми егәрлеге 111030 данә китап фонды, 200 урынлык клуб,

200 урынлык кинотеатр, дискотекалар, спорт объектлары урнаштыру тәкъдим ителә (157 кварталда).

Шулай ук Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проектының исәп-хисап чорына тәкъдим ителә:

- 263, 264, 265 кварталларында яңа торак мәйданы территориясендә 104 урынга исәпләнгән иҗтимагый үзәк составында клуб төзү.;

- шәһәрнең көнбатыш өлешендә 100 урынга исәпләнгән авыл мәдәният йорты төзелеше.

Спорт учреждениеләре, бассейннар

ТР иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак вакытка исәпләнгән концепциясе нигезендә, Лаеш шәһәрендә ТР объектлары исемлеге белән Стадион төзү күздә тотыла.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән тәкъдим ителә:

- ДЮСШ спорт залын капиталь ремонтлау;

- гомуми егәрлеге 1851 кв. метр булган спорт заллары, бассейннар һәм Балалар бүлмәсе булган спорт-сәламәтләндерү комплексы, беренче чиратта (186 нчы квартал)төзү.;

-спорт-сәламәтләндерү комплексында, беренче чиратта (186 нчы квартал)3000 кв. м егәрлекле универсаль спорт мәйданчыгы төзү . ;

- Лаеш шәһәрендә Мәдәни-спорт үзәге составында гомуми мәйданы 1035 кв. м булган спорт заллары төзү (157 нче квартал);

- исәп-хисап чорына яңа гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы 288 кв. м мәйданлы спорт залы һәм 5000 кв. м егәрлекле яссылык корылмасы төзү (177 нче квартал);

Таблица 3.4.1

Расчет необходимой мощности объектов социально-культурного и коммунально-бытового обслуживания проекта внесения изменений в генеральный план (для наличного населения)

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Потребность для сельского поселения		Существую-щее сохраняемое	Потребное яңа төзелеш			Предлагаемое яңа төзелеш/ увеличение мощности объектов к 2040 г.	Обеспеченность (с учетом реализации мероприятий по строительству объектов обслуживания), %
			1 чират(2025 г.)	Исәп-хисап вакыты (2040 г.)		1 чират(до 2025г.)	Исәп-хисап вакыты (2025г.-2040г.)	Всего в 2040 г.		
Дошкольные образовательные организации	урын	85% детей в возрасте 1-6 лет	1 045	1 378	550	495	333	828	880	104[1]
Общеобразовательные организации	урын	100% детей 7-17 лет	2 048	3 179	1 609	439	1 131	1 570	1 585	101[1]
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру	урын	120% от школьников	2 458	3 815	1 288	1 170	1 357	2 527	2 527	100
Больницы	койка	13,47 коек на 1000 чел.	701	878	206	495	177	672	672	100[3]
Станции СМП	автомобиль	1 автомобиль на 10000 чел.	5	6	2	3	1	4	4	100[3]
Лечебно-профилактические Медицина оешмалары	посещ./см.	18,15 посещ. в смену на 1000 чел.	247	387	205	42	140	182	514	186[4]
Детские молочные кухни	порц./ сут.	4 порц./сут.на 1 реб.до года	784	1 156	0	784	372	1 156	0	-
Раздаточные пункты детской молочной кухни	кв.м.общ.пл.	0,3 кв.м на 1 реб.до года	58	87	35	23	29	52	52	100
Спортивные залы	кв.м. пола	350 кв.м. на 1000 чел.	4 753	7 450	2 304	2 449	2 697	5 146	5 146	100

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Потребность для сельского поселения		Суще ствую-щее сохраняемое	Потребное яңа төзелеш			Предлагаемое яңа төзелеш/ увеличение мощности объектов к 2040 г.	Обеспеченность (с учетом реализации мероприятий по строительству объектов обслуживания), %
			1 чират(2025 г.)	Исәп-хисап вакыты (2040 г.)		1 чират(до 2025г.)	Исәп-хисап вакыты (2025г.-2040г.)	Всего в 2040 г.		
Яссылык корылмалары	кв.м.	1949,4 кв.м. на 1000 чел.	26475	41497	20 920	5555	15022	20577	20 577	100
Бассейны	кв.м. зерк. в.	75 кв.м. на 1000 чел.	3904	4892	0	3904	988	4892	4892	100[3]
Клубы, Дома культуры	урын	50 мест на 1000 чел.	679	1064	460	219	385	604	604	100
Библиотеки	ед.хранения	8 экземпляров на 1 жит.	95067	149009	0	95067	53942	149009	149 009	100
Магазины	кв.м.торг.пл.	300 кв.м. на 1000 чел.	4074	6387	4 416	0	1971	1971	1 971	100
Химчистки	сенага кг	4 сенага кг на 1000 чел.	54	85	0	54	31	85	85	100
Прачечные	сенага кг	110 сенага кг на 1000 чел.	1494	2342	0	1494	848	2342	2 342	100
Бани	мест	5 мест на 1000 чел.	68	107	50	18	39	57	57	100
Предприятия общепита	урын	40 мест на 1000 чел.	544	851	366	178	307	485	485	100
Предприятия бытового обслуживания	эш урыны	9 раб.мест на 1000 чел.	123	191	27	96	68	164	164	100
Отделения связи	объект	1 объект на 9-25 тыс.жителей	1	1	2	0	0	0	-	200[2]
Отделения, филиал банка	объект	0,3-0,5 объекта на 1000 чел.	7	11	2	5	4	9	9	100
Районные (городские народные суды)	эш урыны	1 судья на 30 тыс.чел.	1	1	1	0	0	0	-	100

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Потребность для сельского поселения		Существую-щее сохраняемое	Потребное яңа төзелеш			Предлагаемое яңа төзелеш/ увеличение мощности объектов к 2040 г.	Обеспеченность (с учетом реализации мероприятий по строительству объектов обслуживания), %
			1 чират(2025 г.)	Исәп-хисап вакыты (2040 г.)		1 чират(до 2025г.)	Исәп-хисап вакыты (2025г.-2040г.)	Всего в 2040 г.		
Юридические консультации	эш урыны	1 юрист-адвокат на 10 тыс.чел.	1	2	2	0	0	0	-	100
Нотариальные конторы	эш урыны	1 нотариус на 30 тыс.чел.	1	1	2	0	0	0	-	200[2]
Жилищно-эксплуатационные организации	объект	1 объект на 20 тыс. чел.	1	1	1	0	0	0	-	100
Кунакханә	мест	6 мест на 1000 чел.	81	128	16	65	47	112	112	100
Пункт приема вторичного сырья	объект	1 объект на 20 тыс.чел.	1	1	1	0	0	0	0	100
Полиция	человек	1 ОПОП на 10-12 тыс.чел.	1	2	1	0	1	1	1	100
Җәмәгать жыештырулары	прибор	1 прибор на 1000 чел.	14	21	0	14	7	21	21	100

[1] показатель обеспеченности более 100% связан с применением типовых проектов проектируемых объектов

[2] показатель обеспеченности более 100% связан с тем, что Гамәлдәге Егәрлеге объектов превышает потребную на Исәп-хисап вакыты

[3] поскольку больницы, СМП и бассейны имеют районный уровень обслуживания, размещение их предусматривается в районном центре муниципального района. Обеспеченность рассчитывается от населения района в целом.

[4] показатель обеспеченности более 100% связан с тем, что размещение новых лечебно-профилактических медицинских организаций предусматривается в СТП Лаишевского муниципального района, а так же согласно проектам планировки территории, учитываемых при разработке проекта внесения изменений в Лаеш шәһәренең Генераль планы, с учетом радиуса обслуживания населения проектируемой жилой застройки города Лаишево и соседних сельских поселений.

[5] детские молочные кухни в городе не размещаются.

Таблица 3.4.2

Расчет необходимой мощности объектов социально-культурного и коммунально-бытового обслуживания проекта внесения изменений в генеральный план (для постоянного населения)

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Потребность для сельского поселения		Сущес тву-ющее сохраняемое	Потребное яңа төзелеш	
			1 чират(2025 г.)	Исә п-хисап вакыты (2040 г.)		1 чират(до 2025г.)	Исә п-хисап вакыты (2025г.-2040г.)
Дошкольные образовательные организации	урын	85% детей в возрасте 1-6 лет	783	776	550	233	0
Общеобразовательные организации	урын	100% детей 7-17 лет	1578	1664	1 609	0	86
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру	урын	120% от школьников	1894	1997	1 288	606	103
Больницы	койка	13,47 коек на 1000 чел.	666*	748*	206	460	82
Станции СМП	автомобиль	1 автомобиль на 10000 чел.	5*	9*	4	1	1
Лечебно-профилактические Медицина оешмалары	посещ./см.	18,15 посещ. в смену на 1000 чел.	200	211	205	0	11
Аптеки	объект	1 объект на 10 тыс.чел.	1	1	2	0	0
Детские молочные кухни	порц./сут.	4 порц./сут.на 1 реб.до года	592	644	0	592	52
Раздаточные пункты детской молочной кухни	кв.м.общ.пл.	0,3 кв.м на 1 реб.до года	44	48	35	9	4
Дома-интернаты для престарелых	урын	3 места на 1 тыс.чел (с 60 лет)	10	15	0	10	5
Спортивные залы общего пользования	кв.м. пола	350 кв.м. на 1000 чел.	3847	4062	2 304	1543	215
Яссылык корылмалары	кв.м.	1949,4 кв.м. на 1000 чел.	21428	22625	20 920	508	1197
Бассейны	кв.м. зерк. в.	75 кв.м. на 1000 чел.	3709*	4166*	0	3709	457
Клубы, Дома культуры	урын	50 мест на 1000 чел.	550	580	460	90	31
Библиотеки	ед.хранения	8 экземпляров на 1 жит.	76944	81242	57 031	19913	4298

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Потребность для сельского поселения		Сущес тву-ющее сохраняемое	Потребное яңа төзелеш	
			1 чират(2025 г.)	Исәп-хисап вакыты (2040 г.)		1 чират(до 2025г.)	Исәп-хисап вакыты (2025г.-2040г.)
Магазины	кв.м.торг.пл.	300 кв.м. на 1000 чел.	3298	3482	4 416	0	0
Химчистки	сенага кг	4 сенага кг на 1000 чел.	44	46	0	44	2
Прачечные	сенага кг	110 сенага кг на 1000 чел.	1209	1 277	0	1 209	68
Бани	мест	5 мест на 1000 чел.	55	58	50	5	3
Предприятия общепита	урын	40 мест на 1000 чел.	440	464	366	74	25
Предприятия бытового обслуживания	эш урыны	9 раб.мест на 1000 чел.	99	104	27	72	6
Отделения связи	объект	1 объект на 9-25 тыс.жителей	1	1	2	0	0
Отделения, филиал банка	объект	0,3-0,5 объекта на 1000 чел.	5	6	2	3	0
Районные (городские народные суды)	эш урыны	1 судья на 30 тыс.чел.	1	1	1	0	0
Юридические консультации	эш урыны	1 юрист-адвокат на 10 тыс.чел.	1	1	2	0	0
Нотариальные конторы	эш урыны	1 нотариус на 30 тыс.чел.	1	1	2	0	0
Жилищно-эксплуатационные организации	объект	1 объект на 20 тыс. чел.	1	1	0	1	0
Кунакханә	мест	6 мест на 1000 чел.	66	70	16	50	4
Пункт приема вторичного сырья	объект	1 объект на 20 тыс.чел.	1	1	1	0	0
Полиция	человек	1 ОПОП на 10-12 тыс.чел.	1	1	1	0	0

* поскольку больницы, СМП и бассейны имеют районный уровень обслуживания, то нормативная потребность рассчитывается от населения района в целом.

Таблица 3.4.3

Социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының генераль планга үзгәрешләр кертү (икенче торак төзүче халык өчен) кирәкле егәрлеген исәпләү)

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Авыл жирлеге өчен кирәк		Кирәкле яңа төзелеш	
			1 чират(2025)	п-хисап вакыты (2040	1 чират (до 2025)	Исә п-хисап вакыты (2025-2040)
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	85% детей в возрасте 1-6 лет	159	524	159	365
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	100% детей 7-17 лет	310	1314	310	1004
Балаларга өстәмә белем бирү оештыру	урын	120% от школьников	372	1577	372	1205
Хастаханәләр	койка	13,47 коек на 1000 чел.	28	123	28	95
СМП станцияләре	автомобиль	1 автомобиль на 10000 чел.	1	1	1	0
Дәвалау-профилактика Медицина оммалары	йөрү/см.	18,15 посещ. в смену на 1000 чел.	38	166	38	128
Даруханәләр	объект	1 объект на 10 тыс.чел.	1	1	1	0
Балалар сөт кухнялары	порц./сут.	4 порц./сут.на 1 реб.до года	112	448	112	336
Балалар сөт кухнясының өләшү пунктлары	кв.м.гомуми мәйданнан	0,3 кв.м на 1 реб.до года	8	34	8	26
Гомуми файдаланудагы спорт заллары	кв.м. пола	350 кв.м. на 1000 чел.	731	3197	731	2466
Яңалыклар	кв.м.	1949,4 кв.м. на 1000 чел.	4070	17808	4070	13738
Бассейннар	кв.м. зерк. в.	75 кв.м. на 1000 чел.	157	685	157	528
Клублар, мәдәният йортлары	урын	100 мест на 1000 чел./70 мест на 1000 чел.	209	639	209	430
Китапханә	Саклау берәмлеге	8 экземпляров на 1 жит.	14616	63945	14616	49329
Кибет	кв.м.торг.пл.	300 кв.м. на 1000 чел.	626	2741	626	2115
Химчистка	сенага кг	4 сенага кг на 1000 чел.	8	37	8	29
Кер юу	сенага кг	110 сенага кг на 1000 чел.	230	1005	230	775
Мунча	мест	5 мест на 1000 чел.	10	46	10	36
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	40 мест на 1000 чел.	84	365	84	281
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	9 раб.мест на 1000 чел.	19	82	19	63

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Авыл жирлеге өчен кирәк		Кирәкле яңа төзелеш	
			1 чират(2025)	п-хисап вакыты (2040	1 чират (до 2025)	Исә п-хисап вакыты (2025-2040)
Элемтә бүлекләре	объект	1 объект на 9-25 тыс.жителей	1	1	1	-
Банк бүлекләре, филиалы	объект	0,3-0,5 объекта на 1000 чел.	1	5	1	4
Район (шәһәр халык судлары)	эш урыны	1 судья на 30 тыс.чел.	1	1	1	-
Юридик консультацияләр	эш урыны	1 юрист-адвокат на 10 тыс.чел.	1	1	1	-
Нотариаль конторалар	эш урыны	1 нотариус на 30 тыс.чел.	1	1	1	-
Торак-эксплуатация оешмалары	объект	1 объект на 20 тыс. чел.	1	1	1	-
Кунакханә	мест	6 мест на 1000 чел.	13	55	13	42
Икенчел чималны кабул итү пункты	объект	1 объект на 20 тыс.чел.	1	1	1	-
Полиция	человек	1 ОПОП на 10-12 тыс.чел.	1	1	1	-

Таблица 3.4.4

Күп балалы гаиләләр өчен Генераль планга үзгәрешләр кертү проектын социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлеген исәпләү)

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Авыл җирлеге өчен кирәк		Кирәкле яңа төзелеш	
			1 чират(2025)	Исәп-хисап вакыты (2040)	1 чират(до 2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040)
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балаларның 85% ы	103	78	103	0
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балаларның 100%	160	201	160	41
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру	урын	Мәктәп укучыларының 120% ы	192	241	192	49
Хастаханә	койка	1000 кешегә 13,47 койка	7	7	7	1
Станциядәге СМП	автомобиль	1 автомобиль-1000 кеше.	1	1	1	0
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	посещ. /см.	18,15 кеше килгән. сменага 1000 кеше.	9	10	9	1
Даруханә	объект	1 объект-10 мең кеше.	1	1	1	0
Балалар сөт кухнялары	порц./ тәүлек.	4 порц./тәүлек.1 балага 1 яшькә кадәр елның	80	64	80	0
Балалар сөт кухнясының өләшү пунктлары	кв.м.о бщ.пл.	1 балага 0,3 кв.м.1 яшькә кадәр кадәр	6	5	6	0
Спорт залы	кв.м.	1000 кешегә 350 кв.	175	1	17	16

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Авыл җирлеге өчен кирәк		Кирәкле яңа төзелеш	
			1 чират(2025)	Исәп-хисап вакыты (2040)	1 чират(до 2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040)
	пола	м.		91	5	
Яссылык корылмалары	кв.м.	1949,4 кв. м. - 1000 кеше.	977	1 064	977	88
Бассейн	кв.м. зерк. в.	1000 кешегә 75 кв. м.	38	41	38	3
Клублар-турнир таблицасы	урын	50 урын-1000 кеше.	25	27	25	2
Китапханә	ед.хранения	1 кешегә 8 данә.	3507	3 822	3 507	315
Кибет	кв.м.торг.пл.	1000 кешегә 300 кв. м.	150	164	150	14
Химчистка	сенага кг	Сменага 4 кг.	2	2	2	0
Кер юу	сенага кг	Сменага 110 кг.	55	60	55	5
Биография	урын	5 урын-1000 кеше.	3	3	3	1
Предприятие Тарихы	урын	40 урын-1000 кеше.	20	22	20	2
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	9 эш.урын-1000 кеше.	5	5	5	1
Элемтә бүлекләре	объект	9-25 мең кешегә исәпләнгән 1 объект	1	1	1	0
Банк бүлекләре, филиаллары	объект	0,3-0,5 объект 1000	0	0	0	0

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Норма	Авыл җирлеге өчен кирәк		Кирәкле яңа төзелеш	
			1 чират(2025)	Исәп-хисап вакыты (2040)	1 чират(до 2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040)
		кешегә исәпләнгән.				
Район (шәһәр халык судлары)	эш урыны	1 судья-30 мең кеше.	1	1	1	0
Юридик консультацияләр	эш урыны	1 юрист-адвокат-10 мең кешегә	1	1	1	0
Нотариаль конторалар	эш урыны	1 нотариус-30 мең кеше.	1	1	1	0
Торак-эксплуатация оешмаларында	объект	1 объект-20 мең кеше.	1	1	1	0
Кунакханә	урын	6 урын-1000 кеше.	3	3	3	1
Икенчел чималны кабул итү пункты	объект	1 объект-20 мең кеше.	1	1	1	0
Полиция	кеше	1 ОПОП-10-12 мең кешегә.	1	1	1	0
Җәмәгать җыештыручылары	прибор	1 прибор-1000 кешегә.	1	1	1	0

Таблица 3.4.5

Хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ФЕДЕРАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Полиция									
1	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Җәмәгать үзәге составында полициянең участок пункты	яңа төзелеш	объект	-	1	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Яссылык корылмалары									
1	Лаеш шәһәре	«Лаеш балалар йорты»ятим балалар һәм ата-ана каравыннан мәхрүм калган балалар өчен ДБББУның баскетбол мәйданчыгы	Капиталь ремонт	кв.м	448	-	+		Лаеш муниципаль районы
Урта һөнәри белем									
1	Лаеш шәһәре	Лаеш техник-икътисад техникумы	Капиталь ремонт	объект	1	-	+		СТП РТ
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Мәгариф оешмалары									
1	Лаеш шәһәре, кв.252	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	140	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре, кв.168	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	120		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.210)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урын	-	110	+		ТР Лаеш шәһәрендә 35,4466 га мәйданлы " Иван до Марья» торак поселогы территориясенең эскиз проектына үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
4	Лаеш шәһәре (кв.232)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы	Яңа төзелеш	дошк.мест/ уч.мест	-	25/40	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.234)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы	Яңа төзелеш	дошк.мест/ уч.мест	-	45/80		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	мест	-	85		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	мест	-	220		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
8	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	мест	-	85		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
9	Лаеш шәһәре (кв.154)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы	Яңа төзелеш	мест/ учащихся	-	50/108	+		Проектны үзгәрешләр кертү эскиз территориясенә торак поселогы "Иван до Марья" площадью 35,466 га в городе Лаеш
10	Лаеш шәһәре (кв.177)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	учащихся	-	675		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
11	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	учащихся	-	550		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
12	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Гомуми белем бирү мәктәбе	Яңа төзелеш	учащихся	-	132	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру									
12	Лаеш шәһәре	Мәктәптән тыш	Организация	мест	-	1170	+		Генераль планга

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме учреждениеләр	Чара төре дополнительных мест	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары үзгәрешләр кертү проекты
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
					-	1357		+	
13	Лаеш шәһәре	Балалар сәнгать мәктәбе	Капиталь ремонт	мест	205	-	+		Лаеш муниципаль районы
Медицина оешмалары									
1	Лаеш шәһәре	Үзәк больница	Капиталь ремонт	коек/ пос.в смену	196/150	-	+		Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш шәһәре	РҮХ каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе	Реконструкция	спец. автомобиль	2	-	+		Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш шәһәре	Медицина үзәге (поликлиника)	Капиталь ремонт	посещений в смену	55	-	+		Лаеш муниципаль районы
4	Лаеш шәһәре (кв.184)	Хастаханә/	Яңа төзелеш	коек/ посещений в смену	-	290/450	+		Лаеш муниципаль районы, Лаеш шәһәренең Генераль планы
5	Лаеш шәһәре (кв.184)	поликлиника	Яңа төзелеш	кв.м	-	52	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.154)	Балалар сөт кухнясының өләшү пункты (поликлиника каршында)	Яңа төзелеш	посещений в смену	-	13	+		Дәүләт Думасына үзгәрешләр кертү проекты, «Лаеш шәһәр җирлеге микрорайоны, Татарстан Республикасы Лаеш районы «Орехов куст» территориясен планлаштыру проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.210)	Җәмәгать үзәге составында гомуми практика табибы офисы	Яңа төзелеш	посещений в смену	-	21	+		ТР шәһәре Лаеш шәһәрендә 35,466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең Иске проектына үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
8	Лаеш шәһәре (западная часть города)	Җәмәгать үзәге составында гомуми практика табибы офисы	Яңа төзелеш	посещений в смену	-	30		+	Лаеш муниципаль районы
Музеи									
1	Лаеш шәһәре	Г.Р. Державин» исемендәге музей	музейны түбәндәге адрес буенча эшләп килүче бина базасында үзгәртеп оештыру.Ленин ур., 31, бинаны беренчел капиталь ремонтлау белән	экспона-тов	12000		+		Лаеш муниципаль районы
					-	12000			
Кинотеатрлар									
1	Лаеш шәһәре	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы Кинотеатр	яңа төзелеш	мест	-	200	+		Лаеш муниципаль районы
Мәдәни-ял итү үзәкләре									
1	Лаеш шәһәре	Үзәк балалар китапханәсе	перефункционирование	экземпляров	19269	-	+		Лаеш муниципаль районы
		Үзәк китапханә			37762	-			
2	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы китапханәләр	яңа төзелеш	экземпляров	-	111030	+		Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы Клуб	яңа төзелеш	мест	-	200	+		Лаеш муниципаль районы
4	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-ял итү үзәге составындагы Кинотеатр	яңа төзелеш	мест	-	200	+		Лаеш муниципаль районы
5	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Иҗтимагый үзәк составында Клуб	яңа төзелеш	мест	-	104		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Иҗтимагый үзәк составында китапханәләр	яңа төзелеш	экземпляров	-	37979		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
7	Лаеш шәһәре (западная часть города)	Авыл мәдәният йорты	яңа төзелеш	мест	-	100	+		Лаеш муниципаль районы
Спорт объектлары									
1	Лаеш шәһәре	Стадион	яңа төзелеш	объект	-	1	+		ТР төзелеш объектлары исемлеге белән ТР иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак сроклы концепциясе, Лаеш муниципаль районнары
2	Лаеш шәһәре (кв.157)	Боз сарае	яңа төзелеш	объект	-	1	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.186)	Спорт-сәламәтләндерү комплексы составындагы спорт заллары	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	1851	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.157)	Мәдәни-спорт үзәге составындагы спорт заллары	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	1035		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.177)	Мәктәп каршындагы спорт залы	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	288		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.154)	Мәктәп каршындагы спорт залы	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	144	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Иҗтимагый үзәк составында спорт залы	яңа төзелеш	кв.м. площади пола	-	288		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
8	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Спорт-сәламәтләндерү комплексы составындагы спорт заллары	яңа төзелеш	кв.м площади пола	-	1540		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
9	Лаеш шәһәре (западная часть города)	Спорт залы ДЮШС	Капиталь ремонт	кв.м площади пола	864	-	+		Лаеш муниципаль районы
Бассейны									
1	Лаеш шәһәре (кв.186)	Спорт-сәламәтләндерү комплексы составындагы Бассейн	яңа төзелеш	кв.м зеркала воды	-	4892	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Яссылык корылмалары									
1	Лаеш шәһәре	Лаеш шәһәренең 1 нче гимназиясе баскетбол мәйданчыгы	Капиталь ремонт	кв.м	288	-	+		Лаеш муниципаль районы
2	Лаеш шәһәре	Лаеш шәһәренең 1 нче гимназиясе волейбол мәйданчыгы	Капиталь ремонт	кв.м	162	-	+		Лаеш муниципаль районы
3	Лаеш шәһәре (кв.177)	Мәктәп каршындагы яссылык корылмасы	яңа төзелеш	кв.м	-	5000		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.154)	Мәктәп каршындагы яссылык корылмасы	яңа төзелеш	кв.м	-	870		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Мәктәп каршындагы яссылык корылмасы	яңа төзелеш	кв.м	-	1847	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Кунакханә									
1	Лаеш шәһәре	*Кунакханә*	яңа төзелеш	мест	-	112	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
Яссылык корылмалары									

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
1	Лаеш шәһәре (кв.186)	Универсаль спорт мәйданчыгы	яңа төзелеш	кв.м.	-	3000	+	-	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	590		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.234)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	540		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	8200		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Яссылык корылмалары	яңа төзелеш	кв.м.	-	530		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Җәмәгать туклануы предприятиеләре									
1	Лаеш шәһәре	Җәмәгать туклануы предприятиеләре	яңа төзелеш	посад.мест	-	178	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре	Җәмәгать туклануы предприятиеләре	яңа төзелеш	посад.мест	-	307		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Лаеш шәһәре	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	яңа төзелеш	раб.мест	-	96	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
					-	68		+	

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
Сәүдә предприятиеләре									
1	Лаеш шәһәре (кв.210)	Иҗтимагый үзәк составында сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	100	+		ТР шәһәре Лаеш шәһәрендә 35,466 га мәйданлы «Иван до Марья» торак поселогы территориясенең Иске проектына үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре (кв.154)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	50	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.232)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	50		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.234)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	50		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
5	Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Сәүдә предприятиеләре в составе общественного центра	яңа төзелеш	кв.м.	-	100		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
6	Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	1090		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
7	Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	250		+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
8	Лаеш шәһәре (ЗУ с кад.номером 16:24:170301:775)	Сәүдә предприятиеләре	яңа төзелеш	кв.м.	-	281	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Административ-эшлекле объектлар									
1	Лаеш шәһәре (кв.153)	Административ-эшлекле объект	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
2	Лаеш шәһәре (кв.155)	Административ-эшлекле объект	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
3	Лаеш шәһәре (кв.156)	Административ-эшлекле объект	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
4	Лаеш шәһәре (кв.110)	ЗАГС	яңа төзелеш	объект	-	1	+	+	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
Кредит-финанс учреждениеләре									
1	Лаеш шәһәре	Банклар бүлекләре составында административ-эшлекле объектлар	яңа төзелеш	объект	-	5	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты
					-	4		+	
Җәмәгать җыештырулары									
1	Лаеш шәһәре	Җәмәгать җыештырулары	яңа төзелеш	прибор	-	21	+	-	Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

1.18.1. Коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын (зиратларны)үстерү

Гамәлдәге зират «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә 16:24:170301:251 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә урнашкан.

Лаеш шәһәрендә 16:24:170121:248 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә эшләп килми торган зират урнашкан (җир кишәрлегенең категориясе – «торак пунктлар җирләре»).

1000 кешегә 0,24 га норматив буенча, 2020 елга традицион күмелгән зиратларга Лаеш шәһәре халкының ихтыяҗы 3,2 га, 2035 елга 4,9 га тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге зиратның (1,72 га) ирекле территорияләре халыкның традицион каберлекләрне күмүгә булган ихтыяҗын тулысынча тәэмин итмәячәк.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән, гомуми мәйданы 3,2 га булган «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә (Лаеш шәһәре чигеннән төньяк юнәлештә) яңа зират урнаштыру тәкъдим ителә.

Таблица 4.4.6

Коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын (зиратларны) үстерү буенча чаралар исемлеге)

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Сущест-вующая	Дополни-тельная	I чират (до 2025 г.)	Исәп-хисап вакыты (2025 - 2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
1	«Лаеш шәһәре»МБ	Кадастр номеры булган җир участогы өлешендә зират 16:24:170301:245, 16:24:170301:328	Яңа төзелеш	га	3,2	-	+		Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты

1.19. Рекреацион территорияләрне үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Лаеш муниципаль районының һәм, гомумән алганда, Татарстан Республикасының Туристлык-рекреация системасын үстерү район чикләрендә дә, республиканың туристик-рекреация зоналары арасында да тыгыз, үзара бәйләнешләрдән башка мөмкин түгел. Күрсәтелгән барлык зоналар, маршрут-терәк үзәкләре, кызыклы объектлар, табигать территорияләрен регионара, төбәк һәм район (җирле) әһәмияттәге транспорт-экскурсия элементләре системасына берләштерү тәкъдим ителә.

Лаеш муниципаль районының туристик-рекреацион системасының функциональ һәм пространство-планлаштыру структурасын формалаштыру нигезендә яталар:

 Лаеш шәһәре-терәк үзәге,

 тарихи-мәдәни объектлар һәм табигый комплекслар: православие һәм мөселман дини объектлары, Державин урыннары, Нормацкий утары һ. б., Идел-Кама тыюлыгының Саралов участогы, Мишә, Кама, Идел елгалары, күпсанлы күлләр һ. б.,

 шәһәр урманнары, урман паркы,

 туристик маршрутлар.

Лаеш районы территориясендә эре су объекты булу федераль әһәмияттәге су маршрутын - Кама буенча круиз маршрутын оештыру өчен шартлар тудыра. Әлеге маршрут республиканы күрше төбәкләр белән, шулай ук республиканың Идел һәм Кама акваторияләрен үз эченә алган туристлык-рекреацион зоналары бәйли.

Лаеш шәһәре Казан, Раифа, Зөя, Болгар, Арча, Чистай, Алабуга, Биләр кебек мәдәни-тарихи үзәкләрне үз эченә алган «Татарстанның энҗе бөртеге» республика туристик маршрутына кертелде.

Казан һәм Лаешны 18 гасыр азагы-19 гасыр башы Россиянең күренекле дәүләт эшлеклесе Г.Р. Державин, бөек шагыйре һәм күренекле дәүләт эшлеклесе Г. Р. Державин тормышының тарихи урыннары буенча уза торган маршрут, Дәүләт янындагы дини архитектура һәйкәлләрен, археологик һәйкәлләрне, Державиннар гаиләсенең истәлекле урыннарын, императрица Екатерина II чорының театральләштерелгән тамашасын тоташтыра.

Тагын бер мәдәни-танып-белү район маршруты Лаеш районының тарихи урыннары буйлап уза, анда Лаеш шәһәре (туган якны өйрәнү музее, «Татар диңгезе» Кама бүләкләре дегустациясе), совхоз бистәсе бар.25 Октябрь ("тимер ярминкә"», Смолдеярово авылы (Казан Мәрьям Ана гыйбадәтханәсе), Имәнкискә авылы (археология һәйкәлләре), Шуран авылы (А.п. Нормацкий утары).

Районда экскурсия, Экология һәм дәвалау-савыктыру туризмын алга таба үстерү планлаштырыла. Шулай итеп, турбаза, этнография үзәге, җилкәнле үзәк, Лаеш шәһәрендәге җәяүлеләр тарихи урамын булдыру, ярларны ныгыту, яр буе зонасын һәм причалны булдыру буенча эшләр комплексын булдыру һ. б. күздә тотыла.

Туристик игътибарның төп объектлары: Лаеш ягы музее, Ленин урамы, София соборы, бал һәм Балык музее, Богодельня, хатын-кызлар монастыреның Троицкий соборы, Белые горы.

Җирле халыкның ялга булган ихтыяҗын канәгатьләндерү өчен җиһазландырылган пляжлар булуы шартларның берсе булып тора. СНиП Нигезендә 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү«, ГОСТ 17.1.5.02-80 " табигатьне саклау. Гидросфера. Су объектларын рекреацияләү зоналарына карата гигиеник таләпләр» дигән темага һәм башка белешмә мәгълүматка караганда, җирле халык өчен гомуми файдаланудагы пляжларның кирәкле территорияләрен исәп-хисап ясалган.Таблица 3.5.1

Җирле халык өчен пляж территориясе өчен кирәкле (2040)

Территориянең исеме	Пляжлар ны бер үк вакытта йөкләү коэффициенты	Халык саны, кеше	Пляж территориясе нормасыа, $м^2$/кеше	Пляж территориясе кирәкле күләме, га
Лаеш шәһәре	0,2	20339	8	3,25

2040 елга үткәрелгән исәп-хисапларга караганда, Пляж территорияләренә ихтыяҗ 3,25 га тәшкил итәчәк.

Су объектлары янында рекреацион зоналар булдыру максатыннан, Генераль план белән, иҗтимагый рекреацион зоналар, ә атап әйткәндә Кама елгаларын булдыру белән, Лаеш шәһәре территориясендә урнашкан су объектларының яр буе полосасын һәм янәшәсендәге территориясен төзекләндерү тәкъдим ителә.

Лаеш шәһәренең Генераль планында рекреацион территорияләрне үстерү шулай ук яшел үсентеләр системасын оештыру һәм гамәлдәге чишмәләрне, җирле халыкның ял итү зоналары һәм килүчеләрнең ял итү мәйданчыклары буларак, төзекләндерү чараларын күздә тота.

Яшел үсентеләр системасын оештыру буенча кешеләр ялы өчен уңайлы шартлар булдыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле чаралар комплексы ике төп этапны күздә тота: гомуми кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән кулланыштагы яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-административ һәм иҗтимагый биналар янында скверлар булдыру, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар урнаштыру, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Чикләнгән кулланылышта булган яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-мәгариф һәм тәрбия объектлары территорияләрен һәм башка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (үсентеләр урнаштыру, җиләк-җимеш һәм декоратив агачлар, куаклар утырту, чәчәкләр урнаштыру).

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән ял итү базасын төзү каралган.

Таблица 3.5.2

Рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлегей

№ п/п	Торак пункт, урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2020 г.)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ФЕДЕРАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Казан" Туристик-рекреацион зонасы	Оештыру чарасы	-	-	-	+	1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Бөек Идел юлы»туристик маршруты	Оештыру чарасы	-	-	-	+	2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	"Россиянең Зур Алтын юл»туристик маршруты	Оештыру чарасы	-	-	-	+	3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
РЕГИОНАЛЬ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Лаеш туристик-рекреацион зонасы	Оештыру чарасы	-	-	-	+	1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Лаеш туристлык-рекреацион зонасын үстерү буенча проект эшләү	Проектны эшләү	-	-	-	+	2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Туристик-күңел ачу комплексы	Яңа төзелеш	мест	-	100	+	3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
4	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	Җилкәнле үзәк	Яңа төзелеш	мест	-	200	+	4	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
5	*Лаеш районы, Лаеш шәһәре*	"Этнографик үзәк»туристик-күңел ачу комплексы	Яңа төзелеш	мест	-	1000	+	5	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
6	*Лаеш районы, Лаеш шәһәре*	«Лаеш шәһәре»Юрт–кемпингГП	Яңа төзелеш	мест	-	30	+	6	Лаеш районы, Лаеш шәһәре

№ п/п	Торак пункт, урнашу урыны	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (до 2020 г.)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
7	*Лаеш районы, Лаеш шәһәре*	Туристик маршрут «Жемчужное ожерелье Татарстана» (Малое кольцо)	Организация маршрута	-	-	-	+	7	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре	»Лаеш шәһәре " аттракционнарының ябык павильоны	Яңа төзелеш				+	1	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
2	*Лаеш районы, Лаеш шәһәре*	"Серебрячиха»районының туристик зонасы	Проектны эшләү, яңа төзелеш	га	-	190,1	+	2	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
3	*Лаеш районы, Лаеш шәһәре*	Тарихи-мәдәни маршрутлар (Лаеш районының тарихи урыннары буенча-Лаеш ш., и.п.)Октябрьнең 25 еллыгы, Смолдеяр, Имәнкискә, Шуран)	Маршрутны оештыру				+	3	Лаеш районы, Лаеш шәһәре
4	*Лаеш районы, Лаеш шәһәре*	Яшелләндерү	Яшел үсентеләр системасын оештыру				+	4	Лаеш районы, Лаеш шәһәре

1.19. Транспорт-коммуникация инфраструктурасын үстерү

Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы составында Лаеш шәһәре Генераль планының транспорт-коммуникацион инфраструктурасын үстерү "бүлегенең төп максаты-автомобиль транспортында пассажирлар йөртүгә булган ихтыяҗны канәгатьләндерә һәм транспорт челтәренең" тар» урыннарын бетерү һәм транспорт дискриминациясен киметү өчен юл челтәрен формалаштыру хисабына икътисадый үсешкә ярдәм итү максатларында транспорт инфраструктурасын үстерү., торак пунктлар белән ел әйләнәсе транспорт элемтәсен тәэмин итү, социаль яклау объектларына һәм хезмәт кушымтасы урыннарына транспорт үтемлелеген тәэмин итү хисабына мобильлекне һәм эшлекле активлыкны арттыру.

Татарстан Республикасы территориясенең, «Казан шәһәре» шәһәр округының транспорт каркасы йогынтысында Лаеш муниципаль районының планлаштыру структурасы һәм, нәтиҗәдә, Лаеш шәһәренең планлаштыру структурасы формалаша.

Торак пунктлар чикләрендә урам-юл челтәрен үстерү

Генераль план проектында Лаеш шәһәренең юл-транспорт инфраструктурасын алга таба үстерү каралган.

Генераль план нигезендә шәһәрнең транспорт структурасының нигезен шәһәр һәм район әһәмиятендәге магистраль урамнары тәшкил итәчәк: Лебедев, Ленин, Заовражная, производство урамнары, Горький, Есенин, Шмидт, Декабристлар урамнары, Юбилейная, Сәйдәшев урамнары, Урожайная урамнары.

Бистәнең калган урамнары да транспорт элемтәсе (йөк һәм җәмәгать транспорты үткәрмичә) һәм торак районнар территориясендә җәяүлеләр элемтәсе алып барыла торган торак урамнар буларак классификацияләнә.

Лаеш шәһәренең Генераль планы белән Лаеш шәһәрендә яңа торак төзелеше мәйданчыкларында урамнар һәм юллар төзү, гамәлдәге торак төзелеше территориясендә урамнарны һәм юлларны капиталь ремонтлау каралган.

Ленин урамы (гомумшәһәр әһәмиятендәге магистраль урам) шәһәрнең көнбатыш өлешендәге проектлана торган торак районнар юнәлешендә дәвам итәчәк.

Калган урамнар да җирле әһәмияткә ия булачак.

Шәһәр автобус маршрутлары

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәрендә бер җәмәгать транспорты маршруты бар. Автобус маршруты шәһәрнең көнчыгыш өлешендә башлана, Ленин урамы буенча уза һәм Лаеш шәһәренең үзәк өлешен үз эченә ала.

Проектлана торган торак районнарның шәһәр үзәгеннән шактый ерак булуын, хезмәт кушымтасы урыннарыннан ераклыгын исәпкә алып, Генераль план белән Лаеш шәһәренең Магистраль урамнары буенча җәмәгать транспортының автобус маршрутларын оештыру тәкъдим ителә.

Су транспорты

Су пассажир транспортын үстерү күздә тотыла. Генераль план проекты белән ярларны ныгыту күздә тотыла, анда Яр буе туктап тору һәм урнаштыру күздә тотыла.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән Кече көймәләр буенча дәүләт инспекциясе пристане төзү каралган.

Шәхси автотранспорт

Автомобильләрне һәм башка транспорт чараларына даими һәм вакытлыча саклау һәм техник хезмәт күрсәтү өчен билгеләнгән корылмалар челтәрен автомобильләштерү перспективаларын, алар хезмәт күрсәтә торган объектларның һәркем өчен мөмкин булуын тәэмин итү, шәһәр территорияләрен экономияләү һәм максималь техник-икътисадый, архитектура-композицион һәм санитар-гигиеник эффектны исәпкә алып проектларга кирәк.

Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыру буенча республика нормативларына туры китереп (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары (машина-урыннарның исәп-хисап саны Торак фонды категориясенә карап уңайлылык дәрәҗәсе (табл) буенча билгеләнә.61 п.5. 2), аны исәп-хисап чорына кабул итәргә кирәк.

Парковка урыннарын исәпләүне күп фатирлы йортларда яшәүчеләр өчен генә башкарырга кирәк. Шәхси һәм блокланган йортлар өчен парковка урыннары йорт яны һәм фатир яны участоклары территорияләрендә урнаштырылачак.

Норматив буенча, Лаеш шәһәренең күп фатирлы торак йортларында яшәүчеләр өчен парковка урыннарына ихтыяҗ 676 машина урыны булачак, шул исәптән 68 машина-инвалидлар өчен урын (гомуми саннан 10%).

Автомобильләрне даими саклау өчен ябык һәм ачык автостоянкалар белән тәэмин ителеш шәхси җиңел автомобильләрнең исәп-хисап санының 90 процентган да ким булмаска тиеш. Торак пунктларның авыл территорияләреннән читтә урнашкан ачык һәм ябык типтагы автостоянкаларда җиңел автомобильләр паркының 10 процентын сезонлы саклауны күздә тотарга рөхсәт ителә.

Катларына карап, гаражлар һәм җиңел автомобильләр кую урыннары күләме һәм аларны кабул итәргә кирәк:

- Җир өсте тукталышлары өчен бер машина урынына 25 м2;
- Бер катлы гаражлар өчен бер машина урынына 30 м2,

Ике катлы 20 йорт. -,
- Өч катлы 14 йорт; -,
- Дүрт катлы 12 йорт ; -,

Биш катлы 10 м2 - бер машина урынына.

Һава транспорты

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 02.03.2002 елгы хаты нигезендә генераль планга үзгәрешләр кертү проекты №1181/исх кадастр номеры белән 16:24:170301:1259 кадастр номерлы җир кишәрлеген «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясеннән «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика,

космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр» категориясенә күчерү каралган.

Транспорт инфраструктурасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Урнашуы	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Реализация сроки		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (Өстәмә)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Улично-дорожная сеть в границах населенного пункта									
1	Лаеш шәһәре	Төп урам, торак төзелештә урамнары	Капиталь ремонт	-	70,60	-	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
2	Лаеш шәһәре	Төп урам, торак төзелештә урамнары	Яңа төзелеш	-	-	74,10	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
Автобус маршрутлары									
3	Лаеш шәһәре	Җәмәгать транспортының автобус маршрутлары	Өстәмә организация	-	-	-	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
Транспорт инфраструктурасы объектлары									
4	Лаеш шәһәре	Автостоянкалар, күп катлы паркинглар	Яңа төзелеш	-	-	-	+	+	Лаеш шәһәре Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты
Һава транспорты									
1	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге	Очып китү-утыру полосасы (кадастр номеры 16: 24: 170301:1259)	«Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр» категориясенә «сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге	га	1,2601	-	+	-	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 02.03.2002 ел, №1181/исх хаты

№ п/п	Урнашуы	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмле ге	Егәрлеге		Реализация сроки		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (Өстәмә)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
			җирләр» һава транспорты «ннән рөхсәт ителгән файдалану төрен билгеләп, "Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр" категориясенә күчерү».						

1.19. Торак пунктлар чикләрен билгеләү буенча чаралар

Россия Федерациясе Җир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктлар чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, җирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү булып тора.

"Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында" 21.12.2004 ел, № 172-ФЗ Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше нигезендә (алга таба - торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү, шулай ук җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә торак пунктлар чикләренә кертү яисә мондый җирләр составындагы җир кишәрлекләрен башка категориягә күчерү яисә мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү.

Шулай итеп, дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-Г номерлы хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планны раслау турындагы акт Җир һәм җир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Лаеш шәһәренең Генераль планы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы советының 03.08.2011 ел, №24 карары белән расланган.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планы Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 03.06.2014 ел, №73 карары белән расланган.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы советының 15.08.2018 ел, № 105 карары белән расланган.

Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 24.06.2009 ел, №129 Карары белән расланган.

Лаеш шәһәре чиге, расланган проект нигезендә, Лаеш шәһәре Генераль планына 1537,4621 га мәйданлы үзгәрешләр кертү проекты нигезендә, ЕГРНга исәпкә куелган.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән, Лаеш шәһәре чигендә Лаеш урманчылыгы чикләре белән кисешкән җир кишәрлекләре урнашуга бәйле рәвештә, Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 12.02.2002 ел, №14-1075 хаты нигезендә, шәһәр чикләрен билгеләү каралмаган. (к. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның 10 нчы кушымта

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән Иске Пристань авылы чиген билгеләү каралган, аның проект мәйданы 4,0932 га тәшкил итәчәк, шулай ук 16:24:000000:6726 («Семрук») кадастр номеры булган җир кишәрлеген «урман фонды» җир категориясеннән «торак пунктлар җирләре» категориясенә күчерү каралган (к. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль

районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның аңлатма язмасы бүлеге (3.11).

Обоснованием тәрҗемә итү, җир участогы булып тора кирәклеген территориясендә гамәлгә комплексы «проектын Рекреационно-мәдәни кластеры «Семрук» торак пунктында Лаеш муниципаль районы» Бөтенроссия бәйгесендә катнашу өчен, иң яхшы проектлар булдыру уңайлы шәһәр тирәлеген кечкенә шәһәрләрдә һәм тарихи җирлекләре «категориясендә Кече шәһәрнең халык саны меңнән 20 меңгә кадәр кеше».

Конкурс кагыйдәләре буенча (РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 7 мартындагы 237 номерлы "Уңайлы шәһәр тирәлеген булдыру буенча иң яхшы проектлар Бөтенроссия конкурсында җиңүче муниципаль берәмлекләрне бүләкләү өчен федераль бюджеттан Россия Федерациясе субъектлары бюджетларына дәүләт ярдәме күрсәтү Кагыйдәләрен раслау турында" карары), төзекләндерү территориясе торак пункт чикләрендә һәм муниципаль берәмлек милкендә булырга тиеш.

Лаеш шәһәре һәм Иске Пристань авылы Татарстан Республикасы башкаласыннан 56 км, «Казан»халыкара аэропортыннан 45 км ераклыкта урнашкан.

«Семрук» комплексы югары рекреацион потенциалга, Куйбышев сусаклагычы ярында урнашуы аркасында уникаль табигый ресурсларга ия.

Конкурста катнашу булган объектларны саклау, территориянең рекреацион потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру, комплексның транспорт, инженерлык инфраструктурасын төзекләндерү, экотуризм объектларын, Лаешның уникаль үзенчәлекләрен күрсәтү өчен мәйданчыклар булдыру юлы белән аның туристик кызыклыгын арттыру өчен грант алу мөмкинлеге бирәчәк. (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларга кушымта - Конкурс документлары).

Бүгенге көндә «Семрук» комплексы төзекләндерелгән, туристларның ял итү өчен куркынычсыз шартлар юк, җирле халык һәм туристлар арасында конфликт бар.

«Семрук» комплексы 16:24:0000000:6726 кадастр номеры булган, урман фонды җирләре составына керүче 16: 24: 000000: 6726 кадастрлы күп контурлы җир кишәрлегендә урнашкан (саклагыч урманнар, саклагыч урманнар категориясе – су саклау зоналарында урнашкан кыйммәтле Урманнар һәм урманнар). (Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проектын нигезләү буенча материалларның аңлатма Язмасын карагыз: 3.11)

Таблица 3.7.1

Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр, га

п/п	Җирлек составына керүче торак пунктларның чикләрен билгеләү юнәлешләре	Лаеш шәһәре	Иске Пристань
	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чиге чикләрендә җирләр	1537,4621	-
	Торак пункт чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр		
.1	Кадастр исәбенә куелган торак пункт җирләре	-	-
.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хуҗалыгы җирләре	-	-
.3	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр кадастр исәбенә куелган	-	-
.4	Билгеләнмәгән җирләр категориясе белән кадастр исәбенә куелган җирләр	-	-
.5	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр	-	-
	Торак пунктның проект чикләренә кертү өчен тәкъдим ителә торган җирләр		
.1	Кадастр исәбенә куелган торак пункт җирләреисәп	-	-
.2	Кадастр исәбенә куелган авыл хуҗалыгы җирләре	-	-
.3	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр кадастр исәбенә куелган	-	-
.4	Урман фонды җирләре	-	-
.5	Җир кишәрлекләрен арендалаган өчен кергән табыш нәтиҗәләре	-	-
.6	Кадастр исәбенә куелмаган җирләр		
	Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру		
.1	Торак пунктның проект чикләре чикләрендә җирләр	1537,4621	4,0932
	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чиге	1537,4621	-

.2	чикләрендә җирләр		
.3	Торак пункт территориясенең гамәлдәге чигеннән төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр	-	-
.4	Проект чикләренә кертүгә тәкъдим ителә торган һәм торак пунктлар җирләренә күчерүне таләп итә торган җирләр	-	-

Таблица 3.7.2

Торак пункт чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР (ҖИРЛЕК)									
1	Иске Пристань	торак пункт территориясе	Иске Пристань чиген билгеләү	га	-	4,0932	+	+	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 1237/исх от 04.03.20022

№ п/п	Торак пункт	Объект исеме	Чара төре	Үлчәү берәмле ге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганаклары
					Гамәлдәге	Өстәмә	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2025-2040	
2	Иске Пристань	торак пункт территориясе	«Урман фонды "җир категориясеннән 16:24:0000000:6726 кадастр номеры белән җирне" торак пункт җирләре " категориясенә күчерү»	га	4,0932	-	+	+	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 1237/исх от 04.03.20022

1.19. Инженерлык инфраструктурасы

1.19.1. Су белән тәэмин итү

Су исәпләү чыгымнары

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янгыннарга, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклеге дәрәҗәсенә һәм су куллануның тәүлеклеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентына карап исәпләнә. Суны аерым куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган һәм көнкүреш кирәк-яракларына киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Су куллануның чагыштырма нормалары 3.8.1.1 таблицасында күрсәтелгән.Таблица 3.8.1.1

Удельные нормы водопотребления

т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_{ж}$ л/тәүлек
	Эчке суүткәргеч, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин итү белән җиһазландырылган биналар	250
	Җирле су җылыткычлар белән дә шулай ук	190
	Шулай ук ваннасыз	140
	Су җыю колонкаларыннан су куллану белән бәйле йортлар	40

1.19. инженерлык инфраструктурасы

1.19.1. су белән тәэмин итү

Су чыгымын исәпләү

Гомуми судан файдалану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янгыннарга, урамнарга һәм яшеллеккә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларыннан, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклегенә һәм тәүлеклеклек һәм сәгать тигезлеге коэффициентыннан чыгып исәпләнә. Суны аерым куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган һәм көнкүреш кирәк-яракларына чыгымнарны үз эченә ала.

Су кулланунының чагыштырма нормалары 3.8.1.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 3.8.1.2

Су куллануның исәп-хисап күләме

тб	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	**Коммуналь сектор** **Халык саны** **Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек**					**Qм ах, м3/тәүлек**	**Исә пкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек**	**Су сибү, м^3/тәүлек**	**Янгын сүндерү, м3/тәүлек**	**Ба рлыгы, м3/тәүлек**
		(1)	**(2)**	**(3)**	**(4)**	**Q ср, м3/сут**					
	Гамәлдәге нигезләмә										
	Лаеш шәһәре	-	1 650 3 13,5	8 576 1 200,6	-	**1 0226 1 514,1**	181 7,0	151, 4	71 5,8	162,0	**284 6,2**
	Генераль планны тормышка ашыруның беренче чираты (2025 ел).										
	Лаеш шәһәре	-	3 500 6 65,0	1 0081 1 411,3	-	**1 3581 2 076,3**	249 1,6	207, 6	95 0,7	162,0	**381 1,9**
	генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап вакыты (2040г.)										
	Лаеш шәһәре	-	4 200 7 98,0	1 7087 2 392,2	-	**2 1287 3 190,2**	382 8,2	319, 0	14 90,1	162,0	**579 9,3**

Кирәкле басым

31.13330.2012 СП нигезендә, биналарның проектлаштырыла торган катлары белән, максималь хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү челтәрендәге минималь ирекле эчемлекләр тигез кабул ителә:

бер катлы төзелеш өчен-10м;

ике катлы төзелеш өчен-14м;

өч катлы төзелеш өчен-18м һ. б.

алдагы катларга 4әр мм өстәргә кирәк.

Проект тәкъдиме

Генераль план нигезендә Лаеш шәһәренең үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү челтәрләрен үстерү, яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру, шулай ук су белән тәэмин итү буенча кирәкле хезмәтләрнең сыйфатын тәэмин итү тәкъдим ителә.

Хәзерге вакытта гамәлдәге су алу корылмалары үзләренең факттагы куәтләренең 100% ында эшли һәм су белән тәэмин итү системасының куәтләр резервы юк.

Халык саны арту һәм торак, иҗтимагый төзелеш үсеше, шулай ук су куллану күләмнәре арту сәбәпле, түбәндәге чаралар күздә тотыла::

1. Яңа скважиналар бораулау һәм гамәлдәгеләрен ремонтлау;
2. Суүткәргеч хуҗалыгы объектлары биналарын реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау;
3. Энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыруга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру;
4. Аварияләр, яшерен агулар нәтиҗәсендә су челтәреннән югалтуларны киметүгә юнәлдерелгән чаралар һ. б.
5. Тузган хәлдәге корыч торбалардан эшләнгән су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру;
6. Гамәлдәге төзелешләрне дә, тәкъдим ителә торган төзелешләрне дә, су белән тәэмин итүнең үзәкләштерелгән челтәрләренә тоташтыру өчен бөҗра суүткәргечен төзү.

Лаеш шәһәрендә яңа торак төзелеше өчен Генераль планга үзгәрешләр кертү проекты белән су белән тәэмин итү түбәндәге ысул белән гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә торган территорияләр каралган:

- гамәлдәге төзелеш эчендә (кв. 110, 188, 11, 336 һәм 337 кв.) - гамәлдәге суүткәргеч челтәрләренә тоташтыру (кв. 110, 188, 11, 336 һәм 337 кв.);

- Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 35,45 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (Көнбатыш мәйданы-1, 210-231 кв. м. - җир асты суларының су алу җайланмасы төзелеше (су башнясы белән артезиан скважинасы бораулау), Ду110-225 полиэтилен торбалардан суүткәргеч челтәрләр салу, янгын гидрантларын күздә тоту.

- Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә кадастр номерлары булган 54,48 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен 16:24:170301:23, 16:24:170301:24, 16:24:170301:334 (Көнбатыш мәйданы-2, 343, 351-380 кв. м. - җир асты суларын су алу җайланмасы төзү (су башнясы белән артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен торбалардан Ду110-225 сүүткәргеч челтәрләр салу, янгын гидрантларын күздә тоту.;

-Лаеш шәһәренең төньяк-көнчыгыш өлешендә 11,84 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен (күп балалы гаиләләр өчен төньяк - көнчыгыш мәйдан, 252 кв.)-җир асты суларын су алу җайланмасы төзү (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен трубалардан су челтәрләрен Ду110-225 га салу, янгын гидрантларын күздә тоту.;

-Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә 16,44 га мәйданлы торак мәйданы өчен (Көнчыгыш мәйдан, 194 - 201 кв.)-җир асты суларын су алу җайланмасы төзү (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен торбалардан су челтәрләрен Ду10-225 гектарлыкка китерү, янгын гидрантларын күздә тоту.;

-Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатышындагы 34,94 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен (154 кв. м. төньяк - көнбатыш мәйданы)-җир асты суларының су алу җайланмасы төзү (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен торбалардан су челтәрләрен Ду110-225 гектарлыкка китерү, янгын гидрантларын күздә тоту.;

-Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 7,43 га мәйданлы торак мәйданы өчен (Көнчыгыш мәйдан - 1, 232 кв.)-җир асты суларын су алу җайланмасы төзү (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен торбалардан (Ду110-225 кв.) сүүткәргеч челтәрләр салу, янгын гидрантларын күздә тоту.;

-Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 23,45 га мәйданда торак мәйданы (Көнчыгыш мәйдан - 3, 234, 235 кв.)-җир асты суларының су алу җайланмасы төзелеше (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен трубалардан (Ду110-225 кв. м) сүүткәргеч челтәрләр салу, янгын гидрантларын күздә тоту.

- Лаеш шәһәреннән көнчыгыштарак (263-265 нче кварталның «Серебрячихи» районында) 54,35 га мәйданлы торак мәйданы (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләре 16:24:170401:58, 16:24:170401:61, 16:24:170401:63) - җир асты суларының су алу җайланмасы төзү (су башнясы белән артезиан скважинасы бораулау), Ду110-225 полиэтилен торбалардан су челтәрләре салу, янгын гидрантларын күздә тоту.

-Көнчыгыштагы Лаеш ш. («Серебрячиха» районы, 239, 245 нче квартал) торак мәйданын үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү өчен 128,78 га мәйданлы җир асты суларының су алу җайланмасы төзү (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен торбалардан Ду110-225 нче сүүткәргеч челтәрләр салу, янгын гидрантларын күздә тоту.

-Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (321,323 нче квартал) торак мәйданы өчен 4,90 га мәйданда-җир асты суларын су алу җайланмасы төзү (су башнясы куелган артезиан скважинасы бораулау), полиэтилен торбалардан су челтәрләре салу, Ду110-225 нче янгын гидрантларын күздә тоту;

Суүткәргеч челтәренең озынлыгы, территориянең һәм рельефның геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, гидравлик исәп-хисап үткәргәннән соң, проектлауның алдагы стадияләрендә аныклана.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең су белән тәэмин итү челтәрләре һәм корылмалары схемасы М1:10 000 график материалында тәкъдим ителгән.

Әйләнә-тирәлекне саклау буенча чаралар

Җир асты чыганагының беренче поясы һәм су белән тәэмин итү мәйданчыгы территориясендә " су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар»дигән темага түгәрәк өстәл узды.

1.18.1. Канализация

Су исәпләү чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм җәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын исәпләп чыгару буенча уртача тәүлеклек чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача су куллануны, территорияләргә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча гына кабул итәргә кирәк.

Су бүлүнең аерым нормалары 3.8.2.1 таблицасында тәкъдим ителгән.Таблица 3.8.2.1

Су бүлүнең аерым нормалары

п/п	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_ж$, л/сут
	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
	Ваннасыз да	140
	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	25

Результаты расчетов на существующее положение и на все Тормышка ашыру вакыты генерального плана представлены в таблице 3.8.2.2.

Таблица 3.8.2.2

Халык тарафыннан су бүлү исәп-хисабы

тб	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	**Коммуналь сектор** **Халык саны** **Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек**					Qмах, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлек	Барлыгы, м3/тәүлек
		(1)	(2)	(3)	(4)	Q ср, м3/сут			
	Гамәлдәге нигезләмә								
	Лаеш шәһәре	-	1 650 3 13,5	8 576 1 200,6	-	**10** **226** **15** **14,1**	181 7,0	75,7	**1892** **,7**
	Генераль планны тормышка ашыруның беренче чираты (2025 ел).								
	Лаеш шәһәре	-	3 500 6 65,0	1 0081 1 411,3	-	**13** **581** **20** **76,3**	249 1,6	103,8	**2595** **,4**
	генераль планны гамәлгә ашыруның исәп-хисап вакыты (2040г.)								
	Лаеш шәһәре	-	4 200 7 98,0	1 7087 2 392,2	-	**21** **287** **31** **90,2**	382 8,2	159,5	**3987** **,7**

.

Проект тәкъдиме

Хәзерге вакытта «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең юынты суларын чистарту эшләре тәүлегенә 700 м3 проектлы чистарту корылмаларында башкарыла.

Чистарту корылмаларына 2016 елда кергән юынты суларның уртача тәүлеклек күләме 300м3/тәүлек тәшкил итә.

Генераль план нигезендә «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу челтәрләрен үстерү, яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру, шулай ук чаралар комплексын үткәрү белән су бүлү буенча кирәкле хезмәтләрнең сыйфатын тәэмин итү тәкъдим ителә:

1. Тузган хәлдәге су бүлү челтәрләрен алыштыру;
2. Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы булмаган аерым территорияләрдән агынты суларны агызу өчен челтәрләр һәм корылмалар төзү;
3. Реконструкция эшләре тәмамланганнан соң чистарту корылмаларын файдалануга тапшыру;
4. Югары энергия сыйдырышлылыгы аркасында су бүлү объектларында технологик җиһазларны алыштыру;
5. Канализация чистарту корылмаларында лабораторияне яңадан җиһазлау һәм модернизацияләү;
6. Канализация чистарту корылмаларында исәпләү приборларын урнаштыру;
7. Сүүткәргеч хуҗалыгы объектлары биналарын реконструкцияләү һәм капиталь ремонтлау;
8. энергияне саклау һәм энергетика нәтиҗәлелеген арттыруга юнәлдерелгән чараларны гамәлгә ашыру.

Лаеш шәһәрендә яңа торак төзелеше проекты белән су белән тәэмин итү түбәндәге ысул белән гамәлгә ашырылырга тәкъдим ителә торган территорияләр каралган:

- гамәлдәге төзелеш эчендә (кв. 110, 188, 11, 336 һәм 337 кв.) - су бүлү челтәрләренә тоташтыру (кв. 110, 188, 11, 336 һәм 337 кв.);

- кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә 35,45 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен автоном канализация системасын урнаштыру 16:24:170301:255, 16:24:170301:256, 16:24:170301:257 (Көнбатыш мәйданы-1, кв. 210-231).

- кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә 54,48 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен автоном канализация системасы урнаштыру 16:24:170301:23, 16:24:170301:24, 16:24:170301:334 (Көнбатыш мәйданы-2, кв. 343, 351-380.;

- Лаеш шәһәренең төньяк-көнчыгыш өлешендә 11,84 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен автоном канализация системасын урнаштыру (күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан, 252 кв.);

- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә 16,44 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан, 194-201 кв.) торак мәйданы өчен автоном канализация системасын урнаштыру;

- блокланган һәм Усад торак төзелеше (154 кв. төньяк-көнбатыш мәйданы) һәм индивидуаль торак төзелеше өчен 44,15 га мәйданлы торак мәйданы (16:24:170301:775) төзелеше өчен Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатышында 34,94 га мәйданлы яңа торак мәйданы өчен автоном канализация системасын урнаштыру (16: 24: 170301: 775);;

- 7,43 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан-1, 232 кв. метр) Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында)торак мәйданы өчен автоном канализация системасы урнаштыру (Көнчыгыш мәйдан-1, 232 кв.);

- Лаеш шәһәренең көнчыгыш өлешендә («Серебрячихи» районында) 23,45 га мәйданлы (Көнчыгыш мәйдан-3, 234, 235 кв.) торак мәйданы өчен автоном канализация системасы урнаштыру.

- 54,35 га мәйданлы (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләре) мәйданы 263-265 кварталның «Серебрячики» районында (Лаеш ш. торак мәйданы өчен автоном канализация системасы урнаштыру 16:24:170401:58, 16:24:170401:61, 16:24:170401:63).

- 128,78 га мәйданлы, Лаеш ш. («Серебрячиха» районы, 239, 245 нче квартал) торак мәйданы өчен автоном канализация системасы урнаштыру.

- 4,90 га мәйданлы Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (321,323 квартал) торак мәйданы өчен автоном канализация системасын урнаштыру.

- 5,72 га мәйданлы Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә (322 нче квартал) торак мәйданы өчен автоном канализация системасын урнаштыру.

Автоном канализация системасы юынты суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистарту корылмаларына илтүне тәэмин итәргә тиеш. Агынты суларны завод производствосының төрле модификацияләрендә хуҗалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирән чистарту җайланмалары белән чистарту тәкъдим ителә. Аннан соң агынты суларны шәһәр чистарту корылмаларына махсус автотранспорт белән чыгарырга тәкъдим ителә.

Автоном чистарту корылмаларын йортлар территориясендә яки берничә бина өчен (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары) аерым торучы чистарту корылмалары буларак билгеләргә тәкъдим ителә.

Агынты суларның кимүе чистартылган юынты суларны кабат куллану, торак пункт территориясендә су сибү, эре мөгезле терлекләр фермаларының җитештерү ихтыяҗларына су сибү һәм бу максатлар өчен су куллануны киметү хисабына тәкъдим ителә. Рециклинг һәм агынты суларны кабат куллану технологияләрен үстерү сулыкларда һәм сулыкларда суның сыйфатын яхшыртуга һәм, тулаем алганда, елга һәм күл бассейннарында экологик хәлне яхшыртуга, шулай ук су алу һәм агынты сулар белән пычраткыч матдәләр ташлау хисабына су ресурсларын экономияләүгә ярдәм итәчәк.

Үзәкләштерелгән, шулай ук автоном канализация системасын эшләгәндә, Россиягә кергән чит ил җиһазларының номенклатурасын, шулай ук агынты суларны чистарту буенча ИТС 10-2015 иң яхшы технологияләр буенча

Белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Дөрес сайлау һәм технологияләрне рациональ куллану локаль системаларның ышанычлы һәм нәтиҗәле эшен тәэмин итәчәк.

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең хуҗалык-көнкүреш канализациясе челтәрләре һәм корылмалары схемасы М1:10 000(3 нче бит) график материалында тәкъдим ителгән.

1.18.1. Калдыклар белән эш итү инфраструктурасы

«Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль законның яңа редакциясе нигезендә каты көнкүреш калдыклары белән эш итү эшчәнлеге региональ операторлар һәм ККК белән эш итү буенча операторлар тарафыннан башкарылырга тиеш.

Юридик затка региональ оператор статусы бирелә һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән тәртиптә Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимиятенең вәкаләтле органы тарафыннан үткәрелә торган конкурс нигезендә аның эшчәнлеге зонасы билгеләнә.

Региональ оператор эшчәнлеге региональ программа һәм территориаль система белән билгеләнгән эшчәнлек зонасында калдыклар белән эш итүнең территориаль схемасы нигезендә тормышка ашырыла.

Калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схемага ярашлы рәвештә Татарстан Республикасы территориясендә региональ операторның «Көнчыгыш» һәм «Көнбатыш»эшчәнлегенең 2 зонасы бүлеп бирелә. «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге, бөтен Лаеш муниципаль районы кебек үк, региональ оператор эшчәнлегенең «Көнбатыш» зонасына керә.

Барлыкка килгән каты коммуналь калдыклар саны

3.8.3.1 таблицасында «Лаеш шәһәре» М.о. территориясендә барлыкка килә торган исәп-хисап саны буенча гына беренче чиратта һәм Территорияне үстерүнең исәп-хисап вакыты тәкъдим ителгән.

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;

- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.Таблица 3.8.3.1

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә барлыкка килә торган ТКО саны турында хисап күрсәткечләре»

Муниципаль берәмлек исеме	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел					
	Халык саны	**ТКО**	**КГО**	**Халык саны**	**Нәтиҗә юр. зат**	**Йомгак**

Муниципаль берәмлек исеме	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел					
	Халык саны	ТКО	КГО	Халык саны	Нәтиҗә юр. зат	Йомгак
Лаеш Шәһәре	13581	3500,09	1102,97	4603,06	460,31	5063,37
(Беренче чират)	21287	5881,82	1853,52	7735,34	773,53	8508,87

"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә каты коммуналь калдыклар туплау урыннары

Муниципаль берәмлек территориясен каты коммуналь калдыклардан чистарту махсус җиһазландырылган контейнер мәйданчыкларында урнашкан контейнерларга гына түгел, ә чүп-чардан арындыру юлы белән тәкъдим ителә.

Эре габаритлы калдыклар өчен контейнер мәйданчыклары һәм махсус мәйданчыклар урнашу урыннарын «Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты вәкилләре белән берлектә кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы (Татарстан) Лаеш, Питрәч, Балык Бистәсе районнарында (Лаеш ТО) кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы (Татарстан) территориаль идарәсе органнары белән килештерергә тәкъдим ителә.

Хәзерге вакытта муниципаль берәмлек территориясендә Лаеш шәһәре, утв территориясен төзекләндерү кагыйдәләре эшли. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Башкарма комитетының 2015 елның 30 июлендәге 191 номерлы карары белән расланган.

Санитар законнар таләпләрен үтәү максатыннан, контейнерлар урнаштыру өчен мәйданчыклар торак йортлардан, балалар учреждениеләреннән, спорт мәйданчыкларыннан һәм халыкның ял итү урыннарыннан 20 метрдан да ким булмаган, әмма 100 метрдан да артмаган ераклыктан ераграк торырга тиеш. Мәйданчыкларның күләме контейнерлар санын урнаштыруга исәпләнгән булырга тиеш,ләкин 5 данәдән дә артык түгел (п. 2.2.3. СанПиН 42-128-4690-88).

Шәхси йортлар территориясендә контейнер мәйданчыклары һәм контейнерлар урнаштыру урыннары йорт хуҗалары үзләре тарафыннан билгеләнергә тиеш, аерма 8-10 метрга кадәр киметелергә мөмкин (п. 2.2.3). СанПиН 42-128-4690-88).

ККК чыгару өчен керү юллары булган урыннарда контейнер мәйданчыклары булдыру тәкъдим ителә. Чүп контейнерларыннан гына чыгару вакыты елның җылы вакытында көненә 1 тапкыр һәм ике-өч көнгә – салкын вакытта 1 тапкыр булырга тиеш.

Зур габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен каты өслекле махсус мәйданчыклар һәм калдыклар өелүгә комачаулаучы киртәләр белән

җиһазландырылырга тиеш. Каты коммуналь калдыкларны һәм зур габаритлы калдыкларны җыю өчен мәйданчыкларның уртак урнашуы тәкъдим ителә.

Мәйданчык су үткәрә торган өслекле, стандарт тимер-бетон эшләнмәләрдән һәм башка материаллардан 1600 мм биеклектәге койма белән куак утыртмалары мәйданчыгы тирәсенә утыртылган булырга тиеш («Татарстан Республикасы торак урыннары территорияләрен санитар чистарту буенча норматив-техник документларны раслау турында " 1999 елның 22 сентябрендәге 302 номерлы Татарстан Республикасы төзелеш һәм торак - коммуналь хуҗалык министрлыгы боерыгы).

Контейнерлар куелган урыннар һәм подъездлар яктыртылырга тиеш. Санкцияләнмәгән урыннарга калдыкларны чыгару катгый тыела.

Муниципаль берәмлек территориясендә урнаштырылырга тиешле контейнерлар саны түбәндәге формула буенча билгеләнә::

Бкон= (Пгод*т * К1/(365*V) * 1,05,

кайда:

Ел - " м3 " территориясендә ГК еллык җыелма;

т-периодичность чагылыш табарга тиеш калдыклар, тәүлек.;

К1-калдыкларның тигезсезлеге коэффициенты (1,25);

V-контейнерның сыйдырышлыгы, м3 (1,1 м3).

Контейнерлар санын исәпләгәндә ремонт һәм резервта булган контейнерлар саны коэффициентын исәпкә алырга кирәк (1,05).

3.8.3.2 таблицасында муниципаль берәмлек территориясе өчен кирәкле санда контейнерлар китерелгән, беренче чиратта-исәп-хисап вакыты.

Торак төзелеше өчен контейнерлар саны

Исеме	Беренче чират	Исәп-хисап вакыты
	Контейнерлар саны,	**Контейнерлар саны,**
Лаеш шәһәре	108	165

Каты көнкүреш калдыкларын җыю региональ оператор тарафыннан калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема, шул исәптән Татарстан Республикасы КБО белән, һәм калдыклар белән эш итү өлкәсендә региональ программа нигезендә тәэмин ителә, һәм Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан расланган каты көнкүреш калдыклары белән эш итү кагыйдәләре нигезендә гамәлгә ашырыла. Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Чыгарыла торган каты көнкүреш калдыкларын аерым җыюны гамәлгә кертү максатка ярашлы. Моның өчен торак фондта урнашкан контейнер мәйданчыкларында икенчел куллану калдыкларын җыю өчен маркировкаланган контейнерлар урнаштыру тәкъдим ителә.

Аерым җыю вакытында каты көнкүреш калдыкларын утильләштерелергә тиешле морфологик компонентлар бүлеп бирелә, аларның исемлеге вәкаләтле орган тарафыннан билгеләнә. Каты көнкүреш калдыкларын аерым җыю гадиләштерелгән дуаль схема буенча, ягъни ике төр контейнерларга (утиль һәм утиль булмаган морфологик компонентлар өчен) башкарылырга мөмкин. Бу очракта аерым җыюның гадиләштерелгән (дуаль) схемасын гамәлгә ашырганда каты көнкүреш калдыкларының утильләштерү (органик (азык) калдыкларыннан тыш) тиешле коры морфологик компонентлары гына сары төс индикациясе булган бер контейнерда урнаштырыла. Утильләштерелергә тиеш булмаган каты көнкүреш калдыкларының морфологик компонентлары соры төс индикациясе булган контейнерда урнаштырыла.

Аерым җыю гына гадиләштерелгән схема буенча ия сизелерлек өстенлекләр алдында аерым җыю буенча морфологическим компонентлар:

- калдыкларны чыгаруга азрак транспорт чыгымнары;
- тупланган савытларның саны азрак.

Куркыныч ККК (яктырту җайланмалары, терекөмешле батарея һәм аккумуляторлар булган электр лампалары (автомобильләреннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) оранжлы төс белән маркировкаланган махсус билгеләнгән контейнерларга, шулай ук әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне һәм зыян китерүне булдырмаска тиеш.

Шулай ук «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аларны аерым җыю) тәртибен раслау турында» Министрлар Кабинетының 2017 елның 25 мартындагы 181 номерлы карары нигезендә куркыныч калдыкларны җыю региональ оператор оештырган мобиль кабул итү пунктларын кулланып гамәлгә ашырыла.

Урамнарны, мәйданнарны, скверларны һәм башка җәмәгать урыннарын чүп-чардан арындыру өчен 30 литрдан да ким булмаган чүп савытларын куярга киңәш итәбез. Күп фатирлы йортлар подъездлары, административ һәм иҗтимагый биналар, сәүдә объектлары һәм хезмәт күрсәтү өлкәсе тирәләре бер данәдән дә ким булмаска тиеш. Чүплекләр арасындагы ераклык, территорияне куллануның интенсивлыгына карап, коммуналь хуҗалык органнары тарафыннан билгеләнә, ләкин 40 метрдан да артык түгел, җанланган һәм 100 метрдан да аз кешеләргә. Шәһәр транспорты тукталган урыннарда чүплекләр урнаштыру мәҗбүри. Чүплекләрне чистарту аларны тулыландыруга карап системалы рәвештә башкарылырга тиеш. Чүплекләрне чисталыкта тоту өчен үзләренә беркетелгән территорияләрне җыештыручы оешмалар, предприятиеләр һәм учреждениеләр җаваплы.

Аерым территорияле объектларда (базарлар, парклар, пляжлар, дәвалау-профилактика учреждениеләре) санитар җайланмалар төзү, санитар-эпидемиология станциясе белән килешмичә генә калдыклар җыю, автотранспорт юу, бу максатлар өчен билгеләнмәгән урыннарда савытларны саклау тыела.

"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә каты коммуналь калдыклар белән эш итү объектларын урнаштыру

Калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендәге территориаль схемага ярашлы рәвештә, Татарстан Республикасында каты коммуналь калдыкларны чыгаруны Лаеш шәһәренең ККК полигонында төзелешкә тәкъдим ителә торган чүп-чар төяү станциясе аша, аның территориясе рекультивацияләнгәннән соң, Алексеевск муниципаль районында урнашырга тәкъдим ителә торган муниципальара каты көнкүреш калдыклары полигонына башкарырга тәкъдим ителә.

Шулай ук Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән КГО (ботак) вакытлыча саклау өчен мәйданчык оештыру каралган.

Моннан тыш, территориаль схема нигезендә муниципаль берәмлек территориясендә икенчел чималны кабул итүнең бер стационар пунктын урнаштыру зарур. "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» табл. 10.4. шәһәр төзелешен проектлауның республика нормативларын раслау (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән (табл. Шулай ук икенчел чималны җыю, саклау, транспортлау һәм беренчел эшкәртү буенча санитар кагыйдәләр (утв). СССРның Баш дәүләт санитария табибы (1982 елның 22 гыйнварындагы 2524-82). Икенчел чималның һәм куркыныч калдыкларның стационар аерым кабул итү пунктларын халыктан торак һәм җәмәгать биналарыннан кимендә 20 м һәм дәвалау-профилактика, балалар мәктәпкәчә оешмалары һәм мәктәпләр биналарыннан кимендә 50 м ераклыкта урнаштырырга кирәк,аларны автотранспорт өчен керү юллары белән яшел утыртмалар полосасы белән изоляцияләп.

Базарлар территориясендә халыктан икенчел чималны кабул итү пунктларын җиһазлау санитар-эпидемиология хезмәте учреждениеләре белән килештереп башкарыла.

Калдыкларны, шул исәптән ККК чыгару өчен кирәкле махсус техника берәмлекләрен исәпләү

Җыючы һәм транспорт чүп ташучылар санын исәпләү өчен «каты көнкүреш калдыклары»белешмәсендә бәян ителгән методика кулланылды. ГКК МПСГА, ә аннары мпсдан утильләштерү, зарарсызландыру һәм урнаштыру урыннарына чүп ташучылар саны формула буенча билгеләнде:

M = Пгод / (365 • Псут • Кисп)

кайда:

Пгод _ ел дәвамында транспорт һәм чүп-чар җыючы м3 кулланып чыгарылырга тиешле коммуналь калдыклар саны;

Псут-бер җыючы яки транспорт чүп ташучы, м3 нең тәүлеклеклек җитештерүчәнлеге;

Кисп-куллану коэффициенты (0,7-0,8 кабул ителә).

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә генә барлыкка килә торган еллык күләм 1 чиратта 41754 м3/елга, исәп – хисап чорына-63896,64 м3/елга тәшкил итә.

Чүп ташучы машиналарның тәүлеклеклек җитештерүчәнлеген формула буенча билгеләделәр:

Псут = Р х Е,

кайда:

Р-һәр чүп ташучы тарафыннан тәүлек буена рейслар саны;

Һәр транспорт яки чүп-чар җыючы транспортта бер рейска ташыла торган калдыклар саны-м3;

Һәр чүп ташучы рейсларның санын формула буенча билгелиләр:

Р = [т - (НПЗ + Т0)] / (Тпг + Траз + 2трб),

кайда:

Сменаның озынлыгы-сәгать (12 сәгать кабул ителә) ;

НПЗ-гаражда әзерлек-йомгаклау операцияләренә тотылучы вакыт (0,5 сәгать кабул ителә);

Т0-нульле узышларга (гараждан эш урынына кадәр һәм кирегә кадәр) тотылучы вакыт (0,5 сәгать кабул ителә);

Моннан тыш, йөк төягенең озынлыгы, кичүләрне һәм маневрларны да кертеп, сәгать (0,33 сәгать кабул ителә);

Транз-бушату дәвамлылыгы, кичүне һәм маневрлауны да кертеп, сәгать (0,33 сәгать кабул ителә);

Трпб – йөк төяү урыннарыннан бушату һәм кире кайту урынына кадәр йөгерүгә тотылган вакыт (Лаеш муниципаль районы өчен 0,8-исәпләнгән).

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге өчен махсус техника берәмлеген, каты көнкүреш калдыкларын (логистик схемаларны) транспортлауның ераклыгы зурлыгын исәпләүнең югарыда күрсәтелгән формуласы нигезендә чүп – чар җыючы 2 кеше, беренче чиратта 3 кеше исәп-хисап чорына кирәк. Муниципальара каты көнкүреш калдыклары полигонын файдалануга тапшырганнан соң, МПСТАН каты көнкүреш калдыкларыннан чүп-чарны транспортлау өчен 2 транспорт чүп ташучы кирәк булачак.

Урам сметасын бетерү

«Җитештерү һәм куллану калдыклары турында» 24.06.1998 ел, №89-ФЗ Россия Федерациясе Законы, шулай ук торак урыннар территорияләрен карап тоту буенча санитар кагыйдәләр (СанПиН 42-128-4690-88) нигезендә, «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясе өчен торак пунктны санитар чистартуның Генераль схемасы эшләнергә тиеш, анда калдыкларны җыю, бетерү, зарарсызландыру һәм территорияне җыештыру буенча эшләр комплексын хәл итү буенча юнәлешләр чагылдырылачак.

Шәһәр һәм авыл территорияләрен механикалаштырып җыештыру-район торак-коммуналь оешмаларының мөһим һәм катлаулы бурычларыннан берсе. Җәй көне юлларны һәм һаваның җир асты катламнарын мөмкин кадәр чистартуны тәэмин итүче эшләр башкарыла. Кыш көне иң авыр эшләр башкарыла: яңа өлгергән һәм тыгызланган карны бетерү, бозлавыкка каршы көрәш, кар-боз муниципаль берәмлекләрен булдырмау.

Юл өслегендә даими рәвештә атмосферадан төшеп торган тузан кисәкләре; юллар һәм покрышкалар; ташлана торган насып материаллар; чүп-чар (тәмәке тарту, тышлыклар һ. б.); кышкы чорда кулланыла торган яфраклар, ком һ. б. урам сметы барлыкка килә.

Урамнарны һәм скверларны чистарту буенча түбәндәге эшләр башкару тәкъдим ителә:

1. Махсус урып-җыю машиналары ярдәмендә камилләштерелгән магистраль урамнарының машиналар йөрү өлешенә су сибү һәм су сибү.
2. Паркларда һәм скверларда тротуарларны һәм юлларны юу.
3. Паркларда һәм скверларда тротуарларга, юлларга су сибү.

Ерактан урам сметасын полигонга изоляцияләү катламы өчен генә илтү тәкъдим ителә.

Урамнарны кардан чистарту

Проект тарафыннан урамнарны кардан һәм боздан чистарту, төзелеш районнарыннан төзелмәгән территориягә яки махсус билгеләнгән мәйданчыкка чыгару күздә тотыла. Муниципаль берәмлек территориясендә кар чүплекләре юк, кар һәм бозны чыгару һәм вакытлыча урнаштыру урыннары муниципаль берәмлек администрациясе белән килештерелә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасының шәһәр төзелешен проектлау буенча республика нормативларын раслау турында» 2013 ел, 27 декабрь, 1071 нче карары нигезендә торак пунктлар территориясеннән кар-боз катламнарын, шул исәптән юллардан, ясалма корылмалардан пычрак карны җыю, саклау һәм утильләштерү өчен махсус корылмаларны - кар кабул итү пунктларын күздә тотарга кирәк.

Кар кабул итү пунктлары канализация системасына тоташтырылган «коры» кар чүплекләре һәм кар эретү шахталары рәвешендә булырга мөмкин. Кар кабул итү пунктларын проектлауны автомобиль юлларын кардан саклау һәм чистарту буенча методик рекомендацияләр нигезендә, ОДМ 218.5.01-2008 тармак юл документының методик документына, авыл территорияләреннән, предприятиеләр

мәйданчыкларыннан өске агымнарны җыю, бүлеп бирү һәм чистарту системаларын исәпләү һәм аны «су белән тәэмин итү, канализация фәнни-тикшеренү һәм конструкторлык-технологик институты " федераль дәүләт унитар предприятиесе тарафыннан расланган су объектларына чыгару шартларын билгеләү буенча рекомендацияләргә туры китереп башкарырга кирәк., шулай ук әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә норматив документлар белән дә тәэмин ителә.

Кар кабул итү пунктлары саны һәм аларның урнашу урыннары шартларыннан чыгып билгеләнә:

* кар чыгару эшләренең оперативлыгын тәэмин итү;

* кар чыгарганда транспорт чыгымнарын минимальләштерү;

* чыгарылырга тиешле кар күләме;

* канализация коллекторларының һәм чистарту корылмаларының үткәрүчәнлек сәләте;

* транспортка тоткарлыксыз керү тәэмин ителеше.

Су объектларының су саклау зоналарында, боз катламы өслегендә һәм су объектының су җыю территориясендә, шулай ук җир асты инженерлык челтәрләре өстендә «коры» кар өемнәре урнаштыру рөхсәт ителми. Кар кабул итү пунктларыннан алып торак төзелешенә кадәр санитар-сак зонасы күләмен кимендә 100 метр кабул итәргә кирәк.

«Коры» кар чүплеге өчен бүлеп бирелгән кишәрлеккә ия булырга тиеш: каты катлам, рельефка кар суларның эләгүенә юл куймый торган бөтен периметр буенча тышлык; су җыю лотоклары һәм калын суны локаль чистарту корылмаларына ташу системасы; бөтен периметр буенча койма; контроль-үткәрү пункты. Кар суларын канализациягә ташлау локаль чистарту корылмаларында алдан чистартылганнан соң норматив күрсәткечләргә кадәр башкарылырга тиеш.

Җәй көне кар өю территориясен автотранспортны туктату (парковка) оештыру өчен яки башка максатларда куллану рөхсәт ителә.

1.18.1. Җылылык белән тәэмин итү

Җылылык йөкләнмәләрен исәпләү

Җылылык нагрузкаларын исәпләү өчен беренчел күрсәткечләр булып тора:

Т= = минус 32°С-җылылык проектлау өчен тышкы һава температурасы;

ТВН= 20°С-җылытыла торган биналарның эчке һава температурасы уртача;

ТСР= минус 5,2 °С-уртача тәүлеклек һава температурасы + 8°С һәм аннан да кимрәк булган чорда тышкы һаваның уртача температурасы + 8,2С.

Ягып җылыту чоры 215 тәүлек тәшкил итә (СП 131.13330.2012 «Төзелеш климатологиясе»мәгълүматлары).

Торак һәм иҗтимагый-административ төзелештәге җылылык, вентиляция һәм кайнар су белән тәэмин итү ихтыяҗларына исәп-хисап чыгымнары нигезендә билгеләнгән:

- төзелеш эскизы һәм торак фондны, халыкны һәм территорияне бүлү күрсәткечләре белән;

- 124.13330.2012 «җылылык челтәрләре».

Торак биналарны җылытуга исәпләүнең 1 м2 , qo (Вт/м2) фатирларының гомуми мәйданы буенча җылылык тотуның чагыштырма күрсәткечләренең әһәмияте " төрле катлы торак биналарны җылытуга тотуның чагыштырма күрсәткечләрен исәпләүне нигезләү» АВОК статьясыннан кабул ителде һәм кабул ителде:

1. Усадьба төзелеше 1-2 эт. (шәхси):

1995 елга кадәр төзелеш [үзгәртү/чыганак текстны үзгәртү] эш);

- 2000 елдан соң q0=89,0 Вт/м2.

2. Күпфатирлы 1-2 эт.:

- 1995 елга кадәр төзелеш [үзгәртү/чыганак текстны үзгәртү] эш);

- 2000 елдан соң, q0=74,0 Вт/м2.

3. Секция (кирпеч) төзелеше 2-5 эт.:

- 1995 елга кадәр төзелеш [үзгәртү/чыганак текстны үзгәртү] эш);

- 2000 елдан соң q0=65,8 Вт/м2.

4. Секцион (кирпеч) төзелеш 5-9 эт.:

- 1995 елга кадәр төзелеш [үзгәртү/чыганак текстны үзгәртү] эш);

- 2000 елдан соң q0=59,0 Вт/м2.

2015 елдан соң төзелеш эшләре:

-1-3-күпкатлы бер фатирлы аерым бүлгечләр: q0=76 Вт/м2

-2-3-күпфатирлы бер катлы блокированные: q0=63 Вт/м2

-4-6-катлар: q0=53,8 Вт/м2

ОВ һәм ГВС өчен җылылык йөкләнмәләрен билгеләү өчен формулалар.

а) торак һәм иҗтимагый биналарны җылылык белән тәэмин итүгә максималь сәгать чыгымы, ТРда

,

анда-гомуми мәйданы 1 м2, Вт/м2 булган бинаны җылытуга һәм вентиляцияләүгә җылылыкның максималь чыгымының эреләнгән күрсәткече. «Төрле катлы торак биналарны җылытуга чыгымнарның чагыштырма күрсәткечләрен исәпләүне нигезләү»маддәсеннән гыйбарәт.

- гомуми мәйданы, м2;

- җәмәгать биналарын җылылык белән тәэмин итү чыгымнары өлешен исәпкә алучы коэффициент, мәгълүматлар булмаганда, 0,25 тигез кабул итәргә кирәк;

б) җәмәгать биналарын җилләтүгә җылылык тотуның максималь чыгымы, Вт

җәмәгать биналарын җилләтүгә җылылык чыгымының өлешен исәпкә алучы коэффициент кайда - коэффициент; мәгълүматлар булмаганда: 1985 елга кадәр төзелгән җәмәгать биналары өчен - 0,4, 1985 елдан соң-0,6;

в) торак һәм иҗтимагый биналарны кайнар су белән тәэмин итүгә җылылыкның уртача чыгымы, Вт

кайда-кайнар су белән тәэмин итүгә җылылыкның уртача чыгымының эреләнгән күрсәткече (334), Вт/сәг, бер кешегә, сп 41104-2000 буенча кабул ителә;

- кеше саны;

г) торак һәм иҗтимагый биналарны кайнар су белән тәэмин итүгә җылылыкның максималь чыгымы, ВтТаблица 3.8.4.1.

Проектлана торган иҗтимагый-административ биналар өчен җылылык, вентиляция һәм кайнар су белән тәэмин итүгә җылылык йөкләнмәләре,

Типларның настройкасы	Q_{omax}, МВт	Q_{vmax}, МВт	Q_{hm}, МВт	Q_{hmax}, МВт	$Q_{общ}$, МВт
Административ-эшлекле объект (153 квартал)	0,14	0,02	0,0501	0,12024	0,33
Административ-эшлекле объект (155 квартал)	0,14	0,02	0,0501	0,12024	0,33
Административ-эшлекле объект (156 квартал)	0,14	0,02	0,0501	0,12024	0,33
Җәмәгать үзәге (кинотеатр, клуб, китапханә, спорт залы) (157 квартал)	0,35	0,04	0,1837	0,44088	1,01
1.Нибары	**0,77**	**0,1**	**0,334**	**0,8016**	**2,0**
120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (168 квартал)	0,12	0,01	0,04008	0,0961	0,27
675 урынга исәпләнгән гомуми белем мәктәбе (177 квартал)	0,58	0,07	0,22545	0,54108	0,65
2. Нибары	**0,7**	**0,08**	**0,265**	**0,637**	**0,92**
140 урынлык балалар бакчасы (252 квартал)	0,22	0,03	0,04676	0,1122	0,40
3.Нибары	**0,22**	**0,03**	**0,04676**	**0,1122**	**0,40**
45 мәктәпкәчә һәм 80 укучыга исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы " комплексы (234 квартал)	0,17	0,02	0,04175	0,1002	0,34
4.Нибары	**0,17**	**0,02**	**0,04175**	**0,1002**	**0,34**
110 урынлык балалар бакчасы (210 квартал)	0,20	0,02	0,03674	0,088	0,35
Җәмәгать үзәге (табиб офисы, кибет) (210 нчы квартал)	0,14	0,02	0,0501	0,1204	0,33
5.Нибары	**0,34**	**0,04**	**0,08680**	**0,2084**	**0,68**
220 урынлык балалар бакчасы (239 квартал)	0,66	0,08	0,07348	0,17635	0,99
Җәмәгать үзәге (сәүдә предприятиесе, полиция пункты) (239 квартал)	0,14	0,02	0,0501	0,1204	0,33

6.Нибары	**0,8**	**0,1**	**0,12358**	**0,29675**	**1,32**
85 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (263,264,265 квартал)	0,08	0,01	0,0283	0,0681	0,19
Җәмәгать үзәге (клуб, китапханә, спорт залы, кибет)	0,23	0,03	0,167	0,4008	0,83
7.Нибары	**0,31**	**0,04**	**0,1953**	**0,4689**	**1,02**
85 урынлык балалар бакчасы (359 квартал)	0,08	0,01	0,0283	0,0681	0,19
8.Нибары	**0,08**	**0,01**	**0,0283**	**0,0681**	**0,19**
"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы (50 урын/108 катнашучы) (154 квартал)	0,13	0,02	0,05277	0,1266	0,33
Кибет / табиб офисы(154 квартал)	0,12	0,01	0,0334	0,08016	0,24
9.Нибары	**0,50**	**0,06**	**0,0501**	**0,12016**	**0,72**
25 мәктәпкәчә һәм 40 уку урынына исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы " комплексы (232 квартал)	0,08	0,01	0,02171	0,0521	0,16
10.Нибары	**0,08**	**0,01**	**0,02171**	**0,0521**	**0,16**
Боз сарае (164 нче квартал)	0,58	0,07	0,668	1,6032	2,92
11.Нибары	**0,58**	**0,07**	**0,668**	**1,6032**	**2,92**
Ресторан (җәмәгать туклануы предприятиесе) (270 квартал)	0,17	0,02	0,0267	0,0641	0,28
12.Нибары	**0,17**	**0,02**	**0,0267**	**0,0641**	**0,28**
Спорт-сәламәтләндерү комплексы (спорт залы, кибет) (245 нче квартал)	0,18	0,02	0,0501	0,12024	0,37
13.Нибары	**0,18**	**0,02**	**0,0501**	**0,12024**	**0,37**
Хастаханә/поликлиника	0,75	0,09	0,4008	0,96192	2,20
14.Нибары	**0,75**	**0,09**	**0,4008**	**0,96192**	**2,20**
132 укучыга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе (Казан	0,18	0,02	0,042	0,1005	0,34

шәһәре.бүген 16:24 төре: 170301					
Сәүдә предприятиеләре (Кипр.бүген 16:24 төре: 170301	0,06	0,003	0,0021	0,02	0,085
15.Нибары	**0,24**	**0,023**	**0,0441**	**0,1205**	**0,425**
"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге	**5,89**	**0,713**	**2,383**	**5,8**	**14,786**

Проектлаштыру этаплары буенча проектлана торган торак-коммуналь объектларның җылылык нагрузкалары

Таблица 3.8.4.2

	Төзелеш төре	**Җылылык йөкләнеше**				
		Q omax	**Q vmax**	**Q hm**	**Q hmax**	**Q общ**
	Беренче чират					
	Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 164, 170, 171, 179, 180) (усадьбасы	0,78	0,09	,079	0,19	1,14
	Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.) (усадьба)	1,52	0,18	,155	0,372	2,24
	Күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан (кв. 252) (усадьба)	1,58	0,19	,16	0,385	2,31
	Көнчыгыш мәйдан – территориянең бер өлеше (194-201 кв.) (усадьба)	1,34	0,16	,137	0,32	1,97
	Төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.) (усадьба)	1,11	0,13	,112	0,271	1,63
	Көнчыгыш мәйданы-1 (232 кв.) (усадьба)	0,9	0,11	,091	0,22	1,32
	Квартал 110, 188, 11, 336, 337 (усадьбасы	0,69	0,08	,071	0,17	1,02
	"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы,239, 245 (усадьба)	4,66	0,56	,474	1,138	6,83
	Квартал 321,323 (усадьба)	1,02	0,12	,103	0,248	1,49
0	Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	1,5	0,17	,14	0,36	2,21
	322 нче Квартал (кадастр	0	0		0	1

1	номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3)	,785	,09	,08	,195	,15
	Нибары:	**1 5,885**	**1 ,88**	**,602**	**3 ,869**	**2 3,31**
	Исәп-хисап вакыты					
0	Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288) (усадьбасы	5 ,7	0 ,68	0 ,445	1 ,068	,89
1	Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.) (усадьба)	2 ,86	0 ,34	0 ,223	0 ,536	,96
2	Төньяк-көнбатыш мәйданы-территориянең бер өлеше (154 кв.) (усадьба/блокланган)	2 ,09	0 ,25	0 ,163	0 ,392	,90
		0 ,72	0 ,09	0 ,721	0 ,173	,05
3	Көнчыгыш мәйданы-2, кв. 234, 235 (усадьба)	2 ,80	0 ,34	0 ,222	0 ,533	,89
4	Көнчыгыш мәйданы-3, территориянең бер өлеше (263-265 кв.) (усадьба)	6 ,22	0 ,75	0 ,486	1 ,167	,62
5	"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы,239, 245 (усадьба)	8 ,73	1 ,05	0 ,682	1 ,638	2,1
6	Көнбатыш мәйданы-2, к. 343, 351-380 (усадьба)	6 ,17	0 ,74	0 ,482	1 ,157	,55
7	Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	2 ,98	0 ,354	0 ,232	0 ,559	,125
	Нибары:	**3 8,27**	**4 ,594**	**3 ,656**	**7 ,223**	**3,08**
	Йомгак:	**5 4,155**	**6 ,474**	**5 ,258**	**1 1,092**	**6,39**

Проект тәкъдимнәре

Яңа төзелә торган территорияләрне җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен кирәк:

-өч административ - эшлекле объектны (153, 155, 156 квартал) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен һәм иҗтимагый үзәкне (157 квартал) җылылык белән тәэмин итү өчен КВа-2 МВт тибындагы газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК №1) урнаштырырга кирәк.;

- 120 урынга исәпләнгән балалар бакчасын (168 квартал) һәм 675 урынга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбен (177 квартал) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен КВа-1 МВт тибындагы газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк.;

– 45 мәктәпкәчә һәм 80 укучыга исәпләнгән «мәктәп - балалар бакчасы» комплексын җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен (234 квартал) КВа-0,36 МВт (0,3 Гкал/сәг) тибындагы газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк, гомуми җылылык егәрлеге 0,36 МВт (0,3 Гкал / сәг).;

- 110 урынга исәпләнгән балалар бакчасын (210 квартал) һәм җәмәгать үзәген (табиб офисы, кибет) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен КВа - 0,36 МВт (0,3 Гкал/сәг) тибындагы ике газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк, гомуми җылылык егәрлеге 0,72 МВт (0,3 Гкал / сәг).;

- таләп ителә торган җылылык егәрлеге 0,99 МВт булган балалар бакчасын (239 квартал) һәм җәмәгать үзәген (сәүдә предприятиесе, полиция пункты) (239 квартал) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен, кирәк булган җылылык егәрлеге 0,33 МВт (10% исәпкә алып 0,36 МВт) булган ике газ казаны - 0,36 МВт (0,3 Гкал/с) һәм КВа-1 МВт тибындагы блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк.;

- 85 урынлык (263,264,265 квартал) җылылык белән тәэмин итү өчен, кирәк булган җылылык егәрлеге 0,19 МВт (10% ны исәпкә алып, 0,21 МВт) һәм җәмәгать үзәге (клуб, китапханә, спорт залы, кибет) өчен, КВа - 0,2 Гн МВт (0,17 Гкал/с) һәм КВа-1 МВт тибындагы ике газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк. ;

- 85 урынга исәпләнгән балалар бакчасын (359 квартал) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен, кирәк булган җылылык егәрлеге 0,19 МВт (0,21 МВт) (егәрлек запасының 10% ын исәпкә алып, 0,21 МВт) КВа-0,2 Гн МВт тибындагы газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк (0,17 Гкал/сәг).;

- «мәктәп – балалар бакчасы» комплексын (50 урын/108 укучы) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен (154 квартал) һәм табиб/офисы(154 квартал) өчен гомуми җылылык егәрлеген тәэмин итү өчен КВа-0,36 МВт (0,3 Гкал/сәг) тибындагы ике газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк (0,72 МВт (0,792 МВт).;

- 25 мәктәпкәчә һәм 40 укучыга исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы» комплексын җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен, кирәк булган җылылык егәрлеге 0,16 МВт (0,176 МВт) (егәрлек запасының 10% ын исәпкә алып, 0,17 Гкал/сәг) КВа - 0,2 Гн МВт тибындагы газ казаны булган блок - модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк (0,17 Гкал / сәг).;

- таләп ителә торган җылылык егәрлеге 2,92 МВт булган боз сараеның (3,212 МВт)җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен, егәрлек запасының 10% ын исәпкә алып, КВа-3,0 МВт (2,58 Гкал/сәг) газ казаны белән блок-модульле котельный урнаштырырга кирәк (2,58 Гкал / сәг).;

-ресторанны (җәмәгать туклануы предприятиесе) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен КВа-0,15 МВт тибындагы ике газ казаны булган блок - модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк.;

-спорт - сәламәтләндерү комплексын (спорт залы, кибет) җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен КВр-0,47 МВт тибындагы газ казаны булган

блок - модульле котельный (БМК) урнаштыру тәкъдим ителә, җылылык куәте запасының 10% ын исәпкә алып, җылылык йөкләнешен тәэмин итү өчен 0,37 МВТ (0,41 МВт).;

- таләп ителә торган җылылык егәрлеге 2,2 МВт булган хастаханә/поликлиниканы / поликлиниканы җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен КВа-2,5 МВт (2,15 Гкал/сәг) тибындагы газ казаны булган блок - модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк.;

- 132 укучыга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбенең җылылык энергиясе белән тәэмин итү өчен;16: 24: 170301:775) номерында, таләп ителә торган җылылык егәрлеге 0,425 МВт (егәрлек запасының 10% ын исәпкә алып, 0,475 МВт), КСВа - 0,5 МВт тибындагы газ казаны булган блок-модульле котельный (БМК) урнаштырырга кирәк.

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегендә торак инфраструктурасын үстерү концепциясен исәпкә алып, проект белән тәкъдим ителә:

- күп фатирлы һәм азкатлы йортларда индивидуаль-җылылык пунктлары төзү.

Проект тарафыннан җылылык энергиясен экономияләү буенча кайбер чаралар күздә тотыла:

- заманча җылылык җиһазларын куллану;

- җылылык җайланмаларының КПДЫН арттыруга ярдәм итә торган камилләштерелгән энергия саклау технологияләрен куллану;;

- җылылык белән тәэмин итү системасында җылылык энергиясен югалтуларны ИПП санын, ике контурлы казаннар егәрлеген, җылылык приборларын һәм җылылык челтәрләренең торбаүткәргеч материалларын рациональ сайлау хисабына киметү ; ;

- тышкы һава температурасына карап, җылылык энергиясен контрольдә тоту һәм җайга салу буенча автоматик приборларны урнаштыру, контроль һәм исәпкә алуның нәтиҗәлелеген арттырырга мөмкинлек бирә торган;

- заманча терәк-көйләү арматурасын урнаштыру.

Барлык җылылык чыганаклары өчен ягулыкның төп төре булып табигый газ карала.

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегендә иҗтимагый-коммуналь һәм административ-эшлекле төзелешне җылылык белән тәэмин итү өчен блок - модуль котельныйларын (БМК) түбәндәге төзелешләрдә (табл) төзү тәкъдим ителә. 3.8.4.3):Таблица 3.8.4.3

БМК	**Объект исеме**	**Беренче чират (2017-2025**	**Исәп-хисап вакыты (2026-2040**
1	БМК для административно-деловых объектов (153,155,156 кварталов) и общественного центра(157 кварталов)	+	
2	БМК для детского сада на 120 мест (168 квартал) и общеобразовательной школы на 675 мест (177 квартал)		+

3	БМК для детского сада на 140 мест (252 квартал)	+	
4	БМК для комплекса "Школа – детский сад" на 45 дошкольных и 80 ученических мест (234 квартала)		+
5	БМК для детского сада на 110 мест (210 квартал) и общественного центра (210 квартал)	+	
6	БМК для детского сада на 220 мест (239 квартал) и общественного центра (239 квартал)		+
7	БМК для детского сада на 85 мест (263,264,265 кв. м) и общественного центра (клуб, библиотека, спортивный зал, магазин)		+
8	БМК для детского сада на 85 мест (359 квартал)		+
9	БМК для комплекса «Школа – детский сад " (50 мест/108 участников) (154 квартал) и магазина/офиса врача (154 квартал)	+	
10	БМК для комплекса «Школа – детский сад " (25 мест/40 участников) (232 квартал)	+	
11	БМК для ледового дворца (164 квартал)	+	
12	БМК для ресторана (предприятия общественного питания) (270 квартал)	+	
13	БМК для спортивно-оздоровительного комплекса (спортивный зал, магазин) (245 квартал)	+	
14	БМК для больницы/поликлиники		+
15	БМК для общеобразовательной школы на 132 учащихся и предприятий торговли (ЗУ с кад.сеелня в 16:24, просмотров:170301	+	
Барлыгы :		9	6

Шулай итеп, Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеге территориясендә административ-эшлекле төзелешне җылыту өчен 9 блок-модульле котельный (БМК), беренче чиратта, исәп-хисап чорына 6 БМК төзү тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Җылылык челтәрләрен салуның гамәлдәге һәм проект схемасы график материалда күрсәтелгән.

1.18.1. Газ белән тәэмин итү

Газ исәпләү чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны (хуҗалык – көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗларны) газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк.

Халыкның хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газ чыгымнары, газ ягу җылылыгы вакытында төзекләндерү дәрәҗәсенә карап, 42-101-2003 п.3. 12 СП нигезендә, газ куллануның эреләнгән күрсәткечләре буенча билгеләнгән.:

– кайнар су белән тәэмин иткәндә, газ су җылыткычларыннан-300 м3/елга;

- кайнар су белән тәэмин итүнең барлык төрләре булмаганда-елына 180 м3 (авыл җирлегендә 220).

М3/с га газның максималь исәп-хисап чыгымы, 0°С һәм газ басымы 0,1 МП булганда (760 мм).ст.) хуҗалык-көнкүреш һәм җитештерү ихтыяҗларына еллык чыгым өлешен түбәндәге формула буенча билгеләргә кирәк::

Baһмах= By*Khмах;

кайда: Khмах - сәгать максимумы коэффициенты (табл.2,3,4 авыл җирлеге (42-101-2003 еллар)

- Республикада газның еллык чыгымы, м3/ел

Җитештерү булмаган характердагы көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяҗлары өчен газ чыгымы торак йортларга газ чыгымының 5% күләмендә кабул ителгән.

Халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗларына газга ихтыяҗ беренче чиратта һәм исәп-хисап чорына 3.8.5.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.8.5.1.

Таблица 3.8.5.1.

Авыл җирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗсыя

п/п	Авыл җирлекләре исемнәре	Еллык газ чыгымы, мең нм3/елга		
		Башлангыч ел	I-нче чират	Исәп-хисап вакыты
	"Лаеш шәһәре»МБ	**2249,72**	**2987,82**	**4683,14**

Таблица 3.8.5.2.

Халыкның хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяҗларына газның исәп-хисап чыгымнары

Төзелеш тибы	**Ч ислен- ность, че л**	Q ел, м ^{3}/ел	Q час, м ^{3}/час	Q Оел, м ^{3} /ел
Беренче чират				
Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 164, 170, 171, 179, 180) (усадьбасы	23 7	7 1,1	0, 0395	94 ,226

Төзелеш тибы	**Численность, чел**	**Q** ел, **м³/ел**	**Q** час, **м³/час**	**Q** Оел, **м³/ел**
Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.) (усадьба)	465	139,5	0,0775	183,7
Күп балалы гаиләләр өчен төньяк-көнчыгыш мәйдан (кв. 252) (усадьба)	481	144,3	0,801	190,95
Көнчыгыш мәйдан – территориянең бер өлеше (194-201 кв.) (усадьба)	410	123,0	0,0683	161,94
Төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.) (усадьба)	338	101,4	0,0563	134,148
Көнчыгыш мәйданы-1 (232 кв.) (усадьба)	275	82,5	0,0458	108,768
Квартал 110, 188, 11, 336, 337 (усадьбасы	212	63,6	0,0353	83,39
"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы,239, 245 (усадьба)	1420	426,0	0,213	563,15
Квартал 321,323 (усадьба)	310	93,0	0,0516	123,27
Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) (усадьба)	428	128,4	0,0713	169,84
322 нче Квартал (кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3) (усадьбасы	242	72,6	0,0403	96,03
Нибары:	**4818**	**1445,4**	**1,4999**	**1909,412**
Исәп-хисап вакыты				
Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288) (усадьбасы	1333	400,0	0,2	688,78
Көнбатыш мәйданы (210-231 кв.) (усадьба)	669	200,7	0,1115	345,61
Төньяк-көнбатыш мәйданы-территориянең бер өлеше (154 кв.) (усадьба/блокланган)	490	147,0	0,0816	252,56
	216	64,8	0,036	87,014
Көнчыгыш мәйданы-2, кв. 234, 235 (усадьба)	665	199,5	0,1108	338,36

Төзелеш тибы	**Численность, чел**	**$Q_{ел}$, м³/ел**	**$Q_{час}$, м³/час**	**$Q_{Оел}$, м³/ел**
Көнчыгыш мәйданы-3, территориянең бер өлеше (263-265 кв.) (усадьба)	1457	437,1	0,2185	751,612
"Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы,239, 245 (усадьба)	2044	613,2	0,3	1054,91
Көнбатыш мәйданы-2, к. 343, 351-380 (усадьба)	1444	433,2	0,2166	745,574
Төньяк мәйдан (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә) (усадьба)	912	273,5	0,151	471,318
Нибары:	**7705**	**2311,5**	**1,9572**	**3053,86**
Йомгак:	**15135**	**4540,5**	**3,8686**	**5998,952**

Таблица 3.8.5.3.

Иҗтимагый-административ биналар өчен газның исәп-хисап чыгымнарый

Төзелеш тибы	**$Q_{ел}$, м³/ел**	**$Q_{час}$, м³/час**	**$Q_{Оел}$, м³/ел**
Административ-эшлекле объект (153 квартал)	180,0	0,09	17,00
Административ-эшлекле объект (155 квартал)	180,0	0,09	17,00
Административ-эшлекле объект (156 квартал)	180,0	0,09	17,00
Җәмәгать үзәге (кинотеатр, клуб, китапханә, спорт залы) (157 квартал)	300,0	0,16	42,34
120 урынга исәпләнгән балалар бакчасы (168 квартал)	36,0	0,02	14,5
675 урынга исәпләнгән гомуми белем мәктәбе (177 квартал)	202,5	0,1125	70,18
140 урынлык балалар бакчасы (252 квартал)	42,0	0,0233	26,6
45 мәктәпкәчә һәм 80 укучыга исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы " комплексы (234 квартал)	37,5	0,0208	20,557
110 урынлык балалар бакчасы (210 квартал)	33,0	0,0183	24,18

Төзелеш тибы	$Q_{ел}$, м^3/ел	$Q_{час}$, м^3/час	$Q_{Оел}$, м^3/ел
Җәмәгать үзәге (табиб офисы, кибет) (210 квартал)	90,0	0,05	16,96
220 урынлык балалар бакчасы (239 квартал)	66,0	0,366	79,76
Җәмәгать үзәге (сәүдә предприятиесе, полиция пункты) (239 квартал)	90,0	0,05	16,96
85 урынлык балалар бакчасы (263,264,265 квартал)	25,5	0,141	9,67
Җәмәгать үзәге (клуб, китапханә, спорт залы, кибет)	150	0,083	27,86
85 урынлык балалар бакчасы (359 квартал)	25,5	0,141	9,67
«Мәктәп – балалар бакчасы " комплексы (50 урын/108 укучы) (154 квартал)	47,4	0,026	15,73
Кибет / табиб офисы(154 квартал)	21	0,0116	15,716
25 мәктәпкәчә һәм 40 уку урынына исәпләнгән «мәктәп – балалар бакчасы " комплексы (232 квартал)	30,0	0,0166	9,68
Боз сарае (164 квартал)	45,0	0,025	70,091
Ресторан (җәмәгать туклануы предприятиесе) (270 квартал)	90,0	0,045	20,581
Спорт-сәламәтләндерү комплексы (спорт залы, кибет) (245 квартал)	75,0	0,0416	21,78
Хастаханә/поликлиника	150,0	0,083	90,68
132 укучыга исәпләнгән гомуми белем бирү мәктәбе һәм сәүдә предприятиесе (ЗУ).номер 16: 24: 170301:775)	40,5	0,0225	14,036
Нибары:	**2136,9**	**1,7272**	**668,531**

Проект тәкъдимнәре

Гамәлдә булган һәм проектлана торган сәнәгать предприятиеләренә газ кирәклеген предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект тарафыннан газүткәргечләрнең гамәлдәге системасын максималь куллану, яңа ГРПЛАР төзү һәм барлык газ белән тәэмин итүче объектларны газ белән тотрыклы тәэмин итү мөмкинлеге бирә торган урта һәм түбән басымлы газүткәргечләр салу күздә тотыла.

РФ Дәүләт техник күзәтчелегенең «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре» таләпләре нигезендә, 2003 елда корыч газүткәргечләр

өчен техник диагностика файдалануга тапшырылганнан соң 40 ел үткәннән соң үткәрелергә тиеш.

Газ үткәргечләрнең техник торышы һәм аларны алга таба эксплуатацияләү ресурсын билгеләү буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, техник карарларда гамәлдәге газүткәргечләрне максималь рәвештә саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәэмин итү ГРП яки ШРПТАН соң түбән басымлы (Р= 3 кп) газүткәргечләр системасыннан күздә тотыла.

"Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегендә Яңа Территорияләр проект белән төзелә:

Беренче чиратта

- Төньяк мәйданны - территориянең бер өлешен газ белән тәэмин итү өчен (кв. 164, 170, 171, 179, 180) коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен кулланучыларга гамәлдәге ГРПДАН түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә;

- көнбатыш мәйданчыкны газ белән тәэмин итү өчен (210-231 кв.) яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм грпштан кулланучыга кадәр – түбән басымлы газ үткәргече (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

-күп балалы гаиләләр өчен төньяк – көнчыгыш мәйданчыкны газ белән тәэмин итү өчен (252 кв.) яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШЛАРДАН кулланучыга кадәр-түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә.

- Көнчыгыш мәйданны газ белән тәэмин итү өчен (194-201 кв.) гамәлдәге ШРП-нан кулланучыларга кадәр түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә;

- территориянең төньяк-көнбатыш өлешен газ белән тәэмин итү өчен (154 кв.) яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШЛАРДАН кулланучыга кадәр – түбән басымлы газүткәргеч (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

-Көнчыгыш мәйданны газ белән тәэмин итү өчен – 1 (232 кв.) яңа ГРПШ төзелеше, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр-түбән басымлы газүткәргече (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

- 110, 188, 11, 336, 337 нче кварталларны газ белән тәэмин итү өчен гамәлдәге ГРПШТАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү тәкъдим ителә;

- «Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданчыгын газ белән тәэмин итү өчен яңа ГРПШ төзелеше, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр – түбән басымлы газүткәргече (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

- 321,323 нче кварталларны газ белән тәэмин итү өчен яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр – түбән басымлы газүткәргеч (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

- 322 нче кварталны һәм Төньяк мәйданчыкны газ белән тәэмин итү өчен яңа ГРП төзү, проектлана торган ГРПГА кадәр һәм проектлана торган ГРП дан кулланучыга кадәр – түбән басымлы газүткәргече (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

Исәп-хисап

- Төньяк мәйданны - территориянең бер өлешен газ белән тәэмин итү өчен (кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288) гамәлдәге ГРПШЛАРДАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү , яңа ГРПШЛАР төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШЛАРДАН кулланучыга кадәр – түбән басымлы газ үткәргече (Р=3 кп) төзү тәкъдим ителә.;

- көнбатыш мәйданчыкны газ белән тәэмин итү өчен (210-231 кв.) яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр – түбән басымлы газүткәргеч (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

-газ белән тәэмин итү өчен төньяк-көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше (154 кв.), яңа ГРП төзү, проектлана торган ГРПГА кадәр һәм проектлана торган ГРП дан кулланучыга кадәр – түбән басымлы газүткәргеч (Р=3 кп)тәкъдим ителә.;

-Көнчыгыш мәйданны газ белән тәэмин итү өчен – 2, 234, 235 кв. м. яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр-түбән басымлы газүткәргеч (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

- 3 нче Көнчыгыш мәйданчыгын газ белән тәэмин итү өчен, территориянең бер өлеше (263 - 265 нче кв.) проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә;

- «Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданчыгын газ белән тәэмин итү өчен, 239, 245 кв. метр түбән басымлы газүткәргеч төзү тәкъдим ителә (Р=3 кп);

-көнбатыш мәйданын газ белән тәэмин итү өчен – 2, 343, 351-380 кв. м. яңа ГРПШ төзү, проектлана торган ГРПШКА кадәр һәм проектлана торган ГРПШТАН кулланучыга кадәр-түбән басымлы газүткәргеч (Р=3 кп)төзү тәкъдим ителә.;

- 322 нче кварталны газ белән тәэмин итү өчен һәм Төньяк мәйданчыкны кулланучыларга түбән басымлы газүткәргечләр салу тәкъдим ителә (Р=3 кп).

Суммада беренче чиратта тугыз ГРП/ГРПШ төзелеше тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

1.18.1. Электр белән тәэмин итү

Коммуналь-көнкүреш секторының электр йөкләнмәләрен исәпләү

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегенең коммуналь-көнкүреш секторының (КБС) генераль планы буенча электр нагрузкалары ике срокта билгеләнгән:

- беренче чират-2025 ел.;
- исәп-хисап вакыты-2040 ел.

Хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар өчен электр йөкләмәләрен исәпләү бер кешегә электр кулланунының эреләнгән нормалары буенча, 34.20.185-94 РД нигезендә башкарылган. 1999) "шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция".

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллану 34.20.185-94 РД нигезендә исәпләнгән, 2.4.4 таблица. «Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре". Бер елга электр энергиясенең чагыштырма чыгымы 2,170 мең кВт / сәг тәшкил итә. Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр җылыту һәм электронагрев куллануны исәпкә алмый. Электр нагрузкасы максимумын куллану сәгатьләренең еллык саны 10 (6) кВ шиннарына китерелгән.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап егәрлеге 34.20.185-94 табл нигезендә исәпләнә. 2.4.3»чагыштырма исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре".

Р. = 14,0 Вт/м2, 1-2 катлы төзелеш өчен (усадьба төзелеше);

Р. = 15,8 Вт/м2, 3-5 катлы төзелеш өчен (секцион төзелеш);

Р. = 16,3 Вт/м2, 5 һәм аннан да күбрәк катлы төзелеш өчен (секцион төзелеш);

Административ-көнкүреш секторының электр йөкләнмәләрен исәпләү

Административ-көнкүреш секторының исәп-хисап электр нагрузкалары әлеге биналарны электр белән куллану проектлары буенча кабул ителде. Җәмәгать биналарының исәп-хисап егәрлеге 34.20.185-94 РД нигезендә исәпләнә, 24 нче таблица. "Җәмәгать биналарының чагыштырма исәп-хисап электр нагрузкалары". Предприятиеләрнең электр йөкләнмәләрен исәпләү әлеге предприятиеләрнең электр белән тәэмин итү проектлары яки әлеге проект белән исәпкә алынмаган тиешле аналоглар буенча башкарыла.

Еллык электр куллану, исәп-хисап егәрлеге, коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап трансформатор егәрлеге 3.8.6.1 һәм 3.8.6.2 таблицаларында китерелгән. 3.8.6.3 һәм 3.8.6.4 таблицаларында административ-көнкүреш секторы үсеше

Таблица 3.8.6.1

Проектлана торган төзелешнең электр йөкләнмәләрен исәпләү, беренче чиратта, генераль планны тормышка ашыру.

Төзелеш төре	Беренче чират (2017-2025		
	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге , кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы Егәрлеге), кВА
Усадьба (Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше: кв. 164, 170, 171, 179, 180)	414,95	94,08	100,09
Усадьба (Көнбатыш мәйданы: 210-231 кв.)	776,26	176,00	187,23
Күп балалы гаиләләр өчен Усадебная (төньяк-көнчыгыш мәйданы: кв. 252)	642,18	145,60	154,89
Усадьба (Көнчыгыш мәйдан – территориянең бер өлеше: 194-201 кв.)	684,52	155,20	165,11
Усадьба (Төньяк-Көнбатыш мәйданы-территориянең бер өлеше: 154 кв.)	564,55	128,00	136,17
Усадьба (Көнчыгыш мәйданы-1: 232 кв.)	481,63	109,20	116,17
Усадьба (Квартал) 110, 188, 11, 336, 337)	405,77	92,00	97,87
Усадьба («Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы, 239,245 кв.)	7113,37	1612,80	1715,74

Төзелеш төре	Беренче чират (2017-2025		
	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге , кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы Егәрлеге), кВА
Усадьба (321,323 Нче Квартал)	233,94	53,04	56,43
Усадьба (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	768,18	169,68	180,51
Кадастр номерлары белән 322 нче кварталдагы усадьб (322 нче Квартал) 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3)	432,91	95,76	101,87
Йомгак	*12518,26*	*2831,36*	*3012,08*

Таблица 3.8.6.2

Генераль планны тормышка ашыруның хисап чорына проектлана торган административ-көнкүреш секторының электр йөкләмәләрен исәпләү.

Төзелеш төре	Исәп-хисап вакыты (2026-2040		
	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (полная Егәрлеге), кВА
Усадьба (Төньяк мәйдан - территориянең бер өлеше: кв. 158-161, 163, 165-167, 169, 172-176, 178, 181-185, 187, 288)	11601,57	2630,40	2798,30
Усадьба (Көнбатыш мәйданы: 210-231 кв.)	2907,45	659,20	701,28
Усадьба (Төньяк-Көнбатыш мәйданы-территориянең бер өлеше: 154 кв.)	1065,59	241,60	257,02
Блокланган (Төньяк-Көнбатыш мәйдан - территориянең бер өлеше: 154 кв.)	422,36	95,76	101,87
Усадьба (Көнчыгыш мәйданы-2, кв. 234, 235)	2850,99	646,40	687,66
Усадьба (Көнчыгыш мәйдан-3, территориянең бер өлеше: 263-265 кв.)	12674,22	2873,60	3057,02
Усадьба («Серебрячиха» Көнчыгыш мәйданы, 239,245 кв.)	26675,13	6048,00	6434,04
Усадьба (Көнбатыш	12561,31	2848,00	3029,79

Төзелеш төре	Исәп-хисап вакыты (2026-2040		
	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (полная Егәрлеге), кВА
мәйданы-2, кв. 343, 351-380)			
Усадьба (16: 24: 170301:775 кадастр номеры булган җир кишәрлегендә)	1632,92	361,20	384,25
Йомгак	72391,54	16404,16	17451,23

Таблица 3.8.6.3

Проектлана торган административ-көнкүреш секторының, беренче чиратта, генераль планны тормышка ашыру өчен электр йөкләнмәләрен исәпләү.

Урнашуы	Объект исеме	Беренче чират (2017-2025		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (тулы Егәрлеге), кВА
Лаеш шәһәре, кв.252	Балалар бакчасы (140 урын) 227,23	227,23	51,52	54,81
Лаеш шәһәре (кв.210)	Балалар бакчасы (110 урын) 178,54	178,54	40,48	43,06
Лаеш шәһәре (кв.232)	"Мәктәп - балалар бакчасы" комплексы (40 урын) 64,92	64,92	14,72	15,66
Лаеш шәһәре (кв.154)	"Мәктәп-балалар бакчасы" комплексы (50 урын) 81,15	81,15	18,40	19,57
Лаеш шәһәре (кв.184)	Хастаханә/поликлиника 1606,02	1606,02	364,13	387,37
Лаеш шәһәре (шәһәрнең көнбатыш өлеше)	Авыл мәдәният йорты (200 урын) 177,44	177,44	40,23	42,80
Лаеш шәһәре	Стадион 568,70	568,70	128,94	137,17
Лаеш шәһәре (кв.157)	Боз сарае 22565,94	22565,94	5116,33	5442,90
Лаеш шәһәре	Кунакханә (160 урын) 259,69	259,69	58,88	62,64
Лаеш шәһәре	Җәмәгать тукланусы предприятиеләре (116 бакча)урын.) 139,15	139,15	31,55	33,56
Лаеш шәһәре	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре (93 посад.урын.) 101,88	101,88	23,10	24,57
Лаеш шәһәре (кв.153)	Административ-эшлекле объект 333,13	333,13	75,53	80,35
Лаеш шәһәре (кв.155)	Административ-эшлекле объект 3792,65	3792,65	859,9	914,79

Урнашуы	Объект исеме	Беренче чират (2017-2025		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт..	Трансформатор егәрлеге (тулы Егәрлеге), кВА
Лаеш шәһәре (кв.156)	Административ-эшлекле объект 4985,71	4985,71	1130,4	1202,55
Лаеш шәһәре (ЗУ кад.номер 16: 24: 170301:775)	Сәүдә предприятиеләре (281 м2) 25641,25	25641,25	70,25	74,73
Лаеш шәһәре (ЗУ кад.номер 16: 24: 170301:775)	Гомуми белем бирү мәктәбе (132 урын) 11550,0	11550,0	33,0	35,10
Барлыгы		72273,42	8057,36	8571,65

Таблица 3.8.6.4

Генераль планны тормышка ашыруның хисап чорына проектлана торган административ-көнкүреш секторының электр йөкләмәләрен исәпләү.

Урнашуы	Объект исеме	Исәп-хисап вакыты (2026-2040		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (полная Егәрлеге), кВА
Лаеш шәһәре, кв.168	Балалар бакчасы (120 урын)	194,77	44,16	46,98
Лаеш шәһәре (кв.232)	«Мәктәп – балалар бакчасы " комплексы (80 урын)	129,85	29,44	31,32
Лаеш шәһәре (кв.263, 264, 265)	Балалар бакчасы (85 урын)	137,96	31,28	33,28
Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Балалар бакчасы (220 урын)	357,08	80,96	86,13
Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Балалар бакчасы (85 урын)	137,96	31,28	33,28
Лаеш шәһәре (кв.177)	Гомуми белем мәктәбе (675 урын)	595,43	135,00	143,62
Лаеш шәһәре (кв.343, 351-380)	Гомуми белем мәктәбе (550 урын)	485,16	110,00	117,02
Лаеш шәһәре	Җәмәгать туклануы предприятиесе (152 бакча.урын.)	134,08	30,40	32,34
Лаеш шәһәре	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре (64 посад.урын.)	56,46	12,80	13,62
Лаеш шәһәре (кв.239,245)	Сәүдә предприятиеләре	1558,83	353,43	375,99
Лаеш шәһәре (кв.153)	Административ-эшлекле объект	333,13	75,53	80,35

Урнашуы	Объект исеме	Исәп-хисап вакыты (2026-2040		
		Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (полная Егәрлеге), кВА
Лаеш шәһәре (кв.155)	Административ-эшлекле объект	3792,65	859,90	914,79
Лаеш шәһәре (кв.156)	Административ-эшлекле объект	4985,71	1130,4	1202,55
Барлыгы		*12899,07*	*2924,58*	*3111,26*

Таблица 3.8.6.5

Генераль планның исәп-хисап чоры этаплары буенча электр йөкләнешләренең җыелма таблицасы

Төзелеш төре	Беренче чират (2025)			Исәп-хисап вакыты (2040)		
	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (полная Егәрлеге), кВА	Еллык электр куллану мең кВт*сәгать /ел	Хисап егәрлеге, кВт.	Трансформатор егәрлеге (полная Егәрлеге), кВА
Коммуналь	12518,26	2831,36	3012,08	72391,54	16404,16	17451,23
Административ	72273,42	8057,36	8571,65	12899,07	2924,58	3111,26
Итого	*84791,68*	*10888,72*	*11583,73*	*85290,61*	*19328,74*	*20562,49*

Проект тәкъдимнәре

Хәзерге вакытта, исәп-хисап срокларына кадәр, электр энергиясен кулллануның шактый артуы фаразлана.

Шул ук вакытта гамәлдәге электр белән тәэмин итү схемасын куллану мөмкинлеге бар, ләкин яңа төзелә торган территорияләрне электр энергиясе белән тәэмин итү өчен 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен, шулай ук. ЛЭП-10 кВ һәм ЛЭП-0,4 кВ аларны «Лаеш» ПС нан 110/10 кВ запиталаган.

Яңа төзелә торган территорияләрне электр энергиясе белән тәэмин итү өчен кирәк:

Беренче чиратта-исәп-хисап чорына (2040 елга кадәр)

- кварталларда проект территорияләрен, шулай ук проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен 158-161, 163-167, 169, 170-176, 178-185, 187, 288 трансформаторларның гомуми егәрлеге 14047,96 кв. булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук 210-231 кварталларында проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 1043,01 кв. булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- 252 нче кварталда усадьба төзелешенең проект территорияләрен электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 154,89 кв булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- 194-201 кварталларында усадьба төзелешенең проект территорияләрен электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 165,11 кв булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук 154 нче кварталда проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 550,6 кв булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук 232 нче кварталда проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 4091,5 кв булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- 110, 188, 11, 336, 337 кварталларында усадьба төзелешенең проект территорияләрен электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 97,87 кВА булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук 239,245 кварталларында проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 8811,13 кв. булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- 321, 323 кварталларында усадьба төзелешенең проект территорияләрен электр энергиясе белән тәэмин итү өчен 65,43 кв трансформаторларның гомуми

егәрлеге 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- 343, 351-380 кварталында усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен трансформаторларның гомуми егәрлеге 3121,54 кв. булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук җир кишәрлегендәге проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен 16:24:170301:775 кадастр номеры белән 10/0,4 кВ трансформаторларның гомуми егәрлеге 564,76 кв булган 10/0, 4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

- усадьба төзелешенең проект территорияләрен, шулай ук 332 нче кварталда проект җәмәгать объектларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен, трансформаторларның гомуми егәрлеге 101,87 кв. булган 10/0,4 кВ комплект трансформатор подстанцияләрен урнаштырырга кирәк;

-электр куллану арту сәбәпле, торак төзелешенә яңа мәйданчыклар бүлеп бирү һәм коммуналь-көнкүреш секторы объектларын төзү планлаштырыла, генераль план нигезендә, трансформатор егәрлеген арттыру белән,» Лаеш " ПС подстанциясен реконструкцияләү тәкъдим ителә.

Трансформатор подстанцияләренең төгәл саны, урнашу урыны, шулай ук линиянең 0,4 кВ һәм 10 кВ трассировкасы торак мәйданчыкларын планлаштыру проектын эшләгәннән соң төгәлләнәчәк.

Проект тарафыннан электр энергиясен экономияләү, электр энергиясен резервлау буенча кайбер чаралар күздә тотыла:

- заманча энергоэффектив җиһазлар куллану ; ;

- энергетика җайланмаларының нәтиҗәлелеген арттыруга ярдәм итә торган камилләштерелгән энергия саклау технологияләрен куллану;;

- кабель линияләренең санын һәм санын рациональ сайлау исәбенә электр белән тәэмин итү системасында электр энергиясен югалтуларны киметү;;

- контроль һәм исәпкә алуның нәтиҗәлелеген арттырырга мөмкинлек бирә торган электр энергиясе чыгымын исәпкә алуның электрон приборларын урнаштыру;

- 10 кВ һәм 0,4 кВ туклыклы кабель линияләрен резервлау;

- түбәнәйтелгән трансформаторларны резервлау;

- эшче һәм резерв электроприемникларын тукландыруны төрле электр секцияләреннән бүлү җайланмаларының төрле өлешен күздә тотарга кирәк.

1.18.1. Слаботочные челтәре

Йөкләнешне исәпләү

Генераль план буенча, Лаеш шәһәре муниципаль берәмлеген үстерүнең барлык срокларына телефоннар саны, халыкның элемтә һәм телекоммуникацияләр чаралары белән тәэмин ителешенең 100% ын исәпкә алып, исәпләнә.

Лаеш шәһәре муниципаль берәмлегенең торак районы өчен гаилә коэффициенты-3,5 кеше-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяҗлары өчен исәпсезлек коэффициенты 1,25 тәшкил итә.

Яңа төзелә торган территориядә телефон йөкләнешен бүлү 2.8.7.1 таблицасында китерелгән.Таблица 2.8.7.1.

	Генераль планны тормышка ашыру чираты (2017-2025	Генераль планны тормышка ашыру вакытын исәпләү (2026-2040
Проектлана торган торак төзелешенә телефон йөкләнеше	1068	2766
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә тел. йөкләмә	232	638
Телефоннарның гомуми саны:	**1300**	**3404**

Проект тәкъдимнәре

Телефонлаштыру

Гомуми файдаланудагы телефон челтәрен үстерү әлеге элемтә төренә булган заявкаларны канәгатьләндерүнең 100% шартыннан алып барылырга тиеш

Телефонны АТС территориясендә гамәлдә булган атслардан гамәлгә ашыру планлаштырыла. Телефон элемтәсен үстерү заманча цифрлы җиһазлар базасында булган телефон челтәрен реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә юнәлдереләчәк.

Проект белән тәкъдим ителә:

- заманча цифрлы технологияләр кулланып АТСЛАРНЫ модернизацияләү. АТС аналог җиһазларын оптик-җепселле линия корылмаларыннан файдаланып цифрлы станциягә күчерү;

-оптик-җепселле элемтә, кәрәзле элемтә, IP-телефон, Internet челтәрен үстерү.

- линияле элемтә корылмалары төзү;

- элемтә чаралары өлкәсендә иң яңа технологик казанышларны гамәлгә кертү, шул исәптән спутник элемтәсе һәм цифрлы телерадиотапшырулар.

Торак һәм иҗтимагый төзелеш объектларына кадәр кабельле телефон канализациясен төзү асбоцемент торбалардан күзәтү җайланмаларын урнаштырып тәкъдим ителә.

Муниципаль берәмлектә колачлау зонасын киңәйтү өчен GSM стандартының өстәмә база станцияләрен урнаштыру тәкъдим ителә/

Радиофикация

Лаеш ш. радиофикация өчен радиосигнал бирүне һәм гамәлдәге һәм проектлана торган торак һәм социаль-мәдәни көнкүреш объектларын тоташтырып, агынты радиолиния буенча бүлү фидерларын төзүне тәэмин итә торган радиоузел төзелешен карарга кирәк.

Телевидение

Телетапшырулар үсеше перспективасы-Россия Федерациясендә телерадиотапшырулар үсеше концепциясе нигезендә цифрлы телерадиотапшыруларга аналоглы сигналдан күчү.

Татарстан Республикасында цифрлы эфир-кабельле телевидениенең региональ челтәре булдырылды, ул цифрлы эфир тапшырулар стандартын кулланып эшли.

Цифрлы телевидение челтәре тапшырыла торган программалар саны буенча да (10нан да ким түгел), сурәтне, тавышны, ТВ-сигналларны кабул итү сыйфаты буенча да аналог челтәрләре алдында өстенлекләргә ия. Бу бер дициметрлы антеннага кимендә 10 программа кабул итәргә, аналогик тапшыргычлар белән чагыштырганда азрак егәрлектәге тапшыргычларны кулланырга, шулай ук телетапшырулар челтәрләрен компьютер челтәрләре белән тоташтыру мөмкинлеген тәэмин итә.

Цифрлы телевидение белән беррәттән, муниципаль берәмлек халкы да аналог телевидениесен кабул итү мөмкинлегенә ия.

1.19. Территорияне инженер әзерләү чаралары

Инженерлык әзерлеге чараларын инженер-геологик шартлар, куллану характеры үзгәрүне фаразлауны исәпкә алып билгеләргә кирәк.

Инженерлык әзерләү буенча чаралар составы үзләштерелә торган территориянең (рельеф, грунт шартлары, су басу дәрәҗәсе, сазлыкка, үзләштерелә торган территориядә куркыныч табигать процесслары булуга бәйле рәвештә билгеләнә. Кайбер очракларда инженерлык әзерлеге буенча чаралар архитектура-планлаштыру структурасын һәм торак урыннарның пространство композициясен билгели.

Эрозия һәм тайгак процессларына каршы көрәш буенча чаралар

Муниципаль берәмлек чикләрендә чокырның үсешен туктату буенча чаралар тәкъдим ителә: чокыр челтәре тирәсендә тау каналлары, чокырдагы агымнарны тәртипкә салу өчен борылышлар булган водостоклар урнаштыру, күпьеллык үләннәрне (бигрәк тә зират районында – «Веселый» чокыры) чәчү юлы белән чокыр төбен һәм чокырларны ныгыту һәм агачлар утырту.;

Аерым очракларда чокырларны тулысынча яки өлешчә юкка чыгару, алар буенча су һәм дренаж коллекторлары салу юлы белән рөхсәт ителә.

Овраж эрозиясе белән көрәштә төп чара-чокырлар территориясе зонасында өслек агымын җентекләп оештыру.

Чокырларның өске агымын оештыру һәм проект тәкъдим иткән яклы яшелләндерү склоннарны ныгытуга һәм сулыкларның азрак пычрануына ярдәм итәчәк.

Идел буе полосаларында вертикаль планлаштыру буенча эшләр башкарганда, өслекнең чокырдан ераграк урнаштырырга кирәк.

Планлаштырыла торган территорияне төзекләндерү, муниципаль берәмлек территориясеннән яңгыр һәм кар суларын бүлеп бирү, аның гомуми һәм санитар шартларын яхшырту, гамәлдәге чокырлар һәм елга территорияләре катламнарын юдырту буенча көрәш чаралары максатында, проект тарафыннан өслек агынтысын оештыру һәм водостоклар челтәрен урнаштыру тәкъдим ителә. 32.13330 СП нигезендә ачык су бүлү җайланмаларын - канаулар, кюветлар,

лотокларны куллану бер-ике катлы һәм авыл җирлекләрендә, шулай ук урамнар, юллар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урыннарда күперләр яки торбалар урнаштырылган парк территорияләрендә рөхсәт ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмалар таләп итми торган гади система булып тора. Яңгыр суларын агызуны оештыру чаралары аерым проект белән эшләнергә тиеш.

Чокырга каршы көрәш аның бөтен су җыю бассейны чикләрендә башкарылырга тиеш, инженер-мелиорация чараларын шул ысул белән генә нәтиҗәле нәтиҗәләр алырга мөмкин.

Инженерлык ягыннан яклау чаралары күп яктан охшаш.

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 08.10.2018 ел, № 4039/исх хаты нигезендә Лаеш шәһәрендә кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше өчен 5,72 га территория каралган 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3 (322 нче квартал). Әлеге территорияләр чикләрендә эрозия һәм тайгак процессларыннан инженерлык ягыннан яклау чараларын күздә тотарга кирәк.

Юлларны кар көртләреннән саклау буенча чаралар

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә кар көртләреннән саклау чараларын киң юнәлештәге юл участокларында карарга тәкъдим ителә.

"Автомобиль юлларын кардан саклау һәм чистарту буенча методик рекомендацияләр" 218.5.01-2008 ОД нигезендә, автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча барлык чаралар системасы, башкарылган эшләрнең максималь җиңеләюе һәм арзанаюы вакытында автотранспорт хәрәкәте өчен нормаль шартлар тәэмин итү өчен төзелә. Әлеге бурычларны үтәү өчен:

- даими яки вакытлыча кар саклау чараларын урнаштыру юлы белән кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклагыч чаралар;

- профилактик чаралар, аларның максаты-юл катламында үткән транспорттан кышкы тайгаклык барлыкка килүгә юл куймау;

- юлда кар һәм боз муниципаль берәмлекләрен бетерү һәм аларның автомобиль хәрәкәтенә йогынтысын киметү буенча чаралар;

- тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Чаралар системасы төп факторларны исәпкә алып оештырылырга тиеш:

1) буран режимы, кар катламы биеклеге, җир өслеге элементлары, табигый фактор (юл уза торган җир рельефы, үсемлекләр һ.б.).

2) юлларны трассацияләгәндә төп кар саклау чаралары булып тора:

- трассаны аз булган урыннар буенча сузу;

- трассада төп буран җилләрен исәпкә алу.

3) юлның кар белән бәйсезлеге шактый дәрәҗәдә план элементларының дөрес кушылуына һәм җир рельефы белән озын профильле элементларның дөрес кушылуына һәм шул ук вакытта төп буран җилләре юнәлешен исәпкә алуга бәйле. Җир полотносының төрле характердагы һәм трассаның урнашу дәрәҗәсе бертөрле түгел.

Юл шартлары тиз йөрешле машиналар кулланырга мөмкинлек бирә торган барлык юлларда да кар чистарту чаралары нигезендә патрульле чистарту тәкъдим ителде.

Патрульле кар чистарту ялгыз яки ялгыз-щетка автомобильләре отряды тарафыннан башкарыла. Юл участогына хезмәт күрсәтү өчен беркетелгән кар чистарткычлар буенча бөтен буран яки кар яву вакытында патрульлек ителә.

Шәһәр һәм торак пунктлар чатында ясалма корылмалар (эстакад, күпер, юлүткәргечләр) аша үтүче юл участокларыннан чистартыла торган кар-боз катламнары кар кабул итү пунктларына чыгарылырга тиеш.

Кар кабул итү пунктлары саны һәм аларның урнашу урыннары шартларыннан чыгып билгеләнә:

автомобиль юлыннан кар чыгару эшләренең оперативлыгын тәэмин итү;

- кар чыгарганда транспорт чыгымнарын минимальләштерү ; ;
- юлдан чыгарылырга тиешле кар күләме ; ;
- аларга транспортка тоткарлыксыз керү тәэмин ителеше.

Кар кабул итү пунктлары шәһәр канализациясе системасына тоташтырылган "коры" кар чүплекләре һәм кар эретү шахталары рәвешендә була.

"Коры" кар өю урыннары торак пунктның су саклау зоналарында урнашырга тиеш түгел.

Юлларны кар көртләреннән саклауның теге яки бу ысулын сайлау явым-төшемнең интенсивлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, районның матди иминлегенә бәйле.

Территорияләрне карст-суффозия процессларыннан инженерлык ягыннан яклау чаралары

Карстка каршы чараларны геологик төзелештә эрелә торган тау токымнары (известняклар, доломитлар, акбур, карбонат цементы булган ватык грунт, гипслар, ангидритлар, таш тоз) булган һәм өслектә карст күренешләре булган территорияләрдә (карралар, понорлар, бүрәнәләр, котловиналар, карст-эрозия чокырлары, Польша) һәм (яки) грунт массивы тирәнлегендә (карстлар, понорлар, бүрәнәләр, котловиннар, карст-эрозия чокырлары, полья) биналарны һәм корылмаларны проектлаганда күздә тотарга кирәк грунт, куышлык, каналлар, галереяләр, мәгарәләр, вклюзлар).

Беренче чиратта карст-суффозия процессларын үстерү мониторингы карала.

Биналарны һәм корылмаларны проектлаганда әлеге инженерлык эзләнүләре нигезендә ачыкланган эшләрне исәпкә алырга кирәк (булганда):

tstäl qısası;

җир асты һәм өслек күренешләрен формалаштыру формалары һәм механизмы;

территорияләрнең тотрыклылыгы карст өемнәре һәм аларның урта диаметрлары барлыкка килү интенсивлыгына карата;

гидрологик һәм гидрогеологик шартлар үзенчәлекләре;

өслек һәм базланган карст формаларын тутыручы грунт һәм катламнарны каплаучы (бүрәнкәләр һ. б.) беркетелгән токымнарның тигез-киметелгән ныклыгы һәм сәләте тигез түгел.;

җир өслегендә һәм җир өслегендә (өемнәр, локаль һәм гомуми утырышлар)карст деформацияләре барлыкка килү һәм үсү куркынычы;

карст процессларын һәм күренешләрне шактый активлаштыру мөмкинлеге.

Төзелеш вакытында карстояклы территорияләрдә архитектура-планлаштыру, конструктив һәм эксплуатацион характердагы коррупциягә каршы чаралар комплексын үтәргә киңәш ителә.

Биналарны һәм корылмаларны инженерлык ягыннан яклау өчен карсттан түбәндәге чаралар кулланалар::

планлаштыру;

су саклау һәм профильтрационные;

геотехник (нигезләрне ныгыту);

конструктив;

технологик;

эксплуатация эшләре

Картка каршы чаралар ачыкланган һәм фаразланган карст күренешләренең характерына, барлыкка килә торган токымнарның төренә, аларның яту шартларына һәм проектлана торган саклау һәм яклана торган корылмаларны, предприятиеләрне, территорияләрне, СП 22.13330.2016 исәпкә алып сайларга тиеш.

Су басудан һәм абразион процесслардан инженерлык яклавы чаралары

Кечкенә торак пунктларның яр буйларын ныгыту өчен, гадәттә, агач яки таш белән ныгытылган яр буйлары урнаша.

Әмма торак пунктлар өчен сусаклагыч ярларын абразиядән саклауның икътисади максатка ярашлы ысулы-буш пляжлар булдыру. Бу метод материалларның сыйдырышлылыгы, эшнең бәясе һәм трудоемкасы, шулай ук ярларны ныгыту вакыты шактый кимүне тәэмин итә. Моннан тыш, ясалма пляж барлыкка килү Түбән юылуны тулысынча юкка чыгара һәм наносларның яр буе агымын тулыландыра. Икътисад объектлары урнашкан сусаклагыч яры бетон плитәләре белән якланырга тиеш, ярларны ныгыту аның канәгатьләнмәслек хәлдә реконструкцияләнергә тиеш.

Лаеш шәһәре территориясен су басудан һәм яр буйларын җимерүдән саклау өчен ярларны юдырудан саклаячак ярларны ныгыту эшләрен үткәрү күздә тотыла.

Ярларны ныгыту чорында әйләнә-тирә мохиткә турыдан-туры һәм турыдан-туры йогынты ясалачак, ул 1 гектардан артык мәйданны үз эченә алачак.

Проект белән шулай ук шәһәрнең көнчыгыш өлешендә җылытыла торган территорияне су басып тормый торган дамбалар белән тәэмин итү тәкъдим ителә.

Насыплы дамбалар өчен материал сыйфатында теләсә нинди җирле грунтлар (яңа төзелеш вакытында биналарның һәм корылмаларның фундаментлары казаннарыннан алынган) кулланылырга мөмкин. Эш проектларын

башкарганда махсус предприятиеләр тарафыннан яклау дамбалары төзүгә грунт алу өчен карьерлар урыннары проектлау стадияләрендә билгеләнә.

Средволговодхоз ярларны ныгыту проектын эшләгән, анда яр буен туктату һәм урнаштыру күздә тотыла.

Яр буйларын ныгыту буенча чаралар

Сусаклагыч ярында урнашкан территориядә яр линиясенең өзлексез үзгәрүе күзәтелә, ярлар коела һәм җимерелә.

Лаеш шәһәре территориясен су басудан һәм яр буен җимерелүдән саклау өчен ярларны ныгыту зарур, бу исә ярларның ныклыгын һәм өске сулар һәм юдырылуны тәэмин итәчәк.

Хәзерге вакытта «Татарстан Республикасының Лаеш ш.т. б. янында Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасын ныгыту» проекты үтәлде, ул «Гидроспецстрой» КСУ ЯАҖ тарафыннан 2006 елда эшләнгән, заказ 2006/5-ГТС. Проектлана торган яр ныгыту участогы Кама елгасының уң яры буенда урнашкан һәм ташкыннар чорында интенсив юылуга дучар булган. Ярны җимерү территориянең тирәненә бара.

Проектта 1,5 км озынлыкта яр ныгыту, Крупская һәм Б. Садовая урамнары буенча яр буе участогы, 4,4 га яр ныгыту участогы эшләнгән.

Әлеге проект нигезендә ярны катнаш ысул белән ныгыту турында Карар кабул ителде. Крупская урамыннан Лебедев урамына кадәр һәм Чернышевский урамыннан алып Садовая урамына кадәр текә вертикаль чокырлы участоклар җыелма тимер-бетоннан җыелма профильле почмак стенасы белән билгеләнгән. Сул як ярлары – Лебедев урамыннан Чернышевский урамына кадәр һәм Садовая урамыннан Б. садовой урамына кадәр, "пляж кабыгы"рәвешендә.

Проектта сулыкка янгын сүндерү съездлары каралган.

Ярны ныгытуның әлеге карары ярның Түбән юылуы барлыкка килүгә юл куймый һәм территорияне минималь чыгымнар белән халык өчен ял итү зонасы буларак куллану мөмкинлеге бирә.

Түбән Идел бассейны округы Бассейн советының 16 утырышы карары белән "2017 елга һәм 2018-2019 еллар план чорына бюджет проектларын яклауга тәкъдим ителә торган Идел һәм Дон елгаларында РФ субъектларының су хуҗалыгы чаралары исемлеге" кабул ителде» аның нигезендә «Средволгаводхоз» ФДБУ түбәндәге чараларны үткәрүне күздә тота::

1. «Татарстан Республикасы Лаеш районы Лаеш шәһәренең көнчыгыш читендә Куйбышев сусаклагычының ярларын ныгыту»

2. "Татарстан Республикасы, Лаеш ш. т. б. янында Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасын ныгыту»объектына куркынычсызлык декларациясен эшләү

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 08.10.2018 ел, № 4039/исх хаты нигезендә Лаеш шәһәрендә кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә индивидуаль торак төзелеше өчен 5,72 га территория каралган 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, 16:24:170201:3 (322 нче

квартал). Әлеге территорияләр кысаларында абразион процесслардан инженерлык ягыннан яклау чараларын – яр буе полосасын ныгытуны күздә тотарга кирәк.

Су басуга каршы көрәш буенча чаралар
(грунт сулары дәрәҗәсенең түбәнәюе)

Лаеш шәһәре районында, бигрәк тә су ташу чорында, грунт суларын басу аркасында килеп чыккан территорияне су басу уңайсыз табигый факторларның берсе булып тора.

Су басу белән шәһәр территорияләре 48,16 – 50,31 М билгеләре арасында Лаеш шәһәренең көньяк-көнчыгыш районы булып тора. «Средволгаводхоз» ФДУ мәгълүматлары буенча, ташкын вакытында су басу ихтималы бар. 55,6 (Габишев урамы чикләрендә – Стадион урамы). СНиП 22-01-95 нигезендә торак пункт территориясенең су басу процессы куркыныч дәрәҗәсе буенча уртача куркыныч буларак характерлана.

Биналарның подвалларын су басудан саклау, биналарны һәм җир асты корылмаларын төзегәндә һәм киләчәктә эксплуатацияләгәндә уңай шартлар тудыру өчен, якланган территориягә грунт сулары агымын булдырмаска кирәк.

Элек төзелгән территорияләрдә грунт сулары дәрәҗәсен киметү өчен әлеге проект белән дренаж системасын проектлау тәкъдим ителә.

Җир асты суларын тоту өчен әлеге проект белән Яр буе урамы буенча баш дренаж һәм элек төзелгән территорияләрдә ябык бөҗра дренажы каралган. Дренаж системасы киптергечләрнең дренаж челтәреннән, җир асты сулары, карау коелары һәм насос станцияләре челтәренә кергән коллекторларны җыючылардан торган дренаж челтәреннән гыйбарәт.

Дренаж суларын Кама елгасында агызалар.

Дренаж өчен асбоцемент торбалар кулланыла, торбаларның уртача диаметры 250 мм, салымның тирәнлеге 0,003 уклон белән салына һәм бирелгән киптерү тамгасыннан 0,5 м га кимрәк. Якынча тирәнлеге салу 2-4м.

Пляж зонасын оештыру буенча чаралар

Исәп-хисап чорына шәһәр пляж зонасын оештыру каралган, ул шәһәрнең көньяк-көнчыгыш өлешендә күздә тотыла.

Пляж мәйданын бер кешегә 5 м2 кабул итеп, бер үк вакытта йөкләнеш коэффициентын исәпкә алып, пляжга бер тапкыр килүчеләр саны, халык саны 10168 кеше булганда, проектлана торган пляжның мәйданы 0,15 тәшкил итәчәк:

Кабул иткәндә ширину Пляж полосасы 30м билгелибез озынлыгы Пляж:

Проектлана торган пляж полосасының гомуми озынлыгы 254,2 п. м, шул исәптән I чиратта-80 п. м.

Су асты өлешен 20 м киңлектәге кабул итәбез һәм аның мәйданы булачак:

Төзекләндерелгән пляж территориясенең гомуми мәйданы булачак:

Пляжны оештырганда, пляжның бөтен территориясе буенча 0,5 м калынлыкта ком грунт сибәргә һәм проектлана торган чикләрдә вертикаль планлаштыру эшләрен башкарырга кирәк.

Өслек суларын агызуны оештыру чаралары

Лаеш шәһәре Идел буе калкулыгының урман-дала зонасында Кама елгасының уң як ярында урнашкан. Рельеф-калкулыклы территория, өслек өслеге төньяктан көньякка таба авыша. Абсолют биеклекләр 80-120 м, яр буе өлеше арасында – 50,44-50,69 М. Лаеш ш. районында Кама елгасы Куйбышев сусаклагычының терәк зонасында урнашкан.

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәре территориясендә яңгыр суларын агызуны тәэмин итә торган водостокларның үсеш алган челтәре юк.

Үз юлында өске сулар, сазлык һәм Сазлыкны хасил итеп, түбәнәйтелгән, төгәлсез урыннарны суга. Артык дымлылык грунтларның җитәрлек булмавын киметә, бу биналар һәм корылмалар төзелешен катлауландыра. Оештырылмаган өслек агымы подвал биналарын су басуга, урамнарны су басуга, җәяүлеләр һәм транспорт хәрәкәтен бозуга китерә.

Проект белән, рельефны исәпкә алып һәм кулланыла торган территорияне билгеләп, ачык һәм ябык системалар элементларын да кертеп, шәһәрнең бөтен территориясе буенча өске суларны оештырылган су белән тәэмин итүнең катнаш системасы тәкъдим ителә.

Шәһәрнең көнчыгыш челтәрен проектлау стадиясендә стока бассейннары билгеләнгән, төп коллекторларның трассалары һәм аларны чыгару урыннары билгеләнгән.

Усадьба төзелеше һәм яшел зона территориясеннән яңгыр һәм кар суларын бүлеп бирү оештырылган су бүлүнең ачык системасы белән башкарыла, бары тик шәһәрнең үзәк өлеше территориясендә генә ябык система белән башкарыла. Су агызу гамәлдәге чокырларга һәм Кама елгаларына, алдан ук отстойниклар аша чистартыла.

1.9. ***3.10*** Гражданнар оборонасы буенча чаралар, чаралар исемлеге.
1.10. табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү
1.11. «Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге» пункты «гадәттән тыш хәлләрдә иминлек. Гражданнар оборонасы чараларын, территориаль планлаштыру документларын эшләгәндә табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чараларын нигезләү һәм исәпкә алу тәртибе», СП 165.1325800.2014 «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар» (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән), гражданнар оборонасы һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә башка норматив документлар, Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы, шулай ук башлангыч мәгълүматлар һәм таләпләр нигезендә, Лаеш муниципаль районы, Татарстан Республикасы Гражданнар оборонасы һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгы (алга таба – ТР ГТХМ) 29.07.20021 №4223/ТЗ-5 биргән.
1.12. Территориянең кыскача тасвирламасы
1.13. Лаеш шәһәре Кама елгасының уң як ярында (Куйбышев сусаклагычы) урнашкан. Рельеф-калкулыклы территория, ул төньяктан көньякка таба юнәлтелгән.
1.14. Табигый шартларның тулы тасвирламасы «әйләнә-тирә мохитне саклау» аңлатмасында нигезләү буенча материалларның аңлатмасында китерелгән.
1.15. Лаеш шәһәренең Татарстан Республикасының башка җирлекләре һәм районнары белән транспорт элемтәсе хәзерге вакытта төбәк әһәмиятендәге автомобиль юллары аша гамәлгә ашырыла. Лаеш шәһәре халкын эчә торган һәм хуҗалык-көнкүреш су белән тәэмин итү максатларында 7 су алу җайланмасы файдаланыла. Санитар саклау зоналары барлык скважиналар өчен дә эшләнмәгән, җир асты чыганакларыннан суны лаборатор тикшерү үткәрелә.
1.16. Торак пунктларга газ бүлү пунктларына кадәр I һәм II категорияле газүткәргечләр аша бирелә. Аннан соң турыдан-туры кулланучыга урта һәм түбән басымлы челтәрләр буенча. Югары басымлы бүлгеч газүткәргечләре, биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь араны үтәп, җирлек территориясе буенча салынган.
1.17. Лаеш шәһәрен электр белән тәэмин итү электр тапшыру линиясе аша башкарыла. Шулай ук шәһәр территориясендә «Сетевая компания " ААҖ филиалы Лаеш РЭСының 50Гц ешлыгы булган трансформатор подстанциясе урнашкан.
1.18.
1.19. Территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау буенча гамәлдәге чаралар, Гражданнар оборонасы буенча чаралар
1.20. Территорияләрне һәм оешмаларны Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертү (хәзерге нигезләмә)

1.21. ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы мәгълүматларына караганда, проектлана торган территория Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә керми.
1.22. Күчерү (гамәлдәге нигезләмә)
1.23. Халыкны башка районга эвакуацияләү каралмаган. Башка районнардан халыкны Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау буенча план нигезендә кабул итү каралган.
1.24.
1.25. Халыкны инженерлык ягыннан яклау (хәзерге нигезләмә)
1.26. Шәхси участокларда гади корылмалар (җир базлары), шулай ук Лаеш муниципаль районының Гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә каплаулар бар.
1.27.
1.28. Инженерлык инфраструктурасы (хәзерге хәле)
1.29. Су белән тәэмин итү
1.30. Лаеш шәһәрендә су челтәрләре белән тәэмин ителеш 100 % тәшкил итә. Әлеге сүүткәргечләр 70% тузган.
1.31. Хәзерге вакытта скважиналардан рөхсәт ителгән су алу күләме эчә торган һәм хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары өчен суга ихтыяҗны каплый. Скважиналар дебиты шулай ук кирәк булган очракта су алу күләмен арттырырга мөмкинлек бирә.
1.32.
1.33. Газ белән тәэмин итү.
1.34. Торак пунктларга газ бүлү пунктларына кадәр I һәм II категорияле газүткәргечләр аша бирелә. Аннан соң турыдан-туры кулланучыга урта һәм түбән басымлы челтәрләр буенча. Югары басымлы бүлгеч газүткәргечләре, биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь араны үтәп, җирлек территориясе буенча салынган.
1.35.
1.36. Электр белән тәэмин итү
1.37. Лаеш шәһәрен электр белән тәэмин итү электр тапшыру линиясе аша башкарыла. Шулай ук шәһәр территориясендә «Сетевая компания " ААҖ филиалы Лаеш РЭСының 50Гц ешлыгы булган трансформатор подстанциясе урнашкан.
1.38.
1.39. Гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү системасы (гамәлдәге нигезләмә)
1.40. Лаеш шәһәрендә РСУ «Мегафон» ның Лаеш районы һәм администрациясе биналарында урнаштырылган сөйләм җайланмалары бар, шулай ук гадәттән тыш хәлләр турында халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү объекты сыйфатында чиркәү һәм мәчет кулланалар.
1.41.
1.42. Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч җитештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналары (хәзерге нигезләмә)

1.43. "Халыкны һәм территорияләрне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау турында" 21.12.1994 ел, № 68-ФЗ Федераль закон (үзгәрешләр һәм өстәмәләр) нигезендә, потенциаль куркыныч объект - югары дәрәҗәдәге җаваплылыктагы биналар һәм корылмалар урнашкан объект яисә бер үк вакытта биш меңнән артык кеше яши торган объект.

1.44. 2009 елның 30 декабрендәге 384-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (редакция "биналарның һәм корылмаларның иминлеге турында Техник регламент" (02.07.2013 ел, № 2) "биналарның һәм корылмаларның куркынычсызлыгы турында Техник регламент"), югары дәрәҗәдәге биналарга һәм корылмаларга Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә аеруча куркыныч, техник яктан катлаулы яки уникаль объектларга кертелгән, алар арасында куркынычлылык дәрәҗәсендәге I һәм II класслы куркыныч җитештерү объектлары (аларда кулланылалар, эшкәртелә, саклана, транспортлана, юкка чыгарыла) һәм корылмалар керә (РФ Шәһәр төзелеше кодексының 48.1 ст.11 П.).

1.45. Җирлек территориясендә "куркыныч җитештерү объектларының сәнәгать куркынычсызлыгы турында"21.07.1997 ел, № 116-ФЗ Федераль закон белән билгеләнгән куркыныч җитештерү объектлары урнашкан. Шартлату куркынычы булган объектларга 0,005 Мптан югарырак басымлы газүткәргечләр керә, алар, №116-ФЗ 2 кушымтасының 4 пункты нигезендә, III куркыныч классына ия.

1.46. Гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килүгә китерергә мөмкин булган куркыныч җитештерү объектларына 0,005 Мптан артык газ басымы астында эшләүче газ белән тәэмин итү челтәре (шул исәптән Поселокара) керә. Гадәттән тыш хәлләр зоналары барлыкка килүгә китерергә мөмкин булган Лаеш шәһәре территориясендәге потенциаль куркыныч объектларга газ белән тәэмин итү челтәре (шул исәптән Поселокара) керә.

1.47. Лаеш шәһәреннән төньяк-көнчыгышка магистраль газүткәргечтән көчле җимерекләр зонасы урнашкан. Әлеге газүткәргеч авыл җирлеге чикләре аша үтә.

1.48. Лаеш шәһәре чигендә бер биотермик чокыр бар.

1.49.

1.50. Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан саклау (хәзерге нигезләмә)

1.51. Лаеш шәһәрендә чокыр төбен ныгыту буенча чаралар үткәрелә.

1.52.

1.53. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү системасы (хәзерге нигезләмә)

1.54. Шәһәр территориясендә III типтагы урман янгыннары станциясе һәм 118 нче янгын часте урнашкан.

1.55. Тышкы янгынга каршы су чыганакларына янгын гидрантлары һәм су башнялары керә, алар 10 минутлык янгынга каршы су запасларын саклый, янгын резервуарлары, янгынга каршы сулыклар. Шәһәрдә үзәк район хастаханәсе һәм «Салават күпере» балалар бакчасы янында 2 резервуар һәм Кама елгасында 2 җиһазландырылган пирс урнашкан.

Шулай ук, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы территориясендә зур янгыннарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен янгын саклау көчләрен һәм чараларын җәлеп итү планын раслау турында» 2004 елның 11 октябрендәге 447 номерлы карары белән Татарстан Республикасы территориясендә зур янгыннарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен янгын саклау көчләрен һәм чараларын җәлеп итү планы эшләнде (утв). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2004 елның 11 октябрендәге 447 номерлы карары (әлеге план буенча Лаеш шәһәре Казан терәк пунктына хезмәт күрсәтү зонасына керә.

Таблица 3.10.1

Казан терәк пунктына хезмәт күрсәтү зонасы

План буенча җәлеп ителгән көчләр һәм чаралар:				Барлыгы көч һәм чаралар
Район көчләрен һәм чараларын җәлеп итү	Районара хезмәттәшлек	Республикаара (өлкәара) хезмәттәшлек	Терәк пунктларның көчләрен һәм чараларын җәлеп итү	
ПЧ: АЦ-3, ДПО: АЦ-3; җайлаштырылган техника – 2	Балык Бистәсе районыннан АЦ-1 Питрәч районыннан АЦ-1	-	АЦ-3, АЛ-1, ПНС-1, АВ-1, АР-1, П/П-1, АСО-1	АЦ-11, АЛ-1, ПНС-1, АВ-1, АР-1, АСО-1, П/П-1 җайлаштырылган техника – 2,

Искәрмә: Татарстан Республикасы территориясендә зур янгыннарны сүндерү, гадәттән тыш хәлләрне һәм аварияләрне бетерү өчен янгын сагы көчләрен һәм чараларын җәлеп итү планында кулланыла торган кыскартулар: АЦ – автоцистерна, АЛ – автолестница, АВ - һава-пенә сүндерү автомобиле, АСО - элемтә һәм яктырту автомобиле, АСА - авария-коткару автомобиле, АР - җиң сызу машинасы, янгын сүндерү часте, ирекле янгын сагы, ВПО - ведомство янгын сагы, ПНС - янгын насосы станциясе.

СП 31.13330.2012 нигезендә, шулай ук техник яктан катлаулы булмаган объектларның эчке һәм тышкы янгын сүндерү системаларын проектлау буенча кулланма нигезендә П70.010.09-90, тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәр торак пункт өчен 5 л/с тәшкил итә (халык саны 1000 кешедән ким булган торак пунктта бер үк вакытта янгыннар саны). Эчке янгын сүндерү өчен суның исәп-хисап чыгымы-2,5 л/с. янгынны сүндерүнең озынлыгы-3 сәгать.

Территориянең тотрыклы эшләвен арттыру, хәрби вакытта һәм техноген һәм табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдә халыкны саклау һәм тормыш белән тәэмин итү буенча тәкъдимнәр

Территорияләрне һәм оешмаларны Гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертү (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.56. Территориянең Гражданнар оборонасы буенча категориясе булмау сәбәпле, гамәлдәге җитештерү объектлары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча чаралар эшләү таләп ителми.

1.57.

1.58. Күчерү (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.59. Лаеш шәһәре, 6.2. 2 п. нигезендә, гражданнар оборонасы буенча төркемнәргә кертелгән. ГОСТ Р 22.2.10-2016, эвакуацияләнергә һәм куркынычсыз районга күчерелергә тиешле халык санын исәпләү таләп ителми.

1.60.

1.61. Халыкны инженерлык ягыннан яклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.62. Лаеш шәһәре имин район булып тора.

1.63. Лаеш шәһәре территориясендә гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын төзү таләп ителми.

1.64.

1.65. Инженерлык инфраструктурасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.66. Су белән тәэмин итү

1.67. Су куллану исәп-хисаплары нигезендә чыганаклардан алыну мөмкин булган күләмнәргә төзәтмәләр кертергә кирәк (4.12.1.2 таблица). Таләп ителә торган күләмнәргә ирешү насосларны күпкә куәтлерәк итеп алмаштыру яисә су белән тәэмин итү чыганаклары санын арттыру юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин. Кирәк булганда, торак пунктларны су белән тәэмин итү схемасына яки яңа проектка үзгәрешләр кертүне күздә тотарга кирәк.

1.68. Скважиналарның яртысыннан да ким булмаган өлеше электроприемникларының автоном резерв чыганакларына тоташтырылырга һәм насосларны күчмә электростанцияләргә тоташтыру өчен җайланмаларга ия булырга тиеш.

1.69. Шулай ук шуны да исәпкә алырга кирәк, «Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар» 165.13258.2014 СП таләпләре нигезендә, су алу корылмаларының бер төркеме сафтан чыккан очракта, калган корылмаларның куәте авария режимы буенча объектларның җитештерү-техник ихтыяҗларына, шулай ук тыныч вакыт халкы өчен хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына су бирүне тәэмин итәргә тиеш.

1.70. Электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итүне туктату шартларында су белән тәэмин итүче куркынычсыз зонада су белән тәэмин итү объектларының радиоактив пычранудан һәм (яки) химик зарарланудан сакланган су белән тәэмин итү объектларының су белән тәэмин итү объектларының радиоактив пычранудан сакланган суммар проект җитештерүчәнлеге халыкның, шул исәптән эвакуацияләнгән, шулай ук барлык милек рәвешләрендәге предприятиеләрдәге, крестьян (фермер) һәм шәхси ярдәмче хуҗалыклардагы авыл хуҗалыгы хайваннарының һәм кош-кортның, эчәр судагы ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен җитәрлек булырга тиеш: халык өчен-бер кешегә тәүлегенә 25; авыл хуҗалыгы хайваннары һәм кош-кортлары өчен-Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгы

билгеләгән нормалар буенча (П. 5.23 СП 165.1325800.2014). Шуңа бәйле рәвештә җирлек территориясендә булган чишмәләрне төзекләндерергә кирәк.

1.71.

1.72. Газ белән тәэмин итү

1.73. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2000 елның 20 ноябрендәге 878 номерлы карары белән расланган «газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләре» нигезендә, 62.13330.2011 СПДА 62.1330.2011 кушымта белән расланган биналарга һәм корылмаларга кадәр минималь ара һәм саклау зоналары режимын сакларга кирәк.

1.74.

1.75. Электр белән тәэмин итү

1.76. Проектлана торган территория Гражданнар оборонасы төркемнәренә керми, электр белән тәэмин итү системасын төзүгә аерым таләпләр юк.

1.77. Хәбәр итү системасы (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.78. Хәрби хәрәкәтләрне алып барганда яки бу гамәлләр нәтиҗәсендә, шулай ук гадәттән тыш хәлләр вакытында барлыкка килә торган куркынычлар турында халыкка хәбәр итү өчен 165.1325800.2014 СП таләпләренә туры килергә тиешле җирле Хәбәр итү системасын булдырырга кирәк.

1.79. Лаеш шәһәре территориясе тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре, аерым алганда су басу һәм су басу аркасында халыкка экстрен хәбәр итү зонасына эләгә ("тиз үсә торган куркыныч табигать күренешләре һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләр)"21.11.2013 ел, №899 ТР МК карары нигезендә). Халыкка экстрен хәбәр итүнең комплексы системасын булдыру зарурилыгы киләчәктә куркыныч табигать һәм техноген процессларның үз территорияләрендә булуы белән билгеләнәчәк.

1.80. Халыкның игътибарын җәлеп итү өчен, район Бердәм электр челтәренә тоташтырылып, 500 м радиуслы РСУ-300 сөйләү җайланмасын урнаштыру кирәк. Сирен җайланманың эшен тәэмин итү өчен Интернет-тоташтыру яки стационар телефон элемтәсе булырга тиеш. Шулай ук чиркәүләрдә һәм мәчетләрдә сөйләм җайланмаларын кулланырга кирәк.

1.81. РСУНЫ урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

1.82.

1.83. Потенциаль куркыныч объектлар, куркыныч җитештерү объектлары һәм мөмкин булган куркыныч зоналары (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.84. Газ үткәргечләрне саклау кагыйдәләрен үтәргә кирәк.

1.85.

1.86. Территорияне һәм халыкны куркыныч табигый процесслардан саклау (тәкъдим ителә торган чаралар)

1.87. Су басудан һәм су басудан кисәтү чаралары комплексы үткәрергә кирәк (өске агымны оештыру, су ташучы коммуникацияләрне төзү буенча эшләрне җентекләп башкару һәм даими һәм аварияле агуларны булдырмау максатыннан аларны дөрес эксплуатацияләү һ.б.). Су басудан һәм су басудан инженерлык яклавы чаралары исемлеге ппга китерелгән.10.3 һәм 11.3 СП

116.13330.2012 «территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр. СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003».

1.88. Территорияне табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрдән яклау буенча чаралар 3.9 пунктында «территорияне инженерлык ягыннан әзерләү чаралары», Лаеш шәһәренең генераль планын нигезләү буенча материалларны аңлатма язуында каралды.

1.89. Куркыныч табигать процессларын һәм күренешләрне инженер-геологик эзләнүләр нәтиҗәләре буенча билгеләргә, инженер-геологик эзләнүләр үтәлеше мәҗбүри.

1.90.

1.91. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү системасы (тәкъдим ителгән чаралар)

1.92. «Янгын куркынычсызлыгы турында» 21.12.1994 ел, №69-ФЗ Федераль законның 19 статьясы (22.12.2020 ел редакциясендә) нигезендә, авыл торак пунктлары чикләрендә беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итү буенча җирлекләрнең җирле үзидарә органнары вәкаләтләренә керә:

1.93. - ирекле янгын сагы оештыру, шулай ук Гражданнарның беренчел янгын куркынычсызлыгы чараларын тәэмин итүдә катнашуы өчен шартлар тудыру.;

1.94. – янгын сүндерү максатларында, елның теләсә кайсы вакытында авыл торак пунктларында һәм алар янәшәсендәге территорияләрдә урнашкан тышкы су белән тәэмин итү чыганакларыннан су алу өчен шартлар тудыру;;

1.95. – гомуми кулланылыштагы территорияләрне беренчел янгын сүндерү чаралары һәм янгынга каршы инвентарь белән тәэмин итү;;

1.96. - янгын турында халыкка һәм дәүләт янгынга каршы хезмәте бүлекчәләренә хәбәр итү буенча чаралар оештыру һәм кабул итү;

1.97. – янгынны локальләштерү һәм кешеләрне һәм мөлкәтне коткару буенча дәүләт янгынга каршы хезмәте бүлекчәләре килгәнче чаралар күрү;

1.98. - авыл җирлекләре һәм шәһәр округлары территорияләрен үстерү планнарына, схемаларына һәм программаларына янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын кертү;

1.99. – Россия Федерациясе субъектларының дәүләт хакимияте органнарына халыкка янгын куркынычсызлыгы чаралары турында мәгълүмат бирүдә ярдәм күрсәтү, шул исәптән Халык җыелышларын оештыру һәм үткәрү юлы белән дә;

1.100. - янгын куркынычы арткан очракта, янгынга каршы махсус режим билгеләү.

1.101. Янгыннарны кисәтү, аларның таралуын чикләү өчен җирле үзидарә органнары тарафыннан 22.07.2008 ел, №123-ФЗ Федераль законның (27.12.2018 ред.) 63 статьясы (алга таба - №123-ФЗ) нигезендә, халык ягыннан янгын куркынычсызлыгы чараларын үтәргә кирәк.

1.102. Биналар һәм корылмалардан урманчылыкларга, газүткәргечләргә кадәр янгынга каршы ераклыкны сакларга кирәк.

1.103. № 4.14 пункты нигезендә «янгынга каршы саклау системалары. Саклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга карата таләпләр», авыл җирлекләрендәге төзелеш

чикләреннән бер-ике катлы индивидуаль төзелеш белән урманчылыкларда (урман паркларында) урман утыртмаларына кадәр янгынга каршы аралар 30 метрдан да ким булмаска тиеш.

1.104.№ 123-ФЗ 74 статьясы нигезендә, торак пунктларга, аерым Сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы оешмаларына, биналарга һәм корылмаларга кадәр җир асты газүткәргечләре күчәреннән янгынга каршы ераклыклар «техник җайга салу турында» Федераль закон нигезендә кабул ителгән техник регламентлар белән билгеләнгән минималь арага туры килергә тиеш. Урман массивлары һәм яшел үсентеләр буенча уза торган кабельле һәм һава элемтә линияләре һәм радиофикация линияләре өчен просеклар янгын куркынычсыз хәлдә, элемтә линияләре һәм радиофикация линияләре карамагында булган предприятиеләр көче белән булырга тиеш.

1.105.Торак пунктларда янгын техникасының һәр йортка килүе тәэмин ителергә тиеш.

1.106.Янгын гидрантларын урнаштыруны "янгын саклау системасы" 8.13130 СП нигезендә башкарырга кирәк. Тышкы янгынга каршы су белән тәэмин итү. Янгын куркынычсызлыгы таләпләре" (утв. Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 30.03.2020 ел, № 225 боерыгы). Янгын гидрантларын су челтәренә урнаштыру, янгын җиңелләре озынлыгын исәпкә алып, әлеге челтәр белән хезмәт күрсәтә торган бинаны, корылманы яки аның бер гидранттан (су киткән очракта, 15 л/с дан кимрәк) янгын сүндерүне тәэмин итәргә тиеш.

1.107.Коры үсемлек януын профилактикалау буенча халык белән эш алып барылырга тиеш, чөнки ландшафтлы (табигый) янгыннарның 90% тирәсе кеше эшчәнлеге яки аның ваемсызлыгы аркасында барлыкка килә.

1.108.Җирле үзидарә органнары Урман кодексы нигезендә билгеләнгән үз вәкаләтләре чикләрендә гражданнарның урманнарда булуын һәм аларга транспорт чаралары керүен, урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү максатларында федераль башкарма хакимиятнең вәкаләтле органы билгеләгән тәртиптә аерым эш төрләрен үткәрүне чикли.

Урман фонды урманнары чикләрендә янгынга каршы төзекләндерү буенча түбәндәге чаралар тәэмин ителергә тиеш:

 Таблица 4.1

Территориядән файдалану балансы

п/п	Территория исеме	Гамәлдәге хәле		Исәп-хисап вакыты (2046)	
		га	%	га	%
Шәһәр җирлеге территориясенең гомуми мәйданы, шул исәптән:		36 716,44	1 00	36 716,44	10 0
	Торак пунктлар территорияләре, шул исәптән:	15 37,4621	4 ,2	15 37,4621	4, 2
.1	Лаеш шәһәре	15 37,4621	4 ,2	15 37,4621	4, 2
.2	Иске Пристань авылы	-	-	4,0 932	0, 01
	Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	43 ,0900	0 ,1	44, 1121	0, 1
.1	- транспорт инфраструктурасы зонасы	40 ,7900	0 ,1	40, 7900	0, 1
.2	- инженерлык инфраструктурасы зонасы	1, 1400	0 ,003	1,1 400	0, 003
.3	- җитештерү зонасы	0, 5300	0 ,001	1,5 521	0, 004
.4	- коммуналь-склад зонасы	0, 6300	0 ,002	0,6 300	0, 002
	Авыл хуҗалыгы кулланышы зонасы, шул исәптән:	10 47,7500	2 ,9	10 46,7279	2, 9
.1	- авыл хуҗалыгы җирләре зонасы	10 01,9100	2 ,7	10 00,8879[1]	2, 7
.2	- авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	45 ,8400	0 ,1	45, 8400	0, 1
	Урманнар зонасы	38 08,6900	1 0,4	38 04,5968	10 ,4
	Зиратлар зонасы	5, 7300	0 ,02	8,9 2	0, 02
	Махсус билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләр зонасы	6, 2600	0 ,02	6,2 600	0, 02
	Акваторияләр зонасы	30 246,0900	8 2,4	30 246,0900	82 ,4
	Башка зоналар	0, 9000	0 ,002	0,9 000	0, 002
	Режим зонасы территорияләр	19 ,4200	0 ,1	19, 4200	0, 1

[1] авыл хуҗалыгы территорияләре зонасының кимүе (1,0221 га) җитештерү зонасының артуы белән бәйле.

Таблица 4.2

Генераль планга үзгәрешләр кертү проектының төп техник-икътисадый күрсәткечләре

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2040)
1.	Халык				
1.1	Халык саны-барлыгы, шул исәптән	чел.	10226	13581	21287
	- даими халык	чел.	10226	10992	11606
	- икенче торак төзи торган халык	чел.	-	2088	9135
	- күп балалы гаиләләрнең халык саны	чел.	-	501	546
2.	Торак фонды				
2.1	Торак фонды-барлыгы, шул исәптән	мең.кв.м	327,99	462,28	795,34
	- даими халык һәм икенче торак төзүче халык өчен	мең.кв.м	327,99	448,63	781,69
	- күп балалы гаиләләр өчен	мең.кв.м	-	13,65	13,65
2.2	Чорда яңа торак төзелеше-барлыгы, шул исәптән	мең.кв.м	-	136,69	333,06
	- даими халык һәм икенче торак төзүче халык өчен	мең.кв.м	-	123,04	333,06
	- күп балалы гаиләләр өчен	мең.кв.м	-	13,65	13,65
2.3	Выбытие жилого фонда	мең.кв.м	-	2,40	-
3.	**Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары**				
3.1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, шул исәптән	мест	550	875	1430
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	550	875
	- яңа төзелеш		-	325	555
3.2	Гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән	мест	1609	1889	3194
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1609	1889
	- яңа төзелеш		-	280	1305
3.3	Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру, шул исәптән	мест	1288	2458	3815
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1288	2458
	- яңа төзелеш		-	1170	1357
3.4	Дәвалау-профилактика медицина учреждениеләре, шул исәптән	посещ./ смену	205	484	514
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	205	484
	- яңа төзелеш		-	484	30
3.5	Хастаханә, шул исәптән	коек	196	486	486
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	196	486
	- яңа төзелеш		-	290	-
3.6	Балалар сөт кухнясының өләшү пункты, шул исәптән:	кв.м.	-	52	52

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2040)
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	52
	- яңа төзелеш		-	52	-
3.7	Мәдәният йортлары һәм авыл клублары, шул исәптән	мест	460	1160	1264
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	460	1160
	- яңа төзелеш		-	700	104
3.8	Кинотеатрлар, шул исәптән	мест	-	200	200
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	200
	- яңа төзелеш		-	200	-
3.9	Китапханәләр, шул исәптән	экземпляров	57031	111030	149009
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	0	111030
	- яңа төзелеш		-	111030	37979
3.10	Бассейн, шул исәптән	кв.м.зерк.в.	-	4892	4892
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	4892
	- яңа төзелеш		-	4892	-
3.11	Спорт залы, шул исәптән	кв.м.	2304	4299	7450
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2304	4299
	- яңа төзелеш		-	1995	3151
3.12	Корылма яссылыгында, шул исәптән	кв.м.	20920	25767	41497
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	20920	25767
	- яңа төзелеш		-	4847	15730
3.13	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән	раб.мест	27	123	191
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	27	123
	- яңа төзелеш		-	96	68
3.14	Кунакханә, шул исәптән	мест	-	112	112
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	112
	- яңа төзелеш		-	112	-
3.15	Сәүдә предприятиеләре, шул исәптән	кв.м. торпл.	4416	4847	6387
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	4416	4847
	- яңа төзелеш		-	431	1540
3.16	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	объект	2	2	2
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2	2
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.17	Банк бүлекләре, шул исәптән	объект	2	7	11
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2	7
	- яңа төзелеш		-	5	4
3.18	Полиция, шул исәптән	человек	1	2	2
	- гамәлдәге саклана		-	1	2

№ п/п	Күрсәткеч исеме	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап вакыты (2040)
	торган объектлар				
	- яңа төзелеш		-	1	-
4.	**Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү**				
	Шәһәр территориясендә зиратларның гомуми мәйданы, шул исәптән:	га	1,46	1,46	1,46
	- гамәлдә булмаган	га	1,46	1,46	1,46
5.	**Транспорт инфраструктурасы**				
5.1	Торак пунктның урам-юл челтәре озынлыгы	км	70,60	144,70	144,70
6.	**Инженер-техник инфраструктура**				
Су белән тәэмин итү					
	Барлыгы, шул исәптән су куллану - хуҗалыкта су. ихтыяҗ, су сибү, - башка - янгын сүндерү	куб. м./тәүлек	**2846,2** 1817,0 715,8 151,4 162,0	**3811,9** 2491,6 950,7 207,6 162,0	**5799,3** 3828,2 1490,1 319,0 162,0
	су белән тәэмин итү челтәрләрен алыштыру	км		25,3	
Канализация					
	Хуҗалык-көнкүреш юынты суларының гомуми күләме, шул исәптән - халык, - башка	куб. м./тәүлек	**1892,7** 1817,1 75,7	**2595,4** 2491,6 103,8	**3987,7** 3828,2 159,5
	Замена сетей водоотведения	км		11,8	
Калдыклар белән эш итү					
	каты көнкүреш калдыклары күләме	т/ел	3520,81	5063,37	8508,87
	- каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар	данә	106	108	165
Җылылык белән тәэмин итү					
	- котельныйларның гомуми саны	данә	25	9	6
Газ белән тәэмин итү					
	- газның еллык чыгымы	тыс. нм^3/ел	2249,72	2987,82	4683,14
Электр белән тәэмин итү					
	еллык электр куллану	тыс. кВт.ч/ел	22190,42	84791,68	85290,61
	- исәп-хисап Егәрлеге	кВт	5031,19	10888,72	19328,74
	- трансформатор подстанцияләренең гомуми Егәрлеге	кВА	5352,33	16825,36	37106,34
Слаботочные челтәре					
	- телефоннар саны	данә	3587	4887	8291

ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы, 29.12.2004 ел. № 190-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
2. Россия Федерациясенең 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы Җир кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
3. 2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
4. 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
5. Гражданнар кодексы 30.11.1994 ел, № 51-ФЗ (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
6. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.
7. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында»25.06.2002 ел, №73-ФЗ Федераль закон.
8. «Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында " 21.12.2004 ел, №172-ФЗ Федераль закон.
9. «Дәүләт һәм муниципаль милекне хосусыйлаштыру турында " 21.12.2001 елдагы 178-ФЗ номерлы Федераль закон.
10. 29.07.2017 №280-ФЗ «дәүләт реестрлары белешмәләрендә каршылыкларны бетерү һәм җир кишәрлегенең билгеле бер категориягә керүен билгеләү максатларында Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында»Федераль закон.
11. «Социаль нормативлар һәм нормалар турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 3.07.1996 ел, № 1063-р күрсәтмәсе (14.07.2001 ел, 13.07.2007 ел, үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
12. «2019 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында»2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.
13. «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
14. «Аерым муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен үзгәртү һәм «Казан шәһәре муниципаль берәмлеге территориясе чикләре һәм аның статусы турында» һәм «Лаеш муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» Татарстан Республикасы законнарына үзгәрешләр кертү хакында»2014 елның 26 декабрендәге 132-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.

15. СНиП 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»темасына түгәрәк өстәл узды.
16. "Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»
СНиП 2.07.01-89 * актуальләштерелгән редакциясе.
17. Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары (раслау) Министрлар кабинетының № 1071 нче 27.12.2013 г).
18. СНиП 11-04-2003 «шәһәр төзелеше документларын эшләү, килештерү, экспертиза һәм раслау тәртибе турында Инструкция».
19. СанПин 2.4.1.3049-13 «мәктәпкәчә оешмаларда эш режимын булдыруга, карап тотуга һәм оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» (Утв. 2013 елның 15 маендагы 26 номерлы карары белән).
20. СанПин 2.4.2821-10 «гомуми белем бирү учреждениеләрендә укуны оештыру шартларына һәм шартларына санитар-эпидемиологик таләпләр» (Утв. 2010 елның 29 декабрендәге 189 номерлы карары белән (2016 елның 2 гыйнварындагы 3 номерлы үзгәрешләр белән).
21. СанПин 2.4.4.1251-03 «балалар мәктәптән тыш учреждениеләре (өстәмә белем бирү учреждениеләре). Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләренә (мәктәптән тыш учреждениеләр) карата санитар-эпидемиологик таләпләр».
22. СанПиН 2.1.3.2630-10"медицина эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» (Утв. (58.05.2010 ел, №58).
23. СНиП 42-01-2002 «газ бүлү системалары».
24. СП 42-101 - 2003 «металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр».
25. СНиП 3.05.02-88 "газ белән тәэмин итү" (изд. 1995 ел.).
26. СНиП 23-01-99 "Төзелеш климатологиясе".
27. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе" (утв. РФ Баш дәүләт санитар табибының 2007 елның 25 сентябрендәге 74 номерлы карары (2008 елның 10 апрелендәге, 2009 елның 6 октябрендәге, 2010 елның 9 сентябрендәге үзгәрешләр белән)
28. ГОСТ 153-39. 3-051-2003 " төп нигезләмәләр. Биналарның газ бүлү челтәрләре һәм газ җиһазлары»халыкара фәнни-гамәли конференциясе узачак.
29. № 12-529-03 «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре».
30. СП 31.13330.2012 " СНиП 2.04.02-84*. Су белән тәэмин итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар» СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.04.02-84*
31. СП 30.13330.2012 " СНиП 2.04.01-85*. Эчке суүткәргеч һәм биналарны канализация»

32. СНиП 2.04.03-85. Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар " Халыкара фәнни-җитештерү берләшмәсенең актуальләштерелгән редакциясе 2.04.03-85»

33. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен су белән тәэмин итү һәм канализация буенча кулланма (СНиП 2.07.01-89).

34. СНиП 41-02-2003 "җылылык челтәрләре".

35. РД 34.20.185-94 «шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция».

36. 153-34.48.519-2002 «электр тапшыру линияләрендә 0.4-35 кВ көчәнешләре буенча җепселле-оптик элемтә линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре " 153-34.48. 519-2002.

37. Шәһәр һәм бистә электр челтәрләрен проектлау буенча кулланма (ВСН 97-83).

Федераль программалар

1. Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгы тарафыннан 2006 елда «Мәгариф» өстенлекле милли проекты кысаларында кабул ителгән "Авыл мәктәп автобусы" федераль максатчан программасы.

2. «2014-2017 елларга һәм 2020 елга кадәр чорга авыл территорияләрен тотрыклы үстерү» федераль максатчан программасы (15.07.2013 ел, №598 РФ Хөкүмәте карары белән расланган).

Республика программалары

1. 2015 елның 16 гыйнварындагы 4-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы паспорты "Татарстан Республикасында җәмәгать тәртибен саклауда гражданнарның катнашуы турында"

"2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясенраслау турында".

2. Татарстан Республикасы төзелешләре һәм объектлары исемлеге белән Татарстан Республикасының иҗтимагый инфраструктурасын үстерүнең озак сроклы концепциясе, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 3 июнендәге 358 номерлы карары белән расланган.

3. «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге чорга кластерлы якын килү нигезендә Татарстан Республикасының җитештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы (22.10.2008 ел, №763 ТР Министрлар кабинеты карары белән расланган).

4. 2014-2020 елларга» Татарстан Республикасы гражданнарына социаль ярдәм күрсәтү"дәүләт программасы (23.12.2013)

5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 ел, 6 декабрь, 2844-р номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы муниципаль районнарында авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек идарәсе һәм Татарстан Республикасы Авыл хуҗалыгы һәм азык-төлек министрлыгы ведомствосындагы учреждениеләр исемлеге

6. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 6 декабрендәге 2844-р номерлы боерыгы белән расланган Татарстан Республикасы муниципаль районнарында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Баш ветеринария идарәсе ведомствосындагы учреждениеләр исемлеге

7. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 2 декабрендәге 2781-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда капиталь ремонт һәм объектлар төзү өчен Татарстан Республикасының балалар сәламәтләндерү лагерьлары исемлеге

8. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 6 декабрендәге 2808-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында мебель, инвентарь һәм җиһазлы универсаль спорт мәйданчыклары һәм блоклы модульле чаңгы базалары Исемлеге

9. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 7 ноябрендәге 2567-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасының социаль хезмәт күрсәтү учреждениеләре исемлеге

10. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 21 ноябрендәге 2696-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасы муниципаль архивларының биналары Исемлеге

11. 2017 елда капиталь ремонтланырга тиешле яшелчә-бәрәңге саклагычлары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 9 декабрендәге 2878-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

12. 2017 елда капиталь ремонтланырга тиешле 100 һәм 200 башка исәпләнгән сыер абзарлары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 20 декабрендәге 3017-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

13. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 12 декабрендәге 2919-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында капиталь ремонт һәм реконструкцияләнергә тиешле халыкны эчәргә яраклы су белән тәэмин итү объектлары исемлеге

14. 2010-2030 еллар чорына «мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре» системасын үстерү буенча Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апрелендәге тәкъдим ителгән чаралар исемлеге.

15. «2017 елга Татарстан Республикасында гражданнарны торак белән тәэмин итүдә дәүләт ярдәме " программасы кысаларында 2017 елга ДТФ инвестиция программасы.

16. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2009 елның 31 августындагы 592 номерлы карары белән расланган «2009 - 2014 елларга һәм перспективада 2020 елга кадәр Татарстан Республикасында китапханә эшен үстерү» озак вакытлы максатчан программасы.

17. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 30 декабрендәге 3194-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында капиталь ремонт үткәрелергә тиешле мәдәни билгеләнештәге объектлар исемлеге

18. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 30 декабрендәге 3242-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында төзелергә тиешле мәдәни билгеләнештәге объектлар исемлеге

19.

нгытырга тиешле Татарстан Республикасының яшүсмерләр клублары Исемлеге

66. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 28 октябрендәге 2507-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда капиталь ремонт һәм матди базаны ныгытырга тиешле Татарстан Республикасының яшүсмерләр клублары Исемлеге

67. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 16 декабрендәге 2959-р номерлы боерыгы белән расланган (2017 елның 25 гыйнварындагы үзгәрешләр белән) 2017 елда капиталь ремонтланырга тиешле гомуми белем бирү оешмалары исемлеге.

68. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 16 декабрендәге 2959-р номерлы боерыгы белән расланган (2017 елның 25 гыйнварындагы үзгәрешләр белән) 2017 елда капиталь ремонтланырга тиешле мәктәпкәчә белем бирү оешмалары исемлеге.

69. 2017 елда республика программалары буенча гамәлгә ашырыла торган социаль-мәдәни объектлар исемлеге (төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының хезмәт язуы).

70. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 22 ноябрендәге 2703-р номерлы күрсәтмәсе Татарстан Республикасы торак пунктларында инженерлык челтәрләрен һәм корылмаларны проектлау, төзү һәм капиталь ремонтлау буенча.

71. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 21 декабрендәге 3050-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елда Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасы база эш бирүчеләренең кадрлар ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен булдырыла торган ресурс үзәкләренең исемлеге

72. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 30 декабрендәге 3199-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елга Татарстан

Республикасы Муниципаль берәмлекләре башкарма комитетлары (Советлары) биналарын (урыннарын) төзү һәм капиталь ремонтлау чараларын гамәлгә ашыру өчен акчаларны бүлү
73. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 30 декабрендәге 3206-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2017 елга Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләрендә җәмәгать пространстволарын үстерү чараларын гамәлгә ашыру өчен Татарстан Республикасы бюджеты акчаларын бүлү (статья 2007 елның 2 августындагы 38-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы редакциясендә)
74. Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 2017 елның 8 февралендәге вх номерлы хаты.1535 Татарстан Республикасы территориясендә тормышка ашырыла торган программалар буенча территориаль планлаштыру документларын әзерләгәндә аларны исәпкә алу өчен мәгълүмат бирү турында.

Муниципаль программалар
1. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе.

Башка әдәбият
1. Татарстан Республикасы тарих һәм мәдәният һәйкәлләре җыентыгы . - Т. I.-административ районнар. – Казан: "Мастер Лайн» басмасы, 1999. – 460 б.
2. Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апреленнән бирелгән Татарстан Республикасы мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектлар исемлеге.
3. Татарстан Республикасында күчемсез тарихи һәм мәдәни һәйкәлләрне өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: мәгълүмат җыентыгы. Вып. 2-3. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр. – Казан: "Карпол", 2001. – 335 б.
Фонд материаллары
1. Лаеш муниципаль районы администрациясе биргән анкеталар.
2. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү), Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 15 августындагы 577 номерлы карары белән расланган;
3. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемалары (үзгәрешләр кертү), аны раслау турында Лаеш муниципаль районы Советының 2016 елның 13 декабрендәге 75-РС номерлы карары белән расланган.

КУШЫМТА

1 нче кушымта

«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенең 14.03.2002 елның, 2022 елның 14 мартындагы 23номерлы генераль планына үзгәрешләр кертү турында Лаеш шәһәре Советы карары

2 нче кушымта

«Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы " муниципаль берәмлегенең генераль планына үзгәрешләр кертү проекты составында Гражданнар оборонасы буенча чаралар, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеген эшләү өчен беренчел мәгълүматлар һәм таләпләр (28 июль 2021 ел, № 273 уч.)

Кушымта 3

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының 2022 елның 4 мартындагы 1237/исх номерлы хаты

Кушымта 4

Мәдәни мирас объектларының булмавы турында Мәдәни мирас объектларын саклау буенча Татарстан Республикасы комитеты хаты (кадастр номеры булган җир кишәрлегендә 16:24:000000:6726) №01-11/430 2012 елның 4 февраленнән

5 нче кушымта

Татарстан Республикасының Биологик ресурслар буенча дәүләт комитетының махсус сакланыла торган табигать территорияләренең булмавы турында хаты (кадастр номеры булган җир кишәрлегендә 16:24:000000:6726) 2022 елның 28 гыйнварындагы 316-исх номерлы хаты .

Татарстан Республикасының Биологик ресурслар буенча дәүләт комитетының 22022 елның 26 гыйнварындагы №101/07 хаты.

Кушымта 6

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгының 2002 елның 1 мартындагы 14-1682 генераль план проектына бәяләмәсен җибәрү турында хаты

7 нче кушымта

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Башкарма комитетының от 2022 елның 2 марты 1181/исх номерлы хаты

8 нче кушымта

Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең 2002 елның 15 сентябрендәге 11/22709 номерлы хаты

9 нчы кушымта

«Комплекс-52» дәүләт бюджет учреждениесенең 2021 елның 17 февралендәге 213 хаты

10 нчы кушымта

Татарстан Республикасы Урман хуҗалыгы министрлыгы актын 12 февралендәге 2002 елдагы 14-1075 номерлы генераль план проектына җибәрү турында хат2

Приложение 1

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
ЛАИШЕВСКИЙ
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН
СОВЕТ ГОРОДА ЛАИШЕВО

422610 г.Лаишево,
ул.Коммунальная, д.3
тел: 8-(84378) -2-50-62
факс: 8-(84378) -2-50-62

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЛАЕШ
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ЛАЕШ ШӘҺӘР СОВЕТЫ

422610 Лаеш ш.,
Коммунальная ур., 3 нче йорт,
тел: 8-(84378) -2-50-62
факс: 8-(84378) -2-50-62

№ 23 от 17 февраля 2022 г.

РЕШЕНИЕ

КАРАР

О внесении изменений в генеральный план муниципального образования «город Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан»

В соответствии с Федеральным законом от 06.10. 2003 года № 131-ФЗ "Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации", Законом Республики Татарстан от 28 июля 2004 года № 45-РТ «О местном самоуправлении в Республике Татарстан», Градостроительным кодексом Российской Федерации, Уставом муниципального образования «город Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан», Совет города Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан **РЕШИЛ:**

1. Внести изменения в генеральный план муниципального образования «город Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан».

2. Опубликовать (обнародовать) настоящее Решение на официальном портале правовой информации Республики Татарстан в информационно-телекоммуникационной сети Интернет по веб-адресу: http://pravo.tatarstan.ru и на официальном сайте Лаишевского муниципального района в информационно-телекоммуникационной сети Интернет по веб-адресу: http://laishevo/tatarstan.ru.

3. Контроль за исполнением настоящего решения возложить на комиссию города Лаишево по вопросам землепользования, строительства, благоустройству и экологической безопасности.

Глава - председатель Совета города Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан **И.Ф.Зарипов**

2 кушымта

МИНИСТЕРСТВО ПО ДЕЛАМ
ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЫ
И ЧРЕЗВЫЧАЙНЫМ СИТУАЦИЯМ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ул. Ак. Губкина, 50, г. Казань, 420088

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ
ЭШЛӘРЕ ҺӘМ ГАДӘТТӘН ТЫШ
ХӘЛЛӘР МИНИСТРЛЫГЫ
Ак. Губкин ур., 50, Казан шәһ., 420088

Тел. (843) 221-61-04, факс 221-61-54, E-mail: mchs@tatar.ru, сайт: mchs.tatarstan.ru

№ /Т3-3-5
На № 900/07 от 13.07.2021

Директору
ГБУ «Фонд пространственных данных
Республики Татарстан»

Р.В. Комарову

ул. Декабристов, д. 81А, г.Казань,
Республика Татарстан, 420034

ИСХОДНЫЕ ДАННЫЕ И ТРЕБОВАНИЯ ДЛЯ РАЗРАБОТКИ РАЗДЕЛА «ПЕРЕЧЕНЬ МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ, МЕРОПРИЯТИЙ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ»
в составе проекта
«Внесение изменений в генеральный план г. Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан»

г. Казань уч. № 273 от 28 июля 2021

В соответствии с запросом ГБУ «Фонд пространственных данных Республики Татарстан» сообщаю исходные данные и требования для разработки раздела «Перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций» в составе проекта «Внесение изменений в генеральный план г. Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан».

1. Для разработки перечня мероприятий по гражданской обороне:

Основные положения плана гражданской обороны поселения:

проектируемая территория к группам по гражданской обороне не относится;

на территории организаций, отнесенных к категории по гражданской обороне, не имеется;

данная территория не попадает в зоны возможного химического заражения, возможных разрушений, возможного радиоактивного заражения и возможного катастрофического затопления;

строительство защитных сооружений гражданской обороны не требуется.

Документ создан в электронной форме. № 4223/Т3-3-5 от 29.07.2021. Исполнитель: Хафизова Э.В.
Страница 1 из 4. Страница создана: 29.07.2021 10:23

Основные положения планов гражданской обороны отраслей промышленности, размещенных и размещаемых на территории поселения:

размещение новых промышленных предприятий планировать в соответствии с требованиями «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «Инженерно-технические мероприятия по гражданской обороне».

Расселение:

требования к формированию систем расселения, групповых систем населенных мест районов рассредоточения и эвакуации населения предусмотреть в соответствии «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

численность рассредоточиваемого, эвакуируемого населения, расселяемого в загородной зоне на первую очередь и расчетный срок – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Лаишевского муниципального района РТ;

размещение сборно-эвакуационных (приемно-эвакуационных) пунктов – в соответствии с Планом гражданской обороны и защиты населения Лаишевского муниципального района РТ.

Инженерные коммуникации:

требования по системе водоснабжения – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

требования к устойчивому электроснабжению – согласно «СП 165.1325800.2014 Актуализированная редакция «СНиП 2.01.51-90 «ИТМ по ГО»;

населенные пункты необходимо оборудовать системами оповещения населения - согласно Федеральному закону от 21.12.1994 года № 68-ФЗ «О защите населения и территории от чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера».

2. Для разработки перечня мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера необходимо учесть следующее:

опасные природные процессы и явления определить по результатам инженерно-геологических изысканий, выполнение инженерно-геологических изысканий обязательно;

сведения о существующих и намечаемых к строительству потенциально опасных объектах, транспортных коммуникациях, аварии на которых могут привести к образованию зон чрезвычайных ситуаций на территории объекта, не имеются.

3. Основные нормативные и методические документы, рекомендуемые для использования при разработке перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций:

Перечень основных нормативных и методических документов, рекомендуемых для использования при проектировании перечня мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС, приведен в ГОСТ Р

22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования».

Дополнительные требования:

1. Перечень мероприятий проекта строительства должен быть разработан в строгом соответствии с требованиями ГОСТ Р 22.2.10-2016 «Безопасность в чрезвычайных ситуациях. Порядок обоснования и учета мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера при разработке документов территориального планирования» с обязательным представлением текстового и графического материала.

2. В соответствии с требованием п. 6.3 ГОСТ Р 22.2.10-2016 графические материалы по мероприятиям ГОЧС в составе проектов планировок территории разрабатываются и оформляются с учетом требований ГОСТ Р 42.0.03-2016 и ГОСТ Р 21.1101-2013.

3. Выполненный перечень мероприятий по гражданской обороне, мероприятий по предупреждению ЧС в составе проекта «Внесение изменений в генеральный план г. Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан» представить на экспертизу согласно постановлению Правительства Российской Федерации от 5 марта 2007 г. № 145 «О порядке организации и проведения государственной экспертизы проектной документации и результатов инженерных изысканий» в составе проекта.

Настоящие исходные данные действительны в течение 3-х лет с момента выдачи.

Заместитель министра Н.В. Суржко

Исп. Э.В. Хафизова
8 (843) 221-61-32
Elmira.Hafizova@tatar.ru

Приложение 3

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

Чернышевского ул., д.23, г.Лаишево
422610

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Чернышевский урамы, 23 нче йорт
Лаеш ш. 422610

Тел: 8-(84378) -2-52-28 Факс: 8-(84378) -2-54-34
e-mail: Ispolkom.Laishevo@tatar.ru

04.03.2022 № 1237/исх

Директору Государственного бюджетного учреждения «Фонд пространственных данных Республики Татарстан»
А.Н. Усманову

Уважаемый Айрат Нагимович!

Для участия во Всероссийском конкурсе «Лучших проектов создания комфортной городской среды» планируется благоустроить территорию на которой проходили съемки художественного фильма «Зулейха открывает глаза».

По условиям данного конкурса земельный участок с кадастровым номером 16:24:000000:6726 должен быть в границах населенного пункта.

В связи с чем при разработке генерального плана муниципального образования «г. Лаишево» просим Вас включить земельный участок с кадастровым номером 16:24:000000:6726 в границы населенного пункта для рекреационных целей.

Руководитель

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 6498EFA58E4DC8133576DE556BF0945AA0D8B
Владелец: Новиков Анатолий Александрович
Действителен с 10.01.2022 до 10.04.2023

А.А.Новиков

Карсалов А.П.
8 (84378) 2-47-28

4 КУШЫМТА

КОМИТЕТ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
ПО ОХРАНЕ ОБЪЕКТОВ
КУЛЬТУРНОГО НАСЛЕДИЯ

ТАТАРСТАН
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МӘДӘНИ
МИРАС ОБЪЕКТЛАРЫН
САКЛАУ КОМИТЕТЫ

ул. Пушкина, д. 66/33, г. Казань, 420015

Пушкин ур., 66/33нче йорт, Казан ш., 420015

Тел.: (843) 222-58-73 E-mail: komitet.okn@tatar.ru, http://okn.tatarstan.ru

04.02.2022 № 01-11/430

На № 100/07 от 26.01.2022

Директору
ГБУ «Фонд пространственных
данных Республики Татарстан»
А.Н. Усманову

Уважаемый Айрат Нагимович!

Рассмотрев обращение о предоставлении информации о наличии или отсутствии объектов культурного наследия на земельных участках с кадастровыми номерами 16:24:170301:1237, 16:24:170301:213, 16:24:170301:215, 16:24:170301:231, 16:24:170301:232, 16:24:170301:335, 16:24:170301:486, 16:24:170301:496, 16:24:170301:498, 16:24:170301:499, 16:24:000000:272, 16:24:170301:775, 16:24:170301:782, 16:24:170301:785, 16:24:170301:786, 16:24:170301:790, 16:24:170301:791, 16:24:170301:792, 16:24:170301:864, 16:24:170401:268, 16:24:170401:269, 16:24:170108:8, 16:24:170121:1, 16:24:170121:2, 16:24:170121:259, 16:24:170121:3, 16:24:170121:4, 16:24:170121:5, 16:24:170121:6, 16:24:170121:7, 16:24:170121:76, 16:24:170121:77, 16:24:170121:78, 16:24:170121:79, 16:24:170121:82, 16:24:170121:83, 16:24:170121:84, 16:24:170124:210, 16:24:170124:240, 16:24:170124:241, 16:24:170124:61, 16:24:170124:96, 16:24:170124:98, 16:24:170107:1, 16:24:170107:11, 16:24:170107:175, 16:24:170107:2, 16:24:170107:3, 16:24:170107:386, 16:24:170107:388, 16:24:170107:4, 16:24:170107:418, 16:24:170107:5, 16:24:170107:6, 16:24:170107:7, 16:24:170107:8, 16:24:170111:95, 16:24:170203:104, 16:24:170203:122, 16:24:170203:131, 16:24:170203:142, 16:24:170203:310, 16:24:170203:32, 16:24:170203:33, 16:24:170203:34, 16:24:170203:36, 16:24:170203:41, 16:24:170203:42, 16:24:170203:43, 16:24:170202:88, 16:24:170204:114, 16:24:170204:216, 16:24:170204:252, 16:24:170204:59, 16:24:170204:73, 16:24:170204:74, 16:24:170204:75, 16:24:170204:76, 16:24:170204:77, 16:24:170204:80, 16:24:170204:85, 16:24:170206:100, 16:24:170206:108, 16:24:170206:11, 16:24:170206:25, 16:24:170206:3, 16:24:170206:4, 16:24:170206:46, 16:24:170206:47, 16:24:170206:5, 16:24:170206:6, 16:24:170206:7, 16:24:170206:8, 16:24:170206:9, 16:24:170206:91, 16:24:170206:92, 16:24:170206:93, 16:24:170206:98, 16:24:170201:10, 16:24:170201:13, 16:24:170201:14, 16:24:170201:25, 16:24:170201:3, 16:24:170201:8, 16:24:170205:1, 16:24:170205:10, 16:24:170205:11, 16:24:170205:12, 16:24:170205:13, 16:24:170205:14, 16:24:170205:15, 16:24:170205:16, 16:24:170205:17, 16:24:170205:18, 16:24:170205:2, 16:24:170205:3, 16:24:170205:30, 16:24:170205:31, 16:24:170205:32, 16:24:170205:33, 16:24:170205:4, 16:24:170205:41, 16:24:170205:43, 16:24:170205:5, 16:24:170205:6,

16:24:170205:66, 16:24:170205:67, 16:24:170205:7, 16:24:170205:70, 16:24:170205:8, 16:24:170205:9, 16:24:000000:1419, 16:24:000000:292, 16:24:000000:4933, 16:24:000000:6506, 16:24:000000:6519, 16:24:170202:19, 16:24:170115:15, 16:24:170115:16, 16:24:170115:17, 16:24:170115:18, 16:24:170115:19, 16:24:170115:31, 16:24:170115:7, 16:24:170115:8, 16:24:170125:1, 16:24:170117:31, 16:24:170117:32, 16:24:170117:34, 16:24:170127:30, 16:24:170127:63, 16:24:170148:108, 16:24:170148:116, 16:24:170148:197, 16:24:170148:2, 16:24:170148:210, 16:24:170148:216, 16:24:170148:220, 16:24:170148:223, 16:24:170148:233, 16:24:170148:245, 16:24:170148:266, 16:24:170148:267, 16:24:170148:274, 16:24:170148:66, 16:24:170148:67, 16:24:170148:68, 16:24:170112:5, 16:24:170113:1, 16:24:170113:11, 16:24:170113:12, 16:24:170113:160, 16:24:170113:2, 16:24:170113:22, 16:24:170113:3, 16:24:170113:4, 16:24:170113:5, 16:24:170113:6, 16:24:170113:7, 16:24:170113:8, 16:24:170113:86, 16:24:170113:9, 16:24:170126:184, 16:24:170114:2, 16:24:170116:26, 16:24:170116:27, 16:24:170116:28, 16:24:170116:29, 16:24:170116:41, 16:24:170149:439, 16:24:170149:454, 16:24:000000:6726, расположенных в Лаишевском муниципальном районе, Комитет Республики Татарстан по охране объектов культурного наследия (далее – Комитет) сообщает следующее.

В районе земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:170201:3, 16:24:170201:14, 16:24:170201:10 расположен выявленный объект культурного наследия (памятник археологии) «Старая Пристань» местонахождение IV». При этом границы территории данного объекта культурного наследия не установлены.

В отношении земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:000000:272, 16:24:170201:8 границы территорий в системе координат не установлены, для предоставления информации о наличии или отсутствии объектов культурного наследия необходимо предоставить картографический материал с обозначением территории рассматриваемых земельных участков.

В соответствии с ранее проведенными археологическими полевыми исследованиями на земельных участках с кадастровыми номерами 16:24:000000:292, 16:24:170112:5 отсутствуют объекты культурного наследия включенные в реестр, выявленные объекты культурного наследия а также объекты, обладающие признаками объекта культурного наследия

На территории остальных испрашиваемых земельных участков на момент составления заключения объекты культурного наследия, включенные в единый государственный реестр объектов культурного наследия народов Российской Федерации, отсутствуют, границы территорий объектов культурного наследия и их зоны охраны не установлены.

Сведениями об отсутствии на территории испрашиваемых земельных участков выявленных объектов культурного наследия либо объектов, обладающих признаками объекта культурного наследия, Комитет не располагает.

Председатель

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 01262C87008CAC84BB425D72280A443594
Владелец: Гущин Иван Николаевич
Действителен с 09.12.2020 до 09.03.2022

И.Н. Гущин

Е.Н.Графеев
8(843)222-58-84

5 КУШЫМТА

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОМИТЕТ РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН ПО БИОЛОГИЧЕСКИМ РЕСУРСАМ

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БИОЛОГИК РЕСУРСЛАР БУЕНЧА ДӘҮЛӘТ КОМИТЕТЫ

ул. Карима Тинчурина, д. 29, г. Казань, 420021

К. Тинчурин ур., 29 йорт, Казан шәһәре, 420021

Телефон:(843)211-66-94, факс:(843)211-66-47, E-Mail:ojm@tatar.ru, сайт:http://ojm.tatarstan.ru

28.01.2022 № 316-исх

На № __________ от ______________

Директору Государственного бюджетного учреждения «Фонд пространственных данных Республики Татарстан»

А.Н. УСМАНОВУ

О предоставлении информации по ООПТ

Уважаемый Айрат Нагимович!

Государственный комитет Республики Татарстан по биологическим ресурсам, рассмотрев Ваше письмо от 26.01.2022 №101/07, сообщает, что в соответствии с данными Государственного реестра особо охраняемых природных территорий (далее – ООПТ) в Республике Татарстан, утвержденного постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 24.07.2009 №520, представленные земельные участки не затрагивают ООПТ и их охранные зоны.

Дополнительно сообщаем, что принадлежность земельного участка с кадастровым номером 16:24:170127:63 к ООПТ и их охранным зонам невозможно определить, ввиду отсутствия его на публичной кадастровой карте Российской Федерации (pkk.rosreestr.ru).

С уважением,
Заместитель председателя Р.Г. Шарафутдинов

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 02EC74E200C2AC74AE4F0467DF4D867C60
Владелец: Шарафутдинов Рамиль Гумерович
Действителен с 01.02.2021 до 01.05.2022

А.В.Стукова
(843) 211 68 62

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ
«ФОНД ПРОСТРАНСТВЕННЫХ ДАННЫХ
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН»
улица Декабристов, 81А, город Казань,
Республика Татарстан, 420034

«ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ПРОСТРАНСТВО БЕЛЕШМӘЛӘРЕ ФОНДЫ»
ДӘҮЛӘТ БЮДЖЕТ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ
Декабристлар урамы, 81А, Казан шәһәре,
Татарстан Республикасы, 420034

Председателю Государственного
комитета Республики Татарстан
по биологическим ресурсам
Ф.С. Баткову

______________ № ______________
На № __________ от ______________

О предоставлении заключений по проекту
генерального плана г. Лаишево

Уважаемый Федор Сергеевич!

В рамках поручения Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова по обращению помощника Президента Республики Татарстан Н.Л.Фишман-Бекмамбетовой государственное бюджетное учреждение «Фонд пространственных данных Республики Татарстан» (далее – ГБУ «ФПД РТ») рассмотрело вопрос оказания содействия в реализации проекта «Рекреационно-культурный кластер «Семрук» в г. Лаишево Лаишевского муниципального района для участия в конкурсе в категории «Малые города с численностью населения до 20 тыс. человек» на соискание гранта в размере 50 млн.рублей.

В соответствии с правилами конкурса федеральные средства могут быть направлены исключительно на благоустройство земель, находящихся в границах населенного пункта и в собственности муниципального образования.

Для возможности подписания соглашения о предоставлении межбюджетного трансферта на финансовое обеспечение расходов по реализации проектов создания комфортной городской среды необходимо территорию лесного фонда, попадающую в зону проектирования, перевести в земли населенных пунктов путем внесения изменений в генеральный план г. Лаишево.

На сегодняшний день ГБУ «ФПД РТ» завершает разработку проекта внесения изменений в генеральный план г. Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан.

В связи с вышеизложенным, принимая во внимание сжатые сроки разработки проекта генерального плана, просим Вас в срок до 01.02.2022 предоставить заключение по материалам проекта генерального плана в части наличия или отсутствия особо охраняемых природных территорий, в пределах рассматриваемых земельных участков, расположенных в г. Лаишево Лаишевского муниципального района, для последующего согласования в соответствии с порядком, установленным Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 апреля 2012 г. N 310 "Об утверждении Порядка рассмотрения проектов схем территориального планирования двух и более субъектов Российской Федерации, проектов схем территориального планирования субъектов Российской Федерации, имеющих общую границу с Республикой Татарстан, проектов документов территориального планирования муниципальных образований Республики Татарстан и подготовки на них заключений". Перечень кадастровых номеров рассматриваемых земельных участков приведен в приложении.

Контактное лицо: специалист отдела территориального планирования Сагдиев Адель Ринатович (8 (843) 2228782, adel.sagdiev@tatar.ru).

Приложение:

1. Перечень кадастровых номеров рассматриваемых земельных участков на 2л. в 1 экз.

Директор **А.Н. Усманов**

А.Р. Сагдиев

8 (843) 2228782

Перечень кадастровых номеров рассматриваемых земельных участков.

16:24:170301:1237, 16:24:170301:213, 16:24:170301:215, 16:24:170301:231, 16:24:170301:232, 16:24:170301:335, 16:24:170301:486, 16:24:170301:496, 16:24:170301:498, 16:24:170301:499, 16:24:000000:272, 16:24:170301:775, 16:24:170301:782, 16:24:170301:785, 16:24:170301:786, 16:24:170301:790, 16:24:170301:791, 16:24:170301:792, 16:24:170301:864, 16:24:170401:268, 16:24:170401:269, 16:24:170108:8, 16:24:170121:1, 16:24:170121:2, 16:24:170121:259, 16:24:170121:3, 16:24:170121:4, 16:24:170121:5, 16:24:170121:6, 16:24:170121:7, 16:24:170121:76, 16:24:170121:77, 16:24:170121:78, 16:24:170121:79, 16:24:170121:82, 16:24:170121:83, 16:24:170121:84, 16:24:170124:210, 16:24:170124:240, 16:24:170124:241, 16:24:170124:61, 16:24:170124:96, 16:24:170124:98, 16:24:170107:1, 16:24:170107:11, 16:24:170107:175, 16:24:170107:2, 16:24:170107:3, 16:24:170107:386, 16:24:170107:388, 16:24:170107:4, 16:24:170107:418, 16:24:170107:5, 16:24:170107:6, 16:24:170107:7, 16:24:170107:8, 16:24:170111:95,
16:24:170203:104, 16:24:170203:122, 16:24:170203:131, 16:24:170203:142, 16:24:170203:310, 16:24:170203:32, 16:24:170203:33, 16:24:170203:34, 16:24:170203:36, 16:24:170203:41, 16:24:170203:42, 16:24:170203:43, 16:24:170202:88, 16:24:170204:114, 16:24:170204:216, 16:24:170204:252, 16:24:170204:59, 16:24:170204:73, 16:24:170204:74, 16:24:170204:75, 16:24:170204:76, 16:24:170204:77, 16:24:170204:80, 16:24:170204:85, 16:24:170206:100, 16:24:170206:108, 16:24:170206:11, 16:24:170206:25, 16:24:170206:3, 16:24:170206:4, 16:24:170206:46, 16:24:170206:47, 16:24:170206:5, 16:24:170206:6, 16:24:170206:7, 16:24:170206:8, 16:24:170206:9, 16:24:170206:91, 16:24:170206:92, 16:24:170206:93, 16:24:170206:98, 16:24:170201:10, 16:24:170201:13, 16:24:170201:14, 16:24:170201:25, 16:24:170201:3, 16:24:170201:8, 16:24:170205:1, 16:24:170205:10, 16:24:170205:11, 16:24:170205:12, 16:24:170205:13, 16:24:170205:14, 16:24:170205:15, 16:24:170205:16, 16:24:170205:17, 16:24:170205:18, 16:24:170205:2, 16:24:170205:3, 16:24:170205:30, 16:24:170205:31, 16:24:170205:32, 16:24:170205:33, 16:24:170205:4, 16:24:170205:41, 16:24:170205:43, 16:24:170205:5, 16:24:170205:6, 16:24:170205:66, 16:24:170205:67, 16:24:170205:7, 16:24:170205:70, 16:24:170205:8, 16:24:170205:9, 16:24:000000:1419, 16:24:000000:292, 16:24:000000:4933, 16:24:000000:6506, 16:24:000000:6519, 16:24:170202:19, 16:24:170115:15, 16:24:170115:16, 16:24:170115:17, 16:24:170115:18, 16:24:170115:19, 16:24:170115:31, 16:24:170115:7, 16:24:170115:8, 16:24:170125:1, 16:24:170117:31, 16:24:170117:32, 16:24:170117:34, 16:24:170127:30, 16:24:170127:63, 16:24:170148:108, 16:24:170148:116,

16:24:170148:197, 16:24:170148:2, 16:24:170148:210, 16:24:170148:216, 16:24:170148:220, 16:24:170148:223, 16:24:170148:233, 16:24:170148:245, 16:24:170148:266, 16:24:170148:267, 16:24:170148:274, 16:24:170148:66, 16:24:170148:67, 16:24:170148:68, 16:24:170112:5, 16:24:170113:1, 16:24:170113:11, 16:24:170113:12, 16:24:170113:160, 16:24:170113:2, 16:24:170113:22, 16:24:170113:3, 16:24:170113:4, 16:24:170113:5, 16:24:170113:6, 16:24:170113:7, 16:24:170113:8, 16:24:170113:86, 16:24:170113:9, 16:24:170126:184, 16:24:170114:2, 16:24:170116:26, 16:24:170116:27, 16:24:170116:28, 16:24:170116:29, 16:24:170116:41, 16:24:170149:439, 16:24:170149:454, 16:24:000000:6726.

Приложение 6

МИНИСТЕРСТВО
ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Ямашева пр., д.37 А, г. Казань,420124

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
УРМАН ХУҖАЛЫГЫ
МИНИСТРЛЫГЫ
Ямашева пр., 37нчы А йорт, Казан шәһ,420124

Тел. (843) 221-37-01, Факс 221-37-37, E-mail: Minleshoz@tatar.ru, сайт: Minleshoz.tatarstan.ru

01.03.2022 № 14-1682
На № 299/07 от 24.02.2022

Директору
ГБУ «Фонд пространственных
данных Республики Татарстан»
А.Н.Усманову

О направлении заключения
на проект внесений изменений
в генеральный план

Уважаемый Айрат Нагимович!

Рассмотрев представленные материалы по проекту внесений изменений в генеральный план МО «город Лаишево» Лаишевского муниципального района в части земельных участков, предлагаемых к включению в границы населенного пункта д. Старая Пристань, Министерство лесного хозяйства Республики Татарстан представляет заключение по проекту.

Приложение: на 1 л. в 1 экз.

Первый заместитель министра

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ
СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП
Сертификат: 6DC8ED0803BC2C4BE1934CEBCF728021F803
Владелец: Зарипов Ильгизар Наилевич
Действителен с 30.09.2021 до 30.12.2022

И.Н.Зарипов

Заключение
Министерства лесного хозяйства Республики Татарстан
на проект внесения изменений в генеральный план МО «город Лаишево»
Лаишевского муниципального района Республики Татарстан
в части земельных участков, предлагаемых к включению в границы населенного
пункта д. Старая Пристань

На территории МО «город Лаишево» Лаишевского муниципального района Республики Татарстан расположены лесные участки Лаишевского участкового лесничества Лаишевского лесничества.

Сведения о границах Лаишевского лесничества в Республике Татарстан внесены в Единый государственный реестр недвижимости под учетным номером 16.00.2.3769. Заключение Министерства лесного хозяйства Республики Татарстан в части местоположения и площади земель лесного фонда, имеющих пересечения с земельными участками иной категории, подготовлено на основании представленных ГБУ «Фонд пространственных данных Республики Татарстан» материалов (письмо № 299/07 от 24.02.2022) с использованием данных государственного лесного реестра (далее – ГЛР).

Проектом внесения изменений в генеральный план предусмотрено включение в границы населенного пункта д. Старая Пристань земельного участка из земель лесного фонда с кадастровым номером 16:24:000000:6726 площадью 4,093 га, расположенного в частях выделов 4, 37 квартала 120, частях выделов 3, 11, 16, 18, 21 квартала 112 Лаишевского участкового лесничества Лаишевского лесничества. Вид целевого назначения лесов – защитные леса, категория защитных лесов - ценные леса и леса, расположенные в водоохранных зонах.

Приложение 7

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН

Чернышевского ул., д.23, г.Лаишево
422610

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

Чернышевский урамы, 23 нче йорт
Лаеш ш. 422610

Тел: 8-(84378) -2-52-28 Факс: 8-(84378) -2-54-34
e-mail: Ispolkom.Laishevo@tatar.ru

02.03.2022 № 1181/исх

Директору Государственного бюджетного учреждения «Фонд пространственных данных Республики Татарстан»
А.Н. Усманову

Уважаемый Айрат Нагимович!

При разработке генерального плана города Лаишево просим Вас учесть обращение Министерства земельных и имущественных отношений Республики Татарстан в адрес Президента Республики Татарстан Рустама Нургалиевича Минниханова о переводе земельного участка с кадастровым номером 16:24:170301:1259 в земли промышленности и иного специального назначения с установлением вида разрешенного использования "Воздушный транспорт".

Приложение: Письмо от Министерства земельных и имущественных отношений Республики Татарстан на 2 л. в 1 экз.

Руководитель

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 6498EFA58E4DC8133576DE556BF0945AA0D8B
Владелец: Новиков Анатолий Александрович
Действителен с 10.01.2022 до 10.04.2023

А.А.Новиков

Приложение 8

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И БЛАГОПОЛУЧИЯ ЧЕЛОВЕКА

УПРАВЛЕНИЕ ФЕДЕРАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И БЛАГОПОЛУЧИЯ ЧЕЛОВЕКА ПО РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН (ТАТАРСТАН)

КУЛЛАНУЧЫЛАР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ һәм КЕШЕ ИМИНЛЕГЕН САКЛАУ ӨЛКӘСЕНДӘ КҮЗӘТЧЕЛЕК БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ ХЕЗМӘТ

КУЛЛАНУЧЫЛАР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ һәм КЕШЕ ИМИНЛЕГЕН САКЛАУ ӨЛКӘСЕНДӘ КҮЗӘТЧЕЛЕК ИТҮ ФЕДЕРАЛЬ ХЕЗМӘТЕНЕҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ (ТАТАРСТАН) БУЕНЧА ИДАРӘСЕ

(Управление Роспотребнадзора по Республике Татарстан (Татарстан))

Большая Красная ул., д. 30, Казань, 420111
Тел.: (843) 238-98-54, факс: (843) 238-79-19
E-mail: org@16.rospotrebnadzor.ru
http://www.16.rospotrebnadzor.ru

Зур Кызыл ур., 30 йорт, Казан, 420111
ОКПО 76294441
ОГРН 1051622021978
ИНН/КПП 1655065057/165501001

_____________ № ____________________

На № ____________________ от ___________

Директору государственного бюджетного учреждения «Фонд пространственных данных Республики Татарстан»
Р.В.Комарову

О направлении информации

Уважаемый Руслан Викторович!

Управление Роспотребнадзора по Республике Татарстан (далее-Управление) по Вашему запросу (исх. №1079/07 от 25.08.2021г.) о размере санитарно-защитной зоны (СЗЗ) биотермической ямы (ОКС 16:24:000000:1510) сообщает.

Сибиреязвенные скотомогильники относятся к объектам I класса, для которых СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов. Новая редакция» (в редакции изменений №№ 1,2,3,4) установлена санитарно-защитная зона размером 1000м.

Скотомогильники с биологическими камерами относятся к объектам II класса, для которых СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов. Новая редакция» (в редакции изменений №№ 1,2,3,4) установлена санитарно-защитная зона размером 500м.

Согласно п.3 Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон, утвержденных постановлением Правительства Российской Федерации от 3 марта 2018 года №222., решение об установлении санитарно-защитной зоны в отношении объектов 1-2 класса опасности принимает Федеральная служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека (Москва).

По состоянию на 13.09.2021г. в адрес Управления заявление от хозяйствующего субъекта на выдачу санитарно-эпидемиологического заключения по проекту СЗЗ для биотермической ямы (ОКС 16:24:000000:1510), находящейся на территории г.Лаишево, не поступало, границы СЗЗ, в соответствии с требованиями действующего законодательства, не установлены.

Ограничения в использовании территорий санитарно-защитных зон установлены требованиями п. 5 Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон (утв. Постановлением Правительства Российской Федерации от 3 марта 2018 года №222), согласно которых в границах санитарно-защитной зоны не допускается использования земельных участков в целях:

а) размещения жилой застройки, объектов образовательного и медицинского назначения, спортивных сооружений открытого типа, организаций отдыха детей и их оздоровления, зон рекреационного назначения и для ведения садоводства;

б) размещения объектов для производства и хранения лекарственных средств, объектов пищевых отраслей промышленности, оптовых складов продовольственного сырья и пищевой продукции, комплексов водопроводных сооружений для подготовки и хранения питьевой воды, использования земельных участков в целях производства, хранения и переработки сельскохозяйственной продукции, предназначенной для дальнейшего использования в качестве пищевой продукции, если химическое, физическое и (или) биологическое воздействие объекта, в отношении которого установлена санитарно-защитная зона, приведет к нарушению качества и безопасности таких средств, сырья, воды и продукции в соответствии с установленными к ним требованиями.

Кроме того, согласно п. 1090 главы XI «Профилактика сибирской язвы» СанПиН 3.3686-21 «Санитарно-эпидемиологические требования по профилактике инфекционных болезней», **не допускается** использование территорий, находящихся в санитарно-защитной зоне сибиреязвенного скотомогильника для проведения какой-либо хозяйственной деятельности (в т.ч. работ, связанных с выемкой и перемещением грунта, строительством жилых, общественных, промышленных или сельскохозяйственных зданий и сооружений).

Дополнительно сообщаем, что законом Республики Татарстан от 13 января 2012 года № 9-ЗРТ «О наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городского округа «город Набережные Челны» отдельными государственными полномочиями Республики Татарстан в сфере организации проведения мероприятий по предупреждению и ликвидации болезней животных, их лечению, защите населения от болезней, общих для человека и животных» полномочия по содержанию сибиреязвенных скотомогильников, в том числе их обустройству, приведению в надлежащее санитарное состояние, переданы органам местного самоуправления с обеспечением финансирования на реализацию указанных мероприятий.

Руководитель
Управления Роспотребнадзора по
Республике Татарстан **М.А.Патяшина**

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 6C7CA94E986B7D26DEEB63F6C4FD76BC9F74
Владелец: Патяшина Марина Александровна
Действителен с 27.08.2021 до 27.11.2022

Г.Н.Хасанзянова
843 273 15 48

Приложение 9

ГОСУДАРСТВЕННОЕ БЮДЖЕТНОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ «КОМПЛЕКС – 52»
422610, г. Лаишево, ул. Первомайская, д. 37

ДӘҮЛӘТ БЮДЖЕТ УЧРЕЖДЕНИЕСЕ «КОМПЛЕКС – 52»
422610, Лаишево ш., Первомайская ур., 37 йорт

тел.: (84378) 2-50-69, факс: (84378) 2-55-87, e-mail: komplex52@yandex.ru

17.12.2021 г. № 213
на № ________ ___________

Директору ГБУ
«Фонд пространственных данных РТ»
А.Н. Усманову

Уважаемый Айрат Нагимович!

При разработке проекта Генерального плана муниципального образования «г.Лаишево» просим Вас учесть и применить следующую информацию.

1) Охранная зона земельного участка с кадастровым номером **16:24:170127:21** с разрешенным видом использования «Под размещение полевого лагеря для проведения учебных сборов» расположена в границах земельного участка согласно

Система координат: МСК-05
Зона №

Номер точки	Координаты	
	X	Y
1	2	3
1	433779.11	1332029
2	433776.32	1332029.46
3	433773.63	1332029.83
4	433746.19	1331864.1
5	433835.32	1331850.52
6	433861.18	1332016.52

каталога координат:

2) Охранная зона земельного участка с кадастровым номером **16:24:170127:1** с разрешенным видом использования «Под размещение объекта мобилизационного

значения-участка ЭТОМР» расположена в границах земельного участка согласно каталога координат:

Система координат: МСК-05 Зона №		
Номер точки	Координаты	
	X	Y
1	2	3
1	433943.74	1332121.02
2	433795	1332160.32
3	433773.97	1332031.5
4	433776.32	1332029.46
5	433779.11	1332029
6	433913.09	1332008.64
7	433915.36	1332011.46
8	433934.19	1332081.29

) Земельный участок площадью 3011м2, формируемый из земельных участков с кадастровыми номерами**16:24:170127:378, 16:24:170127:63,**в границах, согласно нижеуказанного каталога координат, отнести к территориям общего пользования, для последующего присвоения ВРИ «Земельные участки (территории) общего пользования»:

Обозначение характерных точек границ	**Координаты, м**	
	X	**Y**
1	**2**	**3**
н1	433763.79	1332031.64
н2	433785.19	1332162.30
46	433795.00	1332160.32
45	433773.97	1332031.50
44	433776.32	1332029.46
43	433773.63	1332029.83
2	433762.99	1331965.57
1	433746.19	1331864.10
н3	433736.32	1331865.73
н4	433753.37	1331968.67
н1	433763.79	1332031.64

4) <u>Земельному участку площадью</u> 3011м2, формируемому из земельных участков с кадастровыми номерами**16:24:170127:378, 16:24:170127:63,** в границах, согласно нижеуказанного каталога координат, установить следующие линейные размеры - ширина 10 метров, длина 300 метров:

Обозначение характерных точек границ	Координаты, м	
	X	Y
1	2	3
н1	433763.79	1332031.64
н2	433785.19	1332162.30
46	433795.00	1332160.32
45	433773.97	1332031.50
44	433776.32	1332029.46
43	433773.63	1332029.83
2	433762.99	1331965.57
1	433746.19	1331864.10
н3	433736.32	1331865.73
н4	433753.37	1331968.67
н1	433763.79	1332031.64

Начальник О.В. Крымкин

МИНИСТЕРСТВО
ЛЕСНОГО ХОЗЯЙСТВА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
Ямашева пр., д.37 А, г. Казань,420124

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
УРМАН ХУҖАЛЫГЫ
МИНИСТРЛЫГЫ
Ямашева пр., 37нчы А йорт, Казан шәһ,420124

Тел. (843) 221-37-01, Факс 221-37-37, E-mail: Minleshoz@tatar.ru, сайт: Minleshoz.tatarstan.ru

12.02.2022 № 14-1075
На № 165/07 от 02.02.2022

Директору
ГБУ «Фонд пространственных
данных Республики Татарстан»
А.Н.Усманову

О направлении акта

Уважаемый Айрат Нагимович!

На Ваш запрос о необходимости подготовки акта об изменении документированной информации государственного лесного реестра в отношении земельных участков, расположенных в границах города Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан, имеющих пересечения с границами Лаишевского лесничества, сообщаем следующее.

Министерством были рассмотрены земельные участки с кадастровыми номерами 16:24:170301:1237, 16:24:170301:213, 16:24:170301:215, 16:24:170301:231, 16:24:170301:232, 16:24:170301:335, 16:24:170301:486, 16:24:170301:496, 16:24:170301:498, 16:24:170301:499, 16:24:000000:272, 16:24:170301:775, 16:24:170301:782, 16:24:170301:785, 16:24:170301:786, 16:24:170301:790, 16:24:170301:791, 16:24:170301:792, 16:24:170301:864, 16:24:170401:268, 16:24:170401:269, 16:24:170108:8, 16:24:170121:1, 16:24:170121:2, 16:24:170121:259, 16:24:170121:3, 16:24:170121:4, 16:24:170121:5, 16:24:170121:6, 16:24:170121:7, 16:24:170121:76,16:24:170121:77, 16:24:170121:78, 16:24:170121:79, 16:24:170121:82, 16:24:170121:83, 16:24:170121:84, 16:24:170124:210, 16:24:170124:240, 16:24:170124:241, 16:24:170124:61, 16:24:170124:96, 16:24:170124:98, 16:24:170107:1, 16:24:170107:11, 16:24:170107:175, 16:24:170107:2, 16:24:170107:3, 16:24:170107:386, 16:24:170107:388, 16:24:170107:4, 16:24:170107:418, 16:24:170107:5, 16:24:170107:6, 16:24:170107:7, 16:24:170107:8, 16:24:170111:95, 16:24:170203:104, 16:24:170203:122, 16:24:170203:131, 16:24:170203:142, 16:24:170203:310, 16:24:170203:32, 16:24:170203:33, 16:24:170203:34, 16:24:170203:36, 16:24:170203:41, 16:24:170203:42, 16:24:170203:43, 16:24:170202:88, 16:24:170204:114, 16:24:170204:216, 16:24:170204:252, 16:24:170204:59, 16:24:170204:73, 16:24:170204:74, 16:24:170204:75, 16:24:170204:76, 16:24:170204:77, 16:24:170204:80, 16:24:170204:85, 16:24:170206:100, 16:24:170206:108, 16:24:170206:11, 16:24:170206:25, 16:24:170206:3, 16:24:170206:4, 16:24:170206:46, 16:24:170206:47, 16:24:170206:5, 16:24:170206:6, 16:24:170206:7, 16:24:170206:8, 16:24:170206:9, 16:24:170206:91, 16:24:170206:92, 16:24:170206:93, 16:24:170206:98, 16:24:170201:10, 16:24:170201:13,

16:24:170201:14, 16:24:170201:25, 16:24:170201:3, 16:24:170201:8, 16:24:170205:1, 16:24:170205:10, 16:24:170205:11, 16:24:170205:12, 16:24:170205:13, 16:24:170205:14, 16:24:170205:15, 16:24:170205:16, 16:24:170205:17, 16:24:170205:18, 16:24:170205:2, 16:24:170205:3, 16:24:170205:30, 16:24:170205:31, 16:24:170205:32, 16:24:170205:33, 16:24:170205:4, 16:24:170205:41, 16:24:170205:43, 16:24:170205:5, 16:24:170205:6, 16:24:170205:66, 16:24:170205:67, 16:24:170205:7, 16:24:170205:70, 16:24:170205:8, 16:24:170205:9, 16:24:000000:1419, 16:24:000000:292, 16:24:000000:4933, 16:24:000000:6506, 16:24:000000:6519, 16:24:170202:19, 16:24:170115:15, 16:24:170115:16, 16:24:170115:17, 16:24:170115:18, 16:24:170115:19, 16:24:170115:31, 16:24:170115:7, 16:24:170115:8, 16:24:170125:1, 16:24:170117:31, 16:24:170117:32, 16:24:170117:34, 16:24:170127:30, 16:24:170127:63, 16:24:170148:108, 16:24:170148:116, 16:24:170148:197, 16:24:170148:2, 16:24:170148:210, 16:24:170148:216, 16:24:170148:220, 16:24:170148:223, 16:24:170148:233, 16:24:170148:245, 6:24:170148:266, 16:24:170148:267, 16:24:170148:274, 16:24:170148:66, 16:24:170148:67, 16:24:170148:68, 16:24:170112:5, 16:24:170113:1, 16:24:170113:11, 16:24:170113:12, 16:24:170113:160, 16:24:170113:2, 16:24:170113:22, 16:24:170113:3, 16:24:170113:4, 16:24:170113:5, 16:24:170113:6, 16:24:170113:7, 16:24:170113:8, 16:24:170113:86, 16:24:170113:9, 16:24:170126:184, 16:24:170114:2, 16:24:170116:26, 16:24:170116:27, 16:24:170116:28, 16:24:170116:29, 16:24:170116:41, 16:24:170149:439, 16:24:170149:454, 16:24:000000:6726, расположенные в существующих и проектируемых границах населенного пункта г.Лаишево Лаишевского муниципального района Республики Татарстан.

Согласно письму № 01-11/430 от 04.02.2022 Комитет РТ по охране объектов культурного наследия в районе земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:170201:3, 16:24:170201:14, 16:24:170201:10 расположен выявленный объект культурного наследия (памятник археологии) «Старая Пристань» местонахождение IV». Также в отношении земельного участка с кадастровым номером 16:24:170201:8 не представлена информации о наличии или отсутствии объектов культурного наследия (необходимо предоставить картографический материал с обозначением территории рассматриваемых земельных участков).

Письмом № 316-исх от 28.01.2022 Государственный комитет РТ по биологическим ресурсам сообщил об отсутствии ООПТ в границах рассматриваемых земельных участков.

Сведения о правах на земельные участки с кадастровыми номерами 16:24:170301:1237, 16:24:170107:2, 16:24:170107:386, 16:24:000000:6506, 16:24:000000:6519, 16:24:170148:116, 16:24:170148:216, 16:24:170148:220 в сведениях ЕГРН отсутствуют.

Земельный участок с кадастровым номером 16:24:000000:6726 является лесным участком. Нормы Федерального закона № 280-ФЗ в данном случае не применяются в части приведения в соответствие сведений ЕГРН и ГЛР.

Права на земельные участки с кадастровыми номерами 16:24:170301:335, 16:24:170301:486, 16:24:170301:496, 16:24:170301:498, 16:24:170301:499, 16:24:170301:775, 16:24:170301:782, 16:24:170301:785, 16:24:170301:786, 16:24:170301:790, 16:24:170301:791, 16:24:170301:792, 16:24:170301:864, 16:24:170401:268, 16:24:170401:269, 16:24:170124:240, 16:24:170124:241, 16:24:170107:388, 16:24:170107:418, 16:24:170203:310, 16:24:170206:100,

16:24:170206:108, 16:24:170206:11, 16:24:170206:98, 16:24:170201:25, 16:24:000000:4933, 16:24:170202:19, 16:24:170115:31, 16:24:170148:197, 16:24:170148:223, 16:24:170148:233, 16:24:170148:245, 16:24:170148:266, 16:24:170148:267, 16:24:170148:274, 16:24:170126:184, 16:24:170149:439, 16:24:170149:454 возникли после 01.01.2016 года.

Земельные участки с кадастровыми номерами 16:24:000000:272, 16:24:170121:2, 16:24:170121:6, 16:24:170121:7, 16:24:170121:78, 16:24:170121:79, 16:24:170107:1, 16:24:170107:11, 16:24:170107:175, 16:24:170107:5, 16:24:170107:6, 16:24:170107:8, 16:24:170203:41, 16:24:170204:77, 16:24:170204:80, 16:24:170206:8, 16:24:170205:14, 16:24:170205:16, 16:24:170205:17, 16:24:170205:30, 16:24:170205:32, 16:24:170205:66, 16:24:170205:67, 16:24:170205:70, 16:24:170113:22, 16:24:170113:3 имеют декларированную площадь - границы не установлены в соответствии с требованиями земельного законодательства.

Земельный участок 16:24:170127:63 – снят с учета.

Нормы Федерального закона № 280-ФЗ применимы к земельным участкам с кадастровыми номерами 16:24:170301:213, 16:24:170301:215, 16:24:170301:231, 16:24:170301:232, 16:24:170108:8, 16:24:170121:1, 16:24:170121:259, 16:24:170121:3, 16:24:170121:4, 16:24:170121:5, 16:24:170121:76, 16:24:170121:77, 16:24:170121:82, 16:24:170121:83, 16:24:170121:84, 16:24:170124:210, 16:24:170124:61, 16:24:170124:96, 16:24:170124:98, 16:24:170107:3, 16:24:170107:4, 16:24:170107:7, 16:24:170111:95, 16:24:170203:104, 16:24:170203:122, 16:24:170203:131, 16:24:170203:142, 16:24:170203:32, 16:24:170203:33, 16:24:170203:34, 16:24:170203:36, 16:24:170203:42, 16:24:170203:43, 16:24:170202:88, 16:24:170204:114, 16:24:170204:216, 16:24:170204:252, 16:24:170204:59, 16:24:170204:73, 16:24:170204:74, 16:24:170204:75, 16:24:170204:76, 16:24:170204:85, 16:24:170206:25, 16:24:170206:3, 16:24:170206:4, 16:24:170206:46, 16:24:170206:47, 16:24:170206:5, 16:24:170206:6, 16:24:170206:7, 16:24:170206:9, 16:24:170206:91, 16:24:170206:92, 16:24:170206:93, 16:24:170201:13, 16:24:170201:8, 16:24:170205:1, 16:24:170205:10, 16:24:170205:11, 16:24:170205:12, 16:24:170205:13, 16:24:170205:15, 16:24:170205:18, 16:24:170205:2, 16:24:170205:3, 16:24:170205:31, 16:24:170205:33, 16:24:170205:4, 16:24:170205:41, 16:24:170205:43, 16:24:170205:5, 16:24:170205:6, 16:24:170205:7, 16:24:170205:8, 16:24:170205:9, 16:24:000000:1419, 16:24:000000:292, 16:24:170115:15, 16:24:170115:16, 16:24:170115:17, 16:24:170115:18, 16:24:170115:19, 16:24:170115:7, 16:24:170115:8, 16:24:170125:1, 16:24:170117:31, 16:24:170117:32, 16:24:170117:34, 16:24:170127:30, 16:24:170148:108, 16:24:170148:2, 16:24:170148:210, 16:24:170148:66, 16:24:170148:67, 16:24:170148:68, 16:24:170112:5, 16:24:170113:1, 16:24:170113:11, 16:24:170113:12, 16:24:170113:160, 16:24:170113:2, 16:24:170113:4, 16:24:170113:5, 16:24:170113:6, 16:24:170113:7, 16:24:170113:8, 16:24:170113:86, 16:24:170113:9, 16:24:170114:2, 16:24:170116:26, 16:24:170116:27, 16:24:170116:28, 16:24:170116:29, 16:24:170116:41. Первичные права на данные земельные участки возникли до 01.01.2016 года. В отношении указанных земельных участков Министерством внесены изменения в документированную информацию ГЛР (Акт в приложении).

Также сообщаем, что в отношении земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:170301:1237, 16:24:170107:2, 16:24:170107:386, 16:24:000000:6506, 16:24:000000:6519, 16:24:170148:116, 16:24:170148:216, 16:24:170148:220, 16:24:170301:335, 16:24:170301:486, 16:24:170301:496, 16:24:170301:498,

16:24:170301:499, 16:24:170301:775, 16:24:170301:782, 16:24:170301:785, 16:24:170301:786, 16:24:170301:790, 16:24:170301:791, 16:24:170301:792, 16:24:170301:864, 16:24:170401:268, 16:24:170401:269, 16:24:170124:240, 16:24:170124:241, 16:24:170107:388, 16:24:170107:418, 16:24:170203:310, 16:24:170206:100, 16:24:170206:108, 16:24:170206:11, 16:24:170206:98, 16:24:170201:25, 16:24:000000:4933, 16:24:170202:19, 16:24:170115:31, 16:24:170148:197, 16:24:170148:223, 16:24:170148:233, 16:24:170148:245, 16:24:170148:266, 16:24:170148:267, 16:24:170148:274, 16:24:170126:184, 16:24:170149:439, 16:24:170149:454 Вами была представлена информация не в полном объеме (отсутствуют сведения о земельных участках, из которых данные участки были образованы). В настоящее время Министерством завершается работа по анализу и подготовке дополнительного акта об изменении документированной информации ГЛР.

Также Министерством ожидается информация от Комитета РТ по охране объектов культурного наследия в отношении земельного участка с кадастровым номером 16:24:170201:8.

Дополнительно сообщаем, что согласно сведениям Единого государственного реестра недвижимости границы земельных участков с кадастровыми номерами 16:24:000000:272, 16:24:170121:2, 16:24:170121:6, 16:24:170121:7, 16:24:170121:78, 16:24:170121:79, 16:24:170107:1, 16:24:170107:11, 16:24:170107:175, 16:24:170107:5, 16:24:170107:6, 16:24:170107:8, 16:24:170203:41, 16:24:170204:77, 16:24:170204:80, 16:24:170206:8, 16:24:170205:14, 16:24:170205:16, 16:24:170205:17, 16:24:170205:30, 16:24:170205:32, 16:24:170205:66, 16:24:170205:67, 16:24:170205:70, 16:24:170113:22, 16:24:170113:3 не установлены в соответствии с требованиями земельного законодательства, в связи с чем правовых оснований для применения Федерального закона от 29.07.2017 № 280-ФЗ «О внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации в целях устранения противоречий в сведениях государственных реестров и установления принадлежности земельного участка к определенной категории земель» не имеется. С целью решения данного вопроса в рамках применения «лесной амнистии» считаем необходимым предложить Исполнительному комитету Лаишевского муниципального района провести работу, связанную с уточнением границ и площади вышеуказанных земельных участков.

Приложение: Zip*файл

Первый заместитель министра

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 6DC8ED0803BC2C4BE1934CEBCF728021F803
Владелец: Зарипов Ильгизар Наилевич
Действителен с 30.09.2021 до 30.12.2022

И.Н.Зарипов

Г.А.Зарипова
(843) 221-37-42

«Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды»дәүләт бюджет учреждениесе

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛАЕШ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ЛАЕШ ШӘҺӘРЕ»МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕНЕҢ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ
(үзгәрешләр кертү)

Генераль план проектын нигезләү буенча материаллар
Әйләнә-тирә мохитне саклау
Аңлатма язуы

Казань 2022

ПРОЕКТНЫҢ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының " Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлегенең генераль планы (үзгәрешләр кертү)

т/н	Исеме	Битләр саны
1 Том Генераль планы (үзгәрешләр кертү)		
	Текст материаллары	
1	Территориаль планлаштыру турында нигезләмә	60
	График материаллар	
2	М1:10000 җирлекнең җирле әһәмияттәге объектларын урнаштыру планлаштырыла торган картасы	1/1
2.1	М1:10000 авыл җирлегенең җирле әһәмияттәге объектларны урнаштыру планлаштырыла торган карта фрагменты	1А/1
3	М1:10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләре картасы	2/1
3.1	М1: 10000 авыл җирлеге составына керүче торак пунктларның (шул исәптән төзелә торган торак пунктлар чикләренең) чикләренең карта фрагменты	2А/1
4	Җирлекнең функциональ зоналары картасы:10000	3/1
4.1	Җирлекнең функциональ зоналары картасы фрагменты М1:10000	3А/1
	Кушымта	
5	Торак пунктлар чикләре турында белешмәләр	10
2 ТомГенераль планны нигезләү буенча материаллар (үзгәрешләр кертү)		
	Текст материаллары	
1	Аңлатма язуы	225
2	Әйләнә-тирә мохитне саклау. Аңлатма язуы	82
	График материаллар	
3	Җирлек территориясен заманча куллану картасы М1:100000	1/1

3.1	Җирлек территориясен заманча куллану картасы фрагменты М1:100000	1А/1
4	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасы, Гражданнар оборонасы буенча чаралар М1: 1000	2/1
4.1	Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычына дучар булган территорияләр картасы, Гражданнар оборонасы буенча чаралар М1: 1000	2А/1
5	М1:10000 инженерлык инфраструктурасы картасы	3/1
5.1	М1:100000 инженерлык инфраструктурасы картасы фрагменты	3А/1
6	Территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы (гамәлдәге нигезләмә) М1:10000	4/1
6.1	М1:100000 территорияне махсус куллану шартлары булган зоналар картасы фрагменты	4А/1
7	М1:10000 территориясен куллану шартлары булган зоналар картасы	5/1
7.1	М1:100000 территориясен куллану шартлары булган зоналар картасы фрагменты	5А/1

ЭЧТӘЛЕК

1. ТАБИГЫЙ ШАРТЛАР ҺӘМ РЕСУРСЛАР 4
1.1 ТЕРРИТОРИЯНЕҢ РЕЛЬЕФЫ ҺӘМ ИНЖЕНЕР-ГЕОЛОГИК БӘЯСЕ 4
1.2 ГЕОЛОГИК ТӨЗЕЛЕШ 5
1.3 СЕЙСМИЧНОСТЬ 9
1.4 ФАЙДАЛЫ КАЗЫЛМАЛАР 9
1.5 ГИДРОГЕОЛОГИК ШАРТЛАР 10
1.6 ГИДРОЛОГИК ШАРТЛАР 13
1.7 КЛИМАТ ШАРТЛАРЫН БӘЯЛӘҮ 15
1.8 ТУФРАК 17
1.9 ЛАНДШАФТЛАР, ҮСЕМЛЕКЛӘР, ХАЙВАННАР ДӨНЬЯСЫ 19
2. ӘЙЛӘНӘ-ТИРӘ МОХИТНЕҢ ХӘЗЕРГЕ ТОРЫШЫ 23
2.1 АТМОСФЕРА ҺАВАСЫ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘҮ 23
2.2 СУ ОБЪЕКТЛАРЫНЫҢ ТОРЫШЫН БӘЯЛӘҮ 26
2.3 ҖИР РЕСУРСЛАРЫ, ҖИТЕШТЕРҮ ҺӘМ КУЛЛАНУ КАЛДЫКЛАРЫ 28
2.4 ЯШЕЛ УТЫРТМАЛАРНЫҢ ТОРЫШЫ 31
2.5 АЕРУЧА САКЛАНА ТОРГАН ТАБИГЫЙ ТЕРРИТОРИЯЛӘР 32
2.6 ФИЗИК ЙОГЫНТЫ ФАКТОРЛАРЫ 33
2.7 ХАЛЫКНЫҢ СӘЛАМӘТЛЕГЕНЕҢ МЕДИК-ДЕМОГРАФИК КҮРСӘТКЕЧЛӘРЕ 35
3. МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР 36
3.1 36 САНИТАР-САКЛАУ ЗОНАЛАРЫ
3.2 БИНАЛАРНЫҢ ҺӘМ КОРЫЛМАЛАРНЫҢ ФУНДАМЕНТЫНА КАДӘР МИНИМАЛЬ АРА ҺӘМ ИНЖЕНЕРЛЫК ЧЕЛТӘРЛӘРЕНЕҢ САК ЗОНАЛАРЫ 36
3.3 ЭЛЕКТР ТАПШЫРУ ЛИНИЯЛӘРЕНЕҢ САК ЗОНАЛАРЫ 44
3.4 СУ САКЛАУ ЗОНАЛАРЫ, 45 СУ ОБЪЕКТЛАРЫНЫҢ ЯР БУЕ САКЛАУ ҺӘМ ЯР БУЕ ПОЛОСАЛАРЫ
3.5 ЭЧӘРГӘ ЯРАКЛЫ СУ ЧЫГАНАКЛАРЫН САНИТАР САКЛАУ ЗОНАЛАРЫ
3.6 МЕЛИОРАЦИЯЛӘНӘ ТОРГАН АВЫЛ ХУҖАЛЫГЫ ҖИРЛӘРЕ 49
3.8 ТАБИГЫЙ ЧИКЛӘҮЛӘР ЗОНАЛАРЫ 49
3.9 «КОМПЛЕКС52»ДБУ РАДИ ТАПШЫРУ ОБЪЕКТЫ ТӨЗЕЛЕШЕНЕҢ БИЕКЛЕГЕ БУЕНЧА ЧИКЛӘҮЛӘР ЗОНАСЫ. 55
4. ЭКОЛОГИК ХӘЛНЕ ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ 57
4.1 ТЕРРИТОРИЯДӘН ФАЙДАЛАНУ БУЕНЧА МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ОБЪЕКТЛАРНЫ УРНАШТЫРУ ҺӘМ ЗОНАЛАРНЫ ОЕШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР. 57
4.2 АТМОСФЕРА ҺАВАСЫН САКЛАУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 65
4.3 ҖИР ӨСТЕ ҺӘМ ҖИР АСТЫ СУЛАРЫН САКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 66
4.4 ҖИР ФОНДЫН САКЛАУ ҺӘМ ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕРЛЫК ЯКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 68
4.5 КАЛДЫКЛАР БЕЛӘН ЭШ ИТҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 69
4.6 ЙОГЫНТЫНЫҢ ФИЗИК ФАКТОРЛАРЫННАН САКЛАУ ЧАРАЛАРЫ 71
4.7 ТАБИГЫЙ-ЭКОЛОГИК КАРКАС ФОРМАЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 71
ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ 75

1. Табигый шартлар һәм ресурслар

1.1 территориянең рельефы һәм инженер-геологик бәясе

«Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге Кама елгасының уң як яры территориясен (Куйбышев сусаклагычын) һәм елга акваториясенең бер өлешен били. Рельеф-калкулыклы территория, ул төньяктан көньякка таба юнәлтелгән. Абсолют биеклекләр карала торган территориянең төньяк өлешендә 50,4 м көньякта 146 м кадәр төрлечә.

«ТР Геомониторингы» ТНПЦ тарафыннан башкарылган геологик-экологик хәл буенча Татарстан Республикасы территориясен районлаштыру картасы-схемасы нигезендә, Лаеш шәһәре территориясе Идел-Нократ карст

өлкәсенең Кама аръягы районында урнашкан. Бүгенге көндә карст күренешләре муниципаль берәмлекнең төньяк-көнчыгыш өлешендә, торак пунктның төзелгән территорияләреннән ераклыкта табылган.

Шәһәр территориясендә начар табигать күренешләре арасында чокыр хасил итү аерыла. Чокырлар елга үзәненең төп битләрендә үсә. «Веселый», «Большая Чакма», «Барский»кебек берничә зур чокыр кисә. Чокырларның төп өлеше ылыслы һәм киң яфраклы токымнар белән капланган.

Шулай ук табигать процесслары арасында Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасында ярларны эшкәртүне дә бүлеп бирергә мөмкин. Биредә суның абразион эше югары активлык белән аерылып тора. Карала торган территориянең геологик-литологик корылмасында вак күкертле комнар, туфрак-үсемлек катламнары белән капланган вак яфраклы комнар тәкъдим ителгән югары четвертик яшьтәге аллювиаль катламнар катнаша. «Сусаклагычларның ярларын эшкәртүне өйрәнү буенча рекомендацияләр» (Качугин, 1959) нигезендә, ярның әлеге участогын тәшкил итүче токымнарны юдыру буенча бик җиңел юыла торган беренче класска күчерергә мөмкин. Татарстан Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы мәгълүматлары буенча, Куйбышев сусаклагычының яр буе линиясе буенча абразив процессларның интенсивлыгы Лаеш шәһәрендә елына уртача 0,46 метрга җитә (максимумда 3-5 метр).

Җир асты суларын су басу белән бәйле территорияне су басу башка Начар табигый фактор булып тора. Хәзерге вакытта су җылытыла торган участоклар Лаеш шәһәренең көньяк-көнчыгыш өлешендә күрсәтелә.

Тагын бер Начар табигый процесс булып су ташу вакытында су басу тора. "Куйбышев сусаклагычының су ресурсларын куллануның төп кагыйдәләре" (утв. Министрлыгы боерыгы белән мелиорация һәм су хуҗалыгы РСФСР нче 11.11.1983№ 596) кадәр җитә отм. 55,2 М.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре нигезендә, су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турында белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу һәм су басу зоналары чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәрендә су басу һәм су басу зоналары чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләр буенча су басу, су басу (утв) зоналары чикләрен билгеләү тәртибендә билгеләнмәгән. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 18.04.2014 Ел, № 360 карары белән расланган. Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су басу) зоналарына керә торган торак пунктлары исемлеге нигезендә. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 29.08.2013 ел, № 1625-р боерыгы белән, Лаеш шәһәре территориясе мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына керми.

Шуңа бәйле рәвештә, махсус шартлары булган зоналар картасында су басу һәм су басу зоналары чикләре чагылдырылмаган.

1.1 Геологик төзелеш

Өйрәнелә торган территория икеъяруслы корылма өчен типик итеп тасвирлана: түбән һәм урта протерозлы интенсив дислоциацияләнгән метаморфик токымнар платформаның Кристалл фундаментын тәшкил итә, ә палеозлар (Девон, ташпочмаклы һәм Пермь), неоген булмаган һәм дүртенчел утырмалар – явым-төшем чехолы.

Түбәнрәк Лаеш шәһәре киселешенең Ассель ярусы катламнарының тирәнлеге буенча чикләнгән стратегик тасвирламасы тәкъдим ителгән.

Пермь системасы. Түбән бүлеге. Ассель ярусы.

Ассель берәмлекләре бөтен җирдә таралган, гжель ярусының барлык катламнарында урнашкан һәм сары һәм якты - соры микрослоталы доломитлар белән тәкъдим ителгән, кайбер өлешләрдә реликт-органогеннар киселгән, кремний линзалары, известняк, гипс, ангидритлар катламнары булган кремний участоклары. Утырмаларның куәте 52-63 М.

Ассель ярусының түбәсендә урнашкан тыгыз доломитлар катламы 1000-3000 мм кадәр каршылыкларның мәгънәләре белән Сакмар ярусының төп горизонты буларак аерылып тора.

Сакмар мәгарифләре, Идел палеодолинасы тальвегындагы аерым тар участоклардан, тирән эрозия чорларыннан тыш, бөтен җирдә диярлек таралган. Сакмар мәгарифе, нигездә, ангидритлар, түбәдә гипслар, җимерелгән урыннар белән тәкъдим ителгән. Алар асрыйлар катламнары доломитов, кайчагында известняков. Өстәмә эрозия белән кагылмаган участокларда утырмаларның егәрлеге көнчыгышта 23-85 м тәшкил итә,көнбатышта 124 м. ярусның түбән чиге төгәл. Ул Сакмар ярусының карбонат-сульфат катламнарын аз градуслы известняклар һәм Ассель ярусының доломитлары белән алмаштыру буенча үткәрелә.

Югары бүлек. Казан ярусы.

Казан ярусының катламнары киң таралышка ия, бары тирән чорларда гына палеодолиналар юк. Алар Сакмар ярусы катламнарының ябык өслегендә юдырылып ята һәм характерлы плифациаль цикллы терриген-карбонат токымнары белән тәкъдим ителгән.

Түбән подъярус

Карала торган территориядә түбән Казан подъярусы терригия-карбонат төре белән характерлана. Ул диңгез һәм лагун-диңгез фацияләренең катламнары: Комлы, алевролитлар, балчык, мергельләр, известняклар, доломитлар, гипс катламнары һәм линзалары белән тәкъдим ителгән. Карбонат токымнары (известняклар, доломитлар, мергельләр) подъярус кисүнең 60% тан артык егәрлеген тәшкил итә.

Литолог-социаль составның күтәрелеш характеры буенча күтәрелеш (астан-өскә), утым-төшем ритмына туры килгән өч калынлыкны аерып торалар: Байтуган, Камышлы һәм Красноярск. Һәр калынлык балчык, алевролитлар, комлыклар белән башлана һәм известняклар, доломитлар һәм мергельләр белән тәмамлана.

Подъярусның түбән чиге ачык-соры загипсланган доломитларны һәм Сакмар ярусының брекчийларын Байтуган калынлыгы нигезендә урнашкан кара-соры балчык һәм алевритлар белән алыштыру буенча билгеләнә. Бу балчык-алевритлы пачканы брахиопод (нигездә, лингул), фораминифер, гастропод һәм башка фауналар еш кына шартлы «лингуловые балчык»дип атала. Кисем буенча өскә таба алар мергельләр, известняклар соры һәм кара-соры, пелитоиморфлы, органоген һәм органоген-тышланган известнякларның катламнары белән алмашына.

14-40 м куәтле Камышлы калынлыгы балчык кара-соры, алевритлы, юка-соры известняк катламнары, саргылт-соры доломитлар, гипсларның сирәк юка катламнары белән бизәлгән.

Красноярск калынлыгы, нигездә, кара-соры һәм яшел-соры Комлы, кисем буенча өскә таба известняклар һәм балчык һәм алевролитлар катламнары булган доломитлар белән урнашкан. 20-35 М. комлык егәрлеге кайчагында 25 м. га кадәр булган линзалар барлыкка килә.

Түбән Кама муниципаль берәмлекләренең куәте 14 тән 82 м га кадәр тирбәлеш кичерә.

Югары күтәргеч

Югары Казан утырмалары Идел елгасының биек террасларын тәшкил итүче Дүртлек катламнары таралудан читтә көндезге өслеккә чыга. Югары Казан подъярусы катламнары карбонат токымнары: доломитлар, известь доломитлары, доломитлаштырылган известняклар зур әһәмияткә ия лагун-диңгез берәмлекләре комплексы тарафыннан тәкъдим ителгән. Терригенные мәгариф, характерлы өчен түбән Казан отложения, биредә ия подчиненное әһәмияте. Моннан тыш, югары катламнар өчен загипсованность хас. Гипс йә башка токымнарга кертү рәвешендә очрый, йә берничә метрга кадәр егәрлекле аерым линзалар һәм катламнарны үз эченә ала. Югары Казандагы катламнарның гомуми куәте-60-65 м. югары Казан катламнары җирле юыну эзләре белән түбән казанда урнашкан. Подъярус чиге Түбән Казандагы югары Казандагы лагун-диңгез катламнарының фаунасы күптөрлелеге һәм кара-соры катламнары булган, токымнарның югары доломитизациясе һәм загипсланганлыгы, шулай ук якты буяулар, юка катламы һәм еш фациаль үзгәрүчәнлеге белән характерлана торган диңгез фацияләрен алмаштыру буенча аз чагылган.

Ритмичлык нигезендә седиментация дүрт калынлык аерып чыгарыла:

- приказская (14-16 м) - якты-соры һәм соры известняклар, Якты-Соры Һәм Ак доломитлар;
- печищенская (8-21 м)-кара көрән һәм көрән-көрән, соры доломитлар;

- Югары Ослан (30-37 м) - ком-балчык катламнары, мергельләр, тонкослослы доломитлар һәм известняклар;

- Моркваш (6-14 м) - күбесенчә ком-Балчыклы-мергелистлы-якты соры, соры һәм яшел төсле буяулар утырмалары.

Неогеновая системасы. Бәяле.

Полиоцен катламнары карала торган территориядә киң таралыш алды, елга палеодолиннары формалаштырган өстәмә эрозия челтәрен тутырды. Плиоцен катламнарының куәте 110-140 м га җитә.

Чирек системасы

Дүртенче яшьтәге катламнар бөтен җирдә таратыла, тиешле Үзәннең кайбер участокларында гына чигенә. Тикшерелә торган территориядә дүртенчел системаның барлык бүлекләре: эоплейстоцен, неоплейстоцен һәм голоцен катламнары бүлеп бирелә.

Чиреклек катламнары аллювиаль, күл-аллювиаль, элювиаль-делювиаль, эол һәм сазлыклар белән тәкъдим ителгән. Кама елгасының уң як ярында зур мәйданнар били торган аллювиаль катламнар аеруча киң таралган.

Östäl qısası

Эоплейстоценовые катламнар ия шактый зур мәйданнары тарату. Кама елгасы үзәнендә алар бишенче алыштыргысыз террасага ия. Бу террасаның абсолют билгеләре-120-130 м, киңлеге-8-10 км.

Күбесенчә аллювиаль берәмлекләр тарафыннан тәкъдим ителгән эоплейстоценлы утырмалар Пермь токымнары тарафыннан неоген катламнары белән түшәлә. Өстән алар, гадәттә, ябылган көчле толщей покровных лессовидных сугышлинки һәм супесей. Эоплейстоценлы катламнарның уртача егәрлеге 40-50 м тәшкил итә.

Кадерсез

Карала торган территориядә неоплейстоценның урта һәм югары катламнары бүлеп бирелә. Кама елгасының дүртенче һәм өченче асылмалы террасы уртача квартирлы катламнарны тәшкил итә.

Лихва һәм Днепр горизонтларының аллювиаль катламнары дүртенче алмаш террасаны тәшкил итә. Әлеге терраса бөтен җирдә диярлек төгәл әйтелгән юл белән чикләнә, аны беренче һәм икенче су асты террасаларыннан аерып торучы юл белән чикләнә, һәм Куйбышев сусаклагычы биеклегеннән 60-85 м биеклектә күтәрелә.

Терраса урнашкан аскы өлешендә отложениями межледникара лихва аллювии, өске өлешендә-перигляциального днепропетровского аллювия. Токым составы күбесенчә Комлы. Кисүнең аскы өлешендә соры, вак һәм урта күкертле комнар, кварц комнары тәкъдим ителгән, алар аз санда гравий - тау материаллары тупланган. Ком кисәгеннән югарырак катлаулы супесей, көрән, ачык-коричневый һәм яшел-коричневый балчык барлыкка килә.

Днепров аллювие урыны белән 3-5-12-18 М куәтле урман-сөя супесейлары һәм суглинкалар чехы белән ябылган.

Карала торган территориядә аллювиаль катламнардан тыш, башка генезисның нейстоценлы утырмалары да үсеш алган:

- көрән известьлы көрән көртләре тәкъдим ителгән элювиаль-делювиаль һәм делювиаль катламнар суүсемнәрдә һәм Үзән битлекләрендә киң таралган;

- Комлы катламнар су бүлүләрендә чикләнгән. Су төбе, нигездә, җирле токымнардан гравий һәм чуерташ белән төрле Күлле комнар нигезендә, вак күкертле кварц комы белән сузылган.

Биоген (сазлы) катламнар, югары террас өслегендә кечкенә карст түбәнәю котловиналарын тутыра торган, 1-2 м егәрлектәге балчык белән тутырылган торф белән тәкъдим ителгән.

Карала торган территориянең геологик-литологик корылмасында Казан һәм Пермь известьташлары һәм доломитлар токымнары, заманча явым-төшемнәр белән капланган чирек аллювиаль, делювиаль һәм элювиаль катламнар (туфрак катламы, насыплы грунт) катнаша.

Пермьнең тамыр катламнары, известняклардан, доломитлардан, мергельләрдән, балчыктан, комлыклардан ясалган әйберләрдән чыгып, өслеккә чыга.

Төрле Генезис һәм механик составның көпшәкле ком-Балчыклы заманча катламнары киң үсеш белән файдалана. Алар, нигездә, Пермь токымнарын юдырту һәм дүртенче чорга күчерү продуктлары булып тора һәм, гадәттә, буровато-сары буяуга, ким тонкористое сложение һәм шактый егәрлеккә, шулай ук яхшы су үзлекләре (яр ныгыту), 2006).

1.1 Сейсмиклык

1.2 Соңгы елларда республикада шәһәрләр һәм сәнәгать объектларының геодинамик куркынычсызлыгы системасын төзү мәсьәләсе актуаль. Татарстан Республикасы территориясендә җир тамырындагы геодинамик процесслар аеруча куркыныч тудыра.

1.3 Татарстан Республикасы территориясендә җир тетрәүнең төп сәбәбе-Кристалл фундаментының актив җимерелүләре зоналарында тектоник хәрәкәтләр.

1.4 Лаеш шәһәре территориясе Әлки-Пичкас сейсмоген зонасында, Әлки-Пичкас җимереклегеннән бераз читтә урнашкан. Татарстан Республикасы территориясен сейсмик районлаштыру картасы буенча T=1000 ел балллыгы кабатлану чоры белән (50 ел дәвамында исәп-хисап интенсивлыгы 5% артып китә, B категориясе), «Татнефть» ГАҖ ТГРУның «Сейсмология» фәнни-җитештерү үзәгендә төзелгән, карала торган территория сейсмиклыкның 6 баллы зонасына керә. Төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата югары таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин (СНиП 2.02.01-83).

1.5 **файдалы казылмалар**

Файдалы казылма запасларының дәүләт балансы, Татарстан Республикасы буенча җир асты байлыкларыннан файдалануга лицензияләр реестры, Татарстан Республикасы буенча җирле әһәмияттәге җир асты байлыклары кишәрлекләре исемлеге (утв. ТР Экология министрлыгының 01.09.20021 ел, № 949 боерыгы белән, Лаеш шәһәре территориясендә Мысовский, Коммунарский, Иске Кама, Имәнкискә, Стрелицкий һәм Төньяк фланг, Иске Кама неметалл булмаган файдалы казылма ятмалары урнашкан. Шулай ук металл булмаган файдалы казылмаларны разведкалау һәм чыгару өчен лицензияле кишәрлекләр һәм тау кишәрлекләре бар:

- 28.12.2004 №Тат ЛАИ 01000ТЭ ГО Г 16-4300-067 һәм Тат ЛАИ 01000 ТЭ, ул СК «Татфлот»ААҖнеке.;
- 09.04.2012 №ТАТ ЛАИ 01287 ТР Л. Г 500/1234 т р л. л. 01287 ТЭ, «Озон»ҖЧҖ;
- 2016 елның 25 августыннан «Промресурс»ҖЧҖ карамагындагы Татар лаи 01569 ТЭ Г-779/1487 тэ һәм ТАТ ЛАИ 01569 ТЭ,
- 2016 елның 26 сентябрендәге татар лар 01585 ТЭ\16-4300-00087 (С-1-1-Ҍ С1-III) һәм ТАТ ЛАИ 01585 ТЭ (1 һәм 2 блок), ул «Промресурс»ҖЧҖ карамагында.;
- 07.11.2016 ел № 01610 ТЭ ГО ГО 741/1449 и ЛАИ 01610 ТЭ, «Волжская Буксирная Компания»ҖЧҖ карамагындагы";
- 03.07.2017 ЛАИ 01768 ТЭ\ГО804/1511, ул - «Дулкын»ҖЧҖ.

Җир асты сулары эчә торган һәм хуҗалык-көнкүреш су белән тәэмин итү чыганаклары буларак кулланыла.

1.6 гидрогеологик шартлар

«Җир асты сулары бассейннары исемлеге ... » нигезендә, Лаеш муниципаль районы Кама-Нократ артезиан бассейнының көньяк-көнбатыш өлешендә, Куйбышев сусаклагычы буенча уза торган Идел-Сура артезиан бассейны белән аның чигендә урнашкан.

Лаеш шәһәре территориясенең гидрогеологик киселешендә түбәндәге гидрогеология бүлекчәләрен аерып алырга мөмкин (Верейский су алгычына кадәр өстән):

- Югары четвертияле аллювиаль горизонт;
- Су китерүче урта чирек гасырлы аллювиаль горизонт;
- Водоносная югары Казанская терригенно-карбонатная свита;
- Водоносная түбән Казан терригена-карбонатная свита;
- Суоносная сакмарская карбонатно-сульфатная сериясе;
- Водоупорный верейский терригенный горизонт.

Югары четвертияле аллювиаль горизонт

Куйбышев сусаклагычы яры буенда киң таралган һәм Идел елгасының икенче су асты трассасының аллювиаль катламнарына туры китерелгән. Утырмаларның куәте 20,0 дән 40,0 м га кадәр тәшкил итә. Су сыйдыручы токымнар-террас нигезендә ятучы вак күкертле комнар.

Сусыз суларның горизонтына төп катламнарның сулары белән ирекле гидравлик элемтә һәм химик составның даими булуы хас. Скважиналар Дебиты – 3,3 – 8,3 л/сек, 17,0 – 21,0 м, чагыштырма дебитлар – 0,2-0,4 л/сек.

Горизонтның химик составы буенча гидрокарбонат кальций яки магний-кальций, кайчагында минерализацияле катионнар буенча 1 г/дм3 артык түгел.

Урта чирек гасырлы аллювиаль горизонт

Идел елгасының югары (III һәм IV) асылмалы террасалары утырмаларына туры китерелгән һәм, Лаеш шәһәре территориясенең (II нче) көнбатыш өлешеннән тыш, бөтен җирдә таралган. Террасалар балчыклы-комлы берәмлекләр белән урнашкан.

Горизонтта, нигездә, грунт тибындагы чүпсез сулар бар, җирле басымнар кар көртләре һәм аның өске өлешендәге балчык катламнары ятмаларында теркәлә. Скважиналарның дебитлары 1,1 тән 8,3 л/с га кадәр кимегәндә, 26 м га кадәр үзгәрә; кабартмалар күрсәткечләре буенча фильтрация коэффициентының уртача әһәмияте – 10,0 м/с га кадәр.

Су күтәрүче горизонтны тукландыру Куйбышев сусаклагычындагы атмосфера явым-төшемнәр һәм су хисабына башкарыла. Бушату елга һәм овраж челтәренә, шулай ук аслыкландыргыч катламнарга бара.

Горизонтның химик составы буенча гидрокарбонат кальций яки магний-минерализацияле 0,4-0,6 г/дм3, гомуми катгыйлыгы 2,14 – 5,4 ммоль/дм3 һәм органик матдәләрнең түбән эчтәлеге буенча гидрокарбонат кальций яки магний-кальций.

Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасында (анда тирән горизонтларның җир асты сулары бушатыла), урта чирек һәм югары четвертияле су горизонтларының химик составы сульфат-гидрокарбонат, сирәгрәк - гидрокарбонат-сульфат магниево-кальций сулары үзгәрә. Коры калдыкның зурлыгы 0,8-2,5 г/дм3 га җитә, ә гомуми катгыйлык 30 мм/дм3 га кадәр арта.

Водоносная югары Казанская терригенно-карбонатная свита

Карала торган территориянең көнбатыш һәм үзәк өлешләрендә таралган, анда урта звено неоплейстоцен катламнары белән каплана. Свита ярыкланган доломитлар, известняклар, мергель, ком катламнары, алевролитлар балчыгы белән тәкъдим ителгән. Свитаның куәте-40-45 М.

Битләр: < < 11 12 13 14 15 16 17 18 (19) 20 > >

Скважиналарның чагыштырма дебиты 0,2 дән 5,0 л/с га кадәр, су үткәрүчәнлеге 130-800 м2/с га кадәр. Җир асты суларының дәрәҗәсе, кагыйдә буларак, дүртенче су горизонтларының грунт сулары дәрәҗәсенә туры килә. Югары кан катламнарының химик составы буенча-гидрокарбонат магниево-кальций, минерализация 0,3-0,6 г/дм3. Куйбышев сусаклагычы яры буенда, югары Казандагы су ташый торган урыннарда минеральләштерү 2,4-2,6 г/дм3 га кадәр арту күзәтелә.

15-30 м куәтле базаль ком һәм гравий-галач утырмалары алып килә.

Водоносная түбән Казан терригенно-карбонатная свита

Каралучы кишәрлектә 60-80 м егәрлекле түбән Казан терригиена-карбонат су агызу свитасы бөтен җирдә таратылган. Су сыйдыручы токымнар күкертле ярыкланган известняклар, доломитлар, мергельләр, вак таш һәм доломит онына кадәр еш җимерелгән, сирәгрәк Комлы комлыклар белән тәкъдим ителгән. Табакта 15 м. га кадәр егәрлекле «лингуллы балчык», Түбән суупор белән эшләүче хезмәткәрләр ята.

Свита югары үтүчәнлек һәм су белән тәэмин итүчәнлек белән характерлана.

Скважиналарның чагыштырма дебиты – 3,0 – 6,0 л/с, су үткәрүчәнлеге-100-1200 м/с.

Су төбенең туклануы, нигездә, ябык катламнардан аркан тарту, шулай ук Түбән Пермьдәге су ташу серияләреннән Идел үзәнендә бушатылган урыннарда алып барыла.

Җир асты суларының химик составы – коры калдык зурлыгы 0,3-0,8 г/дм3 һәм гомуми катгыйлыгы 4,0-7,0 ммоль/дм3 булган гидрокарбонат кальций һәм магний. Куйбышев сусаклагычына су бүлегеннән алып юнәлештә суның химик төрен минерализация белән 2,3 – 2,5 г/дм3 сульфат кальций, сирәгрәк хлорид-сульфат белән минерализацияләү белән 4,7 г/дм3кә кадәр үзгәртү бара, бу түбән Пермь катламнарында су бушату белән бәйле.

Водоносная сакмарская карбонатно-сульфатная сериясе

Карала торган территориядә серия бөтен җирдә таратыла. Сакмар ярусы түбәсенең ятылу тирәнлеге 67,0-110,0 м тәшкил итә, бу-6,6 дан алып -19,5 м га кадәр абсолют билгеләргә туры килә.

Вак таш һәм доломит онына кадәр җимерелгән участоклар булып, ярыклы закарстланган доломитлар һәм известняклар су сыйдыручы токым булып тора. Сулыклар бораулау инструменты өемнәре, юдыргыч сыеклыкны йоту, скважиналар фонтанлаштыру буенча формалаша. Ярык-карст-пластик сулар. Пьезометрик өслек абс өчен билгеләнә. к 40,9-50,6 м, бу 38,0-48,0 м ятыш тирәнлегенә туры килә. Су алып килү сериясен тукландыру территориядән читтә, Төньяк-Татар җыештырылган күтәрү урыннарында, югарыдан чыккан су катламнарыннан су арканлыгы һәм елга үзәнендәге тирәнрәк ятучы горизонтлардан чыккан фильтрация хисабына башкарыла. Су бушату Идел үзәнендә бара.

Сакмар сериясенең химик составы буенча сульфат кальций, магний-кальций, натрий-кальций, минерализация белән 1,9-2,8 г/дм3 һәм аннан да югарырак, гомуми катгыйлыгы 27,99-36,25 ммоль/дм3, окисляемаялыгы 1,66-6,56 мг O2/дм3 pH=6,7-6,9.

Су сакмара карбонатно-сульфатной сериясе өчен кулланыла бальнеологик максатлары.

Каширская-ассельская каробонатная сериясе

Ярыкланган, кавернозлы доломитлар һәм известняковларның Ассель ярусыннан Түбән Каманың урта карбон күтәргеченең Кәшер горизонтына кадәр стратегик күләмдә гипс катламнары һәм линзалары белән капланган калынлыгына туры китерелгән. Лаеш шәһәренең көньяк өлешендә бу серия бөтен җирдә Сакмар карбонат-сульфат сериясе белән ябыла, верей суупорының терриген токымнары белән түшәлә. Бөтен җирдә таралган. Түбәне ябу буенча абсолют билгеләр -83,1 тән алып -91,2 гә кадәр..

Таблица 1 Сериян

ең су белән тәэмин итүчәнлеге ярыклылыкка, кавернозга, карбонат токымнарының закарстованлыгына бәйле. Характеры минерализации су өскә таба аска таба нче сулфатного к хлоридно-сульфатным һәм хлоридным.

Таблица 2 Түбән

Пермь катламнарында су басымы зурлыгы 85,0-100,0 м һәм аннан да күбрәк тәшкил итә. Сусаклагычның яр буенда аларның җитдиометрик дәрәҗәсе елга һәм грунт сулары дәрәҗәсеннән 5,0-6,0 м га югарырак, югары террасаларда грунт сулары дәрәҗәсе су басымнары дәрәҗәсеннән бераз артып китә. Су составы буенча 1,5-3,0 г/дм3 минерализацияле сульфат натрий-кальций тозлары.

Таблица 3 Югары

почмаклы катламнарда псевдо-фузулин һәм трициттлы карбонат токымнарына туры китерелгән ике су күтәрүче Горизонт ачыла, бу исә гомуми җитдиометрик дәрәҗә белән 10,0 дән 32,0 м га кадәр билгеләнә.

Таблица 4 Идел

буе районында урта карбонның Кәшер-туп катламнарын сынаганда, 356,0-662,0 м дебит 1 л/с дан кимрәк булган, 51,8 м га кадәр кимрәк булган очракта, статик дәрәҗә 13,4 м (абс) тәшкил иткән.кк342,6 м тәшкил иткән.

Таблица 5 Азакта

шуны да билгеләп үтәргә кирәк, Лаеш шәһәрен су белән тәэмин итү өчен файдаланыла торган җир асты сулары өслек чыганаклары алдында кайбер өстенлекләргә ия. Алар характеризируются артык югары сыйфатлы һәм таләп итми дорогостоящей чистарту, яхшырак защищены нче пычрату. Хәзерге вакытта халыкка бирелә торган суны өске чыганаклардан чистарту системалары суны күп кенә зарарлы матдәләрдән тулысынча чистартырга мөмкинлек бирми. Җир асты сулары ресурслары, моннан тыш, сезонлы һәм күпьеллык тирбәлеш кичерми (ярларны ныгыту..., 2006).

Таблица 6

Таблица 7 1.5

гидрологик шартлар

Таблица 8 Лаеш

шәһәрендә урнашкан Кама елгасы 1955 елның 31 октябрендә Жигулев таулары янындагы Идел елгасы киселеше белән төзелгән Куйбышев сусаклагычы белән су баскан. Сусаклагычны тулыландыру 1957 елга кадәр бара, ул чакта су горизонты нормаль терәк дәрәҗәгә (НПУ) 53,0 м, ә су

көзгесенең мәйданы 6450 км2 булган. Лаеш ш.т. п. дан Кама Тамагы ш. т. п. га кадәр сусаклагыч иң зур киңлеккә җитә.

Таблица 9 «Татар стан Республикасы Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе " ФДБУ мәгълүматлары буенча Куйбышев сусаклагычының гидрологик характеристикасы түбәндәгечә::

Таблица 10

уртача айлык су чыгымнары 95% тәэмин ителеш-1010 м3/с;

Таблица 11

уртача еллык су чыгымнары-3970 м3/с;

Таблица 12 су өслегендә җилнең уртача тизлеге-4,4 м/с;

Таблица 13

уртача еллык минималь су дәрәҗәсе-48,09 м БС.

Таблица 14 Сусакл агычның озынлыгы - 510 км Идел елгасы буенча һәм 280 км Кама елгасы буенча, уртача тирәнлеге-9,3 м, иң зур 38-41 м. яр буе полосасының гомуми озынлыгы-2604 км, аларның 1392 км Татарстан Республикасы чикләрендә, минималь навигация дәрәҗәсе – 49,0 м БС (Мәгълүмат бюллетене), 2010).

Таблица 15 Сусакл агычның үле күләме 22,5 км3 тәшкил итә. 49 метрлы билге минималь навигация дәрәҗәсе булып тора. Су өслегенең иң югары дәрәҗәсе-55,3 м БС.

Таблица 16 Куйбы шев сусаклагычы озын типтагы сулык булып тора. Аның ложасының зур мәйданы Идел һәм Кама үзәнендәге су баскан террасаларны да су астына алырга туры килә.

Таблица 17 Елганы ң үзәне һәм су төбе гравий-ком аллювие белән салынган. Поймда якынча 3 метрга кадәр катламлы рус фациясен каплый торган эллүвиянең поймма фациясе супес, көрт һәм балчык белән тәкъдим ителгән. Асылмалы рельефның тискәре формаларында чүмечләр җыелуы күзәтелә. Су төбендәге су басулар тулысынча туктатылган, куак һәм агач үсемлекләре өлешчә капланган.

Таблица 18 Сусакл агычның уң яры биек һәм текә. Яр буйларының түбән өлеше акрын җил-дулкын абразиясенә дучар була. Ярларның абразион юлында балчык, балчык та табылган. Агач-куак үсемлекләре белән капланган.

Таблица 19 НПУ каршындагы Үзәннең максималь тирәнлеге 16 м дан 23,5 м га кадәр үзгәрә, шул ук вакытта, нигездә, 16-18 м га кадәр.

Таблица 20 Сусакл агычны су белән тәэмин итүдә төп рольне кар сулары уйный, шуңа күрә елганың тикшерелә торган участогының су режимының төп фазасы-су ташу. Табигый шартларда ташуларның су басымы еллык бурычның уртача 60%

тәшкил итә. Гидроузеллар каскадын җайга салу шартларында аның өлеше 50-55% ка кадәр кимегән.

Таблица 21 Язгы

ташуның дәрәҗәсенең күтәрелеше күбесенчә апрель аена туры килә, шул ук вакытта күтәрелеш интенсивлыгы кайчагында тәүлегенә 1 метрга җитә. Язгы ташу чоры, кагыйдә буларак, май урталарында яки икенче яртысында башлана, ә кимү акрынрак бара һәм 2-3 ай дәвам итә. Су ташу чорында уртача су чыгымнары 17800 м3/с тәшкил итә.

Таблица 22 Җәй-

көз арасындагы Түбән билгеләр белән чагыштырмача тотрыклы хәл язгы ташу һәм көзге боз күренешләре белән бозыла. Җәй-көз арасы, гомумән алганда, яңгыр сулары хисабына югары агым белән характерлана, бу чорда табигый шартларда еллык стокның 25-30% ка җитә, ә җайга салу шартларында якынча 5% ка кими.

Таблица 23 Табигы

й кышкы ызан дәвамында киләсе язгы ташу алдыннан Су чыгымының еллык минимумга кадәр кимүе билгеләнә, шул ук вакытта межаланган су агымы еллык 10% ка гына тәшкил итә.

Таблица 24 Боз

катламы барлыкка килү сәбәпле, боз катламының зурлыгына күтәрелеш алмашына торган дәрәҗәнең 1-3 метрга кимүе билгеләнә. Алга таба, кышкы ызан дәвамында, язгы ташу күтәрелгәнче, кышкы агынтыны үзгәртү характерына туры китереп, дәрәҗәләр акрын кими. Әмма бу чор азагында минималь дәрәҗә һәрвакытта да еллык минимум булмый - еш кына җәй-көзге ызан (су саклау зоналарын билгеләү проекты..., 2006) шундый булып тора.

Таблица 25 "Средв

олгаводхоз» ФДУ мәгълүматлары буенча, Лаеш шәһәре территориясе өчен 1% су басу зонасы 55,6 м. тамгасы буенча уза.

Таблица 26 Монна

н тыш, Лаеш шәһәре районында Куйбышев сусаклагычының гидрография челтәре чокыр төбеннән ага торган инеш белән дә тәэмин ителгән.

Таблица 27 1.6

климат шартларын бәяләү

Таблица 28 Лаеш

шәһәре территориясенең климаты салкын кыш, эссе җәй, кыска күчеш сезоннары (яз, көз), язгы һәм иртә көз салкыннары, шулай ук тәүлек дәвамында температураның кискен тирбәлеше һәм ай дәвамында тагын да зур булуы белән характерлана.

Таблица 29 «Лаеш

» метеостанциясе мәгълүматлары буенча, тикшерелә торган территориянең уртача еллык һава температурасы +4,4 0С. елның иң җылы ае – июль (июльнең уртача максималь температурасы – 25,4 0), иң салкыны-гыйнвар

(уртача айлык температура -10,90 (җылыту чорының иң салкын өлешенең уртача температурасы-16,4 0С).

Таблица 30 Айлар буенча еллык температура йомгаклары салмак күренә, чөнки анда Куйбышев сусаклагычының йогынтысы чагыла (1 нче таблица).

Средняя месячная и годовая температура воздуха, ^0C

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
-10,9	-10,8	-4,4	5,2	13,3	18,2	20,2	17,6	11,8	4,9	-3,2	-9,0	4,4

Кыш озын һәм салкын, абсолют минимум -420. Климатның характерлы үзенчәлеге-язын җылының тиз үсүе,озакка сузылган көз һәм кышкы температураларның үзгәрүчәнлеге.

Салкыннарсыз чорның озынлыгы уртача 137 көн тәшкил итә, иң зуры – 166 көн, шул ук вакытта бу чорда явым-төшем күп (к.түбәнрәк) туры килә.

Беренче кыңгыраулар көзен сентябрьнең өченче декадасында була. Температураның 00 дән соң тискәре температураларга тотрыклы күчү ноябрьнең икенче декадасы башында бара. Тотрыклы кар катламы ноябрь ахырында барлыкка килә һәм 145-160 көн дәвамында ята. Кар катламының максималь биеклеге – 30-35 см, туфрак туңдырылу тирәнлеге-100-120 см.салкын көннәр саны елына 160 ка якын.

Язын туңдыру майның икенче-өченче декадасында тәмамлана. Температураның 00 елдан соң уңай температураларга тотрыклы күчүе апрельнең урта декадасында бара.

Ел дәвамында шәһәр территориясеннән төшүче явым-төшемнәр саны уртача 568,5 мм тәшкил итә..

Таблица 31

Уртача айлык һәм еллык явым-төшем күләме (мм)

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
42,1	31,4	31,7	31,2	39,9	63,4	60,9	58,2	56,7	60,1	46,8	46,1	568,5

Еллык явым-төшемнәр барышында, 2 нче таблицадан күренгәнчә, бер минимум һәм бер максимум күзәтелә. Максимум июнь аенда (63,4 мм), аз дигәндә – апрельдә (31,2 мм) билгеләп үтелә.

Территориядә явым-төшем саны һаваның пычрануын нәтиҗәле киметү өчен җитәрлек. Иң сизелерлек очищающее йогынты алар күрсәтәләр җылы чорда елның, кайчан аларның саны иң. Әмма яңгыр явуның тигезсезлеге, еш кына яңгырлар рәвешендә, явым-төшемнең атмосфераны чистарту факторы буларак әһәмиятен киметә. Явым-төшем ешрак кыш көне һәм сирәгрәк җәй көне ява (3 нче таблица).

Таблица 32

явым-төшем булган көннәр саны> 1,0 мм

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	год
12	9	7	6	7	9	8	9	9	11	11	11	109

Атмосфера күренешләре арасында томаннар аерылып тора. Туманнарның төп өлеше елның салкын чорына туры килә. Барлык томаннарның гомуми озынлыгы 117 сәгатькә җитәргә мөмкин.

Барико-циркуляция процессларының сезонлы үзгәрешләре җил режимын үзгәртүгә китерә. Ел дәвамында җил һәм Штиль юнәлешләренең кабатлануы территориядә шулай күренә:

Таблица 33

Җил һәм штиль юнәлешләренең кабатлануы (%)

Месяц	Направления ветра								
	С	СВ	В	ЮВ	Ю	ЮЗ	З	СЗ	Штиль
I	5	7	10	18	18	18	14	10	4
II	7	8	13	16	14	15	14	13	5
III	7	8	13	15	17	15	14	11	5
IV	8	11	15	12	13	16	12	13	4
V	11	12	10	10	12	15	13	17	4
VI	12	14	12	10	10	13	13	16	5
VII	12	16	12	9	8	10	12	21	6
VIII	14	13	9	9	8	11	15	21	5
IX	9	10	11	9	11	14	17	19	5
X	9	6	6	7	15	21	19	17	3
XI	6	7	8	11	17	20	18	13	3
XII	5	6	10	13	19	20	14	13	5
Год	9	10	11	11	14	15	15	15	5

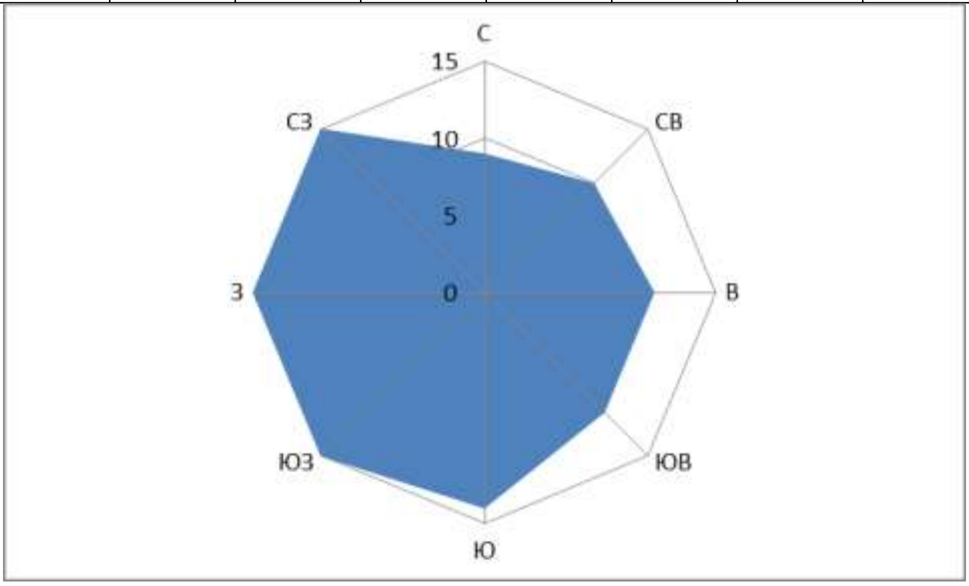

Рис.1 Повторяемость направлений ветра в течение года (%)

4 нче таблицадан күренгәнчә, ел дәвамында карала торган территориядә көньяк-көнбатыш, көнбатыш һәм төньяк-көнбатыш юнәлешләрдәге җилләр өстенлек итә.

Тәүлек дәвамында Лаеш шәһәрендә җил тизлеге даими калмый. Җилнең Максималь тизлеге көндезге сәгатьләрдә, минималь тизлеге иртәнге сәгатьләрдә билгеләнә. Җәй көне сусаклагыч ярында көндезге вакытта көчле үсеш термик конвекция алуы белән аңлатыла, бу җилнең тизлеген 13-15 сәгатьтә көчәйтүгә китерә. Төнлә коры җир өстендә турбулент хәрәкәте кими, шуңа күрә иртә астында җил тизлеге шактый көчәю күзәтелә.

Метеорологик элементлар һәм күренешләр атмосфера һавасының җир асты катламындагы пычрану дәрәҗәсенең пространство-вакытлы үзгәрүенә, атап әйткәндә атмосфераның пычрану потенциалына (ПЗ) зур йогынты ясый. Бу түбәндәге параметрлар:

1. кабул итү инверсияләренең кабатланышы, % - 48;
2. җир асты инверсияләренең егәрлеге, км – 0,33;
3. җил тизлеге-0-1 м/с, % - 16;
4. томан, сәгать-117.

1.5 туфрак

Лаеш шәһәре территориясе соры урман туфракларын үстерү районы булып тора. Биредә Генезис буенча төрле, татар һәм Казан ярусларының тамыр токымнарын ябучы Дүртлек белем бирү егәрлекләре һәм егәрлекләре ана токымнары булып тора. Алар элювиаль, элювиаль-делювиаль һәм делювиаль катламнар белән тәкъдим ителгән. Механик состав буенча бу тузан-азатлы җиңел балчык һәм авыр суглинкалар. Соры урман туфраклары үләнле киң яфраклы урманнар астында формалашкан.

Якты-соры урман туфраклары

Якты-соры урман туфраклары агач-көлсу туфракка аеруча якын. Алар арасындагы тигез түләүләр, өченче һәм дүртенче тәртиптәге зур булмаган водоразделкалар били. Рельеф бүленгән шартларда һәм күкертле һәм күкертле катламнарда үсеш алган очракта, алар шактый дәрәҗәдә эрозия процессларына кагылды. Күпчелек очракта бу туфрак сөрүлек астында.

Әлеге туфраклар түбәндәге профиль төзелеше белән характерлана:

Якты-соры ГУМУС горизонты, еш кына җиңелчә бораулаучы төсмерле, егәрлеге 16-22 см. тирәсе. Ул А1, А2 яки ВА2 горизонтлары белән алмашына, 5-10 см егәрлеге белән, 5-10 см калынрак якты таплар, яссыл корычлы –күкертле горизонтка алмашына. Кислотадан казыну барыннан да ешрак, 111-165 см тирәнлегеннән билгеләнә.

Авыр катламлы туфрактан җиңел каглинистка кадәр үзгәреп торучы туфракның механик составы агач-көлсыман төрләр составына охшаш.

ГУМУС горизонтында артык микъдары авыр - һәм уртача озынлыкта туфраклар 3,30-3,40%, җиңел күкертлеләр 1,92 – 2,79% чикләрендә. Түбәнгә ГУМУС микъдары тиз кими-0,58-0,87% (беренче яртыеллык ахырында-икенче ярымметр башында–.

Авыр һәм урта куллы төрләрдә йотылу сыйдырышлыгы югары ярымметрда 16,83-25,86, җиңел куглинистларда – 10,33-19,37 мг-экв тәшкил итә.

Гидролитик кислоталылык һәм туендырылыш дәрәҗәсе 0,77-4,05 һәм 82,3-96,4 чикләрендә авыр туфракта 1,59-3,28 һәм 75,7-94,06 мг-үпкә экв – да үзгәрә.

Туфракта әйләнә – тирә мохит реакциясе – аз аксылы: pH су-5,8-6,8; pH тоз. 4,7-6,6. Калий туфрак фосфатларының хәрәкәтчән формалары белән аз тәэмин ителгән (100 г туфракка 3 мг. га кадәр буш фосфат кислотасы–.

Якты-соры туфраклар түбән уңдырышлы һәм антропоген йөкләнешләргә түбән булган тотрыклылыкка ия (проект буенча..., 1996).

Соры урман туфраклары

Соры урман туфракларының иң киң таралган төре булып, үзе соры урман туфраклары тора.

Алар, нигездә, өченче һәм дүртенче тәртиптәге зур булмаган водоразделиеләр, ягъни чагыштырмача киметелгән, шулай ук аларның чыгарылган склоннары били.

Туфраклар ГУМУС горизонтының соры буяу белән характерлана, аның куәте 16-28 см.тәшкил итә. В2 горизонтының егәрлеге 6-10 см тәшкил итә.

Туфракларның механик составы, нигездә, авыр йөк машиналарыннан алып җиңел глинистларга кадәр төрлечә. Гомумән алганда, механик состав, иллювиаль горизонтка юка фракцияләрнең соңгы чыгарылышыннан аермалы буларак, агач-көлсу туфракларның составына охшаш.

А1 (Ап) горизонтларында гумусны тоту авыр - һәм уртача куллы туфрак 4,5-4,7%, җиңел күкертле 2,5-2,9% чикләрендә тирбәлә. Аның түбәнгә төшүе шактый акрынлап бара, шуңа күрә беренче яртыеллык ахырында – икенче ярымметр башында Черек микъдары, гадәттә, 1% тан артып китә (1,21%).

Югары ярымметрдагы авыр төрләрдә алмашуның сыйдырышлыгы 20,76 дан 30,1 гә кадәр, җиңел куглиниста – 14,3-20,12 мг.га кадәр. Гидролитик кислотность һәм туендырылыш дәрәҗәсе бераз гына артып китә шундый якты-соры туфраклар. Реакция мохит ешрак йомшак яки нейтраль.

Фосфатлар һәм калийның хәрәкәтчән формалары, кагыйдә буларак, йомшак тәэмин ителгән. Тулаем азот күп асрыйлар.

Кешелеклелек, алмашу сыешлыгы, үзләштерелгән төрләрдә үсемлекләрнең азот һәм зольле ризыгы белән тәэмин ителеше үзләштерү дәрәҗәсенә карап шактый тирбәнергә мөмкин.

Туфрак катламының табигый уңдырышлылыгы дәрәҗәсе буенча карала торган территориянең уртача уңдырышлы туфракларына карый. ТР җирләрен бәяләү картасы буенча туфрак түбән (уртача) уңдырышлылыгы һәм авыл хуҗалыгы җирләренең продуктивлылыгы (29,5 һәм 26,4 балл) белән характерлана.

1.6 ландшафтлар, үсемлекләр, хайваннар дөньясы

Лаеш шәһәре территориясе суббореаль Төньяк семигумид ландшафт зонасы, киң күләмле ландшафт зонасы, Кама буе калкулыгы чикләрендә урнашкан.

Кама буе Ландшафт районы Югары Пермьнең Балчыклы-мергель һәм Балчыклы-известняклы катламнарында ачык-соры һәм соры урман балчык һәм авыр күкертле туфракларда формалашкан Идел буе юкә-имән урманнары белән характерлана.

Территориянең Ландшафт үзенчәлеге гомуми һәм җирле климатның, рельефның, геологик-геоморфологик, гидрологик шартларның, үсемлекләрнең һәм хайваннар дөньясының үзара йогынтысына бәйле.

Табигый-ландшафтлы дифференциация күзлегеннән чыгып, Кама буе калкулыгы Ландшафт районының сан күрсәткечләре 5 нче таблицада күрсәтелгән (ТР территориаль планлаштыру схемасы, 2018).

Таблица 34

Кама буе калкулыгы Ландшафт районының сан күрсәткечләре

Бассейннар саны	Уртача абсолют биеклек, м	Биологик актив температура суммасы, С°	Гидротермик коэффициент	Каркатламының максималь биеклеге, см	Табигый экосистемаларның беренчел продуктлылыгы,т/га ел	Корылык радиацион индексы	Еллык суммар радиация, мДж/м^2	Еллык явым-төшем суммасы, мм	Чокырлар куелыгы км/км^2	Урман куелыгы км^2	Урта уклон, мин.	Гумму составы
10	99	2227	1,6	35	8,6	1,1	3834	599	0,770	10,2	69	3,0

Ландшафтларның нормаль торышы һәм эшләве, димәк, аларның тотрыклылыгы барлык биотик бергәлекләр өчен уңайлы яшәү мохитен тәэмин итүдән башка мөмкин түгел. Лаеш шәһәре территориясендә уйланылмаган хуҗалык карарлары биредә яшәүче Био логик берләшмәләргә экологик зыян китерә.

ТР территориясенең ботаник-географик районлашуы буенча әлеге Ландшафт районы Евроазиат Тау һәм Европа киң күләмле өлкәләренең контакт районы булып тора. Бу хәл үсемлек катламының формацион составының төрлелеген билгели.

Бу территория өчен рудераль үсемлекләр өстенлек итеп, басымлы коры болыннарның (зур кыйпылчык зур, соры икәнлек, уртача кыйммәтләнгән, тузганак, зур көрәк, Горький әреме, марь) гадәти формацияләре аеруча хас. Очраша далалы злаки - келәм перистый белән бергә высокой приземистой. Аларны ком субстратларының корылыкка чыдам үсемлекләре – дала, катлаулы төстәгеләрнең берсе – козелец пурпурлы. Биредә үк, австрагал-кондыз үсемлекләре дә очрый. Сусаклагыч ярлары янында (төзелгән территорияләр чигеннән тыш) төлке-болынлы төлкеле ассоциацияләрнең участоклары формалаша. Төрле үләннәрдән лютиклар (едкий,

многоцветковый), щавель густой, окопник дару, сладкогорький, кровохлебка, таволга вязолистная, клевер ползучий (яр ныгыту..., 2006) бар.

Шул ук вакытта, тулы кыйммәтле болын биоценозлары рефугиумнар – файдалы энтомофауна сыену урыннары, башка умыртка баганалары ролен биотөрлелеген саклау һәм арттыру, биоценозның тискәре күренешләргә тотрыклылыгы, шулай ук ГУМУС массасын тотрыклы саклау һәм үстерү күрсәткече буларак бик яхшы башкарырга мөмкин.

Су-сазлык бергәлекләре киң таралган, алар вак-төякле һәм сусаклагычның турыдан-туры йогынтысында булган. Яр буе зонасының агач үсемлекләре тирәкләр һәм ивняклар белән тәкъдим ителгән. Вак-төякләрдә киң яфраклы, елга балыгы, тростник һәм камыш очрый. Куйбышев сусаклагычы йогынтысында агач һәм үлән үсемлекләре сизелерлек үзгәрә, ул әйләнә-тирәлекнең үзгәрүенә барыннан да бигрәк тәэсир итә (ярларны ныгыту..., 2006).

Бу Куйбышев сусаклагычының булу һәм ландшафтларны төрләләндерү белән бәйле. Монда поши, кабан, кыр кәҗәсе, куян-беләк, куян-Русак, бобр, төлке, бүре, енот, Бурсык һ.б. лар, шулай ук үрдәкләр, журавли, аккошлар, казлар кебек йөзә торган кошлар яши.

Куйбышев сусаклагычының булуы яр буе, су асты һәм су асты территорияләренә хас кошларның күп төрләренә бәйле. Синантроп комплекс вәкилләре белән берлектә җир асты кошлары бөтен кошларның 70% ын тәшкил итә.

Каралган территориядә 140 төр кош-корт бар, аларның 30 Төре ТР Кызыл китабына кертелгән. Көзге һәм язгы очыш вакытында сусаклагыч акваториясе янындагы территориядә су асты, су йөзүче кошлар җыелуы күзәтелә, аларның кайберләре аучылык объектлары булып тора.

Апрель уртасыннан-ахырына кадәр, боз эри башлаганнан соң, сусаклагычта күп санлы Төньяк үрдәкләр (диңгез карасы, хохлата кара, гоголь, Кызыл баш чыры) пәйда була. Елга үрдәкләре (аларның гомуми саны 10-15 мең башка җитә) үрән, Свияжск, широконоска, чиркәү белән тәкъдим ителгән. Апрельнең егерменче саннарына казлар (aклы-карлы каз, соры каз, пискулька, Кызыл казарка) барлыкка килә. Язгы очышта шулай ук Аккош-кликун да даими рәвештә билгеләп үтелә.

Ояда Чыпчык ояларыннан гадәттә камыш солысы, Ак трясогузка, варакушка, Сандугач, болын чеканы.

Фон агач-куак төрләрен җыелмасы урманнар өчен типик.

Кошлар берләшмәләренә антропофиллардан торган орнитофауна компонентларының: авыл һәм шәһәр карлыгачлары, зур синица, кыр һәм йорт чыпчыклары, сыерчык, кара, стриж, серай каргасы, галка, сизый күгәрчен, Ак трясогузка, карга кебек компонентларының катнашуы хас. Шәһәрдә бөтен кошларның тыгызлыгы 2000 башка җитәргә мөмкин.

Мозаиклык, киң яшәү урыннары булу-селитеб, урбанизацияләнгән биотоплардан, плакор урманнарыннан һәм коры болыннардан алып, сазлыклы, сазлыклы биотопларга кадәр-имезүчеләрнең җирле фаунасы

составын билгели. Лаеш шәһәре территориясендә 28 төр җәнлек яши, шуларның 7се ТР Кызыл китабына кертелгән. Кимерүчеләр һәм ерткычлар аеруча бай. Кимерүчеләр һәм бөҗәкләр саны буенча кимерүчеләр (йорт тычканы, соры күселәр, су, рыжая, соры кыр тычканнары, гади бурозубка, урман тычканы) өстенлек итә. Биредә шулай ук Ау төрләре дә яши (ондатра, америка чәшкесе, бүре, төлке, куян-русак).

Тулаем алганда, фаунаны типик синантроплы дип бәяләргә була (йорт тычканы, соры күсе өстенлек итә).

Биологик төрлелек чагыштырмача тотрыклы һәм озак вакыт чәчәк ата ала, әмма билгеле бер тискәре нәтиҗәләр (техноген һәм антропоген йөкләнешнең көчәюе) булганда, биологик төрлелекне киметергә мөмкин.

Рептилияләргә килгәндә, алар арасында кискен борд, күл, буа бакасы, Яшел жаба очраша. Чагыштырмача гади һәм гребенчатый тритоннар. Затоннарда Кызыл корсаклы жерлянка очраша.

Урман массивларында борыч, соры коңгыз, үлән бакасы очраша.

Хайваннарның төп экологик функциясе-матдәләрнең һәм энергиянең биотик әйләнешендә катнашу. Экологик системаларның тотрыклылыгы, беренче чиратта, хайваннар белән иң мобиль элемент буларак тәэмин ителә. Популяция-төр дәрәҗәсендә тискәре хуҗалык йогынтысы биологик төрлелекне югалтуда, санны кыскартуда чагыла. Лаеш шәһәрендә һәм аның янәшәсендәге территорияләрдә хайваннарның яшәү шартлары начарлана. Шуның белән бәйле рәвештә, хайваннарны төзелеш мәйданчыкларыннан читкә вакытында кысрыклауны тәэмин итәргә кирәк, аларның һәлак булуына юл куймыйча.

1.5 2. Әйләнә-тирә мохитнең хәзерге торышы

1.6 2.1 атмосфера һавасы торышын бәяләү

Атмосфера һавасы-әйләнә-тирәлекнең төп тормыш өчен мөһим элементларының берсе. Аңа эләккән катнашмалар күчерелә, чәчелә, юыла. Ахыр чиктә, туфрак, растительность, поверхностные һәм җир асты сулары ала күп нәрсә, нәрсә элэгә һава мохитенә. Атмосфера пычрануы исә хуҗалык эшчәнлеге барышында төрле матдәләр чыгару нәтиҗәсендә килеп чыга.

Лаеш шәһәре атмосфера һавасы пычрануның уртача (2,4-2,7) потенциалы өлкәсендә урнашкан. Бу биредә атмосфераның җир асты катламында пычраткыч матдәләр чыгару өчен дә, шулай ук атмосфераның җир асты катламында пычраткыч матдәләр туплау өчен дә тигез шартлар тудырыла дигән сүз.

Шәһәр территориясендә төзелеш, азык-төлек сәнәгате предприятиеләре, җиңел сәнәгать предприятиеләре, коммуналь-склад объектлары, транспорт инфраструктурасы объектлары үз эшчәнлекләрен алып бара.

Лаеш шәһәренең көнбатыш өлешендә предприятиеләр төркеме урнашкан: ЧП Борзунин (керамзит блоклар җитештерү), шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү), «Инжехим» ҖЧҖ (БЛОК модульләре җитештерү), авиатехниканы ремонтлау остаханәсе, җитештерү базалары («Карат» ЯАҖ, «Альянс» ҖЧҖ, «Сунцова» ЧП), складлар. Шәһәрнең үзәк өлешендә «Лаеш балык заводы» ЯАҖ, «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ, «Ферекс» ҖЧҖ, светодиод яктырткычлар җитештерү, «Харша» ҖЧҖ (техника җитештерү һәм хезмәт күрсәтү), склад, гаражлар һ. б. урнашкан.

СанПиН таләпләрен бозу 2.2.1/2.1.1.1200-03 - алда санап үтелгән объектларның күпчелегенең санитар-яклау зоналарында Лаеш шәһәренең торак төзелеше урнашкан.

Лаеш шәһәренең төньяк-көнбатыш чиге янында, каты көнкүреш калдыклары полигоны янында, санитар-саклау зоналары үтәлеше белән техник хезмәт күрсәтү станциясе, төзелеш материаллары чыгару цехы, төзелеш базары, җитештерү базасы, асфальт-бетон заводы урнашкан.

Санитар-яклау зоналары проектлары «Волжская» ҖЧҖ, «Лаеш балык заводы» ЯАҖ, «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ, «Ферекс Лаеш»ҖЧҖ машина-трактор паркы өчен эшләнгән.

Шәһәр чигеннән ерак түгел эре мөгезле терлек фермалары, шулай ук ат фермасы урнашкан. Терлекчелек предприятиеләре белән бәйле төп проблема булып тирес һәм тирес яшәү тиресеннән шактый күләмдә тирес туплау һәм белем алу тора. Органик азотлы кушылмалар урнаштырганда аммиак барлыкка килә, күкертле органик аксым матдәләре черегәндә күкертле водород бүлеп бирелә. Ферментатив процесслар ташлау альдегидлар, спирт, катлаулы эфирлар, май кислоталары барлыкка килү белән бергә алып барыла. Начар исләр аксым матдәләренең пептон кебек кушылмалары черүенә бәйле.

Моннан тыш, терлекчелек предприятиеләре атмосфера һавасын пычратучы микроорганизмнар (Мироненко, Никитин, 1980) булып тора.

Лаеш шәһәре чикләрендә азык-төлек сәнәгате предприятиеләре урнашкан: «Таткрахмалпатока», «Лаеш балык заводы» ЯАҖ, «Лаеш азык-төлек комбинаты»ҖЧҖ. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектларын санитар-саклау зонасында һәм сәнәгатьнең башка тармаклары объектлары территориясендә урнаштыру рөхсәт ителми. Лаеш шәһәрендә бу таләп үтәлгән, әмма СанПиН таләпләрен бозуда 2.2.1/2.1.1.1200-03 әлеге предприятиеләрнең якынча санитар-саклау зоналарында торак төзелеше территорияләре урнашкан.

Лаеш шәһәре чикләрендә урнашкан калган сәнәгать объектлары өчен санитар-саклау зоналары күләмен киметүне нигезләү проектлары эшләнмәгән.

Сәнәгать объектлары белән беррәттән, автотранспорт та карала торган территориянең атмосфера һавасына йогынты ясый. ТР Экология һәм табигый ресурслар министрлыгы мәгълүматларына караганда, автотранспорт өлешенә Лаеш муниципаль районының барлык территориясе буенча, шул исәптән Лаеш шәһәре территориясеннән дә, барлык ташлауларның 60% ка кадәр туры килә. Район буенча автотранспорт чаралары саны динамикасын игътибарга алып (таблицаны түбәнрәк карагыз), бу өлеш алга таба да үсәчәк.

Таблица 34

Лаеш муниципаль районында автотранспорт чараларының саны динамикасы, мең тонна

еллар	2011	2012	2013	2014	2015
а/м юридик затлар	1310	1318	1563	1352	1430
а/м физик затлар	9793	10635	12087	12356	12662
нибары	11103	11953	13650	13708	14092

Автотранспорт белән иң күп йөкләнгән өч шәһәр урамыннан (Ленин, Горький, Лебедев ур.) пычраткыч матдәләр чыгарылуны исәпләү өчен «Автомагистраль-шәһәр»компьютер программасы кулланылды. Башлангыч мәгълүматлар сыйфатында Лаеш муниципаль районының ЮХИДИ бүлеге тарафыннан бирелгән мәгълүмат кабул ителде:

Таблица 35

Лаеш ЮХИДИ бүлеге мәгълүматлары буенча, транспорт белән иң күп йөкләнгән Лаеш шәһәре урамнарының характеристикасы

Урам	Тикшерелгән магистраль участогының озынлыгы, км	Автотранспорт төркемнәре буенча хәрәкәт интенсивлыгы, авт./час	Магистральләр буенча уртача хәрәкәт тизлеге, км/час
Лебедева урамы	1,55	87	40
Горький ур.	1,69	52	40
Ленин Ур.	2,2	75	40

Алынган исәп-хисап нәтиҗәләре түбәнрәк:

Таблица 36

Лебедева урамы буенча автотранспорттан чыгучы пычраткыч матдәләр исемлеге һәм саны

Зарарлы матдәләр	од	Тулаем ташландык т/ел)	Максималь бер тапкыр ташландык (г/сек)
Углерод оксиды (CO)		30.37534	0.963195
Nx азот оксидлары, шул исәптән:	37	38	8
Азот диоксид	301	2.5743888	0.0816333
Азот оксид	304	0.4183382	0.0132654
Углеводородлар, шул исәптән:			
Бензин	270	3.8147391	0.1209646
Керосин	4	0.3844271	0.0121901
Метан	273	0.1059084	0.0033583
Корым	2	0.0213853	0.0006781
Күкерт Оксиды (SO2)	410	0.1847796	0.0058593
Формальдегид	328	0.0231267	0.0007333
Бензин(а) пирен	330	0.0000025	0.0000001
	132		
	5		
	03		

Горький урамы буенча автотранспорттан чыгучы пычраткыч матдәләр исемлеге һәм саны

Зарарлы матдәләр	од	Тулаем ташландык т/ел)	Максималь бер тапкыр ташландык (г/сек)
Углерод оксиды (CO)		18.83563	0.597274
Nx азот оксидлары, шул исәптән:	37	81	2
Азот диоксид	301	1.6805955	0.0532913
Азот оксид	304	0.2730968	0.0086598
Углеводородлар, шул исәптән:			
Бензин	270	2.3972025	0.0760148
Керосин	4	0.2831342	0.0089781
Метан	273	0.0577372	0.0018308
Корым	2	0.0155446	0.0004929
Күкерт Оксиды (SO2)	410	0.1248011	0.0039574
Формальдегид	328	0.0167216	0.0005302
Бензин(а) пирен	330	0.0000016	0.0000001

	132		
	5		
	03		

Ленин урамы буенча автотранспорттан чыгучы пычраткыч матдәләр исемлеге һәм саны

Зарарлы матдәләр	од	Тулаем ташландык т/ел)	Максималь бер тапкыр ташландык (г/сек)
Углерод оксиды (CO)		37.49367	1.188916
Nx азот оксидлары, шул исәптән:	37	60	7
Азот диоксид	301	3.2500301	0.1030578
Азот оксид	304	0.5281299	0.0167469
Углеводородлар, шул исәптән:			
Бензин	270	4.8695526	0.1544125
Керосин	4	0.5456385	0.0173021
Метан	273	0.0939510	0.0029792
Корым	2	0.0303534	0.0009625
Күкерт Оксиды (SO2)	410	0.2421045	0.0076771
Формальдегид	328	0.0315531	0.0010005
Бензин(а) пирен	330	0.0000032	0.0000001
	132		
	5		
	03		

Таблицалардан күренгәнчә, күрсәтелгән урамнар буенча автотранспорттан чыгучы төп пычраткыч матдәләр-углерод оксиды,азот диоксидлары һәм углеводородлар.

Алынган мәгълүматларны анализлау шәһәрнең иң пычранган гомумшәһәр урамы Ленин урамы булуы турында сөйли. Уртача әһәмияткә карамастан, башка шәһәр юллары белән чагыштырганда, автотранспорт хәрәкәте интенсивлыгы (75 авт./Фәрит Мөхәммәтшин: "Телебез яшәсә, без дә яшәрбез!" Шәһәрне көнбатыштан Куйбышев сусаклагычы буйлап көнчыгышка таба, магистраль 2,2 км ераклыкта сузыла.

Күрсәтелгән өч урамнан автотранспорт хәрәкәтенең иң югары интенсивлыгы булган Лебедев урамы (87 авт) пычрану буенча икенче урында тора./Фәрит Мөхәммәтшин: "Татарстан икътисады үсешендә тискәре тенденцияләр чагыла башлады"

Санап үтелгән урамнарның иң күп пычранган гомумшәһәр урамы – 52 август автотранспорт хәрәкәте интенсивлыгы булган Горький урамы./Фәрит Мөхәммәтшин: "бу ел безнең өчен уңышлы узды"

Санап үтелгән өч урам буенча гына да тулай ташлану күләме елына 109 тонна тәшкил итә. Бер үк вакытта, ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең Лаеш районындагы территориаль бүлеге мәгълүматлары буенча, торак төзелеше эчендә автомобиль юлларына ПДК пычраткыч матдәләр артуы күзәтелми.

1.7 су объектларының торышын бәяләү

Лаеш шәһәре территориясендәге җир асты сулары ресурслары

Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы мәгълүматлары буенча, С2 категориясе буенча бәяләнгән эксплуатация запаслары булган Лаеш җир асты суларының Лаеш шәһәре территориясендә су белән тәэмин итү өчен якындагы объект булып санала.

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәре территориясендә 7 су алу җайланмасы файдаланыла.

Таблица 38.Лаеш ш. су алу скважиналарының характеристикасы*о*

су алу җайланмасы, скважины номерлары	Скважинаның урнашуы, бораулау һәм файдалануга тапшыру
1 нче су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, Горький, су алу җайланмасы «Центральный», 1956
ялтыравык2	Лаеш шәһәре, .Горький, су алу җайланмасы «Поливская», 1960
2нче су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, 1987
3нче су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, .Шмидт, су алу җайланмасы «Сад», 1982
4 нче су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, .Есенин, су алу җайланмасы «Новый»,1995
ялтыравык2	Лаеш шәһәре, 1995
5нче су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, .Производственная, су алу җайланмасы «СХТ», 1957
6 нчы су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, .Производственная, су алу җайланмасы «Агроснаб» 1995
7 нче су алу җайланмасы, скв. 1	Лаеш шәһәре, Урожайная, 1995

Кайберләренең 50 елдан артык эшләвенә карамастан, скважиналар эшли башлаганнан бирле, профилактика ремонтына тукталуны да кертеп, 6 сәгатьтән артык эшләми. Җиһазларның тузуы 40% тәшкил итә. Барлык скважиналар да су пробаларын алу өчен оголовкалар, краннар, грунт сулары дәрәҗәсен үлчәү өчен технологик тишекләр, су исәплəгечләре белән җиһазландырылган. Скважиналарның гомуми җитештерүчәнлеге-тәүлегенә 2,68 м3/тәүлек. Кулланучыга күрсәтелгән скважиналардан

бирелә торган җир асты суларының сыйфаты СанПиН 2.1.4.1074-01 таләпләренә туры килми.

7 су алу җайланмасы өчен санитар саклау зоналары исәпләнгән.

"Су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары" СанПин 2.1.4.10-02 нигезендә ЗСО территориясендә каралган чаралар күрсәтелгән билбауларда үтәлми: монда канализацияләнмәгән торак төзелеше, сәнәгать предприятиеләре һәм җир асты суларын пычратуның потенциаль чыганаклары булган башка объектлар урнашкан..

1. Өслек суларының торышы
2. Лаеш муниципаль районы җитәрлек дәрәҗәдә тәэмин ителгән территорияләргә карый. Лаеш шәһәре территориясенең төп су объекты булып Куйбышев сусаклагычы тора. Анда суның сыйфаты шәһәр территориясеннән, авыл хуҗалыгы җирләреннән, шулай ук судночылыктан, туфрак эрозиясеннән, пычраткыч матдәләрне транзит аша күчерүдән кергән пычрату йогынтысында формалаша.
3. Лаеш шәһәре районында «Татарстан Республикасында Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе» ФДБУнең өслек сулары торышына системалы күзәтүләр үзәге урнашкан.
4. Комплекслы бәяләүләр буенча, Куйбышев сусаклагычының өслек сулары сыйфаты Лаеш ш. күзәтүләр пунктында 3 сыйныф чикләрендә урнашкан, су «пычранган»дип характерлана. Сусаклагычның өске сулары пычрануга төп өлешне феноллар (уртача еллык һәм максималь концентрация 0,8 һәм 2,0 ПДК), марганец кушылмалары (2,4 һәм 6,3 ПДК), бакыр (1,4 һәм 3,4 ПДК), цинка (0,3 һәм 1,8 ПДК), ХПК (1,9 һәм 3,7 ПДК) буенча авыр күчерелә торган органик матдәләр (1,9 һәм 3,7 ПДК), БПК5 буенча кислородны биологик куллану (1,1 һәм 2,4 ПДК) кертә. ПДК арттыруның кабатлануы буенча суның пычрану ХПК (100%), меди (50,0%) һәм марганец (67%) кушылмалары буенча «характерлы» буларак билгеләнде. Су пычрану «тотрыклы» буларак характерланган кушылмалар юк.

5. Өске су объектларын пычратудан саклауның нәтиҗәле чарасы булып РФ Су кодексы белән билгеләнгән Су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары режимын үтәү тора. Әмма Лаеш шәһәрендә сәнәгать предприятиеләренең юынты суларын агызу урыннары, канализацияләнмәгән торак төзелеше, авыл хуҗалыгы объектлары Куйбышев сусаклагычының пычрану чыганаклары булып тора. Объектларда яңгыр канализациясе һәм локаль чистарту корылмалары булмау, җирдә рельефка яңгыр һәм кар суларын үзгәртеп оештырылмаган бүлеп бирү, ярда автотранспортны юу суларны пычратуны көчәйтә. Бүгенге көнгә кадәр пычранган барлык юынты суларның өчтән бере өске сулыкларга ташлана.
6. Шәһәрдә канализация челтәрләренең үсеш дәрәҗәсе бик түбән һәм санитар таләпләргә җавап бирми. Шәһәрдә пычратуларның төп өлеше чокырларда («Барский», «Веселый», «зур Чакма» чокырлары) туплана, өске инешләрнең, сусаклагычның кушылдыклары саега һәм ләмләнә, анда пычрату су төбе катламнарында бара.
7. Лаеш шәһәрендә о.Кошевой урамында урнашкан, проект егәрлеге 700м3/тәүлегенә факттагы йөкләнеш 300м3/тәүлек булган бер чистарту корылмалары бар. Куйбышев сусаклагычына юынты суларны Чакма елгасы тирәсендәге чокыр аша агызалар. Гамәлдәге ОСК искергән норматив документлар таләпләре нигезендә проектлаштырылган һәм төзелгән, алар чистартылган агынтыларның күп параметрлары нормалашмаган, ә нормалаштырылган - шундый катгый булмаган. Биологик чистартуның гамәлдәге схемасы юынты суларны чистартуның сыйфатын таләп ителгән нормативларга җиткерергә мөмкинлек бирми. Хәзерге вакытта беренче чираттагы чистарту корылмаларын реконструкцияләү бара.
8. 1.7 Җир ресурслары, җитештерү һәм куллану калдыклары
9. Каралучы территориянең туфрак катламы һәм җир ресурслары торышының төп проблемалары эрозия процесслары, туфракны пычрату һәм җимерү, ярларны эшкәртү.

10. Лаеш шәһәрендә эрозиянең төп сәбәбе-антропоген һәм табигый факторлар ярашуы. Эродацияләнгән туфракларда ашламаларның нәтиҗәлелеге кими, туфрак эшкәртү, объектлар һәм корылмалар төзүгә чыгымнар арта. Чокыр-балка челтәре булу төзелеш объектларын урнаштыруга тискәре йогынты ясый һәм төзелеш өчен билгеләнгән мәйданчыклар күләмнәренең кимүенә китерә, аларның конфигурациясен катлауландыра, мәйданчыклар арасында элемтәләрне кыенлаштыра һәм аларның үзара аралашуына ярдәм итә.
11. Моннан тыш, күрсәтелгән туфрак җиңел пычрана. Лаеш шәһәрендә иң пычранган туфрак җитештерү һәм көнкүреш калдыклары туплау урыннарында, предприятиеләр территорияләрендә, автоюллар янында билгеләнә. Шул ук вакытта, ТР буенча Роспотребнадзор идарәсе мәгълүматлары буенча, селектор зонасында сайлап алынган туфрак пробалары нормаларга туры килә.
12. Шактый күләмдә калдыклар җыелу, аларны вакытында һәм җитәрлек дәрәҗәдә утильләштерү очрагында, халыкның яшәү урыннарының санитар-экологик торышын шактый начарайта һәм барлыкка килгән экосистемаларга тискәре йогынты ясый.
13. Лаеш шәһәрендә барлык предприятиеләр һәм торак сектор теге яки бу дәрәҗәдә сәнәгать һәм хуҗалык-коммуналь калдыклар барлыкка килү чыганагы булып тора.
14. Лаеш шәһәрендә барлыкка килгән сәнәгать калдыклары арасында 4 класс куркынычлык калдыклары (52% ка кадәр) алда бара, алар артыннан-5 сыйныф калдыклары (35%), 3 – нче (11%), 1-нче һәм 2-нче класс калдыкларына 2% тан да артмый.
15. 4 класслы сәнәгать калдыклары арасында территориядән сметалар, полимер материаллар һәм тукымалар калдыклары, агач тузаны, һава фильтрлары, лампаларны эшкәртүдән пыяла, төсле металл ватыклары, макулатура, пычкы чүбе, агач калдыклары, тузган автомобиль покрышкалары һәм камералары, шиннар очрый.

16. 3нче класслы калдыклардан-май, мотор һәм индустриаль, нефть продуктлары белән пычранган фильтрлар; 2нче сыйныфтан-эшкәртелгән трансмиссион май, аккумуляторлы күкерт кислотасы, эшкәртелгән электролит һәм аккумуляторлар; 1нче сыйныфтан – эшкәртелгән терекөмешле трубкалар, терекөмешле лампалар.
17. Бер ел эчендә предприятиеләрдән уртача 448 тонна калдык барлыкка килә.
18. Торак сектордан барлыкка килгән калдыклар арасында коммуналь көнкүреш калдыклары алда бара, алар тоннаж буенча иң эреләреннән санала һәм гомуми массаның 80% ын тәшкил итә.
19. Утар корылмаларыннан сыек калдыклар агызу коммуналь ассенизация транспорты белән атланма станциягә туры килә.
20. Каты коммуналь калдыклар Лаеш шәһәреннән төньякта урнашкан каты көнкүреш калдыклары полигонына чыгарыла. Полигон мәйданы-5 га, егәрлеге-10,5 мең м3. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 полигонның санитар-саклау зонасы күләме 500 м тәшкил итә.
21. Терлекчелек калдыкларын утильләштерү һәм күмү мәсьәләсен хәл итү зур әһәмияткә ия. Бүгенге көндә Лаеш шәһәрендә тирес саклау урыннары юк. Нәтиҗәдә, туфракны, су объектларын һәм йогышлы авырулар барлыкка килүнең потенциаль чыганагы булган зарарсыз тирес авыл хуҗалыгы җирләренә чыгарыла.
22. Биологик калдыкларны күмү урыннары-үләт базлары. «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә, Лаеш шәһәре чикләреннән 400 м төньякка таба биотермик чокыр (кад) урнашкан. ОКС номеры 16: 24: 000000:1510).
23. Роспотребнадзор идарәсенең 16.09.20021 ел, №2445 хаты нигезендә, биологик камералы үләт базлары СанПин өчен II класслы объектларга керә 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясе. Яңа редакция» (№1,2,3,4 үзгәрешләр редакциясендә) санитар-яклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир

кишәрлекләрен файдалану кагыйдәләре нигезендә биотермик чокырларның санитар-саклау зоналарында 500 мм күләмендәге санитар-яклау зонасы билгеләнгән. 03.03.2018 ел, № 222 РФ Хөкүмәте карары белән торак төзелешен, иҗтимагый объектларны урнаштыру рөхсәт ителми. Шулай итеп, биотермик чокырның санитар-яклау зонасында билгеләнгән таләпләрне бозып, торак төзелеш урнашкан.

24. Торак пунктлар янында үләт базларын урнаштыру проблемасын хәл итүнең берничә варианты булырга мөмкин:

25. 1. үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча чаралар үткәрү;

26. 2. зыянсыз үләт базларын бетерү;

27. 3. үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан авыл территорияләренең үзгәрүе.

28. Үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен кыскарту Россия Федерациясенең Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары карары буенча мөмкин. Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсенең төп таләпләре-себер язвасы кузгатучыларының күмелгән урыннан читкә таралу мөмкинлеген булдырмау һәм үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү.:

29. сверх югары тимер-бетон каркас белән туфрак учагын ябуны тәэмин итү;

30. үләт базларын периметр буенча каплау, ышанычлы койма белән аншлаг белән тәэмин итү;

31. Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе белән килештереп, скважиналарда туфрак һәм су агымы буенча түбәнрәк туфрак һәм суны лаборатор тикшерүне оештыру.

32. Татарстан Республикасының Баш дәүләт ветеринария инспекторы мәгълүматларына караганда, саркофагны җиһазлаганда өслекнең калынлыгы 0,4 м дан да ким булмаска тиеш; үләт базы периметр буенча кимендә 2,5 м биеклектәге койма белән коймаланырга тиеш; койма яисә бетон саркофагтан

30 м радиуста 1 метр биеклектәге җир валы рәвешендә өстәмә саклагыч зона булдырырга кирәк.

33. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән Татарстан Республикасы территориясендә файдаланылмый торган үләт базларын (биотермик чокырларны) бетерү тәртибе расланды.

34. Күрсәтелгән Тәртип, биологик калдыкларны санкциясез күмүгә юл куймау, хайваннарның йогышлы чирләре таралуны булдырмау, зооантропоноз авырулары белән кешеләр авыруларын кисәтү һәм әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау максатларында, тирә-юньгә зыян китерми торган үләт базларын бетерү буенча чаралар үткәрүнең эзлеклелеген билгели.

35. Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү буенча чаралар түбәндәге этапларны үз эченә ала:

36. 1. ветеринария-санитария тикшерүе;

37. 2. бетерелергә тиешле файдаланылмый торган үләт базларының (биотермик чокырларның) реестрын формалаштыру;

38. файдаланылмый торган үләт базларын бетерү.

39. Ветеринария-санитария тикшерүе үләт базының эпизоотологик һәм лаборатор-бактериологик тикшерүе ярдәмендә, объектның ветеринария-санитария иминлеген билгеләү максатларында, Себер җәрәхәте булу-булмауга башкарыла.

40. Үткәрелгән тикшерү нигезендә үләт базы юкка чыгарылырга тиешле файдаланылмый торган үләт базлары (биотермик чокырлар) реестрына кертелә.

41. Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү юлы белән башкарыла:

42. бетерелә торган терлек үләт базының гомуммацияләнгән калдыгын үләт базына күчерү һәм җирләү тәртибе Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган үләт базлары исемлегенә кертелгән башка үләт базына күчерү һәм аны яңадан җирләү тәртибе;

43. земли Җир дәрәҗәсеннән югарырак урнашкан конструкцияләрне дезинфекцияләү һәм демонтажлау (төрле материалларны каты коммуналь калдыклар полигоннарына чыгару юлы белән, янгын куркынычсызлыгы чараларын үтәгән урында агач конструкцияләрне яндыру юлы белән);
44. - үләт базларын һәм траншеяларны тигезләү, беркетү, туфракның өске катламын дезинфекцияләү белән күмү.
45. Дезинфекция Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгының 2002 елның 15 июлендәге 13-5-2/0525 номерлы боерыгы белән расланган дәүләт ветеринария күзәтчелеге объектларын дезинфекцияләү һәм дезинфекцияләү кагыйдәләре нигезендә үткәрелә.
46. Чаралар үткәрү нәтиҗәләре буенча ветеринария идарәсе тарафыннан үләт базын бетерү акты рәсмиләштерелә, ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы үләт базын кадастр исәбеннән төшерү процедурасын үткәрүне тәэмин итә. Юкка чыгарылган үләт базлары (биотермик чокырлар) территориясен алга таба файдалану Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.
47. Зират. «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә ике зират урнашкан. Лаеш шәһәре чикләрендә урнашкан гамәлдә булмаган зират, санитар-яклау зонасын сакламыйча, Лаеш шәһәренең торак төзелешенә якын килә.
48. 1.7 яшел утыртмаларның торышы
49. Яшел үсентеләр системасы-табигый комплекс элементлары структурасында һәм әйләнә-тирә мохитне саклауда мөһим фактор. Яшел үсентеләр территорияләрне иң яхшы җиллләтүне, һава бассейнын савыктыруны тәэмин итәләр һәм халыкның ял итү урыннары булып торалар.
50. Лаеш шәһәрен заманча яшелләндерү үз эченә ала:
51. - гомуми кулланылыштагы яшелләндерү участоклары (скверлар, парклар) - 16,48 га;
52. - махсус билгеләнештәге участоклар (чокырны, зиратны, бакчаларны яшелләндерү) – 41,37 га;

53.Моннан тыш, шәһәр чикләрендә 52,61 га мәйданлы көтүлекләр урнашкан.

54.Төрле билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрнең чагыштырма авырлыгы 7,7 % тәшкил итә (чикләнгән кулланыштагы яшелләндерүне исәпкә алмыйча).

55.Лаеш шәһәре халкын гомуми файдаланудагы территорияләр белән тәэмин итү 16,1 м2/кеше тәшкил итә, ә авыл җирлеге тарафыннан билгеләнгән норма 42.13330.2016, кимендә 10 м2/кеше.

56.Җәй айларында Лаеш шәһәре янында урнашкан урман массивларына ял итүчеләр күп йөри, аларның саны гөмбәләр һәм җиләк-җимеш җыю чорында шактый арта. Әлеге җайга салынмаган антропоген йөкләнеш урман фонды торышына тискәре йогынты ясый: территория этаплап чыгарыла, урман өлешчә юкка чыгарыла һәм чүпләнә, яр буе утыртмаларының тотрыклылыгы кими, азык продуктлылыгы һәм рекреация кыйммәте кими.

57.1.8 аеруча саклана торган табигый территорияләр

58.Лаеш шәһәреннән көнбатышка таба, көнбатыш чигеннән 0,2 км көнбатышка таба төбәк әһәмиятендәге «Мишә елгасы тамагы» дәүләт табигать зоология тыюлыгы (алга таба - тыюлык) (ЗОУИТ16.24.2.1447) урнашкан. Территорияне хуҗалык итү һәм зоналаштыру режимы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 26 февралендәге 115 номерлы карары белән билгеләнгән.

59.Региональ әһәмияттәге «Мишә елгасы тамагы» дәүләти табигый зоология тыюлыгы региональ әһәмияттәге аеруча саклана торган табигый территория булып тора, ул Мишә елгасының тамагы территориясендә су биологик ресурсларының генетик фондын саклау һәм су биологик ресурсларын яңадан торгызу өчен уңай шартлар тудыру, аларның тотрыклы яшәешен тәэмин итү максатларында оештырылган.

60.Тыюлык территориясендә су биологик ресурслары популяциясе барлыкка килүгә янаучы теләсә нинди эшчәнлек тыела.

61. Тыюлык территориясендә комитет белән килештермичә генә зоологик, ботаник һәм минералогик коллекцияләр һәм палеонтология объектларын җыю тыела.
62. Тыюлык территориясендә тыела:
63. • 1 февральдән 15 апрельгә кадәр сәнәгать һәм һәвәскәр балыкчылыгы;
64. • геологик разведка эшләре,файдалы казылмалар, руда булмаган материаллар һәм шартлаткыч эшләр.
65. Тыюлык территориясендә түбәндәге эшчәнлек төрләре рөхсәт ителә:
66. • фәнни-тикшеренү һәм контроль максатларда балыкчылык;
67. * 16 апрельдән 31 гыйнварга кадәр гамәлдәге закон кысаларында сәнәгый һәм Һәвәскәр балыкчылык;
68. • суд йөреше һәм портларга якын килү чикләрендә суднолар йөреше.
69. Гражданнар тыюлык территориясендә булырга хокуклы.
70. Эчке су юлларын карап тоту эшләре гамәлдәге законнар нигезендә гамәлгә ашырыла.
71. Лаеш шәһәре чикләреннән көньяк-көнбатышка таба «чөгә Уылдык чәчү» региональ әһәмияттәге дәүләт табигый зоология тыюлыгы (ЗОУИТ16.00.2.3565) урнашкан. Территорияне хуҗалык итү һәм зоналаштыру режимы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 29 декабрендәге 1104 номерлы карары белән билгеләнгән.
72. «Чөгә Уылдык чәчү» региональ әһәмияттәге дәүләт табигый зоология тыюлыгы-чөгә үрчетү өчен уңай шартлар тудыру һәм Чөгәнең тотрыклы яшәешен тәэмин итү максатларында региональ әһәмияттәге аеруча саклана торган табигый территория.
73. Тыюлык территориясендә Чөгә популяциясе барлыкка килүгә янаучы теләсә нинди эшчәнлек тыела.
74. Тыюлык территориясендә комитет белән килешмичә тыела:
75. • сәнәгать объектлары һәм коммуникацияләр төзү;
76. * зоологик, ботаник һәм минералогик коллекцияләр һәм палеонтология объектлары җыю.

77. Тыюлык территориясендә тыела:
78. • сәнәгый балыкчылык;
79. • геологик разведка эшләре,файдалы казылмалар, руда булмаган материаллар һәм шартлаткыч эшләр.
80. Тыюлык территориясендә түбәндәге эшчәнлек төрләре рөхсәт ителә:
81. • Һәвәскәр балыкчылык, балыкчылык фәнни-тикшеренү һәм контроль максатларда;
82. • суд йөреше һәм портларга якын килү чикләрендә суднолар йөреше;
83. • гражданнар тыюлык территориясендә булырга хокуклы;
84. * эчке су юлларын карап тоту эшләре законнар нигезендә башкарыла.
85. Әлеге аеруча саклана торган территорияләрдән тыш, Лаеш муниципаль районында шәһәр чикләреннән 62 м көньякка таба, Куйбышев сусаклагычы яр буенда табигатьнең геологик һәйкәле урнашкан, аның статусы рәсми рәвештә расланмаган. Бу - "Лаеш бистәсе янында эоплейстоценны Лаеш свитасы Стратотибы".
86. 1.9 физик йогынты факторлары
87. Тавыш-әйләнә-тирә мохитне пычратучыларның берсе. Лаеш шәһәре территориясенең тавыш белән пычрануының гомуми картинасына коммуналь, Сәүдә, сәнәгать предприятиеләре, шулай ук торак төзелешенә шәһәр төзелеше нормалары белән караганда якынрак урнашкан автомобиль юллары зур өлеш кертә, бу исә акустик дискомфорт зоналары барлыкка килү өчен шартлар тудыра.
88. Карала торган территориядә электромагнит нурланыш чыганагы-электр тапшыру линияләре һәм электр подстанциясе.
89. Халыкны электромагнит нурланыштан саклау өчен электр тапшыру линияләре буенда санитар өзеклекләр куела. Санитар өзеклекләрне һәм алардан саклау зоналарын үтәү электромагнит нурланышның турыдан-туры йогынтысын юкка чыгарырга мөмкинлек бирәчәк.

90. Электр подстанциясе торак төзелешеннән еракта урнашкан, аның 10 метр тәшкил иткән исәп-хисап санитар-саклау зонасы халыкның яшәү шартларына тискәре йогынты ясамый.

91. Электромагнит нурланышның потенциаль чыганагы булып 52/3 объект тора.

92. «Гемпроект-Н» ҖЧҖ үткәргән исәп-хисапларга караганда, объект өчен санитар-яклау зонасы билгеләнми (25.12.2013 ел, № 138 хат). Төзелеш зонасының чикләре таблицада түбәнрәк күрсәтелгән.

Таблица 36

Объектта төзелеш биеклеген чикләү зоналары 52/3

Антеннаның билгеләмәсе	**Биеклек , м**	**Ераклык, м**
А1	**20**	**160**
А2	**10**	**150**
А3	**24**	**225**
А4	**24**	**205**
А5	**26**	**205**
А6	**26**	**61**
А7	**26**	**61**
А8	**24**	**210**
А9	**24**	**65**
А10	**24**	**220**
А11	**24**	**80**

Нурландыручы антенналар өчен төзелешне чикләү зонасы тапшыручы радиотехник объект тирәсендәге гамәлдәге төзелешкә кагылмый. Якын-тирә проектлана торган һәм гамәлдәге биналарда электромагнит нурланышның иң зур дәрәҗәләре рөхсәт ителгән дәрәҗәдән кимрәк һәм халык өчен куркыныч тудырмый.

Радиотапшыручы радиотехник объектны урнаштыру СанПиН таләпләренә туры килә 2.1.8/2.2.4.1383-03 "тапшыручы радиотехник объектларны урнаштыруга һәм эксплуатацияләүгә гигиеник таләпләр". Халыкны һәм техник персоналны электромагнит кырдан саклау буенча өстәмә чаралар таләп ителми.

Радиацион хәл радиация фонды дәрәҗәсенә үз өлешләрен кертә торган табигый (табигый) һәм ясалма радиация чыганакларының йогынтысы нәтиҗәсендә барлыкка килә.

Татарстан Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы мәгълүматлары буенча, Лаеш шәһәре территориясендәге радиацион-гигиена торышы тотрыклы дип характерлана.

Шуңа да карамастан, торак йортлар һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге биналар төзү өчен участоклар сайлаганда, 2.6.1.2612-10 СП нигезендә, 0,3 мкГр/сәгатьтән артмаган гамма-фонлы һәм грунт өслегеннән радон агымы тыгызлыгы 80 мБк/м2с артмаган участоклар сайланырга тиеш..

1.7 Халык саулыгының медик-демографик күрсәткечләре

Территориянең санитар-эпидемиологик иминлегенең иң мөһим күрсәткече булып халыкның сәламәтлеге тора. Аны формалаштыру процессына әйләнә-тирәлекнең техноген пычрану дәрәҗәсен, территориянең архитектура-планлаштыру оешмасының рациональлеген чагылдыра торган биологик, социаль-икътисади, антропоген, табигый-климат, медик-санитар факторлар тәэсир итә.

Тулаем Лаеш муниципаль районы буенча да, Лаеш шәһәрендә барлык халык төркемнәре арасында сулыш органнары авырулары, перинаталь чор авырулары, җенси юл белән бирелә торган авырулар, гөмбә, тире авырулары һәм сарымсак авырулары өстенлек итә.

Шулай ук соңгы еллар дәвамында кан әйләнеше һәм ашкайнату органнары (1,4 тапкыр), сөяк-мускул системасы һәм тоташтыручы тукыма (1,3 тапкыр) һәм башка авырулар санының артуы күзәтелә.

2. Махсус шартлары булган зоналар

Территориядән файдалануның аерым шартлары булган зоналар исемлеге РФ Җир кодексының 105 статьясында билгеләнгән.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясы нигезендә, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын саклау зоналары, су саклау зоналары, эчәргә яраклы су чыганакларын саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар керә.

Лаеш шәһәре территориясендә махсус шартлар булган түбәндәге зоналар бүлеп бирелгән:

 тискәре йогынты ясый торган объектларның санитар-яклау зоналары һәм автоюлларны санитар өзү;

 су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе саклау һәм яр буе полосалары;

 су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары;

 электр тапшыру линияләренең сак зоналары;

 әйләнә-тирә мохит торышын, аның пычрануын күзәтү стационар пунктларының сак зонасы (метеорологик станциянең сак зонасы);

 капиталь төзелеш объекты булып торучы радиотехник объектны тапшыручы чикләүләр зонасы (база станцияләреннән, 52/3 объекттан биеклектә төзелешне чикләү зоналары);

 «Лаеш-СП»очып китү-төшү полосасының аэродром территориясе (3 подзон, һава юллары полосалары).

Шулай ук территорияне файдалануның махсус шартлары булган зоналар булмаган башка зоналар, РФ ЗК 105 статьясы нигезендә:

 биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ара;

- җирле үзидарә органнары тәкъдимнәре нигезендә су басу зонасын билгеләү буенча беренче чираттагы чаралар үткәрүне таләп итә торган җир кишәрлекләре;

 яңа төзелешне чикләү зонасы Куйбышев сусаклагычының су басу зонасы билгеләнгәнчегә кадәр (максималь дәрәҗәдә су ташу дәрәҗәсе буенча 0,1% - 55, 8 м);

 табигать чикләүләре зоналары (эрозия, ярларны эшкәртү, карсталар, су басу);

 файдалы казылма ятмаларын яту зоналары.

2.1 санитар-саклау зоналары

Халыкның иминлеген тәэмин итү максатларында һәм «халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 30.03.1999 елгы Федераль закон нигезендә. № 52-ФЗ номерлы әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә йогынты чыганагы булган объектлар һәм җитештерү тирәсендә санитар-сак зонасы - махсус куллану режимлы махсус территория билгеләнә, аның күләме атмосфера һавасына (химия, биология, физик) пычрануның гигиена нормативлары белән билгеләнгән әһәмияткә кадәр, ә I һәм II класслы куркынычлылык предприятиеләре өчен – гигиена нормативлары белән билгеләнгән кыйммәтләргә кадәр, шулай ук халык сәламәтлеге өчен яраклы риск зурлыгына кадәр киметүне тәэмин итә. Үзенең функциональ билгеләнеше буенча, санитар-саклау зонасы, объектны штат режимында эксплуатацияләгәндә халыкның куркынычсызлык дәрәҗәсен тәэмин итә торган яклау барьеры булып тора.

Санитар-саклау зоналарын билгеләү тәртибе һәм алардан файдалану режимы санитар-саклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалану кагыйдәләре белән билгеләнгән. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән).

Предприятиеләрнең санитар классификациясенә бәйле рәвештә, санитар-саклау зоналары күләменә карата таләпләр СанПиН билгели 2.2.1/2.1.1.1200-03 "предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе".

Автомобиль юлларының санитар өзеклекләре, электр станцияләренең санитар-саклау зоналары, СанПиН нигезендә котельныйларның санитар зоналары 2.2.1/2.1.1.1200-03 һәр конкрет очракта атмосфера һавасының пычрануын һәм физик факторларның (тавыш та керми, вибрация, электромагнит кырлар һ.б.) таралуын исәпләү нигезендә, алга таба натураль тикшеренүләр һәм үлчәүләр үткәрелә. Карала торган территория буенча уза торган автомобиль юллары өчен күрсәтелгән исәп-хисаплар үткәрелмәгән.

Санитар-саклау зонасы предприятиеләрне киңәйтү өчен резерв территория түгел. Җитештерү күләмен вакытлыча кыскарту, максималь проект яки фактта ирешелгән егәрлек өчен, кабул ителгән санитар-саклау зонасы күләмен яңадан карауга нигез булып тормый.

«Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ өчен, проектлана торган ремонт остаханәсен, проектлана торган автогаражны исәпкә алып, Лаеш РЭСының 50 ГГц ешлыгы булган электр подстанциясе, «Лаеш балык заводы» ЯАҖ

(җитештерү базасы), "Волжская" ҖЧҖ машина-трактор паркы (МТП) өчен, санитар-яклау зоналары урнаштырылган.

«Татнефтепродукт» ААҖнең 65нче АЗС, «ТАИФ-НК АЗС» ҖЧҖ, «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ, "Ферекс Лаеш" ҖЧҖ өчен исәп-хисап санитар-саклау зоналары проектлары эшләнгән. Лаеш шәһәренең калган объектлары өчен СанПиН нигезендә санитар-яклау зоналарының якынча күләме кабул ителде 2.2.1/2.1.1.1200-03 к

Предприятиеләрнең, производстволарның һәм объектларның санитар классификациясе нигезендә, санитар-саклау зоналарының Күләме тәшкил итә:

- беренче класслы куркыныч объектлары-1000 м;
- икенче класслы куркыныч объектлары-500 м;
- өченче класслы куркыныч объектлары-300 м;
- дүртенче класслы куркыныч объектлары-100 м;
- бишенче класслы куркыныч объектлары-50 м.

Лаеш шәһәре территориясендә булган объектлар һәм аларның санитар-яклау зоналары турында белешмәләр 13 нче таблицада тәкъдим ителде.

Таблица 37

Лаеш шәһәре объектларының санитар-яклау зоналары

генплан буенча номеры	Объект исеме	Якынча сзз, м	Исәп-хисап сзз, м	Билгеләнгән СЗ, ЗОУИТ	Исәп-хисап проекты сзз	Норматив документ
Гамәлдәге объектлар						
Җитештерү объектлары						
II	Лаишевский рыбозавод»ЯАҖ	300	сәнәгать мәйданчыклары чиге буенча	16.24.2.1363	"Лаеш балык заводы" ЯАҖ, ТР, Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Балык үрчетү урамы, 2 йорт, Ташкирмән бистәсе Шуран бистәсе җитештерү мәйданчыкларының исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проекты	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе№ 16.11.11.000.Т.001006.06.10 от 07.06.2010
XII	«Волжская» ҖЧҖ машина-трактор паркы (МТП), проектлана торган ремонт остаханәсен, проектлана торган автогаражны, проектлана торган запас частьләр складын исәпкә	300	300	16.24.2.1593	«Волжская» ҖЧҖ Машина-трактор паркының (МТП) исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проекты, проектлана торган автогаражны, проектлана торган запас частьләр складын, Татарстан Республикасы, Лаеш районы, Лаеш шәһәре, ЗУ 16:24:170301:780 исәпкә алып,	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе№ 16.11.11.000.Т.002725.12.19 от 16.12.2019

	алып					
IV	"Лаеш азык-төлек комбинаты»ҖЧҖ	100	не требуется	-	ТР Лаеш районы, Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Горький ур., 70 нче йорт адресы буенча урнашкан «Лаеш азык-төлек комбинаты» ҖЧҖ өчен исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проектлары	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе№ 16.11.11.000.Т.00255 1.11.20 от 11.11.2020
XV	"Ферекс Лаеш» ҖЧҖ светодиод яктырткычлар җитештерү	100	не требуется	-	Татарстан Республикасы, Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Производство урамы, 1в йорт адресы буенча урнашкан «Ферекс Лаеш» ҖЧҖ өчен исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проектлары	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе№ 16.11.11.000.Т.00185 1.08.20 от 31.08.2020
III	"Таткрахмал-патока»ҖЧҖ	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
VI	Сәнәгать товарлары базары	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
X	Ком карьерасы	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XI	"Тонус" ҖЧҖ (йөз, кибет)	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XII	Мөгезле эре терлек фермасы	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
LVI	Мөгезле эре терлек фермасы	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
LV	Атчылык	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XVI	ЧП Борзунин (керамзит блоклар җитештерү)	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XVII	Шәхси эшмәкәр Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү)	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XVIII	«Карат" ЯАҖ (җитештерү базасы)	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XIX	"Альянс" ҖЧҖ (җитештерү базасы)	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XX	ШП	300	-	-	-	СанПиН

	Сунцов (галош җитештерү)					2.2.1/2.1.1.1200-03
XXI	"Инже хим» ҖЧҖ-БЛОК модульләре, җиһазлар җитештерү.	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXIа	С/х машинасының тукталышы ремонтсыз	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXIб	Теплица	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXIII	"Харша" ҖЧҖ (с / х техникасын җитештерү һәм аңа хезмәт күрсәтү)	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
LXIII	җиһаз цехы	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
91	Төзелеш материаллары базары	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
89	»Ремстрой " ҖЧҖ	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
LIX	Авиация техникасын ремонтлау буенча остаханә	500	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
Коммуналь-склад объектлары						
XXIV	ГТХМ складлары	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXV	Элемтә складлары	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXVI	Райпо Складлары	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXVII	Складлар	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
LXIV	Төзелеш материаллары склады	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
Инженерлык инфраструктурасы объектлары						
XXVIII	Сугару-киптерү системаларын эксплуатацияләү	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XXXV	Электр станциясе	-	10	16.24.2.1553	Татарстан Республикасы Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Лебедева ур., 59 "Челтәр компаниясе"	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе №

					ААЖ филиалы Лаеш электр челтәрләренең 50 Гц трансформатор подстанциясенең исәп-хисап санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү проекты	16.11.11.000.Т.00001 3.01.10 от 12.01.2010
V	"Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖ, «Приволжскгаз»ЭПУ Лаеш РЭГСы	-	-	16.24.2. 1319	Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы ЭПУ, Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Горький ур., 39 «Газпром трансгаз Казан» ҖЧҖнең исәп-хисап санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү проекты	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе № 16.11.11.000.Т.00250 6.121.16 от 09.12.2016
XXXVIII	Чистарту корылмалары	200	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
ТРАНСПОРТ инфраструктурасы объектлары						
XL	Лаишагропромэнерго (җитештерү базасы.	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XLI	ДМСК	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XLII	Автовокзал	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XLII	АБЗ	500	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XLIX	АЗС	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
XLIV	АЗС 720 и 721 ООО «ТАИФ-НК АЗС»	100	не требуется	-	ТР, Лаеш районы, Лаеш шәһәре, Лебедев ур., 57 һәм М. Горький ур., 16: 24: 170136: 35 адреслары буенча урнашкан «ТАИФ-НК АЗС " ҖЧҖнең 720 һәм 721 АЗС өчен исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проектлары)	ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе№ 16.11.11.000.Т.00117 1.05.21 от 14.05.2021 ТР буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе№ 16.11.11.000.Т.00116 6.0-5.21 от 14.05.2021
XLVIII	гараж	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
	Тую	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
LI	III типтагы урман янгыннары станциясе	300	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
	Махсус билгеләнештәге объектлар					
	Зират (действ)	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
	Зират (недейств)	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03

	каты көнкүреш калдыклары полигоны	500	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
	биотер мик чокыр	500	-	-	-	Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре
Тәкъдим ителгән объектлар						
	Зират	100	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03
	Приста нь	50	-	-	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03

Санитар-саклау зоналары территорияләрен куллану регламентлары 14 нче таблицада күрсәтелгән.

Санитар-саклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	**Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы**	**Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар**
Санитар-саклау зонасы	Санитар-саклау зонасы чикләрендә җир кишәрлекләрен максатта файдалану рөхсәт ителми: а) торак төзелешләрен, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектларны, ачык типтагы спорт корылмаларын, балаларның ялын һәм аларны савыктыруны оештыру оешмаларын, рекреацион билгеләнештәге зоналарны, дача хуҗалыгын һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;; б) дару чараларын җитештерү һәм саклау өчен объектларны, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектларын, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продукциясенең күпләп сату складларын, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплексларын, авыл хуҗалыгы продукциясен җитештерү, саклау һәм эшкәртү максатларында җир кишәрлекләрен урнаштыру, әгәр объектның химик, физик һәм (яки) биологик йогынтысы булса, аңа карата санитар-саклау зонасы билгеләнгән, мондый чараларның, чимал, су һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын аларга карата билгеләнгән таләпләр нигезендә бозуга китерәчәк.	**Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 03 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган)**
Санитар-саклау зонасы	**Урнаштыру рөхсәт ителми:** **аерым торак йортлар, ландшафтлы-рекреацион зоналар, ял зоналары, курортлар, санаторийлар һәм ял йортлары, бакчачылык ширкәтләре территорияләре һәм коттеджлар төзелеше, күмәк яки шәхси дача һәм бакча-бакчачылык участоклары, шулай ук яшәү сыйфатының нормалаштырыла торган күрсәткечләре булган башка территорияләр;** **спорт корылмалары, балалар мәйданчыклары, белем бирү һәм балалар учреждениеләре, дәвалау-профилактика һәм сәламәтләндерү учреждениеләре;** – **дарулар, дару чаралары һәм (яки) дару формалары, фармацевтика предприятиеләре өчен чимал һәм ярымпродуктлар складлары, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продуктларының күпләп сату складлары, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплекслары**. Дежурный авария персоналы өчен торак булмаган биналарны, вахта методы буенча эшләүчеләр өчен бүлмәләрне, идарә биналарын, конструкторлык бюроларын, административ билгеләнештәге биналарны, фәнни-тикшеренү лабораторияләрен, поликлиникаларны, ябык типтагы	

	спорт-сәламәтләндерү корылмаларын, мунча, кер юу корылмаларын, сәүдә һәм җәмәгать тукклануы объектларын, мотельләр, Кунакханә, гаражларны, җәмәгать һәм шәхси транспортны саклау өчен мәйданчыклар һәм корылмалар, янгын деполарын, Җирле һәм транзит коммуникацияләрен, ЛЭП, электростанцияләр, нефтьне урнаштыру рөхсәт ителә.- газүткәргечләр, техник су белән тәэмин итү өчен артезиан скважиналары, техник су әзерләү өчен су саклау корылмалары, канализация насослары, әйләнештәге су белән тәэмин итү корылмалары, АЗСлар, СТО.	

Үләт базлары. «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясендә, Лаеш шәһәре чикләреннән 400 м төньякка таба биотермик чокыр (кад) урнашкан. ОКС номеры 16: 24: 000000:1510).

Роспотребнадзор идарәсенең 16.09.20021 ел, №2445 хаты нигезендә, биологик камералы үләт базлары СанПин өчен II класслы объектларга керә 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясе. Яңа редакция» (№1,2,3,4 үзгәрешләр редакциясендә) 500 м киңлектәге санитар-яклау зонасы билгеләнгән. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү кагыйдәләренең 3 пункты нигезендә.- 1-2 класс куркынычлык объектларына карата санитар-яклау зонасын билгеләү турында карарны кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт (Мәскәү) кабул итә.

Санитар-саклау зоналары территорияләреннән файдалануда чикләүләр санитар-саклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары (утв) чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен куллану кагыйдәләренең 5 пункты таләпләре белән билгеләнгән. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән) 15 нче таблицада китерелгән.

Таблица 38

Биотермик чокырның санитар-яклау зоналары территорияләреннән файдалануда чикләүләр

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Санитарно-защитные зоны биотермических ям	**Биотермик чокырларның санитар-саклау зоналарында урнаштыру тыела:** **а) торак төзелеше, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектлар, ачык типтагы спорт корылмалары, балаларның ял һәм сәламәтләндерү оешмалары, рекреацион билгеләнештәге зоналар һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;;** **б) дару чараларын җитештерү һәм саклау өчен объектларны, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектларын, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продукциясенең күпләп сату складларын, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплексларын, авыл хуҗалыгы продукциясен җитештерү, саклау һәм**	2. Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләреннән файдалану һәм санитар-яклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 03 мартындагы 222 номерлы карары белән расланган)

	эшкәртү максатларында җир кишәрлекләрен урнаштыру, әгәр объектның химик, физик һәм (яки) биологик йогынтысы булса, аңа карата санитар-саклау зонасы билгеләнгән, мондый чараларның, чималның, суның һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын аларга карата билгеләнгән таләпләргә туры китереп бозачак.	
	Үләт базы һәм биотермик чокыр территориясендә мал көтү, үлән чабу, Җир һәм гуманлы калдыкны үләт базыннан һәм аерым торучы биотермик чокырдан читкә күчерү тыела.	Биологик калдыкларны күчерү, саклау, эшкәртү һәм утильләштерү буенча ветеринария кагыйдәләре, утв. Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгының 26.10.2020 ел, № 626 боерыгы

Зиратлар. 2.1.2882-11 СанПиН нигезендә зиратларның санитар-яклау зоналары, аларга хезмәт күрсәтү белән бәйле булмаган биналар һәм корылмалар, дини һәм йола объектларыннан тыш, төзү тыела.

1.8 биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ара һәм инженерлык челтәрләренең сак зоналары

Лаеш шәһәре территориясе буенча газүткәргечнең җир асты челтәрләре уза.

Минималь ераклык буенча горизонталь нче әлеге инженерлык челтәрләре кадәр фундамент биналар һәм корылмалар тәшкил итә:

- I категорияле газ үткәргече-10 м (СП 62.13330.2011 нигезендә);
- II категорияле газ үткәргече-7 м (СП 62.13330.2011 нигезендә);
- урта басымлы газ үткәргече-4 м (СП 62.13330.2011 нигезендә).

Эксплуатацияләүнең нормаль шартларын тәэмин итү һәм элемтә кабельләреннән зыян китерү мөмкинлеген булдырмау максатларында («РФ элемтә линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 1995 елның 9 июнендәге 578 номерлы РФ Хөкүмәте Карарының 4 пункты нигезендә), газ белән тәэмин итү челтәрләрен («газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләрен раслау турында» РФ Хөкүмәте карарының 7 пункты нигезендә) 2 м күләмендә сак зоналары билгеләнә.

1.9 электр тапшыру линияләренең сак зоналары

Электр тапшыру линияләренә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен, сак зоналары билгеләнә. Һава электр тапшыру линияләреннән сак зоналары күләмнәре электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар (утв) чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре белән билгеләнә. (1 өлеш). 35 кВ көчәнеше булган рэп өчен 15 м үлчәмле сак зонасы, 10 кВ – 10 м лы ЛЭП өчен (16 таблица)билгеләнә.

Таблица 39

Электр тапшыру линияләренең сак зоналарын куллану регламенты

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән кулллануны җайга салучы норматив документлар
Сакланылу зоналары	Сак зоналарында электр челтәре хуҗалыгы объектларының, шул исәптән электр челтәре хуҗалыгы объектларының куркынычсыз эшен боза торган теләсә	"Электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар

	нинди гамәлләр кылу тыела: балалар һәм спорт мәйданчыклары, стадионнар, базарлар, сәүдә нокталары, кыр станнары, терлек өчен куаклар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар стоянкалары урнаштыру, теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары, чүплекләр саклау урыннарын урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән кешеләрне күпләп туплау белән бәйле теләсә нинди чаралар үткәрү.; теләсә нинди объектларны һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук электр челтәре хуҗалыгы объектларына керүгә комачаулык итә торган теләсә нинди эшләр башкарырга һәм корылмалар төзергә кирәк; удар удар механизмнар белән эшләү h. б. Юридик һәм физик затларга челтәр оешмаларын килештерү турында язма карардан башка саклау зоналары чикләрендә тыела: биналар һәм корылмаларны төзү, Капиталь ремонтлау, реконструкцияләү яки сүтү; садовые бакча, бакча һәм дача җир участокларын, бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре объектларын, торак төзелеше объектларын, шул исәптән индивидуаль торак төзелешен урнаштыру; тау, шартлаткыч, мелиорация эшләре, шул исәптән җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле; - агач һәм куаклар утырту һәм кисү.	чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре турында" (24.02.2009 ел, № 160 РФ Хөкүмәте карары белән расланган)

1.1

1.8 су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе саклау һәм яр буе полосалары

РФ Су кодексының 65 ст. нигезендә, Су саклау зоналары булып елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның яр буе линиясенә якын булган һәм күрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, куылуын, аларның суларын су белән тәэмин ителүен булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларын һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларын саклау максатларында хуҗалык һәм башка эшчәнлек алып баруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр санала.

Су саклау зоналары чикләрендә Яр буе саклау полосалары билгеләнә, алар территорияләрендә хуҗалык һәм башка төр эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә.

Елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның һәм аларның яр буе саклау полосаларының киңлеге торак пунктлар территорияләреннән читтә тиешле яр сызыгыннан куела. «Земля» РКЦ ТР Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы заказы буенча Куйбышев сусаклагычының яр буе линиясе чикләрен аэрофотосемка һәм төгәлләштерү буенча эшләр үткәрде. Әлеге эш нәтиҗәләре Лаеш шәһәренең Генераль планында кулланылды.

Елгаларның һәм инешләрнең су саклау зоналарының киңлеге аларның чишмәләреннән елга һәм инешләрнең озынлыгы белән билгеләнә:

 ун километрга кадәр-илле метр күләмендә;

 уннан илле километрга кадәр-йөз метр күләмендә;

 илле километр һәм аннан да күбрәк - ике йөз метр күләмендә.

Яр буе саклау полосасының киңлеге су объектының ярдан читкә китүенә бәйле рәвештә билгеләнә һәм 30 м киредән качу өчен яки 0□, 40 м читләшү өчен 3□ һәм 50 м читләшү өчен.

Гомуми кулланылыштагы су объектының яр буе линиясе буенда яр буе полосасы билгеләнә. Су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә, каналларның яр буе полосасыннан, шулай ук елга һәм инешләрнең озынлыгы 10 км (5 м) тәшкил итә. Гражданнарның су объектына иректе үтеп керүен тәэмин итү максатларында яр буе полосасы төзелә алмый. Шулай итеп, Куйбышев сусаклагычының су саклау зонасы 200 м, инеш, күлләр – 50 м, Куйбышев сусаклагычының яр буе саклау полосасының киңлеге 200 м, инешләр - 50 м, Куйбышев сусаклагычының яр буе полосасы, күлләр – 20 м, инеш – 5 м тәшкил итә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 18 июлендәге 1772-р номерлы күрсәтмәсе нигезендә, Куйбышев сусаклагычыннан өстәмә рәвештә 50 м киңлектәге яр буе полосасы билгеләнә.

Су саклау зоналарын, яр буе саклау һәм өслек су объектларының яр буе полосаларын куллану режимы 17 нче таблицада күрсәтелгән.

43 нче Таблица

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы
Су саклау зоналары	Су саклау зоналары чикләрендә тыела: туфракның уңдырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану; □ зиратларны, үләт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру; зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; □ транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктавы, аларның юллар буйлап йөрүләреннән һәм юлларда һәм махсус җиһазландырылган урыннарда тукталудан тыш; □ ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, суднолар төзү һәм судно ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктуралары территорияләрендә, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм Су кодексы таләпләрен үтәү шарты белән урнаштырылган очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юу;; - пестицидлар һәм агрохимикатларны саклау(яр буе саклау полосалары чикләреннән читтә диңгез портлары территорияләрендәге махсус саклагычларда агрохимикатларны саклаудан тыш), пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; □ юынты суларны, шул исәптән дренажлы суларны агызу; – -гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару, файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгару белән шөгыльләнүче җир асты байлыкларыннан файдаланучылар тарафыннан, расланган техник проект нигезендә, "җир асты байлыклары турында"21.02.1992 ел, № 2395-I РФ Законының 19.1 статьясы нигезендә, аларга бирелгән җир асты байлыклары турындагы РФ законнары нигезендә бирелгән чикләрдә гамәлгә ашырыла торган очраклардан тыш);. Су саклау зоналары чикләрендә су объектларын пычратудан, чүплектән, кудырудан һәм ташландык суларны чистартудан саклауны тәэмин итүче, су законнары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә, су объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, хуҗалык һәм башка объектларны эксплуатацияләүгә кертү рөхсәт ителә. Су объектын су пычранудан, чүпләнүдән, куудан һәм ташландык хәлдә калдыклардан саклауны тәэмин итүче корылманың тибын сайлап алу әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар ташлауның рөхсәт ителгән нормативларын үтәү зарурилыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

	Су объектларын пычратудан, чүплектән, куудан һәм су бетүдән саклауны тәэмин итә торган корылмалар астында аңлашыла: – ✓ үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системалары (канализация), үзәкләштерелгән су бүлү системалары; – ✓ юынты суларны үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системаларына (шул исәптән яңгыр, кар, инфильтрация, су сиптерү һәм дренажлы суларны агызу) бүлеп бирү (агызу) өчен Корылмалар һәм системалар, әгәр алар шундый суларны кабул итү өчен билгеләнсә,; – ✓ юынты суларны (шул исәптән яңгыр, кар, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын чистарту өчен локаль чистарту корылмалары, аларны әйләнә-тирә мохитне саклау һәм Су кодексы таләпләре нигезендә билгеләнгән нормативлардан чыгып чистартуны тәэмин итә.; – ✓ җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю өчен корылмалар, шулай ук агынты суларны (шул исәптән яңгыр, кар, инфильтрация, су сиптерү һәм дренаж суларын) бүлеп бирү (ташлау) өчен Корылмалар һәм системалар; су үткәрү материалларыннан әзерләнгән приемниклар;. Гражданнарның су саклау зоналары чикләрендә һәм агынты суларны чистарту корылмалары белән җиһазландырылмаган бакчачылык, яшелчәчелек яки дача коммерцияле булмаган берләшмәләре территорияләренә карата, аларны үзәкләштерелгән системаларга тоташтырганчы һәм (яки) аларны җиһазлаганчыга кадәр, әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар килүне булдырмый торган су үткәрә торган материаллардан әзерләнгән приемникларны куллану рөхсәт ителә..
Яр буе саклау полосалары	Яр буе саклау полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән тыела: - җирләрне сөрү; — юдырыла торган грунтларның өемнәре урнаштыру; — авыл хуҗалыгы хайваннарын коткару һәм алар өчен җәйге лагерьлар, ванн оештыру. Җирлектә су саклау полосалары һәм яр буе саклау полосалары чикләрен махсус мәгълүмати билгеләр белән беркетү җир законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.
Яр буйлары	Һәр гражданин гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасыннан, шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын җәлеп итү өчен, файдаланырга (механик транспорт чараларын кулланмыйча) хокуклы. Яр буе полосасы чикләрендә җир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела. 50 метрлы Куйбышев сусаклагычының яр буе полосасында Россия Федерациясенең су һәм җир законнары таләпләрен үтәү шарты белән, шулай ук Татарстан Республикасы Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы, Табигатьтән файдалану өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең Татарстан Республикасы буенча идарәсе һәм Татарстан Республикасы Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы фикерен исәпкә алып, җир кишәрлекләре бирүне гамәлгә ашырырга кирәк.

1.2

1.9 эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары

Лаеш шәһәре территориясендә хуҗалык-эчә торган максатларда су алу җайланмалары кулланыла, алардан «су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә санитар саклау зоналары билгеләнергә тиеш.

Санитар саклау зоналары өч пояс составында оештырыла:

Беренче пояс (катгый режим) су алу җайланмаларының, барлык суүткәргеч корылмаларының һәм су үткәрү каналының урнашкан территориясен үз эченә ала. Аның максаты-су алу һәм су алу

корылмаларының урынын очраклы яки аңлы рәвештә пычратудан һәм зарарланудан саклау.

Икенче һәм өченче пояс (чикләүләр поясы) су белән тәэмин итү чыганакларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне үз эченә ала.

Өч поясның һәркайсында махсус режим билгеләнә һәм суның сыйфаты начараюны кисәтүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы билгеләнә.

Хәзерге вакытта Лаеш шәһәре территориясендә 7 су алу җайланмасы файдаланыла, алар өчен санитар саклау зоналары исәпләнгән. Беренче ЗСО поясы су алу җайланмасы чиге буенча урнаштырылган.

«Лаеш ТКХ МПП " ТР ДУП су алу зоналарының 2 һәм 3 поясы чикләре (метрларда) буенча исәпләнгән сандагы күрсәткечләрнең җыелма Таблицасы түбәнрәк:

Таблица 40

2 һәм 3 ЗСО поясы чикләренең сандагы зурлыклары таблицасы

Су алу җайланмасы номеры	2 пояс ЗСО					3 пояс ЗСО				
Исәп өчен параметрлар	r	R	l	d	2D	r	R	l	d	2D
В/з 1	90	256	346	103	206	461	1596	2057	787	1574
В/з 2	148	69	217	320	640	462	2612	3075	1031	2062
В/з 3	338	341	679	120	240	779	2306	3085	1201	2402
В/з 4	117	84	201	263	526	520	1845	2364	1022	2044
В/з 5	78	258	337	87	174	870	2647	3517	1305	2610
В/з 6	280	268	548	128	256	515	2657	3172	1007	2014
В/з 7	170	183	353	260	520	459	3256	3715	1126	2252

Искәрмә:

r-озынлыгы ЗСО буенча аска таба нче су алуа;

R-озынлыгы ЗСО өскә таба бара;

l-гомуми озынлыгы ЗСО;

d - киңлеге ЗСО.

Лаеш шәһәренең җир асты су белән тәэмин итү чыганаклары ЗСО проектыннан югарыда аталган таблица нигезендә, ЗСОНЫҢ икенче һәм өченче поясын яулап алу өлкәсе агым буенча сузылган дөрес эллипс формасына ия.

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарын куллану регламентлары 19 таблицада күрсәтелгән.

44 нче Таблица

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарын куллану регламентла

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Нормативные документы, регулирующие разрешенное использование
Эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең җир асты чыганаклары	I пояс чикләрендә югары вольтлы агачлар, төзелешнең барлык төрләре, су үткәргеч корылмаларын эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган, шул исәптән төрле билгеләнештәге труба үткәргечләр салу, торак һәм хуҗалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәү, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми. Биналар канализация белән җиһазландырылырга тиеш, якындагы көнкүреш яки җитештерү канализациясе системасына яки икенче пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, ЗСО поястан читтә урнашкан чистарту корылмаларының җирле станцияләренә. Санитар саклау зонасының 2 һәм 3 поясы чикләрендә тыела*: файдаланылган суларны җир асты горизонтларына күчерү һәм каты калдыкларны җир асты катламнарына күчерү, җир асты байлыкларын эшкәртү; ягулык-майлау материаллары, агу химикатлары һәм минераль ашламалар складларын, промстокларны, шлам саклагычларны һ. б. урнаштыру Җир асты суларының химик пычрану куркынычы тудыра. Санитар саклау зонасының 3нче поясы чикләрендә мондый объектларны	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Зоны санитарной охраны источников водоснабжения и водопроводов питьевого назначения», 2002 г.

	урнаштыру, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән Роспотребнадзор органнарының санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булганда, су горизонтын пычратудан саклау буенча махсус чараларны үтәгәндә генә рөхсәт ителә. Шулай ук II пояс чикләрендә тыела: зиратларны, үләт базларын, ассенизация кырлары, фильтрация кырлары, тирес саклау урыннары, силос траншеялары, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләре һәм башка объектларны урнаштыру, Җир асты суларының микроб пычрану куркынычы тудыра торган башка объектларны урнаштыру; ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; төп кулланылыштагы урман кисү.	

* Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенең Татарстан Республикасы буенча идарәсенең хаты нигезендә исх. № 11/8006 от 20.04.2016 п. 3.2.2.2.2 СанПиН 2.1.4.1110-02 яңа төзелешне Роспотребнадзор органнары белән килештерү зарурлыгы турында кулланылырга тиеш түгел.

1.10 табигый чикләүләр зоналары

Лаеш шәһәре территориясендә табигать чикләүләре зоналарына керә:

- җирле үзидарә органнары тәкъдимнәре нигезендә су басу зонасын билгеләү буенча беренче чираттагы чаралар үткәрүне таләп итә торган җир кишәрлекләре;

 яңа төзелешне чикләү зонасы Куйбышев сусаклагычының су басу зонасы билгеләнгәнчегә кадәр (максималь су ташу дәрәҗәсе буенча Лаеш шәһәре створында 0,1% тан арту ихтималы буенча - 55, 8 м);

 су басу зонасы;

роз эрозия процессларын үстерү зоналары;

 ярларны эшкәртүне үстерү зоналары.

Куйбышев сусаклагычының су басу, су басу зонасы чиге РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу, су басу зоналары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре нигезендә билгеләнмәгән һәм, димәк, кадастр исәбенә куелмаган. «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлегенә карата су басу, су басу зонасын билгеләү буенча тәкъдимнәр (җир кишәрлекләренең кадастр номерлары 20.1 таблицада китерелгән) Лаеш районы башкарма комитеты тарафыннан карап тикшерү өчен җибәрелде.

Таблица 20"Лаеш шәһәре»муниципаль берәмлеге территориясендә Куйбышев сусаклагычын су басу, су басу зоналарын билгеләү буенча беренчел чаралар үткәрүне таләп итә торган җир кишәрлекләре исемлеге
(җирле үзидарә органнары тәкъдимнәре нигезендә)

Кадастровый номер земельного участка	Категория
16:24:170401:1,	Земли с/х назначения
16:24:170401:2,	Земли с/х назначения
16:24:170401:3,	Земли с/х назначения
16:24:170401:5 (16:24:000000:82),	Земли с/х назначения
16:24:170401:11 (16:24:000000:158),	Земли с/х назначения
16:24:170401:12,	Земли промыщленности
16:24:170401:71,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:122,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:250,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:251,	Снят с кадастрового учета
16:24:170401:253,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:258,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:260,	Земли с/х назначения
16:24:170401:269,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:449,	Земли населенных пунктов
16:24:170401:741,	Снят с кадастрового учета
16:24:170401:761,	Снят с кадастрового учета
16:24:170401:762,	Снят с кадастрового учета
16:24:000000:5469,	Категория не установлена
16:24:090603:188 ,	Категория не установлена
16:24:090603:189,	Категория не установлена
16:24:090603:190,	Категория не установлена
16:24:090603:191.	Категория не установлена

Җирле үзидарә органнары мәгълүматларына караганда, Куйбышев сусаклагычы буендагы кайбер территорияләрне су басу, су басу проблемасы чыннан да бар, шуңа бәйле рәвештә, хәзерге вакытта төзелеп бетмәгән территорияләрне үзләштерү туктатылган.

Шулай итеп, бүгенге көндә кадастр кварталлары чикләрендә урнашкан күпчелек җир кишәрлекләре территориясен үстерү мөмкин түгел 16:24:170401, 16:24:170201, Лаеш шәһәренең гамәлдәге генераль планы белән торак төзелеше өчен планлаштырылган.

Су басу, су басу зоналары чикләренә кергән территорияләргә карата таләпләр нигезендә (су басу, су басу, җылыту зоналары турында Нигезләмә).РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән, су басу зоналары сусаклагычның (алга таба-ФПУ) беркетелгән терәк дәрәҗәсенә (0,01%) туры килә торган су дәрәҗәсендә су дәрәҗәсендә җылытыла торган сусаклагычларга караган территорияләргә карата билгеләнә. Лаеш шәһәре створында тупланган терәк дәрәҗәсе турында мәгълүмат юк.

Шуңа бәйле рәвештә, су басуга, су басуга, су басуга потенциаль дучар булган территорияләрне төзүдән һәм гражданнарга китерелгән зыянны каплаудан качмас өчен, Генераль план проекты карталарында, «Куйбышев сусаклагычын су басу, су басу зонасы билгеләнгәнчегә кадәр (максималь су ташу дәрәҗәсе буенча, Лаеш шәһәре створында 0,1% арту ихтималы буенча - 55, 8 м,» Куйбышев сусаклагычының су ресурсларын куллануның төп кагыйдәләре " (утв) нигезендә, яңа төзелешне чикләү зонасын аеру турында Карар кабул ителде. РСФСР мелиорация һәм су хуҗалыгы министрлыгының 11.11.1983 ел,№ 596 боерыгы).

Таблица 20.1

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Су күтәрелү һәм су басу зоналары	Су басу һәм су басу зоналары чикләрендә тыела: – яңа торак пунктларны урнаштыру һәм объектлар төзү капитального Су басу һәм су басу зоналар чикләрдә тыла: – � � яңа торак пунктларны су басудан, су басудан, су басудан башка, яңа торак пунктларны һәм объектларны инженерлык белән тәэмин итмичә генә, орнаштыру һәм объектлар төзү; – туфракның уңдырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану; – зиратларны, үләт базларын,	РФ Су кодексы СП 104.13330.2012

	җитештерү һәм куллану калдыкларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләр, радиоактив калдыкларны саклау һәм күмү пунктларын урнаштыру; – зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; – защищ якланган территориядә гидрологик һәм гидрогеологик режимнарны бозу; – выемка грунт түбәнрәк створа саклагыч корылмалар арттыру өчен дамбалар; – СК подрезка склонов, водотокларның су саклау зонасында җирле материаллар карьерларын эшләү; – * яклана торган территориянең һәм янәшәдәге акваториянең рекреацион потенциалын киметүгә алып баручы эшчәнлек; – территорияне пычрату.	СНиП 2.06.15-85 «территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау»
Эрозион процесслар зоналары	Эрозия һәм авыраю процессларына дучар булган зоналарда биналарны проектлаганда һәм төзегәндә төзелеш территориясен инженерлык ягыннан яклау каралырга тиеш.	Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Проектлаштыруның төп нигезләмәләре»

Территорияләрне һәм объектларны су басудан, су басудан инженерлык ягыннан яклау мәсьәләләрен, территорияләрнең перспективалы үсешен исәпкә алып, комплекслы хәл итү максатка ярашлы. Территорияләрне инженерлык ягыннан яклау буенча башкарылган чаралар суның тискәре йогынтысы очракларын һәм аларның нәтиҗәләрен җиңү өчен бюджет акчаларын сарыф итү кирәклеген булдырмый калырга, гражданнарга торак йортларны су басудан һәм мөлкәтне югалтудан килгән зыянны капларга мөмкинлек бирәчәк.

3.6 Һава юллары полосалары (аэродром янындагы 3 зона))

Лаеш шәһәрендә, 2014 елдан 16:24:170301:1259 кадастр номеры булган җир кишәрлеге чикләрендә (ПЗП №170, 30.07.2014) «Лаеш-СП»утырту мәйданчыгының очып китү-утыру полосасы урнашкан. Утырту мәйданчыгы «Россия Федерациясендә һава хәрәкәтен оештыру буенча дәүләт корпорациясе» федераль дәүләт унитар предприятиесенең «аэронавигацион мәгълүмат үзәге» филиалы (ЦАИ) рәсми сайтында бастырылган «Г, Д, Е, вертодромнар һәм утырту мәйданчыклары» AD 4 классны аэродромнар исемлегенә кертелгән.

Әлеге җир кишәрлегенең категориясе-авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр. Рөхсәт ителгән куллану – авыл хуҗалыгы җитештерүен тәэмин итү өчен (код 1.18).

Әлеге җир участогы 2014 елдан төп билгеләнештән тыш (эре мөгезле терлекләр өчен азык чәчү һәм җыю), шулай ук авыл хуҗалыгы авиациясе өчен утырту мәйданчыгы буларак файдаланыла. «АВМ Сервис» ҖЧҖ (285-20-018, ИНН 1624017617 сертификат) техник хезмәт күрсәтү өчен авыл хуҗалыгы авиациясенең һәм гомуми билгеләнештәге авиациянең һава судноларын кабул итү һәм чыгару өчен ВП мәгълүматларын куллана.

ВПП урнашу урыны, күләме, конфигурациясе турында мәгълүмат аэронавигация паспортында китерелгән.

Федераль авиация кагыйдәләренең 17 пункты нигезендә "җир кишәрлегендә яисә акваториядә урнашкан утырту мәйданнарына карата таләпләр" (утв). РФ транспорт Министрлыгының 04.03.2011 ел, №69 боерыгы (алга таба – ФАП) нигезендә, утырту мәйданчыгында ВПП торцына якын һәм аның оси юнәлешендә урнашкан, һава суднолары очып узганнан соң биеклекләр җыелмасы һәм утыртуга кергәндә, шулай ук ян полосасы чикләреннән читтә урнашкан һава юллары юнәлешендә каршылыклар өслеге билгеләнә.

Һава юллары полосаларының күләме, формасы һәм конфигурациясе шулай ук ФАП 17 пунктында билгеләнә.

Әйтик, приборлар буенча утыртуга керү өчен билгеләнгән утырту мәйданчыклары өчен, утырту мәйданчыгы планында каршылыкларны чикләү өслеге трапция формасына ия, аның ян яклары Сәүдә-сәнәгать палатасының тышкы читеннән узучы ВПП осисыннан 120 м ераклыкта барлыкка килә торган һәм ТЗБНЫҢ тышкы читеннән 9° почмак астында урнашкан линияләр белән барлыкка килә.

Һава юллары полосасы юнәлешендә каршылыкларны чикләү өслеге озынлыгы 3000 м тәшкил итә, ТЗБ торцыннан башлана һәм ВПП осига 3° ия почмак бар. Каршылыкларны чикләүнең Ян өслеге БПБ краеннан башлана һәм аңа авышлык почмагы 20° 50 м биеклеккә кадәр, аннары горизонталь участок ВП 120 м о с п о л о с ы н а к адәр.

Генераль план нигезендә, планлаштырыла торган торак төзелешен очып китү-утыру полосасыннан 100 һәм аннан да күбрәк метр ераклыкта урнаштыру каралган, планлаштырыла торган торак төзелешенең биеклеге

100 м тәшкил итә-5,24 М. торцадан алып 100 м. га кадәр арада махсус билгеләнештәге агач үсемлекләреннән башка яшелләндерү каралган, чөнки агачлар шулай ук биеклек буенча чикләүләрне узып китәргә һәм һава транспорты очып китү-утырту өчен киртә була ала.

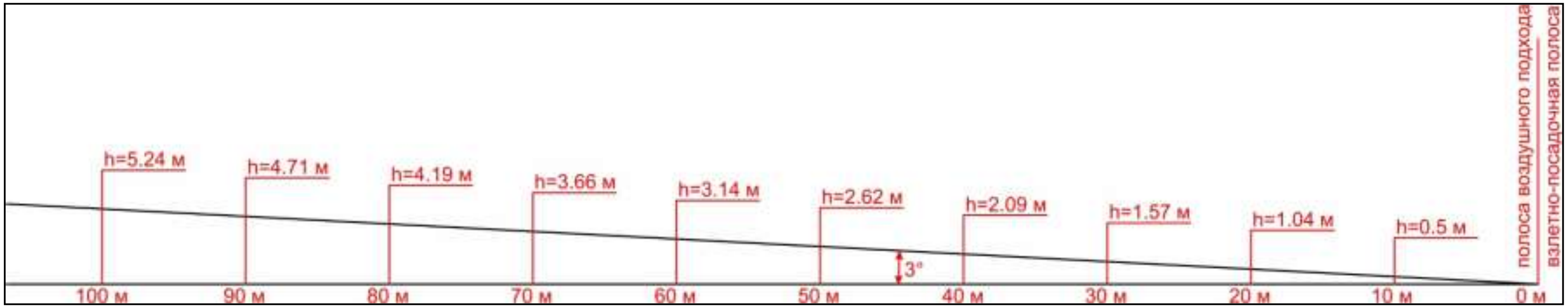

Рәсем 3.6.1. Очып китү-утыру полосасының торцасыннан төрле ераклыгында (0-1400м ераклыкта) төзелеш биеклеге буенча чикләүләр)

)

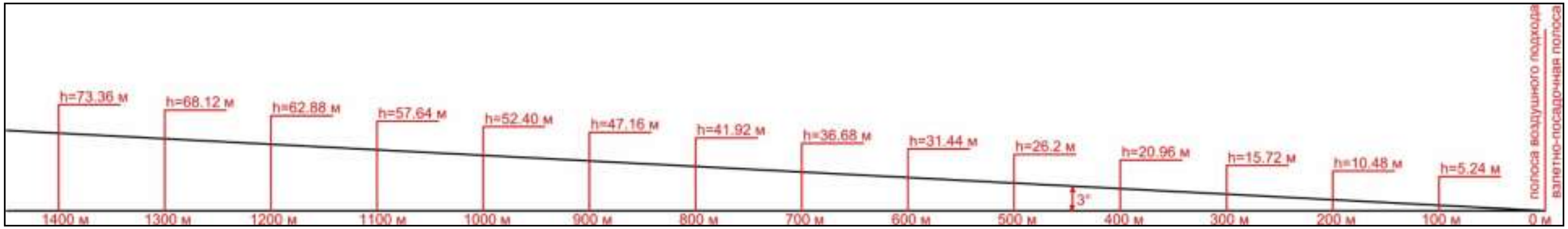

Рәсем 3.6.2. Очып китү-утыру полосасының торцасыннан төрле ераклыгында (0-1400м ераклыкта) төзелеш биеклеге буенча чикләүләр)

Һава юллары полосалары аэродром янындагы 3 зонага туры килә, аны билгеләү РФ Хөкүмәтенең 2017 елның 2 декабрендәге 1460 номерлы карары белән расланган подзонаның аэродром территориясенә бүлеп бирү кагыйдәләрендә бирелгән.:

- 3 закон - Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Россия Федерациясенең Һава киңлеген файдалануның Федераль кагыйдәләрен раслау турында"2010 елның 11 мартындагы 138 номерлы карары белән расланган Россия Федерациясенең Һава киңлеген файдалануның Федераль кагыйдәләре нигезендә билгеләнгән һава юллары полосалары чикләрендә.;

3 нче зона режимы турында белешмәләр 3.6.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 3.6.1.

Аэродром янындагы 3 нче зона режимы

Зона исеме	Зонадан файдалануның хокукый режимы, Подзонаның аэродром яны территориясендә аерып чыгару кагыйдәләре нигезендә (РФ Хөкүмәтенең 2017 елның 02 декабрендәге 1460 номерлы карары белән раслап)	Зоналар режимын үтәү

3 законда Россия Федерациясе Хөкүмәте вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы тарафыннан шәһәр яны территориясен билгеләгәндә билгеләнгән чикләрдән артык биеклектәге объектларны урнаштыру тыела.

Планлаштырылган торак төзелеше территорияләре чикләргә эләгә. Территорияне төзегәндә биеклек буенча чикләүләрне үтәү таләп ителә.

3.7 **саклана торган объектлар зоналары**

Лаеш ш. көнчыгышта урнашкан саклана торган объект өчен 52/3 объект төзелешенең биеклеге буенча чикләү зонасы билгеләнә. Төзелешне чикләү зонасының чикләре территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар карталарында күрсәтелгән. «КОМПЛЕКС—52» дәүләт бюджет учреждениесенең 17.12.20021 елдагы 213 номерлы хаты нигезендә 16:24:170127:21 кадастр номеры белән җир кишәрлегендә урнашкан объекттан сак зонасы бар (2 нче кушымта).

СанПиН нигезендә 2.1.8/2.2.4.1383-03 "радиотапшыручы радиотехник объектларны урнаштыру һәм эксплуатацияләүгә карата гигиеник таләпләр" биеклек буенча чикләүләр зоналары селитет территориясе статусына ия була алмый, шулай ук барлык төр транспортны туктату һәм туктату өчен мәйданчыклар, автомобильләргә, бензозаправка станцияләренә, нефть һәм нефть продуктлары складларына хезмәт күрсәтү предприятиеләрен урнаштыру өчен файдаланыла алмый.

Чикләүләр зонасы яки аның нинди дә булса өлеше объектның резерв территориясе буларак карала алмый һәм сәнәгать мәйданчыгын киңәйтү өчен файдаланыла алмый.

4. Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә стратегик максатлар булып экологик хәлне савыктыру һәм халыкның һәм территорияләрнең экологик куркынычсызлыгын тәэмин итү, табигый экосистемаларны саклау һәм торгызу, табигатьтән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү тора.

Лаеш шәһәренең Генераль планы белән Территорияләрне экологик яктан тотрыклы үстерүнең төп юнәлешләре билгеләнде, аларны тормышка ашыру өчен табигать саклау чаралары эшләнгән, үз эченә алган:

- территориядән файдалану өчен махсус шартлары булган зоналарны оештыру;

 һава бассейнын саклау;

су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану;

 җир фондын саклау;

 калдыклар белән эш итү системасын үстерү;

территорию территориягә техноген йөкләнешне киметү буенча инженер-техник чаралар;

 физик факторлардан яклау;

 территориянең табигый-экологик каркасын формалаштыру;

 Хайваннар дөньясын саклау;

- халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү.

Генераль план чаралары таләпләр нигезендә эшләнгән:

Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы нормалары;

Россия Федерациясе Җир кодексы паспорты;

Россия Федерациясе Су кодексы нормалары;

Россия Федерациясе Урман кодексының 200-ФЗ от 04.12.2006 ел.;

«Әйләнә-тирәлекне саклау турында»2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон проекты;

«Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында»1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон проекты;

"Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында" 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон проекты;

"Җитештерү һәм куллану калдыклары турында" 24.06.1998 ел, № 89-ФЗ Федераль закон проекты;

 СанПиН 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары";

СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары (СЗЗ) һәм санитар классификациясе»;

Сп 2.1.5.1059-01 «җир асты суларын пычратудан саклауга гигиеник таләпләр» һ. б.;

Лаеш шәһәре территориясендә капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, консервацияләү һәм бетерү, сәнәгать предприятиеләрендә «әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 10.01.2002 ел, №7 Федераль Законның 28.1 ст.нигезендә, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә гамәлдәге законнар нормаларын һәм таләпләрен үтәү белән гамәлгә ашырылырга тиеш.

Моннан тыш, күчемсез милек объектларын, торак төзелеше объектларын проектлаганда, төзегәндә һәм эксплуатацияләгәндә, территорияләрне төзекләндерүдә, шул исәптән ресурсларны саклау, калдыкларны аерым җыюны тәэмин итүдә «яшел» стандартлар принципларын кертү һәм куллану зарур.

Лаеш шәһәренең Генераль планы (утв. «Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Советының 2018 елның 15 августындагы 105 номерлы карары нигезендә Лаеш шәһәренең төньяк, көнбатыш һәм көнчыгыш өлешләрендә, шәһәрнең көньяк-көнчыгыш өлешендә Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасы буенда яңа торак төзелешен үстерү күздә тотылды.

Үзгәрешләр кертү проекты чаралары
Лаеш шәһәренең Генераль планы

Территорияне тотрыклы үстерү һәм гражданнарның мәнфәгатьләрен исәпкә алуны тәэмин итү максатларында Лаеш шәһәренең Генераль планына үзгәрешләр кертү проекты белән кадастр номерлары 16:24:000000:6726 (16:24:000000:6726/1, 16:24:000000:6726/2); 16:26:170301:274 (16:26:170301:274/1, 16:26:170301:274/2); 16:24:170301:1252булган җир кишәрлекләрен кертү тәкъдим ителде, кадастр кварталының 16: 24: 170112 өлеше Лаеш шәһәре торак пункты чикләренә керде. Шулай ук кадастр номерлары белән җир участоклары да өстәлде 16:24:170127:63; 16:24:170127:378; 16:24:170127:57 шәхси торак төзелеше өчен. Кадастр номерлары булган җир кишәрлекләре 16:24:170201:3, 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, торак төзелеше өчен тәкъдим ителгән объектлар Лаеш шәһәренең көньяк-көнбатыш өлешендә Куйбышев сусаклагычы ярында урнашкан. Әлеге территориянең югары эстетик яктан җәлеп итүчәнлеге һәм уңай микроклиматик шартлар халыкның яшәү һәм ял итү өчен уңайлы шартлар булдыруга ярдәм итә.

Яр буе территорияләренең уңай температура-җил режимы, һаваның оптималь чагыштырмача дымлылыгы, циркуляция һәм атмосфера һавасын ионизацияләү эффекты булуы белән характерлануы ачыкланды.

Моннан тыш, торак төзелеше өчен планлаштырылган җир кишәрлекләре урман массивы янында (урман категорияләре: су саклау зонасында урнашкан урманнар, урман-парк зоналары) урнашкан, ул мөһим рекреацион ресурс булып тора, пейзаж-эстетик җәлеп итүчәнлеккә ия.

Кадастр номерлары булган җир кишәрлекләре 16:24:170201:3, 16:24:170201:10, 16:24:170201:14 Су саклау зонасы, Куйбышев сусаклагычының яр буе саклау зонасы һәм яр буе полосасы чикләрендә урнашкан.

РФ Су кодексының 6 статьясы таләпләренә туры китереп, өслек су объектының яр буе полосасы гомуми кулланылыштагы территория булып тора һәм төзелергә тиеш түгел. Әлеге таләпне исәпкә алып, Генераль план тарафыннан яр буйларын төзекләндерү, иҗтимагый рекреацион зоналар булдыру тәкъдим ителде. Шәһәр халкының су объекты янында, ял итү мәйданчыкларында ял итү һәм йөрүе өчен шартлар булдыру тәкъдим ителә.

Су саклау зоналарын һәм яр буе саклау полосаларын куллану регламентлары торак төзелешен урнаштыруда чикләүләрне күздә тотмый
мондый объектларны су объектларын пычратудан, чүплектән, кудырудан һәм су бетүдән саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән җиһазлау (РФ Су кодексының 65 ст.). Генераль пландагы проект карарларының РФ Су кодексы таләпләренә туры килүен тәэмин итү өчен, Генераль план тарафыннан, юынты суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистарту корылмаларына бүлеп бирүне тәэмин итә торган автоном канализация системасын чикләү тәкъдим ителде.

Агынты суларны завод производствосының төрле модификацияләрендә хуҗалык-көнкүреш агынтыларын биологик һәм тирән чистарту җайланмалары белән чистарту тәкъдим ителә. Аннан соң агынты суларны шәһәр чистарту корылмаларына махсус автотранспорт белән чыгарырга тәкъдим ителә. Автоном чистарту корылмаларын йорт биләмәләре территориясендә урнаштырырга тәкъдим ителә.

Әйләнә-тирә мохитне пычратуның якындагы чыганагы-куркынычның V класслы мөгезле эре терлек фермасы, ул участоктан 824 м көньяк-көнчыгышка таба урнашкан. Участокның көньяк өлеше өлешчә Лаеш шәһәрен су белән тәэмин итү өчен файдаланыла торган җир асты суларының су алу җайланмасын санитар саклау зонасының өченче поясында урнашкан. «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары " 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә, эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасының өченче поясы чикләрендә торак төзелешен урнаштыру, кулланыла торган су горизонтлары белән турыдан-туры гидрологик бәйләнешкә ия булган өслек суларын санитар саклау чараларын үтәү шарты белән мөмкин. Генераль план белән 2.1.4.1110-02 СанПиН таләпләрен үтәү максаты белән, кадастр номерлары булган җир кишәрлекләрендә планлаштырыла торган торак төзелеше кебек үк, Генераль план белән дә охшаш СанПиН таләпләрен үтәү максаты белән 16:24:170201:3, 16:24:170201:10, 16:24:170201:14, автоном канализация системасын чикләү тәкъдим ителде.

Югарыда күрсәтелгән җир кишәрлекләрен төзүне гамәлдәге агач-куак үсемлекләрен максималь рәвештә саклап калу юлы белән алып барырга тәкъдим ителә. Яшел үсентеләрне сүткән яки күчереп утырткан очракта, эшне Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының «Лаеш шәһәре» муниципаль берәмлеге территориясен төзекләндерү кагыйдәләре нигезендә алып барырга кирәк (утв). Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районы Лаеш шәһәре Советының 2017 елның 8 декабрендәге 94 номерлы карары белән расланган.

Моннан тыш, торак мәйданчыкларын урнаштырганда өстәмә рәвештә түбәндәге чаралар каралырга тиеш::

 өске агымны оештыру һәм территорияне вертикаль планлаштыру;

организация оештыру каты каплау өчен юл йөрү;

 рекультивация җирләрне, бозылган төзелеш процессында;

җир өсте һәм җир асты суларын санитар саклау буенча кирәкле чараларны үз вакытында үтәү;

- җирлектә су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе саклау полосаларын махсус мәгълүмат билгеләре белән беркетү.

Төзелеш эшләре вакытында әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау максатыннан, киңәш ителә:

 барлык эшләрне бары тик җир участогы бүлеп бирелгән чикләрдә генә башкарырга кирәк;

- төзелеш эшләре вакытында су сыйфатына контроль оештыру;

- территориянең төзелеш һәм башка калдыклар белән пычрануына юл куймау, шул исәптән ягулык-майлау материалларына агызуны булдырмау. Туфракка агып төшүне булдырмый торган махсус җиһазландырылган мәйданчыкларда эшләр башкару барышында барлыкка килә торган җитештерү һәм куллану калдыкларын җыю, сортировкалау, вакытлыча саклау системасын оештыру;

 техник хезмәт күрсәтү, машиналарны һәм механизмнарны юу һәм заправкалау, ягулык-майлау материалларын саклау туфрак мохитенә һәм өске агымнарга

эләкмичә, пычранган агынтыларны утильләштерүне күздә тоткан махсус җиһазландырылган мәйданчыкларда башкарылырга тиеш.

Сусаклагыч ярында урнашкан территориядә яр линиясенең үзгәрүе, ярның җимерелүе һәм коелуы күзәтелә. Яр буйларын җимерүдән саклау өчен ярларны ныгытуны күздә тотарга кирәк, бу исә ярларның ныклыгын һәм өске сулар һәм юыну белән юылуны тәэмин итәчәк.

Проектлана торган төзелешнең эш проектларын эшләү стадиясендә, территориянең табигый-техноген хәл үзенчәлекләрен ачыклау максатыннан, комплекслы инженерлык эзләнүләрен үткәрү тәкъдим ителә.

Яңа торак мәйданчыкларын инженер инфраструктурасы белән тәэмин итү, шулай ук территорияне мөмкин булган начар инженер-геологик процесслардан саклау буенча тулырак мәгълүмат шул исәптән "территориаль планлаштыру турында Нигезләмә» 3.8 «инженерлык инфраструктурасы", 2.9 бүлек "территорияне инженерлык әзерләү«, 3.9 бүлек "территорияне инженерлык әзерләү чаралары".

Генераль план чараларын үтәү шарты белән, урнаштырыла торган объектлар шәһәрнең әйләнә-тирә мохиткә дә, янәшәдәге территорияләргә дә тискәре йогынты ясамаячак.

Лаеш шәһәрендә гамәлгә ашыруга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге 1 нче кушымтада күрсәтелгән.

4.1 территорияне файдалануның махсус шартлары булган объектларны урнаштыру һәм зоналарны оештыру буенча чаралар

Лаеш шәһәренең Генераль планы тарафыннан территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарда конфликтларны хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы тәкъдим ителде.

Иң зур техноген йөкләнеш кичерә торган мәйданнарны үзгәртеп кору әйләнә-тирә мохит компонентларына йогынтыны киметергә һәм бу Территорияләрне экологик яктан реабилитацияләргә мөмкинлек бирәчәк.

21 нче Таблица

Территорияләрне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары исемлеге

Картадагы номеры	**Объект исеме**	**СЗЗ Размеры**	**Чараларның тәкъдим ителә торган вариантлары**	**Искәрмәләр**
Җитештерү объектлары				
II	«Лаеш балык заводы» ЯАҖ»	сәнәгать мәйданчыклары чиге буенча	"Лаеш балык заводы" ЯАҖ, ТР, Лаеш районы, Лаеш Бистәсе, Рыбозаводская ур., 2 йорт, Шуран поселогы	Натураль тикшеренүләр һәм күзәтүләр үткәрү нәтиҗәләре буенча

			Ташкирмән пос. җитештерү мәйданчыкларының исәп-хисап санитар-яклау зонасы күләмен нигезләү проектын раслау. »	
III	Таткрахмалпатока	торак төзелеше чикләренә кадәр м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
IV	ООО «Лаишевский пищекомбинат»	торак төзелеше чикләренә кадәр м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
VI	Сәнәгать товарлары базары	торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
VII	ҖЧҖ «Лаишевоагрохимсервис» (минераль ашламалар склады.	-	Киләчәктә территорияне рекультивацияләү белән объектны үзгәртеп кору	Лаеш шәһәре Советының 03.08.2011 ел, № 24 карары белән

				расланган генераль план нигезендә.
XI	"Тонус" ҖЧҖ (СТО,, кибет)	торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
XII	Ферма КРС	300 м	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Натураль тикшеренүләр һәм күзәтүләр үткәрү нәтиҗәләре буенча
XVI-XXI, XXIa, XXIII, XLVIII	ЧП Боргузин (керамзит блоклар җитештерү), Вахитов (тротуар плиткасы җитештерү), «Карат» ЯАҖ (җитештерү базасы), «Альянс» ҖЧҖ (җитештерү базасы), ЧП Сунцов (җитештерү базасы), «Инжехим» ҖЧҖ (җиһазлар, блок модульләре җитештерү), авыл хуҗалыгы машиналарының стоянкасы, «Харша» ҖЧҖ(Авыл хуҗалыгы техникасын	торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында җитештерүләрне һәм объектларны оптимизацияләү	Предприятиеләр төркемнәре өчен бердәм санитар-яклау зонасы проектын эшләү

	җитештерү һәм хезмәт күрсәтү), гараж			
XXIб	Теплицалар	до границ жилой застройки-100 м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
Коммунально-складские объекты				
XXII, XXIV, XXV, XXVII	ГТХМ складлары, элемтә складлары, Ленин урамы буенча склад	торак төзелеше чикләренә кадәр-50 м	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
Инженерлык инфраструктурасы объектлары				
XXVIII	Сугару-киптерү системаларын эксплуатацияләү	торак төзелеше чикләренә кадәр-50 м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
XXXV	Электроподстанция	10 м	"Сетевая компания" ААҖ филиалы Идел буе электр челтәрләренең 50 Гц ешлыгы булган Лаеш РЭСы (Лаеш районы, Лаеш Бистәсе, Лебедева ур., 59 Гц ешлыгы	Натураль тикшеренүләр һәм күзәтүләр үткәрү нәтиҗәләре буенча

			булган трансформатор подстанциясенең исәп-хисап санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү проектын раслау.	
XXXVIII	Чистарту корылмалары	торак төзелеше чикләренә кадәр-200 м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
Транспорт инфраструктурасы объектлары				
XL	Лаеш агросәнәгать комплексы	торак төзелеше чикләренә кадәр-50 м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
XLI	ДМСК	торак төзелеше чикләренә кадәр-50 м	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән җитештерүне оптимизацияләү	Санитар-яклау зонасы проектын эшләү
XLII	Автовокзал	300 м	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе

				исәп-хисаплары
XLI X	СТО	торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
Махсус билгеләнештәге объектлар				
	Лаеш шәһәре чикләрендә зират	50 м	Зиратның санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртеп кору	физик яктан тузган
Территориядән файдалану буенча махсус шартлары булган зоналарны оештыру				
	Үләт базы (биотермик чокыр)	500	Үләт базларының санитар-саклау зоналары режимын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү	
	Яр буе полосасы	5, 20 м	Халыкның су объектларына керүен тәэмин итүне оештыру	

– Аерым категориягә территорияне, ягъни гамәлдәге нигезләмәне саклау һәм алга таба шәһәр төзелеше үсеше куркыныч чыганагын локальләштерү буенча чараларны тормышка ашырганнан соң гына мөмкин булган территорияләр файдалануның аерым шартлары булган зоналар бүлеп бирелгән. Монда үләт базының санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелеш территорияләре, шулай ук өске су объектларының яр буе полосаларында төзелеш эшләре кертелгән.

– 1. Биотермик чокырның санитар-яклау зонасында объектлар урнашу сәбәпле, 3 вариант карар тәкъдим итетелә:

– үләт базларының санитар-яклау зоналарын кыскарту;

– би биотермик чокырны бетерү;

– - үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан территорияләрнең күп функцияле булуы

– Роспотребнадзор хаты нигезендә .0100/4973-06-31 3.05.2006 елдан, үләт базларының санитар-яклау зонасы күләмен киметү буенча карарны РФ Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары инженер-техник чаралар комплексын, туфрак һәм грунт суларын лаборатор тикшеренүләр үткәргәннән һәм санитар-яклау

зоналары күләмнәрен киметүне нигезләү буенча проектны эшләгәннән соң кабул итәргә мөмкин.

– Үләт базларын бетерү буенча чаралар Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән расланган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

– Инде күрсәтелгәнчә, Лаеш шәһәре өчен өске су объектларының яр буе полосаларын төзү мәсьәләләре актуаль. Россия Федерациясенең су һәм Җир кодексы нигезендә, мондый территорияләр чикләрендә гражданнарның су объектларына керүен тәэмин итәргә кирәк.

– Уңайлы әйләнә-тирә мохитне, шулай ук халыкның яшәү шартларын тәэмин итү максатларында гамәлдәге законнар белән расланган территорияләрне куллану шартлары булган зоналарны куллану режимнарын һәм чикләрен билгеләү буенча эшләр башкарырга кирәк.

– Объектларның санитар-саклау зоналарында урнашкан гамәлдәге торак төзелеше бары тик санитар-яклау зоналары күләмнәренең кимүен нигезләү буенча чаралар комплексы уздырылган очракта гына сакланып калырга мөмкин. Бу чаралар авыл хуҗалыгы предприятиеләрен оптимальләштерүне һәм техник реконструкцияләүне үз эченә ала.

– Җитештерүне оптимальләштерүнең төп юнәлешләре булып тора:

– егәрлек кимү, составны үзгәртү, производстволарны яңадан профильләштерү һәм шуның белән бәйле куркыныч классын үзгәртү;

– - әйләнә-тирәлеккә пычраткыч матдәләр керүне мөмкин кадәр киметергә мөмкинлек бирә торган алдынгы ресурсларны саклау, аз калдыклы технологик карарларны гамәлгә кертү;

– эффективных нәтиҗәле чистарту корылмаларын кертү;

– объекта объект территориясен кыскарту.

– Табигать саклау чараларын үткәрү чорында Генераль план нигезендә санитар-саклау зоналарында яшәүче халык өчен социаль юнәлешле чаралар үткәрү зарурилыгы карала.:

– халыкны ирекле экологик иминиятләштерү;

– социаль-икътисадый һәм торак компенсацияләре;

– экологически экологик юнәлешле авыруларны ачыклау максаты белән халыкны медицина тикшерүе;

– балалар халкын медик-Экологик тернәкләндерү;

– атмосфера пычрануның торышын күзәтү.

– 4.2 атмосфера һавасын саклау чаралары

– Архитектура-планлаштыру чаралары үз эченә:

– санитарно санитар-гигиена һәм экологик таләпләрне исәпкә алып, яңа торак төзелеше объектларын урнаштыру;

– тузанны санитар-яклау зоналары территорияләрен максималь рәвештә яшел үсентеләрнең газга чыдам токымнары белән яшелләндерү (чыршы, ак ак акция, татар майлылыгы, пенсильванский члены, ялтыравыклы кизильник һ. б.);

– «Лаешагрохимсервис» ҖЧҖ территорияләрен үзгәртеп кору, алга таба территорияне рекультивацияләү (табл.21);

– Инженер-техник чаралар күздә тота:

– - предприятиеләрдә һава бассейнына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә мөмкинлек бирә торган иң яхшы заманча инновацион технологияләр кертү;

– – күкерт оксидлары, азот оксидлары һәм углерод оксидлары чыгаруны киметү буенча бер үк вакытта чаралар булып торган ягулыкны экономияләү чараларын үткәрү-яндыруның экономияле алымнарын гамәлгә кертү; җылылык югалтуларын киметү; ягулык чыгымын исәпкә алу системасын һәм оештыруны яхшырту;;

– предприятие территорияләрен тузаннан һәм пычрактан вакыт-вакыт чистартып тору һәм көн саен су сибү;

– ГО дөрес оештыру эксплуатацияләү ГОУ;

– - автозаправка станцияләрен техник эксплуатацияләү кагыйдәләре «18.2 Р. 153-39-2-080-01 таләпләренә ярашлы рәвештә АЗС резервуарларын һәм ягулык тарату колонкаларын мотор ягулыгы парларын тоту, рекуперацияләү җайланмалары белән җиһазлау, шулай ук капламалары экологик һәм янгын куркынычсызлыгы таләпләренә җавап бирә торган камилләштерелгән җиһазларны, үлчәү приборларын, сыешлыкларны һәм резервуарларны куллану.;

– автотранспорт чараларын төтен газларындагы пычраткыч матдәләр микъдарын җайга салучы «Евро-5 " экологик стандартына туры китерү;

– транспорт системасын оптимизацияләү һәм транспорт агымының хәрәкәтен оптимальләштерү һәм алга таба атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметү максатларында Аз табынучы юл катламнарын куллану;

– воздуш һава бассейнының пычрану стационар һәм күчмә чыганакларына инвентаризация үткәрү.

– Оештыру-административ чаралар үз эченә:

– - сәнәгать товарлары базарын, «Тонус» ҖЧҖ, складлар, автовокзал урнаштыруны нигезләү максатыннан атмосфера һавасы һәм физик йогынтыларны үлчәү буенча тикшерүләр үткәрү ;

– - муниципаль берәмлек территориясе буенча уза торган IV техник категорияле автомобиль юлларыннан санитар өзеклекләр билгеләү буенча, алга таба табигый тикшеренүләр һәм үлчәүләр үткәреп, атмосфера һавасының һәм физик факторларның (тавыш, вибрация, электромагнит кырларның һ.б.) пычрануын исәп-хисап ясау юлы белән эшләр башкару.

– воздуш һава бассейнының пычрану стационар һәм күчмә чыганакларына тулы инвентаризация үткәрү;

– пычраткычларның гамәлдә булу зонасында һәм аларның санитар-яклау зоналарында, шулай ук торак һәм рекреацион зоналарда атмосфера торышына мониторинг тикшеренүләре;

– - предприятиеләрдә санитар-яклау зоналары күләмнәренең кимүен, ташландык суларны һәм лаборатор тикшеренүләр үткәрүне нигезләүгә юнәлтелгән проект документациясен эшләү;;

– -хисаплы санитар-саклау зоналары булган объектлар өчен соңгы (расланган) санитар-яклау зоналары проектларын эшләү.

– Лаеш шәһәренең һава бассейнын саклау буенча чаралар үткәрү халыкның яшәү һәм ял итү өчен уңайлы шартлар тудыруга, шулай ук экологик чиста территорияләрдә авыл хуҗалыгы эшчәнлеген алып баруга ярдәм итәчәк.

– 4.3 җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары

– Су объектларын интенсив куллану нәтиҗәсендә суның сыйфаты начараю гына түгел, ә су балансының состав өлешләренең чагыштырмасы, сулыкларның һәм сулыкларның гидрологик режимы да үзгәрә.

– Шуңа бәйле рәвештә, Генераль план нигезендә, өслек һәм җир асты суларын саклау буенча чаралар комплексын үткәрү тәкъдим ителә.

– Су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану буенча инженер-техник чаралар үз эченә:

– - Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп, су объектларын пычратудан, чүпләнүдән һәм ташландык суларны агызудан саклауны гарантияли торган төзелә, урнаштырыла, реконструкцияләнә торган барлык объектларны тәэмин итү ;

– поверх өске су объектларының су саклау зонасында урнашкан объектларны беренче чиратта канализацияләү;

– - объектларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү һәм канализация белән тәэмин итү;

– - тәкъдим ителә торган торак мәйданчыкларда төзелә торган объектларны инженерлык челтәрләре, шул исәптән, Лаеш муниципаль районы һәм Лаеш шәһәре өчен комплекслы якын килүне исәпкә алып, су белән тәэмин итү һәм чистарту корылмалары белән канализация челтәрләре белән тәэмин итү;

– гамәлдәге биологик чистарту корылмаларын реконструкцияләү, БС өстәмә куәтләрен кертү;

– эчәргә яраклы су белән тәэмин итү сыйфатына, шул исәптән технологик алымнарны кулланып, төзәтмәләр кертү;

– сточных юынты суларны чистартуның заманча ысулларын кертү;

– Оештыру-административ чаралар сыйфатында түбәндәге чаралар үткәрү тәкъдим ителә:

– барлык Судан файдаланучыларны инвентаризацияләү;

– гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләренең техник торышына мониторинг челтәрен оештыру һәм үстерү, шулай ук өске һәм җир асты суларын гидромониторинглау;

– чишмәләрне тикшерү һәм төзекләндерү;

– - эчәргә яраклы суның сыйфатына тышкы тискәре йогынтыны булдырмас өчен, җирлекнең барлык эчәр су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасында җир асты суларының торышына мониторинг оештыру;;

– - Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 10.01.2009 ел, №17 карары белән расланган «җирдә су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре» нигезендә, су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү ;

– су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе саклау полосаларын махсус мәгълүмати билгеләр белән беркетү;

– «су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары» СанПин 2.1.4.1110-02 таләпләренә туры китереп, су алу җайланмаларында суның даими табигый составын саклауга һәм аны пычрату мөмкинлеген бетерү һәм кисәтүгә юнәлдерелгән чараларны үтәү, шул исәптән II һәм III ЗСОда нинди дә булса объектлар төзү өчен кишәрлекләр сайлаганда чикләүләрне исәпкә алу;;

– ;

1.10 -РФ Су кодексының 6 статьясы таләпләрен үтәүне тәэмин итү, объектларны урнаштыру өчен җир кишәрлекләрен сайлаганда, гомуми кулланылыштагы су объектларының (яр буе полосасы) яр буе линиясе буенда җир полосасын саклау өлешендә, гомуми кулланылышта булган һәм нинди дә булса төзелергә тиеш булмаган су объектларының (яр буе полосасы) яр буе линиясе буенда җир полосасын үтәү өлешендә, РФ Су кодексының 6 статьясы таләпләрен үтәүне тәэмин итү ;

1.11 питьев эчә торган су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары проектларын эшләү;

1.12 - су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрендә һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналарында урнашкан җир кишәрлекләрен һәм башка күчемсез милек объектларын файдалануның махсус хокукый режимын үтәү ;

1.13 - җирлек чикләрендә рәсми булмаган су объектлары булмаган сулыкларны ачыклау, мондый сулыклар биләгән җир кишәрлекләрен формалаштыру, аларны ызанлау, кадастр исәбенә кую һәм дәүләт су реестрына кертү буенча эшләр башкару;

1.14 су хуҗалыгы системаларының куркынычсыз торышын һәм эксплуатациясен тәэмин итү, юынты суларның су объектларына зарарлы йогынтысын булдырмау;

1.15 су объектларын рациональ файдалану, торгызу;

1.16 Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су объектларын саклау чараларын һәм чараларны тормышка ашыру.

1.17

1.18 4.2 җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык ягыннан яклау чаралары

1.19 Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау өлкәсендә тәкъдим ителә:

1.20 дожд яңгыр, кар сулары һәм җилнең туфрак җимергеч агымын киметүгә юнәлдерелгән эрозиягә каршы чаралар үткәрү;

1.21 территорияләрне су басудан һәм су басудан саклау буенча чаралар;

1.22 топ су басу һәм су басу процессларының таралу ареалларын ачыклау өчен, яклана торган территорияләрдә дренаж системаларын куллану ареалларын төгәлләштерү өчен, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, су бүлү ягыннан җир асты суларының табигый яки ясалма агымга каршы хәрәкәт итү шартларына бәйле рәвештә, гидрогеологик тикшеренүләр комплексын үткәрү ;

1.23 су басудан кисәтү чаралары үткәрү (өске агымны оештыру, су ташучы коммуникацияләрне төзү буенча эшләрне җентекләп башкару һәм даими һәм аварияле агуларны булдырмау максатыннан аларны дөрес эксплуатацияләү һ. б.);

1.24 Куйбышев сусаклагычының яр буе зонасында яр ныгыту эшләрен башкару;

1.25 поверх өске агымны оештыру;

1.26 ов чокырларны төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен үткәрү;

1.27 соблюдение саклау привражной полосасын читләштерү;

1.28 рекультивация җирләрне, бозылган төзелеш процессында;

1.29 җирләрне инвентаризацияләү һәм агрохимик тикшерү;

1.30 земледелия игенчелекнең адаптив экологик-ландшафтлы системасын кертү;

1.31 кулланыла торган агрохимикатлар күләмен киметү өчен туфракны эшкәртүнең ресурс саклаучы һәм экологик куркынычсыз технологияләрен гамәлгә кертү;

1.32 растений үсемлекләрне саклау биологик чараларын куллану;

1.33 туфракның уңдырышлылыгы торышын һәм динамикасын тикшереп тору;

1.34 малоэтаж азкатлы төзелешләрне проектлаганда туфрак катламын химик һәм радиоактив матдәләр булу-булмауга тикшерү, аннан соң дезактивацияләү, реабилитацияләү, шулай ук урманнарны торгызу эшләре белән консервацияләүгә чыгару зарур.

1.35 Оештыру-административ чаралар буларак, проектлана торган төзелешнең эш проектларын эшләү стадиясендә, һәр конкрет очракта, мәйданчыкларның геологик-литологик төзелешен төгәлләштерү максатыннан, комплекслы инженерлык эзләнүләрен үткәрергә тәкъдим ителә.

1.36 Инженерлык эзләнүләре Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «капиталь төзелеш объектларының проект документларын әзерләү, төзү, реконструкцияләү өчен инженерлык эзләнүләре турында»2006 елның 19 гыйнварындагы 20 номерлы карары таләпләренә туры китереп эшләнергә тиеш.

1.37 Инженерлык эзләнүләре нәтиҗәләре предметы булып аларның, шул исәптән экологик таләпләргә туры килүен бәяләү торган дәүләт экспертизасы булырга тиеш.

1.38 калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары

Территориянең җитештерү һәм куллану калдыклары белән пычрануын киметү максатларында үз эченә алган чаралар үткәрү тәкъдим ителә:

- яңа җитештерү куәтләрен урнаштыру турында Карар кабул иткәндә җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә иң яхшы заманча инновацион технологияләр кертү;

 Алексеевск муниципаль районы территориясендә төзелешкә тәкъдим ителә торган муниципальара каты коммуналь калдыкларны күмү (Татарстан Республикасы территориясендә калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә);

- калдыкларны аерым (дуаль) җыюны оештыру;

- контейнер мәйданчыклары һәм контейнерлар белән тәэмин ителешне норматив күрсәткечләргә җиткерү.

 территорияне планлы-даими санитар чистарту;

- оештыру дифференцированного җыю һәм уеннан чыгару чүп-чар;

- халыктан терекөмешле калдыкларны җыю системасын оештыру

(шул исәптән энергия саклаучы лампалар).

Терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә генераль план белән хәл итүнең ике варианты тәкъдим ителә:

1. ябык типтагы тирес саклагычны компостлаштыру (файдалану (лагун) һәм басуларга помет һәм тиресне ашлама сыйфатында чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтацияләү чараларын үткәргәннән соң). Лагуннарны ферма балансында булган җирләрдә урнаштырырга киңәш ителә.

Тиреснең вакытлыча тупланган урыннары табигать саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп җиһазландырылырга тиеш.

2. тирес һәм помет (пиролиз, Биогаз) эшкәртү җайланмаларын куллану.

Биологик калдыклар белән пычрануны киметү буенча чаралар сыйфатында түбәндәге оештыру-административ чаралар тәкъдим ителә:

биологик калдыкларны утильләштерү өчен мобиль җайланмаларны (инсинераторларны) кертү;

скот үләт базын ветеринария-санитария кагыйдәләре таләпләренә туры китерү;

скот үләт базының санитар-яклау зонасын киметү (күчерү) буенча чаралар үткәрү;

- үләт базы зонасында һәм үләт базының санитар-яклау зонасында урнашкан авыл хуҗалыгы җирләре территориясендә туфракка һәм грунт суларына лаборатор контроль оештыру. Инфекцияләрнең булмавын раслый торган үткәрелгән чаралар һәм анализ нәтиҗәләре санитар-саклау зонасы күләмнәренең кимүенә яисә үләт базын күчерүгә нигез булырга мөмкин;

малоэтаж авыл хуҗалыгы продукциясен үстерү өчен җир кишәрлекләрен куллануны күздә тоткан азкатлы төзелешләрне проектлаганда туфрак катламын анда агулы матдәләр һәм кушылмалар булу, шулай ук аннан соң дезактивация, реабилитация белән радиоактивлыкны тикшерү буенча чаралар үткәрергә кирәк. Торак төзелешенә һәм мәктәпкәчә һәм мәктәп учреждениеләрен төзүгә

участокларны туфракның экологик куркынычсызлыгы турында бәяләгәндә яки аны рекультивацияләү программасы булганда гына бирергә мөмкин.

Шулай ук Генераль план нигезендә ябык зиратның санитар-яклау зонасында урнашкан торак территорияләрне физик тузган очракта үзгәртеп кору тәкъдим ителә.

4.6 физик факторлардан саклау чаралары

Халыкны физик факторлардан яклау буенча төп чаралар булып тавыш йогынтысыннан, электромагнит нурланыштан һәм радиациядән саклау чаралары тора.

Тискәре тавыш йогынтысыннан саклау чаралары үз эченә:

автодорог автоюллар буенда яшел үсентеләрнең тавыш саклау полосаларын булдыру;

 куллану акустических экраннар;

 тәрәзәләр звукоизоляции.

Яшел үсентеләр утыртканда, үзара крон агачларның тыгыз кушылуы һәм кроннар астында куаклар белән җир өслегенә кадәр киңлекне тутыру тәэмин ителергә тиеш.

Яшел үсентеләр полосалары җирлекләрдә һава тирәлеге шартларына бирешми торган һәм тиешле климат зонасында үсә торган тиз үсүче агач һәм куак токымнарыннан каралырга тиеш.

Электромагнит нурланыштан саклау максатыннан, ЛЭПНЫҢ сак зоналарын үтәү тәкъдим ителә.

Инженерлык-экологик эзләнүләр кысаларында торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфаты нормалаштырыла торган башка объектлар төзелешенә кишәрлекләр сайлаганда радиация йогынтысыннан саклау өчен күздә тотылган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

Моннан тыш, 52/3 объектыннан билгеләнгән төзелеш зоналары чикләрен үтәргә кирәк.

1.39 табигый-экологик каркас формалаштыру буенча чаралар

Тотрыклы үсүче авыл җирлекләрен булдыру табигый-экологик каркаслар эшләүгә нигезләнә, алар махсус куллану һәм саклау режимын таләп итә.

Лаеш шәһәренең табигый-экологик каркасын формалаштыру табигый һәм яшелләндерелгән территорияләрнең территориаль өзлексез системасы рәвешендә, гидрография челтәре базасында, каркас ядерларын, төп Территорияләрне, экологик һәм транзит коридорларын, буфер территорияләрен бүлеп бирү белән гамәлгә ашырыла.

Табигый-экологик каркас төшләренә урман массивлары, шулай ук Куйбышев сусаклагычы кертелгән. Ядрәләр тирә-юньне барлыкка китерүче, суны көйләүче, суны аккумуляцияләү функцияләрен, шулай ук биоресурсларны саклау һәм яңадан җитештерү һәм биологик төрлелекне саклау функцияләрен башкара.

Төп территорияләргә Куйбышев сусаклагычының су асты өлешләре, сазлык массивлары кертелгән. Бу территорияләр табигый системаның төп буыннарының табигый бәйләнешләрен саклау хисабына табигый мохитнең тотрыклылыгын тәэмин итә.

Транзит һәм экологик коридорлар үзара төшләрне һәм төп территорияләрне табигый-антропоген киңлекләрнең бердәм системасына бәйлиләр, шуның аркасында төрле дәрәҗәдәге экосистемалар арасында биологик алмашыну гамәлгә ашырыла. Лаеш шәһәренең табигый-экологик каркасында транзит коридорлар коммуникацияләрне һәм корылмаларны читләштерү полосалары, автоюлларның санитар аермаларын яшелләндерү, ә экологик коридорлар – инеш үзәннәре һәм чокырлары белән тәкъдим ителгән.

Табигый-экологик каркасның буфер территорияләре калган яшел территорияләр – паркларны һәм скверларны яшелләндерү, шулай ук чикләнгән территорияләр (мәктәпләр, балалар бакчалары һ.б.) һәм махсус билгеләнештәге (җитештерү, коммуналь-склад, Транспорт һәм инженерлык объектлары тирәсендәге санитар-яклау зоналарын яшелләндерү).

Нәкъ менә буфер территорияләре һәм транзит коридорлары максималь техноген йөкләнеш кичерә.

Лаеш шәһәренең табигый-экологик каркасын проектлау чаралары, беренче чиратта, экологик тигезлекне саклауга һәм торгызуга, урбанизацияләнгән территорияләрнең әйләнә-тирә мохит торышын яхшыртуга юнәлдерелгән. Моннан тыш, яшел утыртмаларның өзлексез системасы территориянең барлык планлаштырылган элементлары арасында уңайлы яшелләндерелгән җәяүлеләр бәйләнешен тәэмин итәргә тиеш.

Шәһәр төзелеше нормативларына туры китереп (СНиП 2.07.01-89*СП 42.13330.2011). Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү») Лаеш шәһәре эчендә бер кешегә 10 м2 исәбеннән гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләр каралырга тиеш. Генераль план нигезендә 88,4 га мәйданда парк зоналарын оештыру тәкъдим ителә.

Моннан тыш, җитештерү һәм инженер-техник инфраструктура объектларының санитар-яклау зоналары территорияләрендә махсус билгеләнештәге 119,62 га мәйданда яшелләндерүне оештыру күздә тотыла.

Шулай итеп, гомуми файдаланудагы яшелләндерелгән территорияләрнең мәйданы 43,4 кв. м/кеше тәшкил итәчәк, ә төрле билгеләнештәге яшелләндерелгән территорияләрнең чагыштырма авырлыгы 17,8% ка җитәчәк (чикләнгән кулланылыштагы яшелләндерүне исәпкә алмыйча).

Яшелләндерү эшләрен башкарганда, генераль план буенча, әлеге туфрак-климат шартларына иң җайлаштырылган җирле үсентеләрне кулланырга киңәш ителә. Куйбышев сусаклагычы янында, түбәнәйтелгән участокларда, яраткан агач төрләре (пушистая каены, ак тал, кара, карагай, шомырт) һәм куаклар (ива Кызыл, ломкая, өчпочмаклы тал, гади карлыган, кара һәм Кызыл) утыртырга тәкъдим ителә. Бакчаларда һәм паркларда ылыслы һәм яфраклы токымнардан катнаш үсентеләр булдырырга кирәк. Мондый үсемлекләр киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия, шул ук вакытта төтенлеккә, сөяккә һәм газларга да чыдамрак.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Россия Федерациясе Урман кодексы таләпләрен һәм җирле үзидарә органнарының яшел үсентеләр белән эш итү өлкәсендәге мәсьәләләрне җайга сала торган норматив

хокукый актларын, аны проектлана торган территорияне рекреацияләү зонасына кертеп, саклау полосасын саклау өлешендә үтәү зарур..

1.40 Хайваннар дөньясын саклау буенча чаралар

Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне күздә тота..

Автомобиль юлларын төзегәндә, шулай ук Лаеш шәһәренең сәнәгать һәм су хуҗалыгы җитештерү процессларын башкарганда, җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук РФ Хөкүмәтенең 13.08.1996 ел, № 997 карары белән расланган транспорт магистральләрен, труба үткәргечләрен, элемтә линияләрен һәм электр тапшыргычларын эксплуатацияләгәндә, хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау буенча «таләпләрне үтәү һәм Татарстан Республикасының Биологик ресурслар буенча Дәүләт комитеты белән проект документациясен килештерү зарур. Автомобиль юлларын төзегәндә проектлауның алдагы стадияләрендә, кыргый хайваннарны тоткарлыксыз үтәр өчен, автомобиль юлы өстенә чыгу юлларын булдыру таләп ителә.

Хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау максатыннан тыела:

хайваннар дөньясы объектлары һәм аларның яшәү тирәлеге өчен куркыныч булган материалларны, чималны һәм җитештерү калдыкларын яндыру, агулы химикатлар, ашламалар, химик реагентлар, ягулык-майлау материаллары куллану һәм саклау, хайваннар дөньясы объектларының авыруларын һәм үлүен булдырмауны, аларның яшәү тирәлегенең начарлануын гарантияли торган чаралардан башка;

животных хайваннарның массакүләм миграция юлларында махсус узышлары булмаган киймалар һәм корылмалар урнаштыру;

 көнбатыш елгаларында яки ермагында урнаштыру, яисә балык тоту коралларын урнаштыру, аларның зурлыгы су кушылдыгының өчтән ике өлешеннән артып китә;

животных хайваннар үрчү чорында торба үткәргечләр буенда агач-куак үсемлекләре үсемлекләреннән элемтә линияләре һәм электр үткәргечләрне чистарту.

Җирлекнең Хайваннар дөньясын саклауда (шул исәптән ихтиофауна да) аеруча саклаулы табигать территорияләре режимын саклау мөһим роль уйный.

Автомобиль юллары төзегәндә, проектлаштыруның алдагы стадияләрендә, кыргый хайваннар өчен, аны тоткарлыксыз үтү өчен, автомобиль юлы өстендә юл аркылы чыгу урыннарын булдыру таләп ителә.

3. Файдаланылган әдәбият исемлеге

1. Батыев С.Г., Ступишин а. в. «ТР Административ районнарының географик характеристикасы». – Казан: Казан университетының матбугат үзәге, 1972 ел.;

2. Проект алды һәм проект материалларында хуҗалык эшчәнлеген экологик нигезләү буенча вакытлы инструкция. РФ Табигать министрлыгы, 1992 ел.;

3. Лаеш ш., утв. Лаеш шәһәре Советының 2009 елның 24 июнендәге 129 номерлы карары;

4. Гимадеев М.М., Щеповских А. и. «атмосфера һавасын саклауның заманча проблемалары». - Казан, 1997 ел.;

5. 2005-2012 елларда Татарстан Республикасында табигый ресурсларның торышы һәм әйләнә-тирә мохитне саклау турында дәүләт докладлары;

6. Татарстан Республикасының аеруча саклана торган табигый территорияләренең дәүләт реестры. Казан, 2009 ел.;

7. Ермолаев О.П. Татарстанның ландшафтлы районлаштыруның яңа схемасы //актуаль экологик проблемалар. IV чакырылыш материаллары фәнни. конф. Казан:» Яңа Белем", 2000. -207-208 еллар.;

8. ТР Яшел китабы. - Казан: Казан университетының матбугат үзәге,1993 ел.;

9. Исаченко А. Г.ландшафтның экологик потенциалы. Изү ВГО.-1991.-123.-Вып. 4.

10. Инженерлык экологиясе һәм экологик менеджмент. Ред.Иванов Н. И., Фадина И. М., «Логос» нәшрияты, 2004 ел.

11. Казначеев в.п. кеше экологиясе: төп проблемалар. - М., 1988 ел.;

12. Качугин е. г. «сусаклагычларның ярларын эшкәртүнең инженер-геологик тикшеренүләре һәм фаразлары». М.: Госгеолтехиздат, 1959 ел.

13. Коробкин В.И.., Передельский Л. в. «инженерлык геологиясе һәм әйләнә-тирә мохитне саклау». Ростов-на-Дону: Ростов университетыннан, 1993 ел.;

14. Куролап С.А. география фәннәре докторының " халык саулыгын күзәтүнең геоэкологик нигезләре һәм әйләнә-тирә мохитнең уңайлылыгының төбәк модельләре» гыйльми дәрәҗәсенә диссертация автореферaты, 1999 ел.;

15. Лисицын ю.п. социаль гигиена буенча җитәкчелек һәм сәламәтлек саклауны оештыру. М. м.: 1987, Т. 1.;

16. Мазур И.И., Молдаванов О. И. «инженерлык экологиясе курсы». - М.: Югары.мәктәп. 1999 ел . ;

17. Маслов Н. В.шәһәр төзелеше экологиясе. - М.: Югары. шк. 2002 ел.;

18. Мәскәү - Париж. Табигать һәм шәһәр төзелеше/гомуми редакциядәге Н.С. Краснощекова, В. И. Иванов. - : "Инкомбук", 1997.-173 с.;

19. «Дәүләт су кадастрын алып бару өчен СССР территориясендәге җир асты сулары бассейннары Исемлеге " (ВСЕГИНГЕО, 1988 ел)

20. «Куйбышев сусаклагычының Лаеш ш.т. б. янында яр буе зонасын ныгыту һәм төзекләндерү» эш проекты / «ЛИРМ» ҖЧҖ күперләрен сынау һәм реконструкцияләү лабораториясе, 2004.

21. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе»;

22. СанПин 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суларны санитар саклау зоналары";

23. СНиП 22-01-95 куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы;

24. СП 47.13330.2016 " шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү»;

25. Татарстан Республикасы Лаеш муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы Лаеш муниципаль районы Советының 12.02.2020 ел, № 3-РС карары;

26. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы

4. Кушымта

1. 1. Лаеш шәһәрендә тормышка ашырылырга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге
2. 2. Роспотребнадзор хаты 16.09.2021 елның 16 сентябрендәге 11/22709 номерлы
3. 3. "Комплекс-52» ДБУнең 2021 елның17 декабреннән 213 номерлы хаты

1 кушымта

Лаеш шәһәрендә тормышка ашырылырга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге

Объектларның исеме	Чаралар төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		1 чират	исәп-хисап вакыты	
Үләт базының (биотермик чокырның)санитар-яклау зонасын киметү буенча чаралар үткәрү	оештыру чарасы	+		
Гамәлдәге зиратның санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртеп кору	оештыру чарасы	+	+	Физик яктан тузган
«Лаешагрохимсервис» ҖЧҖ территорияләрен алга таба территорияне рекультивацияләү белән үзгәртеп кору	оештыру чарасы	+		
«Таткрахмалпатока» ҖЧҖ, теплицалар, сугару-киптерү системаларын, чистарту корылмаларын эксплуатацияләү буенча предприятие, «Лаешагропромэнерго», ДМСК җитештерүне оптимальләштерү, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында	оештыру чарасы	+		
Сәнәгать товарлары базарының санитар-яклау зонасы, «Тонус» ҖЧҖ, гадәттән тыш хәлләр склады, элемтә складлары, Ленин урамы буенча склад күләмнәрен һәм режимын нигезләү буенча чаралар үткәрү	оештыру чарасы	+		Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасы һәм физик йогынты дәрәҗәсе буенча исәп-

				хисапларны үткәрү
Яшелләндерү системасын оештыру	яңа төзелеш	+		
Куйбышев сусаклагычы	Су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү	+		

4.

5. Приложение 2

ФЕДЕРАЛЬНАЯ СЛУЖБА ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И БЛАГОПОЛУЧИЯ ЧЕЛОВЕКА

УПРАВЛЕНИЕ ФЕДЕРАЛЬНОЙ СЛУЖБЫ ПО НАДЗОРУ В СФЕРЕ ЗАЩИТЫ ПРАВ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ И БЛАГОПОЛУЧИЯ ЧЕЛОВЕКА ПО РЕСПУБЛИКЕ ТАТАРСТАН (ТАТАРСТАН)

КУЛЛАНУЧЫЛАР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ һӘМ КЕШЕ ИМИНЛЕГЕН САКЛАУ ӨЛКӘСЕНДӘ КҮЗӘТЧЕЛЕК БУЕНЧА ФЕДЕРАЛЬ ХЕЗМӘТ

КУЛЛАНУЧЫЛАР ХОКУКЛАРЫН ЯКЛАУ һӘМ КЕШЕ ИМИНЛЕГЕН САКЛАУ ӨЛКӘСЕНДӘ КҮЗӘТЧЕЛЕК ИТҮ ФЕДЕРАЛЬ ХЕЗМӘТЕНЕҢ ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ (ТАТАРСТАН) БУЕНЧА ИДАРӘСЕ

(Управление Роспотребнадзора по Республике Татарстан (Татарстан))

Большая Красная ул., д. 30, Казань, 420111
Тел.: (843) 238-98-54, факс: (843) 238-79-19
E-mail: org@16.rospotrebnadzor.ru
http://www.16.rospotrebnadzor.ru

Зур Кызыл ур., 30 йорт, Казан, 420111
ОКПО 76294441
ОГРН 1051622021978
ИНН/КПП 1655065057/165501001

____________ № __________________

На № ________________ от __________

Директору государственного бюджетного учреждения «Фонд пространственных данных Республики Татарстан»
Р.В.Комарову

О направлении информации

Уважаемый Руслан Викторович!

Управление Роспотребнадзора по Республике Татарстан (далее-Управление) по Вашему запросу (исх. №1079/07 от 25.08.2021г.) о размере санитарно-защитной зоны (СЗЗ) биотермической ямы (ОКС 16:24:000000:1510) сообщает.

Сибиреязвенные скотомогильники относятся к объектам I класса, для которых СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов. Новая редакция» (в редакции изменений №№ 1,2,3,4) установлена санитарно-защитная зона размером 1000м.

Скотомогильники с биологическими камерами относятся к объектам II класса, для которых СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 "Санитарно-защитные зоны и санитарная классификация предприятий, сооружений и иных объектов. Новая редакция» (в редакции изменений №№ 1,2,3,4) установлена санитарно-защитная зона размером 500м.

Согласно п.3 Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон, утвержденных постановлением Правительства Российской Федерации от 3 марта 2018 года №222., решение об установлении санитарно-защитной зоны в отношении объектов 1-2 класса опасности принимает Федеральная служба по надзору в сфере защиты прав потребителей и благополучия человека (Москва).

По состоянию на 13.09.2021г. в адрес Управления заявление от хозяйствующего субъекта на выдачу санитарно-эпидемиологического заключения по проекту СЗЗ для биотермической ямы (ОКС 16:24:000000:1510), находящейся на территории г.Лаишево, не поступало, границы СЗЗ, в соответствии с требованиями действующего законодательства, не установлены.

Ограничения в использовании территорий санитарно-защитных зон установлены требованиями п. 5 Правил установления санитарно-защитных зон и использования земельных участков, расположенных в границах санитарно-защитных зон (утв. Постановлением Правительства Российской Федерации от 3 марта 2018 года №222), согласно которых в границах санитарно-защитной зоны не допускается использования земельных участков в целях:

а) размещения жилой застройки, объектов образовательного и медицинского назначения, спортивных сооружений открытого типа, организаций отдыха детей и их оздоровления, зон рекреационного назначения и для ведения садоводства;

б) размещения объектов для производства и хранения лекарственных средств, объектов пищевых отраслей промышленности, оптовых складов продовольственного сырья и пищевой продукции, комплексов водопроводных сооружений для подготовки и хранения питьевой воды, использования земельных участков в целях производства, хранения и переработки сельскохозяйственной продукции, предназначенной для дальнейшего использования в качестве пищевой продукции, если химическое, физическое и (или) биологическое воздействие объекта, в отношении которого установлена санитарно-защитная зона, приведет к нарушению качества и безопасности таких средств, сырья, воды и продукции в соответствии с установленными к ним требованиями.

Кроме того, согласно п. 1090 главы XI «Профилактика сибирской язвы» СанПиН 3.3686-21 «Санитарно-эпидемиологические требования по профилактике инфекционных болезней», **не допускается** использование территорий, находящихся в санитарно-защитной зоне сибиреязвенного скотомогильника для проведения какой-либо хозяйственной деятельности (в т.ч. работ, связанных с выемкой и перемещением грунта, строительством жилых, общественных, промышленных или сельскохозяйственных зданий и сооружений).

Дополнительно сообщаем, что законом Республики Татарстан от 13 января 2012 года № 9-ЗРТ «О наделении органов местного самоуправления муниципальных районов и городского округа «город Набережные Челны» отдельными государственными полномочиями Республики Татарстан в сфере организации проведения мероприятий по предупреждению и ликвидации болезней животных, их лечению, защите населения от болезней, общих для человека и животных» полномочия по содержанию сибиреязвенных скотомогильников, в том числе их обустройству, приведению в надлежащее санитарное состояние, переданы органам местного самоуправления с обеспечением финансирования на реализацию указанных мероприятий.

Руководитель
Управления Роспотребнадзора по
Республике Татарстан **М.А.Патяшина**

ДОКУМЕНТ ПОДПИСАН
ЭЛЕКТРОННОЙ ПОДПИСЬЮ

СВЕДЕНИЯ О СЕРТИФИКАТЕ ЭП

Сертификат: 6C7CA94E986B7D26DEEB63F6C4FD76BC9F74
Владелец: Патяшина Марина Александровна
Действителен с 27.08.2021 до 27.11.2022

Г.Н.Хасанзянова
843 273 15 48

3 кушымта

значения-участка ЭТОМР» расположена в границах земельного участка согласно каталога координат:

Система координат: МСК-05 Зона №		
Номер точки	Координаты	
	X	Y
1	2	3
1	433943.74	1332121.02
2	433795	1332160.32
3	433773.97	1332031.5
4	433776.32	1332029.46
5	433779.11	1332029
6	433913.09	1332008.64
7	433915.36	1332011.46
8	433934.19	1332081.29

3) Земельный участок площадью 3011м2, формируемый из земельных участков с кадастровыми номерами**16:24:170127:378, 16:24:170127:63,**в границах, согласно нижеуказанного каталога координат, отнести к территориям общего пользования, для последующего присвоения ВРИ «Земельные участки (территории) общего пользования»:

Обозначение характерных точек границ	**Координаты, м**	
	X	**Y**
1	**2**	**3**
н1	433763.79	1332031.64
н2	433785.19	1332162.30
46	433795.00	1332160.32
45	433773.97	1332031.50
44	433776.32	1332029.46
43	433773.63	1332029.83
2	433762.99	1331965.57
1	433746.19	1331864.10
н3	433736.32	1331865.73
н4	433753.37	1331968.67
н1	433763.79	1332031.64

4) Земельному участку площадью 3011м2, формируемому из земельных участков с кадастровыми номерами**16:24:170127:378, 16:24:170127:63,** в границах, согласно нижеуказанного каталога координат, установить следующие линейные размеры - ширина 10 метров, длина 300 метров:

Обозначение характерных точек границ	Координаты, м	
	X	Y
1	2	3
н1	433763.79	1332031.64
н2	433785.19	1332162.30
46	433795.00	1332160.32
45	433773.97	1332031.50
44	433776.32	1332029.46
43	433773.63	1332029.83
2	433762.99	1331965.57
1	433746.19	1331864.10
н3	433736.32	1331865.73
н4	433753.37	1331968.67
н1	433763.79	1332031.64

Начальник О.В. Крымкин

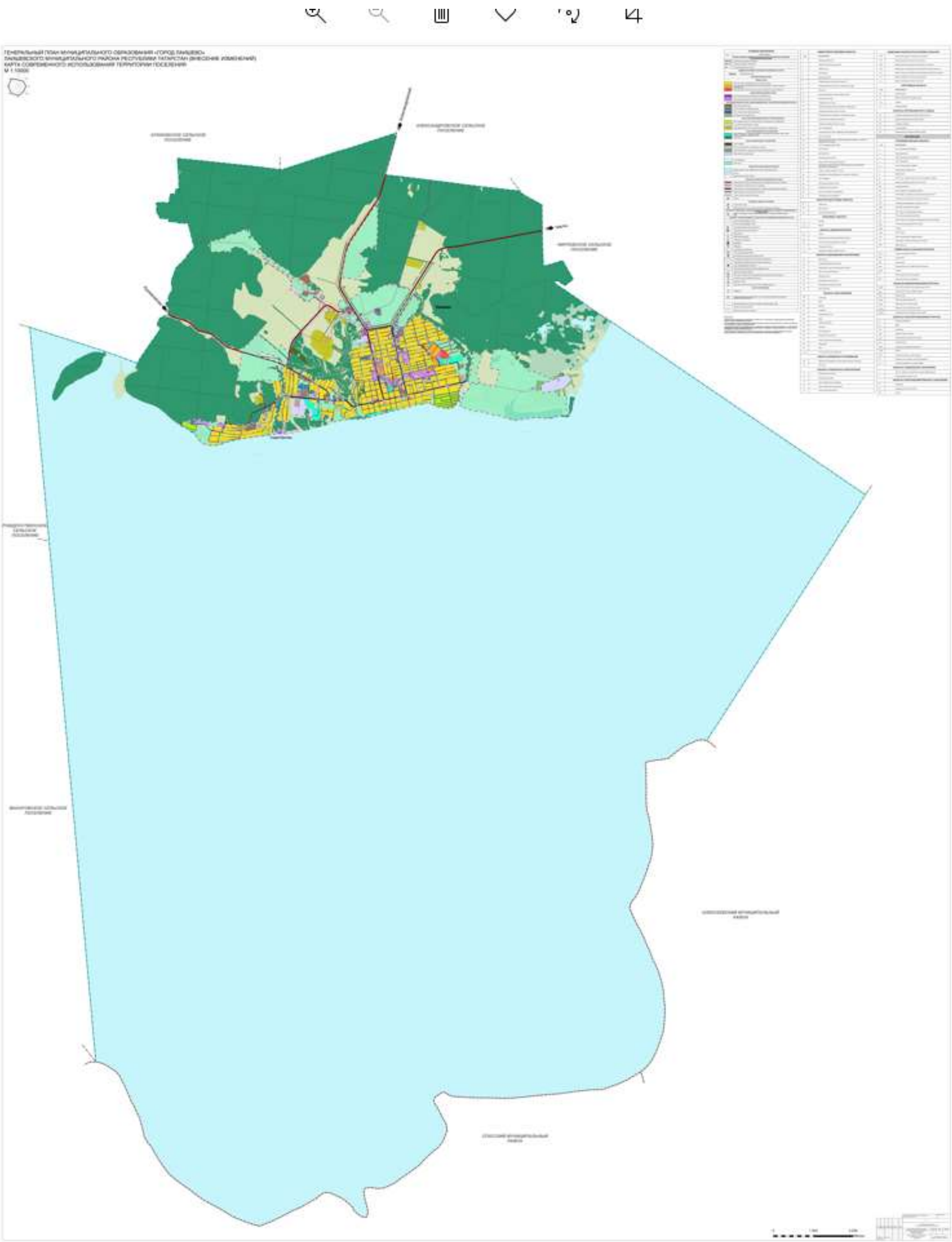

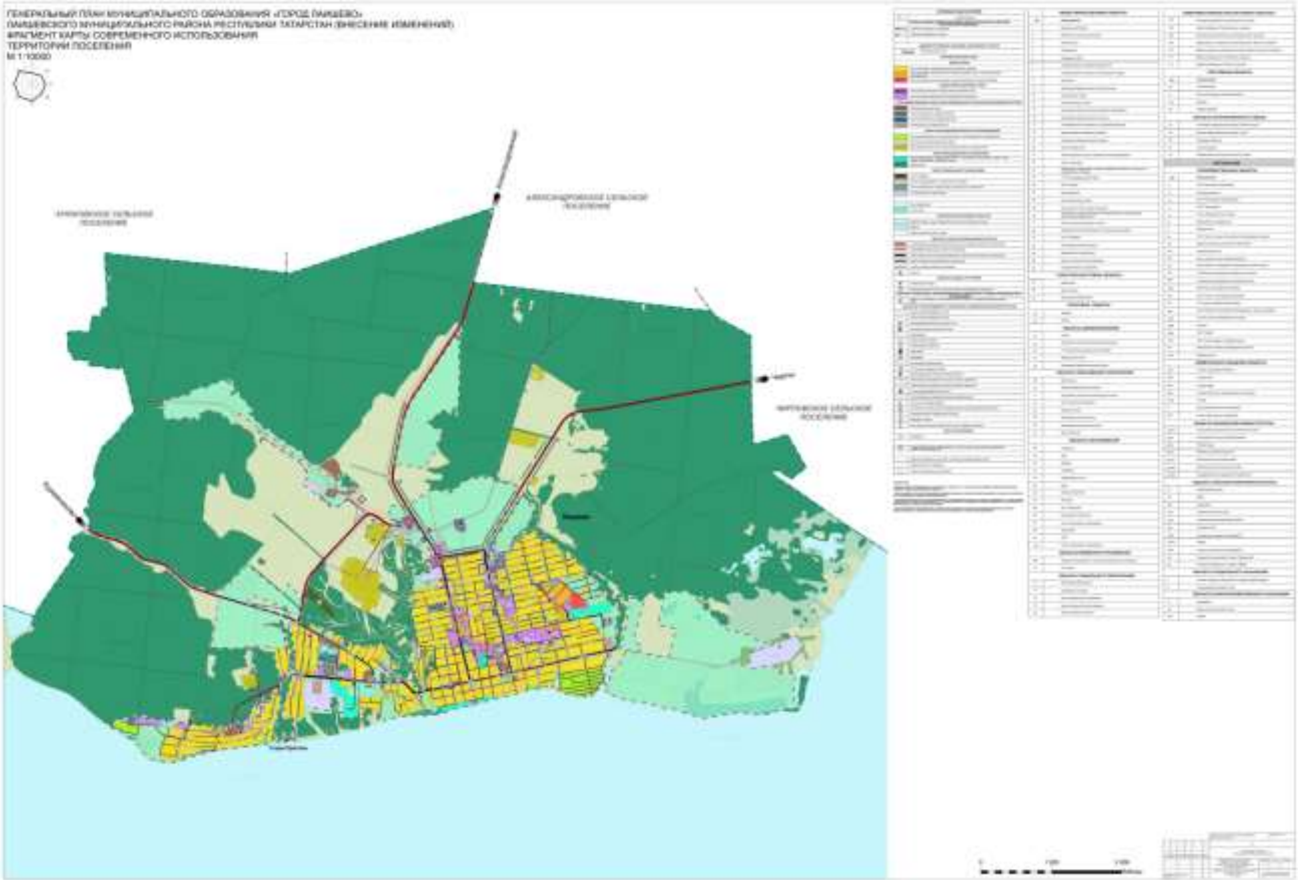
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ СОВРЕМЕННОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
ТЕРРИТОРИЙ ПОСЕЛЕНИЯ
М 1:10000

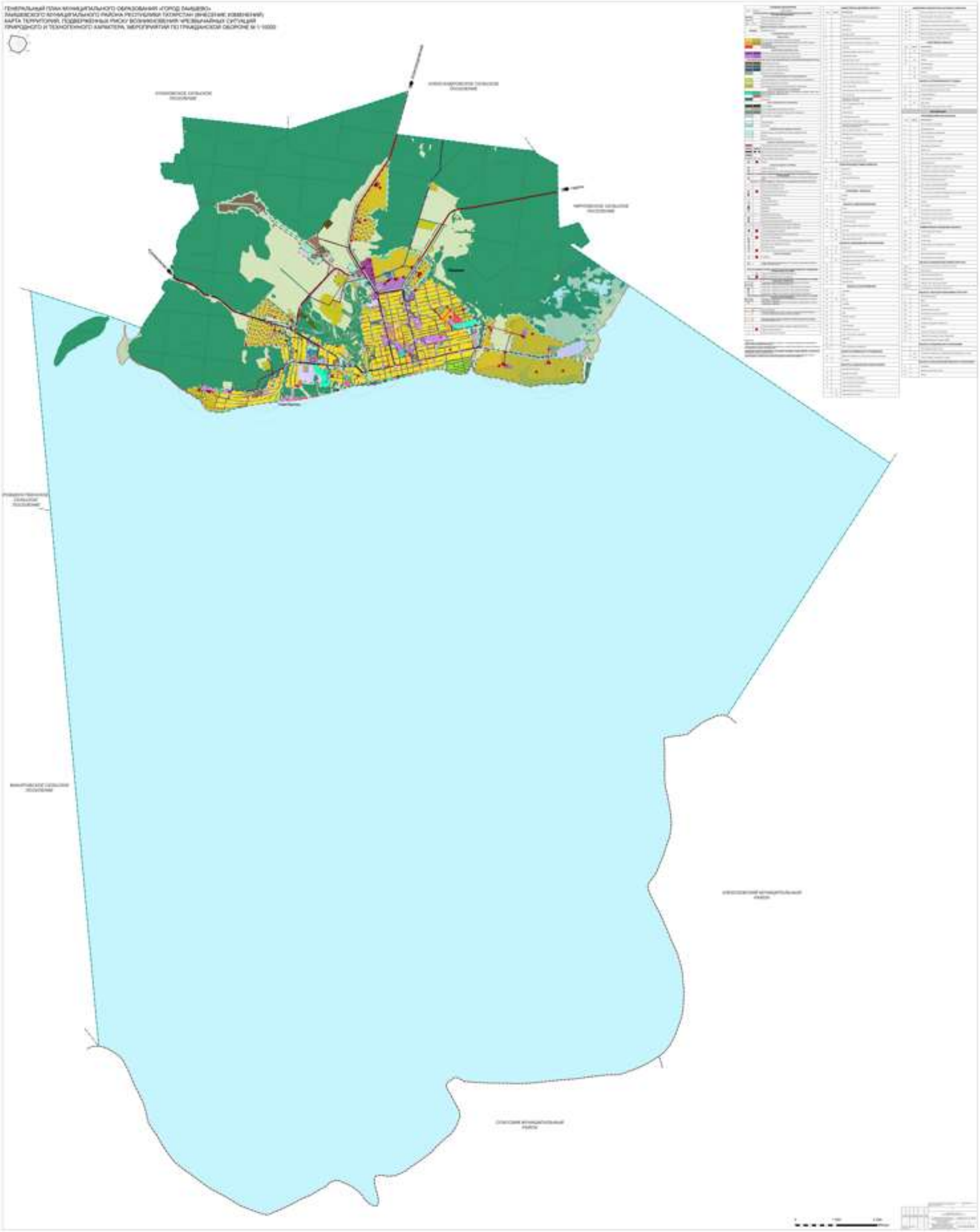
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
КАРТА ТЕРРИТОРИЙ, ПОДВЕРЖЕННЫХ РИСКУ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ
ПРИРОДНОГО И ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРА, МЕРОПРИЯТИЯ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ М 1:10000

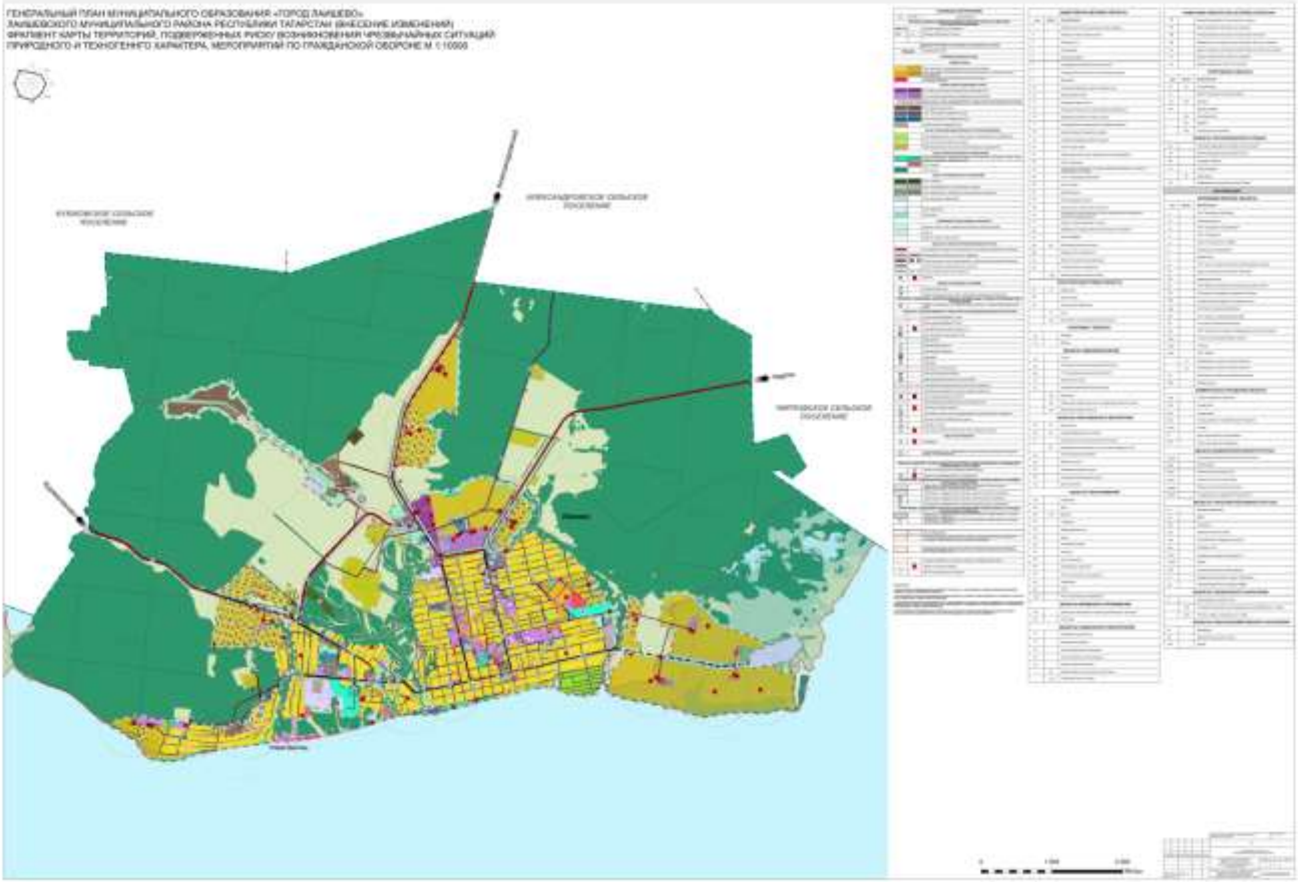
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ТЕРРИТОРИЙ, ПОДВЕРЖЕННЫХ РИСКУ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ
ПРИРОДНОГО И ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРА, МЕРОПРИЯТИЙ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ М 1:10000

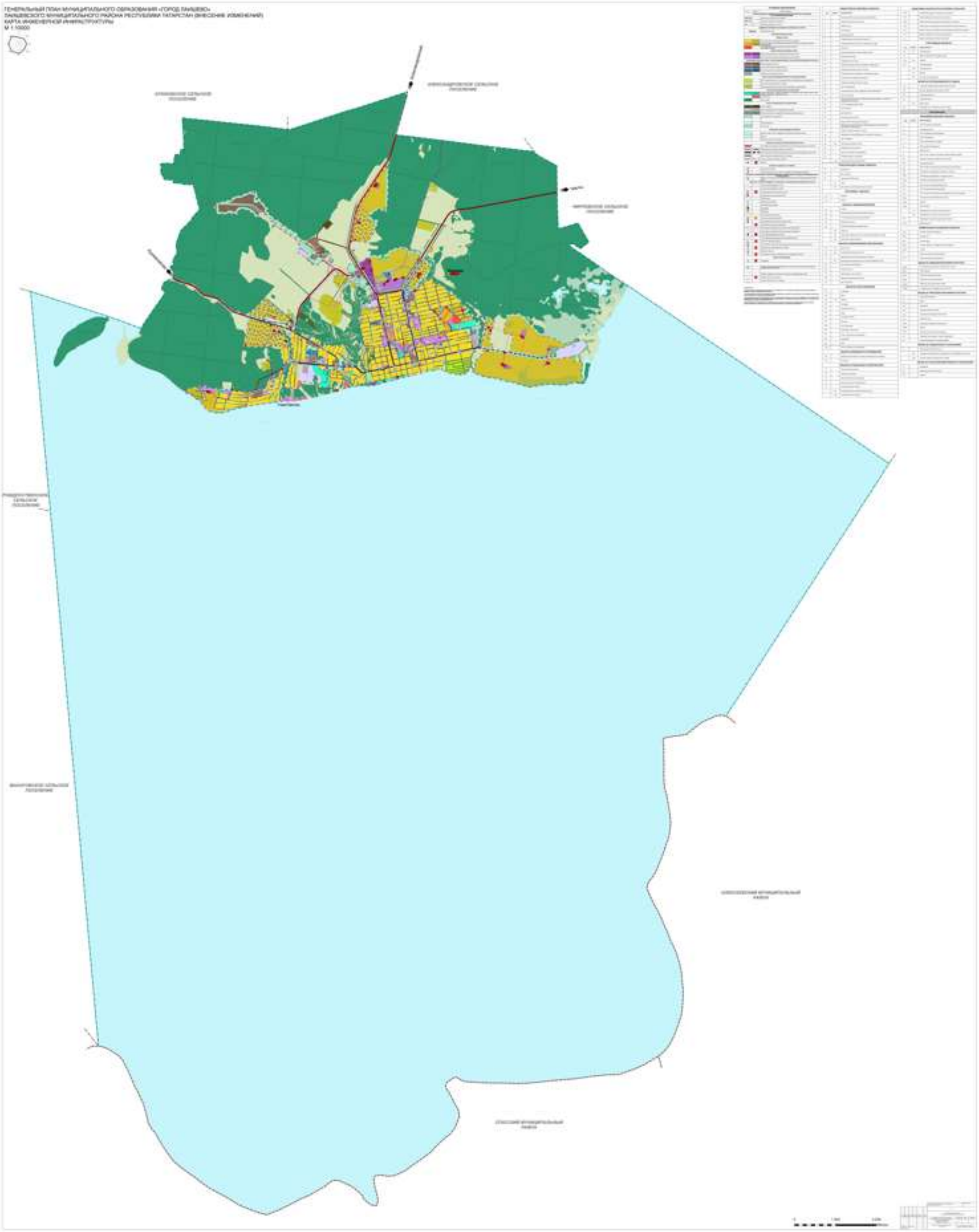
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
КАРТА ИНЖЕНЕРНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
М 1:10000

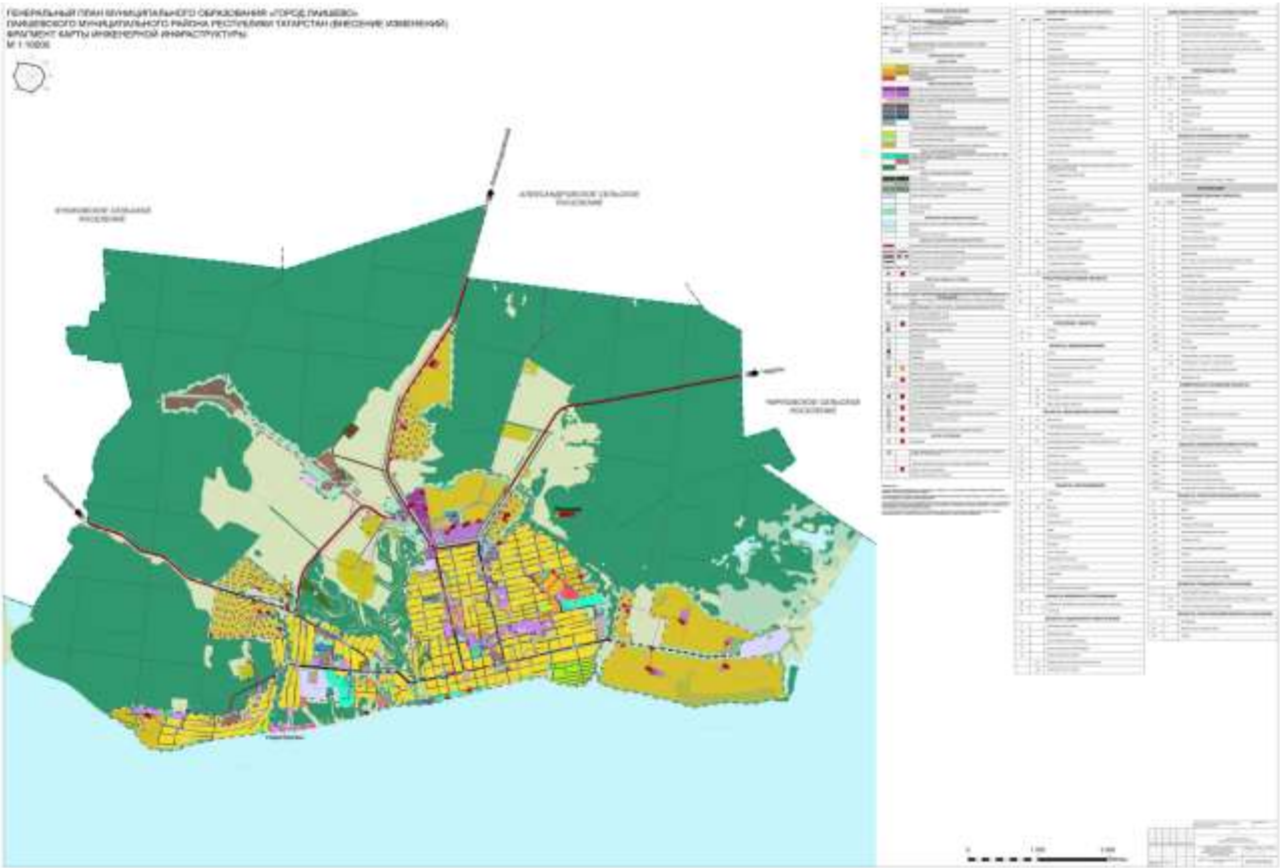
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ИНЖЕНЕРНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
М 1:10000

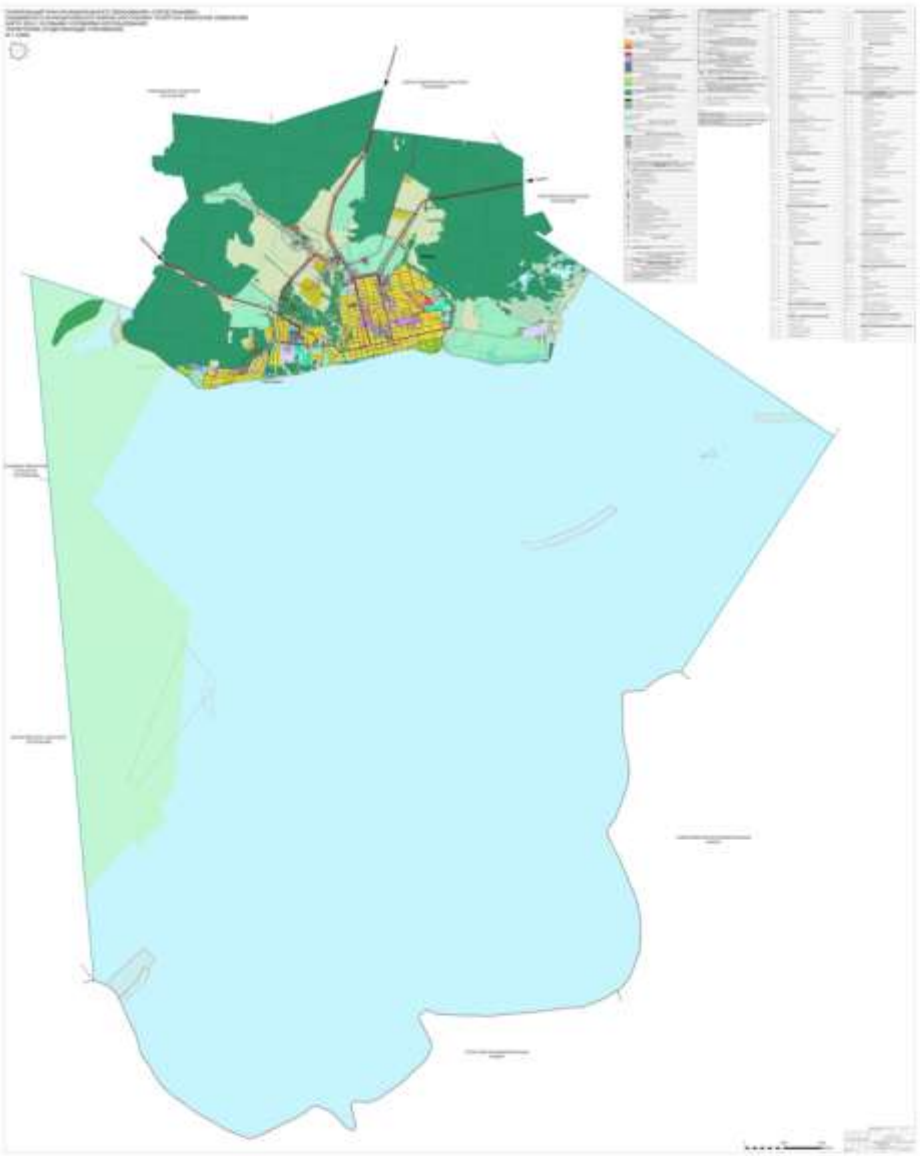

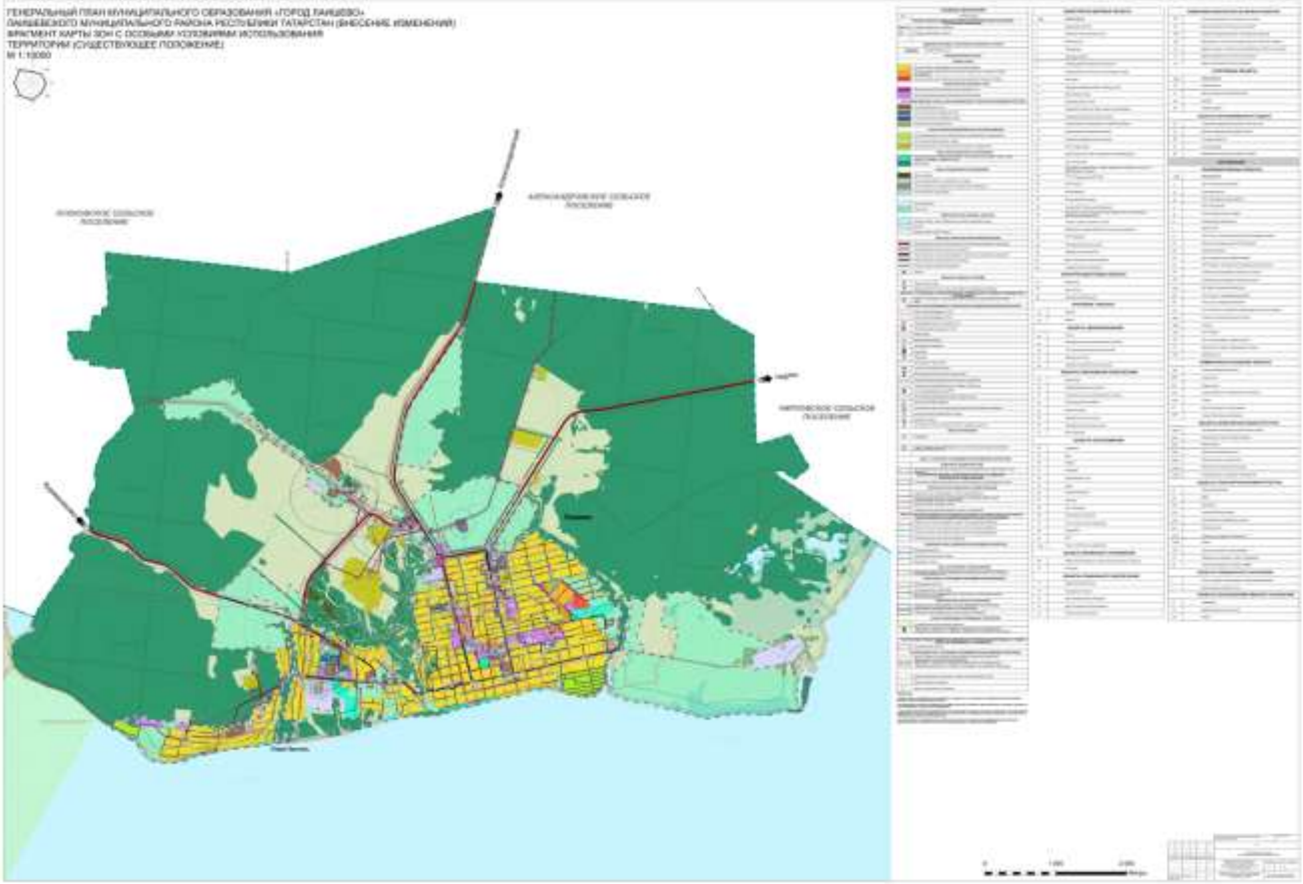
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ЗОН С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
ТЕРРИТОРИИ (СУЩЕСТВУЮЩЕЕ ПОЛОЖЕНИЕ)
М 1:10000

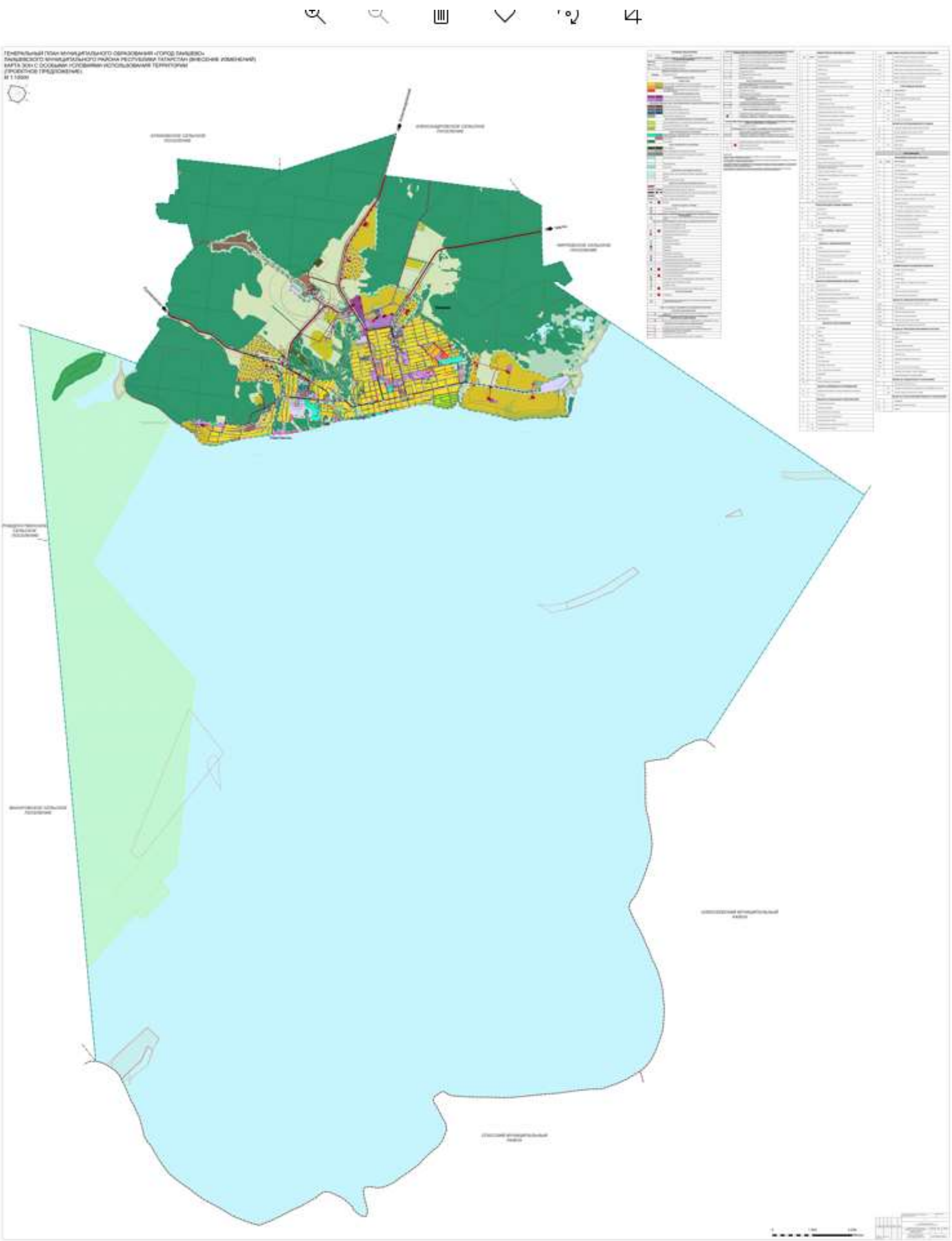

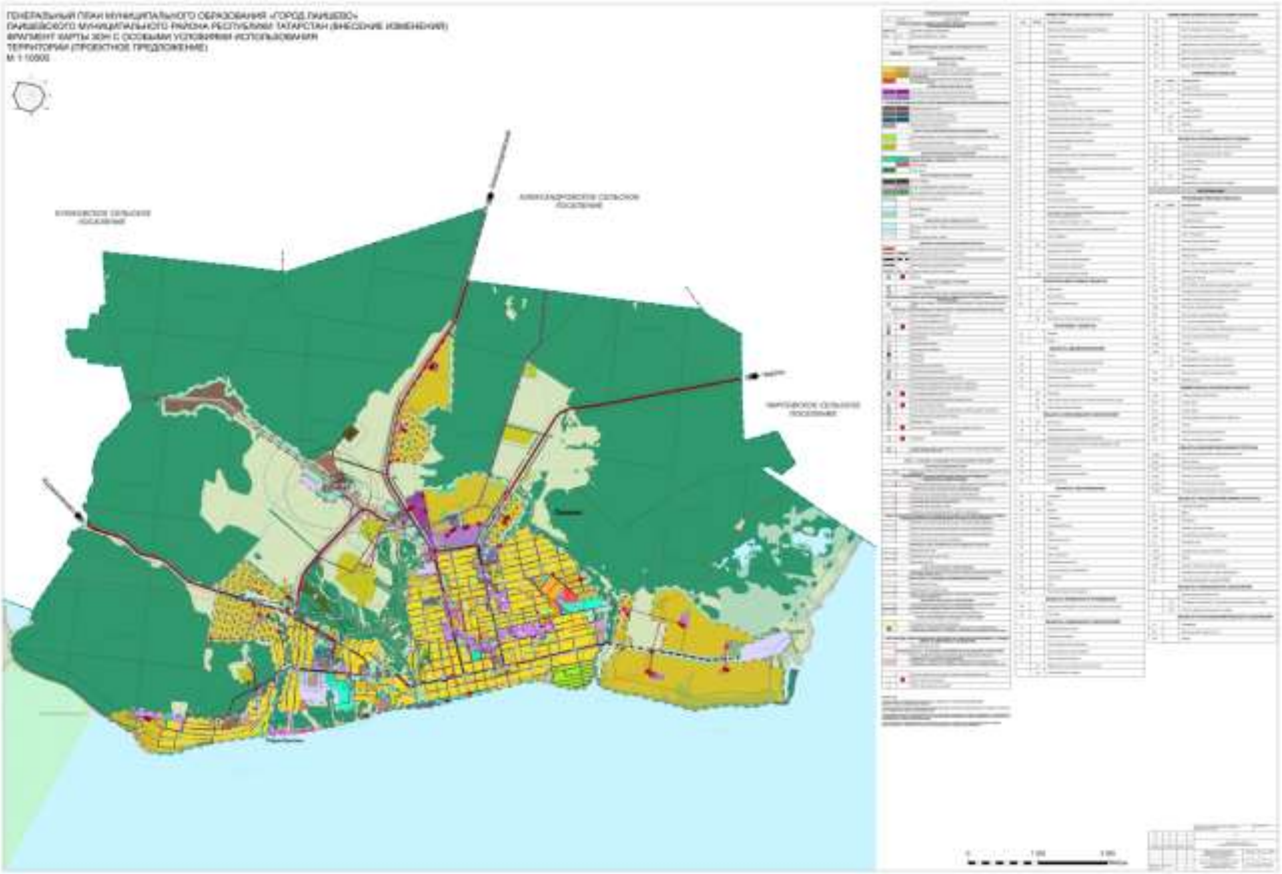
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН МУНИЦИПАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ «ГОРОД ЛАИШЕВО»
ЛАИШЕВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН (ВНЕСЕНИЕ ИЗМЕНЕНИЙ)
ФРАГМЕНТ КАРТЫ ЗОН С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ
ТЕРРИТОРИИ (ПРОЕКТНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ)
М 1:10000